

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

ศึกษาแนวทางจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร

ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

จัดทำโดย

นายจรูญ ทศกุล และคณะ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

ศึกษาแนวทางจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร
ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

จัดทำโดย

นายจรูญ	ทศกุล
นายพิเชษฐ	ปิ่นเมฆ
นายณัฐพงษ์	สงค้วง
นายดำรง	สุดแป้น
นางประจวบ	คงแก้ว
นายจำนุญ	ยอดราช
นายปัญญา	ทองนุ่น
นายบันเทิง	คงแก้ว
นายไพโรจน์	คำพลับ
นายศักดิ์ชัย	บุญคง
นายโชคชัย	หลินมา

คำนำ

“ถ้ำภูผาเพชร” เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล มีการประชาสัมพันธ์และพัฒนาต่อเนื่องจนเป็นที่รู้จักและเป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างประเทศ ทุก ๆ ปีมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามาชมความงามภายในถ้ำ รวมทั้งมีกิจกรรมเดินป่า ล่องแก่ง แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขยะ มลภาวะด้านต่าง ๆ วัฒนธรรมที่มาจากคนภายนอกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนในชุมชน รวมทั้งปัญหาเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ปลายปี ๒๕๕๐ คนในชุมชนภูผาเพชรส่วนหนึ่งจึงได้รวมตัวจัดตั้งชมรม “ภูผาเพชร โสมสแด่และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุนทั้งด้านการจัดฝึกอบรมและงบประมาณ อย่างไรก็ตามหน่วยงานส่วนใหญ่ที่เข้ามาสนับสนุนไปที่การดำเนินงานในลักษณะธุรกิจเน้นการสร้างรายได้ ในขณะที่วัตถุประสงค์ของชมรมต้องการให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน เยาวชนเป็นคนดี ช่วยเหลือสังคม ไม่หลงตามกระแส เน้นความหมายและคุณค่าของการใช้ชีวิตบนฐานวิถีของชุมชนที่สัมพันธ์กับระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ มากกว่ารายได้ที่เป็นตัวเงิน

ทีมวิจัยภูผาเพชรซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้น จึงได้จัดทำโครงการศึกษาแนวทางท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชรขึ้นเพื่อศึกษาศักยภาพหรือจุดเด่นในชุมชนที่สามารถนำไปสู่การจัดการเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนบริเวณถ้ำภูผาเพชรอย่างแท้จริง ซึ่งน่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งและรองรับกระแสการท่องเที่ยวได้อย่างเท่าทัน

ทีมวิจัยภูผาเพชร

ธันวาคม 2553

สารบัญ

		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	
	ความเป็นมาของโครงการ	4
บทที่ 2	บริบทของชุมชน	14
บทที่ 3	วิธีและขั้นตอนการดำเนินงาน	16
บทที่ 4	ผลการวิจัย	27
บทที่ 5	บทสรุป	38
ภาคผนวก	รายละเอียดการดำเนินงานระยะที่ 1 ของโครงการ	42
	รายละเอียดการดำเนินงานระยะที่ 2 ของโครงการ	158
	ข้อมูลศักยภาพของชุมชน	306

บทที่ 1

บทนำ

ชื่อโครงการวิจัย ศึกษาแนวทางจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร
ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

ความเป็นมา

ชุมชนภูผาเพชรตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ทิศเหนือจรดเทือกเขาบรรทัดเขตรอยต่อตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง และตำบลเขาจันทร์ อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ทิศใต้จรดหมู่ที่ 6 บ้านป่าพน ตำบลปาล์มพัฒนา ทิศตะวันออกจรดเทือกเขาบรรทัด ตำบลโคะหาร อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ทิศตะวันตกจรดบ้านป่าพน และบ้านถ้ำเจ็ดคด ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

เดิมชุมชนภูผาเพชรเป็นพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติมีบ้านเรือนเพียงไม่กี่หลัง ต่อมาเมื่อปี 2505 ทางกรมได้เปิดให้มีการสัมปทานทำไม้ ทำให้ป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์กลายเป็นป่าเสื่อมโทรม คนงานที่เข้ามารับจ้างทำไม้ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดพัทลุงเห็นว่าเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์จึงได้แผ้วถางทำไร่ ทำสวนยางพารา และปลูกหลักสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย จากนั้นได้ชักชวนญาติพี่น้องเพื่อนฝูงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กลายเป็นหย่อมบ้านขนาดเล็ก ต่อมาประมาณปี พ.ศ.2518 พื้นที่แห่งนี้ถูกประกาศเป็นพื้นที่สีแดง เนื่องจากเป็นเขตการเคลื่อนไหวสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) มีการตั้งค่ายถึง 3 ค่าย ภายหลังที่การเคลื่อนไหว พคท. ยุติลงผู้คนก็เข้ามาตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นชุมชนตั้งแต่นั้นมา

เมื่อปี 2535 มีพระธุดงค์ชื่อ หลวงแผลง ธุดงค์ขึ้นไปบนเขา และค้นพบถ้ำจึงได้ชักชวนชาวบ้านเข้าไปสำรวจ พบว่าเป็นถ้ำที่สวยงามและใหญ่โตเป็นอย่างมาก ชาวบ้านได้ตั้งชื่อว่า “ถ้ำภูผาเพชร” ความวิจิตรสวยงามของถ้ำทำให้ถ้ำภูผาเพชรเริ่มเป็นที่สนใจของคนทั่วไป รวมทั้งหน่วยงานของรัฐแต่ก็ยังไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนา จนกระทั่งปี 2542 ได้มีการสำรวจอย่างจริงจังอีกครั้งและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้การดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลปาล์มพัฒนา (อบต.) เริ่มมีการประชาสัมพันธ์มากขึ้น และต่อเนื่อง ทำให้เป็นที่รู้จักและเป็นเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างประเทศ แต่ละปีมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามาชมความงามภายในถ้ำ เดินป่า และอื่น ๆ ชุมชนเริ่มมองเห็นปัญหาจากสิ่งนี้นักท่องเที่ยวทิ้งไว้ ทั้งขยะ มลภาวะด้านต่าง ๆ วัฒนธรรมที่มากับคนภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเยาวชนในชุมชน รวมทั้งปัญหาเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คนในชุมชนเริ่มเห็นว่า หากไม่มีการจัดการที่ดี อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากร ต่อสภาพแวดล้อม ต่อเยาวชนในชุมชน ทำอย่างไรให้การท่องเที่ยวเป็นของชุมชน คนในชุมชนได้ประโยชน์ ขณะเดียวกัน

ก็สามารถรักษาสິงคิงามในชุมชนไว้ได้ จึงได้เริ่มทำการสำรวจใหม่อีกครั้ง และพบว่านอกจากถ้า
ภูผาเพชรที่สวยงามแล้ว ยังมีสถานที่อื่น ๆ พร้อมทั้งเรื่องราว ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ
ที่น่าจะเก็บรวบรวมเอาไว้ และน่าจะนำมาสร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชน นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นทางเลือก
หนึ่ง เช่น ชนเผ่าชาวกู การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ สายคลอง ล่องแก่ง ถ้ำอื่น ๆ น้ำตกวังใต้หนาน
ร่องรอยการเคลื่อนไหวกพรคคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

ปลายปี 2550 คนในชุมชนส่วนหนึ่งจึงร่วมกันจัดตั้งชมรม “ภูผาเพชรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์” จัดกิจกรรมล่องแก่งลำคลองสายถ้ำโกบ-ถ้ำเจ็ดคด และตั้งชื่อว่า “ถ้ำธารภูผาเพชร” มีสมาชิก
37 คน จัดให้มีการระดมทุนได้จำนวน 2,840 หุ่น ๆ ละ 150 บาท เป็นเงินทั้งสิ้น 426,000 บาท นำมาซื้อ
แพยางและอุปกรณ์ในการล่องแก่ง ภายหลังที่ชมรมได้จัดการท่องเที่ยวขึ้นก็มีหลายหน่วยงานสนับสนุน
ด้านการจัดฝึกอบรม งบประมาณ อย่างไรก็ตามหน่วยงานส่วนใหญ่ที่เข้ามามุ่งไปที่สนับสนุนให้
ดำเนินงานลักษณะธุรกิจเพื่อสร้างรายได้ ในขณะที่วัตถุประสงค์ของชมรมต้องการให้ชุมชนมีความ
เข้มแข็ง สมัครสมานสามัคคี ใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าและยั่งยืน ชาวชนเป็นเด็กดี ช่วยเหลือสังคม
ช่วยเหลือชุมชน ไม่หลงตามกระแส เน้นความหมายและคุณค่าของการใช้ชีวิตบนฐานวิถีชุมชนที่
สัมพันธ์กับระบบนิเวศน์และทรัพยากรธรรมชาติมากกว่ารายได้ที่เป็นตัวเงิน ดังนั้นหากชุมชนมี
การศึกษาศักยภาพหรือจุดเด่นในชุมชนที่สามารถนำไปสู่การจัดการเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและ
เหมาะสมต่อชุมชนได้ ก็น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งและรองรับกระแส
การท่องเที่ยวได้อย่างเท่าทัน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการจัดตั้งชมรมขึ้นมาเพื่อรองรับการท่องเที่ยว แต่เป็นการจัดตั้งที่รวดเร็ว
ด้วยสถานการณ์เป็นตัวเร่ง เพื่อต้องการระดมเงินทุนไปบริหารในชมรม สมาชิกในชมรมยังไม่ได้มี
การเตรียมตัวหรือเตรียมความพร้อมเท่าที่ควร ยังไม่ได้เตรียมพร้อมสำหรับรองรับการท่องเที่ยวแบบ
ชุมชน มองเห็นปัญหาข้างหน้าที่หากมีการจัดการไม่ดีพอ ชมรมอาจดำรงอยู่ไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ปัจจุบันมีนักธุรกิจ นายทุน คนนอกเข้ามาทำการท่องเที่ยวในชุมชนด้วย หากแต่ละฝ่ายคำนึงถึงแต่รายได้
ไม่ได้คิดถึงเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อให้การท่องเที่ยวในชุมชนยั่งยืนแล้ว ทรัพยากรที่มีคุณค่า
แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของคนในชุมชน ชาวชน ทั้งในและนอกพื้นที่ ของตำบลปาล์มพัฒนาอาจถูกทำลาย
ไปเรื่อย ๆ อีกทั้งยังมีสถานที่สำคัญ เรื่องราวต่าง ๆ ในชุมชนอีกมากที่ยังไม่ได้มีการศึกษาประวัติ
ความเป็นมา ยังไม่ได้มีการรวบรวมข้อมูลสิ่งดี ๆ ที่อยู่ในชุมชน จึงต้องการร่วมกันศึกษาสิ่งดี ๆ ที่มีอยู่ใน
ชุมชน นำมาเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างพลังในการค้นหาแนวทางหรือวิธีการจัดการศักยภาพของชุมชนที่มี
อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนบริเวณถ้ำภูผาเพชรอย่างแท้จริง

โจทย์/คำถามวิจัย

- การจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชนภูผาเพชรควรจะเป็นอย่างไร
- ศักยภาพ/ทุนเดิมของชุมชนมีอะไรบ้าง
- จะนำศักยภาพของชุมชนมาสร้างการเรียนรู้และจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมร่วมกันได้อย่างไร
- การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีของคนภูผาเพชรควรจะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมศักยภาพพื้นที่ เรื่องราวต่าง ๆ ของชุมชน
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพ/ยกระดับชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว สร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อหาแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ระยะเวลาดำเนินการ

18 เดือน ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2551 – 31 ธันวาคม 2552

งบประมาณดำเนินการ

296,000 บาท (สองแสนเก้าหมื่นหกพันบาท)

พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ 9 ต.ป่าลัมพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. รวบรวมองค์ความรู้/ศักยภาพชุมชนที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว
2. ชุมชนได้รู้เรื่องราวของตนเองอย่างถูกต้องตรงกัน และสามารถนำเรื่องราวเหล่านั้นถ่ายทอดสู่คนภายนอกได้
3. ชุมชนเห็นคุณค่าและความหมาย เกิดความภาคภูมิใจ เห็นความสำคัญของทรัพยากร สิ่งที่มีในชุมชน
4. ได้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและยั่งยืน สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

กิจกรรมขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ

งวดที่ 1

1. ประชุมทีมวิจัยเตรียมความพร้อม

วัตถุประสงค์ เพื่อทบทวนโครงการ เป้าหมายวัตถุประสงค์ คำถามวิจัย ร่วมกันอีกครั้ง พร้อมทั้งวางแผนกิจกรรมถัดไป

ผู้เข้าร่วมเวที ทีมวิจัย ที่ปรึกษาโครงการ สกว. รวม 20 คน เวลา 1 วัน

2. เวทีทบทวนการดำเนินงานของชมรม “ภูผาเพชรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์”

วัตถุประสงค์ เพื่อทบทวนการดำเนินงานของชมรม วัตถุประสงค์ กิจกรรม การจัดการ พัฒนาการของชมรม ข้อจำกัด ปัญหา อุปสรรค การดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อค้นหาสิ่งดีๆ ร่วมกัน สรุปกิจกรรมและวางแผนการทำงานช่วงต่อไป

ผู้เข้าร่วมเวที ทีมวิจัย สมาชิกชมรม และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวม 20 คน เวลา 1 วัน

3. เวทีค้นหาศักยภาพชุมชน “บ้านเรามีของดีไหม?”

วัตถุประสงค์ เพื่อค้นหาสิ่งดี ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนครอบคลุมทุกด้าน เช่น ด้านประวัติศาสตร์ (ชุมชน สถานที่ บุคคล) ทรัพยากรธรรมชาติ สถานที่สำคัญต่าง ๆ ความเป็นมาและเรื่องราว เพื่อทราบแหล่งข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย ผู้รู้ สร้างการมีส่วนร่วมกับคนในชุมชน และสามารถ นำมาวางแผนรวมทั้งออกแบบวิธีการในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล (โดยการระดมคำถาม หรือ สิ่งที่ยากรู้ทุกหัวข้อที่วางไว้ หารูปแบบวิธีการที่เหมาะสม วางแผนลงพื้นที่ แบ่งบทบาทหน้าที่ทีมวิจัย กำหนดเวลาในการดำเนินการ)

ผู้เข้าร่วมเวที ผู้รู้ในชุมชน คนเฒ่าคนแก่ ทีมวิจัย ที่ปรึกษา รวม 30 คน 1 วัน

4. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล “ลงพื้นที่สืบหาของดีในชุมชน”

วัตถุประสงค์ เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามหัวข้อ ประเด็นที่กำหนด

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย 15 คน ระยะเวลา 10 วัน

5. สรุปข้อมูลศักยภาพชุมชน/วางแผนลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติม “ได้อะไรแน่นๆมาแลกันดิ”

วัตถุประสงค์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาสรุป เรียบเรียง เรียนรู้ร่วมกัน พร้อมทั้งสรุปปัญหา อุปสรรค จากการทำกิจกรรม พร้อมทั้งวางแผนในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัยและที่ปรึกษารวม 20 คน เวลา 1 วัน

6. กิจกรรมลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติม (เก็บตก)

วัตถุประสงค์ เพื่อเก็บข้อมูลส่วนที่ยังขาด สร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนไปด้วย

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย 15 คน เวลา 4 วัน

7. กิจกรรมสรุป วิเคราะห์ เรียบเรียงข้อมูล “มาช่วยกันแลมาแชร์เรื่องราว”
วัตถุประสงค์ เพื่อร่วมกันสรุป เรียบเรียงข้อมูลให้เป็นระบบ รวมทั้งสรุปปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ เป็นการเรียนรู้ร่วมกันในทีมวิจัย และวางแผนกิจกรรมต่อไป
ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย ที่ปรึกษา 15 คน เวลา 2 วัน 1 คืน
8. เวทีนำเสนอข้อมูลชุมชน “เวทีคืนข้อมูล”
วัตถุประสงค์ เพื่อให้คนในชุมชนร่วมรับรู้และตรวจสอบข้อมูล สร้างการมีส่วนร่วม ลดภาพธุรกิจเฉพาะกลุ่ม พร้อมทั้งร่วมกันหาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับชุมชน โดยคนในชุมชนพึงพอใจ
ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย ผู้เกี่ยวข้อง ผู้รู้ หน่วยงาน แกนนำ รวม 40 คน เวลา 1 วัน
9. กิจกรรมประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยว “การท่องเที่ยวให้อะไรกับชุมชน?”
วัตถุประสงค์ เพื่อร่วมกันประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยวตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และรูปแบบที่น่าจะเป็นในอนาคต ความคาดหวัง/ความต้องการ/สิ่งที่คนในชุมชนอยากเห็นอยากให้เป็นอยากให้มี
ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย ชาวบ้าน แกนนำ หน่วยงาน ผู้เกี่ยวข้อง รวม 30 คน 1 วัน
10. กิจกรรม สรุปเวที
วัตถุประสงค์ เพื่อสรุปสิ่งที่ได้จากเวทีประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยว ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งวางแผนการทำงานต่อไป
ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย ที่ปรึกษา 15 คน เวลา 1 วัน
11. ประชุมทีมวิจัยสรุปการทำงาน “สรุปบทเรียนการทำงาน”
วัตถุประสงค์ เพื่อร่วมกันทบทวนการดำเนินงานกิจกรรม สิ่งที่ได้ ปัญหาอุปสรรค การดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมด เพื่อนำข้อมูลจัดทำรายงานความก้าวหน้างวดที่ 1
ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย ที่ปรึกษา สกว. รวม 20 คน เวลา 2 วัน 1 คืน
12. จัดทำรายงานความก้าวหน้าระยะที่ 1
วัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการทำกิจกรรมทุกครั้งที่ผ่านมา จัดทำเป็นรายงานความก้าวหน้า เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ข้อเสนอแนะ ให้ความเห็น ก่อนนำเสนอ สกว.
ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย เวลา 15 วัน

งวดที่ 2

13. ประชุมทีมวิจัย ทบทวนการทำงานงวดที่ ๑ วางแผนการทำงานงวดที่ ๒
วัตถุประสงค์ เพื่อทบทวนการดำเนินงานช่วงที่ผ่านมา ร่วมกันอีกครั้ง สิ่งที่ได้ ปัญหา อุปสรรค และทราบแนวทางการดำเนินงาน ขั้นตอน วิธีการ กิจกรรมของโครงการในงวดที่ 1

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย ที่ปรึกษา สกว. รวม 20 คน เวลา 1 วัน

14. อบรมการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มศักยภาพทีมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และเพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย วิทยากร รวม 20 คน เวลา 2 วัน 1 คืน

15. กิจกรรมศึกษาดูงาน “เอ๊ะ... การท่องเที่ยวที่อื่นเขาทำกันอย่างไร?”

วัตถุประสงค์ เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาปรับให้เหมาะสมกับชุมชน

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย ที่ปรึกษา รวม 20 คน เวลา 6 วัน

16. กิจกรรมสรุปบทเรียนจากการดูงาน “ไปแล้วได้อะไรบ้าง?”

วัตถุประสงค์ เพื่อร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษาดูงาน ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งหาแนวทางหรือร่วมกันกำหนดกติกา การท่องเที่ยวที่เหมาะสมเพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวที่ชุมชนพึงพอใจ พร้อมวางแผนการทำงานต่อไป

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย ที่ปรึกษา รวม 20 คน เวลา 12 วัน

17. กิจกรรมประชุมทีมวิจัยออกแบบการท่องเที่ยว “ออกแบบโปรแกรมนำเที่ยว”

วัตถุประสงค์ เพื่อร่วมกันออกแบบวางแผนกิจกรรม เส้นทาง หรือรูปแบบการทดลองการท่องเที่ยว แบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรม กำหนดโปรแกรมทดลองนำเที่ยว

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย ที่ปรึกษา 15 คน เวลาครึ่งวัน

18. ทดลองนำเที่ยวตามโปรแกรมใหม่ “ย้อนรอยคุณค่าภูผาเพชร”

วัตถุประสงค์ เพื่อทดลองนำเที่ยวตามโปรแกรมทดลอง เพื่อทราบความเห็น ข้อเสนอแนะ มีปัญหา อุปสรรค ในการทดลอง จากผู้ร่วมกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย ที่ปรึกษา หน่วยงาน ผู้สนใจ รวม 30 คน เวลา 2 วัน 1 คืน

19. สรุปกิจกรรมทดลองนำเที่ยว

วัตถุประสงค์ เพื่อสรุปผลที่ได้จากการทดลองโปรแกรมนำเที่ยว ปัญหา อุปสรรค และปรับหรือกำหนด รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวชุมชน พร้อมวางแผนกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย 15 คน เวลา 1 วัน

20. กิจกรรมวางแผนการตลาดที่เหมาะสม “โปรโมทอย่างไรให้น่าสนใจ?”

วัตถุประสงค์ เพื่อหาแนวทางด้านการตลาดที่เหมาะสม เพื่อให้ทีมวิจัยเตรียมพร้อมสำหรับการบริหารจัดการ รวมทั้งหาช่องทางในการประชาสัมพันธ์ เช่น การจัดทำสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ แผ่นป้าย ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย วิทยากร รวม 20 คน เวลา 2 วัน 1 คืน

21. เวทีทบทวนการทำงานที่ผ่านมา “สรุปบทเรียนการทำงาน”

วัตถุประสงค์ เพื่อร่วมกันสรุป ทบทวนการทำงานที่ผ่านมา สิ่งที่ได้ ปัญหา อุปสรรค
รวบรวม เรียบเรียงข้อมูลทั้งหมด เตรียมนำเสนอผลการวิจัย
ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย ที่ปรึกษา รวม 20 คน เวลา 2 วัน 1 คืน

22. เวทีนำเสนอผลวิจัย

วัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัย ให้กับผู้เกี่ยวข้อง คนในชุมชน หน่วยงาน รับรู้
รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะ เติมเต็ม
ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย คนในชุมชน แกนนำ หน่วยงาน ผู้เกี่ยวข้อง รวม 100 คน

23. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ เพื่อจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ ให้ผู้เกี่ยวข้องช่วยกันเติมเต็ม ตรวจสอบ ก่อน
จะนำเสนอ.พิจารณาต่อไป
ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย เวลา 15 วัน

ประวัติทีมวิจัย

1. นายจรูญ ทศกุล อายุ ปี 49 ปี
อยู่บ้านเลขที่ 53 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
การศึกษา ปริญญาตรีสาขาพืชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาชีพ - พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตำแหน่งหัวหน้าหน่วยอำเภอ รกส.
- ที่ปรึกษามรรมาภพพรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. นายศักดิ์ชัย บุญคง อายุ 53 ปี เบอร์โทร 083-6537814
อยู่บ้านเลขที่ 172 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
อาชีพ ทำสวน
ตำแหน่ง ประธานชมรมภพพรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
3. นางประจวบ คงแก้ว อายุ 40 ปี เบอร์โทร 074-750288
อยู่บ้านเลขที่ 76/1 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
กำลังศึกษา ระดับอนุปริญญาสาขาการปกครองท้องถิ่น
อาชีพ ทำสวน
ตำแหน่ง - เลขานุการชมรมภพพรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ประธานสตรีหมู่บ้าน/ตำบล อสม. ผู้นำกลุ่มต่างๆในหมู่บ้าน
4. นายดำรง สุดแป้น อายุ 44 ปี เบอร์โทร 083-6540337, 074-750204
อยู่บ้านเลขที่ 76 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
อาชีพ ทำสวน
ตำแหน่ง นายทะเบียนชมรมภพพรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
5. นายจำลอง สงด้วง อายุ 42 ปี เบอร์โทร 087-3977582
อยู่บ้านเลขที่ 10/2 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
อาชีพ ทำสวน
ตำแหน่ง ประธานฝ่ายโฮมสเตย์ชมรมภพพรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
6. นายบรรเทิง คงแก้ว อายุ 57 ปี เบอร์โทร 074-750286
อยู่บ้านเลขที่ 39 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

การศึกษา	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
อาชีพ	ทำสวน
ตำแหน่ง	รองประธานชมรมภูผาเพชร โสมสแดย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
7. นายพิเชษฐ์ ปิ่นเมฆ อายุ 33 ปี เบอร์โทร 083-6537545
อยู่บ้านเลขที่	166 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
การศึกษา	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
อาชีพ	เจ้าพนักงานป่าไม้ ทำสวน
ตำแหน่ง	คณะกรรมการ(ด้านเที่ยวป่า)ชมรมภูผาเพชร โสมสแดย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
8. นายสันติ แสงแก้ว อายุ 48 ปี เบอร์โทร 086-9682681
อยู่บ้านเลขที่	195 ม.3 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
การศึกษา	ปริญญาตรีสาขาเกษตรการประมง
อาชีพ	รับราชการ
ตำแหน่ง	ครูโรงเรียนบ้านป่าพน ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
9. นายไพโรจน์ คำพลับ อายุ 51 ปี เบอร์โทร 083-6532780
อยู่บ้านเลขที่	153 ม.9 ต.ปาล์ม อ.มะนัง จ.สตูล
การศึกษา	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
อาชีพ	ทำสวน
ตำแหน่ง	- ประชาสัมพันธ์ชมรมภูผาเพชร โสมสแดย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ประธานกองทุนหมู่บ้าน

****หมายเหตุ** มีการเปลี่ยนแปลงทีมวิจัย เมื่อเดือนกรกฎาคม 2552 จำนวน 2 คน โดยเปลี่ยนนายสันติ แสงแก้ว และนางพิกานัน ทวีกาญจน์ เป็น นายโชคชัย หลินมา และนายจำนง ขอดราช

10. นายจำนง ขอดราช	อายุ 52 ปี
อยู่บ้านเลขที่	94 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
การศึกษา	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ตำแหน่ง	รองประธานชมรมภูผาเพชร
11. นางพิกานัน ทวีกาญจน์ อายุ 36 ปี เบอร์โทร 087-9665195
อยู่บ้านเลขที่	73 ม.8 ต.นิคมพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
การศึกษา	ปริญญาโทบริหารการศึกษา

อาชีพ

รับราชการ

ตำแหน่ง

ครูโรงเรียนบ้านป่าพน ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

ที่ปรึกษาโครงการ

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าพน หมู่ที่ ๖ ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

พัฒนากรตำบลปาล์มพัฒนา

หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

บทที่ 2

บริบทชุมชน

1. สภาพทั่วไป

ชุมชนภูผาเพชรตั้งอยู่หมู่ที่ 9 บ้านควนดินดำ ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

ทิศเหนือจรด เทือกเขาบรรทัด เขตรอยต่อตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง และตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

ทิศใต้จรด หมู่ที่ 6 บ้านป่าพน ตำบลปาล์มพัฒนา

ทิศตะวันออกจรด เทือกเขาบรรทัด ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และอำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล

ทิศตะวันตกจรด บ้านป่าพน และบ้านถ้ำเจ็ดคต ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

2. สภาพหมู่บ้าน

ชุมชนภูผาเพชรมีการเปลี่ยนแปลงด้านการแบ่งเขตการปกครองหลายครั้งเดิมขึ้นอยู่กับ ม.13 ต.นิคมพัฒนา อ.ควนกาหลง ต่อมาแยกเป็น ม.14 (บ้านป่าพน) ต.นิคมพัฒนา อ.ควนกาหลง และแยกเป็น ม.6 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล เมื่อ 26 พฤษภาคม 2526 จากนั้นเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นได้ขอแยกหมู่บ้านเป็น ม.9 บ้านควนดินดำ ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล เมื่อ 11 สิงหาคม พ.ศ.2543

ปัจจุบันมีประชากรประมาณ 233 ครัวเรือน จำนวน 773 คน เป็นชาย 418 คน หญิง 355 คน มีพื้นที่ทำกิน 5,600 ไร่ มีโรงเรียนประถมศึกษาตั้งแต่ ป.1-ป.6 1 แห่ง มีวัด 2 แห่ง มัสยิด 1 แห่ง โดยประชากรนับถือศาสนาพุทธ ประมาณ 80% ศาสนาอิสลามประมาณ 20%

3. วิถีชีวิต

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ปลูกปาล์ม หาของป่าตามฤดูกาล เช่น สะตอป่า หาดักกูด ดีผึ้ง เผายาง(เอาน้ำมันจากต้นยางเพื่อทำเชื้อเพลิง) ตัดหาขาย กบ ปลา ด้านการประมงมีการเลี้ยงปลาในบ่อดินขนาดเล็กบริเวณพื้นที่ใกล้บ้าน ด้านปศุสัตว์ มีการเลี้ยงวัวและหมู ส่วนพวกเงาะป่าซาไก จะทำการหาของป่าเช่น สัตว์ป่า น้ำผึ้งป่า สมุนไพรรักษาโรคนำมาแลกกับข้าวสาร

4. กลุ่ม/องค์กรชุมชน

- กลุ่มออมทรัพย์
- กองทุนหมู่บ้าน
- กลุ่มกองทุนปืยหมุนเวียน
- กลุ่มอาชีพสตรี
- กลุ่มธนาคารข้าว เป็นเงินพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

- กลุ่มรับซื้อน้ำยางสด รับซื้อน้ำยางสดแล้วนำส่งขายโรงงาน จะได้ราคาดี ไม่ถูกตัดราคา และน้ำยางที่นำไปขายก็เป็นน้ำยางที่มีคุณภาพ % ยางดี
- กลุ่มประปาหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน
- กลุ่มกองทุนแม่เพื่อแผ่นดิน มาจากขณะนั้นกิ่งอำเภอมะนังได้ประกาศเป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติดเป็นหมู่บ้านแรกของจังหวัดสตูล จึงได้รับงานพระราชทานเป็นเงินขวัญถุงจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
- กลุ่มสตรีพัฒนา
- กลุ่มสุขภาพอาหาร ซึ่งดำเนินการโดยกลุ่ม อาสาสมัคร (อสม.) ร่วมกับกลุ่มแม่บ้านดูแลเรื่องสุขภาพของคนในชุมชน ในครัวเรือน
- ชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์

บทที่ 3

วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน

การจัดการท่องเที่ยวโดยชมรมภูผาเพชรได้เริ่มต้นดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2550 เนื่องด้วยกระแสการท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดการรวมกันของกลุ่มคน จัดตั้งเป็นชมรมขึ้น อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของชมรมในช่วงแรก ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ยังคงมุ่งเน้นในเชิงธุรกิจการสร้างรายได้มากกว่าการจัดการอย่างยั่งยืน ทางชมรมจึงได้หาแนวทางเพื่อให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และพี่เลี้ยงจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดตรัง (สกว.ตรัง)

การดำเนินงานกับ สกว. เริ่มต้นตั้งแต่เดือนมีนาคม 2551 โดยมีการพูดคุยสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและพี่เลี้ยงจากสกว.ตรัง จนกระทั่งได้เสนอโครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชมรมภูผาเพชรฯ ให้กับทางสกว. โดยมีกรอบระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย 1 ปี 6 เดือน นับตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2551 – 31 ธันวาคม 2552

หลังจากที่ได้เสนอโครงการ ในระยะแรกได้มีการประชุมเพื่อวางแผนการทำงาน จัดให้มีการทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาของชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์ ทั้งในเรื่องการจัดการบ้านพักโฮมสเตย์ โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรม รวมทั้งค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว จากการพูดคุย สิ่งที่ต้องปรับปรุงและทำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่ เรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร การปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวและอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยว การบริหารจัดการรับนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และการแบ่งหน้าที่ภายในชมรม ซึ่งเมื่อได้ทบทวนการทำงานก็ให้เห็นสิ่งที่ชมรมต้องปรับปรุงมากขึ้น ต่อจากนั้นจึงวางแผนเพื่อทบทวนข้อมูลศักยภาพของชุมชนภายในทีมและแบ่งความรับผิดชอบให้แก่แต่ละคนในการจัดเก็บข้อมูล แล้วจึงออกสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวจริง ซึ่งทำให้เห็นพื้นที่จริงและได้เก็บข้อมูลของพื้นที่อีกครั้ง ภายหลังการสำรวจสถานที่ท่องเที่ยว ได้มีการเก็บข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น ข้อมูลด้านประวัติของชุมชน ทำให้เห็นการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของคนในช่วงต่างๆ ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างคนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานและชุมชนชาวป่าที่อาศัยอยู่ก่อน ข้อมูลเกี่ยวกับสหายและค่ายคอมมิวนิสต์ ข้อมูลประวัติการค้นพบถ้ำภูผาเพชร (รายละเอียดในภาคผนวก) และเนื่องจากขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานในช่วงหลัง จึงมีการประชุมเพื่อทบทวนข้อมูลที่เก็บได้อีกครั้ง แล้ววางแผนเก็บข้อมูลบางส่วนเพิ่มเติม เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดแล้ว จึงวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ร่วมกัน นอกจากการเก็บข้อมูลเรื่องราวของชุมชนเพื่อค้นหาศักยภาพของชุมชนแล้ว การศึกษาดูงานทางภาคเหนือ การเข้าร่วมเวที 10 ปี สกว. และการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้กับทีมวิจัยจังหวัดสตูล ได้ทำให้ทีมวิจัยเปิดมุมมองใหม่ มีความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยมากขึ้น และนำมาใช้กับการดำเนินงานในพื้นที่

การดำเนินงานช่วงที่ 2 เริ่มต้นขึ้น ภายหลังจากจัดทำรายงานความก้าวหน้าเสร็จสิ้นลง โดยได้มีการตรวจทานข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกัน แล้วจึงวางแผนการทำงานในช่วงที่ 2 กิจกรรมแรกคือการประชุมเพื่อประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยว ทำให้เห็นสถานการณ์ทั้งภายในชุมชนและสถานการณ์การท่องเที่ยวภายนอกชุมชน โดยได้ข้อสรุปร่วมกันว่าสิ่งที่ทีมต้องเร่งดำเนินการ คือ การจัดประชุมเพื่อชี้แจงการดำเนินงานของชมรมให้กับสมาชิกและคนในชุมชนได้ทราบถึงข้อมูลการทำวิจัย การดำเนินงานของชมรมที่ผ่านมา และป้อนผลคืนให้กับสมาชิก อย่างไรก็ตามการประชุมชี้แจงก็ไม่ได้เกิดขึ้นทันที เนื่องจากทีมวิจัยได้เข้าร่วมการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนการทำงานของเครือข่ายท่องเที่ยวที่สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนจัดขึ้น และได้เข้าร่วมการอบรมการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งการประชุมและการอบรมดังกล่าวได้ทำให้การทำงานมีความชัดเจนขึ้น โดยหลังจากการอบรมได้ทำโปรแกรมการท่องเที่ยวของชมรมที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และได้ข้อมูลการจัดการการท่องเที่ยว และข้อมูลชุมชนที่ชัดเจนแล้ว จึงจัดประชุมเตรียมเวทีขึ้นข้อมูลสู่ชุมชนและชี้แจงการดำเนินงานของชมรม โดยมีการกำหนดลำดับการนำเสนอ ผู้รับผิดชอบ หัวข้อที่จะนำเสนอ และผู้จัดบันทึก หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม ได้สรุปการทำงานร่วมกันและวางแผนเตรียมงานในกิจกรรมถัดไป ซึ่งได้แก่ กิจกรรมทดลองนำเที่ยว ซึ่งมีการวางแผนเตรียมการทดลองนำเที่ยว 2 ครั้ง ครั้งแรกเพื่อกำหนดโปรแกรม แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ และครั้งที่สองเพื่อติดตามความคืบหน้าของงาน หลังจากนั้นจึงทดลองนำเที่ยว โดยมีเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนอื่นจากตรังและสตูล รวมทั้งเจ้าหน้าที่จากอบต.เข้าร่วมด้วย

การดำเนินงานของโครงการมาถึงในช่วงสุดท้าย ก่อนปิดโครงการได้จัดประชุมถอดบทเรียนการทำงาน โดยมี อ.สมเจตนา มุณีโมไนย เป็นผู้จัดการกระบวนการ หลังจากนั้นจึงวางแผนจัดเวทีปิดโครงการและจัดเวทีปิดโครงการขึ้นในวันที่ 25 ธันวาคม 53 โดยได้มีการนำเสนอความเป็นมาของชมรม โครงการวิจัย การดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาที่เกิดขึ้น แนวทางการดำเนินงานต่อไป และผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้การดำเนินงานของโครงการมีรายละเอียดขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

ระยะที่ 1

• เตรียมความพร้อมนักวิจัย

การประชุมจัดขึ้นในวันที่ 4 มีนาคม 2551 ณ บ้านบนดอย โสมสเดย์ ต.ปาล์มพัฒนา จ.สตูล โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุมทั้งสิ้น 14 คน โดยทางสกว.ตรังได้ฉายวิทัศน์งานวิจัยการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านแม่กำปอง จ.เชียงใหม่ และมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นจากการชมวิทัศน์และร่วมกันเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานภายในชุมชน

หลังจากที่มีการพูดคุยทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยแล้ว ในวันที่ 11 มีนาคม 2551 ณ ที่ทำการชุมชนภูผาเพชร ซึ่งผู้เข้าร่วม 9 คน ได้พูดคุยทบทวนการดำเนินงานและศักยภาพของชุมชน เพื่อจัดทำข้อเสนอโครงการของชุมชน

- **ทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาของชุมชนและวางแผนการทำงาน**

การประชุมเพื่อทบทวนการดำเนินงานของชุมชนภูผาเพชร วันที่ 25 กรกฎาคม 2551 โดยมีผู้เข้าร่วม 23 คน เพื่อทบทวนทุนเดิมของชมรมและหาแนวทางการดำเนินงานต่อ โดยมีการทบทวนความเป็นมาของโครงการวิจัย การประชุมครั้งที่ผ่านๆ มา และมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนในประเด็นต่างๆ ได้แก่ สภาพบ้านถ้าโกก่อนตั้งชมรมฯ ความคิดแรกเริ่มในการก่อตั้งชมรมเพื่ออะไร ชมรมมีการทำงานอยู่อย่างไร ทั้งการรับนักท่องเที่ยว กิจกรรม ค่าใช้จ่าย การจัดการ ฯลฯ เมื่อเป็นชมรมแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง สิ่งที่ทำแล้วภูมิใจ สิ่งใดที่คิดว่ายังต้องปรับปรุงหรือต้องแก้ไขให้ดีขึ้น รวมทั้งได้มีการวางแผนลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยมีผู้รับผิดชอบหลักในแต่ละหัวข้อ

- **เก็บข้อมูล**

วันที่ 7 ธันวาคม 2552 ทีมวิจัยได้จัดประชุมเพื่อทบทวนศักยภาพของชุมชนอีกครั้ง หลังจากที่ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยมีการพูดคุยสรุปผล และวางแผนการทำงานต่อ

ในวันที่ 9-10 กุมภาพันธ์ 2552 ทีมวิจัยและพี่เลี้ยงจากสกว. รวม 10 คน ได้ลงพื้นที่สำรวจเส้นทางเดินป่าและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมีการเตรียมกล้องถ่ายรูป สมุดเพื่อจดบันทึกสภาพป่า และสิ่งที่พบเห็นระหว่างเดินทาง แล้วจึงประชุมพูดคุยสรุปผลการสำรวจเส้นทางเดินป่าอีกครั้งที่บ้านลุงต๋องนักวิจัย

วันที่ 7 มีนาคม 2552 ทีมวิจัยและพี่เลี้ยงสกว.รวม 12 คน ได้ประชุมสรุปการลงพื้นที่เก็บข้อมูลประวัตินักท่องเที่ยวที่บ้านลุงต๋องโฮมสเตย์ โดยได้สรุปผลการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเรื่องถ้าภูผาเพชรในวันที่ 4 มีนาคม 2552 ซึ่งมีนักวิจัยร่วมเก็บข้อมูล 12 คน ได้พูดคุยถึงปัญหาของการลงพื้นที่ในวันดังกล่าว หลังจากนั้นจึงได้พูดคุย สอบถามประวัติของชุมชนจากอดีตผู้ใหญ่บ้านสมปอง อนันต์ ตามหัวข้อที่กำหนดไว้

วันที่ 11 มีนาคม 2552 ทีมวิจัยและพี่เลี้ยง รวม 7 คน ได้พูดคุยและเก็บข้อมูลเรื่องเงาะซาไกจากเผ่าแซ โดยได้ทบทวนข้อมูลและเติมเต็มข้อมูล และวางแผนการทำงานต่อ

วันที่ 28 มีนาคม 2552 ที่บ้านลุงต๋องโฮมสเตย์ ได้จัดพูดคุยสัมภาษณ์อดีตสหราชอาณาจักร รักษ์ทองจันทร์ และนายบรรเทียง คงแก้วหรือลุงต๋องนักวิจัย โดยมีผู้เข้าร่วม 14 คน เป็นผู้ร่วมเรียนรู้ 3 คนจากกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี เริ่มต้นด้วยการทักทายและบอกกล่าวถึงจุดประสงค์ของการประชุมที่ต้องการเก็บข้อมูล โดยใช้การพูดคุยซักถามถึงเรื่องราวความเป็นมาเป็นไปของคอมมิวนิสต์ในชุมชน และมีส่วนบันทึกข้อมูลที่ได้

วันที่ 18 เมษายน 2552 ได้จัดการประชุมที่ชมรมภูผาเพชร โฮมสเตย์ เพื่อทบทวนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และรายงานความคืบหน้า โดยในครั้งนี้มีนักวิจัยเข้าร่วมทุกคน พูดคุยทบทวนเติมเต็มในแต่

ละประเด็น ได้แก่ เรื่องสำนักสงฆ์/ถ้ำ การเข้ามาตั้งถิ่นฐาน การสัมปทาน ทวดหินกอง ทวดถ้ำโกบ การละเล่น ซาไก และผลกระทบจากการเข้ามาของคอมมิวนิสต์

เดือนมิถุนายน 2552 ทบทวนข้อมูล ที่บ้านน้ำดังโฮมสเตย์ โดยมีพี่เลี้ยงและนักวิจัยเข้าร่วม การประชุมครั้งนี้เกิดขึ้นเพื่อทบทวนข้อมูลของแต่ละคนได้เก็บมา

วันที่ 1 มิถุนายน 2552 มีผู้เข้าร่วม 7 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเงาะป่าซาไก และดูสถานที่จริง การเก็บข้อมูลครั้งนี้ นักวิจัยได้ลงพื้นที่พร้อมกับคณะอาจารย์จากศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม ในภาวะวิกฤต มหาวิทยาลัยมหิดล 2 ท่าน

วันที่ 23 มิถุนายน 2552 นักวิจัย 5 คน ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเรื่องถ้ำภูผาเพชร เพื่อค้นหาเรื่องราว เหตุการณ์จริงทั้งหมดของการพบถ้ำภูผาเพชร และบันทึกประวัติ และเพื่อสร้างพลัง สร้างความสามัคคี ของคนในชุมชน โดยนักวิจัยลงพื้นที่สอบถามถึงสถานที่ที่หลงตาเพลงอาศัยอยู่ หลังจากนั้นเมื่อได้ที่อยู่ แล้ว จึงสัมภาษณ์หลวงแพ่ง ในวันที่ 29 มิถุนายน 2552 ที่บ้านปากทางสงขลา จ.สตูล มีผู้เข้าร่วม 6 คน

หลังจากทีมวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลหลายครั้ง จึงได้จัดประชุมเพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบเพิ่มเติม ข้อมูลขึ้นในวันที่ 7-9 กรกฎาคม 2552 ที่บ้านลุงตั่ง มีผู้เข้าร่วม 12 คน นอกจากการเรียบเรียงวิเคราะห์ ข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้าแล้ว พี่เลี้ยงได้ติดตามการเงินของโครงการและวางแผนทำงานต่อ

● แลกเปลี่ยนเรียนรู้

วันที่ 20-22 มีนาคม 2552 ทีมวิจัยสกว.ตรังและพี่เลี้ยงสกว. รวม 40 คน เข้าร่วมงาน 10 ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ณ เมืองทองธานี กรุงเทพฯ เพื่อร่วมเรียนรู้และแลกเปลี่ยนการดำเนินงานวิจัยในพื้นที่ ต่าง ๆ

วันที่ 24 มีนาคม 2552 ได้เข้าร่วมการประชุมเครือข่ายโครงการวิจัยประเด็นการท่องเที่ยว 3 จังหวัด ณ ที่ทำการชมรมภูผาเพชรฯ โดยมีผู้เข้าร่วม 45 คน จากชุมชนเกาะสาหร่าย โคกพะยอม ภูผาเพชร บ้านในทอนทุ่งสะบ้ายะ และชุมชนปยู เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยแต่ละชุมชนได้นำเสนอการดำเนินงานในชุมชน หลังจากนั้นได้ร่วมแลกเปลี่ยนถึงแนวทางการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของจังหวัด

วันที่ 3-7 เมษายน 2552 เป็นกิจกรรมศึกษาดูงานที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยก่อนไปได้มีการวางแผนการศึกษาดูงานสองครั้ง ครั้งแรกในวันที่ 24 มีนาคม 2552 มีผู้เข้าร่วม 12 คน โดยมีคุณสุภาวดี จากสถาบันการท่องเที่ยวเพื่อชุมชน สกว.ตรังเข้าร่วม ด้วย การประชุมเริ่มต้นด้วยการพูดคุยถึงการดำเนินงานของโครงการ และมีการวางแผนศึกษาดูงาน โดยต่อมาในวันที่ 28 มีนาคม 2552 ได้มีการออกแบบการศึกษาดูงานอีกครั้ง เพื่อกำหนดรอบการศึกษาดูงาน ในแต่ละเรื่อง และกำหนดผู้รับผิดชอบเก็บข้อมูลของแต่ละเรื่อง โดยมีพี่เลี้ยงคอยแนะนำเรื่องการตั้งคำถาม การประชุมครั้งนี้มีทีมวิจัยและพี่เลี้ยงเข้าร่วม รวม 10 คน หลังจากกลับจากการศึกษาดูงาน ในวันที่ 17 เมษายน 2552 ทีมวิจัยได้จัดประชุมเพื่อสรุปบทเรียนการศึกษาดูงาน (สิ่งที่ได้รับ ปัญหา ข้อคิด และสิ่งที่อยากทำในชุมชน) และวางแผนการดำเนินกิจกรรมในช่วงต่อไป โดยพี่เลี้ยงได้ช่วยกำหนด

กรอบการพูดคุยในแต่ละเรื่อง และในวันที่ 26 เมษายน 2552 ได้พูดคุยสรุปบทเรียนที่ได้จากการศึกษาคุณงานอีกครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วม 11 คน เริ่มต้นด้วยการทบทวนการประชุมครั้งที่ผ่านมา อ่านจากสรุปการประชุมให้กับทุกคนในทีมวิจัยฟัง หลังจากนั้นพี่เลี้ยงได้ชวนคุยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนรู้งานวิจัยท้องถิ่นจากการศึกษาคุณงาน การท่องเที่ยวโดยชุมชน และสิ่งที่แต่ละคนได้เรียนรู้จากการดูงานในครั้งนี้

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดขึ้นอีกครั้งในวันที่ 30-31 พฤษภาคม 2552 ณ อุทยานแห่งชาติทะเลบัน จ.สตูล ในชื่อว่า “จังกาบชุมชนวิจัย CBT ตรัง-สตูล โดยมีตัวแทนเข้าร่วม 3 คน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น เติมเต็มความรู้เกี่ยวกับการวิจัยท่องเที่ยวโดยชุมชน การประชุมใช้การพูดคุย ระดมแลกเปลี่ยนความคิด และนำเสนอสิ่งที่ได้ทบทวนพูดคุยกันภายในทีมตามพื้นที่ต่าง ๆ

● จัดทำรายงานความก้าวหน้า

การจัดทำรายงานของทีมวิจัย เริ่มต้นจากการประชุม วันที่ 7-9 มิถุนายน 2552 ที่บ้านน้ำตัง มีผู้เข้าร่วม 11 คน เพื่อดูความคืบหน้าการดำเนินงานของโครงการ นำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาวิเคราะห์ เรียบเรียง ทำรายงาน และวางแผนการทำงานต่อไป

ระยะที่ 2

● วิเคราะห์สถานการณ์ท่องเที่ยว

วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2553 ทีมวิจัยได้จัดการประชุมเพื่อวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยวของทีมวิจัยท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยจัดขึ้นที่ บ้านคุณจรรยา มีผู้เข้าร่วม 12 คน การประชุมเริ่มต้นด้วยการที่พี่เลี้ยงเป็นผู้ชวนคุยตามประเด็นที่กำหนดไว้ ได้แก่

1. สถานการณ์ท่องเที่ยวของกลุ่ม/ชุมชน
 - การจัดการท่องเที่ยว (อดีต ปัจจุบัน) และปัญหาอุปสรรคที่พบ
 - แนวทางการทำงานในอนาคต
2. สถานการณ์ท่องเที่ยวในภาพรวม
3. การปรับตัวของทีมต่อสถานการณ์ท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลง

หลังจากนั้นได้พูดคุยถึงเวทีที่จะมีขึ้นในครั้งต่อไป คือ การอบรมการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

● อบรมการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เวทีอบรมการบริหารจัดการท่องเที่ยว จัดขึ้นในวันที่ 19-21 มีนาคม 2553 ณ เกาะสุกรพาราไดซ์ รีสอร์ท โดยมีทีมวิจัยจาก 3 พื้นที่เข้าร่วม คือ พื้นที่ภูผาเพชร จ.สตูล จำนวน 6 คน พื้นที่บ้านในทอน และพื้นที่เกาะสุกร โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 32 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การอบรมในครั้งนี้มีวิทยากรจากสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นผู้ให้ความรู้

วันที่ 19 มีนาคม 53

ช่วงบ่าย แบ่งกลุ่มย่อยตามพื้นที่ เพื่อทบทวนการท่องเที่ยวที่ผ่านมาของแต่ละพื้นที่

โจทย์คำถาม

- ทรัพยากรท่องเที่ยวคืออะไรบ้าง
- กิจกรรมท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม
- กลุ่มท่องเที่ยว และกลุ่มเป้าหมายของชุมชน
- รูปแบบการบริหารจัดการ

เมื่อช่วยกันระดมภายในกลุ่มแล้วนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

วันที่ 20 มีนาคม 2553

ช่วงเช้า - รูปแบบในการบริหารจัดการที่จำเป็น/การเตรียมความพร้อม การสร้างโปรแกรมและราคา
เริ่มด้วย

1. การแยกประเภททรัพยากร คน, สิ่งแวดล้อม, วัฒนธรรม
2. แยกทรัพยากรที่มีเป็นของชุมชนหรือมีการใช้ร่วมกับชุมชนอื่น เช่น เกาะเกตรา มีกลุ่มอื่นเข้ามาใช้เป็นจุดท่องเที่ยวด้วย เป็นต้น
3. เลือกข้อดีของชุมชนเพื่อทำโปรแกรมท่องเที่ยว
4. เลือกรูปแบบโปรแกรม เช่น ไป-กลับวันเดียว, แบบ 2 วัน 1 คืน หรือ 3 วัน 2 คืน
5. ออกแบบโปรแกรม

ช่วงบ่าย - ฝึกกำหนดโครงสร้างที่เหมาะสมในการบริหารจัดการบทบาทและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

- สร้างโครงสร้างการบริหารจัดการท่องเที่ยว
- บทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย
 - โดยดูเรื่องของภาระหน้าที่นอกเหนือจากงานท่องเที่ยวที่ระบุในฝ่ายนั้นๆ
 - ระบุทำงาน ระบุชื่อในแต่ละฝ่าย
 - กำหนดระบบบริหารจัดการ ในแต่ละฝ่าย (หลังจากได้ชื่อนุคคลรับผิดชอบ) มีการจัดการอย่างไร และจัดการผลประโยชน์อย่างไร
- การเตรียมความพร้อมด้านการให้บริการ

ช่วงค่ำ - แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและกิจกรรมสัมพันธ์ ชมรองเง็งโบราณ

วันที่ 21 มีนาคม 2553

ก่อนเริ่มกิจกรรมวันที่ 3

ให้แต่ละคนหาสิ่งของตนเองคนละ 1 ชิ้นที่ พร้อมเหตุผลประกอบ

ช่วงเช้า - นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อรองรับการบริการ นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการ
- แผนการดำเนินงานวิจัยในช่วงถัดไป

ช่วงเที่ยง รับประทานอาหารกลางวันและเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

การอบรมในครั้งนี้ทำให้การดำเนินงานของทีมวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้น แต่สิ่งที่สำคัญคือ การลงมือทำร่วมกัน ซึ่งแต่ละพื้นที่มีปัญหาภายในทีมไม่เหมือนกัน ดังนั้นหากสามารถจัดการทีมภายในได้ การดำเนินงานต่อไปก็จะเป็นไปได้โดยง่าย

● เวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน

ข้อมูลถือเป็นส่วนสำคัญของการวิจัย นอกจากการเก็บ การเรียบเรียง และวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว การเตรียมนำเสนอข้อมูลก็เป็นเรื่องที่สำคัญ เนื่องจากจะต้องกำหนดสิ่งที่จะนำเสนอ และจะต้องเตรียมข้อมูลที่ชัดเจน ดังนั้นจึงมีการตรวจทานข้อมูล ประชุมทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

เวทีตรวจทานข้อมูลเตรียมการสู่เวทีคืนข้อมูลชุมชน จัดขึ้นในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2552 ณ บ้านลุงต๋องโฮมสเตย์ โดยมีผู้เข้าร่วม 11 คน จัดขึ้นเพื่อพูดคุยถึงความพร้อมในการดำเนินงานของชมรม และทบทวนข้อมูลที่เก็บได้ของทีมวิจัยเช่นเดียวกันกับวันที่ 22 พฤศจิกายน 2552 ซึ่งมีผู้เข้าร่วม 11 คน ที่บ้านลุงต๋อง เพื่อทบทวนตรวจสอบข้อมูลที่บันทึกจากรายงานความก้าวหน้าอีกครั้ง โดยการอ่านจากรายงานและช่วยกันพิจารณาข้อมูลที่อยู่ในรายงานว่าถูกต้องหรือไม่ แล้วจึงมอบหมายให้แต่ละคนไปรวบรวมและเขียนเรื่องราวให้ชัดเจนและนำเสนอที่ประชุม เพื่อบันทึกไว้ หลังจากนั้นในวันที่ 10 มกราคม 2553 ที่ทำการชมรมฯ ทีมวิจัย 13 คน ได้เข้าร่วมการประชุมอีกครั้ง เพื่อทบทวนข้อมูลที่เก็บมา วิเคราะห์ และร่วมกันทบทวนกฎกติกาของชมรมฯ โดยคุยเป็นประเด็นตามที่กำหนดไว้

การพูดคุยประชุม ทบทวน และวางแผนการทำงานของทีมงานเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เนื่องจากในบางช่วงเวลาวางเว้นจากการดำเนินกิจกรรมตามกรอบโครงการ จึงต้องมีการทบทวนกันก่อน เช่นก่อนเริ่มต้นกิจกรรมในระยะที่ 2 ได้จัดประชุมในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2552 เพื่อติดตามความคืบหน้าและความพร้อมของชมรม ที่บ้านลุงต๋อง โดยมีผู้เข้าร่วม 11 คน การประชุมเป็นการนั่งพูดคุยสบาย ๆ มีผู้จัดบันทึก และวันที่ 22 พฤษภาคม 2553 เป็นการพูดคุยติดตามการดำเนินงานของโครงการอีกครั้ง หลังจากการพูดคุยเรื่องข้อมูลครั้งสุดท้ายในเดือนมกราคม การประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วม 13 คน จัดขึ้นที่บ้านลุงต๋อง เริ่มต้นด้วยการที่พี่เลี้ยงชวนพูดคุยถึงกิจกรรมที่เหลืออยู่ของโครงการ และวางแผนการดำเนินต่อ

นอกจากการประชุมพูดคุยเพื่อทบทวนการทำงานและวางแผนการทำงานอย่างสม่ำเสมอแล้ว ทีมวิจัย ได้มีการปรับปรุงโปรแกรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยในวันที่ 29 พฤษภาคม 2553 ที่บ้านลุงต๋อง ได้จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น การประชุมครั้งนี้เป็นการพูดคุยภายในทีม มีคุณจรรยาเป็นผู้ชวนคุยและเขียนนำเสนอบนกระดานชาร์ต วันที่ 5 มิถุนายน 2553 ที่ทำการชมรมฯ ได้จัดประชุมเพื่อสรุปการดำเนินงานของชมรมฯ และใช้ข้อมูลของชมรมฯ นำเสนอชุมชนในเวทีคืนข้อมูล โดยมีผู้เข้าร่วม 11 คน การประชุมเริ่มต้นด้วยการทบทวนการประชุมที่ผ่านมาและวางแผนการประชุมในครั้งต่อไป คือในวันที่ 12 มิถุนายน 2553 โดยมีผู้เข้าร่วม 6 คน เพื่อวางแผนการจัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน และมีการเตรียมการจัดเวทีคืนข้อมูลอีกครั้งในวันที่ 18 มิถุนายน 2553 โดยมีผู้เข้าร่วม 11 คน

ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้มีการทบทวนตรวจสอบในหลายครั้งที่ผ่านมานั้น ได้ถูกรวบรวมและนำเสนอในเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชนซึ่งจัดในวันรุ่งขึ้น 19 มิถุนายน 2553 โดยมีทีมวิจัยและพี่เลี้ยงรวม 14 คน และ

ผู้เข้าร่วมเวทีรวม 43 คน การจัดเวทีในครั้งนี้เพื่อนำเสนอข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมาของชมรมฯ ปันหุ้นของชมรมฯ และนำเสนอข้อมูลงานวิจัยที่ค้นพบ

และในวันที่ 26 มิถุนายน 2553 ได้จัดประชุมชี้แจงการทำงานและสรุปผลการจัดเวทีค้นข้อมูลสู่ชุมชน โดยมีทีมวิจัยเข้าร่วม 11 คน

- **ทดลองนำเที่ยว**

การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จคือการดำเนินงานที่ต้องมีการวางแผนที่ดี การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่ดีด้วย ดังนั้นการจัดการทดลองนำเที่ยวของทีมวิจัย จึงเริ่มต้นด้วยการประชุมวางแผนและเตรียมความพร้อมรับนักท่องเที่ยวทดลอง ในวันที่ 17 สิงหาคม 2553 ที่บ้านลุงตั่ง โดยในครั้งนี้มีผู้เข้าร่วม 7 คน เป็นการพูดคุยกันภายในทีม และประชุมอีกครั้งในวันที่ 5 กันยายน 2553 ที่ทำการชมรมฯ มีผู้เข้าร่วม 11 คน เพื่อสรุปการเข้าร่วมเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยาลัยชุมชนวันที่ 22 สิงหาคม และสรุปการเข้าร่วมประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จ.สตูลในวันที่ 1 กันยายน 2553 ซึ่งมีการลงนามความร่วมมือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล หลังจากสรุปการประชุมที่ผ่านมา ได้วางแผนกิจกรรมการทดลองนำเที่ยวของโครงการ และเตรียมความพร้อมอีกครั้งในวันที่ 18 กันยายน 2553 โดยมีผู้เข้าร่วม 8 คน เพื่อทบทวนและวางแผนการทดลองนำเที่ยวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การทดลองนำเที่ยวของทีมวิจัย จัดขึ้นในวันที่ 25-26 กันยายน 2553 โดยมีสนใจเข้าร่วมรวม 83 คน ประกอบด้วยทีมวิจัยในเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่อื่น พี่เลี้ยง นักศึกษาแลกเปลี่ยน เริ่มต้นด้วยการแนะนำผู้เข้าร่วม บอกเล่าข้อมูลที่นำเสนอของชุมชน แล้วจึงเริ่มกิจกรรมท่องเที่ยวตามโปรแกรม กิจกรรมแรกคือ การล่องแก่ง ตามด้วยการเยี่ยมชมบ้านรากไม้ ในตอนกลางคืนมีการแสดงมโนราห์ของชุมชน บอกเล่าที่มาของโครงการ และพูดคุยถึงกิจกรรมตลอดวันที่ผ่านมา วันรุ่งขึ้นเยี่ยมชมถ้ำภูผาเพชร และสรุปการทดลองนำเที่ยว โดยผู้เข้าร่วมร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการรับนักท่องเที่ยวของทีมวิจัย

หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม ทีมวิจัยได้สรุปผลการทดลองนำเที่ยวในวันที่ 2 ตุลาคม 2553 โดยมีผู้เข้าร่วม 10 คน เริ่มต้นจากการสรุปการดำเนินงาน ความเคลื่อนไหวที่ผ่านมาของชมรมฯ จากนั้นพี่เลี้ยงชวนพูดคุยสรุปการทดลองนำเที่ยวในแต่ละช่วงของกิจกรรมและสรุปจากแบบประเมินของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- **เวทีถอดบทเรียนการทำงาน**

ในวันที่ 8 ธันวาคม 2553 ได้จัดเวทีถอดบทเรียนโครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูผาเพชรที่ตลิ่งสาธิตไช้ ซิซอร์ ป่อเจ็ดลูก อ.ละงู จ.สตูล ตั้งแต่เวลา 13.30 -24.00 น. เพื่อถอดบทเรียนทีมวิจัยที่ได้ดำเนินงานวิจัยมาตลอดระยะเวลาของโครงการ และเพื่อสรุปความรู้นำเสนอในเวทีนำเสนอผลงานวิจัย มีทีมวิจัยเข้าร่วม 14 คน โดยมีวิทยากรรับเชิญ อาจารย์สมเจตนา มุณีโมไนย ซึ่งจัดกระบวนการโดยการให้โจทย์คำถามและระดมความคิดเห็นร่วมกัน โดยมีโจทย์ 3 ข้อใหญ่ให้นักวิจัยได้ขบคิด เริ่มจากการถาม

ตัวเองว่า สารสนเทศสารสนเทศเป็นตัวฉันมีอะไรบ้าง สิ่งที่ค้นพบจากการทำวิจัยที่ผ่านมา และโจทย์ข้อสุดท้ายคือ บทเรียนที่ได้รับของแต่ละคน

- **เวทีปิดโครงการ**

เวทีปิดโครงการจัดขึ้นในวันที่ 25 ธันวาคม 2553 มีผู้เข้าร่วมในเวที 102 คน จัดขึ้นเพื่อนำเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง คนในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ รับทราบ โดยเริ่มต้นจากการกล่าวถึงที่มาของชมรมและที่มาของโครงการ จากนั้นเล่าถึงกิจกรรมที่ได้ทำมาโดยบรรยายภาพจาก Power Point ตามด้วยผลที่ได้รับจากการดำเนินงานวิจัย และร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- **จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์**

รวบรวมข้อมูลจากเวทีต่าง ๆ และเวทีถอดบทเรียน วิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานวิจัย รวมทั้งรูปภาพประกอบการจัดทำรายงาน

สรุปขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ

ระยะที่ 1

ระยะที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยภายใต้โครงการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร กำหนดกรอบระยะเวลา 18 เดือน และขยายเวลาการดำเนินงานเพิ่มขึ้น 1 ปี โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ 3 ข้อ และหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินงานผลปรากฏว่าสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมศักยภาพพื้นที่ เรื่องราวต่าง ๆ ของชุมชน

ที่ผ่านมาทีมวิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ สืบเสาะผู้ที่เกี่ยวข้องหลายครั้ง โดยมีการทบทวน ตรวจสอบ เพิ่มเติมข้อมูลอยู่เสมอมาเสมอ รวมทั้งได้จัดการประชุมเพื่อรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลศักยภาพของชุมชนที่ค้นพบสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลประวัติความเป็นมาของชุมชนภูผาเพชร

ชุมชนภูผาเพชรตั้งอยู่หมู่ที่ 9 บ้านควนดินดำ ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล มีการเปลี่ยนแปลงด้านการแบ่งเขตการปกครองหลายครั้งเดิมขึ้นอยู่กับ ม.13 ต.นิคมพัฒนา อ.ควนกาหลง ต่อมาแยกเป็น ม.14 (บ้านป่าพน) ต.นิคมพัฒนา อ.ควนกาหลง และแยกเป็น ม.6 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล เมื่อ 26 พฤษภาคม 2526 จากนั้นเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นได้ขอแยกหมู่บ้านเป็น ม.9 บ้านควนดินดำ ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล เมื่อ 11 สิงหาคม 2543 ส่วนโรงเรียนบ้านในคอก (เดิมชื่อโรงเรียนปากคอก) เปิดเรียนครั้งแรกเมื่อ 15 พฤษภาคม 2528

สมัยอดีตกาลชุมชนภูผาเพชรอาจจะเคยเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญมาก่อน เพราะมีหลักฐานบางอย่างที่บ่งบอก เช่น มีการพบถ้วยชาม เศษหม้อ เศษถ้วย สมัยโบราณบริเวณป่าพน ซึ่งอยู่ไม่ไกลนัก และที่สำคัญได้พบโครงการกระดูกและเศษหม้อดินในถ้ำภูผาเพชร พบร่องรอยบางอย่างที่แสดงให้เห็นว่าเคยมีผู้คนอาศัยมาก่อน และยังได้พบฟอสซิลของสัตว์ทะเล

ย้อนหลังไปเมื่อประมาณเกือบ 50 ปีก่อนเริ่มมีคนจำนวน 2-3 คน เดินทางข้ามเขามาจากฝั่งจังหวัดพัทลุง แต่ก็ไม่ได้เข้ามาอยู่ กระทั่งปี 2510 มีกลุ่มนายเป้า อนันต์ และพรรคพวกคือ นายสมปอง อนันต์ (ลูกชาย) นายประคอง อนันต์ และนายไข่ บุญสุข (ถูกยิงตายเมื่อ พ.ศ.2512 ที่ จ.พัทลุง) รวม 4 คน หนีความแร้นแค้นลำบาก หนีความยากจนมาจากจังหวัดพัทลุง เพราะต้องการพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์

ในปี 2511 เริ่มมีคนมาอยู่เพิ่มขึ้น เริ่มมีการถางป่าเพิ่ม เริ่มมีการตั้งครอบครัวใหม่ เริ่มมีการจับจองที่ดินอย่างจริงจังมากขึ้น น้ำเค็ม (นายเค็ม ทองมาก) บ้านหน้าพลอย ต.นาขยาด อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ก็เข้ามาช่วงนี้พร้อมกับพรรคพวกอีกหลายคนพร้อม ๆ กันหลังจากนั้นก็มีการอพยพเข้ามาเรื่อย ๆ เพราะทุกครั้งทีกลับไปพัทลุงก็มักจะชักชวนญาติ ๆ เพื่อนบ้านไปด้วย เพราะจะได้เป็นเพื่อนกันทำมา

หากิน มีการจัดหาที่ดินทำกิน แบ่งเป็นทีมเพื่อช่วยกันทำงานและเริ่มมากขึ้นในปี 2513 เพราะรัฐบาลเปิดให้มีการสัมปทานป่า

ต่อมาในปี 2517 รัฐบาลประกาศให้ยกเลิกการสัมปทาน แต่ในพื้นที่ยังคงมีการตัดโค่นต้นไม้ต่อไป และมาหยุดจริงจึงประมาณปี 2522

ปี 2518 ถูกประกาศเป็นพื้นที่สีแดง เนื่องจากเป็นเขตการเคลื่อนไหวสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) มีการตั้งค่ายหลายค่าย

ต่อมาเมื่อปี 2523 สมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ มีโครงการได้เริ่มขึ้น ประกาศให้สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ออกมามอบตัวทำให้การเคลื่อนไหวของพคท.ยุติลง

ในปี 2525 ผู้คนทยอยกลับเข้าสู่หมู่บ้านอีกครั้ง

2. การละเล่น

เนื่องจากคนส่วนใหญ่ย้ายมาจากพัทลุง ซึ่งที่พัทลุงถือว่าเป็นเมืองเก่าแก่มีสืบประเพณีวัฒนธรรมมากมาย โดยเฉพาะมโนราห์ ลิเกป่า กลอน หนังตะลุง เพลงบอก ความรู้เหล่านั้นติดตัวคนที่ย้ายมาด้วย เครื่องดนตรีไม่มีก็เอาแกนลอนมาตีเคาะเป็นจังหวะ เล่นเพื่อคลายเครียด เล่นกันเองเวลาว่างเวลากินเหล้า หัดเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน แต่ก็ไม่ได้จริงจังมากมาย

3. สำนักสงฆ์ภูผาเพชร

“หลวงเพลง” มีชื่อเดิมว่า นายเพลง บุญศิริ เกิดเมื่อปี 2496 เป็นคนบ้านหัวไทร ตำบลแหลมอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช บิดาชื่อเสริม บุญศิริ อาชีพทำนา บวชเมื่ออายุ 37 ปี ปี 2533 ได้รับฉายาว่า “ศีลธรรมโม” บรรพชาที่วัด ชนาทิพย์เฉลิม

เมื่อหลวงเพลงบวชได้ 2 พรรษา ก็เริ่มเดินธุดงค์ไปเรื่อย ๆ ไปหลายที่ในจังหวัดสงขลา พัทลุง ส่วนใหญ่ปักกรดในป่าช้า และเข้าเขตจังหวัดสตูลเมื่อปี 2535 ไปนั่งวิปัสสนาที่เขามงป่า 7 วัน จากนั้นก็ไปที่จังหวัดตรัง ก่อนจะกลับไปที่สตูลอีกครั้ง คราวนี้พักที่ถ้ำลอมข้าว และหาถ้ำเพชรเจอในปีเดียวกัน

4. ความเชื่อในชุมชน

- ทวดหินกองและการแก้บน

บางคนเชื่อว่าทวดหินกองเป็นเสือ บางครั้งก็เป็นงูใหญ่ คนที่เคยพบบางทีเห็นเป็นงูใหญ่นอนขวางถนน แต่เมื่อออกชื่อก็เลื้อยหายไปไม่ให้ทำอันตรายใด ๆ เวลาเดินผ่านไป-กลับต้องหยิบก้อนหินไปวาง 1 ก้อน เข้า 1 ก้อน กลับ 1 ก้อน พร้อมกับภาด (อธิษฐาน) ว่า “รักษากันทวดเหอ” ก็จะเดินทางไปกลับโดยปลอดภัย ทวดไม่ชอบลูกปะทัด ไม่ชอบเหล้า แต่ชอบให้แก้บนด้วยข้าวหลาม ข้าวต้มมัด

เมื่อบนแล้วจะแก้บนหรือไม่ก็ได้ เพียงบอกกล่าวเลข ๆ ก็ได้ หรือจะแก้บนด้วย ข้าวต้มมัดก็ได้ ข้าวต้มมัดใช้เพียงห่อเดียว แต่ให้หามา ทวดหินกองไม่ชอบการแก้บนด้วยเหล้า หรือการจุดประทัด ปัจจุบันผู้คนในท้องถิ่น เมื่อผ่านทวดหินกอง ก็จะบอกกล่าว ขวดยานพาหนะจะบีบแตร

ก่อให้เกิดผลดีคือความสบายใจ และที่ดีที่สุดคือเรื่องความปลอดภัย เนื่องจากเป็นร่องเขา ขวดยานผ่านมา จะไม่ค่อยเห็นกันเมื่อได้ยินเสียงแตรทำให้ระมัดระวังยิ่งขึ้น

- ทวดถ้ำภูผาเพชร

ถ้ำภูผาเพชรมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยดูแลปกป้อง คุ่มครอง คนในชุมชนมีการบนบาน ทวดถ้ำเพชร อยู่เสมอ ทวดถ้ำภูผาเพชรเลื่องชื่อในเรื่องของการบนว่าอย่าให้ฝนตกโดยเฉพาะช่วงที่มีงานในหมู่บ้าน แก่นโดยการจุดประทัด สุราขาว 1 ขวด หมากรูด ดอกไม้ รูปเทียน เคยมีคนในหมู่บ้านป่วยคิดว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในถ้ำเล่นงาน เลบนว่าขอให้หายจะแกงแพะให้กิน ปรากฏว่าหายจริง จึงเอาโคไ้ครุมาทำพิธี และแกงแพะถวาย เชื่อกันว่าในถ้ำยังมีสิ่งลี้ลับอยู่ บางพื้นที่ของถ้ำยังไม่ได้เปิดให้คนภายนอกรับรู้ แต่เชื่อว่ายังมีของดีซ่อนอยู่จริง

- ทวดถ้ำโกบ

ในถ้ำมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องคุ้มครอง คนในพื้นที่จะได้ยินเสียงดนตรีก้องอยู่เสมอในช่วงเย็น และตอนหัวรุ่งช่วงไปกรีดยาง คนในชุมชนไม่กลัวและต่างก็ได้ยินชัดเจน แต่ครั้งดังก้องอยู่ประมาณ 30 นาที บางคนเชื่อว่าเป็นเหมือนการทำนาย เพราะหากช่วงนั้นฝนตกอยู่หากได้ยินเสียง 2-3 วันจะแล้ง และหากแล้งอยู่ฝนก็จะตก คนในชุมชนเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์รักษาถ้ำโกบอยู่ นั่นก็คือทวดถ้ำโกบ

5. ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา กิจกรรมที่สำคัญของชุมชน

ประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมานาน เช่น ปีใหม่ วันกตัญญู (จัดวันที่ 14 เมษายน) วันห้วยาหรือเข้าษา (วันเข้าพรรษา) ช่วงเดือน 8 งานเดือนสิบ ช่วงเดือนตุลาคม งานออกพรรษาหรือประเพณีลากพระ ช่วงเดือน 11 และลอยกระทง ในเดือน 12 เช่นเดียวกับภูมิปัญญา ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างจากที่อื่น เพราะที่นี่เป็นชุมชนใหม่

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมในชุมชนที่จัดเป็นประจำทุกปี คนในชุมชนมีส่วนร่วม เช่น ทุกวันที่ 12 สิงหาคม ทุกวันที่ 5 ธันวาคม ทุกวันที่ 21 พฤศจิกายน มีกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชนทุกปี ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละปีจะประชุมตกลงกันว่าจะทำอะไร

6. อนุสรณ์การต่อสู้ “ค่ายคอมมิวนิสต์”

ช่วงระหว่างประมาณปี 2513-2524 เป็นช่วงที่คอมมิวนิสต์เข้ามามีอิทธิพลต่อคนในชุมชน โดยเฉพาะประมาณ 2518-2520 เป็นช่วงที่มีการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างคอมมิวนิสต์กับเจ้าหน้าที่ คนในหมู่บ้านหลายคนเข้าเป็นแนวร่วม บ้างก็เป็นญาติพี่น้องเข้าเป็นแนวร่วม มีค่ายทั้งหมด 7 ค่าย

7. ป่ากระท่อม

ป่ากระท่อมหรือป่าท่อม อยู่ในหุบเขาทางทิศเหนือของถ้ำโกบ ความเป็นมาของป่าท่อมยังเป็นเรื่องความลับอยู่จนบัดนี้ เพราะในชุมชนไม่มีใครรู้ว่าป่าท่อมเกิดขึ้นได้อย่างไร คนรุ่นแรกที่มาอยู่บอกว่าที่เห็นก็เป็นป่าท่อมอยู่แล้ว ไม่มีใครปลูก พื้นที่ที่เป็นป่าท่อมแปลงใหญ่ประมาณ 100 ไร่ สันนิษฐานว่าป่า

ท่อน้ำจะเกิดเองตามธรรมชาติ เพราะบริเวณที่มีต้นท่อมอยู่มากเป็นที่ชื้นและ น้ำใสสะอาด มีน้ำล้อมรอบ ดินดี ขึ้นตลอดปี ต้นท่อมชอบลักษณะแบบนี้

8. ไร่ 14 เจ้า : ความเป็นมาของ “ไร่ 14 เจ้า”

ไร่ 14 เจ้า อยู่ไม่ไกลจากถ้ำภูผาเพชร เกิดขึ้นเมื่อประมาณปี 2527 คนในชุมชน/สหายบางคนเริ่มคิดกันว่าน่าจะมีการจัดสรรที่ดินทำกินให้คนที่เพิ่งเข้ามาอยู่หรือคนที่ยังไม่มีที่ดินทำกิน แรกเริ่มในชุมชนเช่นน้ำดั่ง(นายบรรเทิง คงแก้ว) คุณเป็น น้ำแม่ม(นายศักดิ์ชัย บุญคง) อดีตสหาย จึงรับอาสาที่จะไปเจรจากับสหายที่ยังอยู่ในป่า เพราะช่วงนั้นยังมีทหารป่าบางคนอยู่ในป่าเขตจังหวัดพัทลุง เช่น คุณไสว คุณเผ็ด คุณครวญ สหายส่วนหนึ่งยอม แต่มีบางคนไม่ยอม คุณเป็นก็บอกว่า “คุณเป็นว่าทำหรือผมให้เขาเองแล้ว” ตอนนั้นทหารป่าไม่ได้มีอุดมการณ์แรงกล้าทำเพื่อประชาชนเหมือนเมื่อก่อน แต่ในที่สุดก็สามารถดำเนินการได้

9. ทับ “ชาไก” เจ้าป่าแห่งภูผาเพชร

“ชาไก” หรือ “เงาะป่า” หรือบางคนอาจเรียก “เงาะป่าชาไก” ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เป็นชนกลุ่มน้อยที่เร่ร่อนเรื่อยไปแถบเทือกเขาบรรทัด อาหารหมักก็ย้าย “ทับ” ทับคือที่อยู่ของชาไก เทือกเขาบรรทัดเคยเป็นที่อยู่อาศัยของเหล่าชาไกหลายกลุ่ม ปัจจุบันเหลืออยู่เพียง 2-3 กลุ่มเท่านั้น และกลุ่มหนึ่งตั้งทับไม่ไกลจากถ้ำภูผาเพชร เป็นทับที่อยู่มานานพอสมควร บางทีอาจย้ายไปหาถิ่นที่อื่นแต่ไม่นานก็กลับมาหรือไม่ก็ย้ายไปไม่ไกลจากที่เดิม คนในชุมชนรู้ว่าชาไกอยู่มาก่อน จำนวนของชาไกมีแต่ลดลง ในขณะที่คนธรรมดาเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ๆ ชาไกส่วนที่เหลือก็เริ่มมีวิถีชีวิตเช่นเดียวกับคนปกติมากขึ้น เช่น สื่อสารกับคนภายนอกมากขึ้น ติดละครโทรทัศน์ กินข้าว กินปลาประป๋อง กินมาฆ่า อยากได้เงินเริ่มติดผงชูรส กาแฟ กินยาพาราเซตามอน

10. สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน : รวบรวมได้ 12 แห่ง ได้แก่

10.1 ถ้ำหมุดิน

ถ้ำหมุดินอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของถ้ำภูผาเพชร ห่างไปประมาณ 1 กิโลเมตร

10.2 ถ้ำภูผาเพชร

ถ้ำภูผาเพชรหรือถ้ำเพชร สันนิษฐานว่าอายุมากกว่า 3,000 ปี กว้างประมาณ 50 ไร่ ถือว่าเป็นถ้ำขนาดใหญ่ในถ้ำมี 3 ชั้น มีลักษณะเป็นห้องเกือบ 20 ห้องอยู่ในถ้ำ แต่ละห้องจะมีความกว้างและสวยงามแตกต่างกันออกไป

10.3 ถ้ำลอมข้าว

อยู่เทือกเขาเดียวกับถ้ำเพชร ห่างออกไปทางซ้ายมือหน้าถ้ำเพชรประมาณ 200 เมตร เป็นที่ตั้งของถ้ำลอมข้าว ลักษณะคล้ายเพิงหินที่เว้าลึกเข้าไปด้านในตัน กว้างประมาณ 1-2 งาน หรือประมาณ 100 ตารางวา

10.4 ถ้ำคางคก/ถ้ำน้ำ/ถ้ำยาว

เป็นถ้ำที่อยู่ใต้ถ้ำเพชร ลอดไปทางใต้หิน ยาวประมาณ 1 กิโลเมตร บางช่วงกว้าง บางช่วงน้ำลึก มีวังลึกหินลื่น เป็นอันตรายได้ ต้องใช้เชือก ภาษาวบ้านเรียกถ้ำยาว บางคนเรียกถ้ำลอด เพราะน้ำลอดได้เขา แต่ตอนหลังเรียกถ้ำคางคก

10.5 ถ้ำจอมป่า

เป็นเขาหินหน้าหนึ่ง อีกด้านเป็นหิน มีขนาดเล็ก เป็นเขาลูกโคด อยู่ต่ำกว่าป่า ต้นไม้ข้าง ๆ ขึ้นสูงกว่าเขาลูกนี้ก็เลยเรียกถ้ำจอมป่า

10.6 ถ้ำโกบ

ถ้ำโกบ เป็นถ้ำกว้างใหญ่ อยู่ติดกับป่ากระท่อม ความสูงของปากถ้ำจากพื้นดินประมาณ 30 เมตร ยาวประมาณ 100 เมตร ข้างในกว้างเป็นห้องโถงยาวตลอด เป็นทางผ่านน้ำจากป่าท่อมถ้ำโกบแล้วก็มาออกหมู่บ้าน

10.7 ฝายคลองการะเกด

ฝายคลองการะเกดถือเป็นความภาคภูมิใจในชุมชน เพราะเป็นโครงการพระในราชดำริ ผ่านกรมชลประทาน สร้างฝายบริเวณป่าต้นน้ำคลองการะเกด ได้รางวัลอันดับ 1 ของภาคใต้ 2 ครั้ง ได้รางวัลระดับประเทศที่ 4 นอกจากเป็นฝายที่มีน้ำสะอาดแล้วยังถือว่าในชุมชนมีการบริหารจัดการดี

10.8 เขื่อนเก็บน้ำวังเขาไคร

สร้างเมื่อ 2543 พื้นที่นับ 100 ไร่ เป็นเขื่อนสร้างขึ้นเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้หล่อเลี้ยงอุปโภคบริโภค การเกษตร ทำเป็นน้ำประปาตั้งแต่ควนดินคำคนหมู่ 9 หมู่ 6 หมู่ 5 เป็นระยะทางประมาณ 20 กว่า กิโลเมตร พื้นที่นับ 100 ไร่

10.9 บ้านรากไม้

บ้านรากไม้ เป็นของนายประเสริฐ คงทวี อายุ 62 ปี บ้านเลขที่ 132 หมู่ 9 บ้านควนดินคำตำบล ป่าลัมพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล เป็นการใช้ฝีมือภูมิปัญญา ความสามารถเฉพาะตัว นายประเสริฐ บ้านเดิมอยู่ที่บ้านมะกอกใต้ ต.ไชยบุรี อ.เมือง จ.พัทลุง เข้ามาอยู่บ้านควนดินคำเมื่อปี 2536

สาเหตุที่นายประเสริฐได้แกะสลักรากไม้จนกลายเป็นบ้านรากไม้เพราะเห็นว่าดอกไม้สมัยที่มีการสัมปทาน ถูกทิ้งไว้ในสวนที่ชาวบ้านทำกิน ในสวนของนายประเสริฐก็มีหลายดอก ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก บางส่วนนายประเสริฐได้เผาทิ้งไปบ้างแล้ว เลยมาถูกใจคิดว่าดอกไม้พวกนี้เป็นไม้ดี ๆ เผาทิ้งน่าเสียดาย จึงคิดที่จะเอามาใช้ประโยชน์

ปัจจุบันบ้านนายประเสริฐ ชื่อว่า “บ้านรากไม้” กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว มีคนทั้งในและต่างประเทศเข้ามาเยี่ยมชมอยู่เสมอ งานทุกชิ้นที่นายประเสริฐทำ ไม่ได้ขายใครเลย ยังมีครบทุกชิ้น ตั้งแต่เริ่มแกะชิ้นแรกจนถึงปัจจุบันนี้

นายประเสริฐตั้งใจว่า จะให้บ้านรากไม้นี้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์รากไม้ ไว้เป็นที่ศึกษาเรียนรู้ของคนรุ่นหลัง “สั่งลูกหลานไว้แล้วว่า แม้ตายไปก็ห้ามขายไม้พวกนี้” เป็นการแทนคุณแผ่นดิน ทั้งยังเป็น

การสะท้อนให้คนรุ่นหลังได้รู้ว่า เมื่อก่อนป่าอุดมสมบูรณ์ขนาดไหน มีต้นไม้ขนาดใหญ่และจำนวนมากเท่าใด แต่ปัจจุบันเป็นอย่างไร

10.10 น้ำตก

น้ำตกมีหลายที่ แต่ที่สวยงามก็มี น้ำตกวังไต้หนาน น้ำตกคลองยางแดง น้ำตกห้วยงู น้ำตกค่าย 84 และมีวังอีกหลายวัง วังคือแอ่งน้ำที่มีขนาดเล็ก มักอยู่ใต้น้ำตกหรือไม่กี่ในคลอง วังตะเคียน วังกลอย หาดต้นสาย วังโก๊น้าย

10.11 สันปันน้ำปากห้วยน้ำตก

ปากห้วยน้ำตก เป็นสันปันน้ำ คือเป็นจุดแบ่งของน้ำ ส่วนหนึ่งจะไหลไปทางตะวันออกรวมกับน้ำตกเขตจังหวัดพัทลุง อีกส่วนปันน้ำมาทางบ้านภูผาเพชร

10.12 ลำคลอง/สายห้วย

ลำคลองของหมู่บ้านมีสายคลองหลัก 2 สายคลองคือ คลองลำโลนหรือ คลองถ้ำโกบ คลองการะเกด (ชาวบ้านเรียกคลองยางแดง) และมีสายห้วยอีกมากมายหลายสายที่ไหลสมทบ

11. กลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ ที่มีในชุมชน : 11 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มออมทรัพย์
- กองทุนหมู่บ้าน
- กลุ่มกองทุนปื้ยมุนเวียน
- กลุ่มอาชีพสตรี
- กลุ่มธนาคารข้าว เป็นเงินพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
- กลุ่มรับซื้อน้ำยางสด รับซื้อน้ำยางสดแล้วนำส่งขายโรงยาง จะได้ราคาดี ไม่ถูกตัดราคา และน้ำยางที่นำไปขายก็เป็นน้ำยางที่มีคุณภาพ %ยางดี
- กลุ่มประปาหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน
- กลุ่มกองทุนแม่เพื่อแผ่นดิน มาจากขณะนั้นกิ่งอำเภอมะนังได้ประกาศเป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติดเป็นหมู่บ้านแรกของจังหวัดสตูล จึงได้รับงานพระราชทานเป็นเงินขวัญถุงจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
- กลุ่มสตรีพัฒนา
- กลุ่มสุขภาพอาหาร ซึ่งดำเนินการโดยกลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) ร่วมกับกลุ่มแม่บ้านดูแลเรื่องสุขภาพของคนในชุมชน ในครัวเรือน
- ชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์

12. หน่วยพิทักษ์ป่าภูผาเพชร

หน่วยพิทักษ์ป่าภูผาเพชร เป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6 สงขลา กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

และสิ่งแวดลอม คูแลพื้นที่ปากรอบคลุมในหมู่ที่ 5 บ้านมะนัง ,หมู่ที่ 6 บ้านป่าพน, หมู่ที่ 9 บ้านควนดินคำ หมู่ 7 บ้านปาล์ม 7 และหมู่ที่ 3 บ้านปาล์ม 4 บางส่วนของ ต.ปาล์มพัฒนา มีเนื้อรับผิชอบประมาณ 60,000 ไร่

หน่วยพิทักษ์ป่าภูผาเพชร ตั้งอยู่ที่ไร่ 14 เจ้า แปลงสุดท้าย หมู่ที่ 9 บ้านควนดินคำ ต.ปาล์มพัฒนา ลักษณะภูมิประเทศบริเวณที่พิทักษ์ป่าภูผาเพชร รับผิชอบเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน ภูเขาหินปูน และสลับที่ราบเล็กน้อย ความสูงจากระดับน้ำทะเล ระหว่าง 100 – 1,350 เมตร สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น มีพันธุ์ไม้มีค่าต่าง ๆ

(*รายละเอียดข้อมูลศักยภาพชุมชนสามารถอ่านเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ส่วนท้ายของรายงาน)

2. เพื่อพัฒนาศักยภาพ/ยกระดับชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว สร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานโดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นฐานได้ทำให้นักวิจัยได้มีการพูดคุยวางแผนเตรียมงานและมีการสรุปบทบทวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ขณะเดียวกันได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับต่างพื้นที่ มีการศึกษาดูงาน และสรุปผลการดูงานบ่อยครั้ง ทำให้ทีมวิจัยได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ประกอบกับการมีข้อมูลของชุมชนที่ค้นหาด้วยตนเอง จึงทำให้นักวิจัยมีความกล้า ความมั่นใจมากขึ้นที่จะนำเสนอบอกเล่าเรื่องราวของตนเองให้กับบุคคลภายนอก กล้าแสดงความคิดเห็นและร่วมแลกเปลี่ยน นอกจากนี้เมื่อได้พบปะกับผู้คนที่หลากหลาย เป็นที่รู้จักมากขึ้น หน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุนมากขึ้น เพราะเห็นว่ากลุ่มมีความเข้มแข็ง ทุกคนทำงานอย่างทุ่มเทและทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักวิจัยได้มีโอกาส มีบทบาท และเป็นที่ยอมรับทั้งของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และของคนในชุมชน

กระบวนการวิจัยไม่เพียงช่วยให้นักวิจัยได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้วย โดยทีมวิจัยได้ขยายผลการค้นคว้าวิจัยให้กับชุมชน เยาวชน ผ่านการจัดเวทีโดยได้บอกเล่าเรื่องราวของชุมชน ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนในเชิงการอนุรักษ์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน คนในชุมชนได้ทราบความเป็นมาและเรื่องราวเกี่ยวกับบ้านเกิดของตนเอง เกิดความภาคภูมิใจ ขณะที่ในกลุ่มเยาวชน ทีมวิจัยได้ดึงเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ เป็นมัคคุเทศก์ และสตาฟเรือในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ทำให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

การทำงานที่มีกระบวนการที่ต่อเนื่องของทีมวิจัยทำให้เกิดความชัดเจนในรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนมากขึ้น เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานทำให้ได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านการพัฒนาศักยภาพ ด้านงบประมาณ และการประชาสัมพันธ์

3. เพื่อหาแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

งานวิจัยทำให้ชุมชนได้ค้นพบแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เมื่อได้เรียนรู้ถึงกระแสการท่องเที่ยวที่เข้ามาอย่างรวดเร็วขณะที่ชุมชนยังเปราะบางในความรู้เท่าทัน ประกอบกับเมื่อได้เห็นบทเรียนจากการจัดการท่องเที่ยวในเชิงธุรกิจที่ขาดการควบคุม ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตที่ดั้งเดิมของชุมชน กระทั่งทำลายความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้เหลือเพียงผลประโยชน์ที่ต่างฝ่ายต่างได้รับ

ดังนั้นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนภูผาเพชร จึงไม่มุ่งเน้นในเชิงธุรกิจ แต่เน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมองว่าหากทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายไป ก็ยากที่จะให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ขณะเดียวกันก็จะต้องไม่มีคุณค่าอะไรหลงเหลืออยู่ในการท่องเที่ยวนั้น ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงควรเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สร้างเกราะป้องกันให้กับชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นสมบัติที่มีค่าและเป็นหัวใจของการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนภูผาเพชรมากกว่าเป็นเครื่องมือเพื่อการทำลาย การบริหารจัดการท่องเที่ยวจึงเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องสัมพันธ์กับธรรมชาติ และวิถีชีวิตของคนในชุมชน กล่าวคือเน้นการอนุรักษ์ทั้งในแง่ของวัฒนธรรมและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และเน้นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชนและคุณค่าของธรรมชาติ โดยมองว่ารายได้จากการจัดการท่องเที่ยวเป็นเพียงรายได้เสริมและการจัดการท่องเที่ยวจะช่วยให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมเสริมที่เป็นประโยชน์และสร้างคุณค่าให้กับตนเอง ทั้งนี้จะมีการเลือกรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้ มากกว่านักท่องเที่ยวที่ต้องการความบันเทิงสนุกสนานเพียงอย่างเดียว โดยจะมีการบอกเล่าเรื่องราวของชุมชน รวมทั้งภูมิปัญญาในการท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทั้งยังเป็นเกราะป้องกันให้กับชุมชนได้ในอีกทางหนึ่ง

หลังจากเสร็จสิ้นโครงการวิจัย ชุมชนมีความชัดเจนขึ้นในทิศทางการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนในอนาคต มีแนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นของตนเองไม่ตามกระแสการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ โดยมีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ออกแบบจากศักยภาพที่มีในชุมชน ทั้งในการจัดการอาหารที่หาได้ในชุมชน การแสดงพื้นบ้านในชุมชน และนำเสนอเรื่องราวของชุมชน เพื่อก่อให้เกิดคุณค่าที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน

- 9.30 น. ถึงชมรมภูผาเพชร โฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กล่าวต้อนรับ กฎกติกาเที่ยวถ้ำล่องแก่ง
- 10.30 น. เดินทางไปชมถ้ำภูผาเพชร
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง แนะนำประวัติดูมชน กลุ่มท่องเที่ยว(ชมรม)
- 13.30 น. เดินทางไปล่องแก่ง(คลองลำโตนหรือลำธารภูผาเพชร)
- 15.30 น. สิ้นสุดการล่องแก่ง รับประทานอาหารว่าง
กล่าวคำอำลาเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

****ราคา 450 บาท/คน****

โปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน # 1

วันที่ 1

- 10.00 น. ถึงที่ทำการภูผาเพชร โฮมสเตย์/ กล่าวต้อนรับ แนะนำประวัติดูมชน
แนะนำกลุ่มท่องเที่ยว (ชมรม) / กฎกติกาการท่องเที่ยว /
แนะนำโปรแกรมการท่องเที่ยว
- 10.30 น. เข้าที่พักโฮมสเตย์ เก็บสัมภาระ
- 11.00 น. นั่งรถชมวิถีชีวิตดูมชน / ชมแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น (บ้านรากไม้)
- 12.00 น. ถึงที่พักโฮมสเตย์ รับประทานอาหารเที่ยง
- 13.30 น. เดินทางไปล่องแก่ง(คลองลำโตน ลำธารภูผาเพชร)
- 17.00 น. เข้าบ้านพัก ทำกิจกรรมร่วมกับบ้านพัก
- 18.00 น. รับประทานอาหารเย็น

****กิจกรรมพิเศษ การแสดงศิลปะพื้นบ้าน**

วันที่ 2

- 07.30 น. รับประทานอาหารเช้าที่บ้านพัก
- 08.30 น. บรรยายเรื่องราววิถีชีวิต ชาวป่าชาไก (มันนิ)
- 09.00 น. เดินทางไปเยี่ยมวิถีชีวิตชาวป่าชาไก(มันนิ)
- 10.30 น. รับประทานอาหารว่าง
- 11.00 น. นำเที่ยวถ้ำภูผาเพชร
- 12.30 น. รับประทานอาหารเที่ยง กล่าวคำอำลา เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

****ราคา 1,000 บาท/คน**

โปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน # 2

วันที่ 1

เช้า ถึงชมรมภูผาเพชร / กล่าวต้อนรับ กฎกติกากการท่องเที่ยว /

แนะนำกรรมการท่องเที่ยว

- เดินทางเข้าป่า ชมพรรณไม้ นก สัตว์ป่า
- รับประทานอาหารเที่ยงที่ริมลำธารวังตะเคียน

บ่าย เดินทางไปชมน้ำตกวังได้นาน บรรยายความรู้ ด้านานน้ำตกวังได้นาน

เย็น เดินทางมาที่พัก ณ ริมลำธารวังกลอย

ค่ำ รับประทานอาหารรอบกองไฟ / ร่วมกิจกรรมส่องปลายามค่ำคืน / เรื่องราวรอบกองไฟ

วันที่ 2

เช้า รับประทานอาหารเช้า เคลียร์พื้นที่ เก็บขยะ

บรรยายเรื่องราวตำนานสหายแห่งภูผาเพชร

ชมร่องรอยประวัติศาสตร์ ถ่ายพลท. ถ่ายโรงเรียนการเมืองการทหาร ถ่ายขี้ม้า

เที่ยง รับประทานอาหารเที่ยงที่ชมรม / แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการท่องเที่ยวป่า

กล่าวอำลา เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

****ราคา 1,200 บาท/หัว**

ทั้งนี้ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะดำเนินการโดยชมรมภูผาเพชรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการเรื่องการท่องเที่ยวได้เอง เพื่อเป็นการกระจายรายได้แก่เยาวชนในหมู่บ้าน ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ไม่มั่วสุมยาเสพติด ไม่เป็นปัญหาสังคม เพื่อสร้างความร่วมมือ สร้างความสามัคคีในชุมชน และคาดหวังว่าความร่วมมือสามัคคีนี้จะขยายจากกลุ่มชมรมไปสู่หมู่บ้าน และเพื่อปลูกจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน โดยชมรมมีการระดมทุนจากสมาชิกที่ถือหุ้น มาใช้ในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และจะมีการปันหุ้นคืนให้กับสมาชิก (**รายละเอียดการบริหารจัดการของชมรมภูผาเพชรสามารถอ่านได้ในภาคผนวก) ขณะที่กระบวนการวิจัยเป็นฐานที่ทำให้การดำเนินงานในการจัดการท่องเที่ยวมีความต่อเนื่อง ยั่งยืน เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน

นอกจากงานวิจัยทำให้เกิดความชัดเจนในทิศทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนแล้ว การที่ทีมวิจัยได้เข้าร่วมการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชนอื่น ๆ หลายครั้งจนกระทั่งมีการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนของจังหวัดขึ้น ยิ่งทำให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งมากขึ้น นักวิจัยหลายคนได้พัฒนาตนเองมากขึ้น เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน และทำให้คนในชุมชนเกิดความเชื่อถือ และร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรมมากขึ้น

การดำเนินงานวิจัยของทีมวิจัยจึงตอบโจทย์วัตถุประสงค์ทั้งสามข้อของโครงการ แต่มิได้ถือว่าเป็นความสำเร็จที่สูงสุด เนื่องจากชุมชนยังต้องเตรียมรับมือและปรับตัวให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นกระบวนการวิจัยจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่งที่สร้างการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 5

บทวิเคราะห์ สรุป และข้อเสนอแนะ

การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนภูผาเพชร ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นฐานในการจัดการให้เกิดความยั่งยืน สร้างการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งทำให้คนในชุมชนพร้อมรับมือกับกระแสการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ ชุมชนภูผาเพชรได้รวบรวมข้อมูลของชุมชน ทั้งในด้านประวัติความเป็นมาของชุมชน สถานที่ท่องเที่ยว ทรัพยากรทางธรรมชาติ ความเชื่อของคนในชุมชน ความเป็นมาของชุมชนฯ โดยใช้การสอบถามจากผู้รู้ในชุมชน ระดมความคิดในเวทีประชุม ซึ่งจะมีการจดบันทึกข้อมูลทุกครั้ง นอกจากนี้ได้จัดเวทีเพื่อทบทวนตรวจสอบข้อมูล ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่เกิดจากการเห็นพ้องร่วมกันของคนในชุมชน มิใช่เป็นเพียงข้อมูลจากความคิดของคนใดคนหนึ่ง รวมทั้งได้จัดเวทีนำเสนอข้อมูลในชุมชน ซึ่งทำให้คนในชุมชนได้ร่วมเรียนรู้เรื่องราวของชุมชน การวิจัยจึงทำให้คนในชุมชนได้รู้ความเป็นมาของชุมชน เกิดความตระหนักในการดูแลทรัพยากรของชุมชนร่วมกัน และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวจากรุ่นสู่รุ่น เนื่องจากการรวบรวมข้อมูลศักยภาพของชุมชนและมีการจดบันทึกที่ชัดเจน นอกจากนี้ข้อมูลจากการวิจัยยังใช้บอกเล่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน ได้อีกด้วย ซึ่งจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

นอกจากการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจะช่วยทำให้ทีมวิจัยและคนในชุมชนได้เรียนรู้เรื่องราวของชุมชนแล้ว กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ยังทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเพื่อจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเองได้มากขึ้น เพราะในกระบวนการวิจัยได้เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมที่ทีมวิจัยจะต้องมีการวางแผนร่วมกัน แบ่งบทบาทหน้าที่ กำหนดการ ลำดับขั้นตอน หลังจากนั้นจึงลงมือทำเมื่อเสร็จสิ้นจึงสรุปผล ทบทวนการดำเนินงานเพื่อวางแผนใหม่ เป็นเช่นนี้ในทุกกิจกรรม จึงทำให้ได้เรียนรู้ แก้ไขปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอบนฐานความเป็นจริงของชุมชน ก่อให้เกิดการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ดีขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นกับนักวิจัย

- ได้เพื่อน ได้เครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนตรง สตูด อาจารย์มานพ อาจารย์สมเจตนา ถ้าไม่ทำวิจัยก็คงไม่รู้จัก
- ได้ทบทวนตัวเอง มีการคิดใคร่ครวญครุ่นคิดทุกวัน มีการวางแผนการทำงานในแต่ละวัน เมื่อได้ทบทวนก็พบจุดที่พลาด
- ทำให้จัดระบบความคิดได้มากขึ้น ได้ความรู้จากนอกบ้านมาปรับใช้ในบ้าน
- ทำให้กล้าพูดในที่ชุมชน เพราะได้ฝึกการพูด และพูดถึงเรื่องที่เราได้ทำ สิ่งดีๆ ที่เรารู้แต่เพื่อนไม่เราจึงกล้าพูด เพราะได้ทำมาแล้ว
- ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติการจริงในพื้นที่ แล้วนำมาสังเคราะห์

- ทำวิจัยแล้วทำให้เราค้นพบตัวเองว่าชอบอะไร
- เกิดความสุขเมื่อได้ช่วยเหลือ และได้ทำสิ่งดี ๆ
- งานวิจัยทำให้ได้เรียนรู้ที่จะช่วยเหลือคนอื่น
- เมื่อก่อนไม่เคยคิดว่าต้องรักษาต้นไม้ริมคลอง ตอนนี้องานอนุรักษ์และฟื้นฟู เมื่อก่อนเราคิดไม่ถึงว่าต้องทำ พอทำวิจัยเราจึงได้คิดได้

🔧 ผลที่เกิดขึ้นกับทีม

- งานวิจัยได้ร่วมแก้ไขความสับสน เมื่อทำท้องเที่ยวไปแล้วมีปัญหาไม่เข้าใจกันในกลุ่ม คุยกันแค่สองสามคนไม่ได้มีการมาพบทั้งหมด พอเขาจะออกเราก็ใช้อารมณ์ว่าออกก็ออกไป การวิจัยทำให้รู้ว่าต้องเป็นประชาธิปไตย ต้องใช้มติของคนส่วนใหญ่ การพูดคุยทำให้ไขข้อข้องใจปรับความเข้าใจให้ตรงกัน
- งานวิจัยทำให้เราได้นั่งร่วมกลุ่มพูดคุยกัน แลกเปลี่ยน แก้ปัญหาสรุปแล้วการวิจัยทำให้แก้ปัญหาของชมรมได้ ที่ว่าแก้ปัญหาด้วยการประชุม
- เกิดความสามัคคี และทำงานเป็นทีมมากขึ้น เดิมภาระงานจะตกอยู่กับหัวหน้ากลุ่ม การวิจัยทำให้ได้เรียนรู้ว่า การที่เราฝากความหวังที่คนๆเดียวไม่ได้ ต้องร่วมคิด ร่วมกันแก้
- เป้าหมายทีมเปลี่ยนไปในเชิงคุณภาพมากขึ้น
- ทีมวิจัยได้เพื่อนได้เครือข่ายในการทำงาน
- งานวิจัยทำให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นไปในเชิงอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิต วัฒนธรรมที่ดีของชุมชนมากขึ้น แทนที่จะเน้นในเชิงธุรกิจ
- ข้อมูลจากงานวิจัยทำให้เห็นคุณค่าของดีในชุมชน นำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวของทีมที่ดีขึ้น

🔧 ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน

- งานวิจัยทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นในเชิงลึก และเป็นประโยชน์ให้กับเยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษา
- งานวิจัยท้องถิ่นทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการหาข้อมูลในชุมชนของตนเอง
- การทำงานวิจัยทำให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดและแก้ไขปัญหา จึงแก้ได้ตรงจุด
- งานวิจัยทำให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนงานเป็นรูปธรรม ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก
- ทำให้เด็กเยาวชนในชุมชนรวมพลังสามัคคี สร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก เมื่อก่อนไม่ได้คิด พอทำวิจัยทำให้รู้ ค้ำจอบหักต้องทำใหม่ ก่อนทำวิจัยกลุ่มเยาวชนร่วมทำเพียงพายเรือ ตอนนี้อย่างนี้เด็กได้

เรียนรู้มากขึ้น ไม่ก่อปัญหา ห่างไกลยาเสพติด และยังสามารถหารายได้เสริมจากการเพาะเลี้ยง
รองเท้านารีชาวสตูลขายสู่ตลาดได้

บทเรียนที่ได้รับ

- การทำงานต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ
- การรับทัวร์ต้องสอบถามข้อมูลรายละเอียดให้ดี
- การจัดการท่องเที่ยวต้องรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และต้องอยู่พื้นฐานของการรักษาน้ำใจกัน
- บทเรียนเรื่องการติดต่อประสานงานมีความผิดพลาด ไม่ได้คุยกับเขาให้เรียบร้อย ไม่ได้บอกให้รู้
เรื่องที่พัก โฮมสเตย์ เมื่อเขามาที่โคนแยกบ้าน โดยที่เราไม่ได้ถาม จึงเกิดความขัดแย้ง ดังนั้นคนที่
ประสานงานต้องรู้รายละเอียดของเขามาให้หมด ต่อมาก็ต้องพยายามถามเขา ถ้าเขามาเพื่อความ
สนุกเราแยกเขาไม่ได้ แต่ลักษณะที่มาเรียนรู้วิถีชุมชน เรียนรู้การอนุรักษ์เราแยกเขาได้ เราต้อง
รู้จักแยกแยะ
- เมื่อมีปัญหาให้พูดคุยกันเป็นดีที่สุด ให้นำเข้าเวที การพูดคุยคือการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด การที่บาง
คนเพื่อนถามแล้วไม่พอใจ ผมบอกเขาว่าการที่เขาถามเราต้องดีใจ ไม่ว่าเรื่องดีหรือไม่ดี เพราะเรา
มีโอกาสได้ชี้แจง
- บางปัญหาไม่สามารถจัดการหรือควบคุมได้ ต้องยืดหยุ่นและรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หรือต้อง
หาทางแก้ไขในครั้งต่อไป โดยในกรณีที่ลูกค้าทัวร์ไม่มาตามที่แจ้งไว้ ก็น่าจะให้วางเงินมัดจำไว้
ก่อน วางมัดจำเป็นครั้งก่อน การประสานงานทางโทรศัพท์ เป็นการควบคุมยาก บางครั้งก็ถูกชิง
ลูกค้าทัวร์ หากไม่ได้ไปรับลูกค้าทัวร์ก่อน
- เมื่อไม่คิดเชิงธุรกิจมาก จึงอยู่ได้ ให้เลือกรับตามที่เห็นสมควร แต่แรกเราประเมินประนอมไม่พูด
เรื่องปัญหากัน แต่พอเปลี่ยนเป็นนำเอาปัญหามาพูดกันก็ทำให้แก้ไขปัญหาไปได้ ถ้ามีปัญหาไม่
ต้องเกรงใจกันทำความจริงให้ปรากฏ
- ในวันตั้งชมรมเราบอกว่าจะปลอดการเมือง แม้จะแตกต่างทางความคิดทางการเมือง ต้องไม่เอา
การเมืองมาเป็นที่ตั้ง เพราะเห็นบทเรียนหลายแห่งแล้วว่าการเมืองทำให้เกิดความแตกแยก
- ควรชี้แจงสมาชิกเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ ด้าน แม้กระทั่งรายการเบ็ดเตล็ดต้องแจ้งให้ได้ว่ามี
อะไรบ้าง
- ค้นพบฐานบนความจริง เปรียบเหมือนการเดินทางที่เราเดินไปที่เป้าหมายอย่างเดียว เราพบว่า
ระหว่างทางของกระบวนการทำให้เห็นเป้าหมายระหว่างทาง เรามีกระบวนการระหว่างทางที่ดี
พบว่าทำให้แก้ปัญหาได้ การแก้ปัญหาลดๆ ทำให้เกิดปัญญา เป้าหมายจริงๆ ไม่ได้สำคัญ แต่เรา
พบว่าระหว่างทางมีความสำคัญ

การดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาของทีมวิจัยภูผาเพชร ถึงแม้บางครั้งอาจมีปัญหาลุप्तรรค

งานหยุดชะงักบ้าง แต่ปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านมาทำให้ทีมวิจัยได้เรียนรู้ ได้แง่คิด ได้มุมมองใหม่ ๆ ไม่เฉพาะเพียงการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเท่านั้น แต่เป็นมุมมองใหม่สำหรับการมองโลก การใช้ชีวิตอย่างสัมพันธ์กับธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ โดยเมื่อมีกระบวนการวิจัยท้องถิ่นเข้ามาทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จึงเกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง โดยเมื่อถูกส่งสมทกกันเข้า เกิดเป็นบทเรียนใหม่ ๆ ของชุมชน ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้กันไป

ทิศทางการดำเนินงานในอนาคตของชุมชนภูผาเพชร อยู่บนพื้นฐานการจัดการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์เป็นฐานสำคัญ ทั้งนี้ที่ผ่านมาการร่วมใจกันของทีมวิจัย ทำให้ชุมชนได้มองเห็นความสำคัญของการดำเนินงานมากขึ้น ชาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานพัฒนาของชุมชนมากขึ้น เช่น การพัฒนาเส้นทางล่องแก่ง การเป็นมัคคุเทศก์ เป็นต้น ขณะที่หน่วยงานต่าง ๆ หันมาให้การสนับสนุน และเข้ามาเรียนรู้การทำงานของทีมงานมากขึ้น นอกจากนี้การมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แทนที่การหวังผลทางธุรกิจ ยังเป็นจุดเด่นอย่างหนึ่งที่ทำให้ความสวยงามทางธรรมชาติยังคงอยู่กับชุมชนในอนาคต ขณะที่ชุมชนรอบข้างถูกรุกคืบด้วยอบายมุขรูปแบบต่างๆ ที่มาพร้อมกับกระแสการท่องเที่ยวที่เน้นความสะดวกสบาย ดังนั้นหากมีการผลักดันการทำงานบนฐานกระบวนการวิจัยที่เน้นการพูดคุยประชุมวางแผน ทำ และสรุปบทพวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยดึงคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ฝึกเยาวชนรุ่นใหม่ให้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทั้งในด้านการคิด การวางแผน และการดำเนินงาน ก็จะทำให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มั่นคงและมีความยั่งยืนต่อไป

๑๔ รายละเอียดกิจกรรมระยะที่ 1 ของโครงการ

เวทีเตรียมความพร้อมนักวิจัย

วันที่ 4 มีนาคม 2551

ณ บ้านบนดอย โสมสเทย์ ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

ผู้เข้าประชุม

1.นายจรูญ ทศกุล	ที่ปรึกษาชมรมภูผาเพชรฯ
2. นายจำนงค์ ยอดราช	รองประธานชมรมภูผาเพชรฯ
3.นายบันเทิง คงแก้ว	รองประธานชมรมภูผาเพชรฯ
4.นายศักดิ์ชัย คงแก้ว	ประธานชมรมภูผาเพชรฯ
5.นายไพโรจน์ สนิท	ประชาสัมพันธ์ชมรมภูผาเพชรฯ
6.นางประจวบ คงแก้ว	เลขานุการชมรมภูผาเพชรฯ
7.นายดำรง สดเป็น	นายทะเบียนชมรมภูผาเพชรฯ
8.นางสาวนลินิภา สดเป็น	ผช.เลขานุการชมรมภูผาเพชรฯ
9.นายอาลาติน ปากบารา	โครงการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนชายฝั่งอันดามันตอนใต้ (SACSTP)
10.นางสาวอัญญรัตน์ สรรเสริญ	โครงการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนชายฝั่งอันดามันตอนใต้ (SACSTP)
11.อาจารย์สันติ แสงแก้ว	โรงเรียนบ้านป่าพล,บ้านแห่งรักโสมสเทย์
12.นายมานพ ช่วยอินทร์	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสำนักงานตรัง
13. คุณธิดารัตน์ ธนันทน์	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสำนักงานตรัง
14.คุณจิรพันธ์ สัจจะอักษรศรี	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสำนักงานตรัง

วาระการประชุม

วาระที่ 1 ทบทวนรายงานการประชุมร่วม สกว.ครั้งที่ 1 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2551

ให้ทบทวนและแก้ไขให้ถูกต้องตรงกัน

วาระที่ 2 ทาง สกว.ตรัง ได้ฉายวิทัศน์ ของ สกว.ด้านการท่องเที่ยวให้ที่ประชุมศึกษา

เช่นการวิจัยจากแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหมู่บ้านแม่กำปอง จ.เชียงใหม่

พิพิธภัณฑ์ชุมชน จ.พะเยา (เรื่องราวของหมู่บ้าน ของใช้ในอดีตที่บริจาคจากคนในชุมชนนำมาแสดง

ข้อคิดเห็นจากผู้เข้าประชุม

- ให้ใช้ความเข้มแข็งของกลุ่มต่างๆในชุมชน มาบูรณาการร่วมกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน
- ย้อนรอยค่าย พลท.ในอดีต เช่น ค่ายจี๊ม่า ค่ายโรงเรียน น้ำตกไถ่หนาน วังกลอย ค่ายการผลิต ให้ดำเนินการต่อไป

- ให้เรียนรู้จาก ชุมชนในที่สูง แนวภูเขา ไม่ใช่ทะเล เพราะภูผาเพชรเป็นที่โนที่สูง มีวิถีชีวิต อีกแบบ ควรศึกษาจากที่มีสภาพวิถีชีวิตใกล้เคียงกัน
- ให้หาจุดแข็งตนเอง เช่นธรรมชาติ น้ำ พันธุ์ไม้ อาหารสมุนไพร สัตว์ป่า กลุ่มต่างๆในชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ พทท. ระบบนิเวศน์ วิถีชีวิตชาวกู
- ต้องการหาประสบการณ์เพิ่มเติมจากพื้นที่อื่นๆที่ประสบผลสำเร็จแล้ว
- ให้ศึกษาความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน ในวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อ เรื่องราวต่างๆ และ บันทึกไว้เพื่อคนรุ่นหลัง

นัดประชุมครั้งต่อไป วันที่ 11 มีนาคม 2551 ณ.ที่ทำการชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เลิกประชุมเวลา 20.00 น

เวทีทบทวนสิ่งที่ควรทำในชุมชน

วันที่ 11 มีนาคม 2551

ณ ที่ทำการชมรม ม.9 ต.ป่าสักพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

ผู้เข้าร่วมประชุม

1.นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการ/ที่ปรึกษาชมรมภูผาเพชรฯ
2.นายศักดิ์ชัย คงแก้ว	ทีมวิจัย/ประธานชมรมภูผาเพชรฯ
3.นายดำรง สุดแป้น	ทีมวิจัย/นายทะเบียน
4.นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย/ประชาสัมพันธ์
5.นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย/เลขานุการชมรม
6.นายสมพร ช่างขีด	ทีมวิจัย/สมาชิกชมรม
7.นายมานพ ช่วยอินทร์	สกว.
8.คุณสมบูรณ์ อภาสกิจ	สกว.
9.คุณทิน สีสุข	สกว.

เนื้อหาการประชุม

- สรุปผลการประชุมครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ให้ที่ประชุมรับทราบ
- ให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมสรุปว่าทำไมจึงมาจัดตั้งชมรม
- ทำไมจึงมาเข้าร่วม กับ สกว.
- ต้องการพัฒนาและเรียนรู้ตนเอง จากความรู้ภายในสู่ภายนอกเพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่ระดับหนึ่ง
- เรียบเรียงข้อมูลเพื่อเขียนนำเสนอ
ข้อมูลเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ พทท. ประวัติศาสตร์ ถ้ำ ป่าไม้ การอพยพมาอยู่ในพื้นที่
ภูมิปัญญา กลุ่มอาชีพ ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี
การก่อเกิดของกลุ่ม ทำไมจึงเกิด มีปัญหาอย่างไร และกลุ่มจะจัดการได้อย่างไร
อาชีพและองค์กรกลุ่มในชุมชน

คุณสมบัติสรุป

กลุ่มคาดหวัง ความเข้มแข็งชุมชน อาชีพเสริม ทางเลือกอาชีพของเยาวชนรุ่นหลัง
การดูแลทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน เครือข่ายการท่องเที่ยวภายนอกและภายในชุมชน(เช่นกลุ่มต่างๆ
ในชุมชน)

การแสวงหาความรู้ของชุมชน - ทรัพยากร - การทำมาหากิน - ประวัติศาสตร์ชุมชน วิถีความเป็นอยู่

ความเชื่อของชุมชน ความหมายของความเชื่อ

การจัดทำผลิตภัณฑ์ชุมชน และกิจกรรมการท่องเที่ยว

การดำเนินการของชุมชน และการจัดการ ฐานทุน ฐานทรัพยากร

เมื่อสร้างฐานความรู้ และนำมาสู่การเรียนรู้เพื่อคนในชุมชนและเยาวชน สอดคล้องการมีส่วนร่วมของ
ชุมชน

โดยการนำองค์ความรู้จากสมาชิกในชุมชนมาถ่ายทอดประสบการณ์ การเรียนรู้

ความเป็นมาบ้านถ้ำโกบ ที่ตั้ง

การตั้งถิ่นฐาน การสัมปทาน ป่าไม้เสื่อมโทรม

แหล่งท่องเที่ยว เกิดถ้าภูผาเพชร

เวทีบวชนกการดำเนินงานของชมรม ภูผาเพชรโฮมสเตย์

เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2551 เวลา 10.00 น. – 16.00 น.

เวทีวันนี้ทีมวิจัยและสมาชิกชมรมมาพร้อมเพรียงตั้งแต่เช้า ผู้เข้าร่วมเวทีครั้งนี้

มีนายอำเภอมนัง ปลัดอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการและสมาชิกชมรม

ทีมวิจัยท่องเที่ยวภูผาเพชร

อาจารย์สมเจตนา มุณีโมไนย ที่ปรึกษาสกว.ตรัง

อาจารย์วิวิธย์นัฏวิภากร มอ.ตรัง

ผอ.และเจ้าหน้าที่ ศูนย์เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อตรัง

เจ้าหน้าที่ Node ตรัง รวม 23 คน

เวทีครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ทบทวนทุนเดิมของชมรม
- ค้นหาแนวทางในการดำเนินงานต่อ

กระบวนการในเวที

- แนะนำตัวเอง และตำแหน่งหน้าที่ชุมชน
- ทบทวนความเป็นมาก่อนขึ้นโครงการวิจัยให้ผู้เข้าร่วมรับทราบ
- ทบทวนเวทีที่ผ่านมา “เวทีเตรียมความพร้อมนักวิจัย”
- สร้างความคุ้นเคย ผ่านชื่อเล่น หน้าที่ที่ทำในชมรม
- ขวนคุยในประเด็น

- สภาพก่อนตั้งชมรม บ้านถ้ำโกบเป็นอยู่อย่างไร
 - คิดอย่างไรหรือตั้งชมรมขึ้นมาเพื่ออะไร
 - ชมรมมีการทำงานอยู่อย่างไร ทั้งการรับนักท่องเที่ยว กิจกรรม ค่าใช้จ่าย การจัดการ ฯลฯ
 - เมื่อเป็นชมรมแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง
 - สิ่งใดที่ทำแล้วภูมิใจ
 - สิ่งใดที่คิดว่ายังต้องปรับปรุงหรือต้องแก้ไขให้ดีขึ้น
- ประมวลภาพรวม โดยอาจารย์สมเจตนา มณีโมไนย
 - วางแผนการทำงานกิจกรรมลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยคุณมานพ ช่วยอินทร์

สรุปเวที

หลังจากแนะนำตัวผู้เข้าร่วมครบทุกคนแล้ว คุณจรรยาตัวแทนชมรม ได้นำเสนอเล่าความเป็นมาของชมรมแก่ท่านนายอำเภอรับทราบเบื้องต้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำเป็นชมรมดังนี้

- เพื่อรองรับการท่องเที่ยวให้มีผลกระทบกับชุมชนน้อยที่สุด ใช้ทรัพยากรให้ยั่งยืน
- เพื่อสร้างความสามัคคีสามัคคีจากกลุ่มขยายสู่ชุมชนให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง
- เพื่อให้มีรายได้เกิดขึ้นกับคนบ้านเรา

จากการทำงานที่ผ่านมาของชมรม นอกจากดำเนินงานเรื่องการนำเที่ยวแล้ว ยังมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุน ทั้งจากหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชน เช่น ธกส. ททท. ฯลฯ

โดยการเสริมความรู้และความช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้วยวิธีศึกษาดูงาน อบรมหลายครั้ง และการประชาสัมพันธ์ลงเว็บไซต์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความรู้จากภายนอก แต่การทำให้ชมรมอยู่อย่างมั่นคงและยั่งยืนได้นั้น ต้องเกิดจากความรู้จากภายใน เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ตนเอง ร่วมกันของสมาชิก

จึงได้ทำโครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร จังหวัดสตูล กับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

- มีโจทย์ที่ต้องค้นหา คือ การจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชนเป็นอย่างไร

ประเด็นอื่นๆที่พูดคุย

ครั้งนี้ได้ เล่าย้อนทวนความเป็นมาที่ทำโครงการทบทวนเวทีเตรียมความพร้อมนักวิจัย โดยคุณจรรยาได้มีการพูดคุยบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของชมรม ทำไมจึงตั้งชมรมภูผาเพชรขึ้นมา จากนั้นได้เล่าความเป็นมาของโครงการ ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร จังหวัดสตูล โจทย์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ

จากนั้นก็ได้คุยกันเรื่องความมุ่งมั่นของทีม ที่เน้นเป้าหมายของโครงการ และมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กัน ทีม และมีการชี้แจงเรื่องการทำเอกสารการเงิน ระบบบัญชี และช่วงสุดท้ายก็มีการวางแผนเวทีทบทวนการทำงานของชมรมที่ผ่านมา

ช่วงบ่าย

สร้างความคุ้นเคย แนะนำชื่อเล่น ตำแหน่ง/หน้าที่ที่ทำในชมรม

น้ำจวบ เป็นเลขฯ แต่หน้าที่ที่ทำไม่ชัดเจน เพราะทำทุกเรื่อง เมื่อก่อนคุณจรรยาทำหน้าที่นี้ เจตนาหน้าที่ผู้ช่วยเลขฯ ช่วยเรื่องการบันทึกการระดมประชุม และเรื่องอื่นๆ

น้ำตัง	ตำแหน่งรองประธานชมรม เป็นเหรียญกษาปณ์และเก็บเงินเหมือนธนาคารกลุ่ม
น้ำเกลียว	เป็นสมาชิก เป็นประธานกลุ่มน้ำยางสด ร่วมประชุมและประสานงาน
คุณปัญญา	ผู้ช่วยกรรมการฝ่ายล่องแก่ง สิ่งที่เคยทำคือพัฒนาเส้นทางล่องแก่ง
พีคำ	กรรมการฝ่ายล่องแก่ง จัดการเส้นทางล่องแก่ง การปล่อยเรือและช่วยเรื่องยานพาหนะรับ-ส่งนักท่องเที่ยว
คุณจรรยา	ที่ปรึกษาชมรม มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและประสานงาน
ผู้ใหญ่ดุษฎี ม.9	เป็นผู้ใหญ่หมู่ 9 เป็นที่ปรึกษาชมรม ร่วมมือและช่วยประสานในชุมชน
น้ำกอบ	ตำแหน่งประชาสัมพันธ์ หน้าที่หลักประชาสัมพันธ์ แนะนำชมรม และช่วยเรื่องการรับ – ส่งนักท่องเที่ยว
น้ำเฒ่า	ประธานชมรม มีหน้าที่ในการบริหารชมรมและทำงานทั่วไป
น้ำหมี่	เป็นนายทะเบียน ดูแลเรื่องบัญชีกับการเงิน
เจียบ	อยู่ สกว.ตรัง จะมาชวนทุกคนคุย ทบทวนการดำเนินงานของชมรม โดยจะมีอาจารย์สมเจตนา ซึ่งเป็นที่ปรึกษา สกว.อยู่ที่ตรัง และพี่มานพ คอยซักถามเพิ่มเติม

ที่บริเวณนี้อยู่ในเขตรักษาพันธุ์ การตั้งบ้านเรือนสมัยก่อนกระจ่ายกันอยู่เป็นกลุ่มหมู่บ้าน อยู่กันอย่างที่
อย่างน้อง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ภายในหมู่บ้านมีการรวมอยู่หลายกลุ่ม เช่น

- กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มปุย
- กลุ่มธนาคารข้าว เป็นเงินพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
- กลุ่มรับซื้อน้ำยางสด รับซื้อน้ำยางสดแล้วนำส่งขายโรงยาง จะได้ราคาดี ไม่ถูกตัดราคา และน้ำยางที่นำไปขายก็เป็นน้ำยางที่มีคุณภาพ %ยางดี
- กลุ่มประปาหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน
- กลุ่มกองทุนแม่เพื่อแผ่นดิน มาจากขณะนั้นกิ่งอำเภอมะนังได้ประกาศเป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติด เป็นหมู่บ้านแรกของจังหวัดสตูล จึงได้รับงานพระราชทานเป็นเงินขวัญถุงจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
- โครงการฝ่ายคลองการะเกด
- กลุ่มสุขภาพอาหาร ซึ่งดำเนินการโดยกลุ่ม อาสาสมัคร (อสม.) ร่วมกับกลุ่มแม่บ้าน ดูแลเรื่องสุขภาพของคนในชุมชน ในครัวเรือน

จะเห็นว่าในหมู่บ้านมีกลุ่มดำเนินการอยู่หลายกลุ่ม โดยที่กลุ่มเหล่านี้ไม่ค่อยมีปัญหา กลุ่มไม่แตก มีการจัดการดี คือมีเป้าหมายชัดเจน มีหลักคิดจากฐานชุมชน ทำเพื่อชุมชน เพื่อพัฒนาบ้านเอง มีกฎระเบียบในการดำเนินงาน ทำงานงานเป็นทีม มีคณะกรรมการจากชุมชน มีการจัดสวัสดิการคืนสู่คนในชุมชน มีการประชุมทุกเดือน มีปัญหาหารือกัน ไข่มติกลุ่ม ระเบียบกลุ่ม

ในระหว่างนี้ชุมชนยังไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามา จนกระทั่งเมื่อปี 2534 มีพระธุดงค์ ชื่อหลวงแผลงมาพบ ถ้ำที่ภูผาเพชร และได้ใช้ที่นั่นเป็นสำนักวิปัสสนาถ้ำคงคาลอดหรือถ้ำลอด ในช่วงนั้นชาวบ้านมีความพร้อมเพรียงกัน ช่วยกันพัฒนาลานกสงฆ์เพื่อให้เป็นจุดรวมของศาสนาพุทธ ทั้งผู้ชายผู้หญิงต่างก็ช่วยกัน ทำถนน ปรับแต่งที่ ขุดปากถ้ำ ขุดบ่อน้ำ เรือโยไม้สร้างกุฏิ จนกระทั่งปี 2540 สำนักสงฆ์ร้างไม่มีพระอยู่

น้ำเหมื้ม “ตอนนั้นได้เสนอไปทาง อบต.ว่ามีถ้าแต่ก็ไม่มีใครเชื่อ”

ปี 2541 นโยบายรัฐบาลต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้มีการผลักดันสู่อำเภอ จังหวัด

จนเมื่อวันที่ 17 ม.ค. ปีเดียวกัน ก็มีการบุกเบิกสำรวจถ้ำ ร่วมกันระหว่างทาง อบต. อำเภอ จังหวัด และชุมชน เข้าสำรวจและก็กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวมาถึงปัจจุบัน โดยอยู่ในการดูแลของ อบต. ชาวบ้านเริ่มรับรู้เรื่องการท่องเที่ยวและมีบุคคลภายนอกทยอยที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนมากขึ้น

เมื่อภูผาเพชร ได้เปิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ก็มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมเยอะ บางครั้งวันหนึ่งมีนักท่องเที่ยวเข้าชมความสวยงามของถ้ำมากเป็นพันคน

น้ำจวบ “ในช่วงนั้นชาวบ้านก็เริ่มทยอยทำออกมาเกือบจะไม่อยู่กับถ้ำแล้ว เพราะคิดว่าไม่ใช่สมบัติของเรา”

การเข้าถ้ำจะมีเก็บค่าธรรมเนียมซื้อตั๋ว 20 บาท โดยเงินนั้นจะแยกเป็น แบ่งให้ อบต. 9 บาท แบ่งให้การดูแลจัดการถ้ำ 9 บาท และอีก 2 บาท ให้หมู่บ้าน ในการจัดการท่องเที่ยว อบต.จะมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าไฟ ค่าจ้างไกด์นำชม ค่าจ้างคนทำความสะอาด เมื่อสิ้นปีงบประมาณก็มีการตรวจสอบงบประมาณ ซึ่งจากการท่องเที่ยวทำให้ มีรายได้เข้าสู่ อบต.จำนวนมาก

โดยอบต.จะมีค่าใช้จ่าย คือ ค่าไฟ ค่าจ้างทำความสะอาด ค่าจ้างไกด์ซึ่งเป็นคนในชุมชน แต่ไม่ใช่คนของชมรม ค่าจ้างคนขายตั๋ว เมื่อสิ้นปีงบประมาณมีการตรวจสอบ แต่ในมุมมองของผู้ใหญ่ “มองว่าอบต.มีรายได้จากการเที่ยวถ้ำเยอะ แต่การปรับปรุงมีการนำเงินส่วนนั้นมาใช้หน่อย”

ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มายังภูผาเพชรจะเดินทางเข้ามาส่วนตัว กับผ่านบริษัททัวร์ โดยการเที่ยวถ้ำเป็นของเส้นทางทัวร์หนึ่งในโปรแกรม เมื่อเที่ยวชมถ้ำแล้วก็กลับออกไป เที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆที่อยู่ในเขตอำเภอมะนัง เช่น น้ำตกวังสายทอง ถ้ำเจ็ดคด ฯลฯ ซึ่งมีรีสอร์ท รองรับนักท่องเที่ยว

ผลจากการท่องเที่ยวถ้ำในช่วงนั้น มีคนเข้ามาเที่ยวถ้ำเยอะ เข้ามาที่บริษัททัวร์บ้าง มาส่วนตัวบ้าง มีเยอะจำนวนมาก หมู่บ้านได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวน้อย และหลังจากเกิดการท่องเที่ยวภูผาเพชรขึ้นมา ทำให้ อบต.มีการปรับตกแต่งหน้าถ้ำ ปรับภูมิทัศน์ และสร้างอาคารเรือนมาเพื่อรองรับคนที่เข้ามาเที่ยว โดยที่ อบต. เป็นการจัดการเพียงผู้เดียว ทั้งที่ถ้ำเป็นของทุกคนในชุมชน

น้ำจวบสะท้อนให้ฟัง ในฐานะที่อยู่ตรงนี้นานแล้ว ทีมก็เหมือนผู้บุกเบิกมาแต่ก่อน แต่พอมีผลประโยชน์ตรงนี้จริงๆเรากลับไม่ได้ประโยชน์อะไร เป็นเพียงผู้ช่วยดูแลทางอ้อม ในความรู้สึกที่เราเป็นชาวบ้าน “เหมือนเรามีของดี แต่เพื่อนเอาไปกิน” เพราะฉะนั้นความโง่ตรงนี้เราจะทำอะไรให้หายโง่

จุดก่อเกิดตั้งเป็นชมรม

เมื่อประมาณต้นปี 2550 เริ่มจากกลุ่มเพื่อนที่ดั่งวังนังกินเหล้า เพื่อนสนิท พุดคุยกัน “มีนักท่องเที่ยวเข้ามาถ้ำมากมาย แต่ประโยชน์เข้าหมู่บ้านแค่ 2 บาท จึงคิดถึงรายได้ที่น่าจะได้อีกของชุมชน” แล้วรวมทีมสำรวจป่าสำรวจแหล่งทรัพยากรบนเขา และเส้นทางแล่งแก่ง

เพราะกระแสการท่องเที่ยวที่เข้ามา น่าจะสร้างรายได้ให้คนในชุมชน นอกจากนี้ยังสามารถหาแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เสริมด้วย เช่น การล่องแก่ง การเดินป่า ค่าย พคท. น้ำตกวังกลอย น้ำตกวังไต้หนาน เงาะป่าชาไก ฯลฯ

วันที่ 9 กันยายน 2550 แกนนำ 6 คน (นำโดยคุณสมศักดิ์ คุณเจริญ คุณพิเชษฐ์ น้อยยา คุณธรรมบุญ คุณบัณฑิต) ได้ร่วมกันสำรวจเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเส้นทางที่เกิดจากคนในชุมชน ตามทางยังมีขอนไม้ หนาม กิ่งไผ่ ขวางคลอง แต่ก็ยังเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่สวยงาม เส้นทางในการเดินสำรวจขณะนั้นยากลำบาก แต่ก็มี ความประทับใจและเห็นว่าควรจะมีการสำรวจหรือทำอะไรเพิ่มเติม เพราะพื้นที่น่าสนใจมาก

วันที่ 21 กันยายน 2550 มีการประชุม ชุมชนน่าจะทำท่องเที่ยวได้เอง จึงจัดตั้งเป็นชมรมภูผาเพชร โสมสเคย์ขึ้นในวันนั้น

โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน โดยคนในชุมชนช่วยกัน จัดการท่องเที่ยวกัน เพื่อกระจายรายได้แก่เยาวชนในหมู่บ้าน ไม่ไปมั่วสุมยาเสพติด ไม่เป็นปัญหาดังคม เพื่อ สร้างความร่วมมือ สร้างความสามัคคีในชุมชน และคาดหวังว่าความร่วมมือสามัคคีนี้จะขยายจากกลุ่มชมรม ไปสู่หมู่บ้าน

นอกจากนี้ยังทำเพื่อปลูกจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าชั่วคราว ชั่วโมง อีกอย่างก็มีแรงบันดาลใจจากการท่องเที่ยวของวังสายทองแต่เป็นของเจ้าของ นายทุน แต่ของเรา ตั้งรวมเป็นชมรมเป็นภูผาเพชร

ที่ใช้ชื่อชมรมภูผาเพชร เพราะชื่อนี้จะครอบคลุมทั้งหมด แต่ถ้าใช้ชื่อถ้าโกบก็เป็นส่วนหนึ่งใน หมู่บ้านเท่านั้น เพื่อเป็นเกียรติที่ภูผาเพชรเป็นสถานที่ทำให้บ้านเรามีถนน มีความเจริญเข้ามา อีกอย่างก็ชื่อถ้า ก็เป็นที่รู้จักกับคนภายนอกก็อยู่แล้ว ไม่ต้องห่วงเรื่องการประชาสัมพันธ์

เมื่อตั้งเป็นชมรมแล้ว มีตั้งเลือกคณะกรรมการออกเป็นฝ่ายดังนี้

- ฝ่ายท่องเที่ยว	- ฝ่ายโสมสเคย์
- ฝ่ายเดินป่า	- ฝ่ายยานพาหนะ
- ฝ่ายปลูก	- ฝ่ายประชาสัมพันธ์

มีคณะกรรมการดำเนินการจำนวน 15 คน ใช้การเลือกตั้งคณะกรรมการในตำแหน่งต่างๆกันในทีม โดยดู ตามความเหมาะสม ซึ่งชุดคณะกรรมการจะมีวาระอยู่ 2 ปี จึงเปลี่ยนแล้วเลือกใหม่

ก็มีการเปิดรับสมาชิก ในวันที่ 28 กันยายน 2550 มีการออกกฎระเบียบวิธีการของกลุ่ม ต้องแนบ หลักฐานสำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน รูปถ่าย และกำหนดไว้เกณฑ์ในการคัดเลือกสมาชิกอีกอย่าง คือ นอกจากเป็นคนในชุมชนแล้วผู้สมัครต้องมีความน่าเชื่อถือ เสียสละ ไม่คิดยาเสพติดครัวเรือนละ 1 คน และ อายุต้องถึงเกณฑ์ ถ้าอายุน้อยไม่รับ แต่ปัจจุบันการรับสมาชิกไม่จำกัดอายุ ขณะนี้มีสมาชิกทั้งหมด 44 คน

โดยเปิดระดมหุ้นๆละ 150 บาท โดยคนละไม่เกิน 300 หุ้น จนได้เงินทุน 426,000 บาท คณะกรรมการ ได้นำเงินส่วนนี้ไปซื้อเรือจำนวน 25 ลำ ระหว่างนั้น สมาชิกก็มีการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอยู่ตลอด 5 คนบ้าง 15 คนบ้าง เพราะเมื่อมีน้ำใหญ่จะมีขอน มีสิ่งกีดขวางลงมาเรื่อยๆ ปรับปรุงทาง หนาม ขอนไม้ ก้อนหิน ฯลฯ ออกจากทางน้ำ เพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว โดยไม่มีค่าตอบแทน และเปิดรับ นักท่องเที่ยวครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2551

การเข้ามาของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจธรรมชาติ เข้ามาจากการบอกต่อของ พรคนพวกในชมรม หรือนักท่องเที่ยวที่มาพักแล้วบอกต่อกัน บางครั้งก็เป็นนักท่องเที่ยวสัญจร เที่ยวในวัน

เดียวแล้วกลับหรือไปพักที่อื่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเป็นหมู่คณะ มาจัดสัมมนาเป็นกลุ่มใหญ่ก็มีบ้าง ที่กลุ่มเคยรับถึง 90 คน ในครั้งเดียว

จุดแข็งของการท่องเที่ยวของชมรมภูผาเพชร คือ การเที่ยวได้ในวันเดียว และสภาพธรรมชาติที่ยังสมบูรณ์ ดังนั้นเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามา จะมีกิจกรรมและค่าใช้จ่ายดังนี้

ที่พัก โฮมสเตย์

เป็นกลุ่มที่เพิ่งเริ่มดำเนินการภายหลัง จากแนวคิดหากมีนักท่องเที่ยวต้องการพักจะทำอย่างไร อีกอย่างก็เป็นนโยบายผลักดันจากนายอำเภอสมชายด้วยที่จะให้ชมรมมีการจัดการเรื่องที่พัก

การจัดการเรื่องที่พักจะใช้วิธีการจัดนักท่องเที่ยวเวียนตามบ้านพัก แต่ก็มีบางครั้งที่แขกมาพักแล้วระบุจะพักบ้านที่เคยมาพัก ก็ต้องจัดให้ตามนั้น บางครั้งแขกไม่ยอมแยกไปพักตามบ้านที่จัดให้ อย่าพักรวมกันก็มี ซึ่งอันนี้ยังต้องขึ้นอยู่กับแขกเป็นหลัก

ค่าใช้จ่าย ของค่าที่พัก คิดหัวละ 150 บาท

อาหาร

การจัดการเรื่องอาหารจะขึ้นอยู่กับจำนวนแขกที่เข้าพัก ถ้าแขกน้อยไม่เกิน 8 – 10 คน จะให้บ้านที่แขกแยกเข้าพักเป็นคนรับผิดชอบเรื่องอาหาร แต่ถ้ามีแขกเป็นคณะ 20 – 30 คน อาจจะหาทีมทำอาหารแล้วรับประทานรวมกัน

ค่าใช้จ่ายเรื่องอาหาร คิดเป็นหัวโดยมี	60 บาท
มือเที่ยง	100 บาท
มือเย็น	100 บาท

(หากแขกขอรายการอาหารพิเศษ จำพวกปิ้งย่าง จะคิดอยู่ที่ราคา 150 บาท/หัว)

กิจกรรมล่องแก่ง

เป็นการล่องแก่งจากบริเวณถ้ำโกบเที่ยวชมสภาพธรรมชาติของสายน้ำ ป่าเขา เป็นระยะทาง 7 กิโลเมตร ใช้เวลา 2 ชั่วโมง หากนักท่องเที่ยวต้องการเล่นน้ำ จะใช้เวลาเพิ่มขึ้น และจะมีเครื่องดื่มและของว่างบริการในจุดสิ้นสุดล่องแก่ง

ก่อนลงเรือจะมีคนเรือจะสอบถามโรคประจำตัวก่อน โรคหัวใจ โรคลมชักจะลงแก่งไม่ได้ พร้อมทั้งให้สวมเสื้อชูชีพตลอด

ค่าใช้จ่าย 200 บาท/คน โดยเรือยาง 1 ลำ จะมีนักท่องเที่ยว 2 คน และมีคนูเทศก์(คนเรือ) 1 คน จะไม่ปล่อยให้นักท่องเที่ยวไปกันเอง

การคิดหักค่าใช้จ่าย ถ้ามีนักท่องเที่ยว 6 คนๆละ 200 บาท รวม 1,200 บาท จะใช้เรือ 3 ลำ แบ่งเป็น

ค่าเรือลำละ	60 บาท
ค่ารถขนเรือเที่ยวละ	100 บาท
ค่ารถขนนักท่องเที่ยว	150 บาท
ค่าไฟพาย คนละ 150 บาท 3 คน ก็	450 บาท
ค่าน้ำและของว่าง	100 บาท
รวม	860 บาท

(จะเห็นว่าในการท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่าย 55 – 60% ต่อครั้ง)

หลังหักค่าใช้จ่ายจะมีเงินเหลือ 340 บาท ก็จะนำเข้ามาชมรมทั้งหมด

กิจกรรมเดินป่า

เป็นกิจกรรมที่ยังไม่เปิดให้นักท่องเที่ยวเดินป่าอย่างเป็นทางการ เพราะยังไม่มีรูปแบบเส้นทางที่แน่ชัด รวมถึงการทำข้อมูลเพื่อบอกเล่าเรื่องราวธรรมชาติระหว่างทาง แต่ถ้ามีนักท่องเที่ยวสนใจเดินป่าก็จะมีทีมงานนำเที่ยว

การจัดการการเงินในชมรมจะแบ่งเข้ากลุ่มเงินต่างๆ ดังนี้

60 % สำหรับ กองทุนเงินปันผล

20 % สำหรับกองทุนดำเนินการ

10 % สำหรับเป็นค่าเสื่อมของวัสดุ

10 % สำหรับกองทุนการกุศล ทั้งเงินค่าทำศพ เงินอุดหนุนการศึกษา งานพิเศษโรงเรียน

ซึ่งเกณฑ์ในการจัดการเงินดังกล่าวได้จากการประชุมร่วมกัน โดยดูตามความเหมาะสม

กิจกรรมเที่ยวชมถ้ำภูผาเพชร

เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจะเป็นเหมือนผีเสื้อ ประกบนักท่องเที่ยว แต่หน้าที่ในการนำชม อธิบายสภาพต่างๆ ในถ้ำ จะเป็นหน้าที่ของไกด์ของถ้ำ เพราะการอธิบาย ความชัดเจน จะมีมากกว่าทีมชมรมนำไป

การดำเนินงานชมรมที่ผ่านมา นอกจากจะมีการรับนักท่องเที่ยวที่ติดต่อเข้ามาแล้ว ยังมีกิจกรรมเสริมทักษะ เพิ่มความรู้ที่เกี่ยวกับการทำท่องเที่ยวโดยมีหน่วยงานอื่นเข้ามาสัมพันธ์

ชมรมได้ร่วมโครงการจัดการชายฝั่งทะเลอันดามันตอนใต้ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2550 โดยโครงการจะมาหนุนเสริมให้ความรู้ รวมทั้งการจัดการเรื่องเครือข่ายการท่องเที่ยว 11 พื้นที่ ซึ่งจะมี ทีมท่องเที่ยวบ้านบ่อเจ็ดลูก จ.สตูล และทีมท่องเที่ยวเกาะสุกร จ.ตรัง ร่วมอยู่ด้วย กิจกรรมที่จัด แผนการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่าย การอบรมมัคคุเทศก์ การอบรมเรื่องการท่องเที่ยว

หน่วยงานธนาคารเกษตรเพื่อสหกรณ์ (ธกส.) ก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ชมรมเข้าไปสัมพันธ์ โดยทางธกส. จะเน้นให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชี อบรมการท่องเที่ยว เป็นต้น

นอกจากการกีฬาและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ของจังหวัดสตูล อบรมเรื่องการท่องเที่ยวทางน้ำ และอบรมเรื่องการทำโฮมสเตย์ จนตอนนี้ชมรมได้รับใบรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย เป็นต้น

สิ่งใดที่ทำแล้วภูมิใจ

- ความสามัคคีในกลุ่ม ในชุมชน
- การรวมตัว การทำงานร่วมกัน เสียสละ โปร่งใส
- ความน่าเชื่อถือของกลุ่ม

- สามารถบอกเล่าเรื่องราวของชุมชน และการอนุรักษ์ทรัพยากรให้แก่เด็ก เยาวชนที่เข้ามาเที่ยว ได้เรียนรู้วิถีชีวิต
- คนในชุมชนช่วยกันพัฒนา
- ที่บ้านเรายังเป็นวิถีชีวิตเดิมๆ
- ความเข้มแข็งของชมรม
- คนนอกรู้จักบ้านเรา รู้จักว่าเป็นชุมชนที่ทำท่องเที่ยว
- ได้ยื่นด้วยตนเอง
- เป็นชุมชนรักษารัชมรดกชาติ เกิดจิตสำนึกขยายไปยังหมู่บ้านรอบๆ
- ทำให้เยาวชนห่างไกลจากยาเสพติด
- ชุมชนเข้มแข็ง
- มีความเป็นกันเอง
- ความประทับใจและความรู้สึที่ดีจากนักท่องเที่ยว
- เกิดรายได้เข้าสู่คนในชุมชน
- การได้เป็นส่วนหนึ่งของชมรม
- การให้บริการ/ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาอย่างจริงใจ ใส่ใจความเป็นอยู่ของเขา เราก็สามารถทำได้
- ชมรมไม่มีความขัดแย้ง แผลงแต่เรื่องของเรา เรื่องของชุมชน
- เป็นกลุ่มที่ตั้งอย่างอิสระปราศจากเรื่องการเมือง
- รู้จักคนที่เข้ามา และคนในชุมชนเพิ่มขึ้น
- รู้จักพื้นที่ รู้จักบ้านตนเองเพิ่มขึ้น

สิ่งใดที่คิดว่ายังต้องปรับปรุงหรือต้องแก้ไขให้ดีขึ้น

- ปัญหาการดูแลริมฝั่งคลอง
- การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศสองฝั่งคลอง
- ช่องทางการติดต่อ เข้าพัก
- การติดต่อ การประชาสัมพันธ์/สื่อ /แผ่นพับ/นามบัตร/CD /โทรทัศน์
- การบริหารจัดการรับนักท่องเที่ยว/การแบ่งหน้าที่กันภายใน
- การพัฒนาภูมิทัศน์สองข้างทางในหมู่บ้าน
- ปัญหาเรื่องขยะทั้งบริเวณถ้ำและข้างทาง
- การพัฒนาถ้ำของ อบต.ทำให้ดิน ไม่ลื่นตาย
- ป้ายบอกทาง
- การปรับปรุงท่าขึ้น – ลงเรือ
- เส้นทางแล่งแก่งยังไม่เหมาะสม
- การสร้างที่เก็บ เพราะเรือยังไม่เหมาะสม
- ความพร้อมเพียงในการนําดำกิจกรรมชมรม

- ปัญหาเรื่องวัยรุ่น โดยเฉพาะช่วงสงคราม วัยรุ่นจะเล่นสาดน้ำกันแรงๆ จากนั้นก็ลงวาดแผนที่และลงสถานที่ที่สำคัญของบ้านถ้าโกบและวางแผนการเก็บข้อมูลเบื้องต้นเป็นการบ้านในการพบกันครั้งหน้า

การบ้าน

1. เก็บข้อมูลในแต่ละเรื่องจากแหล่งข้อมูลในพื้นที่
2. เรียบเรียงข้อมูลแต่ละเรื่องมาคุยกันในทีมก่อน เพื่อช่วยกันเติมเต็มเบื้องต้น
3. เตรียมความพร้อมลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ พร้อมทีมสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเพื่อเครือข่ายท่องเที่ยวโดยแยกเป็นประเด็นดังนี้

- การตั้งค่ายโรงเรียน	ผู้รับผิดชอบหลัก	น้ำผึ้ง
- น้ำตกวังใต้หนาน	“ - - - - ”	น้ำผึ้ง
- ทับไอเฒ่า	“ - - - - ”	พิเชษฐ์
- บ้านรากไม้	“ - - - - ”	พีจวบ
- ถ้ำโกบ	“ - - - - ”	ผู้ใหญ่ตุ้ย
- เส้นทางล่องแก่ง	“ - - - - ”	พีหมี
- ถ้ำภูผาเพชร	“ - - - - ”	น้ำเม้ม
- มโนราห์	“ - - - - ”	น้ำเม้ม
- เส้นทางเดินป่า	“ - - - - ”	พิเชษฐ์
- ความเชื่อ/เรื่องเล่า/ภูมิปัญญา	รับผิดชอบโดยทุกคนในชมรม	

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร.

ศ.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จงสตูล

วันที่ 9- 10 กุมภาพันธ์ 2552

เวทีสำรวจเส้นทางเดินป่าและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ผู้ร่วมกิจกรรม

1. นายจรูญ ทศกุล(คุ่ม)	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบรรเทิง คงแก้ว(คุณตั้ง)	ทีมวิจัย
3. นายจำนุญ ยอดราช	ทีมวิจัย
4. นายพิเชษฐ์ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
5. นายสมทบ ขาวสาย	กรรมการชมรมภูผาเพชรฯ
6. นายไพโรจน์ สนิท(แบน)	ที่ปรึกษาชมรม
7. คุณกึก	ผู้อำนวยการเดินป่า
8. นายเวง	สมาชิกในชมรม

9. นายมานพ ช่วยอินทร์

สกว.ตรัง

10. คุณยัพ

สกว.

การเดินทางครั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจาก สมาชิกในทีม เห็นว่าเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวใน ภูเขาเพชร เพื่อศึกษาสภาพธรรมชาติ เส้นทางเดินป่า และการใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างผู้ร่วมทาง และธรรมชาติ ตลอดจนศึกษาเรื่องราวบนเส้นทางเดินป่า จึงได้กำหนด การเดินทางครั้งนี้ขึ้นซึ่งสมาชิกที่ร่วมเดินทาง มี 9 คน และมีสมาชิกในชุมชนตามไปร่วมเส้นทาง ในภายหลัง อีก 2 คน การเดินทางเริ่มจาก ที่ทำการเขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่าเทือกเขาบรรทัด ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2552 เวลาเที่ยงตรง ก่อนเดินทางก็ได้มีการเตรียมเสบียง อาหาร เช่น ข้าวสาร ปลาเค็ม เครื่องแกง น้ำดื่ม ปลากระป๋อง กาแฟ และอื่นๆ ทำที่จำเป็น สัมภาระส่วนตัว กล้องถ่ายรูป และความพร้อมด้านจิตใจ ที่จะไปใช้ชีวิตร่วมกันในป่า 2 วัน 1 คืน อาหารเอาไปไม่มากนัก ด้วย หวังจะไปหาผักในป่า ปลาในน้ำ ส่วนการล่าสัตว์หรือรบกวนธรรมชาติ เป็นข้อตกลงที่จะไม่ให้มีการล่าสัตว์ โดยเด็ดขาด

การเดินทางออกจากหลังเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขาเพชร ช่วงแรกป่ายังไม่ค่อยอุดมสมบูรณ์มากนัก แต่เมื่อ เดินทางลึกเข้าไปเรื่อยในป่า ป่าไม้เริ่มอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีต้นไม้มากมาย เช่น ต้นหลุมพอ ไม้รักเขา ไม้ยาง และ ไม้ป่านานาชนิด เนื่องจาก ในชุมชนภูเขาเพชรแห่งนี้ ชาวบ้านในชุมชนร่วมกันดูแลรักษาป่า โดยไม่มีการบุกรุก หรือตัดไม้เพื่อการค้า เนื่องจากมีแนวกันเขตระหว่างที่ใช้ประโยชน์ของชุมชนและที่เขตป่าไม้ ระหว่างเส้นทาง เราจะเห็นต้นไม้ใหญ่สูงเสียดฟ้า ที่พบบ่อยคือ ต้นยาง ที่ชาวบ้านเคยอาศัย ทำน้ำมันยาง มาขาย ในยุคที่มาตั้งชุมชนใหม่ๆ (เริ่มเจาะน้ำมันยาง พ.ศ.2532) แต่ต่อมาป่าไม้ขอให้เลิก ชาวบ้านจึงบอกว่า ขอให้ ยางพาราได้ผลก่อน เมื่อยางพาราได้รับผลผลิตแล้วชาวบ้านจึงเลิก โดยตกลงกับป่าไม้ที่จะช่วยดูแลรักษาป่า และ มาเลิกทำน้ำมันยางสิ้นเชิง ในปี พ.ศ.2536 ตามที่รับปากไว้

เส้นทางเดินป่า ต้องผ่านห้วยสงขลา (คุณตั้งเล่าว่า เป็นที่ตั้งค่ายสหาย พ.ค.ท. ซึ่งอพยพหลบภัยมาจาก สงขลา มาตั้งค่ายที่บริเวณนี้) ผ่านห้วยลึก ขึ้นสันเขาวังกลอย ไปถึงวังตะเคียน เวลา 14.00 น. นั่นคือเราเดินป่า มา 2 ชั่วโมง

คุณตั้ง พูดถึง วังตะเคียนว่า

วังตะเคียน มีไม้ตะเคียน 2 ต้น เป็นเส้นทางเดินป่าของชาวบ้านที่นั่น จะไปน้ำตกคือวังไค้นหาน ต้อง ผ่านวังตะเคียนก่อน วังกลอยจะดีกว่า มีหินมาก อุดมสมบูรณ์กว่า

มีตะเขี่ยทองอยู่ตรงนั้น เป็นจุดนัดพบอีกด้าน ชาวบ้านที่ไปเจอเป็นคนตั้งแล้วเรียกต่อ ๆ กันมา

สภาพที่วังตะเขี่ย จะมีไม้ใหญ่อุดมสมบูรณ์มาก หาดทรายมีน้อย หากจะพักผ่อนหลายคน ที่นอน ที่กางเต็นท์ค่อนข้างลำบาก น้ำใสสะอาดตา ปลาต่างๆมีมากมาย กว่าวังกลอย แต่ที่วังกลอยจะเหมาะกับการพักผ่อนมากกว่า

เมื่อถึงวังตะเขี่ย เราให้ทีมงานส่วนหนึ่ง เช่น พี่บุญ ก็ก เชษฐ ตั้งค่ายพักแรม หาปลา ทำกับข้าวคอยที่เดินทางต่อ เช่น คุณตั้ง คุณม านพ ยัพ ไพโรจน์(เบน) เพื่อไปสำรวจ น้ำตกวังไต้หวัน ต่อ ระหว่างเส้นทาง มีไม้ดอกไม้ป่าสวยงามมากมาย วันหลังจะมามักทักพรรณไม้ และสมุนไพร ต่างๆ แต่เนื่องจากรีบเดินทาง ก็เรียนรู้ได้น้อย ซึ่งทีมวิจัยภูผาเพชร รู้จักดี จนเป็นของธรรมดา เช่นคุณตั้ง พี่บุญ ส่วนคุณยัพ คุณมานพ ก็คอยชี้ให้ดูเป็นระยะ แต่ไม่ได้บันทึกจดไว้

เดินทางข้ามลำห้วยเล็กๆ ไปตามเส้นทางในป่า และมาถึงน้ำตกวังไต้หวัน เวลา 15.00 น

น้ำตกวังไต้หวัน เป็นน้ำตก ที่อยู่ใจกลางป่าลึกแห่งเทือกเขาบรรทัด เป็นจุดที่แบ่งสันปันน้ำ มาสู่ตลิ่งสงขลา พัทลุง เป็นต้นธารน้ำ หล่อเลี้ยงชีวิต ชาว ละงู มะนัง เส้นสายน้ำไหลมาสู่ทะเล ที่ปากบารา เป็นน้ำตกที่สูงตระหง่านถึง 7 ชั้น มีผู้คนไม่มากนักที่ได้มาเยือน เนื่องจากไม่ได้เปิดเป็นการท่องเที่ยวโดยทั่วไป มีเฉพาะคณะผู้นิยมน้ำพรเท่านั้น ระยะทางจากที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูผาเพชรถึงน้ำตกวังไต้หวัน 7 กิโลเมตร เมื่อมาถึงเรานั่งพักและดื่มด่ำกับธรรมชาติ ความสดชื่นแห่งสายน้ำทำให้หายเหนื่อย

“ธรรมชาติที่คงความอุดมสมบูรณ์ รักษาสัตว์ป่าไว้ ภูเขา แมกไม้ รักษาต้นน้ำลำธาร ”

การมาป่าครั้งนี้ อย่างน้อยทำให้ทีมมีการพูดคุยกัน และตระหนักในการรักธรรมชาติ คุณตั้ง ได้พูดคุยถึงน้ำตกวังไต้หวันว่า

“น้ำตกวังไต้หวัน เดิมเป็นที่ตั้งค่าย พ.ท. เรียกว่า ค่ายไต้หวันซึ่งย้ายมาจากค่ายโรงเรียน มี อบต. สำรวจการท่องเที่ยวแล้วมีการไปตั้งชื่อว่าวังไต้หวัน แต่เมื่อก่อนเรียกว่าค่ายไต้หวัน (ได้น้ำตก) เป็นน้ำตก 7 ชั้น ขึ้นได้

สุดเป็นวังทางขึ้นขวามือ เป็นหินแหว ๆ หินดาน ชั้นแรกเป็นลำธาร ตกไม่เยอะ ชั้น 2-5 สวยงามเป็นน้ำพุ ละอองขาวทางซ้ายเป็นป่าดิบ ปากห้วยน้ำตกเป็นสันปันน้ำ ซึ่งตามที่คุณแม่เล่าเรื่องการตั้งชื่อ มีผู้ตั้งดังนี้

เช่น ผู้ใหญ่สมปอง อนันต์ จะตั้งว่า น้ำตกอนันต์

อ.บ.ต.คณิง จันทรแดง เคยพาทีมงานมาเที่ยวมีพยาบาลมาด้วย ลื่นล้มลงที่น้ำตก ร้องไห้ เลยจะตั้งชื่อว่า” น้ำตกน้ำตาพยาบาล” คุณแม่เห็นว่า ด้านล่างเป็นวัง จึงตั้งชื่อน้ำตกวังไต้หนาน คนอื่นๆก็เห็นด้วย จึงได้ชื่อนั้นแต่นั้นมา

เมื่อชมความงามของน้ำตกจนเป็นที่พอใจ แล้ว คณะสำรวจก็เดินทางย้อนกลับ มาที่ วังตะเคียน เพื่อพักแรมในคืนนี้ ซึ่งทางทีมงานได้มาตั้งเต็นท์คอยไว้แล้ว และทำอาหารสำหรับมือค่ายนี้

เราต้องปีนข้ามลำห้วยวังตะเคียนไปอีกฝั่ง ซึ่งเป็นจุดพักแรม เพื่อความปลอดภัย เนื่องจากอยู่ในด้านที่ไม่ใช่เส้นทางผ่าน หากใครจะมาต้องข้ามห้วยมา เมื่อถึงก็อาบน้ำอาบท่า ผูกเปล ยามเย็นมาเขื่อน ล้อมวงรอบกองไฟ หุงข้าว ปิ้งปลา ซึ่งปลา กีก และเขษฐุ ได้ไปหาโดยคำน้ายังปลา พี่บุญ วางกั๊ดได้ปลามากมาย ทำอาหาร เช่น ทอด แกงเผ็ด ต้มส้ม คำกิ้นนี้ ก็ผ่านพ้นไปอีกคืน

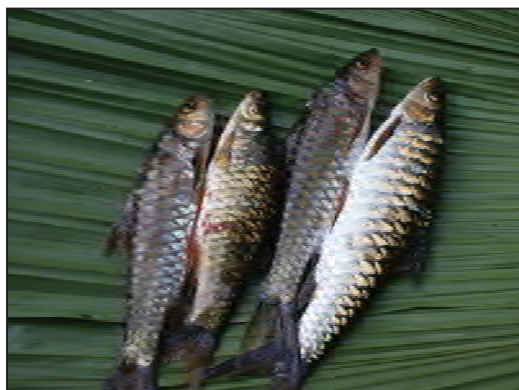
ยามคำกิ้นก็มีเรื่องเล่ารอบกองไฟ ได้เห็นปลาที่หามาได้ มากมาย เช่นปลาหวด ปลาทอด ปลาชีว ปลาอิกอง ก็รู้ว่า ปลายังคงความอุดมสมบูรณ์ การกินอาหาร ของทีมเดินป่าเรา ไม่ใช่จาน หรือโฟมใดๆ เรากินจากใบไม้ บางคนเปิบข้าวด้วยมือ บางคนใช้ช้อน จากการที่เคยทดลองทำให้นักท่องเที่ยวกิน ก็เป็นที่ชอบของทุกคน มีผลไม้ป่าเป็นของว่างซึ่งवेงหามา ก็มะม่วงป่า ที่เปรี้ยวจับใจ แต่เมื่อนึกว่า เวงสุดสำห้ไปหาจากในป่ามาฝาก ซึ่งเป็นผลไม้ที่เงาะซาไกก็หากินอยู่เหมือนกันก็เลยกิน เลยแกล้มอย่างสบายใจ

กิจกรรมยามค่ำคืน บางคนก็พูดคุยแลกเปลี่ยนกัน เวล่ำถึงสมัยเคยเป็นพรานเดินป่า ล่าสัตว์ไปถึงในตระ
บางคนก็ดูดาว เนื่องจากคืนนี้มีปรากฏการณ์ราหูอมจันทร์ ซึ่งการเฝ้าดู ดวงจันทร์โดยมองผ่านยอดไม้ ในป่า ริม
ลำน้ำ ให้ความสวยงาม มากกว่าที่เคยเห็นครั้งไหน ในเมืองทำให้นึกถึงเพลงหลายเพลง เช่น เดือนหงายกลางป่า
ของพงษ์เทพ กระโดนชำนาญ เพลงเดือนเพ็ญ ของคาราวานเพลง แสงจันทร์ ของมาลีฮวนน่า ดูแสงจันทร์ สลับ
การพูดคุย ดื่มกาแฟ จนหลับไป ตื่นอีกครั้งในยามเช้า ท่ามกลางหมอกที่หนาวเย็น

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2552 หลังจากทานอาหารเช้าเสร็จ เก็บสัมภาระ เคลียพื้นที่ กำจัดขยะแล้ว ก็ออก
เดินทาง ประมาณ ครึ่งชั่วโมงมาถึงวังกลอย เวลา 9.30 น ก็แวะพักอีกครั้งหนึ่งที่วังกลอย เป็นจุดพักแรมยอดนิยม
ของนักเดินป่าแถบนี้ เนื่องจาก มีหาดทรายที่กว้างขวางสะอาด น้ำใส และลำห้วยที่น้ำไม่ไหลแรงเหมาะกับการ
เล่นน้ำ ทางเดินที่ ผูกเปลได้ดี สรุปว่าดีมากจึงเป็นจุดพักแรมหลักของนักท่องเที่ยวคณะต่างๆ ซึ่งคุณตั้งได้
บรรยายถึงวังกลอยไว้ดังนี้

คุณตั้ง ชื่อวังกลอย เกิดขึ้นสมัยสหาย(คอมมิวนิสต์) เวลาสหายเดินทางจะมีการพัก ไม่ว่าจุดไหนที่พัก จะเอา
ต้น ไม้ หรือวังที่มีน้ำ เป็นที่นัดหมาย หรือที่สังเกต ที่วังกลอย เดิมจะมีต้นกลอยอยู่ 1 กอ กลอยเป็นพืชพื้นบ้าน
ใช้กินแทนข้าวได้ เมื่อสหายมาทำงานแถวบ้านป่าพน หรือบ้านควนดินดำ ก็จะนัดไปพักแถววังกลอย เวลา ก่อน
จะเข้าสู่หมู่บ้าน หรือกลับจากหมู่บ้าน สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่วังลึก ขนาดไม่กว้างมาก หาดทรายขาว เหมาะกับ
การตั้งที่พักรวม เล่นน้ำได้ดีสามารถตั้งที่พักได้ดี ปลาที่มีเช่นปลาหวด เนื่องจากกล้ำน้ำ วายด้านน้ำ ได้ดี
ปลากดน้ำจืด ปลาชิว ปลาชิวกลม ปลาอีกรอง

วังกลอย การตั้งชื่อ น่าจะเป็นชาวบ้านที่ไปทำน้ำมันยางเป็นคนตั้ง ไม่ใช่สหายตั้ง

สภาพบริเวณวังกลอย และปลาที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์

จากวังกลอย เราออกเดินทางสำรวจเส้นทางต่อ มาสู่ค่ายโรงเรียน ซึ่งในอดีตเป็นที่ตั้งค่ายโรงเรียนนายร้อย ของ พ.ท.ท (ใช้ฝึกด้านการเมืองการทหาร) ร่องรอยที่หลงเหลือ เช่น หลุมหลบภัย ดอเสื่ออากรเรียน ร่องรอยเสื่อสหาย ของใช้ที่ยังหลงเหลือเช่น ปิ๊บข้าวสาร ถ่านไฟฉาย เกียงแก๊ส ระหว่างการเดินทางผ่านค่ายโรงเรียน คุณตั้งซึ่งเคยเป็นอดีตสหายในพื้นที่นี้ ได้ชี้ให้ดูจุดต่างๆ และบรรยายตลอดเส้นทาง

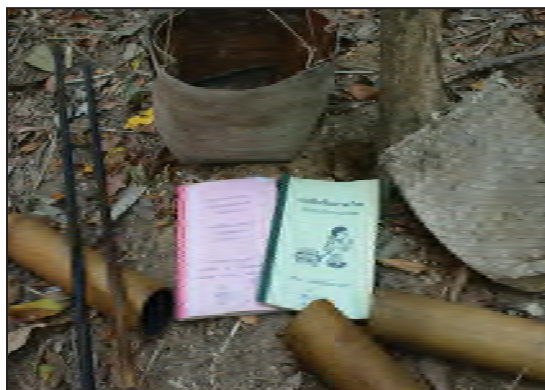
จากค่ายโรงเรียน เราเดินทางต่อมาจนถึง ห้วยงู : ซึ่งคุณตั้งได้เล่าถึงประวัติห้วยงูว่า ห้วยห้วย (ห้วยงู) เมื่อก่อนมีนายจีนไปหากบกับเพื่อน ๆ ไปพบงูเหลือมตัวใหญ่ เลยช่วยกันมัด ใส่กระสอบปุย เนื่องจากงูตัวใหญ่ เลยแบกมา ห้วยงูหลุดจากกระสอบ ห้อยมาถึงน่อง งูเลยกัดน่องนายจีน เลยเรียกกันว่าห้วยงู

ภาพบริเวณห้วยงู

จากห้วยงู เราเดินทางต่อ เพื่อสำรวจเส้นทางเดินป่าที่เหลือ ได้เดินผ่านทับเงาะที่ทิ้งร้างไว้

สอบถามดู เป็นทับเงาะของกลุ่มไอ้เต่าแซ ในทับมีที่น่าสนใจ คือ มีทับประมาณ 10 ทับ อยู่ตามเส้นทาง เป็นทับ แบบดั้งเดิม คือทำติดพื้นดิน อยู่ระหว่างต้นไม้ใหญ่ แต่ได้ย้ายออกไป ที่แปลกก็คือ มีการทำชิงช้าไว้ให้เด็กๆ โยนเล่น มีอุปกรณ์การดำรงชีวิต ทั้งไว้มากมาย เช่น กระบอกตุ๊ด ที่ใส่ลูกดอก ที่ใส่น้ำผึ้ง เครื่องใช้อื่น ๆ ที่อยู่ในสภาพดี ซึ่งแสดงว่า เงาะเหล่านี้ ไม่ได้ติดยึดในทรัพย์สินต่างๆ มากนัก และที่ทำให้ทีมงานตื่นเต้น คือ มีหนังสือ “แบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวป่า” ซึ่งพิเศษจริง ชี้แจงว่า น่าจะมีครู กศน.จากพัทลุง มาสอนให้ที่ในป่า

จากทั้บเงาะกลุ่มไ้เฒ่าแซ เราเดินทางต่อมานั่งพักที่ ค่ายหน้าถ้ำ ซึ่งอดีตเป็นที่ตั้งค่าย ของ สหาย พ.ค.ท. อยู่ใกล้กับถ้ำภูผาเพชร คุณตั้ง ได้เล่าถึง ค่ายหน้าถ้ำดังนี้

“ ค่ายหน้าถ้ำ หรือค่ายการเมืองการทหาร

หลังจากย้ายค่ายจากค่ายจี่ม้า มาอยู่ค่ายหน้าถ้ำ มีทหารเกือบ 100 คน ทั้งหญิงทั้งชาย ส่วนใหญ่มาจาก พัทลุง ตรัง และสตูล เปิดการอบรมมีสองด้าน คือ ด้านการเมือง เป็นการให้ความรู้ให้การศึกษาด้านการเมือง และด้านการทหาร เป็นการฝึกการสู้รบ

ฝึกอยู่ค่ายหน้าถ้ำประมาณ 1 ปี มีครูสอนมาจากส่วนกลาง มาเลเซียบางส่วน และบางส่วนมาจาก นักเรียนที่ทางพรรคส่งไปเรียนวิชาด้านการเมืองการทหารที่เวียดนาม กลับมาฝึกให้ พอจบหลักสูตร หลังจากนั้นก็แยกย้าย คนที่ถนัดเรื่องการเมืองก็ไปหาไปสร้างแนวร่วม ส่วนหนึ่งลงไปปฏิบัติการในหมู่บ้าน แยกย้ายกันไปทำงาน ก็ขยายพื้นที่ไปทั่ว อำเภอกวนกาหลง ละงู พังงา ก็จัดชุด สหายเก่า 1-2 คน น้องใหม่ที่เพิ่งฝึก 3 คน เป็น 5 คน เรียกหน่วยจรรยาวัธ เคลื่อนไหวง่าย เล็ก มีความฉับพลันเฉพาะด้าน ไปหมู่บ้านที่สามารถแทรกแซงหรือ เคลื่อนไหวได้ ได้ประมาณ 1 ปี ค่ายหน้าถ้ำก็ปิดร้าง”

ภาพบริเวณค่ายหน้าถ้ำ

จากค่ายหน้าถ้ำ เดินทางต่อ ตามเส้นทางในป่า ผ่านค่ายการผลิต ซึ่งเป็นค่าย พ.ค.ท.อีกค่ายหนึ่ง คุณตั้ง ได้กล่าวถึงค่ายโรงเรียน ดังนี้

ค่ายโรงเรียน หรือค่ายโรงเรียนนายร้อย

หลังจากค่ายหน้าถ้ำปิด ก็มาเปิดค่ายโรงเรียน ประมาณ ต้นปี 2522 ห่างจากค่ายหน้าถ้ำ ลึกเข้าไปในป่าอีก ประมาณ 5 กิโลเมตร ฝึกทหารปาระดับนายร้อย เป็นการฝึกที่ยากขึ้นโดยมีการคัดเลือกคนมาจาก พัทลุง ตรัง สงขลา สตูล ได้เป็น 1 กองร้อย (12 คน เป็น 1 หมู่ 3 หมู่เป็น 1 หมวด 3 หมวดเป็น 1 กองร้อย) (จำนวน 108 คน เท่ากับ 1 กองร้อย) อบรมจนครบหลักสูตร (6 เดือน) ทั้งด้านการทหารและการเมือง ใช้เวลา ค่ายโรงเรียนนี้ประมาณ 1 ปี ตอนนั้นครูฝึกมาจากพรรคคอมมิวนิสต์ประเทศมาเลเซีย

จากค่ายโรงเรียน นั้รับฟังเรื่องราว ต่างๆจากคุณตั้ง จนหายเหนื่อย ออกเดินทางเลียบลำคลอง

เพื่อเดินทางต่อไปที่ลำโพง ระหว่างเส้นทาง ได้เจอต้นจีพรีไฟ ซึ่งออกลูกเขียวแดง เป็นเถาวัลย์เกาะตามไม้ใหญ่อื่นๆ จึงเป็นหน้าที่คุณก๊ก ปีนขึ้นไปเอา เนื่องจากหลายคนจะเอาไปทานแก้โรคลำไสตามความเชื่อต่าง เช่น แก้มะเร็ง ความดัน เบาหวาน ส่วนคุณยัพ จะเอาไปขายพันธุ์

จีพรีไฟ(สมุนไพรรักษาสารพัดโรค)

จากนั้น เดินทางต่อ เลียบลำคลอง ที่สวยงาม มาแวะพักที่วังโก๊ฉ่าย ซึ่งเป็นวังน้ำที่สวยงาม น้ำใสสะอาด หาดทรายขาวเหมาะกับการตั้งที่พัก ทางที่มั่งคั่งหยุดพัก อาบน้ำ หุงข้าว ทานกาแฟ จนหายเหนื่อย คุณตั้งได้เล่า ประวัติของวังโก๊ฉ่ายให้ฟังดังนี้

คุณตั้ง “ ที่มาของชื่อเกิดขึ้นสมัยคอมมิวนิสต์ โก๊ฉ่ายตอนนั้นเป็นทหารพราน นิสัย ตลกขบขัน สมัยนั้นคอมมิวนิสต์ เหลือไม่มากแล้ว ที่เคลื่อนไหวยู่ที่บ้านลำโพง ตอนนั้นเกิดการปะทะขึ้นที่ปากทางเข้าลำโพง จากนั้นสหายถอยกำ ลังถอยไปทางลำโพง จากนั้นทหารพรานตามมา เกิดการต่อสู้ทั้งสองฝ่าย สหายถอยไปถึงป่าลอกอ(ซึ่งเป็นไร่ที่สหายมาทำการผลิต) สหายถอยร่นไปจนถึงลำคลอง ทหารพรานชื่อโก๊ฉ่าย ตะโกนท้าสหาย(คอมมิวนิสต์) ว่าแน่จริงอย่าหนีมายิงกันดีกว่า พอสหายได้ยินก็รู้ว่า เสี่ยงโก๊ฉ่าย ก็ยิงสวนมา โก๊ฉ่ายตกใจ กระโจนหนีลงน้ำ เปียกหมด เลยเรียกวังโก๊ ฉ่ายตลอดมา ” จากวังโก๊ฉ่ายเมื่อหายเหนื่อยแล้ว จากวังโก๊ฉ่าย เราเดินทางต่อไปยังลำโพง แต่ระหว่างเส้นทางผ่านที่สำคัญ คือ

ป่าท่อม(ป่ากระท่อม) ซึ่งมีต้นกระท่อมขนาดใหญ่ ขึ้นอยู่อย่างแน่นขนัด เป็นพื้นที่ราบ รอบบริเวณป่าท่อม จะมีลำธารขนาดกว้างประมาณ 2 เมตร น้ำใสสะอาด ไหลแรง ไหลไปสู่ลำโพง เป็นสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน บ้างว่าเป็นยาเสพติด คิดโค่นทำลาย ต้นไม้ไม่ได้ผิดอันใด แต่คนกลับนำไปทำสิ่งที่ไม่ดี ต้นกระท่อมหากยิงโค่นจะยิ่งแตกใบ และเติบโต ได้มีการพูดคุยถึงป่าท่อมและสรุปได้ดังนี้

ป่าท่อม พบเมื่อ 2513 มีอยู่แล้วมีต้นกระท่อมอยู่ประมาณ 150 ไร่ จะขึ้นตลอดขอบอยู่บริเวณตามลำคลอง ชุ่มน้ำ การกินกระท่อมในช่วงแรกนั้นจะกินกันเพื่อให้มีกำลังใจในการทำงาน คนที่กินนานๆ ตัวจะดำ แล้วไม่ชอบอาบน้ำ ถ้าไม่ได้กินก็จะหงุดหงิดทำงานไม่ไหว แต่ปัจจุบันนี้มีการนำกระท่อมมาพัฒนา ดัดแปลงเป็นยาเสพติดของวัยรุ่นเคยมีคนจะมากินกระท่อมแต่ชาวบ้านไม่ยอม เพราะต้นกระท่อมเป็นต้นน้ำของชาวบ้าน ชาวบ้านไม่ได้เป็นคนปลูกแต่ต้นกระท่อมขึ้นเอง ทางเจ้าหน้าที่เข้าใจว่ามีคนปลูกเพื่อประโยชน์ส่วนตนจึงจะโค่น น่าจะมีการเรียกชื่อป่ากระท่อม เป็นป่าปัญหา ต้นกระท่อมขึ้นได้อย่างไรไม่มีใครทราบ แต่จะขึ้นกระจายกันไป ช่วงหน้าฝนก็จะมีคนมาวางกีดดักจับปลา เพราะเป็นพื้นที่ติดลำธาร อุดมสมบูรณ์ ชุมชนต้องช่วยป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดนำใบกระท่อมไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง

ป่ากระท่อมเนื้อที่ 150 ไร่

ใบกระท่อม

เมื่อเดินชมป่ากระท่อม ที่เคยได้ยินเพียงชื่อ ว่ามีต้นกระท่อมมากมายหลายร้อยไร่ ได้เห็นกับตาตนเองก็ยอมรับว่า มีมากมายจริง พืชพรรณก็เช่นเดียวกับมนุษย์ มีทั้งคนดี และคนเลว มีทั้งให้คุณและให้โทษ แต่กระท่อมไม่เคยให้ร้ายใคร มีแต่มนุษย์นำมาทำร้ายตนเอง

สิ้นสุดป่าท่อม เราก็มายัง ถ้ำโกบ ถ้ำซึ่งเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านที่เราอยู่ คือ บ้านถ้ำโกบ ถ้ำที่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่คนในชุมชนเคารพนับถือ คือ ทวดถ้ำโกบ เราเดินผ่านป่าท่อม ปีนบันไดไม้ขึ้นสู่ถ้ำโกบ นั่งพักเหนื่อยดูความงาม และความเจียบสงของถ้ำโกบ ซึ่งเป็นถ้ำที่มีขนาดใหญ่บริเวณพื้นถ้ำเป็นโคลน เนื่องจากน้ำขังในหน้าน้ำ มี ลำธารไหลผ่านถ้ำไปสู่ด้านนอก บนผนังถ้ำซึ่งสูงราว 50 เมตร มีไม้ซุงขนาดใหญ่ ไปติดอยู่ คงจะหน้าน้ำหลาก ได้พัดไปติดอยู่ ซึ่งผู้ที่ลบลู่ ต่างเคยได้ยินไม้ท่อนนี้หล่นลงน้ำ แต่พอไปดูยังอยู่ที่เดิม

ทางเข้าถ้ำโกบ(จากทางป่าท่อม)

ลำธารที่ไหลทะลุถ้ำโกบ

เรื่องราว และความเชื่อเกี่ยวกับถ้ำโกบ ได้เล่ากันมากมาย แต่ไม่บันทึกไว้ในการเดินป่านี้ ได้บันทึกไว้แล้วในเรื่องความเชื่อ

เราเดินลัดเลาะหลบโคลนในถ้ำไป และค่อยไต่ขึ้นสูงเพื่อไปสู่ปากถ้ำโกบ เพื่อกลับสู่บ้านถ้ำโกบ

ออกจากปากถ้ำ เจอลำธารที่ทะลุถ้ำมา เข้าสู่สวนผลไม้ สวนยางพาราชาวบ้าน ประมาณ 1 กิโลเมตร ก็ออกสู่ถนนใหญ่ เป็นอันว่าการเดินป่า เวลา 2 วัน 1 คืน สิ้นสุดลง ทำให้เราได้รู้เรื่องราวต่างๆมากมาย เรามาสรุปกันต่อบ้านลุงตั้ง ดังนี้

1. ในการเดินป่า ผู้นำไม่ควรเดินเร็วเกินไปรอผู้ตามด้วย
2. ในการเดินป่าควรใส่เนื้อหาและเรื่องราว เช่นพรรณไม้ พืชสมุนไพร สัตว์ป่า เรื่องราวค่าย พ.ค.ท.
3. ทำให้เราได้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร รู้สึกรักและหวงแหนที่จะรักษาไว้ให้ลูกหลาน
4. ต้องมีทีมเวิร์คที่ดี รู้จักกัน ทำงานเป็นทีม แบ่งบทบาทและหน้าที่กันทำ เตรียมการที่ดี
5. ได้รู้เส้นทางเดินป่า พร้อมเรื่องราว ในครั้งนี้ เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูผาเพชร – ห้วยสงขลา – ห้วยลึก – วังเคียน-วังกลอย-น้ำตกวังใต้หนาน – ค่ายโรงเรียน-ค่ายหน้าถ้ำ – ห้วยงู-ทับเงาะซาไก-วังไก่อ้าย-ป่ากระท่อม-ถ้ำโกบ
6. ได้รับประสบการณ์ในการนำทาง ทดลองนำนักท่องเที่ยว ท่องไพร หลังจากสรุปบทเรียนพอเป็นสังเขป ก็แยกย้ายกันกลับ เพื่อพักผ่อนต่อไป

เวที สรุปการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชน(ประวัติชุมชน)
โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร
ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
วันที่ 7 มีนาคม 2552
ณ บ้านลุงตั้งโฮมสเตย์ 39 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

ผู้ร่วมเวที

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบันเท็ง คงแก้ว	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
5. นายจำนุญ ยอดราช	ทีมวิจัย
6. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
7. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
8. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
9. นายสมปอง อนันต์	อดีตผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสในชุมชน
11. นายมานพ ช่วยอินทร์	ผู้ประสานงานสกว.ตรัง
12.นางสาว	บัณฑิตอาสา

เมื่อผู้เข้าร่วมเวทีมาพร้อมในยามใกล้ค่ำ หลังเสร็จสิ้นภาระกิจการทำงานแล้ว เวลา 17.30 น นายจรูญ ทศกุล (หัวหน้าโครงการวิจัย) ได้กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมเวที และแจ้งว่าวันนี้จะเป็นการเก็บข้อมูลเรื่องประวัติชุมชน

และที่ผ่านมา เมื่อ วันที่ 4 มีนาคม 2552 ทางทีมวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติมเรื่อง “ ถ้ำภูผาเพชร” ณ บ้านเลขที่ 172 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล มีผู้เข้าร่วมเวที 12 คน ประกอบด้วยทีมวิจัย และผู้อาวุโส ในชุมชน การประชุมในวันนั้น ไม่ราบรื่นและได้เนื้อหาเท่าที่ควร ให้ทางทีมช่วยวิเคราะห์สาเหตุ และแนวทางแก้ไข เพื่อเป็นบทเรียนในการทำงานครั้งต่อไป ทีมวิจัยได้ได้ร่วมกันสรุปสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ขาดการวางแผนล่วงหน้าที่ดีพอ ในการเตรียมเวที จะเชิญใครบ้าง ประเด็นคำถามควรมีอะไรบ้าง ?
2. ขาดรูปแบบในการเก็บข้อมูลที่ดี มีการทดสอบแทรกขณะผู้เสนอความเห็นคนก่อนยังพูดไม่จบ
3. ผู้สรุปหรือนำสนทนา ยังขาดประสบการณ์ในการนำเวที ต้องใช้ความพยายามเพิ่มขึ้น
4. ผู้เข้าร่วมเวทีไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า ทบทวนข้อมูลมาก่อน เมื่อมีการนำเสนอต่างเสริมความรู้ที่ตนเองมี แต่ไม่ชัดเจน ทำให้กลับหน้าได้ช้า

หัวหน้าโครงการวิจัย จึงให้ทีมวิจัยนำบทเรียนจากเวทีที่ผ่านมาปรับปรุงแก้ไข ให้การเก็บข้อมูลครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คุณมานพ ช่วยอินทร์ จาก สกว.ตรัง

ได้ให้ทางทีมวิจัยช่วยกันคิดและออกแบบประเด็นคำถามเกี่ยวกับประวัติชุมชนว่าควรเป็นอย่างไรบ้าง ทีมวิจัยร่วมกันคิดเค้าโครงคำถามได้ดังนี้

ประวัติชุมชน ทีมวิจัยเสนอประเด็นคำถามดังนี้

- **ประวัติชุมชนยุคแรกสุด**
 - ใครเข้ามา
 - มาทำอะไร
 - สถานการณ์เป็นอย่างไร
 - การทำมาหากินเป็นอย่างไร
 - มีเหตุการณ์สำคัญอะไรบ้าง
 - สัมปทานป่าไม้ เริ่มเมื่อไร สิ้นสุดเมื่อไร สิ้นสุดแล้วยังทำต่อหรือไม่
- **ยุค สหาย หรือ พ.ค.ท(พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย) เข้ามา**
 - พคท.เข้ามาเมื่อไร
 - มาทำอะไร เคลื่อนไหวอย่างไร
 - ตั้งค่ายอะไร ตรงไหน
 - ผลกระทบต่อชุมชน ต่อการทำมาหากินเป็นอย่างไร
 - ผลกระทบจากภาครัฐ
 - สภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ของชุมชน

- **ยุคค้นพบถ้ำภูผาเพชร**

การเปลี่ยนแปลงจากการค้นพบถ้ำภูผาเพชรต่อชุมชน

สภาพความเป็นอยู่ของชุมชน

อบต.มาเกี่ยวข้องได้อย่างไร

การท่องเที่ยวในชุมชนเป็นอย่างไร

- **ประเพณี การละเล่น ความเชื่อ**

ทางทีมวิจัยเห็นว่าในการเก็บข้อมูลชุมชนในเบื้องต้นคงมีแค่นี้ก่อน ส่วนที่จะเก็บเพิ่มเติม เช่นข้อมูลด้านเอกสารจาก อบต. จากที่ว่าการอำเภอเม่นัง จากข้อมูลหมู่บ้าน มอบหมาย ทีมวิจัย 2 ท่าน คือ ผู้ใหญ่ปัญญา ทองนุ่น และคุณประจวบ คงแก้ว ดำเนินการเก็บข้อมูลมาประกอบ และคงมีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในครั้งต่อไป

เมื่อได้กรอบคำถามแล้ว ทางทีมวิจัย คือพี่กอบ(นายไพโรจน์ คำพลับ) คุณตั้ง(นายบันเท็ง คงแก้ว) ไปเชิญและรับผู้อาวุโสที่จะมาให้ข้อมูลในวันนี้

ผู้อาวุโสที่มาตามคำเชิญของทีมวิจัยในวันนี้ คือ **คุณลุงสมปอง อนันต์**
ลุงสมปอง อนันต์ เกิดเมื่อ พ.ศ. 2489 ปัจจุบันอายุ 63 ปี เดิมเป็นชาวบ้าน ม.3 ต.ชะรัด อ.งหรา จ.พัทลุง เป็นผู้บุกเบิกยุคแรกสุดที่ได้เข้ามายังชุมชนนี้ มีความสามารถและมีความรักในศิลปะท้องถิ่นศิลปพื้นบ้านเป็นอย่างดี คือมโนราห์ ท่านเป็นหัวหน้าคณะมโนราห์หมายปอง

นับเป็นโชคที่ได้เจอท่านในวันนี้ เพราะปกติไม่ค่อยได้อยู่บ้านเนื่องจากท่านมักจะนำคณะไปเล่นมโนราห์ ต่างพื้นที่เป็นประจำ ต่อไปเราจะเรียกท่านตามที่ทุกคนเรียกว่า **ผู้ใหญ่สมปอง**

ทีมวิจัยและทางคุณมานพ ช่วยอินทร์ จาก สกว.ตรังได้ร่วมกันสอบถามผู้ใหญ่สมปอง ตามที่ได้ออกแบบคำถามไว้แล้ว ซึ่งผู้ใหญ่สมปองได้เล่าให้ทีมวิจัยฟังดังนี้

“ เมื่อ พ.ศ.2510 ตอนนั้นมีอายุ 21 ปี บ้านเดิมอยู่ ม.3 ต.ชะรัด อ.งหรา จ.พัทลุง อยู่ที่บ้านด้วยความแร้นแค้นเสดสา(ลำบาก) มาด้วยความจน คู่อำเภอเม่นัง ด้วยได้ข่าวว่า ดินดี ดินสวย เลยออกจากบ้านพัทลุง มาขึ้นรถยนต์ที่สี่แยกนาโหนด ขึ้นรถยนต์โดยสารมาลงที่สี่แยกภูเขา อ.รัตภูมิ จ.สงขลา นั่งรถยนต์โดยสารต่อมาลงที่ จ.ลุง อ.เมือง สตูล นั่งรถต่อมาสิ้นสุดทางรถยนต์ที่บ้านบ่อหิน ต.เขาขาว อ.ละงู และต้องหาบข้าวสาร ดิปลีเสบียง

เดินเท้า มาด้วยความลำบาก มาณอนที่เม่นัง 1 คืน และเดินทางต่อมาจนถึงบ้านในคอก(ปัจจุบันคือบ้านปากคอก)”

ทีมวิจัย เข้ามายุคแรกสุดเมื่อ พ.ศ.2510 มีกี่คน ? ใครบ้าง ?

ผู้ใหญ่สมปอง “ เข้ามาตอนนั้นยุคแรกสุด มี 4 คน คือ

1. นายเป้า อนันต์ (บิดา นายสมปอง อนันต์)
2. นายสมปอง อนันต์
3. นายทอง อนันต์
4. นายไข่ บุญสุข (ถูกยิงตายเมื่อ พ.ศ.2512 ที่ จ.พัทลุง)

ทิมวิชัย ตอนนั้นเข้ามาทำอะไร สภาพพื้นที่ สภาพทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างไร และสถานการณ์เป็นอย่างไร

ผู้ใหญ่สมปอง

“พ.ศ.2510 ตอนมาถึงบ้านในคอก(ปัจจุบันเรียกบ้านปากคอก) สภาพพื้นที่เป็นป่าแก๊วกัดคำบรรพ์ มองไม่เห็นอะไร ด้วยต้นไม้ใบไม้บังบัง สัตว์ต่างๆมีมากมาย เช่น หมูป่า ฟาน กวาง จง กบ ปลา มีมาก ชุกชุม ใครมีพลองน้ำไม้ได้จะถูกปลาตอดแผล หากจะตกปลาหาได้ง่ายตกด้วยตาเบ็ดไม้ใส่เหยื่อ หรือตกด้วยเม็ดถั่วก็ได้ปลาแล้ว มาถึงบ้านในคอก(ปากคอก) ทำขนาสี่เสา ด้วยไม้พิน หลังคามุงด้วยใบชิง ช่วยกันถางป่า 4 คน ประมาณ 15 วัน ได้เนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ ต้องใช้แรงคนและขวาน ด้วยไม่มีเครื่องทุ่นแรง ต้นไม้ใหญ่มาก ต้องต่อนั่งร้าน ขึ้นไปโค่นด้วยขวาน นอนกลางคืน ต้องก่อกองไฟ จุดไม้ไฟป่า ให้ระเบิดเสียงดังตามไว้ไล่เสือ

ยี่ถาง สามโค่น สี่ตากพา ห้าเผา ซึ่งผู้ใหญ่สมปองได้แปลสำนวนภาษาได้ ให้ทิมวิชัย คนได้เหมือนกันแต่ไม่เข้าใจสำนวนได้ว่า ในเดือนยี่เริ่มถางไม้เล็ก ถึงเดือนสามเริ่มโค่นไม้ใหญ่ เดือนสี่ตากแดดไว้ให้แห้ง พอเดือนห้าก็เริ่มเผา จากนั้นฟันปรน เดือนหกเดือนเจ็ด นำข้าว

ถางป่าเสร็จ กลับไปหาข้าวเปลือก พันธุ์พืช เสบียง ที่พัทลุง จุดที่เริ่มมานุกเบิกที่ครั้งแรกคือ **ท่าคลอง ห้วนอน**(บริเวณสามแยกปากคอก) เมื่อกลับมาจากพัทลุง ก็พาครอบครัวมาช่วยนำข้าว มาถอนหญ้า ปลูกลูก คีปลี ข้าวโพด เป็นการปลูกเพื่อบริโภคในและแบ่งปันกัน ไม่ได้มีการซื้อขายแต่อย่างใด ในช่วงนั้นเริ่มมีการปลูกยางพาราแล้ว เป็นยางพาราพันธุ์พื้นเมือง

ขนาที่มีตอนนั้น มี 2 ขนา คือขนานายเป่า อนันต์ และขนานายเป่า บุญสุข”

“ พ.ศ.2511 ช่วงที่นำข้าวมีคนเพิ่มเป็น 10 คน มีครัวเรือนเพิ่มเป็นห้าครัวเรือน **เริ่มมีการถางป่าเพิ่ม** เนื้อที่ต่อครัวเรือนไม่ต่ำกว่าสิบไร่ ครอบครัวยที่เพิ่มคือ ครอบครัวนายไข่ ปานช่วย นายพราก ขูทอง นายสมหมาย อนันต์ นายทอง อนันต์ นายสมปอง อนันต์ **เริ่มมีการทำขุ้งข้าว**หลังคามุงด้วยใบชิงในยุคนั้น ชุมชนที่ใกล้เคียงที่สุด คือ **บ้านย่าบ่น มะนัง และบ้านถ้ำเจ็ดคด** ”

ที่บ้านถ้ำเจ็ดคด ผู้ใหญ่สมปองเล่าว่า “ บ้านถ้ำเจ็ดคด ได้มีอิสลาม จาก ต.ชะรัด อ.กงหรา จ.พัทลุง เข้ามานุกเบิกถางป่า ในปี พ.ศ.2510 เช่นกัน ภายใต้การนำของ **นายไสว เหมมปาน** มากันเป็นชุดใหญ่ถึง 35 คน ได้ต่อแพไม้ไผ่จากวังสายทอง ลอดถ้ำเจ็ดคด เรียกว่ามาทางในถ้ำ อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ถางป่าได้เป็น 100 ไร่ ”

ผู้ใหญ่สมปอง

“คนแรกสุดที่นำจะมาสู่บ้านในคอก(ปากคอก) คือ นายไข่ บุญสุข ด้วยการเดินเท้าลัดเลาะมาบนภูเขา ที่จริงบ้านปากคอกเดิมเรียกบ้านในคอก ด้วยมีภูเขาโอบล้อม ป่าไม้มากมาย เหมือนอยู่ในคอกหาเส้นทางไม่พบมีเส้นทางเป็นร่องเขา ผ่านทวดหินกองจึงเข้ามาได้ จากบริเวณทวดหินกองเข้ามาด้านในเรียกบ้านในคอก”

“ พ.ศ.2512 มีราษฎรจาก จ.พัทลุง มาอยู่เพิ่มอีก 7 ครัวเรือน ทำให้มีครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 12 ครัวเรือน โดยส่วนใหญ่จะเป็นญาติกัน ที่ได้อพยพมาเพิ่มเนื่องจากเห็นว่าดินอุดมสมบูรณ์ดี ในช่วงนั้นสัตว์ป่ามีมากมาย ตกเร็ว หากขังบ้านก็ได้ทุกวันได้แบ่งปันกันกิน เช่นกระเจง ไม่ได้ล่าเพื่อขาย ตกปลาจะได้ปลา เช่นปลาตูลูนา ขนาดใหญ่มาก งูก็ชุกชุม เช่นงูเห่าก็มีขนาดใหญ่”

“ พ.ศ.2513 นายทุนได้เข้ามาสัมปทานทำป่าไม้ ได้นำเครื่องจักรกล มาโค่นต้นไม้มี

รถบรรทุกไม้ซุง ทำให้เกิดทางไม้ซุง มีคนงานเข้ามารับจ้างทำไม้ประมาณ 30 คน เช่น นายจันทร์ นายขวัญ นายเพียร นายเลียบ นายล้ำ นายอู๋ นายหวาง ได้บุกเบิกทำไม้ถึง บ้านควนดินดำ บ้านถ้ำโกบ

ชาวบ้านที่เข้ารับจ้างทำไม้กับทางบริษัท ก็จะถางป่าบุกเบิกทำสวนของตนเองไปด้วย เนื่องจากบริษัททำไม้จะ โคนเสาแต่ไม้ใหญ่ได้ขนาด ชาวบ้านถางไม้เล็กบุกเบิกที่ถือครองปลูกข้าว ปลูกยางพารา พันธุ์ยางขนมาจากจังหวัดพัทลุง

นายทุนสัมปทานทำไม้ ได้ตั้งแคมป์ทำไม้ที่บริเวณโรงเรียนป่าพนในปัจจุบัน เมื่อมีเส้นทางไม้ซุง การสัญจรก็สะดวกกว่าเดิม ผู้คนเริ่มได้ขายสินค้าที่ปลูกเช่น ผัก ติปลี ข้าวฟ่าง ลูกเดือย ถั่วลิสง ข้าวโพด

ชุมชนที่มีในขณะนั้น คือ บ้านป่าพน บ้านปากคอก บ้านถ้ำเจ็ดคต บ้านถ้ำโกบ ในปี พ.ศ.2513 ผู้คนเริ่มอพยพเข้ามาอยู่มากมายจากที่ต่างๆ เช่น จ.พัทลุง จ.ตรัง จ.สงขลา มีการขยายการตั้งถิ่นฐานถึง บ้านควนดินดำ การสัมปทานป่าไม้ ยุคแรก ผู้สัมปทานคือเสี่ยสมศักดิ์ ยุคที่สองคือคุณเจียม

สัมปทานทำไม้มาสิ้นสุดในปี พ.ศ.2517 แต่มาหยุดการทำไม้จริงในปี พ.ศ.2522 ยางพารา ที่ปลูกในปี พ.ศ.2510 เริ่มได้รับผลในปี 2517 ในปี พ.ศ.2526 มีครัวเรือนเพิ่มเป็น 130 ครัวเรือน บ้านส่วนใหญ่เป็นชนา ผู้คนมีความรักใคร่สามัคคีกันสูง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการลงแขกนำข้าวจะไป ช่วยกันหมด”

ทิมวิชัย

“ อยากให้ผู้ใหญ่สมปองช่วยเหลือเรื่องราวของสหาย หรือ พ.ค.ท.(พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย) ว่ามาเกี่ยวข้องและกระทบต่อความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชนอย่างไร ?

ผู้ใหญ่อสมปอง

“ คาดว่าสหาย หรือ พคท. ได้เข้ามาในพื้นที่แล้ว เมื่อ พ.ศ.2513 เนื่องจากชาวบ้านได้เห็นรอยเท้า และมี ร่องเท้า(เกือก) ตกอยู่ 1 ข้าง คาดว่าเป็นของสหาย เนื่องจากในตอนนั้นชาวบ้านเดินเท้าเปล่ายังไม่ใส่รองเท้า ชาวบ้านเริ่มซุบซิบกันด้วยความหวาดกลัว เพราะเคยเห็นราชการติดใบปลิวโฆษณา ว่าคอมมิวนิสต์ จะจับพระ และคนไปไถนาและสูบเลือดคน ในช่วงนั้นคนที่หวาดกลัวก็จะอพยพไปอยู่ควนกาหลง หรือพัทลุง เป็น ช่วงๆแล้วกลับมาอีก บางรายไปแล้วก็ไม่ยอมกลับมาอีก”

“ ในราว พ.ศ.2515 ชาวบ้านยังกลัวสหายมาก พยามจะหลบหนีเมื่อรู้ว่าสหายมา นายไข่ ร่างการพิการเคลื่อนไหวได้ช้ากว่าคนอื่น สหายตามทัน ลูบเนื้อลูบตัวด้วยความเมตตา พุดจาด้วยดี สุภาพเรียบร้อย จนหายกลัว และรู้สึกเป็นกันเอง ก็ไปบอกเพื่อนบ้านว่าสหายเป็นคนดี ไม่ได้ดุร้ายน่ากลัว ทำให้ ชาวบ้านหายหวาดกลัวลง ต่อมาสหายเข้ามาเคลื่อนไหวทำงานมวลชน มาช่วยถางป่า ช่วยนำข้าว เมื่อเจ็บป่วย จิตยาให้ ทำให้ชาวบ้านสนิทสนมและไว้วางใจสหาย”

“ ช่วงนั้นสหายที่มาช่วยนำข้าว บางคนเป็นสหายนักศึกษามาจากในเมือง ไม่เคยนำข้าวมา ก่อน การนำข้าวคือการเอาไม้ปลายแหลมแทงไปในดินแล้วหยอดเมล็ดข้าวลงไปหลุมละ 2-3 เมล็ด แต่มีสหาย ท่านหนึ่งหยอดทีละครั้งกำมือ ไม่นานข้าวเปลือกก็หมด ชาวบ้านที่นำข้าวมาองคูดอยู่ แต่ด้วยความเกรงใจสหาย ทำให้ไม่กล้าบอก ”

ผู้ใหญ่สมปอง

“ ในช่วงปี พ.ศ.2515-2516 สหายที่เข้ามาเคลื่อนไหวในพื้นที่ เช่น คุณจิน คุณแนว คุณรวม คุณชู คุณเหียม คุณเพียร

ในปี พ.ศ.2516 (14 ตุลาคม 2516) นักศึกษาอพยพเข้ามามากมาย ทหารเริ่มเข้ามาปราบปราม ในปี พ.ศ.2516-2517
ทีมวิจัย

ชาวบ้านได้รับผลกระทบอะไรบ้างจากการปราบปรามของทหาร ?

ผู้ใหญ่สมปอง

“ชาวบ้านต้องอยู่ด้วยความหวาดกลัว ต้องระมัดระวัง บางคนต้องอพยพออกจากพื้นที่ เคยมีชาวบ้านถูกทู่ระเบิด 2 คน มีคนว่าเป็นทู่ระเบิดของสหาย แต่ที่จริงเป็นทู่ระเบิดของชาวบ้านเอง ด้วยความกึกก้อง ได้เอาทู่ระเบิดที่ทำเอง ไปฝังไว้บนเส้นทาง ไม่รู้ว่าแม่ตนเองและญาติจะกลับมาถูกทู่ระเบิด”

“และอีกเหตุการณ์ ใน พ.ศ.2522 สมัยนั้นชาวบ้านปลูกข้าวแล้วเก็บเกี่ยว หาบเข้าเพื่อนำกลับบ้าน แต่เนื่องจากหาบมาไกล คงพาไปไม่ถึงบ้าน มาถึงแคมป์พวกทำไม้ ซึ่งมุ่งหลังคาสังกะสี ข้าวจะได้ไม่ถูกฝนถูกน้ำค้างก็เลยกองรวมไว้ ทหารมาเห็นก็ว่าเป็นเสบียงคอมมิวนิสต์ เลยยิงและเผาข้าวหมด ต่อมาเพื่อความปลอดภัย ชาวบ้านได้สร้างหลุมหลบภัยไว้ใกล้บ้านเวลามีการปะทะกันก็ไว้หลบภัยจากการปะทะ แต่บางทีทหารก็มาใช้หลุมหลบภัยเพื่อการปะทะด้วย”

ทีมวิจัย ปัญหาที่พบในช่วงนั้นมีอะไรบ้างที่สำคัญ ?

ผู้ใหญ่สมปอง

ปัญหาที่พบที่สำคัญในช่วงนั้นคือ โรคภัยไข้เจ็บ ที่พบมากคือไข้ป่า(มาลาเรีย)”

ผู้ใหญ่สมปองได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม เช่น เดิมทีนี้ขึ้นกับ ม.13 ต.นิคมพัฒนา อ.ควนกาหลง ต่อมาแยกเป็น ม.14 (บ้านป่าพน) ต.นิคมพัฒนา อ.ควนกาหลง และแยกเป็น ม.6 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล เมื่อ 26 พฤษภาคม 2526 จากนั้นเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นได้ขอแยกหมู่บ้านเป็น ม.9 บ้านควนดินดำ ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล เมื่อ พ.ศ.2543 รายละเอียดอื่นๆเช่น ตั้งโรงเรียนบ้านป่าพน(เดิมชื่อโรงเรียนปากคอก) เมื่อ 15 พฤษภาคม 2528
คุณจรรยา ทศกุล (หัวหน้าโครงการวิจัย)

ได้เสนอให้ทีมวิจัยที่ดูแลเรื่องข้อมูลชุมชนประวัติชุมชน คือผู้ใหญ่ปัญญา ทองนุ่น นางประจวบ คงแก้ว ไปค้นข้อมูลยุคหลังตั้งหมู่บ้าน มาเพิ่มเติมข้อมูลต่อไป

คุณมานพ ช่วยอินทร์ สกว.ตรัง “อยากให้ผู้ใหญ่สมปอง ได้เล่าถึงสถานที่สำคัญที่เป็นที่เคารพนับถือของคนในท้องถิ่น และเรื่องเล่า ความเชื่อต่างๆในชุมชน”

ผู้ใหญ่สมปองเล่าว่า มีดังนี้

1.ทวดหินกอง

สถานที่ตั้ง.

เป็นช่องเขา ที่อยู่ในจุดสูงสุด เป็นเส้นทางเดียวที่เจ้าเข้าสู่บ้านในคอก (ปากคอก) และหมู่บ้านอื่นๆที่อยู่ด้านในเดิมเป็นเส้นทางเท้าในป่า เก่าแก่ก่อนมีหมู่บ้าน มี ปะตูเอน ซึ่งเป็นอิสลาม ได้ใช้เป็นเส้นทางไปล่าสัตว์ จับผึ้ง และความเชื่อเรื่องทวดหินกองก็มีอยู่แล้ว ร่องรอยหลักฐานในอดีต จะมีกุโบว์(ป่าช้าแขก) ในพื้นที่นี้

ในช่วงที่ผู้คนอพยพเข้ามาตั้งแต่ พ.ศ.2510 เวลาเดินเท้าผ่านเขาสูง ซึ่งเต็มไปด้วยความยากลำบาก ก็จะถือหินก้อนเล็กๆมา 1 ก้อน พอเดินผ่านบริเวณทวดหินกองจะเอาหินตั้งกองรวมไว้กับของคนอื่นๆ ชาวบ้านแถวนี้จะภาค(อธิษฐาน) ว่า “รักษากันทวดเหอ”

ทีมวิจัยและผู้ใหญ่สมpongได้ร่วมกันทบทวนประสบการณ์ที่พบเห็นจากร่องรอยความเชื่อเรื่องทวดหินกองดังนี้

- ในอดีตที่มีการทำไม้ โดยใช้ช้างเข้ามาชักลากไม้ เมื่อควาญช้างพาช้างผ่านบริเวณทวดหินกอง หากเจ้าของไม้ภาค(บน) หรือบอกกล่าวทวดหินกองจะถูกทวดหักขาช้างทำให้ช้างเท้าพลงบาดเจ็บ ตอนหลังก็ต้องบอกกล่าวทุกครั้งทำให้ช้างปลอดภัย
- ในยุคสัมปทานป่าไม้ นายทุนนำรถคัน จะนำมาดับบริเวณทวดหินกอง ขณะคนขับกำลังขับรถเพื่อเข้าไปดับ มีกิ่งยาง(ต้นยาง ที่ใช้ทำน้ำมันยาง)ตกใส่แขนรถเบ็กโซขาด ทำให้ชาวบ้านเคารพนับถือในความศักดิ์สิทธิ์
- นายเลี่ยม คนในชุมชน ไม่มีความเชื่อและศรัทธาเรื่องทวดหินกอง พอจีรยนต์ผ่าน ก็ชักอวัยวะเพศให้ไปทางทวดหินกอง พอรถยนต์ลงจากควน(เขา) รถยนต์พลิกคว่ำแต่ไม่ได้รับบาดเจ็บ
- เวลาคันในชุมชนมีหญิงที่คลอดบุตรใหม่ไปคลอดนอกพื้นที่และนำบุตรกลับมา หรือนำเด็กเล็กจากถิ่นอื่นมาในชุมชน เมื่อผ่านทวดหินกอง หากไม่ได้บอกกล่าว กลับมาบ้านเด็กจะร้องไห้กวน

ทีมวิจัย มีการเก็บอย่างไร ?

ผู้ใหญสมpong

“ ไม่ต้องเก็บด้วยอะไรก็ได้ เพียงบอกกล่าวเฉยๆ หรือจะเก็บด้วย ข้าวต้มหาม ข้าวต้มหาม คือข้าวต้มมัดอาจเพียงห่อเดียวก็ได้ แต่ให้หามมาทวดหินกองไม่ขอการเก็บด้วยเหล้า หรือการจุดประทัด ปัจจุบันผู้คนในท้องถิ่น เมื่อผ่านทวดหินกอง ก็จะบอกกล่าว ขวดยานพาหนะ จะบีบแตร ก่อให้เกิดผลดีคือความสบายใจ และที่ดีที่สุดคือเรื่องความปลอดภัย เนื่องจากเป็นร่องเขา ขวดยานผ่านมาจะไม่ค่อยเห็นกันเมื่อได้ยินเสียงแตรทำให้ระมัดระวังยิ่งขึ้น”

ทวดถ้ำโกบ

ที่ตั้ง บริเวณเขาถ้ำโกบ ถ้ำโกบเป็นถ้ำที่สวยงามอีกถ้ำหนึ่งอยู่บ้านถ้ำโกบ อยู่ก่อนถึงถ้ำภูผาเพชร ทวดถ้ำโกบเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านถ้ำโกบและชุมชนใกล้เคียง ประวัติทวดถ้ำโกบ ผู้ใหญ่สมpongว่า ชื่อคือ **ตาโกบธัญญะ** แต่หากอยากรู้ข้อมูลให้มากกว่านี้ให้ไปถาม **ลุงจันทร์ สงด้วง** **ลุงตั้ง(นายบันเทิง คงแก้ว)** เล่าว่า

“ ตอนลุงควายกลับบ้าน ผ่านมาตามถนนสู่บ้านถ้ำโกบ ควายไม่ยอมมาตามทิศที่ลุงจะไปทางทิศอื่น ทำให้ไม่สามารถลุงได้ เมื่อจนปัญญาที่จะแก้ไข ก็อธิษฐานถึงทวดถ้ำโกบให้ช่วย หลังจากนั้นควายก็ยอมให้ลุงไปตามทางกลับบ้านแต่โดยดี”

ผู้ใหญสมpong

“ มีคนไปกินเหล้าในถ้ำกันหลายคน ขณะนั่งกินได้ยินเสียงร้องไห้ที่ติดอยู่ที่ผนังถ้ำ(ตามรูปภาพประกอบที่เห็นลูกศรชี้) หล่นลงน้ำดังตูม ด้วยความตกใจวิ่งไปดูแต่ไม่เห็นร่องรอยอะไร เลยเชื่อว่าเป็นเพราะไม่บอกกล่าวทวดถ้ำโกบ”

รายละเอียดอื่นๆเพิ่มเติมที่มิจัยจะลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้ง

ผู้ใหญ่สมปองเล่าว่า

ความบันเทิงในอดีตที่มีในชุมชนนี้ คือ มโนราห์ ลิเกป่า ซึ่งติดตัวมาจาก จ.พัทลุง
ทีมวิจัย ได้ร่วมวางแผนเก็บข้อมูลประวัติชุมชน เรื่อง พ.ค.ท(สหาย) และบ้านรากไม้ภายใน 15 มีนาคม 2552
จากนั้นได้เลิกการเก็บข้อมูล เนื่องจากคึกมากแล้ว ในเวลา 23.00 น

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร.

ศ.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จงสตูล

วันที่ 11 มีนาคม 2552

ณ.บ้านลุงตั่งโฮมสเตย์ ม.9 ศ.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

เวที เก็บข้อมูลเรื่องเงาะซาไก

.....

ผู้ร่วมเวที

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
3. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
4. น.ส.เพ็ญลักษณ์ อินรสังข์	บันทึกอาสา
5. นายจำนุญ ยอดราช	ทีมวิจัย
6. ไอ้เฒ่าแซ เงาะซาไก	ผู้ให้ข้อมูล
7. นายมานพ ช่วยอินทร์	ส.ก.ว.ตรัง

เมื่อทีมวิจัยพร้อมเพรียง นายจรูญ ทศกุล หัวหน้าโครงการวิจัย ได้พูดคุยกับผู้ร่วมเวที

“วันนี้จะเป็นการเก็บข้อมูลเรื่องเงาะซาไก ซึ่งมีความสัมพันธ์กับชุมชนภูผาเพชรมาอย่างยาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้ใช้ชีวิตเร่ร่อนเร่ไปมาตามป่าเขา ในพื้นที่แห่งนี้ก่อนที่จะมีหมู่บ้าน ก่อนที่จะมีชาวบ้านคนแรกสุดที่มานุกเบิกหมู่บ้านนี้ได้เข้ามาถึง การเรียนรู้เรื่องเงาะซาไก จะทำให้เป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับทีมวิจัย และอาจจะนำเรื่องราวที่เป็นประโยชน์นำมาถ่ายทอดให้กับนักท่องเที่ยวอย่างถูกต้องและเหมาะสม และทำให้เราได้เข้าใจ วิถีชีวิต มีความเข้าใจต่อเงาะซาไก และทำให้ได้อยู่ร่วมกันในพื้นที่แห่งนี้มีความสุข

วันนี้เรามี ไอ้เฒ่าแซ เงาะซาไกมาร่วมพูดคุยให้ข้อมูล คำว่าไอ้เฒ่า แปลว่า เกล็ด หรือเพื่อน เพราะฉะนั้นวันนี้เราจะแทนตัวเองว่าไอ้เฒ่า กัน อีกอย่างคำว่า เงาะซาไก ซึ่งเป็นเงาะป่าเหล่านี้ ตามหนังสือ

ไม่มีเงาะป่าในประเทศไทย ของบุญเสริม – ประสิทธิ์ ฤทธิการิมย์ กล่าวว่า ดร.พอล คิมสเคเบสตัว จำแนกไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2468 ว่าเป็นเผ่าเซมัง (SEMANG) แต่ในที่นี้เราจะเรียกว่าชาไก ตามคำเรียกขานและเป็นที่เข้าใจกันมาตั้งแต่อดีต ”

ไอ้เผ่านพ (คุณมานพ ช่วยอินทร์) ได้นำเสนอต่อทีมวิจัยว่าเพื่อให้การเก็บข้อมูลง่ายขึ้นก็ควรวางโครงประเด็นที่จะเก็บข้อมูล โดยให้ทุกคนช่วยกันคิดและเสนอมา ซึ่งก็ได้เค้าโครงเบื้องต้นดังนี้

1. ด้านการตั้งถิ่นฐาน ชาไกเข้ามาอยู่เมื่อไรเมื่อเทียบกับชุมชน
2. ความสัมพันธ์กับชุมชน ตั้งแต่ยุคมีสหยา (พ.ค.ท) การช่วยเหลือ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนสิ่งของกับชุมชน การให้อาหาร
3. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาไกด้วยกัน ระหว่างกลุ่มชาไก (ตราง – พัทลุง – สตูล) การไปมาหาสู่กัน ลักษณะใดบ้าง การย้ายที่ทำกิน การไปเยี่ยมเยียน การนัดหมายพบปะระหว่างกลุ่มชาไกต่างๆ
4. ลักษณะการตั้งทัพ มีการย้ายทัพบ่อย สาเหตุการย้าย (มีแหล่งอาหารใหม่ตามฤดูกาลที่เดิมอาหารหมดหากินลำบาก มีคน ตาย)
5. การหาอยู่หากิน หากินอย่างไร สัตว์ป่าของป่า ห้วยมัน
6. ความสัมพันธ์ภายในทัพ ความสัมพันธ์เป็นอย่างไร และเปลี่ยนแปลงอย่างไร จากอดีตถึงปัจจุบัน ได้สิ่งของมา แบ่งปันกันอย่างไร มีการช่วยเหลือกันอย่างไร มีการปกครองอย่างไร
7. สภาพความเป็นอยู่ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน การใช้เสื้อผ้า และใส่เสื้อผ้า การกิน สภาพตั้งแต่ดั้งเดิมและพัฒนาจนถึงปัจจุบัน การเกิด ยารักษาโรค การตาย อื่นๆ เช่นภาษาพูด สิ่งของเครื่องใช้ การศึกษา ความเชื่อ การเลียนแบบวิถีชีวิตของชาวบ้าน

การพูดคุยวันนี้ ไอ้เผ่าแซ ชาไกที่ใกล้ชิดกับชุมชนภูผาเพชร ร่วมให้ข้อมูล ซึ่ง ไอ้เผ่าเชษฐ (นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ) ไอ้เผ่าตั่ง (นายบรรเทิง คงแก้ว) ไอ้เผ่านูน (นายจำนญ ยอคราช) ผู้สนิทสนมและคลุกคลีกับชาไกกลุ่มนี้ร่วมเพิ่มเติมข้อมูล

ไอ้เผ่าแซ เกิดที่ห้วยแห้ง (ใกล้วังกลอย แหล่งที่พักเดินป่าของชุมชน) ใช้ชีวิตในป่าเทือกเขาบรรทัด เช่น โตนเต๊ะ-ตราง เขาจันทร์-พัทลุง และภูผาเพชร-สตูล คนในชุมชนที่สนิทเป็นพิเศษ เช่น ไอ้เผ่าปอง (อดีตผู้ใหญ่สมปอง อนันต์) ไอ้เผ่าเคียง (นายเคียง ทองมาก-ผู้อาวุโสในชุมชน)

ทางทีมวิจัย ไอ้เผ่าแซ(ชาไก) ไอ้เผ่านพ(คุณมานพ) ร่วมพูดคุย และแปลภาษาพูด และภาษาความเข้าใจมาเป็นภาษาเขียน เป็นเรื่องๆดังนี้ (หมายเหตุ ได้เพิ่มเติมภาพที่ชมรมได้ไปสำรวจมาจากพื้นที่จริงมาในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ด้วยเพื่อความเข้าใจยิ่งขึ้น)

1.ประเด็นเรื่องการตั้งถิ่นฐาน

เงาะซาไกได้ใช้ชีวิตในพื้นที่แห่งนี้ก่อนที่ชาวบ้านจะมาตั้งชุมชนในภูผาเพชร ซึ่งตามข้อมูลที่ผู้ใหญ่สมปอง อนันต์ ได้เล่ากับทีมวิจัย ว่าเริ่มเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้ในปี 2510 ซึ่งขณะนั้นเพิ่งเริ่มมีชาวบ้านมาตั้งถิ่นฐานซึ่งท่านเป็นชุดแรกสุด ก็มีเงาะป่าอยู่ก่อนแล้ว ไอ้เฒ่าแซ ก็ยืนยันว่าบรรพบุรุษก็อยู่ในป่าที่ตั้งชุมชนนี้มาก่อนตนเองเกิดอีก ต่อมาชาวบ้านมาตั้งถิ่นฐานเงาะซาไก ก็ได้ค่อยเข้าไปเรื่อยๆ เนื่องจากซาไกชีวิตความเป็นอยู่ต้องอาศัยป่า

ไอ้เฒ่าตั้ง

“ ผมได้พบเงาะซาไก ตอนเป็นสหายอยู่ในป่า เงาะซาไกที่จะเล่าถึงได้มาเป็นสหาย(พ.ค.ท.) ชื่อ **คุณพฤษ** ตอนนั้นซาไกคนหนึ่งได้แยกตัวออกจากกลุ่มของตนเองมาอยู่โดดเดี่ยวโดยอยู่กับชาวบ้านผมเคลื่อนไหวทำงานมวชนมาพบเข้า ที่นี้ ซาไกคนนี้ก็ได้อาศัยตามสหาย(พ.ค.ท.) มาอนมามากินอยู่กับสหายมาตอนหลังก็ตัดสินใจเข้าป่าเป็นสหาย เข้าสู่กระบวนการ พ.ค.ท. ได้ชื่อจัดตั้งว่า **คุณพฤษ** ได้ทำหน้าที่ในการหาเสบียงล่าสัตว์ ทำการผลิต เช่นปลูกข้าว ทำไร่ สามารถทำได้ เข้าไปเป็นสหายประมาณ 5 ปี หลังจากผมออกจากป่าเมื่อปี 2524 คุณพฤษยังไม่ออกจากป่า และได้ ประมาณปี พ.ศ.2526 คุณพฤษได้ทำงานเคลื่อนไหวไปอยู่กับสหายอีกชุด แต่มีกำลังไม่มากนักที่ **เขาจันทร์ พัทลุง** และเกิดปะทะกับกองกำลังทหารพราน ก็ถูกยิงตาย

ไอ้เฒ่าคุ้ม(นายจรูญ ทศกุล-หัวหน้าโครงการวิจัย)

“ ผมขออนุญาตเสริมเรื่อง **คุณพฤษ** เงาะซาไกที่เข้าร่วมกับ พ.ค.ท. เป็นข้อมูลเอกสาร จากหนังสือ **บนเส้นทางภูบรรทัด** ตำนานการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธของประชาชน พัทลุง-ตรัง-สตูล หน้า 242 เขียนว่า ในมือกลางวันและมือเย็นมีเนื้อสัตว์ แทบทุกมื้อจากฝีมือการล่าของ **คุณพฤษ** สหายที่มีสายเลือดเผ่าซาไก เพียงผู้เดียวของเรา ที่ยังปืนลูกกรด และลูกซองยาวแม่นยำเหมือนจิ้งจอก การล่าสัตว์ของคุณพฤษเป็นเหตุให้เราหยุดเรียน(การเมืองการทหาร) เพื่อช่วยกัน ไปหาหมูเถื่อนที่ถูกยิงกองไว้ 3-4 ตัวในป่าต่างควนกัน....

ไอ้เฒ่าตั้ง

ตอนผมเป็นสหาย อยู่ที่ค่ายในตระ ประมาณ พ.ศ.2522 ได้เจอกับเงาะซาไกชุด **ลุงเจียด ป้าทรัพย์** (ตายแล้ว) ได้หาอยู่หากินตามประสาเงาะป่าที่ในตระ ได้ไปพุดคุยและพบปะที่ทับ ต่อมาป้าทรัพย์ได้ไปหาอาหารเช่นหัวมันป่าที่บริเวณป่าในตระ ก็ไปเหยียบถูกกับระเบิดของพวกผม(สหาย) ถูกสะเก็ดตามตัวบาดเจ็บแต่ไม่สาหัส **ลุงเจียด**(สามีป้าทรัพย์ ได้พาไปหาสหายที่ค่าย ได้ไปเรียกภรรยาผมที่เป็นสหายเช่นกันว่า ..สาว สาว ป้าทรัพย์ถูกทุบ ผมก็ได้พาไปในค่าย ทำแผล และให้กินยา สั่งให้ตั้งทับใกล้ค่ายสหาย และรักษาจนหาย

ต่อมาผมออกตัวจากสหายมาสร้างบ้านอยู่ที่ภูผาเพชรในปี 2526 ป้าทรัพย์ได้ย้ายทับเร่ร่อนมาพบเข้าก็จำได้ ยังถามหาและทักทาย ลูกสาวป้าทรัพย์ 1 คน ชื่อเม่น ก็เป็นเมีย **ไอ้เฒ่าแซ**

ไอ้เฒ่านพ นี้แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนย้ายหากินในป่าแห่งนี้ซึ่งมีมานานก่อนตั้งชุมชนภูผาเพชร

2.ประเด็นความสัมพันธ์กับชุมชน

ไอ้เฒ่านพ

พอรู้จักกับเงาะซาไกแล้ว ได้มีการช่วยเหลือกับคนในชุมชนอย่างไรบ้าง .

ไอ้เฒ่าตั้ง

ตอนที่ผมถางป่าทำไร่ข้าวที่บริเวณไร่ 14 ชุดป่าทรัพย์ ลุงเจียดได้พาชุดเงาะป่าชาไปประมาณ 25 คน ไปช่วยทำหญ้าในไร่(ถอนหญ้า) ผมได้หุงข้าวให้กิน เงาะกลุ่มนี้จะกินข้าวเปล่า ยังกินแกงไม่เป็น แกงเผ็ดกินไม่เป็น กินแต่ของจืด เช่นแกงเลียงผักพื้นบ้าน หลังจากนั้นชุดป่าทรัพย์ ลุงเจียดก็ไปอยู่ที่ตระ ชุดต่อมา ก็เป็นชุดของไอ้เฒ่าครวญ

ไอ้เฒ่าแซ(ชาไก)

แต่แรกผมก็อยู่กับกลุ่มไอ้เฒ่าครวญ ตอนนี้นั้นไปอยู่ทับทุ่งแล้ว เฒ่าไอ้เฒ่ายาวก็อยู่กับกลุ่มนี้แหละ แต่ตอนนี้ไปอยู่กับกลุ่มที่เขาจันทร์พัทลุง

ไอ้เฒ่านพ

นี่แสดงให้เห็นว่าเงาะที่มาอยู่ในชุมชนนี้ มีมากกว่า 1 กลุ่ม เช่นยุคแรก กลุ่มป่าทรัพย์-ลุงเจียด กลุ่มไอ้เฒ่าครวญ กลุ่มไอ้เฒ่าแซ ซึ่งมาอยู่ค่อนข้างประจำ และอาจมีกลุ่มอื่นๆอีก มีการย้ายกลุ่มระหว่างกลุ่มด้วย และมีการแตกกลุ่มออกไป

ไอ้เฒ่าตั้ง

เวลาเงาะป่ามาชาวบ้านจะให้ข้าวสาร ส่วนชาไกก็จะเอาของป่ามาให้ มาแลกเปลี่ยนกัน เช่นสมุนไพร เสื้อผ้าก็ให้มาตั้งแต่อดีตรุ่นป่าทรัพย์เช่นผ้าถุง ของกินเช่นกะปิ เกลือยังไม่รู้จักกิน ตอนนี้เป็นหมดแล้ว

ไอ้เฒ่าคุ้ม

คุณเจเลียเคยเล่าว่าเมื่อปี 2528 ตอนได้จัดงานแต่งงาน ก็ได้บอกเงาะชาไกกลุ่มป่าเจียด-ลุงทรัพย์ มาร่วมงานถึง 40 คน เนื่องจากมีความสนิทสนมกัน ได้เชิญมากินข้าว บางทีก็ได้ให้ญาติที่มาจากที่อื่นได้เจอเงาะ นี่แสดงว่าเงาะชาไกกับชุมชนมีความสัมพันธ์แบบพึ่งพาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ไอ้เฒ่าตั้ง

เวลาในงานอื่นๆเช่นงานทอดกฐินในวัด งานต้อนรับคณะต่างๆ จะบอกให้มาเป็นเชิงมาโช้วด้ว

ไอ้เฒ่าเขษฐ

“ การออกมาพบปะกับชาวบ้าน จะออกมาพบกับคนที่สนิทเท่านั้น และการออกมาที่ชาวบ้านทุกครั้งจะต้องมีของมาแลกเปลี่ยน หรือมีชาวบ้านนัดหมายให้ออกมาว่าจะมีงานมีการ เช่นงานแต่งงาน งานบวช งานศพ ถ้ามีการนัดไว้ชาไกจะออกมาทั้งหมด ในกลุ่มที่มีอยู่จะกินอาหารในงานจนอิ่ม บางงานก็ให้ของติดไม้ติดมือไปด้วย เช่น ข้าว แกงในงาน หรือเสื้อผ้า ซึ่งเมื่อก่อนจะใช้เสื้อผ้าไม่เป็นปัจจุบันเวลาออกมาที่ชาวบ้านจะใส่เสื้อผ้าทุกคน

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544-2545 เป็นต้นมา เมื่อชาไกนำของป่ามาแลก เช่น สมุนไพร กล้วยไม้ ลูกเหริย ลูกเนียง สะตอ จะขอแลกเป็นเครื่องปรุงต่างๆ เช่นเครื่องแกง เกลือ ผงชูรส การกินอาหารจะไม่ชอบที่รสเผ็ด ”

3.ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาโกด้วยกัน

ไอเฒ่าตั้ง

มีบ้างไหม ที่พวกเงาะชาโกหลายกลุ่มนัดหมายไปพบกันในที่เดียวกัน และนัดหมายอย่างไร เพราะผมเคยไปพบครั้งหนึ่งที่เจ้าพะห้ ตรัง เงาะป่ามารวมกันทั้งหมด ประมาณ 100 คน มาร้องรำทำเพลง มีเครื่องดนตรีเคาะเสียงดัง ผมได้ถามป้าทรัพย์(เงาะชาโก) บอกว่ามาพบกัน

ไอเฒ่าแซ

มีพบเหมือนกัน เวลาไปหาสัตว์ก็ได้เจอกันก็นัดแนะกัน แต่รุ่นผมไม่มีการร้องรำ แต่ได้แต่พูดคุยกันเท่านั้น การปกครองในกลุ่มจะมีผู้นำ เป็นกำนันชาโก แต่บางกลุ่มก็ไม่มีผู้นำเช่นกลุ่มไอเฒ่าแซ

4.ลักษณะการตั้งทับ

ไอเฒ่าเชษฐ

“ ลักษณะการตั้งทับที่อยู่อาศัยจะเลือกทำเลภูมิประเทศเป็นเนิน มักอยู่ตามป่าลึก ไร่ไม่ใหญ่ มีลำธารอยู่ใกล้ มีสัตว์ป่า เพื่อกันอันตราย ทำเป็นเพิงหมาแหงน มุงด้วยใบหนา ใบพน หรือ ใบร็อก หรือ ใบชิง ที่นอนจะทำด้วยไม้กลมขนาดพอกำมือรอบ ทุกทับจะมีกองไฟ หนึ่งถึงสองกองติดอยู่เสมอ เพื่อก่ออาหาร หรือให้ความอบอุ่น

ในช่วงที่ฝนตกชุกจะย้ายทับ ไปอยู่ที่หน้าลา(เพิงหิน) การตั้งทับจะอยู่ใกล้กันเป็นกลุ่มๆ ถ้าในกลุ่มมีเด็กผู้ชายอายุประมาณ 6-7 ปี จะมีต้นไม้ต้นเตี้ยแขวนไว้ฝึกปีนด้วย และจะใช้ยานเชือกผูกไม้ทำชิงช้าให้เด็กเล่นในกลุ่มหนึ่งจะมีตั้งแต่ 20-30 คน

ไอเฒ่าตั้ง ในช่วงหลังเมื่อได้มาตั้งทับใกล้ชุมชนเพื่อรับนักท่องเที่ยว ที่จะไปหาจะทำแบบยกพื้นคล้ายกระท่อมชาวบ้าน ก็มีกลุ่มไอเฒ่าแซ กลุ่มเดียวที่ทำ เช่นที่ทับไร่ 14

กรณีการย้ายทับจะย้ายเมื่อ

1. อาหารการกินไม่เพียงพอ ของกินเริ่มหายาก
2. ย้ายตามฤดูกาล เช่นฝนตกหนักจะย้ายไปอยู่หน้าลา (บริเวณชะง่อนผากันฝนได้)
3. ย้ายเพื่อหาแหล่งอาหารใหม่ เช่นรู้ว่าช่วงนี้มีผลไม้สุกที่ใด เช่นผลไม้ป่า ลูกสะท่อนป่า ลูกบิ่ค้อน
4. กรณีที่ถูกชาวบ้านรบกวนมากเกินไป หรือขู่ว่าจะทำร้าย ”
5. กรณีมีสมาชิกในกลุ่มชาโกด้วยกันตาย

5.ประเด็นการหาอยู่หากิน

ไอเฒ่าเชษฐ

ผมเข้ามาอยู่ปี 2543-2544 มีการเปลี่ยนแปลงเรื่องการกิน มีการขอเครื่องแกง ขอเกลือ แม้แต่น้ำยาล้างจาน เนื่องจากจะมีชาวบ้านให้ของใช้ที่ไม่จำเป็น เช่นขนมซอง ยาสระผม ให้ไปซื้อเสื้อผ้าที่ไม่จำเป็นเวลาจะมาหานักท่องเที่ยวเช่นมาหน้าถ้ำภูผาเพชร ต้องบอกกล่าวเชิญมา จะรู้จักการหาเงินแล้ว รู้จักขอเงิน แลกเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง การกินการแต่งตัว จะเปลี่ยนไป

ไอ้เฒ่าตั้ง

การหาอยู่หากินจะหาของป่าเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกับชาวบ้าน เช่นน้ำผึ้ง สะตอ ลูกเหริ่ง กล้วยไม้ป่า เริ่มรู้จักใช้เงินแล้ว สมัยก่อนหุงข้าวจะไม่มีหม้อจะหุงกับกระบอกไม้ไผ่

มีการแบ่งปันอาหารภายในกลุ่ม

6.สภาพความเป็นอยู่ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

- สภาพความเป็นอยู่ในอดีต (การแต่งกาย)

ไอ้เฒ่าบุญ (นายจำบุญ ยอดราช)

ประมาณปี 2532 นายช่วง-นางพร้อม รับซื้อหอย ส่วนผมไปตัดหอยในป่า ต้องนอนในป่า เงาะซาไก กลุ่มหนึ่งประมาณ มากกว่า 20 คนเป็นกลุ่มป่าทรัพย์-ลุงเจียด แต่ตอนนั้นไม่ค่อยนุ่งผ้า นุ่งบ้างนิดๆหน่อยๆ แต่พอเจอคนจะนุ่งครบปิดหมด แต่ในชุดกลุ่มยุคหลังเช่นชุด ไอ้เฒ่าแซ ก็แต่งตัวเป็นแล้ว

ไอ้เฒ่ากอบ (นายไพโรจน์ คำพล)

ตอนผมมาอยู่ปี 2535 มีเงาะมาอยู่แถวใกล้บ้านผม เงาะยังนุ่งใบไม้ เงาะนอนใกล้โขดหินจะนอนเอาหัวเข้าในเพิงหิน ด้วยกลัวเสียดหัว การใช้เสื่อผ้ายังน้อย นุ่งผ้าเดียว ผู้หญิงอาจใช้ผ้าเดียว ผ้ารัดอก ไม่ได้ลามกแต่ไม่มีอะไรใส่

ไอ้เฒ่าคุ่ม เรื่องการแต่งกายของซาไกในอดีตของกลุ่มที่มาในชุมชนนี้ในอดีต ผมมีข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บนเส้นทางภูบรรทัด ตำนานการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธของประชาชน พัทลุง-ตรัง-สตูล หน้า 217

“วันหนึ่งประมาณบ่ายสามบ่ายสี่ ช่วงต้นปี 2522 ขณะที่พวกเรากำลังถางป่าเพื่อนกเบิกที่ดินทำไร่อยู่ๆ ก็มีเพื่อนซาไกปรากฏตัว ขึ้นอย่างเงียบๆ โดยที่เราไม่รู้ตัวมาก่อน แรกๆที่เราเห็นเพียงคนสองคนและพวกเราบางคนร้องออกมาด้วยความตื่นเต้นตกใจ แล้วเราก็อ่ๆเห็นกลุ่มของเขาทั้งหญิงชายเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งเดิน ทั้งกระเตง ทั้งเกาะอก และเกาะหลังรวมๆกันแล้วประมาณ 40 คน ปรากฏตัวเปลือยกายล่อนจ้อน ตามวิถีดั้งเดิมของพวกเขามีอยู่บางคนเท่านั้น ที่มีใบไม้หรือเศษผ้าปิดบังอวัยวะเพศบ้างแต่ส่วนใหญ่ไม่มี ”

ไอ้เฒ่าคุ่ม

“ การแต่งกายในปัจจุบัน ซาไกรับวัฒนธรรมการแต่งกายอย่างสังคมชาวบ้าน ผู้หญิงใส่เสื้อ นุ่งผ้าถุง ผู้ชายนุ่งกางเกง ใส่เสื้อสวมรองเท้า และอาจใส่บาฬิกา(แต่ดูเวลาไม่เป็น) แล้วแต่จะมีชาวบ้านบริจาคให้ ใส่แล้วไม่ซัก จนเก่าแล้วทิ้ง เมื่อได้ชุดใหม่”

7.การกินสภาพตั้งแต่ดั้งเดิมจนถึงปัจจุบัน

ไอ้เฒ่าเชษฐ

“ การหากินของซาไกในอดีต อาหารจะเป็นอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เนื่องจากซาไกไม่รู้จักการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ พืช จะเป็นพวกหัวมันป่า ซึ่งมีประมาณ 2 ชนิด ผลไม้ตามฤดูกาล ยอดเหมา และสัตว์ป่า ซึ่งหาได้เมื่อก่อนจะมีจำพวกกวางด้วย แต่สัตว์ป่าที่มีในปัจจุบันเช่น ลิง ค่าง บ่าง ชะนี หมูป่า ฯลฯ สัตว์ป่าที่ซาไกไม่กินก็มีเหมือนกัน คือ โคร่า หรือเลี้ยงผา ซึ่งในอดีตครั้งหนึ่งมีซาไกที่กินเลี้ยงผาแล้วตาย ทำให้ซาไกที่รู้หรืออยู่ในเหตุการณ์ไม่กล้ากินเลี้ยงผาอีก “

ไอ้เผ่าคุ้ม

“ตอนที่เรามาพบไอ้เผ่ายาวที่ทับคลองยางแดง ปี 2549 :ชาวกูหล่มนี้ได้ลงมา ผู้ชายเป็นคนล่า ผู้หญิงเป็นคนฆ่าและ โดยเอาหนังเผาไฟทั้งตัว พอชนไหม้ ก็เอาไม้ไผ่ ซึ่งผ่าแล้วมีความคมขูดหนังออก จากนั้น ใช้มีดตัดอย่างไฟพอสุกๆดิบๆแบ่งกันกิน และแบ่งไปตามทับต่างๆเท่ากัน ส่วนหัวมันก็มีหัวมันหัวเล็กๆเป็นอาหารสะสมไว้อยู่หลายหัว”

ไอ้เผ่าเขษฐ

“ปัจจุบันของกินในป่าที่พอจะเป็นอาหารได้ ได้มีจำนวนน้อยลงมาก เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์และพื้นที่ป่าลดลง ก็เลยต้องหาของป่าที่ชาวบ้านต้องการมาแลก เช่น จำพวกสมุนไพร ถั่วฝักยาว ฝรั่ง มะม่วง น้ำผึ้ง หรือของอื่นๆที่ชาวบ้านบอกไป ของที่ชาวกูต้องการจะเป็นอาหารเช่นข้าวสาร และกับข้าวที่ชาวบ้านให้ จำพวกปลาเนื้อหมู มาม่า หรือปลากระป๋อง

8.การแต่งงานของชาวกู

ไอ้เผ่าเขษฐ

“ การแต่งงานของชาวกู ก็คือถ้าทั้งสองฝ่ายยินยอมพร้อมใจก็จะอยู่ด้วยกันเลย หรือถ้ามีการสู่ขอก็จะให้ฝ่ายชายไปหาสัตว์ป่า และฝ่ายหญิงไปหาหัวมันเพื่อเอามาเลี้ยงหรือกินกัน จะมีการทำทัບใหม่ให้คู่บ่าวสาว ”

ไอ้เผ่าคุ้ม

“ ปัจจุบันการแต่งงานของชาวกูถูกนำมาทำการท่องเที่ยว โดยบิดเป็นวิถีดั้งเดิมของชาวกูในการแต่งงาน ไปเกณฑ์ชาวกูมาแต่งงานจัดฉากให้นักท่องเที่ยวดู ซึ่งชุมชนของเราไม่เห็นด้วย ได้จัดมาเป็นปีที่ 2 แล้ว เรียกว่า วิวาร์ชาวกู ”

การเกิด

ไอ้เผ่าเขษฐ

“ การเกิดหรือการคลอดบุตรนั้น ผู้ชายผู้เป็นพ่อจะทำคลอดเอง จะเตรียมไม้ไผ่ เหลาจนคมและบาง ต้มน้ำอุ่น เมื่อเด็กคลอดออกมาจะใช้ไม้ไผ่ตัดสายสะดือเด็กและนำไปอาบน้ำอุ่น เสร็จแล้วนำเด็กไปใส่แม่เพื่อให้เด็กกินนม ”

การตาย

ไอ้เผ่าเขษฐ

“ ถ้ามีการตายในกลุ่มชาวกู จะใช้ใบไม้ปิดศพเอาไว้ หรือทิ้งไว้ในพอนไม้เอาไม้ปิดไว้ และจะย้ายทับไปตั้งที่อื่นทันที ”

ไอ้เผ่าคุ้ม

วันนี้ก็ได้พูดคุยมาพอสมควร จะได้เพิ่มเติมในโอกาสต่อไป วันนี้คงพอเท่านี้ก่อน ขอขอบคุณครับ.

เวทีวางแผนออกแบบการศึกษาฐาน
โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร.

ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

วันที่ 24 มีนาคม 2552

ณ ที่ทำการชมรมภูผาเพชรฯ 53 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

.....

ผู้ร่วมเวที

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
5. นายจำนัญ ยอตรา	ทีมวิจัย
6. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
7. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
8. นายสันติสุข สิทธิชัย	นักศึกษาฝึกงาน สกว.ตรัง
9. นายจตุรงค์ คิวัญ	นักศึกษาฝึกงาน สกว.ตรัง
10. นายหน้อย ทัพย์ขึ้น	คณะกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต.ทุ่งนุหลั่ง อ.ทุ่งหว้า
11. น.ส.สุภาวณี ทรงพรพาณิชย์	สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น
12. นายมานพ ช่วยอินทร์	ผู้ประสานงานศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดตรัง

การประชุมทีมงานวิจัยในวันนี้ เป็นการประชุมพูดคุยร่วมกันระหว่างทีมวิจัยภูผาเพชรฯ และทีมที่เลี้ยงจาก สกว. ในโอกาสที่ ทางคณะกรรมการชมรมฯและทีมวิจัยภูผาเพชร ได้มีโอกาสทดลองการให้บริการด้านที่พักโฮมสเตย์ การนำเที่ยว และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กับ คณะเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล โดยการนำของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จ.สตูล จำนวนผู้มาร่วมโครงการครั้งนี้รวม 40 คน

เมื่อผู้ร่วมทีมวิจัยพร้อม ในช่วงยามเย็นซึ่งมีเวลาว่างระหว่างที่ คณะเครือข่ายการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล ได้เข้าสู่ที่พักโฮมสเตย์เพื่ออาบน้ำอาบท่าและทานอาหารในช่วงค่ำ นายจรูญ ทศกุล(หัวหน้าโครงการวิจัย) ได้กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมเวที และแจ้งว่าวันนี้ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล ได้นำคณะเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล จำนวนรวม 40 คน มาอบรมสัมมนา ตลอดจนทดลองใช้บริการ ด้านที่พัก ด้านการนำเที่ยวจากทางชมรม จะมีการสรุปบทเรียนและความคิดเห็นกันในช่วงค่ำต่อไป สำหรับการบริการด้านที่พักและอาหารชมรมได้ให้ บ้านต่างๆ ซึ่งเป็นสมาชิกชมรมรับผิดชอบดังนี้

บ้านบนดอยโฮมสเตย์(นางนลินนิภา ศรีโปดก)	บ้านลุงตั้งโฮมสเตย์ (นายบันเทิง คงแก้ว)
บ้านจำลองโฮมสเตย์ (นายจำลอง สงคัง)	ภูผาโฮมสเตย์(นางประจวบ คงแก้ว)
โฮมสเตย์นายคำรัง สุดแป้น	ภูเขาโฮมสเตย์ (นายจรูญ ทศกุล)

นายจรรยา ได้พูดคุยกับผู้ร่วมเวทีว่า “ การที่ทางชมรมได้มีโอกาสต้อนรับคณะเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล จะเป็นโอกาสดีที่ทางสมาชิกโฮมสเตย์ได้ทดลองบริการด้านที่พักและอาหารแก่เพื่อนๆจากชุมชนต่างๆ บริการด้านการนำเที่ยว ซึ่งจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และอาจสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูลได้ในอนาคต”

จากนั้นได้พูดคุยกับผู้เข้าร่วมเวที เรื่องความคืบหน้าในการดำเนินงานตามโครงการวิจัย คุณสุภาวีย์ ทรงพลพาณิชย์ จากสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้ถามว่า การดำเนินการเก็บข้อมูลศักยภาพชุมชนไปถึงไหน มีปัญหาอุปสรรคอะไร บ้าง

นายจรรยา กล่าวว่า ขณะนี้ได้มีการแบ่งงานกันเก็บข้อมูลในเรื่องราวต่างๆ เช่น

ประวัติศาสตร์ชุมชน ผู้รับผิดชอบนายปัญญา ทองนุ่น

เรื่องบ้านรากไม้ ผู้รับผิดชอบ นางประจวบ คงแก้ว

ค่าย พท. ถ้ำโกบ เส้นทางเดินป่า นายบรรเทิง คงแก้ว

เงาะซาไก ผู้รับผิดชอบ นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ

เรื่องถ้ำภูผาเพชร ผู้รับผิดชอบ นายศักดิ์ชัย บุญคง ได้ดำเนินการไปบ้างแล้ว แต่ข้อมูลยังไม่ครบถ้วน

และมีปัญหาอุปสรรคคือ ทีมวิจัยบางท่าน เช่นคุณดำรงค์ ไปทำงานนอกพื้นที่ในช่วงขาลงผลัดใบเพื่อหารายได้เสริม ทำให้ผู้ที่เก็บข้อมูลหลักขาดไป คุณประจวบมีการกิจเพิ่มขึ้นมากมาย เช่นวันเสาร์อาทิตย์ ต้องเรียนหนังสือเพิ่มวุฒิการศึกษา และมีตำแหน่งในชุมชนมากมายต้องไปร่วมประชุมกับหน่วยงานต่างๆบ่อยทำให้เวลาเหลือน้อย คนอื่นที่เหลือส่วนใหญ่ ไม่ถนัดในการเขียน ซึ่งเป็นปัญหาในการทำการวิจัยและบันทึกข้อมูลในขณะนี้ จะต้องหาทางแก้กันไป

คุณสุภาวีย์ ได้แนะนำให้มีการบันทึกข้อมูลหลังการประชุมทีมวิจัยหรือลงพื้นที่ทุกครั้ง ในกรณีที่ทีมวิจัยมีบางท่านมีปัญหาไม่สามารถช่วยทีมดำเนินการ ได้ก็ควรให้ทีมวิจัยร่วมกันแก้ไข หรือหาผู้มาทำหน้าที่แทนต่อไป

ในการประชุมครั้งต่อไป วันที่ 28 มีนาคม 2552 ให้นำเอกสารที่ได้บันทึกไว้มาแสดงในที่ประชุมด้วย

คุณสุภาวีย์ แจ้งว่าขณะนี้โครงการวิจัยจะสิ้นสุดช่วงแรก ในวันที่ 31 มีนาคม 2552 แล้ว แต่ผลงานของทีมวิจัยยังคืบหน้าไปได้ไม่มากนัก

คุณมานพ “ การทำงานของทีมวิจัยก็ได้ดำเนินการไปตามแผนของทีมวิจัยไปส่วนใหญ่แล้ว แต่ยังมีปัญหาในการบันทึกและถอดเทป ให้ดำเนินการหาผู้รับผิดชอบแก้ไขด้วย แม้ได้ทำแล้ว ต้องมีการบันทึก เช่นประวัติศาสตร์หรือเรื่องอื่นๆ ต้องเขียนต้องเรียบเรียงมาก่อน พอเรียบเรียงเสร็จนำมาพิมพ์ และมานั่งดูที่เราเรียบเรียงมายังขาดอะไรเราจะได้เติมเต็มข้อมูล ว่าในแต่ละเรื่องยังขาดอะไร โดยการตั้งวงคุย จะทำให้ทุกคนได้เรียนรู้ไปพร้อมๆกัน

คุณสุภาวีย์ “ ที่จะนัดเจอกันวันที่ 28 มีนาคม 2552 ให้แต่ละคนนำการบ้านมาคุยว่า เป็นอย่างไร เขียนก็ได้พิมพ์ก็ได้จะช่วยให้คุณยังขาดอะไรเยอะไหม จะช่วยอะไรกันอีก “

นายจรรยา ในวันที่ 28 มีนาคม 2552 ให้ทีมบันทึกเขียนมาคุยกัน เช่นเชษฐ เรื่องเงาะปาซาไก จวบเรื่องบ้านรากไม้ พี่เมิ้มเรื่องถ้ำภูผาเพชร พี่นุ่นก็ช่วยเติมเต็มได้ เนื่องจากมีประสบการณ์ตรง ว่าได้เจอมาอย่างไร”

คุณมานพ “ เราต้องตั้งตุ๊กตา คนรับผิดชอบทำให้เป็นรูปอย่างใดอย่างหนึ่งคนอื่น ๆ ช่วยตกแต่งให้สมบูรณ์ ปั้นเสร็จแล้วโยนเข้าวง การเติมเต็ม ให้ทุกคนช่วยเติมเต็มหากขาดอะไรก็จะไปเก็บข้อมูลเพิ่ม จะทำงานเดินไปข้างหน้า ”

คุณตั้ง “ ผมรับผิดชอบเรื่องสหายและค่าย พลท.ก็มีปัญหาเหมือนกัน ผมเขียนตามที่รู้ แต่ไม่รู้จะตั้งคำถามอย่างไร ? ผมเองใช้ชีวิตในป่าถึง 14 ปี ไม่รู้จะเขียนจะเล่าอะไร หากมีการถามก็จะตอบถูก

จากนั้นคุณมานพแจ้งว่า “ จะมีการนัดเก็บข้อมูลและพูดคุยเรื่องราวของสหายและค่าย พลท. ตามที่ทางทีมวิจัยกำหนด ในวันที่ 28 มีนาคม 2552 นั้น ให้ทางทีมวางแผนในการเก็บข้อมูลให้ดี เช่นจะเชิญใครร่วมเวทีบ้าง บุคคลภายในชุมชนเลือกใคร บุคคลภายนอกชุมชนเลือกใคร ควรมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของทีมวิจัย ใครพูดคุยซักถาม ใครบันทึก ใครพิมพ์ สถานที่ต้องเหมาะสมในการพูดคุย มีอาหารการกินพร้อม เกือบสงบและสามารถค้างคืนได้เพราะอาจจะพูดกันนาน”

นายบันเทิง คงแก้ว(คุณตั้ง) เสนอว่า “ ภายในชุมชนจะเชิญสหาย ผู้เคยเข้าร่วมกับ พลท.มีความรู้เรื่องค่าย เรื่องประวัติต่างๆดี เช่น ผม **คุณนุช คุณนิล คุณเรือง คุณเป็น** ” (หมายเหตุ **คุณ** เป็นคำนำหน้าชื่อสหายผู้เคยเข้าร่วมกับ พลท.) สถานที่ให้ใช้บ้านผม หรือบ้านนางประจวบ หรือบ้านบนดอยโฮมสเตย์ จะแจ้งอีกครั้งหนึ่ง

คุณมานพ “ สหายภายนอกผมจะเชิญ **คุณอาชิน** ซึ่งเป็นสหายนำที่เคยมาปฏิบัติงานเคลื่อนไหว ในเขตพื้นที่รอยต่อ ตรัง-พัทลุง-สตูล “

นายจรรุญ “ สำหรับเรื่องราวประวัติศาสตร์ พลท.ในพื้นที่นี้ ผมมีเอกสารที่เกี่ยวข้องจะนำมาประกอบร่วมซักถามและให้ข้อมูลและอ้างอิงได้หรือไม่ ”

คุณสุภาวณี “ สามารถนำมาประกอบได้ เรียกว่าเอกสารมือสอง ”

นายจรรุญ ทศกุล (หัวหน้าโครงการวิจัย) แจ้งว่า “ ตามโครงการวิจัยของทีมวิจัยภูผาเพชร กำหนดการศึกษาฐานในงวดที่ 2 แต่ทางทีมวิจัย มีความเห็นว่า ควรเลื่อนมาใน งวดที่ 1 เนื่องจากทางทีมมีความเห็นว่าทางทีมมีความต้องการไปศึกษาฐานในชุมชนอื่น ๆ ก่อนที่ดำเนินการท่องเที่ยว โดยชุมชนที่ประสบผลสำเร็จแล้ว เพื่อนำมาศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาชมรมต่อไป และที่จำเป็นต้องไปในครั้งนี้ เนื่องจากช่วงนี้เป็นช่วงยางผลัดใบทางทีมวิจัย วางจากการกรีดยางทำให้มีเวลาไปศึกษาฐานได้ หากพ้นจากนี้ช่วงสงกรานต์ทุกคนต้องมีการกิจเยี่ยมเยียนญาติบ้าน และต้องอยู่กับการประกอบอาชีพการเกษตรคือ กรีดยางพารา บำรุงสวน”

คุณบรรเทิง คงแก้ว (คุณตั้ง) เสนอ วันที่ 3 – 9 เมษายน 2552 ซึ่งเป็นช่วงก่อนสงกรานต์ ชุมชนที่ไปเยี่ยมเยียนคงมีเวลาในการให้ข้อมูล และสมาชิกก็ยังไม่ได้เริ่มกรีดยาง

นายจรรุญ ทศกุล ได้ให้ทีมวิจัยเลือกสถานที่ ที่จะไปศึกษาฐาน ทางทีมวิจัยได้เลือก **จ.เชียงใหม่ จ.เชียงราย** ซึ่งมีสภาพภูเขาเหมือนชุมชนภูผาเพชร

ทีมวิจัยได้พูดคุยกันว่าใครจะไปบ้างให้ยืนยันให้ชัดเจน ซึ่งมีทีมวิจัยยืนยันจะไปศึกษาฐานดังนี้ **นายจรรุญ ทศกุล นายศักดิ์ชัย บุญคง นายบรรเทิง คงแก้ว นายจำนูญ ยอดราช นายโชคชัย หลินมา นายจำลอง สงด้วง นางประจวบ คงแก้ว นายดำรง สุดแป้น นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ นายไพโรจน์ คำพลับ นายปัญญา ทองด้วง รวม 10 คน**

คุณไพโรจน์ คำพลับ “ขอเชิญทางคุณมานพ สกว.ตรัง และคุณนิค ไปเป็นที่เล็งในการศึกษาดูงานด้วยเพื่อจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น.”

คุณมานพ ช่วยอินทร์ ได้รับปากจะไปเป็นที่เล็งให้ทีมวิจัยในการศึกษาดูงานครั้งนี้

ทางทีมวิจัย ได้ขอให้คุณสุภาวิณี ช่วยประสานสถานที่ศึกษาดูงานและช่วยเขียนแผนในการศึกษาดูงานครั้งนี้ให้ด้วย

คุณสุภาวิณี “ไม่ทราบทางทีมวิจัยต้องการไปดูอะไร มีความต้องการอย่างไรบ้าง

นายจรูญ ทศกุล “ต้องการดูถึงการบริหารจัดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีกิจกรรมคล้ายกับภูผาเพชร”

นายไพโรจน์ คำพลับ “อยากไปดูถึงชุมชนที่จัดการแล้วว่ามีกระบวนการแบ่งงานกันอย่างไร ทำอย่างไร ถึงจะรักษาความสามัคคีไว้ให้ได้นาน อยากได้ชุมชนที่มีระบบการจัดการที่ดี”

จากนั้นทางทีมวิจัย ได้ขอให้คุณสุภาวิณี ทำโปรแกรมการศึกษาดูงานให้กับทางทีมวิจัยภูผาเพชรซึ่งจะทำให้การดูงานครั้งนี้มีประโยชน์สูงสุด ซึ่งคุณสุภาวิณี รับจะไปดำเนินการประสานและจัดทำโปรแกรมให้

คุณมานพ “ให้ทางทีมวิจัยไปวางแผนออกแบบศึกษาดูงาน ว่าในทีมใครจะศึกษาและเก็บข้อมูลในเรื่องใด ชักซ้อมเรื่องการเตรียมตัว โดยให้นำมาพูดคุยกันในวันที่ 28 มีนาคม 2552 เมื่อดูงานแล้วกลับมานำมาสรุป ในวันสรุปทุกคนต้องมาร่วมสรุปโดยพร้อมเพรียงกัน”

จากนั้นนายจรูญ ทศกุล เห็นว่าได้พูดคุยมาพอสมควร และทางทีมต้องคอยไปดูแลและรับเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล ที่จะมาร่วมประชุมต่อในช่วงค่ำ จึงปิดการประชุม

เวทีประชุมเครือข่ายโครงการวิจัยประเด็นการท่องเที่ยว 3 จังหวัด

ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จังหวัดสตูล

วันที่ 24 มีนาคม 2552

ณ ที่ทำการชมรมภูผาเพชรฯ 53 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

.....

ทีมวิจัยภูผาเพชรเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จ.สตูล เรื่องการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูลจะเป็นรูปธรรมได้อย่างไร

ผู้ร่วมเวที

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
3. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
4. นายพิเชษฐ์ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
5. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
6. ทีมงานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล	จำนวน 35 ราย
7. เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล	5 ราย

ทีมวิจัยกฎหมาย ซึ่งเป็นคณะกรรมการชมรมกฎหมายโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากนั้นทางชมรมกฎหมายได้บรรยายพร้อมฉาย Power Point เรื่องการดำเนินงานของชมรมกฎหมาย ให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับทราบ พร้อมแลกเปลี่ยนข้อซักถาม

จากนั้นมีการแลกเปลี่ยนเรื่องการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จ.สตูล อย่างเป็นรูปธรรมจะเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยให้ตัวแทนในแต่ละชุมชน ร่วมกันระดมสมอง และนำเสนอในที่ประชุม ได้ผลการนำเสนอ ดังนี้

เครือข่ายจะเกิดขึ้นจริงเป็นรูปธรรมได้อย่างไร

สร้างแนวคิด จัดระบบให้ดี ให้เยาวชนมีการเชื่อมโยงในระดับต่างๆ ร่วมกันทำแผน สนับสนุนการทำแผนท่องเที่ยว แผนชุมชนที่มีแล้ว ให้จังหวัดช่วยผลักดันให้โครงการการทำเครือข่ายทุกชุมชน ต้องเสียสละ โปร่งใส ฟังตนเอง ในเครือข่ายการท่องเที่ยว เราต้องฟังตนเองในชุมชน เครือข่ายจะเกิดขึ้นจริงเป็นรูปธรรมได้อย่างไร

ชุมชนบ้านบากันใหญ่ ม.2 ต.เกาะสาหร่าย มีดังต่อไปนี้

1. ต้องจัดเวทีเครือข่ายสัญจร
2. จัดตั้งคณะทำงานร่วม เครือข่าย 12 ชุมชน
3. ให้จัดกิจกรรมระหว่างเครือข่ายร่วมกันบ่อยๆ
4. หน่วยงานของภาครัฐต้องส่งเสริมอย่างจริงจัง เราต้องทำองค์กรเข้มแข็ง เราต้องเริ่มต้นในชุมชน การประสานงานในชุมชนกับท้องถิ่น เราต้องทำความเข้าใจร่วมกันของภาครัฐ รัฐต้องเข้าถึงชุมชน ทำความเข้าใจกับชุมชน

นักวิชาการ อ.บ.ต.ตันหยงโป

ขอเสริมเรื่องชุมชน กับ อบต.จะหนุนเสริมเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้อย่างไร

ในระดับท้องถิ่นจะมีการทำประชาคมกันซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากในการเสนอกลุ่มเครือข่าย ให้หน่วยงานภาครัฐเข้าไปช่วยดูแล ในส่วนของกิจกรรมเครือข่ายให้มีความมั่นคงสามารถที่จะเดินไปอย่างมีทิศทาง ส่วนชุมชนปกติเวลาต้องการอะไรก็ไม่ได้แจ้งทางเรา(อบต.)ว่าต้องการส่วนไหน หากแจ้งมาส่วนงานราชการที่อยู่กับชุมชนจะไม่ขัดเลยหากทำถูกต้องภาครัฐช่วยเต็มที่เลย ขอให้เข้าใจภาครัฐด้วย

ชุมชนโคกพะยอม

การจะทำเครือข่ายการท่องเที่ยวให้เป็นรูปธรรม ชุมชนทุกชุมชนถ้าเราคิดสร้างทำความดี เราต้องมี 1.ความเสียสละ 2.ความโปร่งใส 3.เราจะต้องฟังตนเอง โดยเราต้องมีเครือข่าย แล้วเราฟังตนเอง ในเรื่องของการอนุรักษ์ ในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องของบุคลากรในชุมชน เราต้องสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สร้างเครือข่ายให้เข้มแข็ง ให้เป็นที่ยอมรับของแผนพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัด สักวันหนึ่งจังหวัดจะลงมาหาเรา เราลองจัดการการท่องเที่ยวของเครือข่ายชุมชนจังหวัดสตูลสักที เมื่อเรามีประเพณีวัฒนธรรม เราขับเคลื่อนเอง เราหาจุดยืนของเราให้ได้.

ชุมชนกฎหมาย มีดังนี้

1. มีการกำหนดกิจกรรมร่วมกันในเครือข่าย

2. ส่งนักเที่ยวให้เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน(เช่นการส่งนักท่องเที่ยวกันระหว่างชุมชนบ่อเจ็ดลูกและภูผาเพชร)
3. ชุมชนเข้าเป็นคณะกรรมการเครือข่าย

ชุมชนกลุ่มในทอน

ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคนในชุมชน แรงสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ทุกคนคิดว่าเป็นการเริ่มต้นในการพัฒนา

ชุมชนทุ่งสระโบ๊ะ

จัดตั้งคณะกรรมการเครือข่าย จัดการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง มีการนัดประชุมเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ

ชุมชนปุย (พนักงาน อบต.ปุย)

เครือข่ายของปุย เริ่มจากอบต. ชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้องน้อยมาก ทางเราจะทำให้ดีที่สุดในตัวแทนชุมชน อยากให้ชาวบ้านเข้ามามีบทบาทมากกว่า กิจกรรมที่ผ่านมาของ อบต.เช่นอบรมมัคคุเทศก์ อบรมได้ประมาณ 20 คน ส่วนเครือข่ายจะเกิดขึ้นจริง ไม่รู้ว่าจะเกิดได้อย่างไร แต่จะทำให้ดีที่สุดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว คือจะให้เครือข่ายเกิดขึ้นจะติดต่อมาทางนี้เรื่อยๆ อย่างที่เรามาพบกลุ่มครั้งนี้ หากประสงค์ติดต่อเครือข่ายให้ติดต่อไปที่ อบต.ปุย

เครือข่ายการท่องเที่ยวสตูล ต้องมีแผนงาน แผนยุทธศาสตร์ การทำประชาคม มีกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง การทำเวทีสัญจร มีการจัดอย่างสม่ำเสมอ อยากให้ภาครัฐส่งเสริมอย่างจริงจัง

ในแต่ละพื้นที่ การพึ่งพาตนเอง ต้องประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ ชาวบ้านมักจะไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดเท่าที่ควร

เกาะสาหร่าย

ในส่วนของหมู่บ้านใหม่ที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐยังไม่ได้รู้ที่ น่าจะทำได้ แต่การเริ่มต้นต้องเริ่มต้นโดยชุมชน ผมมีประสบการณ์ในการคุยกับเจ้าหน้าที่หลายฝ่าย เราต้องยอมรับว่าการท่องเที่ยวมีอยู่ทั่วประเทศ แต่ก็ยังเป็นสิ่งใหม่สำหรับชุมชนบางชุมชน บางที่การประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นกับชุมชน ยังใช้คนละ Sim กันอยู่ คุยเรื่องเดียวกันไม่ได้ที่ บางที่เจ้าหน้าที่ไม่ได้คิดเรื่องการท่องเที่ยวแต่ชาวบ้านคิดแล้ว เป็นไปได้ไหมว่าสักครั้งหนึ่งในการทำควมเข้าใจร่วมกัน โดยผ่านเจ้าหน้าที่ ททท. ลงชุมชน เป็นรายชุมชนเชิญเจ้าหน้าที่พื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ไม่ว่าด้านศาสนา ด้านฝ่ายปกครองด้านบริหาร และแกนนำทุกแกนนำที่มีในหมู่บ้าน ตั้งโจทย์ว่าชุมชนของเรามีมุมมองต่อการท่องเที่ยวเหมือนกันหรือไม่อย่างไร

คุณภาพ

คราวนี้อาจจะมีตัวแทนตัวจริงเสียงจริงแต่ละชุมชนไม่ครบ เนื่องจากยังมีตัวแทนจากส่วนราชการอยู่ คราวต่อไปให้ทาง ททท.เชิญมาให้ครบด้วย

ต่อไปจะพูดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Base Tourism) หรือ CBT เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูลเราจะทำให้เกิดอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างไรที่มีการเสนอไว้ว่ามีการทำแผน แผนงาน แผนยุทธศาสตร์ มีการทำประชาคม เพื่อให้แผนเป็นที่ยอมรับ และมีกิจกรรมที่ปฏิบัติได้จริง พวกเราทำได้จริง เห็นภาพจริง ที่หลายคนเสนอให้มีเวทีสัญจร มีเวทีประสานภาคีลงเป็นรายชุมชน และ

อยากให้เวทีเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง และมี คนเสนอให้มีการจัดงานนิทรรศการท่องเที่ยว มีการจัดตั้ง
คณะกรรมการ และขอให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนอย่างจริงจัง
การเสนอมานี้ทั้งหมดนี้อาจจะไม่ได้คำตอบในวันนี้ แต่มีการพูดคุยไปเรื่อยๆ อย่างภาคเหนือที่ทำงานอยู่ใช้เวลา
3-5 ปี ก็ยังคุยกันอยู่ ซึ่งคุยกันได้ตลอด ไม่หามาประชุมกัน 2 วันแล้วเป็นเครือข่ายแล้ว อยากให้คุณสมพงษ์มา
ช่วยสรุปต่อ

คุณสมพงษ์ จาก สกว.สตูล

“ ตอนนี้โดยข้อสรุปการขยับงานคือการพึ่งพาตนเอง การพึ่งพาตนเองหมายความว่าเราประสาน
หน่วยงานไหนเพื่อเข้าไปทำงานร่วมกิจกรรมกับไหมเรา ยกตัวอย่างโคกพะยอมประสานสำนักงานเกษตร
ประสานประมงเข้าไป คือชุมชนต้องคิดประสานสิ่งเหล่านี้ด้วย ในการขยับเรื่องเครือข่ายต้องเอาแผนไหมเรา
ไปสู่แผนจังหวัด หากมีเวทีแลกเปลี่ยนครั้งต่อไปเมื่อไร ต้องมาคิดเรื่องนี้

บังเจ๊ะหมาดจากโคกพะยอม

“ ยุทธศาสตร์ทางการท่องเที่ยว ส่วนมากชาวบ้านไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม กับ อบ.ต. ไม่ได้มีส่วนร่วม กับ
อบ.จ. ไม่ได้มีส่วนร่วม กับจังหวัดเลย ถ้าหากเรามีเครือข่ายมีชุมชนเข้มแข็งสามารถไปนั่งคุยกับคณะกรรมการ
ยุทธศาสตร์จังหวัดได้เลย ตรงนี้คือสิ่งที่เราต้องได้ เราอยากจะรู้ว่าในแผนเขามีเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน
หรือไม่

เจ้าหน้าที่ อบต.เกาะสาหร่าย

ในส่วนของแผนยุทธศาสตร์ เมื่อมีการทำประชาคม เครือข่ายของเรา กลุ่มของเรา เข้าประชาคมตอนที่
อบต.จัดประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดทำประชาคม เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ซึ่งจะเชื่อมโยง อบจ.และแผนของ
จังหวัด เมื่อแผนชุมชนเข้า อบต.แล้ว อบต.จะเป็นผู้ประสานงาน ประสานงบจาก อบจ.ไปดูแผนยุทธศาสตร์
อบจ.ว่าเหมาะสมกับ อบต.ไหม จะเกลี้ยงบจาก อบจ.มาสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนได้

มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนติดประมาณเที่ยงคืน สรุปหาเจ้าภาพครั้งต่อไปในการประชุม
จัดที่เกาะสาหร่าย อ.เมือง จ.สตูล

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร.

ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จงสตูล

วันที่ 28 มีนาคม 2552

ณ.บ้านลุงตั้งโฮมสเตย์ ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

เวทีเก็บข้อมูลเรื่องราวของสหายและค่าย พคท.

.....

ผู้ร่วมเวที

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบรรเทิง คงแก้ว(คุณตั้ง)	ทีมวิจัย (อดีตสหาย)
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย

4. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
5. นายจำนัญ ยอดราช	ทีมวิจัย
6. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
7. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
8. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
9. นายศักดิ์ชัย บุญคง(คุณแม้ม)	ทีมวิจัย (อดีตสหาย)
10. นายสมโชค รักทองจันทร์(คุณเป็น)	อดีตสหาย
11. น.ส.อรอบ เรืองสงค์	ทีมวิจัยกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี
12. น.ส.อารีย์ ปั่นทอง	ทีมวิจัยกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี
13. น.ส.อาพัศตร์ ทองแป้น	ทีมวิจัยกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี
14. นายมานพ ช่วยอินทร์	ส.ก.ว.ตรัง

วันนี้ทีมวิจัยมาพร้อมกันเวลาประมาณ สามโมงเย็น เราเริ่มประชุมกันขณะฝนเริ่มตก เสียงฟ้าร้องฟ้าลั่น ดังสนั่นทำให้เสียงการพูดคุย บางครั้งได้ยินไม่ชัดเจน แต่เมื่อเราตั้งใจแลกเปลี่ยนพูดคุยกัน ปัญหาที่ไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป เมื่อสมาชิกพร้อมเพรียงคุณจรรยา หัวหน้าโครงการวิจัยได้กล่าวต้อนรับทีมวิจัย และผู้เข้าร่วมเวทีที่จะให้ข้อมูลคือ นายสมโชค รักทองจันทร์ (คุณเป็น) นายบรรเทิง คงแก้ว(คุณตั่ง)ซึ่งเป็นอดีตสหายที่ได้ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนภูผาเพชรและรู้เรื่องราวเรื่องสหายและค่าย พ.ค.ท.ในอดีตเป็นอย่างดี ได้กล่าวต้อนรับ ทีมวิจัยจากกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี ทั้ง 3 ท่าน และเล่าว่า

“ชมรมภูผาเพชร ก่อตั้งจากการรวมตัวของชาวบ้าน ม.9 ต.ป่าลิ้มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล จัดการท่องเที่ยวในแนวทางอนุรักษ์โดยคนในชุมชน โดยไม่ได้มุ่งเน้นในเชิงธุรกิจ การรับลูกค้าในที่ประกอบธุรกิจอื่นๆจะรับลูกค้าจำนวนมากและบ่อยครั้งแต่ชมรมของเราก็รับลูกค้าไม่มากนักและไม่บ่อยครั้ง ด้วยไม่ได้เน้นเชิงปริมาณแต่รับผู้สนใจที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนและการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร โดยในปัจจุบันได้รับการสนับสนุนเงินทุนวิจัยจาก สำนักงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่น(สกว.ตรัง) ในการทำวิจัย เพื่อให้ชาวบ้านร่วมกันคิด ร่วมกันทำ หาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และหาแนวทางในการจัดการแก้ไขปัญหาของตนเอง ของชุมชน”

จากนั้นได้กล่าวถึงกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีว่า “ เป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านชุมชนนาหมื่นศรี ด้วยความรักและห่วงใยต่อภูมิปัญญาของท้องถิ่น คือการทอผ้า อันเป็นภูมิปัญญาเบดั้งเดิม ซึ่งนับวันจะถดถอยผู้คนนิยมน้อยลง ลายผ้า ฝีมือเริ่มหดหาย ทีมวิจัยทอผ้านาหมื่นศรี ได้ร่วมกันทำการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหานี้ของชุมชน ทำให้เกิดการอนุรักษ์ผ้า ทำให้เกิดการเรียนรู้ ชุมชนมีความเข้มแข็ง เกิดความรักสามัคคีภายในชุมชน โดยทำการวิจัยภายใต้การสนับสนุน ของ สกว.ตรัง ได้ทำการวิจัยเสร็จแล้ว ขณะนี้เป็นกลุ่มที่มีชื่อเสียงมีผลการวิจัยดีเด่น ในโอกาสที่มาเยี่ยมทีมวิจัยภูผาเพชร จึงขอเชิญแลกเปลี่ยนพูดคุยในฐานะ พี่น้องจากท้องถิ่นชนบท และคนร่วมครอบครัว สกว.ด้วยกัน ”

คุณอรอบ เรืองสงค์

ได้กล่าวทักทายและเล่าว่า “ ตนเองเป็นหัวหน้าทีมวิจัยกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีได้ทำโครงการวิจัยกับ สกว.ตรังเสร็จแล้วเป็นโครงการวิจัยดีเด่น ในการทำการวิจัยนั้นผลตอบแทนจะไม่ได้เห็นในปีนี้แต่จะไปได้ในปี

ถัดไป แต่จะไม่ได้กับตัวเอง จะได้กับชุมชนมากกว่า ส่วนตัวเราจะได้ที่หลัง เช่นตนเองเมื่อก่อนไม่สามารถพูดคุยในที่ชุมชนได้ เดี่ยวนี้ดีขึ้นมาก ได้รับสิ่งที่ดีๆมากมาย เช่น ได้ความรู้ ได้เพื่อน เมื่อทำการวิจัยก็ได้รับสิ่งที่ดีๆมากมาย ตอนนี้อาจจะไม่มีคนรู้จัก อีกสักพักภายใน 1-2 ปี จะเห็นผลตอบกลับมา ปัญหาที่แก้ไม่ได้เราจะพยายามแก้ ถ้าแก้แล้วก็เกิดประโยชน์ ทางเจ้าหน้าที่ภาครัฐจะเข้ามาหาเราเอง การทำงานวิจัยจะช่วยให้เราได้อะไรมาก อย่าหวังพึ่งคนอื่น ให้พึ่งตนเองให้มากเมื่อได้มาที่นี้ก็ตั้งใจที่ได้เจอเพื่อนๆด้วยกัน

ขอบอกว่าการทำงานวิจัยไม่ใช่เรื่องเครียดแต่ทำงานวิจัยแล้วสนุก ได้แสดงความคิดเห็นในเวที ได้แลกเปลี่ยนซึ่งกันละกัน ที่เล่านี้ก็เป็นอดีตที่ผ่านมาแล้ว แต่พอได้นึกถึงก็ทำให้มีความสุข

คุณอารีย์ ปั่นทอง (แหวน)

“ เป็นทีมวิจัย โครงการผ่านมาหลายปีแล้ว เป็นความสำเร็จที่น่าพึงพอใจ ไม่ว่าจะเป็นการจัดเวที การประชุมย่อย การลงพื้นที่ตามบ้าน เราค้นพบว่าลายผ้าโบราณของเรามีมาก ตอนนี้อย่างตามหาเพิ่มเติมอยู่ ตอนนี้ลายผ้าโบราณของเรามีคนภายนอกนำไปสะสมไว้มาก เวลาเราไปดูงานที่อื่นเราเห็นลายผ้าของเราเอง เราไม่สามารถจับต้องได้ แม้แต่ถ่ายรูปก็ไม่ได้ จึงชวนกันรวมตัวตั้งกลุ่มมีคุณมานพเป็นแรงจูงใจว่าเราจะทำอะไรที่จะได้เก็บผ้าของกลุ่มไว้เองให้ถึงรุ่นลูกหลาน ขอฝากทีมงานวิจัยหากจะทำงานวิจัยต้องร่วมแรงร่วมใจ ต้องเสียสละ ตั้งชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การทำงานของเราจะเดินไปได้ง่ายขึ้น ให้พยายามเข้าประชุมทุกครั้ง จะทำให้ได้พูดคุยกันแก้ไขปัญหาได้ งานวิจัยจะเป็นผลดีกับชุมชนของเราจนชั่วลูกชั่วหลาน ในการทำงานวิจัยไม่มีใครจะรู้ตัวตนเรื่องราวในชุมชนเท่ากับคนในชุมชนเอง ”

คุณอภัสสร ทองแป้น

“ จากงานวิจัยที่ทำมาทำให้กลุ่มของเราได้รู้ความเป็นตัวตนของผ้าทอนามันศรี นอกจากจะเป็นการทำอาชีพ ทำรายได้แล้ว เรายังได้คุณค่าจากผืนผ้าที่เมื่อก่อนเราไม่รู้เลย ทำให้มีบุคคลภายนอกเข้าไปเยี่ยมชมและหาความรู้จากเรา เราต้องนั่งคุย นั่งแบ่งปันความคิด เปิดกว้าง ความคิดเห็นของเพื่อนนักวิจัยด้วยกัน เราจะเอาความคิดของใครคนใดคนหนึ่งเป็นใหญ่ไม่ได้ ต้องรับฟังซึ่งกันและกัน ”

คุณจรรุญ

“ ต้องขอขอบคุณทั้ง 3 ท่าน จากกลุ่มวิจัยทอผ้านามันศรี ที่ได้เล่าประสบการณ์ ให้ข้อคิดเห็นที่มีประโยชน์มากมายในการทำการวิจัย และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อทีมวิจัยภูผาเพชร เราได้เจอกันเมื่องานครบรอบ 10 ปี สกว. ได้เจอกันในวันนี้ก็ดีใจมาก ”

คุณจรรุญ

“ วันนี้เราจะมาทำการพูดคุยเรื่องราวตามที่ได้กำหนดไว้ก็คือ เรื่องราวของสหาย และค่าย พ.ท.ท ซึ่งมีในชุมชนของเราว่าเป็นมาและเป็นไปอย่างไร ในวันที่ผู้ที่จะให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนคือ คุณเป็น(นายสมโชค รักย์ทองจันทร์) และคุณตั้ง(นายบรรเทิง ควแก้ว) ซึ่งเป็นอดีตสหายอาวุโสในพื้นที่นี้ ขอเชิญคุณมานพช่วยซักถามด้วย”

คุณมานพ

“ วันนี้เราจะเข้าเรื่องราวการเคลื่อนไหวของ พ.ท.ท.(สหาย) ในเขตนี้ ที่จริงในพื้นที่อื่นก็ได้ไปร่วมกรณีถึงแดง ที่พัทลุงก็พอเห็นร่องรอยอยู่บ้าง เห็นว่าพอมาทำในพื้นที่ เรื่องราวเหล่านี้ที่มีในชุมชนเราจะบอกคนภายนอกได้อย่างไร ลองบันทึกไว้ขณะที่เรามีชีวิตอยู่ ประวัติศาสตร์เดิมนั้นบันทึกโดยคนรุ่นหลังซึ่งมีการเขียนย้อน

ข้อมูลย่อมผิดพลาดได้ ในขณะที่เดียวกันประวัติศาสตร์ที่เราไปร่วมและช่วยกันเขียนเอง เป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต ชีวิตคือคนที่อยู่ในเหตุการณ์เป็นคนเขียนคนบันทึกไว้เอง ไม่ใช่คนอื่นๆบันทึกให้และผ่านการตรวจสอบหลายๆครั้ง ไม่ใช่ทีมวิจัยเขียนขึ้นมาเอง ผมคิดว่าการเขียนประวัติศาสตร์ครั้งนี้ด้วยตัวเราเองจะมีคุณค่ามหาศาลต่อชุมชนในวันข้างหน้า ”

วันนี้ผู้ร่วมให้ข้อมูลคือคุณเป็น(นายสมโชค รักทองจันทร์) คุณตั้ง(นายบรรเทิง คงแก้ว) เป็นผู้ให้ข้อมูลวันนี้ ทางทีมวิจัยร่วมกันซักถามในประเด็นต่างดังนี้

ขอถามคุณเป็นช่วยราวความเป็นมา ประวัติ ในการเข้าร่วมกับ พ.ค.ท.

คุณเป็น(นายสมโชค รักทองจันทร์)

ผมเข้าป่า ปีพ.ศ.2515 เข้าที่ลำใน ที่บ้านจังหวัดพัทลุง ขณะมีอายุ 17 ปี จากค่ายสูงแล้วมาค่ายราบ สาเหตุที่ได้เข้าป่า เนื่องจากพ่อแม่เข้าป่า ตนเองอยู่บ้านไม่ได้ถูกบีบบังคับจากทางการ จำเป็นต้องเลือกหนทางเข้าป่า ส่วนเรื่องอุดมการณ์ก็รู้อยู่บ้างเล็กน้อย พี่ชายก็เข้าป่า น้องชายก็เข้าป่า เข้าประมาณ 2515

พอเข้าป่าช่วงแรกมาฝึกที่ค่ายราบอยู่ระหว่างพัทลุง-ตรัง อยู่ระหว่างอำเภอกงหรา กับอำเภอปะเหลียน ไปฝึกอยู่ประมาณ 1 ปี ประมาณปี 2516 มาอยู่จังหวัดสตูล ที่ฝึกตอนนั้นเป็นการฝึกการเมืองการทหาร ฝึกใช้อาวุธ ตอนนั้นรับผิดชอบงานปลูกระดม มาอยู่ที่วังแวน(วังแวน ตำบลน้ำผุด อ.ละงู) อยู่ใกล้วังสายทอง ไม่ได้เป็นค่าย ตอนนั้นไม่ได้แยก ยังขึ้นอยู่กับค่ายตระ ในช่วงนั้นยังไม่มี พ.ค.ท.ในภูผาเพชร ได้เข้ามาเคลื่อนไหวอยู่ในเขตละงู ได้เข้ามาในพื้นที่ชุมชนภูผาเพชร

ราวตอนปลายปี 2518 ได้มาที่ค่ายต้นยาง (ปัจจุบันคือบริเวณที่ตั้งบ้านฟักอบ-นายไพโรจน์ คำพลับ ทีมวิจัย คัด ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล) มาอยู่ในช่วงแรก ประมาณ 18 คน การกิจคือปฏิบัติงานปลูกระดมมวลชน ทำการผลิตที่ไร่นา(บริเวณป่าปาล์มตรงข้ามบ้านฟักอบ) ผลิตอาหารของพรรค ปลุกข้าว เมื่อทำการผลิตกำลังก็เพิ่มขึ้น ได้ทำการเคลื่อนไหวกับมวลชน ที่พอบอกได้ เช่น นายเคียง ทองมาก นางเพียร ชินประพันธ์ และครอบครัว นายพราก ช่วยซื้อของให้ ตอนนั้นมาปฏิบัติงานมวลชนก็ได้ช่วยเหลือมวลชนเช่นช่วยทำไร่ ตอนนั้นนายทุนทำไม่มีแล้ว

ในปี 2518 ย้ายจากค่ายต้นยาง ไปอยู่ค่ายจี๊ม้า ในต้นปี 2520 (เนื่องจากตอนปี 2519 ผมได้แต่งงานที่ค่ายต้นยาง) สาเหตุที่ย้ายเนื่องจากคนมากขึ้น ที่ค่ายจี๊ม้าเป็นหมวดแล้ว มีกำลังพลประมาณ 30 กว่าคน ไปอยู่ค่ายจี๊ม้าได้แยกมาทำการผลิต ที่ค่ายลอกอ ในค่ายจี๊ม้า ทำการผลิต ทำงานมวลชน ฝึกการทหาร ช่วงนั้นทหารยังไม่ได้มาล้อมปราบ เวลาจะลงไปปลูกระดมตรงไหน จะแยกย้ายกันไป

นายสมโชค รักทองจันทร์ (คุณเป็น/สหายเป็น) ผู้ร่วมให้ข้อมูล

คุณตั้ง (นายบรรเทิง คงแก้ว)

“ ตอนนั้นผมเข้าป่าปี พ.ศ. 2510 ที่บ้านเดิมที่บ้านเขาแก้ว อ.ศรีบรรพต(เดิมคือ อ.ควนขนุน) จังหวัดพัทลุง ตอนอายุ 17 ปี พอทำบัตรประชาชนเสร็จก็เข้าป่า ในครอบครัวผมเข้าป่าเพียงคนเดียว สาเหตุได้เข้าป่าเนื่องจากตอนนั้นมีสหายอยู่กลุ่มหนึ่งได้มาสร้างค่ายที่หน้าเขาไฟ คนเขาเรียก เห็นว่าการอยู่ในเมือง อยู่ไม่ได้แล้ว จึงสร้างค่ายเล็กๆฝึกการทหาร ตอนนั้นยังไม่มีการจัดค่ายทหารที่ หลังจากนั้นมาตั้งระหว่างบ้านเขาแก้วกับบ้านไสโค เหตุจูงใจจากการที่สหายมาเคลื่อนไหว มาจัดกิจกรรมมวลชนโดยลับ เริ่มรู้ว่าเป็นสหาย พคท.แล้ว หุดเคลื่อนไหวก็มาทำงานมวลชนมากินนอนอยู่ที่บ้าน ทำให้สนใจ ได้เข้าร่วมเคลื่อนไหวในหมู่บ้านประมาณ 2

ปี ที่เข้าด้วยอุดมการณ์และถูกบีบเนื่องจากขัดกับ อ.ส.(อาสาสมัครรักษาดินแดน) ผมมีเพื่อนรักอยู่ 1 คนอ.ส.เริ่มรู้ว่า ผมและเพื่อนเป็นตัวเคลื่อนไหวสำคัญในหมู่บ้าน เพื่อนผมถูกยิงตายไป ทำให้ผมอยู่บ้านไม่ได้จำเป็นต้องเข้าป่า โดยเข้ามาช่วงแรกมาอยู่ที่ค่ายเขาแก้ว ส่วนที่พัทลุงมีสหายมาเคลื่อนไหวราวปี พ.ศ.2508 สหายที่ผมได้พบ เช่น คุณอาชิน คุณจาง(เสียแล้ว) คุณแจ้(เสียแล้ว) คุณเกล้า เป็นสหายยุคแรกที่มาเคลื่อนไหวที่เขาแก้วบ้านผม

ผมเข้าป่าช่วงแรกจะฝึกทหารประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง หลังจากนั้นจะพักผ่อน ลงหมู่บ้านหาเสบียง ช่วยทำงานมวลชน เช่นช่วยเก็บข้าว ถางป่า และนำข้าวสารกลับมา จากนั้นก็ย้ายมาอยู่เขต 2 ที่ลำไย แต่อยู่ที่บนภูเขาราวปี พ.ศ.2518 ช่วงที่ดีโรงพักบ้านนาที่มีสหายตาย 1 คน แต่ผมไม่ได้ร่วมเนื่องจากเดินทางมาไม่ทัน กำลังสหายในตอนนั้นมี 3 เขต เขาแก้วเป็นเขต 1 ลำไยบ้านนาเป็นเขต 2 ป่าพะยอมเป็นเขต 3 ได้อยู่ที่ลำไยหลายปี จากนั้นได้ย้ายมาค่ายบ้านตระ แต่จำไม่ได้ว่า พ.ศ.ไหน แต่เป็นปีก่อนปีที่นักศึกษาเข้าป่ามาก”

คุณจรรยา

“ ผมขอเพิ่มข้อมูลจากหนังสือบนเส้นทางภูบรรทัด เขียนไว้ว่า กลางปี พ.ศ.2514 คุณเกี้ยวได้มาสรุปงานที่เขต 08 ค่ายสันเขื่อน ที่ประชุมได้มีมติให้เคลื่อนกองกำลังส่วนใหญ่ไปอยู่ที่บ้านตระ”

คุณมานพ ที่คุณจรรยากล่าวนั้นเป็นเพียงมติ ปี 2514 แต่ย้ายจริงหลังจากนั้น

คุณเมธี

ปลายปี 2514 มาอยู่ค่ายตระ ปี 2515-2516 ผมลงมาอยู่วังแวนแล้ว ก่อนที่ พคท.จะมาเคลื่อนไหวที่สตูล ค่ายใหญ่มาจากค่ายบ้านตระก่อน คุณตั้ง ตอนมาอยู่ที่ค่ายบ้านตระ เขต 1 และเขต 2 ได้มารวมกันแล้ว ตั้งแต่เขต 3 ป่าพะยอมที่อยู่แยกออกไปต่างหาก ที่ย้ายมาอยู่ตระเนื่องจากถูกปิดล้อม และจำเป็นต้องหาสถานที่ทำการผลิต ในที่ราบ พอจะทำได้ หากทำแต่ไร่ไม่นานป่าหมด สหายมาสำรวจที่ตระเห็นว่า ตระ เป็นพื้นที่ดี เป็นที่ราบ เป็นป่า ชาวบ้านอยู่มาก่อน จึงได้ให้ทั้งเขต 1 และเขต 2 มาตั้งกองกำลังที่บ้านตระ

คุณมานพ

ในปี พ.ศ.2514-2515 มีการล้อมปราบอย่างหนักจากการใช้ไหม..เลยย้ายเข้ามาตระ
อยากทราบว่าอุดมการณ์คุณตั้งคิดว่าเป็นอะไรในตอนนั้น

คุณตั้ง

“ 1.การต่อต้านการเอารัดเอาเปรียบจากทางรัฐ 2.การปกครองไม่เป็นธรรม ช่วงนั้นพจนาย(คนของรัฐเช่นทหาร ตำรวจ อ.ส.) ไปจะกลัวกันมาก ยุคนั้นเป็นยุคเผด็จการทหาร สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านเขาแก้วก็เหมือนกับที่ภูผาเพชร ห่างไกลความเจริญ การเป็นอยู่ต้องอาศัยธรรมชาติ เช่นถางไร่ ปลูกข้าว ปลูกยางพารา(ยางพื้นเมือง) ชุมชนจะมีความรักสามัคคีสูง ช่วยลงแขก ถางป่า โค่นป่าทำไร่

ภารกิจในการเป็นสหาย มี 3 อย่าง คือ ทำงานมวลชน ทำการสู้รบ และทำการผลิต ที่คุยทั้งหมดในช่วงแรกเพื่อให้เห็นภาพถึง การอพยพเคลื่อนย้ายของ พ.ค.ท จากพัทลุง เข้ามายังตระ การมาอยู่ที่เขตจังหวัดสตูล คุณเป็นมาอยู่ก่อนคุณตั้ง คือที่ค่ายต้นยาง จากค่ายต้นยาง ย้ายไปค่ายจี่มา ที่ย้ายเนื่องจากทำเลไม่เหมาะสม

คุณตั้ง

ในปี พ.ศ. 2520 ผมไปไปมามา ระหว่างตระกับที่นี่ มาทำการผลิต มีทหาร 1 หมวด ทำนา ทำไร่ ปลูกผัก มีโอกาสก็มาเยี่ยมสหายทางนี้(ค่ายต้นยาง ค่ายจี่มา)

คุณเป็น

ต่อม้าย้ายข้ามา คับแคบ เลยย้ายมาอยู่ค่ายหน้าถ้ำ (บริเวณตรงถ้ำ-ทิมวิชัยได้ไปสำรวจแล้ว) ปลายปี พ.ศ.2520 ตอนนั้นกำลังก็เพิ่มขึ้น และที่ค่ายหน้าถ้ำก็เป็นค่ายโรงเรียนการเมืองการทหาร ฝึกอบรมผู้เข้าป่าชุดใหม่ ย้ายจากค่ายหน้าถ้ำก็มาที่ ค่ายโรงเรียนประมาณต้นปี 2522(เริ่ม 2520 สิ้นสุด 2524) (ค่ายนี้ไม่ใช่โรงเรียนการเมืองการทหาร) แต่เป็นค่ายโรงเรียนนายร้อย อยู่ใกล้วังกลอย (บริเวณที่ทิมวิชัยไปพักสำรวจป่า) ค่ายโรงเรียนจะเน้นการทหารอย่างเดียวเป็นหลักสูตรฝึกนายร้อย มีคนเป็นกองร้อย นับ 100 คน หมู่หนึ่งมีประมาณ 6 – 12 คน มีสนามบาส สนามกีฬา การแบ่งกำลัง จาก หน่วยเป็นหมู่ จากหมู่เป็นหมวด จากหมวดเป็นกองร้อย

คนที่มาบุกเบิกงานมวลชนจังหวัดสตูลคือ คุณจิน(ตายแล้ว) เป็นคนบ้านร่มเมือง ผู้มาฝึกมาจากทุกสารทิศ พอจบ นายร้อย ก็กลับกองกำลังเดิม ผมเองก็ติดนายร้อยด้วย ผู้รับผิดชอบค่ายโรงเรียนในช่วงนั้น เช่น คุณเพิ่ม คุณอาซีน คุณซัด คุณเกี้ยว ได้ตั้งค่ายอยู่ 2 ปี ก็เลิกสาเหตุจากการถูกทางการล้อมปราบเริ่มจากปี 2523 และเลิกปี 2524

คุณตั้ง

ในปี พ.ศ. 2524 ได้ย้ายมาอยู่ค่ายได้หนาน กองกำลังเต็มแต่ทหารไม่มาก มีผู้คนเป็นร้อย อยู่จนสิ้นปี 2524 หลักสูตรอื่นๆเช่นพยาบาลจะฝึกจากตระ ผู้เข้าป่าที่สำคัญในช่วงนั้น เช่นคุณหมื่น คุณแสน คุณรัตน์ คุณอนงค์ เหล่าธรรมธรณ์ ผมไปรับเข้าป่าที่เขาหน้าถ้ำ

คุณมานพ

คุณพฤษ ซึ่ง เป็นสหายแต่เป็นชาไทยอยู่ค่ายนี้หรือไม่

คุณเป็น

คุณพฤษ เป็นสหายที่ส่วนใหญ่ทำหน้าที่ล่าสัตว์ยิงปืนแม่นมาก

คุณมานพ

คุณแม้มได้เข้าป่าหรือไม่

คุณแม้ม

ผมไม่ได้เข้าป่า แต่ช่วยเหลือภายนอกตอนนั้นอยู่พัทลุง ทำหน้าที่ซื้อของ ยาฉีด รองเท้า ชื้อผ้า ให้สหาย

คุณเป็น

ที่สตูลนี้การกล่าวถึงมีน้อย เนื่องจากการสู้รบน้อย ส่วนใหญ่เป็นการฝึกทหาร การผลิตงานมวลชนเสียมากกว่า

ฝึกอบ

ของใช้ส่วนตัวในค่ายได้จากไหน.เช่นสบู่

คุณเป็น

ส่วนใหญ่ฝากซื้อจากชาวบ้าน เงินเดือนตอนนั้นเดือนละ 25 บาท

คุณตั้ง

ตอนนั้นเราจะมีแนวร่วมในเมือง จะสนับสนุนเป็นเงินทอง หรือของใช้ให้กับสหาย ส่งกันต่อต่อมา

พื้กอบ

การทำผิดในปีมีการลงโทษกันหรือไม่อย่างไร

คุณเป็น

ขึ้นอยู่กับความผิดที่ทำ เช่นผิดหนักปลดอาวุธ หากถือปืนก็ไม่ให้อื้อ หรือกักบริเวณอยู่แต่ในค่ายให้ทำงาน ผิดเบาให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ตนเองและให้ผู้อื่นวิจารณ์ต่อหน้าชุมชนคนเป็นร้อยสองร้อยก็อับอายมาก

คุณอาพัศตร์ ทีมวิจัยทอผ่านาหมื่นศรี

อยากถามเรื่องอาหารการกิน หุงข้าวกินข้าวอย่างไร เพราะเกิดไม่ทัน

คุณตั้ง

การกินข้าวจะกิน 2 มื้อ บางทีมือเช้า(8 โมงเช้า)กับมือเย็น(5 โมง) เขามีการจัดระบบผลัดเวรกัน ทำแกงหุงข้าว มีการแบ่งเป็นหน้าที่ เช่นเราอยู่ในกอง 100 คนต้องคำนวณข้าวสารที่หุงให้ถูกต้อง

พื้กอบ

เวลารักชอบกันในปี การแต่งงานทำอย่างไร

คุณเป็น

หากรักชอบกันจริงก็เสนอจัดตั้ง จัดตั้งส่งคนมาถามฝ่ายหญิงว่าชอบไหม ถ้าต่างคนต่างชอบ ก็ประกาศให้ผู้อื่นรู้ว่าคู่นี้ตกลงปรองปรองใจกัน ผมเองกว่าจัดตั้งจะเห็นชอบให้แต่งงานก็ใช้เวลา 3 – 4 ปีตั้งแต่อยู่ค่ายในตระ มาแต่งที่ค่ายต้นยาง ปี 2518 การจัดงานแต่งงานตามอัตภาพ สิ้นสออดก็ไม่มี ได้อยู่ห่างเดียวกับคู่สมรส ผมพอแต่งงานเสร็จได้ 7 วัน ก็ถูกส่งไปค่ายเขาจันทร์ เนื่องจากงานทางโน้นมีปัญหา

คุณตั้ง

หากสหหายหญิงชายมีความรักชอบกัน ก็ไปเสนอจัดตั้ง จัดตั้งให้การรับรอง และจะถามทั้งสองฝ่ายว่ารักชอบกันไหม หากรักชอบกันก็ตกลง

คุณมานพ

คำว่าสหหายจัดตั้งคือตอนตั้งแต่ระดับไหนขึ้นไป

คุณตั้ง

ตามรูปแบบจะมีสหายนาระดับประเทศมี 4 ภาค ภาคเหนือ อีสาน กลาง ใต้ เขาจะร่วมจัดตั้งเป็นคณะกรรมการกลาง พอรองลงมามีคณะกรรมการภาค เช่นคุณประวัติเป็นกรรมการภาครับผิดชอบภาคใต้ มีจัดตั้งระดับจังหวัด จัดตั้งระดับอำเภอ จัดตั้งระดับตำบล เรามีกรรมการกลาง 8 คน ภาคละ 2 คน สมมติว่าภาคเหนือ 2 ภาคอีสาน 2 ภาคใต้ 2 ภาคกลาง 2 มารวมกัน เรียกเป็นการจัดตั้ง คำว่าจัดตั้งคือเหนือสุดสูงสุด ของประเทศ ในระดับประเทศมีอะไรก็จะเรียก 8 คนนี้มาประชุม มีนโยบายอะไร ก็ถ่ายทอดมา ยังคณะกรรมการภาค มีคณะกรรมการระดับจังหวัด มีคณะกรรมการระดับอำเภอ มีคณะกรรมการระดับตำบล

คุณอรอบ

แล้วการคัดเลือก คน 8 คนนี้ใครเป็นคนคัดเลือกขึ้นมา

คุณตั้ง

มีการคัดเลือกเป็นระดับขึ้นมา เช่นจากระดับตำบล เป็นระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค และคัดเลือกระดับประเทศ มีการเลือกตั้งคล้ายๆของรัฐบาล

คุณแม่ม

เหมือนว่าอยู่ในค่าย เราเห็นว่าคนไหนเหมาะสมก็เลือกคนนั้นขึ้นมา ได้รับการเห็นด้วยจากสมาชิก

คุณตั้ง

ต้องเป็นคนที่ดีด้วย คนนั้นยอมเสียสละได้เพื่อนกรบ จึงจะเป็นได้ไม่ใช่ว่าเมื่อมีอำนาจแล้วจะเป็นผู้นำได้ ถ้าันกรบไม่ยอมรับก็ไม่ได้ ชั้นล่างสุดจากคณะกรรมการตำบล จะคัดเลือกคณะกรรมการอำเภอ คณะกรรมการอำเภอคัดเลือกคณะกรรมการจังหวัด คณะกรรมการจังหวัดเลือกคณะกรรมการภาค แต่ละคณะกรรมการจะมีหัวหน้า เช่น ระดับอำเภอระดับจังหวัด สหายทั่วไปจะไม่รู้เลยว่าใครเป็นหัวหน้า แต่สหายนำหรือสหายระดับกลางจะรู้ เช่นคุณประวัติ (นายสิน เต็มหลิม) ก็รู้กันว่าเป็นคณะกรรมการกลาง โดยทั่วไปจะเรียกกันว่าสหายเหมือนกันทุกคน

คุณเป็น

ผมออกจากป่าปี พ.ศ.2524 ตามนโยบาย 66/2523

คุณตั้ง

ผมออกจากป่า ตอนปลายปี พ.ศ.2524

คุณมานพ

“ตอนที่ออกจาก พ.ค.ท.เป็นเพราะเริ่มเบื่อหรือว่า เห็นว่าอุดมการณ์เป็นไปไม่ได้

คุณเป็น

ไม่ใช่เพราะความยากลำบาก ในยามลำบากเราจะเห็นอกเห็นใจกันมาก พอสุขสบาย ความคิดเห็นแก่ตัวของผู้นำก็มีขึ้น เป็นของธรรมดา เมื่อเห็นกิเลสกันขึ้นก็ถอยกันคิดว่า ”

คุณตั้ง

“ สาเหตุจากแนวร่วมของพรรคคอมมิวนิสต์เริ่มมีปัญหาเช่นจีน ลาว เวียดนามเริ่มมีปัญหา พรรคที่พรรคน้องก็ตัดความสัมพันธ์กัน หลายคนก็อุดมการณ์ยังดี ผู้นำหลายคนเริ่มถดถอย เรานักรบ ทางกรมไม่สามารถปราบเราได้ แต่เกิดจากการขัดกันเอง ”

คุณมานพ

อยากรู้ว่าจากการเข้าป่าเรามีสิ่งทีภาคภูมิใจอะไรบ้าง หากไม่ได้เข้าป่าจะไม่ได้นั้นมา

คุณเป็น

คือประสบการณ์ต่างๆ เท่ากับเราได้ไปเรียนรู้อีกสถาบันหนึ่ง ได้รับประสบการณ์ได้ใช้กับตนเอง เมื่อกลับมาแล้วยังดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันและได้ช่วยเหลือผู้อื่น ”

คุณตั้ง

“ ได้รับประสบการณ์ ได้อยู่อิสระ อยู่เป็นเอกราช และได้ใช้ชีวิตรวมหมู่ ทำให้รู้ว่าการอยู่คนเดียวอยู่กับอยู่กับคนส่วนใหญ่ ควรปฏิบัติตัวอย่างไร ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเสียสละและตายแทนกันได้ ให้ผู้อื่นสุขก่อนเราทุกข์ก่อน มีอุดมการณ์ ”

คุณมานพ

จากการพูดคุยทั้งหมดเพื่อให้เห็นภาพว่า ในพื้นที่ที่บ้านที่กว่ามีการตั้งค่ายอะไร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ใครเข้ามาร่วมบ้างในพื้นที่ที่สำคัญๆ เหตุการณ์ต่างๆ ในการย้ายค่ายเข้ามาในบริเวณนี้ เพื่อได้บันทึกไว้ให้ลูกหลานหรือคนรุ่นหลังได้รับทราบ และศึกษา

ทางการสู้รบ การผลิต

เข้าปี 2510 เข้าที่บ้านเขาแก้ว พัทลุงเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ คุณจาง คุณแจ้ง คุณคล้าย คุณพิน ไปเคลื่อนไหวที่บ้านและก็เข้าป่า ฝึกการทหาร 1 วันฝึกชั่วโมงครึ่งและหาเสบียงและช่วยถางป่า เก็บข้าว คนก็จะให้ของกลับมา กิน มาลาในปี 2518 มีกำลังเท่าไรที่เคลื่อนไหวอยู่ มี 3 เขต เขต 1 เขาแก้ว เขต 2 ลำใน บ้านนา เขต 3 ป่าพะยอม มารุ่นแรกมาสร้างค่ายที่นั่น

ปี 2519 นักศึกษามาแต่ยังไม่เข้าป่า มาสร้างค่ายที่บ้านตระ

เขต 1+2 เป็นในระต่อนั้นถูกปราบปรามอย่างหนักโดยถูกปิดล้อมและกองทัพขาดแคลนอย่างหนัก แล้วก็มีการประชุมเพื่อหาพื้นที่ทำนา ก็ได้ในตระเป็นที่ราบ จากนั้นก็ย้ายไปค่ายจิม่า ต้นปี 2520 นำตั้งเข้ามาแล้วแต่ไปๆ มาๆ หลังจากปี 20 ย้ายไปค่ายจิม่า คนก็ 30 กว่า หลังจากค่ายจิม่าพื้นที่แคบเลยย้ายไปค่ายหน้าถ้ำ และมีค่ายโรงเรียนการเมือง อบรมคนรุ่นใหม่ ค่ายหน้าถ้ำไปประมาณปลายปี 2520 ค่ายส่วนใหญ่จะอยู่ไม่เกินปี เข้ามาตั้งแต่ปี 2518 ค่ายต้นยางบ้านกอบ

ต้นปี 2520 ปลายปีค่ายหน้าถ้ำ ย้ายจากค่ายโรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียน จปร เรียนนายร้อย มีนักศึกษาเข้าป่าแล้ว ที่มีชื่อเสียงคือ กำนัน คุณหมื่น คุณแสน หลังจาก 2514 ตุลา ก็มีคนมามากขึ้น ค่ายการเมืองการทหาร จึงเน้นการฝึกทหาร ช่วงหลังก็มีนักศึกษามาเยอะมาก ในค่ายก็ฝึกทหาร อาวุธ ยุทธวิธีการรบ การเมือง เมื่อจบหลักสูตรก็แยกย้ายกัน ต้นปี 2522 เริ่มค่ายโรงเรียนนายร้อยที่ในตระจะมีครบทุกโรงเรียน มีพยาบาล สนามบาส นักเรียนเป็น 100 การตั้งกลุ่มเริ่มจาก 3 6 12 หน่วย - 3 หมู่ - 10 หมวด กองร้อย

ค่ายโรงเรียนอยู่ประมาณ 2 ปี ผู้อำนวยการ คุณเพิ่ม ชัด อาทิน เดียว สาเหตุที่เลิก ถูกล้อมปราบ เมื่อนักศึกษาเรียนจบและแยกย้ายก็เริ่มถูกปราบปราม ปี 2524 เราเลื่อนจากค่ายโรงเรียนไปอยู่ค่ายได้หนาน ผมขอ กำลังเค้านบอกว่ารบไปเรื่อย ๆ ไปอยู่ค่ายได้หนานมีเหลือเท่าไร กำลังเต็มแต่คนรบไม่กี่คน

ปี 2524 ก็ออกมาบอดัว เค้านถามว่าไปทำอะไรมา จากนั้นก็กลับบ้าน นโยบาย ของฯพณฯเปรม ติณสูลานนท์ และหาญ ลีลานนท์ มารับต่อ ต่อจากนั้นก็ไม่รู้เรื่อง การแต่งงาน แต่งในค่ายปี 2519 ก็มาอยู่ 2518-2520 2519 แต่งงาน 2520 ไปค่ายจิม่า แต่งงานได้ 6-7 วันโดนส่งไปเขาจันทร์ ไปหมกม้วย ไปแต่ไม่คืนพื้นที่ อยู่ไม่ได้ เพื่อนนำทุกอย่าง ขัดใจกัน คุณพฤษัยเข้ามาปีไหน คนที่เข้าป่าแล้วมาตั้งหลักที่นี่

มีการเอื้อเฟื้อกันคนในเมืองช่วยเหลือสหาย ให้เงิน 2523-2524 ถูกปิดล้อมอย่างหนัก ลำบาก เพื่อนชวน ญาติเข้าอยู่แล้ว วัยรุ่นไม่ค่อยได้เรียนหนังสือ คนเข้ามา 2515-2516 ถึงแดงเริ่ม 2508 คนในเมืองที่ไม่ได้เข้าร่วมจะสนับสนุนเป็นเงิน จินก็ให้ความช่วยเหลือ มีคนเริ่มไปเรียนที่เวียดนาม จิน เรียนฝึ่งเข้ม ไปจีนเดินทาง 1 ปี ช่วงที่ออกนอกเพราะ เบื่อ อดทนไม่เหมือนที่คิด ผู้นำสบายแล้วเห็นแก่ตัว กิเลส ปัญญาภายใน รัฐบาลไม่ได้ดีแตก การทำโทษ กักบริเวณ วิจารณ์ตัวเองต่อหน้าคนนับร้อย

การแต่งงาน

หากรักชอบกันก็บอกฝ่ายรับผิดชอบเสนอจัดตั้งส่งคนไปถามฝ่ายหญิงถ้าโอเคก็ประกาศการแต่งงานไม่มีสินสอด

การจัดตั้งมี 4 ภาค เหนือ กลาง ใต้ อีสาน คุณประวัติเป็นผู้ดูแลภาคใต้ และยังมีการแบ่งลงมาเป็นส่วน ๆ อีกคือ ส่วนอำเภอตำบล คล้าย ๆ กับส่วนราชการ และมีหัวหน้าใหญ่ 1 คน เราไม่รู้ว่าใครเป็นประธานใหญ่แต่คนระดับสูง ๆ จะรู้

สิ่งที่เราได้จากการเข้าป่า

ประสบการณ์ที่ได้นำมาใช้กับเราเอง การปรับตัว การช่วยเหลือดูแล การวางตัวอยู่คนเดียว อยู่ส่วนมาก การช่วยเหลือ ดायแทนกันได้ มีอุดมการณ์ สิ่งไหนดีสิ่งไหนไม่ดี ปรับปรุงตนเองได้ เห็นได้จากการพูดจาสุภาพ การใช้ชีวิต ช่วยเหลือสังคม การมองถึงคนอื่น

มาสรุปอีกที

จากตระมา 18 มาค่ายต้นยางมีกำลัง 12-30 แต่แยกย้ายไปตามหมู่บ้าน จากนั้นมาค่ายจี๋มีปี 20 ปี 21 ค่ายสร้างใหม่ชื่อค่ายหน้าถ้ำ ค่ายการเมืองการทหารอยู่ที่นั่นคนเข้ามาใหม่ก็มาอยู่ที่นี้

ปี 22 ค่ายโรงเรียน จปร

ปี 23 ค่ายไต้หนาน ปรีอปลายปี 23 ต้นปี 24

ส่วนใหญ่ตั้งค่ายอยู่ประมาณปีกว่า ๓

ถ้าภูผาเพชรตอนยุคสหไทยใช้ประโยชน์อะไรบ้าง ไม่แต่ทางด้านบนจะเอาข้าวมาเก็บ การท่องเที่ยวสมัยนั้นจะไม่ค่อยได้รู้สึกเท่าไร ลองเล่าเรื่องถ้ำที่วางข้าว เมื่อก่อนเป็นเพิง และเป็นที่ลี้ภัยกับถ้ำมรดกที่เห็นสว่างอยู่ด้านบน ถ้ำลอดอยู่ด้านล่างใช้เดินไปมา ว่าไปถ้าภูผาเพชรใช้เป็นที่ตั้งกองกำลังก็ไม่ผิด

ลงมาในฐานะอะไร

สหไทย เข้าว่าเป็นคนแก่เลยให้ทำไร่ไถนา ไร่ 14 ความเป็นมาอย่างไร

2527 เปิดไร่ 14 ออกจากสหไทยหมดแล้ว

ที่คนละ 2 เส้น คือ 40 ขาวไม่กำหนดแค่ชนวน

ใครเป็นคนตั้งไร่ 14

ตั้งกันเองเพราะมี 14 คนดูแล

การเข้ามาของสหไทย

ปี 2518 คุณเป็นเข้ามา บ้านลูกกอบ

ปี 2520 ย้ายจากต้นยางไปจี๋มีเพราะที่ไม่เหมาะ

ปลายปี 20 ต้น 21 ไปค่ายหน้าถ้ำ เน้นการเมืองการทหาร

ปี 22 ตั้งค่ายโรงเรียน เหมือนค่ายโรงเรียนนายร้อย

ปี 23 ย้ายไปค่ายไต้หนานกับค่ายโรงบาล

ปี 24 ออกแล้ว

ค่ายสงขลา คือ สหายที่สงขลาถูกปราบปรามก็เลยย้ายมาอยู่ที่นี่ก่อนจะตั้งค่ายจี๊ม่า หลังจากนั้นก็ย้ายกลับ อยู่ไม่นาน คนตั้งหลักที่เป็นแนวร่วมอย่างเดียวกันคือป้าเพียรแครอยครีว เคียง แปก ลุงผัน สหายก็มี ผมคุณเป็น คุณเมือง ตอนเข้ามาสภาพป่าเสื่อมโทรม เพราะถูกสัมปทานแล้ว ไม้ใหญ่โดนโค่นหมด

คุณพฤษ์ เข้ามาอย่างไรแกเข้ามาอยู่กับชาวบ้านก่อนเข้ามาช่วยทำงาน หน้าข้าว ช่วงนั้นพอผมเข้าเป็นสหายคุยกับแกก็สนิท เข้าพร้อมคนเมือง แกหัดยังปิ่นกับผม ไม่ได้แบ่งว่าแกเป็นชาไกเท่าเทียม แกยังปิ่นเก่ง มีสมาธิ ไม่ได้คิดไรมาก ไม่มีอะไรซับซ้อน แกมีสัญชาตญาณ ทราบว่าค่าจะไปไหน มีค่ายไหนที่ยังไม่ได้พูดถึงค่ายสงขลาปีที่ย้ายสงขลาแตกมา 20หรือ21

สภาพความเป็นอยู่ในค่ายสหาย

คุณตั้ง

“ หากเราพูดการเมืองมาหลายชั่วโมง ก็จะเกิดความเครียดต้องเบี่ยงเบนมาเรื่องตลกขบขันให้ได้หัวเราะกันบ้าง มีอยู่คนหนึ่งเป็นคนตรง จบการศึกษาจากเวียดนาม เป็นลูกของหนังหมุนนุ้ย จ.ตรัง พอพูดการเมืองไปสองสามชั่วโมง จะมาพูดเรื่องอื่นๆ หยอกล้อกัน ให้ได้พักสมอง หากพูดแต่การเมืองล้วนๆก็จะเครียด ต้องมีการละเล่น มีการบันเทิง ในช่วงเช้า รับประทานอาหารเช้าเสร็จ จะมีการศึกษาทางด้านการเมือง สัก 1 – 2 ชั่วโมง รับประทานอาหารเที่ยง แล้วจะมีภาคปฏิบัติ ผมจะศึกษาการเมือง ในช่วงบ่ายจะมีการทหาร ผมเองจะฝึกทหารจะฝึกทุกวันเป็นประจำ ไม่มี เว้น มีรายการบันเทิง รายการกีฬา เพื่อไม่ให้เครียด”

การตั้งค่าย ทางสหายจะอยู่แต่ละค่ายไม่เกิน 1 ปี เมื่อมีการเสียลับ ก็จะโยกย้าย หรือไม่เสียลับก็จะโยกย้ายตามกฎหมายของทหาร แต่ละค่ายจะห่างกันประมาณ 2 ก.ม.

ที่มีการโยกย้ายค่ายต้นยาง เนื่องจากมีการเสียลับทางอากาศ ตอนนั้นไม่มีกองกำลังแล้ว มีแต่ หน้าลุงช่วง (พ่อคุณเป็น) คุณพร้อม มาตั้งหน้าหลังค่าย ถางป่าปลูกข้าว ถูกทางการเอาเครื่องบินเรียกว่าไอร์ธรุน (OV10) ไปทิ้งระเบิด พอเห็นขนาถ์นึกว่าค่าย พ.ค.ท. ก็ทิ้งระเบิด ไฟไหม้ขนาถ์หมด ข้าวของถูกไฟเผา แต่คนไม่เป็นอะไร จากนั้นจึงมีการโยกย้ายจากค่ายต้นยาง ไปค่ายจี๊ม่า

อีกครั้งหนึ่ง ที่ค่ายจี๊ม่า ได้จัดงานวันรำลึก วันเสียงปืนแตก วันที่ 7 สิงหาคม ได้นำมวลชน ชาวบ้าน ขึ้นไปร่วมงาน เช่นจากนิคมควนกาหลง จากชาวบ้านถ้ำเพชร พอจัดงานเสร็จสหายก็วิเคราะห์ว่า มีบางคน อาจไม่ซื่อสัตย์ไม่จริงใจ ต่อสหายพอ เพื่อป้องกันความปลอดภัย ก็เลยย้ายไปอยู่ค่ายหน้าถ้ำ เมื่ออยู่ค่ายหน้าถ้ำ ก็มีการขยายเขตงาน รับสมาชิกใหม่ จากตรัง สตูล พัทลุง มาเพิ่ม มาฝึกทหารการเมือง จึงได้ตั้งค่ายโรงเรียน ระยะทางจากค่ายหน้าถ้ำไปค่ายโรงเรียนประมาณ 2 ก.ม.

คุณจรรยา หัวหน้าโครงการวิจัย

“ วันนี้เราได้พูดคุยได้รับทราบถึงเรื่องราวของประวัติศาสตร์ อีกหนึ่งบทหนึ่งของชุมชนเรา ต้องขอขอบคุณผู้เข้าร่วมเวทีทุกท่าน ทั้งทีมวิจัย ภูผาเพชร ทีมวิจัยกลุ่มทอผ้าานาหมื่นศรี คุณเป็น คุณมานพ จากสกว. วันนี้เราได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากมาย และหวังว่าหากขาดตกตรงใด จะขอรบกวนช่วยเติมเต็มในภายหลัง ขอปิดเวทีวันนี้ครับ. ”

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร.

ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

วันที่ 28 มีนาคม 2552

ณ.บ้านลุงตั้งโฮมสเตย์ ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

เวทีวางแผนออกแบบการศึกษาฐาน (ครั้งที่ 2)

.....

ผู้ร่วมเวที

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
5. นายจำนุญ ยอดราช	ทีมวิจัย
6. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
7. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
8. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
9. นายศักดิ์ชัย บุญคง	ทีมวิจัย
10. นายมานพ ช่วยอินทร์	ส.ก.ว.ตรัง

หลังจากทานอาหารค่ำเสร็จแล้ว ทางทีมวิจัยจึงได้ประชุมช่วงที่ 2 ตั้งแต่เวลา 2 ทุ่มเป็นต้นไป คุณจรูญ ทศกุล หัวหน้าโครงการวิจัย ได้แจ้งทีมวิจัยว่า ตามโครงการวิจัยของทีมวิจัยภูผาเพชร จะมีโครงการศึกษาฐาน ในชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) ที่ประสบผลสำเร็จน่าจะเป็นแบบอย่าง ในการนำมาพัฒนา และประยุกต์ใช้เป็นบทเรียนกับชมรมภูผาเพชรฯ จึงขอให้ทีมวิจัยไปดูงานโดยพร้อมเพรียงกัน และให้ทีมวิจัย ได้ยืนยันต่อเวทีนี้ว่าจะเข้าร่วมได้หรือไม่ ซึ่งมีบางท่าน เช่น พี่กอบ(นายไพโรจน์ คำพลับ) ยังลังเลอยู่ที่จะไป เนื่องจากมีการกิจส่วนตัว พี่แม้ม(นายศักดิ์ชัย บุญคง) ซึ่งเป็นประธานชมรมก็แจ้งว่า หากที่ไม่พอตนเองขอสิทธิให้คนอื่นได้ไป หัวหน้าโครงการ(นายจรูญ) ก็แจ้งว่าที่รถตู้เพียงพอได้ 14 คน ก็ขอให้ไปด้วย

คุณตั้ง ก็เสนอว่าควรจะไปทุกคน ดังนั้นคุณจรูญ จึงได้ให้ทุกคนยืนยันอีกครั้ง สรุปมีผู้ร่วมไปศึกษาฐานดังนี้

1. นายจรูญ ทศกุล	2. นายบรรเทิง คงแก้ว
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	4. นายโชคชัย หลินมา
5. นายจำนุญ ยอดราช	6. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ
7. นางประจวบ คงแก้ว	8. นายปัญญา ทองนุ่น
9. นายศักดิ์ชัย บุญคง	10. นายจำลอง สงด้วง

และได้ขอให้ทาง สกว.ตรึงช่วยไปเป็นที่เลี้ยงในการศึกษาคุณงานครั้งนี้ มี คุณมานพ ช่วยอินทร์ และทีม สกว.ตรึงอีก 1 คน

คุณจรรยา ได้แจ้งกับทีมวิจัยว่า ได้ติดต่อรถตู้ไว้แล้วขนาด 14 ที่นั่ง ราคา 1,800 บาท/วัน (ค่าน้ำมัน ต่างหาก)

คุณตั้งกำชับว่าให้หารถที่สมรรถภาพดี ๆ และคนขับอารมณ์ดีอย่ามีปัญหา มีความพร้อมในการบริการ เพื่อให้การคุณงานครั้งนี้ได้ประโยชน์สูงสุด คุณจรรยา รับรองจะกำชับก่อนตกลงจัดจ้าง

คุณจรรยา ได้แจ้งให้ผู้ที่ไปได้ถ่ายสำเนาบัตรประชาชน พร้อมรับรองสำเนา มาไว้ที่บ้านคุณตั้งภายใน วันที่ 31 มีนาคม 2552 เพื่อจะได้จัดทำประกันอุบัติเหตุให้วงเงินรายละ 100,000 บาท และจะซื้อสมุดบันทึก พร้อมปากกาให้คนละ 1 ชุด ให้ใช้ในการบันทึกทุกชุมชนที่เยี่ยมเยียนด้วย เพื่อเป็นข้อมูลในการนำมาสรุป บทเรียน

จากนั้นคุณมานพ ช่วยอินทร์ สกว.ตรึงได้แจ้งว่า กำหนดการเดินทางศึกษาคุณงานระหว่างวันที่ 3 – 8 เมษายน 2552 ที่ทางทีมได้ประสานพูดคุยกับคุณสุภาวณีไว้แล้วเมื่อ 24 มีนาคม 2552 นั้น คุณสุภาวณีได้ส่ง รายละเอียดมาให้ศึกษาว่าจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

พี่กอบ(คุณไฟโรจน์) ได้ซักถามถึงการไปพักที่เชียงใหม่แล้วไปเชียงรายย้อนมาเชียงใหม่อีกทำไม คุณมานพแจ้งว่า เราไปศึกษาคุณงานในชุมชนเชียงใหม่และเชียงราย หากจะกลับภาคใต้ก็ต้องย้อนมาเชียงใหม่อยู่ดี ทางทีมวิจัยร่วมกันพิจารณาและก็เห็นด้วยจามแผนที่คุณภาเสนอและปรับเปลี่ยนเล็กน้อยสรุปได้ดังนี้

กำหนดการศึกษาคณงาน การท่องเที่ยวโดยชุมชน

ชมรมการท่องเที่ยวภูผาเพชร อ.มะนัง จ.สตูล

วันที่ 3 – 7 เมษายน 2552

วันที่ 3 เมษายน 2552

8.00 น. ออกเดินทางจากภูผาเพชรฯ(รถจอดหน้าบ้านคุณตั้ง)

9.30 น. รับคุณมานพและทีม สกว.ตรึง ออกจากตรังสู่ กทม

เดินทางโดยรถตู้ นอนในรถและแวะพักตามสมควร

เดินทางตามเส้นทางสู่เชียงใหม่

วันที่ 4 เมษายน 2552

10:00 น. เดินทางถึงจังหวัดเชียงใหม่

ออกเดินทางต่อไปยัง คอยอินทนนท์ สูงสุดแดนสยาม

12:00 น. รับประทานอาหารกลางวันที่ชุมชนผาหมอน

13:00 น. “การจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว” และ

“กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว”

โดย ทีมวิจัยบ้านผาหมอน

16:00 น. นมัสการพระธาตุคู่เมือง บนดอยสูง

เดินทางไปยังยอดดอย ชมพระอาทิตย์ตกบนยอดดอยอินทนนท์

17:30 น. เข้าที่พักที่ รีสอร์ทชุมชนแม่กลางหลวง

18:30 น. รับประทานอาหารเย็นที่รีสอร์ทชุมชนแม่กลางหลวง

19:00 น. “ชุมชนกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวร่วมกับอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์”

โดย คุณสมศักดิ์ ศิริภูมิทอง และทีมวิจัยบ้านแม่กลางหลวง

22:00 น. เข้าพักที่รีสอร์ทชุมชน

วันที่ 5 เมษายน 2552

05:00 น. ชมพระอาทิตย์ขึ้นที่ยอดดอย

และชมกาแฟสดวิถีธรรมชาติของชาวปกาเกอญอ

07:00 น. อาหารเช้าที่รีสอร์ทชุมชน

08:00 น. เดินทางออกจากดอยอินทนนท์ ไปยังอำเภอเชียงดาว

11:00 น. ถึงอำเภอเชียงดาว เรียนรู้การนำเที่ยว “ถ้ำเชียงดาว” โดยมีคุณเทศก์ท้องถิ่น

12:00 น. รับประทานอาหารกลางวัน บริเวณหน้าถ้ำเชียงดาว

13:00 น. “กระบวนการวิจัยชุมชนกับการจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวร่วมกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยหลวงเชียงดาว”

โดย คุณอรุณ อุดัยและทีมวิจัยดอยหลวงเชียงดาว

15:30 น. ออกเดินทางไปยัง จังหวัดเชียงราย

18:00 น. เดินทางถึงจังหวัดเชียงราย

เข้าพักที่ในเมืองเชียงราย

เดินเที่ยวถนนคนเดินเชียงราย

วันที่ 6 เมษายน 2552

08:00 น. อาหารเช้าในเมืองเชียงราย

09:00 น. เดินทางไปยังสมาคมอำเภอ จ.เชียงราย

“แนวคิดและกระบวนการ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน”

โดย เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จ.เชียงราย

12:00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

13:00 น. แวะชมสินค้าชายแดน และการจัดการท่องเที่ยวชายแดนไทย-พม่า

16:00 น. ชมวัดร่องขุน ศิลปะ วัฒนธรรมเมืองเชียงราย

17:00 น. เดินทางกลับเชียงใหม่ ชมหัตถกรรมบ้านทวย และอื่นๆรายทาง

20:00 น. เข้าที่พักเมืองเชียงใหม่

วันที่ 7 เมษายน 2552

8.00 น เดินทางออกจากเชียงใหม่ ศึกษาเรื่องราวรายทางตามสมควร และกลับสู่ภูผาเพชร โคนสวรรค์ภาพ
ในเช้า 8 เมษายน 2552

จากนั้นคุณมานพ ได้ให้ทีมวิจัยลองคิดดูว่าจะดูงานเรื่องอะไรบ้าง ในประเด็นไหนบ้าง และแบ่งทีมกันศึกษา
ตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ ได้ประเด็นดังนี้

1. เรื่องการบริหารการจัดการกลุ่มแต่ละชุมชน

ผู้รับผิดชอบ พี่แมม(นายศักดิ์ชัย บุญคง/ประธานชมรม) ผู้ใหญ่ปัญญา(นายปัญญา ทองนุ่น) คุณจรรยา
ทศกุล(หัวหน้าโครงการวิจัย)

2. เรื่องการนำเที่ยวของแต่ละชุมชน

ผู้รับผิดชอบ เชษฐ (นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ/ประธานฝ่ายเที่ยวป่า) พิณญ (นายจำนัญญ ยอคราช/รองประธาน
ชมรม) คุณตั้ง(นายบันเท็ง คงแก้ว /รองประธานชมรม)

3. ด้านการตลาดของแต่ละชุมชน

ผู้รับผิดชอบ จวบ(นางประจวบ คงแก้ว / เลขานุการชมรม) แดง(โชคชัย หลินมา/ทีมวิจัย)

4. ด้านการประชาสัมพันธ์

ผู้รับผิดชอบ พี่กอบ(นายไพโรจน์ คำลับ/ประชาสัมพันธ์ชมรม) ลอง (จำลอง สงคัง)

จากนั้นคุณมานพ ได้ให้ทุกคนช่วยกันคิดว่าเมื่อไปดูงานแล้วในแต่ละประเด็นควรตั้ง
คำถามอย่างไรบ้าง คิดได้วันนี้ร่างไว้ก่อน วันหลังระหว่างเดินทางคิดออกค่อยเพิ่มเติม ซึ่งสรุปประเด็นคำถาม
คร่าวๆเบื้องต้นดังนี้

เรื่องการบริหารการจัดการกลุ่มแต่ละชุมชน

- ตั้งแต่ก่อตั้งกลุ่มมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีพัฒนาการมาอย่างไร ทำอะไรมาบ้าง ทำอย่างไร
- การมีส่วนร่วม
- มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และได้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างไร
- คนที่เกี่ยวข้องมีใครบ้าง แบ่งบทบาทหน้าที่อย่างไร
- การจัดการด้านผลประโยชน์ ด้านการเงินมีการบริหารจัดการอย่างไร จัดสรรอย่างไร
- มีระบบการทำงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้หรือไม่
- มีมาตรการป้องกันผลที่จะกระทบทางด้านสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างไร
- อัตราค่าบริการเป็นอย่างไร มีมาตรฐานและเป็นธรรมหรือไม่
- หลักแนวคิดหรืออุดมการณ์ในการจัดการกลุ่ม
- มีเครือข่ายการท่องเที่ยวหรือไม่

เรื่องการนำเที่ยวของแต่ละชุมชน

- โปรแกรม/กิจกรรมท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง เช่นการเดินป่า เที่ยวในหมู่บ้าน ร่วมกิจกรรมในวิถีชีวิต
- บริการด้านการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง เช่น มัคคุเทศก์ ที่พัก อาหาร ยานพาหนะ การละเล่นพื้นบ้าน
- สถานที่ท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง มีการจัดการอย่างไร
- การนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว เรื่องราว เนื้อหา เทคนิคการนำเสนอ และอื่นๆ
- การดูแลนักท่องเที่ยว การดูแลด้านความปลอดภัย
- สิ่งที่น่าสนใจ สิ่งประทับใจ จากการจัดการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชน
- ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างไร
- ศักยภาพในการท่องเที่ยวของชุมชนที่เด่นๆคืออะไร
- ความภาคภูมิใจของชุมชนของท่านคืออะไร

ด้านการตลาดของแต่ละชุมชน

- ช่องทางการตลาด
- กลุ่มลูกค้า คือใครบ้าง ชุมชนเป็นผู้เลือกสรรลูกค้า หรือว่าแล้วแต่ลูกค้าจะเลือก
- มีการตั้งราคาอย่างไร เช่นจ่ายตรงกับชุมชน ราคาเหมาจ่าย(Package)
- กลุ่มดำเนินการจัดการด้านการตลาดอย่างไร

ด้านการประชาสัมพันธ์

- ช่องทางในการประชาสัมพันธ์
- สื่อในการประชาสัมพันธ์ใช้อะไรบ้าง
- วิธีการในการประชาสัมพันธ์
- เนื้อหาที่ต้องการสื่อในการประชาสัมพันธ์ของกลุ่มคืออะไร
- มีสิ่งใดที่ชุมชนของท่านอยากจะประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกทราบบ้าง และอื่นๆ

จากนั้นคุณมานพ ได้พูดคุยว่าทางทีมวิจัยควรจะแลกเปลี่ยนเรื่องราวการทำวิจัยของแต่ละชุมชนว่าเป็นอย่างไร ซึ่งคำถามเรื่องการวิจัยก็ช่วยกันคิดได้ดังนี้

- แนวคิด ความเป็นมาของโครงการเป็นอย่างไร
- โจทย์คำถามวิจัยคืออะไร
- มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเป็นอย่างไร
- ขั้นตอนการดำเนินงาน โครงการ/วิธีการดำเนิน โครงการวิจัย
- ผลที่เกิดขึ้นจากการวิจัย เปรียบเทียบระหว่างก่อนทำและหลังจากทำวิจัยแล้ว

- ปัญหาอุปสรรคในการทำโครงการวิจัย และแก้ไขอย่างไร
- อื่นๆ ตามที่ทีมวิจัยเห็นสมควร

คุณเจริญเสนอว่า ให้มีการสรุปบทเรียนเป็นรายชุมชน ในทันทีที่ได้ระหว่างการทำงาน และให้ทีมวิจัยมีการเตรียมตัว เช่น ความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ ไปแล้วสมารถต้องปลอดโปร่งไม่คอยแต่กังวลถึงบ้านและงานข้างหลัง ให้เตรียมยาส่วนตัว ผ้าเช็ดตัว และสิ่งจำเป็นของแต่ละคนไปด้วย

คุณมานพบอกว่า มีเวทีสรุปบทเรียนจากการศึกษาดูงาน หลังจากกลับมาจากดูงานแล้ว อาจใช้เวลา 1 วัน หรือ 2 วัน 1 คืน แล้วจากบทเรียนนั้นเราจะนำไปพัฒนาและใช้ต่อไปอย่างไร

จากนั้นทีมวิจัยได้ร่วมกันพิจารณาค่าใช้จ่ายที่คุณสุภาวิณี ได้แจ้งมาให้ทราบ และค่าใช้จ่ายอื่นๆแล้วทางทีมวิจัยคาดว่าจะพยามใช้จ่ายอย่างประหยัด และเท่าที่จำเป็นก็คงเพียงพอ คุณมานพแจ้งว่าทางโครงการวิจัยได้วางเผื่อไว้ให้แล้ว คงจะเพียงพอ ดังต่อไปนี้

รายละเอียดค่าใช้จ่าย (ประมาณการ คร่าวๆ)

วันที่	ค่าอาหาร	ค่าที่พัก	ค่าวิทยากร	อื่นๆ
4 เม.ย. 52				
ผาหมอน	คนละ 70 บ.ต่อมื้อ	-	1,000 บ. (ทีม)	
แม่กลางหลวง	อาหารเย็น คนละ 70 บ.ต่อมื้อ เช้า คนละ 50 บ.	หลังละ 500 บ. พักได้ 4 คน	500 บ. (คน)	
ค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานฯ				คุณภาจะทำหนังสือขอเข้าฟรี
5 เม.ย. 52				
เชียงดาว	กลางวัน เป็นอาหารตามสั่ง ร้านอาหารของทีมวิจัย		1,000 บ. (ทีม)	
เชียงราย	อาหารเย็น ตามอรัญญาที่ตลาด night barza	ห้องละ 500 บ. พักได้ 2 คน		
6 เม.ย. 52				
เชียงราย	ทานที่ร้านค้าที่ตลาดทั้งมือเช้าและกลางวัน (อาหารกลางวันกำลังติดต่ออาหารอ่าง ถ้าได้อาจะตั้งไว้ที่หัวละ100บ.)		2,000 บ. (ทีม) รวม ค่าเดินทาง วิทยากร (ถ้ามี)	ค่าสถานที่ 500 บ.
เชียงใหม่		ห้องละ 500 บ. พักได้ 2 คน		

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร

ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จงสตุล

วันที่ 3- 7 เมษายน 2552

เวทีศึกษาดูงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคเหนือ 3-7 เมษายน 2552

ผู้ร่วมกิจกรรม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
5. นายจำนัญ ยอดราช	ทีมวิจัย
6. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
7. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
8. นายจำลอง สงด้วง	ทีมวิจัย
9. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
10. นายศักดิ์ชัย บุญคง	ทีมวิจัย
11. คุณเจียบ	สกว.ตรัง
12. คุณนิค	สกว.ตรัง

วันที่ 3 เมษายน 2552 (ศุกร์)

เวลา 9.00 น รถตู้ที่เหมามาจากคุณเจียบ ออกจากบ้านคุณตั้งภูผาเพชร รับสมาชิกทีมวิจัยพร้อมเพียงกันทุกคนเดินทางไปศึกษาดูงาน จัดที่นั่งดังนี้ คุณจรูญ นั่งข้างคนขับคอยคุมการเดินทาง แถวหลังคนขับเป็นทีมสุภาพสตรี 3 ท่าน มีคุณประจวบ คุณนิค สกว.ตรัง คุณเจียบ สกว.ตรัง ด้านหลังเป็นทีมวิจัยที่เหลือ

รถเดินทางจากภูผาเพชรมารับคุณนิค คุณเจียบที่ หอจดหมายเหตุตรัง สมาชิกได้เยี่ยมชมหอจดหมายเหตุด้วยความตื่นตา ตื่นใจ ในความสวยงามและความรู้ที่ได้รับ จากนั้นคุณมานพ พี่เลี้ยงจาก สกว.ตรัง ได้สรุปการดูงานพร้อมซักซ้อมทำความเข้าใจกับทีมงานจนเข้าใจดีแล้ว จึงออกเดินทางจาก ตรัง สู่เส้นทางไปสู่เชียงใหม่ ระหว่างเดินทาง

คุณนิค คุณเจียบได้ให้ทีมวิจัยแนะนำตนเอง

คุณนิค ได้สรุปประเด็นความคิดของแต่ละคนจากการแนะนำตัว และเรื่องราวในการทำการวิจัยแลกเปลี่ยนกันตลอดเส้นทาง และดูวิดีโอ 10 ปี สกว และการทำการวิจัยของชุมชนต่างๆ

ได้ทบทวนเรื่องราวของดีชุมชนของเรา โดยมีการแลกเปลี่ยน มีการนำเสนอจากประสบการณ์ของแต่ละคนในเรื่องต่างๆดังนี้ 1. เรื่องชาไก เล่าโดยจำลอง และพิเชฐ 2. เรื่องสหาย ค่าย พกท โดยคุณตั้ง 3. เรื่องความเชื่อ เช่นทวดถ้ำโกบ ทวดหินกอง เล่าโดยผู้ใหญ่อัย 4. ถ้าภูผาเพชร เล่าโดยคุณเมิ้ม 5. เรื่องบ้านรากไม้ เล่าโดยประจวบ

ทุกคนช่วยกันถาม ช่วยกันเติม (รายละเอียดนำไปเติมเต็มข้อมูลในแต่ละเรื่องแล้ว) ไปจบการพูดคุย เมื่อพ้นเที่ยง
คืนไปหลายชั่วโมงแล้ว สำหรับคืนนี้ तरहมากแลกเปลี่ยนพูดคุยกันทั้งคืน.

วันที่ 4 เมษายน 2552 (เสาร์)

ในยามเช้า เราตื่นขึ้นแถวๆจังหวัดลำปาง ได้เห็นสภาพธรรมชาติที่สวยงาม แต่แตกต่างจากทางใต้ภูเขา
เพชร ทำให้ตื่นตาตื่นใจ เห็นความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ที่แตกต่าง รู้สึกรักป่าไม้บ้านเราขึ้นเยอะเลย จากนั้น
ไปที่เชียงใหม่ ไปหาคุณภา(สุภาวดี) ตามที่นัดไว้ ทานอาหารเช้าเสร็จ

9.30 – 10.30 น. เยี่ยมชมหมู่บ้านถวายเป็นหมู่บ้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน อันหลากหลายแขนง เช่น
งานปั้น งานแกะสลัก ภาพวาด เฟอร์นิเจอร์ และอื่นๆอีกมากมาย ทำให้ทีมวิจัยที่มา สนใจ และซื้อไปเป็น
ตัวอย่างพอสมควร หลายคนเกิดแนวคิดที่เราวิสาหกิจใช้มากมาย เช่นดอกไม้ เราน่าจะมาเรียนรู้และฝึกฝน
ฝีมือ เอาไปทำขายนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับเยาวชนในหมู่บ้านได้ ได้เห็นการจัดหมู่บ้าน ชุมชนที่
สวยงาม แม้ร้านจะเพิ่งเปิด แต่ผู้ขายมีโอภาปราศรัยดี ทำให้เกิดแนวคิดที่จะไปเป็นแบบอย่าง

สรุปบทเรียนจากการดูงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคเหนือ
ของทีมโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน อ.มะนัง จ.สตูล
เมื่อวันที่ 3-8 เมษายน 2552

วันที่ 17 เมษายน 2552 ณ ภูเขาโฮมสเตย์ เวลา 14.00 – 24.00 น.

.....

ผู้ร่วมเวที

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบรรเทง คงแก้ว	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
5. นายจำนงค์ ยอดราช	ทีมวิจัย
6. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
7. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
8. นายจำลอง สงคัง	ทีมวิจัย
9. นายมานพ ช่วยอินทร์	สกว.ตรัง
10. น.ส.ชนิษฐา จุลบล	สกว.ตรัง
11. น.ส.จิรนนท์ สัจจะอักษรศรี	สกว.ตรัง

การสรุปการดูงานครั้งนี้ เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งที่จะได้ย้อนกลับ ทบทวน ได้ตรง และสรุปบทเรียน
หรือสิ่งที่ได้จากการไปดูงาน เพราะฉะนั้นการสรุปต้องถอดให้ละเอียด ให้เนียน เห็นตั้งแต่การคิด การเตรียมการ
วางแผน ระหว่างที่ดูงาน จนไปแล้วก็เดินทางกลับ เพื่อให้เราเห็นกระบวนการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบได้อะไรจาก
กิจกรรมครั้งนี้

ประเด็นการพูดคุย

- ทำไมจึงเกิดความคิดว่าจะไปดูงาน
- ก่อนไปมีการวางแผนไว้อย่างไร
- การเตรียมตัว เตรียมกันอย่างไรทั้งในส่วนของทีมวิจัยและส่วนตัว
- ภาพในใจก่อนไปคิดอย่างไร
- ระหว่างเดินทางได้เรียนรู้อะไรบ้าง
- สิ่งที่เห็นเหมือนหรือต่างจากการดูงานทุกพื้นที่ (สิ่งที่ไม่คาดคิดและสิ่งที่คิดไว้)
- มีปัญหาอะไรบ้าง ทั้ง พี่เลี้ยง โปรแกรมการเดินทาง ตัวเองและเพื่อน
- สิ่งที่ยากให้ปรับปรุง แก้ไข เสนอแนะ

ข้อตกลง/กติกาการประชุม

- พูดทีละเรื่อง ให้จบเป็นเรื่อง
- เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนร่วม/ชุมชนเป็นหลัก

ทำไมจึงไปดูงาน...

- นำกอบเป็นคนเสนอให้ไปดูงานเพื่อไปดูที่อื่นทำเรื่องท่องเที่ยว โดยชุมชนอย่างไร
- อยากไปเห็นกับตาและกลับมาปรับใช้กับบ้านเรา
- เพื่อกระตุ้นการทำงานของทีม เพิ่มพลัง สร้างกำลังใจ
- แต่บางคนคิดว่าไม่น่าไปเพราะทำโครงการไม่ถึงไหน ไม่รู้ข้อบกพร่องของตนเองกลัวจะแลกเปลี่ยนกับคนอื่นไม่ได้
- ช่วงที่ไปเป็นช่วงที่หลายคนไม่มีภาระงานที่ทำ ทีมพร้อม

การวางแผนเตรียมการ

● การเตรียมตัวในส่วนของทีม

คุยครั้งที่ 1 เรื่องปรับประเด็นการดูงานงวดที่ 2 มาไว้งวดที่ 1 ในช่วงลงพื้นที่สำรวจเส้นทางเดินป่า

คุยครั้งที่ 2 คุยโปรแกรมดูงานการท่องเที่ยวภาคเหนือคร่าวๆ โดยมีคุณภาพเข้าร่วมด้วย

คุยครั้งที่ 3 เป็นการเตรียมดูงาน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบ แบ่งออกเป็นภายในทีม มีการกำหนดประเด็นในการซักถามออกเป็น 4 ประเด็น คือ

- เรื่องการจัดการ
- เรื่องการประชาสัมพันธ์
- เรื่องการตลาด
- เรื่องเส้นทางและโปรแกรมท่องเที่ยว

ทั้ง 4 ประเด็นนี้มีการแบ่งสมาชิกในทีมวิจัยรับผิดชอบเป็นหัวหลักในการซักถาม และบันทึกทุกคน

- มีการดำเนินการเรื่องการติดต่อเช่ารถตู้สำหรับการเดินทาง โดยมีการเลือกคนขับที่ใจเย็น
- การทำประกันชีวิตและอุบัติเหตุ สำหรับการเดินทาง คนละ 100,000 บาท
- การเตรียมอุปกรณ์สมุดบันทึกและอุปกรณ์เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป โน้ตบุ๊ค เอกสารโครงการ

- การเตรียมเงินสำรองสำหรับใช้จ่ายตามโครงการศึกษาดูงาน และสำรองเงินส่วนตัวสำหรับเพื่อนร่วมทีม
- ชักซ้อมทำความเข้าใจการไปดูงาน
- **การเตรียมตัวในส่วนตัวตนเอง**
- มีการเตรียมข้อมูลตามประเด็นที่ได้รับผิดชอบ
 - เตรียมคำถามเช่น เรื่องการมีส่วนร่วม
 - คำถามที่สอดคล้องกับการทำโครงการของเรา
- ดูโปรแกรมที่คุณภาพเสนอ
- เตรียมความพร้อมเรื่องส่วนตัว ของใช้ เสื้อผ้า ยาประจำตัว เงิน บางคนซื้อเสื้อผ้าชุดใหม่ และบอกคนที่บ้านให้ทราบ
- มีการสอบถามสภาพอากาศของจังหวัดที่จะไป อากาศร้อน
- มีการलगาน เขียนใบลา
- เคลียร์ตัวเองให้ว่างตามวันที่กำหนด
- ต้องลาอาจารย์ผู้สอน ซึ่งอยู่ในช่วงสอบต้องกลับมาตอบคำถามอาจารย์ให้ได้ว่าไปทำไม ได้อะไร กลายเป็นแรงกระตุ้นให้เราไปเก็บเกี่ยวความรู้ให้มากที่สุด

ภาพในใจก่อนไปคิดอย่างไร

- เป็นป่าที่สมบูรณ์ มีสัตว์ป่า
- ที่อยู่อาศัยต้องลำบาก ห่างไกลความเจริญ
- ชาวบ้านไม่มีความรู้
- ไม่เคยเห็นภาพชาวบ้านเขาของจริงมาก่อน
- ไปดูชาวบ้านแบบดั้งเดิม
- การกินต้องเป็นข้าวเหนียว
- ไม่มีไฟฟ้าตามตะเกียง
- เดินทางใช้ม้า วัว ควาย
- ต่างคนต่างอยู่ อยู่กันอย่างกระจัดกระจาย
- เป็นคนเร่ร่อน ไม่เป็นหลักแหล่ง
- ต้องเป็นคนสัญชาติไทย มีบัตรประชาชน
- การรักษาพยาบาลใช้สมุนไพรเหมือนชาไก
- ที่อยู่อาศัยไม่มีโฉนด
- กังวลเรื่องภาษากลัว่งไม่ออก พูดไม่ได้ ไม่เข้าใจ
- ค่าใช้จ่ายไม่แพง
- การท่องเที่ยวที่ต้องเน้นลูกค้าเป็นพระเจ้าแบบแนวคิดของหน่วยงานรัฐ

ภาพจริง

- เห็นความคิดชาวเขาเปลี่ยนไป มีความคิดของคนเมืองเข้ามาผสม เปิดใจรับสิ่งใหม่เปลี่ยนความคิดเป็นเรื่องอนุรักษ์ คนมีการพัฒนา
- ชาวเขามีความรู้ทั้งเรื่องคอมพิวเตอร์ ใช้อินเตอร์เน็ต
- เห็นความเข้มแข็งในการเรื่องการจัดการ
- เก่งและสามารถทำและจัดการกันเองได้
- ผิดหวังที่ป่าหมด
- ใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือ
 - สร้างการมีส่วนร่วม
 - ค้นหาและรับรู้ข้อมูล
 - พร้อมทั้งฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ในส่วนชาวเขา
 - มีความเจริญ บ้านสร้างด้วยปูน ถนนเข้าถึง มีไฟฟ้า
 - เห็นวิถีการทำเกษตรของชาวเขา
 - เรื่องวัฒนธรรมการที่ผู้หญิงขอผู้ชายแต่งงาน
 - ที่หมู่บ้านไม่ค่อยมีสาว ๆ โสดๆ
 - เห็นวัฒนธรรมการแต่งงานของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วกับยังไม่แต่งงาน
 - เห็นนาขั้นบันได
 - มีรถยนต์ใช้ในการเดินทาง
 - มีร้านค้า มีการเลี้ยงสัตว์
 - มีสถานเอนกมัยรักษาในหมู่บ้าน
 - ชาวเขาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ตั้งบ้านใกล้กัน
 - ชาวบ้านได้สิทธิ์ในที่ดินทำกิน มีโฉนดมีเอกสารสิทธิ์
 - ไม่มีบัตรประชาชน
- งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเข้าสู่ชาวเขานานแล้ว
- ชาวเขากินข้าวเจ้า แต่คนเมืองกินข้าวเหนียว
- อาหารพื้นบ้านของชาวเขาพวกเขาก็ทานได้
- ค่าใช้จ่ายสูง เพราะมีทุนเดิมของที่ท่องเที่ยวอยู่แล้ว ขายคุณค่าที่เหมาะสมราคา
- มีระบบและค่าใช้จ่ายชัดเจน
- กลุ่มพหุวัฒนธรรมเน้นรับท่องเที่ยวเป็นชาวต่างชาติ
- เห็นการท่องเที่ยวที่ไม่มุ่งเน้นเพื่อธุรกิจ
- รู้สึกเหมือนโดนสื่อทีวีปิดกั้นไม่เสนอข่าวไฟฟ้า
- วัยรุ่นมีน้อย เข้าไปทำงานหรือเรียนหนังสือในเมือง
- ทรัพยากรบ้านเรายังสมบูรณ์กว่ามากได้เปรียบกว่า

- ลูกค้าไม่ใช่พระเจ้า นักท่องเที่ยวต้องมาเรียนรู้ คุณค่าของชุมชน
- มีการวางระเบียบให้ชาวบ้านปฏิบัติตาม

ระหว่างทางได้อะไรบ้าง ...

- จัดที่นั่งให้เหมาะสมในรถตู้
- ภูมิใจกับสถานที่หอจดหมายเหตุฯตรัง และได้เรียนรู้
- กลัวฝนตกระหว่างทาง การเดินทางจำไม่ตลอดภัย
- ไม่เคยนั่งรถตู้ กลัวเมา
- กลัวเกิดอุบัติเหตุ
- พี่เลี้ยงชวนคุยแลกเปลี่ยนในรถตู้ตลอดเวลา มีการแนะนำโปรแกรม และข้อมูลพื้นที่ที่จะไปคร่าวๆ
- มีการแนะนำตัว สร้างความรู้จักและคุ้นเคย โดยเฉพาะพี่เลี้ยง
- ได้แสดงความคิดเห็นในรถ และมีการคิดร่วมกัน
- ได้เปิดใจและรู้ความคิดของเพื่อน
- คุยเรื่องที่เป็นประโยชน์กับทีม
- ได้ทบทวนการทำงานที่ผ่านมา
- มีการดูซีดีที่ทำงานวิจัยเรื่องการท่องเที่ยว
- กลับมาจะทำอะไร
- วิธีที่พี่เลี้ยงทำหากผู้นำชุมชนได้นำไปปรับใช้จะลดช่องว่างระหว่างชาวบ้านกับผู้นำได้ ไม่ทำให้ปัญหาเล็กๆเกิดเป็นปัญหาใหญ่
- การดูงานกับสกว.ไม่เหมือนการไปดูงานกับหน่วยงานอื่น
- ใช้โอกาสในการอยู่ในรถสร้างการเรียนรู้ผ่านการคุยกัน
- บรรยากาศในรถไม่น่าเบื่อ
- เป็นการประชุมในรถที่นานมากจากตรงไปเชียงใหม่
- ฝึกความอดทนในการนั่งรถระยะทางไกลๆ การนั่งฟัง
- ทุกคนตรงต่อเวลามาก ไม่เรื่องมาก ดูแลและจัดการกันเองได้
- คำนึงถึงเรื่องส่วนรวมเป็นหลัก
- ได้ความรู้จากการดูงาน
 - ทบทวนการทำงานที่ผ่านมาของชมรม
 - รู้ว่าหมู่บ้านของเรามีอะไรดี
 - ได้สิ่งที่เป็นประโยชน์กับชุมชน
 - กลับมาแล้วจะทำอะไรที่เป็นประโยชน์กับหมู่บ้าน
- ได้เห็นความเป็นอยู่ของชาวเขาผ่าน CD ท่องเที่ยวเข้าใจมากขึ้น
- ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ปรับใช้กับบ้านเรา
- ได้ทบทวนสิ่งที่ได้ดูงานเมื่อเสร็จแต่ละพื้นที่

จากบ้านถวายเป็นได้...

- เห็นผลิตภัณฑ์ไม้ที่ทำจากไม้และเศษ ปีกไม้
- ทำเป็นกลุ่มเป็นชมรม
- บ้านเราน่าจะทำได้ มีไม้เยอะ แต่ไม่มีประสบการณ์ทำงานไม้อย่างเป็นศิลปะ
- เห็นการทำของให้มีคุณค่า ใช้ประโยชน์ได้ คนขายก็อธิบายได้
- เห็นการท่องเที่ยวแบบเดียว
- สามารถดึงเงินจกกระเป๋าเราได้
- เห็นเทคนิคการขาย ลูกค้าซื้อหรือไม่ก็พร้อมอธิบาย
- เกิดความคิด ไอเดียใหม่ๆ กลับมาทำไม้บ้านเอง สร้างคุณค่าจากชิ้นงานและฝีมือ

สิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนที่มวียแม่กลางหลวงเราได้...

พวกเราเดินทางถึงหมู่บ้านแม่กลางหลวงประมาณเที่ยง ก็จัดแจงเข้าที่พักโดยมีคุณภาช่วยดำเนินการติดต่อให้ แล้วจัดแจงอาบน้ำ ซึ่งบางคนก็อาบน้ำในห้องน้ำ บางคนก็อาบน้องข้างรีสอร์ท ที่นี่เมื่อมาถึงอากาศเย็นสบาย น้ำก็เย็น จากนั้นก็เดินทางไปบ้านผาหมอนเพื่อทานอาหารมื้อเที่ยงที่นั่น และแลกเปลี่ยนเรื่องการทำงานวิจัยของกลุ่ม และได้กลับมาที่บ้านแม่กลางหลวงในตอนเย็น โดยนัดทานอาหารเย็นตอนหกโมงเย็น จากนั้นก็แลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยโครงการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ท่ามกลางสายลม อากาศหนาว และกองไฟอุ่น มีทีมมาแลกเปลี่ยนคือ คุณสมศักดิ์ ผข. ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกอบต. รวม 3 คน โดยโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และศึกษารูปแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวและบทบาทของผู้มีส่วนร่วม

สิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยของแม่กลางหลวง

สาเหตุที่ทีมมาทำงานวิจัย...

- พื้นที่นี้มีการท่องเที่ยวมาก่อน ชุมชนเป็นเพียงสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวเป็นที่พักระหว่างทาง
- มีปัญหาเรื่องการบุกรุกป่าจากหน่วยงานป่าไม้
- อยากให้คนนอกและหน่วยงานยอมรับ
- ที่นี่ใช้วิธีการคุยกัน ตั้งกติกา/ระเบียบร่วมกัน และยอมรับในการปฏิบัติตามกติกานั้น
- เลิกการบุกรุกทำลายป่า ใช้ที่ดินอย่างคุ้มค่า ไม่ขายที่ดินให้คนต่างถิ่น
- มีคณะกรรมการหมู่บ้านดูแล
- เป็นการท่องเที่ยวไม่เน้นเงิน ไม่เน้นจำนวนมาก
- ต่างกับการท่องเที่ยวของผาหมอน มีการรับสิ่งใหม่เข้ามาอย่างไต่ตรง
- เหมือนเห็นชีวิตย้อนยุค 20 – 30 ปี
- มีการจัดการเลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชพันธุ์ดอกไม้ประดับและอื่นๆ และใช้เทคโนโลยี
- ที่อยู่อาศัยดูลำบาก คนเยอะ ต้องเดิน

- มีรูปคนดังแขวนให้ดูจากที่เขาเข้ามาเที่ยว
- เห็นความเป็นมิตร เป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส แม้พูดสื่อสารเราไม่ได้ก็นำใจดี
- คุณสมบัติมีวิถีคิดแปลก ความเป็นผู้นำสูง

สิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยบ้านผาหมอน...

เมื่อเดินทางมาถึงหัวหน้าโครงการและทีมวิจัยออกมาต้อนรับและพาเราไปทานอาหารเที่ยงซึ่งเป็นอาหารท้องถิ่นของชาวกะปายกะญอ มีน้ำพริก (ยำปลากระป๋อง) แกงไก่ ผักพื้นบ้าน และข้าวคดขุ่นๆ (ข้าวเจ้า)

จากนั้นจึงได้ตั้งวงคุยกันที่บ้านพักรับนักท่องเที่ยว ชื่อกระท่อมไม้ไผ่สีชมพู (Bamboo Pink House) แนะนำทั้งเขาและเราเสร็จ คุณสุรสิทธิ์ก็เล่าที่ไปที่มาของโครงการ ชื่อโครงการการท่องเที่ยวเชิงศึกษานิเวศน์ และวัฒนธรรมแบบยั่งยืนโดยชุมชนบ้านผาหมอน ดอยอินทนนท์ จ.เชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้และฟื้นฟูภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อนำไปสู่ระบบการท่องเที่ยวตามรูปแบบโดยชุมชน ค้นหาศักยภาพและสร้างตัวตนให้คนนอกและภาครัฐเข้าใจ และยอมรับ
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน
3. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการที่เหมาะสมกับตนเอง

โจทย์คือการท่องเที่ยวที่เหมาะสมบนวิถีชีวิต วัฒนธรรม ทรัพยากร เกษตร สมุนไพร อาชีพ ชุมชนบ้านผาหมอนเป็นอย่างไร

สาเหตุที่หันมาทำงานวิจัยเพราะขณะนั้นมีนักท่องเที่ยวเข้ามามาก มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนให้ทำก่อน แล้วจึงเข้ามาทำงานวิจัย ที่เข้ามาทำเพื่อให้หน่วยงานป่าไม้ซึ่งตอนนั้นมีความขัดแย้งกันมองเราเป็นคนทำลายป่าให้เขายอมรับและเข้าใจ โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ ซึ่งตอนแรกที่ทำชาวบ้านไม่ยอมรับการท่องเที่ยว ไม่เข้าใจจะทำทำไม ทีมก็ค่อยทำความเข้าใจ โดยใช้เวทีประชุมพูดคุยบ่อยๆ มีคณะกรรมการกลางของหมู่บ้านแต่ละฝ่ายดำเนินการรับผิดชอบ เป็นแกนนำที่มีความน่าเชื่อถือที่ช่วยแก้ปัญหาาร่วมกันสร้างเครือข่าย และใช้วิธีการดึงหน่วยงานเข้าไปร่วม

เมื่อเสร็จโครงการวิจัยทีมบ้านผาหมอนได้

- เรื่องของการยอมรับจากหน่วยงาน มีการให้ความรู้ ให้ความร่วมมือ และการประชาสัมพันธ์สื่อสารบอกต่อ
- ลดความขัดแย้ง หน่วยงานเข้าใจมากยิ่งขึ้น
- มีมาตรการในการดูแลรักษาป่าและดูแลชุมชน
- สามารถคงวิถีชีวิตแบบเดิม

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนกับทีมบ้านผาหมอน ตามประเด็นที่เตรียมไว้

ประเด็นเส้นทางท่องเที่ยว

การสื่อความหมาย ทีมบ้านผาหมอนจะมีวิธีเล่า เอาเรื่องภูมิปัญญา ความเชื่อมาผสมผสานกับความรู้ทางวิชาการ หาเทคนิคเรื่องเล่าให้ไม่น่าเบื่อ หากคนในชุมชนที่รู้เรื่องนั้นมาเป็นคนเล่าเรื่องเอง เช่น เรื่องป่าสื่อ

อ่อน เป็นป่าหิมพานต์ ป่าเต็งรังเป็นป่าชาย เรื่องของต้นไม้ไทร เป็นนักบุญและนักฆ่าด้วย ที่สำคัญเราต้องรู้ว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มที่เข้ามาอยากรู้เรื่องอะไร ส่วนเรื่องการสื่อสารจะมีตามซึ่งเป็นในชุมชนช่วยแปล

โปรแกรมเที่ยวจะมี เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ศึกษาสมุนไพร พานักท่องเที่ยวดูการทำนา ขึ้นบันได และนำเที่ยวเข้าชมวิถีชีวิตชุมชนในหมู่บ้าน

ประเด็นการตลาด

การท่องเที่ยวของบ้านผาหมอนเน้นเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มสถาบันการศึกษา นักศึกษา และชาวฝรั่งต่างชาติ(ฝรั่งเศส) การเข้ามาเที่ยวต้องจองก่อน ไม่อย่างนั้นอาจจะไม่ได้พัก ราคาที่ตั้งมาจากชุมชนเป็นคนตั้งตามต้นทุน ลูกค้านำเข้ามารับเท่าที่รับได้ ไม่เน้นจำนวนมาก เอาเท่าที่ทีมสามารถจัดการได้

ประเด็นการจัดการ

มีการสร้างบ้านรองรับนักท่องเที่ยว โดยลงเป็นหุ้นละ 100 บาท ถ้าไม่มีเงินลงก็ใช้วิธีเอาแรงไปช่วยสร้างบ้านพัก คิดราคาเป็น 1 วันละ 100 บาท และหากใครมีสิ่งของจำพวกหมอน ผ้าห่มก็ออกเป็นสิ่งของการรับลงหุ้นนี้เปิดสำหรับทุกคน เมื่อครบ 1 ปี จะมีการปันผล จะมีเงินกองทุนสำหรับการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก เยาวชน และโรงเรียน จัดการเรื่องเครื่องอุปโภคบริโภค

ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่จองเข้ามาพัก

- บ้านพักมี 2 ห้องนอน 2 ห้องน้ำ สำหรับ 6-10 คน ราคา 2,500 บาท
- ค่าไกด์นำเที่ยว วันละ 500 บาท
- ค่าอาหารมื้อละ 120 บาท
- รถรับส่งจากสนามบินไป-กลับ 6,000 บาท
- โปรแกรมท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน ราคา 6,400 บาท
- ค่าธรรมเนียมชุมชน 40 บาท
- ค่าน้ำค่าไฟหักออก 15%

ประเด็นการประชาสัมพันธ์

เรื่องการประชาสัมพันธ์ ไม่เน้นโฆษณา ส่วนใหญ่จะเป็นการบอกปากต่อปาก มีการโฆษณาผ่านเว็บไซต์ และติดต่อผ่านโทรศัพท์ มีบริษัททัวร์เป็นนายหน้ารับลูกค้า ซึ่งจะเป็นลูกค้าที่ชอบท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิต นอกจากนี้ยังมีการติดต่อผ่านเครือข่ายท่องเที่ยวด้วย และหน่วยงานป่าไม้ยังช่วยประชาสัมพันธ์อีกทาง และการออกงานนิทรรศการ

สิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยดอยหลวงเชียงดาว...

โครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมบนดอยหลวงเชียงดาว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณดอยหลวงเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทำเพื่อหารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาวที่เหมาะสม เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

เมื่อทีมเดินทางไปถึงก็เป็นเวลาเกือบบ่ายโมงแล้ว ซึ่งทีมวิจัยดอยหลวงเชียงดาวรอทานอาหารเที่ยงด้วยกัน จึงทานอาหารร่วมกันก่อน จากนั้นจึงมีการคุยแนะนำตัวทีมวิจัยทั้งผู้มาเยือนและเจ้าของบ้าน เสร็จแล้ว

ทีมวิจัยคอยหลวงฯพาทุกคนไปเที่ยวชมถ้ำเขาเชียงดาวก่อน โดยมีไกด์ซึ่งเป็นกลุ่มแม่บ้านพาเดินในถ้ำ และบรรยายให้ฟังเบื้องต้น แล้วจึงกลับมานั่งแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานวิจัยที่ศาลาของวัด

ทีมวิจัยเล่าสาเหตุที่เข้ามาทำโครงการ เริ่มจากกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก มีปัญหาเกิดขึ้นคือเรื่องของขยะล้นคอก และจุดพักของนักท่องเที่ยวไม่เป็นที่ทำให้เกิดผลกระทบกับพรรณไม้หายาก

รู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นชุมชนที่เราไปเยือน...

- เป็นพื้นที่คอยหลวงเชียงดาวกลายเป็นชุมชนเมืองไปแล้วและไม่ค่อยตื่นเต้นเท่าไร

อดีต เป็นที่ปลูกฝิ่น มีการท่องเที่ยว นานเข้าเกิดปัญหาเรื่องของห้องน้ำ และปัญหาขยะล้น คนเที่ยวมาก จนหันมาทำงานวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เริ่มมาทำวิจัยด้วย มีการร่วมกันเก็บข้อมูล/บันทึก นำเสนอ ใช้ท่องเที่ยวเป็นเครื่องมืออนุรักษ์ มีหน่วยงานเข้ามาช่วยเสริมความรู้ทางวิชาการ

สิ่งที่ได้จากการทำวิจัย

- ศักดิ์ศรีท้องถิ่น
- ได้รับความภูมิใจ
- สำนักรักท้องถิ่น
- คนได้เรียนรู้ร่วมกัน
- ได้ข้อมูลที่พูดตรงกัน
- เกิดเครือข่าย
- เกิดกฎ ระเบียบ กติกาข้อตกลงร่วม
- ชาวบ้านเลิกตัดไม้ เปลี่ยนมาเป็นอนุรักษ์แทน
- สัตว์และพืชปลอดภัย
- ทีมวิจัยเป็นวิทยากรให้ความรู้
- เกิดสำนักรักท้องถิ่น

สิ่งที่ทีมวิจัยได้จากการแลกเปลี่ยน...

- ไกด์เป็นกลุ่มมีความเข้มแข็ง
- ไกด์เล่าข้อมูลตรงกัน
- การแต่งตัวเป็นเครื่องแบบเหมือนกัน เห็นแล้วสุภาพ เรียบร้อย
- ทำที่เป็นมิตร
- มีระบบการจัดการดี
- เดินถ้ำไปฟังไกด์เล่าเพลินดี
- มีเรื่องราวประวัติศาสตร์พระพุทธรูปพม่า
- มีการทำเรื่องการท่องเที่ยวมา 30 กว่าปีแล้ว

- วัดเป็นคนจัดการเองในช่วงแรก
- ต่อมาชาวบ้านขอมาจัดการเอง
- แบ่งผลประโยชน์ให้วัด 20% สำหรับโคด 40% เงินเข้าหมู่บ้าน 40%
- อบต. มีหน้าที่ช่วยสนับสนุน ไม่ยุ่งเกี่ยวมากเพราะถ้าอยู่ในเขตการดูแลของวัด เห็นชาวบ้านและวัดจัดการได้อยู่แล้ว
- มีอะไรก็คุยกันที่วัด
- มีกรรมการวัดควบคุม
- เห็นการจัดการที่ยึดถืออย่างเข้มแข็งในการเดินป่าเที่ยวดอยหลวงเชียงดาว
- ถ้าเป็นสถานที่ธรรมดาแต่นำเสนอได้น่าสนใจ
- มีการสร้างเรื่องราวให้น่าสนใจและรวมทั้งเรื่องความเชื่อทางศาสนาพุทธ และพราหมณ์
- งานวิจัยเป็นการให้โอกาสและสร้างคน
- คนทำวิจัยต้องใจรัก รับฟังและเคารพความคิดของผู้อื่น เสียสละ
- ต้องใช้ศิลปะในการพูด
- งานวิจัยทำให้ได้เก็บความรู้จากผู้เฒ่ามาเล่า
- ประชุมกลุ่มย่อยบ่อย
- มีการขยายสู่โรงเรียนอีกทาง
- ทุกๆวันก็คือการวิจัยอยู่แล้ว
- ปัญหาในทีมคือการเปลี่ยน/ย้ายหัวหน้าเขตฯก็ต้องทำความเข้าใจความเข้าใจกันใหม่
- ระหว่างเจ้าหน้าที่และชาวบ้านในการดูแลป่า ทำความเข้าใจและทำเพื่อเป้าหมายเดียวกันแต่วิธีการต่าง
- ไม่ใช่ไฟฟ้าในถ้ำ เพราะฉะนั้นนักท่องเที่ยวเข้าไปต้องจำใจ
- เส้นทางในถ้ำลำบากมีหินหล่ม

สิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยเครือข่ายการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย ...

โครงการวิจัยที่เคยทำมาโครงการเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาข่า เพื่อศึกษาภูมิปัญญาเกี่ยวกับพิธีกรรมและประเพณีในรอบปีของชนเผ่าอาข่า เพื่อผลิตสื่อและคู่มือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาข่าเกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรมในรอบปีของชาวอาข่า เพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาข่าที่เหมาะสมกับกาลสมัยและสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และกระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ เพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาข่า ที่เหมาะสมกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และกาลสมัย

การพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดเชียงราย ระยะที่ 1

เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดเชียงราย 2. เพื่อหารูปแบบและวิธีการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จ.เชียงราย 3. เพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชน พัฒนามาตรฐานรูปแบบ การจัดการและการตลาดท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่สอดคล้องกับทีมวิจัยที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยน นาย บัณฑิต เครือวงศ์ นายกอบต.ภูชี้ฟ้า นาย ไกรสิทธิ์ สิทธิโชค หรือคุณอาทุ่ หัวหน้าโครงการ และคุณรัก

ทีมวิจัยเป้าหมายที่มาทำงานวิจัยเพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาชุมชน และเพื่อฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรและภูมิปัญญา

- งานวิจัยทำเพื่อพัฒนาศักยภาพ เปลี่ยนความเข้าใจ เปลี่ยนมุมมอง เปลี่ยนความคิด แก้ไขความขัดแย้งในชุมชน
- วิธีการที่ทีมวิจัยใช้ทำงานคือ
 - มีอะไรเข้ามาก็ใช้การตั้งคำถาม
 - มีการทบทวนโจทย์วิจัยอยู่เสมอ ทำเพื่อเรา หรือทำเพื่อใคร
 - เวลาต้องทำให้เห็นเป็นรูปธรรม สัมผัสได้จะสามารถบอกเล่าได้ง่าย
 - ทำพื้นที่เล็กๆ ให้ชัด
 - ขยับเป็นเครือข่าย
 - ทำเพื่อผลประโยชน์ของหมู่บ้าน
 - ใช้ปราชญ์เป็นครู
 - ถ้าคิดถึงมูลค่าก่อนคุณค่าก็พัง
 - สงวนจุดต่าง รักษาจุดร่วม
 - เทคนิคการเป็นนักประสานอย่างน้อยการคุยต้องไม่เป็นทางการ สร้างความสัมพันธ์
 - นักท่องเที่ยวเสียเงินมาควรวินิจฉัยชีวิตเรา
- ได้เทคนิคการนำเสนอ
- ไม่เห็นวิถีชีวิตชาวเขา ได้เพียงเล่าสู่กันฟัง
- ไม่ค่อยสอดคล้องกับการท่องเที่ยวที่เราทำ
- นำเสนอเป็นวิชาการ เป็นนักวิจัยที่ยกระดับแล้ว
- ทำท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ เน้นรับชาวต่างชาติ
- มีหลายเรื่องปรับใช้ได้
- นักท่องเที่ยวต้องเข้ามารับฟังข้อมูลเบื้องต้นของชาวเขาก่อนเข้าไปในหมู่บ้าน

กับสิ่งที่วาดจินตนาการไว้ก่อนไปดูงานที่ภาคเหนือเหมือนกัน ...

- มีการออกแบบที่พักและห้องน้ำดี เหมาะกับพื้นที่
- เจออากาศที่นี่เย็นร่างกายปรับไม่ทัน
- เห็นการแบ่งสัดส่วนชุมชนอยู่อีกที่ ที่พักและนักท่องเที่ยวอยู่อีกที่
- ประทับใจธรรมชาติ นาขั้นบันได ลำธาร ที่พักที่แยกจากชุมชน การตกแต่งภูมิทัศน์รอบๆ
- มีการเลี้ยงปลาในลำธารได้โดยไม่มีใครจับ ขโมย
- แปลกใจที่เขาที่คดอยมีนาข้าว
- ดันไม้บริเวณที่พักมีน้อย
- เมื่อเราไปถึงน่าจะมีชาวบ้านมาต้อนรับแต่กลับไม่มี
- อยากเห็นการทำนาของเขา

- เป็นสถานที่สวยงามอยู่ท่ามกลางภูเขา มีท้องนา มีป่าไม้
- อยากอาบน้ำให้สะอาดซักที
- มีเครื่องทำน้ำอุ่นแต่ใช้ไม่เป็น
- ไม่เห็นชาวบ้าน
- กลัวน้ำที่เราอาบน้ำในลำธารจะไม่สะอาดเพราะมีบ่อเลี้ยงปลา

วิเคราะห์จุดเด่น-จุดด้อยจากการดูงาน

จากพื้นที่ดูงาน

- เห็นการท่องเที่ยวที่ขายคุณค่า ขายความเป็นชาวเขา เป็นวิถีชีวิต
- เป็นการท่องเที่ยวที่มาจากกระแสการท่องเที่ยวหลักก่อนช่วยดึงดูดการท่องเที่ยวของชุมชนที่ทำให้เป็นที่รู้จัก
- มีการจัดการที่ดีตามแบบของเขา
- เมื่อเจอปัญหา มีการพูดคุยกันก่อน
- ทีมวิจัยมีความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว
- วิถีชีวิตน่าสนใจ และยังไม่เปลี่ยนแปลงมาก
- การท่องเที่ยวของเขาดังมานาน มีต่างชาติรู้จักเยอะ
- สามารถกำหนดรับนักท่องเที่ยวได้
- จะรับนักท่องเที่ยวตามกำหนดตามจำนวนคน หากรับมากแล้วเป็นปัญหาก็ไม่รับ
- เริ่มจากการทำเล็กๆ แล้วขยายใหญ่
- ทำแล้วดึงคนเข้ามาร่วมเพิ่มขึ้น สร้างการยอมรับ
- ใช้กฎแห่งกรรมนำกฎหมาย
- เขาเหลือของดีไม่มาก แต่เขานำเสนอดี

วิเคราะห์ทีมและพื้นที่ภูผาเพชร

- มีของดีเยอะ มีธรรมชาติ ถ้า และของดีไว้โชว์
- ยังมีปัญหาเรื่องการจัดการ
- คั้นของดียังไม่พบ
- ยังไม่ได้สัมผัสหัวรวมคิดกัน ไม่ได้หันหน้าคุยกันอย่างจริงจังยังไม่รับผิดชอบ
- การท่องเที่ยวบ้านเราเป็นถ้ำ ล่องแก่ง แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์
- นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเพื่อความสุขสนุกสนาน คลายเครียด
- อยากให้ลูกค้ามาศึกษาวิถีชีวิตมากกว่ามาเที่ยวอย่างเดียว
- เลือกนักท่องเที่ยวไม่ได้
- ด้านของดียังค้นไม่หมด ถ้าเขาไม่ได้ถ่ายทอดไม่หมด
- สร้างการยอมรับยังไม่ได้

- ผู้นำบ้านเรายังไม่เต็มที่ พัฒนาร่วมกันยาก
- ยังไม่เป็นเอกภาพ มีความขัดแย้ง
- เราต้องวางระบบให้ดี
- การจัดการในทีมของเราจะแข็ง ใครขัดแย้งจะเอาออก
- สามัคคีคือพลัง
- สรุปพวกเราคิดแล้วทั้ง ไม่ตามต่อ

สรุปสิ่งที่ได้จากการดูงานครั้งนี้...

- ได้เห็นความเป็นอยู่ของผู้คน บ้านเรือน วิถีชีวิตของเขา
- เอาสิ่งต่างๆมาพัฒนา
- การดึงคนเข้ามามีส่วนร่วม ทำยาก และเราจะทำได้หรือไม่
- ได้เกิดความคาดหวัง
 - ได้เพื่อนใหม่
 - ผู้ร่วมชะตากรรม
 - เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ
- ได้เผยแพร่ชุมชนให้เป็นที่รู้จัก เพื่อนรู้จักเรา
- ทีมวิจัยเข้าใจ เปิดมากขึ้น
- คิดหาวิธีรักษาป่าให้สมบูรณ์
- ทีมวิจัยภาคเหนือพูดเก่ง
- เกิดความตั้งใจที่จะกลับมาทำ
- เกิดแนวคิดใหม่ๆในการทำงานของเรา เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ไกด์ การสื่อความหมาย
- เห็นวิถีชีวิตของชนเผ่า เห็นของจริง เห็นการทำนา ดอกไม้ ต้นไม้ สภาพบ้านภาคเหนือ
- ศักยภาพของไกด์และทีมของชาวเขา
- เห็นประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ แปลกไปจากบ้านเรา
- ได้ประสบการณ์บทเรียนของเขามาประยุกต์ใช้ของเราให้เหมาะสม
- ยังเห็นโครงการเขาไม่หมด แต่จะพยายามเก็บสิ่งที่ได้และความคิดที่ได้มาทำต่อให้สำเร็จ
- เห็นเพื่อนแล้วเห็นตัวเองชัดขึ้น
-

เข้าใจงานวิจัยอย่างไร หรือตอนนี้คิดอย่างไรกับงานวิจัย ...

- ได้รู้การวิจัยคือการศึกษารเรียนรู้ สังเกตอะไรบ้างที่มีอยู่ในวิถีปกติ
- ขุดคุ้ย รู้ให้เท่า แผลงให้ได้
- ปัญหาแก้ได้ไม่ยากอย่างที่คิด
- เมื่อก่อนคุยเรื่องงานวิจัยยังเป็นไกด์ตาแตก แต่คือการลงมือทำเองทำจริง เราก็จะรู้จริงได้
- เข้าใจเป้าหมายปลายทางชัดเจน

- มั่นใจที่จะเดินทางไปทำงานต่อ รู้ที่ไปที่มา
- เมื่อก่อนไม่รู้ว่าการวิจัยคืออะไร ตอนนี้เข้าใจว่าการบันทึกประวัติศาสตร์บ้านเราเอง
- ตอนแรกยังไม่รู้ว่านักวิจัยคืออะไร ประชุมอะไรสอกลแสง ไม่เห็นต้องทำวิจัยก็ได้ เราก็ทำกันอยู่แล้ว
ตอนนี้มั่นใจ 99% เข้าใจว่าอ้อ ...มันเป็นแบบนี้เอง
- งานวิจัยเป็นการพูดคุยบ่อยๆ ทำให้เราเข้าใจมากขึ้น
- งานวิจัยเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา พัฒนาค้น รongรับผลกระทบในระยะยาว หาวิธีการได้
- งานวิจัยทำให้รู้จุดเด่น จุดด้อย ทำแล้วขายไม่หมด

ปัญหาและอุปสรรคในการดูงาน

- เล่าไม่ทัน ฟังไม่ออก เสียงพูดเบา
- เวลาในการแลกเปลี่ยนน้อย
- การถามเรามุ่งถามแต่เรื่องที่เรารับผิดชอบ พูดไม่สุดเป็นเรื่อง
- คำถามที่ถามไปบางทีเขาตอบเชื่อมโยงไปเรื่องอื่นมากเกินไปสนใจ
- จิตใจออกแวกไม่เป็นสมาธิ ไม่ได้ตั้งใจฟัง
- ความเหนื่อยล้าจากการเดินทาง ง่วงนอน
- เรื่องที่ได้ยังไม่ตรงตามความตั้งใจของตนเอง
- มุ่งรับผิดชอบแต่การบ้าน

นักท่องเที่ยวยุคที่เราอยากได้...

- นักท่องเที่ยวที่เข้ามา 2 ประเภทเป็นหลัก คือนักท่องเที่ยวที่เน้นเข้ามาศึกษา วิถีชีวิตจะจัดการ ไม่ลำบากกับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเพื่อความสุข จะมีการเรียกร้องมาก
- เราจะสื่ออย่างไรให้มีความหมาย
- เราจะสื่ออย่างไรให้มีคุณค่า
- เราจะทำอย่างไรให้เกิดพลัง
- ค่อยๆคิด ค่อยๆทำ ป้อนให้จับแล้ววัดปลา

ทีมวิจัยสะท้อนพี่เลี้ยง เส้นทาง โปรแกรม และการเดินทาง ...

- ดีใจที่ได้ร่วมเดินทางด้วยกัน
- มีความสนิท กันเคย คุยเล่นได้
- ร่วมหัวจมท้ายกัน
- เป็นคนจุดชนวนความคิด
- เป็นคนบอกทางและให้ข้อมูล
- สร้างบรรยากาศการพูดคุยในรถตู้
- ทำตัวเหมือนกันกับชาวบ้าน
- ช่วยถาม ช่วยคิดให้ทีมได้ข้อมูล
- พี่เลี้ยงชวนแหล่ง ชวนพูด

- ทำรายงานให้ได้อ่าน และเพิ่มเติมที่ยังขาด
- เป้าหมายที่ได้ไปคู่ชัดเจน
- คำนวณค่าเวลาที่เสียไป
- เห็นความจริงใจ เต็มใจของเพื่อน
- เมื่อก่อนกลัวผิด ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดง ไม่มั่นใจ

พี่เลี้ยงสะท้อนทีมวิจัยและการเดินทางครั้งนี้ ...

- ไม่คาดคิดว่าจะได้ไป
- กังวลไม่คุ้นเคย
- พยายามเตรียมตัว
- หาข้อมูลของโครงการ
- อาจมีการบังคับให้ทีมคุยบ้าง คงไม่เป็นไร
- มีการสังเกตงวในการแลกเปลี่ยน
- ชวนคุยชวนคิดต่อว่าจะทำอะไรต่อ
- นักวิจัยตรงเวลามาก
- หาวิธีการชวนคุยอย่างไรไม่ให้ทุกคนเกร็ง สามารถเล่าเพื่อนได้
- ได้ข้อคิดจากการดูงาน
- เห็นว่าสิ่งดี ๆ ออกมาในรอมมาก ตอนที่เรารุ้กัน
- ต้องขอบคุณคุณภาพที่เตรียมพื้นที่และข้อมูล ทำให้การเดินทางราบรื่น
- เห็นความตั้งใจของทีม หลายคนเก็บสิ่งต่างจากการดูงานได้มาก
- อยากให้อาทุกอย่างที่ได้จากการดูงาน อาจเอามาใช้ได้ไม่ทั้งหมด มาคิดมาปรับใช้กับบ้านเรา บนความเป็นภูผาเพชร
- สิ่งสำคัญอย่าท้อ ทำโครงการวิจัยให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่เราวางไว้
- ใครไม่รวมอย่าเพิ่งตัด ค่อยๆหาวิธีการเปลี่ยนความคิดเขาให้ได้ จะเกิดประโยชน์กับเรามาก

เวทีที่เดินมาถึงเที่ยงคืนกว่าๆ หลายคนนั่งเกือบจะหลับแล้วก็สมควรแก่เวลา นั่งกันทรหดมาหลายๆ ชมเชย ก่อนกลับ นัดพบกันอีกวันที่ 26 เมษายน 2552 เวลา 13.00 น. เพื่อดูข้อมูลร่างรายงาน และเนื้อหาที่ได้

เวทีทบทวนข้อมูล

วันที่ 18 เมษายน 2552

ณ ชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์ อ.มะนัง จ.สตูล

ผู้ร่วมประชุม

ทีมวิจัยครบ และเจ้าหน้าที่สกว. ผู้ประสานงาน

วัตถุประสงค์

เพื่อร่วมกันทบทวนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และรายงานความคืบหน้า

เรื่องต้นกสงฆ์ / เรื่องถ้ำ

ลุงศักดิ์พูดกับลุงช่วง และป้าแดงว่าจะหาที่ตั้งสำนักสงฆ์ ลุงธณ ลุงชู พี่แปลกก็คุยเรื่องว่าจะเอาที่ตรงถ้ำยาวเพราะเหมาะสมที่จะตั้งที่สุด ถ้ำลุงช่วงให้ก็เหมาะสม คิดว่าจะทำกุฏิก็มีรถไถมา แล้วก็กวาดที่ทำกุฎมาสักระยะก็พบถ้ำกว้างขวาง

ปี 2533 ปลายปี ออกพรรษาจึงบอกว่าพบถ้ำ

การเข้ามาตั้งรกราก

รอบแรกน้ำไขมาคนเดียวแล้วก็ไปชวนนายไสว แล้วมากันคนละทางนาไสวมาทางในถ้ำส่วนนายไขมาทางบนเขา นายไสวถึงก่อน ปี 2511เพิ่มเป็น 5 ครั้ว ปี 2512 เพิ่มเข้ามา 7 ครั้วรวมเป็น 12 ครั้ว มาจากพัทลุงล้วนแต่เป็นญาติๆกัน มาเพราะดินดีเหมาะแก่การเพาะปลูก ทำกิน

ช่วงแรก มีสัตว์ป่า เสือ ค้างคาว ค้างคาว ปลาสมบรูณ์โดยเฉพาะงูน้ำ งูซุกซุม งูเหลือม คนที่เข้ามาปี 2512 ที่ยังมีชีวิตอยู่มีใครบ้าง...นายพราก นายคอง ผู้ใหญ่ นายริน ตอนนั้นนายไขตาย ถูกยิงที่พัทลุง ปี 2513 คนเข้ามาเยอะที่สุดเพราะมีการสัมปทานป่าพอดิ น้ำเพชรเริ่มเข้ามาชาวบ้านเพิ่มมาประมาณ 2530 คนเข้ามาทำไร่ รับจ้างถางป่า มีการโค่นไม้ใหญ่ เริ่มมีคนคน คนงานก็เยอะ เค้าโค่นเอาไม้ใหญ่เราก็กองที่ของเราไป มีการตั้งถิ่นฐานเป็นหย่อม ๆกระจาย 4 ที่คือ

- ปากคอก
- ป่าพล
- ถ้ำคอก
- เจ็ดคต

มีการปลูกผักเพื่อค้าขายนำไปขายที่ละงู ขาดิปลี ข้าวฟ่าง ถั่วฝักยาว ส่วนผลไม้ปลูกกินภายใน เอาจริงเป็นต้นจากพัทลุงมาปลูก คนทยอยกันเข้ามาเรื่อย ๆตั้งแต่ 2513-2526

เรื่องของการสัมปทาน

2517-2518 ซึ่งถ้ำเก่าที่ทำคือทรงศักดิ์ ที่มาจากกทม และเจียมที่เป็นคนพัทลุง

2521-2522 หยุดการทำสัมปทานอย่างจริงจัง

ปี 2513 กทท เข้ามาแต่ไม่ปรากฏตัวเจอแต่ร่องเท้า

ปี 2514 ก็ยังไม่เจอรัฐบาลประกาศว่าคอมทำร้ายคน

ปี 2515 ก็เจตต์แล้วที่รัฐบาลประกาศว่าคอมมูนิสต์

ช่วงแรก ๆ ก็กลัวแต่พอช่วงหลัง ๆ ก็เห็นว่าเค้าช่วยคน ผมยาวก็ช่วยตัด มียารักษาโรค(ยาฉีด) ส่วนมากเป็นนักศึกษา มาช่วยทำนา มาเยี่ยมบ้านพูดคุย เค้าจะไม่ขอของแต่แล้วแต่เราจะให้ วันแรกที่มาที่นี่

เมื่อก่อนเป็นป่าแก่ กลางวันจะไม่ค่อยเห็นแสงสว่าง สัตว์ที่มีมากได้แก่เสือดาว หมูป่า กวาง จง กบ ปลา ผู้ใหญ่มาพร้อมกัน 4 คน นายเป้า อนันต์ นายไข่ บุญสุข นายสมปอง อนันต์(ผู้ใหญ่) นายทอง อนันต์ (น้องผู้ใหญ่) มาจากพัทลุงอำเภอท่งทราย หมู่ 3 ตำบล ชรัก เนื่องจากที่พัทลุงนั้นมีความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้น ก่อนหน้านั้นไปตรัง กระบี่มาแล้วเจอที่มะนัง ดินดี หาดของมาแล้วนอนพักที่วังสายทอง 1 คืน แล้วหาดของต่อมาอยู่ในกอบ ตั้งเรือนเป็นไม้ 4 เสาไม่ใหญ่มาก ในคอกหรือในกอบ ตั้งมานานแล้ว เมื่อก่อนจะทำไร่ ตั้งทับแล้วก็ถางป่า ทำไร่ ตามได้ประมาณปี 2510 ถางเสร็จก็หาข้าวมาปลูก ข้าวจากที่พัทลุง คน 4 คน ถาง 10 ไร่ ใช้เวลา 15 วัน จะใช้ไม้ใหญ่เพื่อทำนังร้าน

นอนตอนกลางคืนต้องจุดไม้ไฟ ป้องกันเสือ

“ยี่ถาง สามโค่น สี่ลากพา ห้าเผาปรน”

หลังจากทำเสร็จก็กลับพัทลุงทั้ง 4 คน ถางที่แรกที่บ้านน้ำริน สามแยกถ้ำเจ็ดคด ฝั่งด้านหัวนอน เมื่อกลับบ้านแล้วอยู่บ้านนานหลายเดือน คนจนเดินทางบอยเปลืองเลยอยู่นานส่งตัวแทน 1 คนกลับมาเผาปรน เมื่อถึงฤดูช่วงของการหาข้าวก็เริ่มพาผู้หุงเข้ามาช่วย 4 คน ชายเพิ่มมา 3 คนเมื่อหาข้าวเสร็จก็กลับอีกแต่ก็มีการสร้างนาเพิ่มขึ้นอีกเป็น 2 หลัง หลังจากนั้นมาอีก มาปลูกพริก ข้าวฟ่างและถั่วเหลืองข้าว ปลูกผักแซมในข้าว ส่วนมากคือปลูกเพื่อกินเองอย่างเดียว ไม่มีการขาย ตอนนั้นส่วนมากก็ไป-กลับแล้วก็ซื้อของกลับมาที่นี่

ในส่วนของการหาสัตว์น้ำก็เป็นการตกปลา ปลาสมบุรณ์กินเหยื่อทุกอย่างกระทั่งแมลงวัน แต่ส่วนมากใช้กิ่งก้อยเป็นเหยื่อ ในช่วงของการเก็บเกี่ยวมีคนเพิ่มขึ้นเป็น 8-10 คน ถางป่าเพิ่มอีกประมาณปี 11 เพราะเพิ่มเป็น 5 ครัว ครัวละ 10 ไร่รวม 50 ไร่ ตอนนั้นผู้ใหญ่อายุได้ประมาณ 22 ปียังไม่มีการมีมะนังเกิดขึ้น มีหมู่บ้านแล้วเป็นชุมชน ป่าสงวนนิคม ยังไม่มีถนน ที่วังสายทองจะเป็นทางพลี(ร่องทางน้ำไหล) ตอนเข้ามาอยู่มาทางเขาขาว ละงู ไปออกหินปู ท้องนาแก้ว ท้องยักหาย พานเขียว วังสายทอง ถึงท่าคลองออกเป็นป่าสงเคราะห์สัมปทานได้ -ท่าคลองตะวันตกสัมปทานไม่ได้ เขาขาวคือบ่อหิน ตอนนั้นการเดินทางจะมีรถยนต์มาส่ง

ออกจากบ้านวังปลิง ขึ้นรถโดยสาร ขึ้นรถโพธิ์ทองที่สี่แยกนาโหนด ไปควนเนียง-คูหา แล้วนั่งรถต่อรถ เพราะรถไม่เข้าละงูแล้วต่อไปจากบ่อหินถึงที่นี่จะเดินอย่างเดียว ถ้ามาทางตรงก็ลงพานา ขึ้นรถที่สี่แยกพัทลุง-ตรัง-สตูลและลงพานาและเดินต่อจนถึงพักกลางทางที่วังสายทอง มะนัง(หากรีบหน่อยก็ได้พักที่บ้านแจ้ง แดง ที่มะนัง)

การตั้งบ้านจะตั้งใกล้ ๆ กัน ที่ถ้ำเจ็ดคตมีอิสลามจากชรัค พัทลุงเข้ามาอีก 35 คน ทำที่เพิ่มเป็น 100 ไร่ และได้มาเจอกันจากการจุดไอ้ตูมและมีการไปมาหาสู่กัน ช่วยเหลือกัน

ทวดหินทอง

มีคนบอกว่าเป็นเสือ แต่ที่มีคนเจอเป็นงูใหญ่ เมื่อเดินผ่านต้องออกชื่อโดยเฉพาะเด็กเล็ก การเก็บนัง แก้วด้วยข้าวต้มหาม 2 คนหาม ทวดจะไม่ชอบประทัด เหล้า คนไม่ค่อยรู้เรื่องเรื่อง

เผ่าแก่เจียงเป็นคนตั้งศาลเป็นคนแรกจากการเข้ามาทำสัมปทานครั้งนั้น

ทวดถ้ำโกบ

ปะสะเอ็นเป็นคนมาพบทวดหินโกบ จำได้ไม่ชัดเจนเท่าไรแต่ตอนนั้นพาควายมาลากข้าวแล้วผ่านทางนั้น ปรากฏว่าควายติดตึงแล้วพอกับบ่วงให้วัวหยุด แล้วก็หยุดจริง ๆ แล้วก็มีคนไปนั่งกินเหล้าบริเวณนั้น ก็มีไม้ท่อนใหญ่หล่นลงมาแต่ไม่โดน ความเป็นมาของทวดถ้ำโกบต้องถามลุงจันทร์

การละเล่น

มีโนรา ลิเกป่า โดยการเอาแกนลอนมาตีเคาะเป็นจังหวะ ส่วนเรื่องโนราก็มีความรู้ในตัว ศิลปะจากพทลุง เล่นเพื่อคลายเครียด เป็นโรงสมักรเล่น หัดเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน เล่นกันตลอด ที่หัดมามีพี่ชายเอาเด็ก ๆ หัดพอเป็น อายุ 15-20 ปี มีหนังตะลุงด้วยแต่คนเล่นเสียแล้ว และก็มีเพลงบอกสมักรเล่น

ไฟฟ้าเข้ามาปี 37 พบถ้ำแล้วจึงมาใช้ไฟ

ชาไป

มาเจอคนแรกชื่อมาว มาพบเมื่อไร 2-3 ปีถึงพบ เข้ามาอยู่ก่อนเรา เมื่อมี อบต. เข้ามาคนก็เริ่มลอย 2540 มีการทำการท่องเที่ยว ททท ก็เข้ามา ถนนเข้ามา ก่อนหน้านั้นไม่มีการนำเที่ยวแต่มี ททท เข้ามากระตุ้นชาวบ้านตลอด ผู้ที่เริ่มทำการท่องเที่ยวแรก ๆ เป็นชาวละวู ชาวบ้านเมื่อก่อนไม่ค่อยมีความรู้จึงมี อบต. เข้ามาจัดการเรื่องการท่องเที่ยวแทน

ปี 25 26 -ปัจจุบัน ขาดตัดไคยัง มีการหมกยางปีไหน

ปี 2534 หมกยาง และได้ตัดยางแล้ว

ปี 2532 เริ่มมีการเจาะยางแล้ว

หน่วยรักษาพันธุ์เข้ามามีบทบาทห้ามการเจาะยางแต่ก็มีข้อตกลงกับชาวบ้านว่าชาวบ้านจะช่วยดูแลไม่ให้คนเข้ามาถางที่แต่ขอเจาะยางต่อ

ปี 25 36 ก็เลิกการเจาะยาง ให้มีการจัดการเรื่องการหมกยางชาวบ้านเสนอการปักป้ายห้าม

อาชีพอื่น

การหาของป่าหายไปเลยมีหน่วยงานเข้ามาดูแลเมื่อปี 2543

ผลกระทบเกี่ยวกับคอม

มีชาวบ้านโดนระเบิด ทหารเข้ามาคนอพยพไปที่อื่นเมื่อทหารเข้ามาและอพยพกลับเมื่อทหารออกไปที่แคมป์คนงานใหญ่ ชาวบ้านเอาของเอาข้าวมาตั้งก็โดนยิงและเผาไหม้หมดแต่ก็มีการฟ้องร้องกัน มีการไล่ยิงชาวบ้านแบบหลอก ๆ มีของเข้าไปขายด้านนอกแล้วหลังจากมีการสัมปทานเข้าก็มีถนนเข้ามา เริ่มตั้งหลักได้ ได้ตั้งค้

ปัญหาหลัก ๆ เรื่องการเคลื่อนไหวกทท ไซป่า

สหายส่วนหนึ่งเมื่อมีการหยุดเคลื่อนไหวกก็มีการเข้ามาจับจองพื้นที่มาทำกิน คนเป็นสหาย เช่น คุณช่วง คุณพร้อม ผม เป็น เรื่อง ผัน เรียง เมื่อน หนู

ปี 26 คนย้ายเข้ามากกว่า 100 ครัวเรือน สร้างเป็นกระท่อมเมื่อก่อนมีการช่วยเหลือซึ่งกันเพราะส่วนมากก็เป็นญาติ ๆ กันจากพทลุง มีเรื่องทะเลาะกันบ้างแต่ไม่รุนแรง ไม่ต้องขึ้นโรงขึ้นศาล

ตอนนั้นหมู่บ้านติด หมู่ 13 ต.นิคมพัฒนา อ. ควนขนุน ปี 26 มีการแยกหมู่บ้านจากหมู่ที่ 13 ต.นิคมพัฒนา เป็นหมู่ที่ 14 และปัจจุบันแยกเป็นหมู่ 6 ต. ปาล์มพัฒนา อ. ควนกาหลง
โรงเรียน

สร้างโรงเรียนป่าพน วันที่ 15 พฤษภาคม 2528(ให้ไปหาเอกสารที่โรงเรียน) เมื่อมีโรงเรียนแล้วชุมชนก็อยู่ราบรื่นขึ้น

ทวดหินกอง

มีมานานแล้ว อยู่หลายปีแล้ว ตั้งแต่ 10 มีกังยางหล่นลงมาทับรถที่จะดันทวดหินกอง ทำให้รถหยุดนิ่งทำงานต่อไม่ได้ ทำให้มีคนมาตั้งของบูชา หลังจากนั้นคนก็พากันไปด้วยเพื่อตั้งที่ทวดหินกอง เพราะเป็นเส้นทางที่ต้องมีการผ่านไปผ่านมา และเอ่ยชื่อทวด มีรถสิบล้อเคยพลิกคว่ำแต่ไม่มีใครเป็นอะไรถ้าเป็นช้างที่เดินผ่านจะโดนหักขา ก็ให้ไปบนทวดก็จะหาย ทวดหินกองชอบข้าวต้มหอม แต่ไม่ชอบเหล้า กับประทัด ทรงทวดแล้วนาย ไสว ปานช่วยบอกว่าเป็นเสือ คนที่เจอทวดคือปะสะเ็น ไม่กลัวเสือเวลาไปไหนก็ไปทางนั้น ตอนนี้ มีลูกโบของคนมุสลิม

ชาไก

ความสัมพันธ์การไปมาหาสู่ของคนตรง-พัทลุง

- การทำกิน หากินอย่างไร
- การไปเยี่ยม เอาไรไปฝาก เป็นประเพณี
- ความสัมพันธ์ในทับ การได้ของมา ดูแลช่วยเหลือ ปกครองอย่างไร อดีต-ปัจจุบันเป็นมาอย่างไร ดูพัฒนาการ
- ความสัมพันธ์ภายใน การช่วยเหลือ ความเป็นอยู่ เช่นการใส่เสื้อผ้า การกิน อดีต-ปัจจุบัน การใช้ยา รักษาโรค การเกิด การตาย ภาษา การพูดสื่อสาร

จากการได้พูดคุยกับนายปล้องซึ่งเป็นความช่าง ได้ข้อมูลคล้าย ๆ กับที่ผู้ใหญ่เล่า

เรื่องคุณพฤษฯ น้ำตังพบที่ไหน

ตอนนั้นแกไปอยู่กับชาวบ้าน แกติดตามพวกสหายไปนอนกันอยู่ ช่วงหลังแกก็ตัดสินใจเข้าไปอยู่ในกระบวนการในป่าเลย แกจะเป็นคนล่าสัตว์ ทำกับข้าว แกทำเรื่องการเมือง การทหารไม่ได้ทำการผลิตได้กับสหายที่ปลูกข้าว ปลูกผัก เข้าไปอยู่ประมาณ 5 ปี น้ำตังออกจากสหาย ปี 24 แกยังไม่ออกเลยจนไปปะทะกับทหารพรานและโดนยิงตายประมาณปี 26 แกกินเหล้าเก่งมาก

หลังจากนั้นความสัมพันธ์ชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง

พบลุงเจียด ป้าทับ ส่วนผมอยู่ในตระและได้เจอ ช่วงหลังป้าทับถูกระเบิดของผมและเพื่อน ๆ จึงพาไปหาผมที่ค่าย ผมช่วยป้าทับทำแผลแล้วสั่งให้อยู่ใกล้ทับของผม

การย้ายกลุ่มของชาไก

เมื่อก่อนชาไกกลุ่มจะไม่ใหญ่แล้วมีการแยกออกไปหลาย ๆ กลุ่ม เคยมีการพบกันเองมาอยู่ใกล้กันจากการล่าสัตว์ เคยได้ไปเจอในป่าว่ามีการรวมตัวกันเยอะมาก ๆ มาร้องรำทำเพลง

เมื่อก่อนมีการเอาของป่ามาแลกกับข้าวสาร ช่วงหลังจะมากขึ้นก็มีการสวมใส่เสื้อผ้าป่าทับก็ให้ผ้าถุง เมื่อก่อนยังใช้ดักไม้เป็นแลกเปลี่ยนอย่างเดียว ได้พูดคุยกับเต้าแซ ว่าเข้ามาตั้งทับแล้วได้ทำอะไรบ้าง มีปัญหาเรื่องปี

พ.ศ. จำไม่ได้ ที่ชุมนุมมาก่อนที่ตั้งแต่ปี 2532 เล้ารับซื้อหอย เจะยังเดินกันเป็นฝูงไม่ต่ำกว่า 20 คน นุ่งผ้าสั้นๆ เคยแอบมองแต่พอเขาเห็นเขาก็รีบนุ่งผ้า กลุ่มนั้นก็กลุ่มป่าทึบ พบแต่แซะช่วงแรกปีไหน จำ พ.ศ. ไม่ได้ แต่ถ้าเข้ามาอยู่จริง ๆ ที่แรกก็เข้ามาทำสวน เมื่อปี 2537 ถ้าตอนสร้างกระท่อมก็ปี 2525 ยังนุ่งโป๊ไม่อยู่หลังบ้านผม นอนเอาหัวเข้าโพรงหิน เพราะกลัวเสือ เมื่อก่อนก็ให้เสื้อผ้างะเป็นเสื้อผ้าบ้าน ๆ เล้าจะนุ่งโจงกระเบน ผ้าเดียวผู้หญิงก็จะรัดหน้าอกกลุ่มหนึ่ง ๆ ประมาณ 20 คน หรือ 2515-2520 แต่ไม่เกิน 25 คน

ความสัมพันธ์ชุมชน เล้าย้ายไปในอดีต เมื่อก่อนมีชาโกลที่เข้าร่วมคือ คุณพฤษ มิบทบาทด้านการผลิต การหาของป่า ยิ่งป็นแม่น่มาก งานแต่งคุณเจสสิยา ปี 2528 ชาโกลก็เข้าร่วม ชดลงเอียด ป่าทึบ เมื่อก่อนเขาจะมาร่วมงาน ถ้าไม่บอกเขาจะมาไม่ถูก เมื่อก่อนใช้การนับวัน โดยการหักไม้ นับนิ้ว เจะมาร่วมงานมากินข้าวอย่างเดียว เราจัดให้กินเองหมดเลยนอกจากงานแต่งงานอื่นมาอีกถ้าบอก บางทีญาติก็อยากดูเจะเลขชวนมา

การท่องเที่ยวเข้ามามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

นักท่องเที่ยวจะติดต่อก่อน ชาวบ้านจะนัดให้เจะมาเจอ โชว์ตัว บางคนไม่เคยเห็นเจะ การติดต่อเจะผ่านน้องแมม นัดเจอที่ถ้า ชาโกลจะเอาของมาแลกเป็นเงิน เขาไม่ค่อยชอบมาโชว์ตัวซักเท่าไร เมื่อมีการเริ่มทอดผ้าป่าเจะก็เริ่มขอเป็นเงินแล้ว ถ่ายภาพเก็บตั้งค์

จากการเข้ามาช่วงปี 43-44 ช่วงหลัง ๆ ก็เปลี่ยนไป เจะเริ่มกินเกลือ เครื่องแกง รู้จักน้ำยางจาน เจะเริ่มไปอยู่ด้านเขาจันทร์ประมาณครึ่งปีทางด้านโน้นชาวบ้านให้ของ และมีการพาเจะไปซื้อเสื้อผ้าในตลาดนัด ประมาณปี 45-46 เริ่มมีของพวกนี้เข้ามา มีการเอาของมาแลกเป็นเงิน บางครั้งมาเจอนักท่องเที่ยว เล้าจะขยันหาของป่า เพื่อมาแลกกับชาวบ้าน ความสัมพันธ์กับชุมชนเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาติดต่อผ่านใคร น้องแมม แซง

ถ้าเป็นหน่วยงานราชการ นายอำเภอ ก็จะมีการจัดการมาหาเองโดยการอาศัยคนในพื้นที่ ช่วงนี้เจะถึงมีรายได้แล้วยังคงหาของป่าเป็นหลัก เล้าเริ่มใช้จ่ายเงินเป็นแล้ว เริ่มซื้อข้าวสารเมื่อก่อนเมื่อชาวบ้านให้ข้าวสารมาก็จะหุงข้าวโดยไม่ไฟ เรียกว่าการหลาม การตั้งถิ่นฐาน

ไม่จำเป็นว่าต้องไถ่ล่น้ำ เพราะส่วนมากเล้าจะตั้งที่ลุ่ม หน้าลา (เพิงหิน) และเป็นช่วง ๆ คือช่วงหน้าฝน ก็จะตั้งบริเวณเพิงหินเพื่อกันฝนแต่ปกติการตั้งที่ลุ่มก็มีหลังคาอยู่แล้ว ลักษณะที่บ่งเป็นเพิงหมาแห่น ใช้ทางเหนาเอาไปฝัง หรือใบไม้ที่เป็นทางยาว ๆ ใช้ไม้กลมขนาดกำมือไว้ทำเป็นที่นอน มีการก่อกองไฟตลอดเวลาแต่ละที่ ถ้านอน 3-4 คนก็อาจมีกองไฟ 2 กอง

ในช่วงหลังที่บ่งมีการยกพื้น แต่บางแห่งก็ยังเป็นแบบเดิม มีการย้ายที่บ่งเมื่อคนตาย อาหารการกินไม่เพียงพอ มีแหล่งอาหารที่ดีกว่าเดิม ชาวบ้านรบกวนมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างภายในกลุ่ม

ในกลุ่มยังไม่มีผู้นำ

มีกลุ่มอื่นมั

มีการปกครอง มีหัวหน้าปกครอง (ถ้าไม่มีผู้นำแล้วมีการปกครองได้อย่างไร?)

บทบาทเป็นอย่างไร

การทำคลอด

หัวเป็นคนทำเกิดเอง ใครอื่นจะช่วยหรือไม่ก็ได้ แพนต้องดูแล เมื่อเกิดก็จะที่ไม้ไผ่บาง ๆ แล้วก็จะเอาไปอาบน้ำ และเอามาอนไกล้ ๆแม่ การตัดผมจะใช้ไม้ไผ่ในการตัด แล้วเมียดัดให้ช่วยเหลือกันเองระหว่างหัวเมีย

การหาหิน

ตามฤดูกาล หาของป่า ลำสัตว์ หัวมัน สัตว์ป่า สมุนไพร มีเอาลูกตอ ลูกเหริ่ง สมุนไพร ยอดหนาน้ำผึ้ง กล้วยไม้ มาแลก มีคนรับซื้อ หรือเค้ารู้จักตนเอง

การให้ของกับชุมชนคือถ้าเขาได้ของมาจะให้ใครคือไว้ใจคนนั้นตลอด ถ้าไม่ไว้ใจก็จะเปลี่ยนคน

ช่วงหลังมาก็จะมีการโชว์ตัวให้นักท่องเที่ยวดู หน้าถ้า ที่เปลี่ยนไปคือมีการซื้อของมากขึ้น

การย้ายที่

มีการย้ายที่ตามฤดูกาล แล้วแต่ว่าลูกอะไรเป็น มีของที่ไหนไปทีนั้น จะย้ายไปอยู่เลยตามฤดูกาล ย้ายไปนานประมาณ 4-5 วันก็กลับมาอยู่ที่เดิมอีก การหาหินก็จะมีการแบ่งปันซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม บทบาทผู้ชายล่าสัตว์ ขึ้นฝั่ง หากกล้วยไม้ ผู้หญิง หาหัวมัน มี 8 ชนิด ช่วงหลังหากกล้วยไม้มาขายเยอะ หัวมัน 8 ชนิด บางชนิดต้องมาล้างจี๋ก่อนจึงกินได้ หัวมันทรายไม่มีแล้ว

การใส่เสื้อผ้าจะใช้แล้วทิ้งแต่ถ้ามีใหม่มาก็เปลี่ยน เวลาขายจะตั้งไว้ที่นั่นเลย เอาไม้มาสาเอาไว้หรือทิ้งไว้ที่กองไม้แล้วเอาไม้ปิดไว้

คุณภาพ

การที่เราจำไม่ได้เพราะขาดการบันทึกทีหลังทุกคนก็ช่วยกันเห็นว่าแย่งได้ก็แย่งออกมาเลยว่าเห็นต่างกันอย่างไรเพราะต้องการซื้อเท็จจริง ครั้งหลังจะเชิญคนมาพูด

โครงการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร อ.มะนัง จ.สตูล

เวทีวางแผนเติมเต็มข้อมูล

วันที่ 26 เมษายน 2552

ณ ที่ทำการชมรม 53 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

ผู้ร่วมเวที

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
3. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
4. นายจำนุญ ยอดราช	ทีมวิจัย
5. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
6. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
7. นายจำลอง สงด้วง	ทีมวิจัย
8. นายศักดิ์ชัย บุญคง	ทีมวิจัย

9.นายปัญญา ทองนุ่น	ทิมวิชัย
10. นายมานพ ช่วยอินทร์	สกว.ตรัง
11. น.ส.จิรนนท์ สัจจะอักษรศรี	สกว.ตรัง

เริ่มเวลาประมาณ 14.45 น. เราเริ่มการประชุมโดยได้ดำเนินการดังนี้

1.ทบทวน “สรุปบทเรียนจากการศึกษาดูงาน การท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 3 – 8 เมษายน 2552 สรุปบทเรียนเมื่อ 17 เมษายน 2552 “ โดยคุณพิเชษฐ ปิ่นเมฆ คุณแม่ม คุณจำลอง ผู้ใหญ่ปัญญา ได้อ่านบทสรุปให้ทุกคนฟังและเสนอข้อแก้ไข โดยละเอียด จำนวน 17 หน้า

ทุกคนเห็นว่าละเอียดดีแล้ว

จากนั้นคุณมานพ ก็ให้คุณจรรยา เพิ่มเติมรายละเอียดเข้าไป เพราะเป็นเรื่องสำคัญมาก และเพิ่งนึกขึ้นได้ ประเดี๋ยวว่า จากการดูงานครั้งนี้มีอะไรบ้าง เพราะครั้งที่แล้วเราหลงกันเรื่องความรู้สึกเป็นส่วนมาก เลยชวนคุยตามประเด็นดังนี้

2. สิ่งที่ได้จากการดูงาน

- เรื่องงานวิจัยท้องถิ่น...ได้เรียนรู้อะไร เราเข้าใจว่าปรี้อแล้ว
- เรื่องของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ...เราเข้าใจพันปรี้อ
- ในส่วนตนเองได้เห็นได้รู้อะไรจากการดูงานครั้งนี้

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

พวกเราเข้าใจงานวิจัยว่า...

คุณแม่ม

การศึกษาเรื่องที่ผ่านมาแล้วของเรื่องวิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา บางที่ลืมไปแล้ว ก็ได้ถาม สืบค้นรวบรวมเรื่องของคนก่อนๆมาอนุรักษ์ไว้ และสามารถบอกเล่าให้เด็กรุ่นหลังได้รู้ และสืบทอดต่อไป ใช้วิธี พูดคุย สอบถามข้อมูลเอาของดีใกล้ตัวเรามาออกมา เมื่อก่อนไม่ค่อยเข้าใจการวิจัยว่าเป็นอย่างไร เดียวนี้พอเข้าใจ และมั่นใจว่าสามารถทำการวิจัยได้ เราต้องศึกษาข้อมูลให้จริงจัง

คุณตั่ง

เอาเรื่องใกล้ตัวเรามาพูดมาคุย เป็นเรื่องที่เราไม่เข้าใจ เช่น เรื่องประเพณี วัฒนธรรม แนวคิดการทำงาน คือ ต้องมีการประชุมย่อย พูดคุยอยู่ตลอดเวลา ไม่เลือกเวลา และโอกาส เมื่อชุมชนมีปัญหาต้องค้นหาสาเหตุ เราต้องค้นหาปัญหาที่แท้จริงคืออะไร ที่เราจะแก้ไขคืออะไร แล้วเรามาทำการวิจัยว่ามันอยู่ปรี้อ หาสาเหตุ หาเรื่องออกมา หาตัวปัญหาออกมาให้ชัดเจน แล้วแก้ไขปรับปรุง จะได้แก้ไขได้ ถูกจุด และนำมาปรับปรุงบ้านเราให้ดียิ่งขึ้น

ผู้ใหญ่ปัญญา

เข้าใจว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว แต่เราไม่รู้จักใช้ อีกส่วนคือเรื่องของการจัดการบริหารที่สำคัญในการดำเนินการ เข้าใจงานวิจัยว่าเป็นการศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาบ้านเราที่ยังเป็นจุดด้อยของเรา และเสียสละ ทุ่มเทและจริงจังกับการทำงาน ตามหน้าที่ และอุทิศเวลาให้มากขึ้น

พิเศษ

หาข้อมูลในสิ่งที่เราไม่รู้ และต้องการรู้คำตอบ มาเผยแพร่ให้คนไม่รู้ได้รู้

คุณจรรยา

การวิจัย เป็นเรื่องใกล้ตัว เป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยคนชุมชนเอง และเป็นเรื่องที่คนในชุมชนสามารถทำได้ เหมือนอย่างเราก็มีปัญหว่าเราจะจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบ้านเราได้อย่างไร ชาวบ้านอย่างเราก็สามารถทำการวิจัยได้ ไม่ได้เป็นเรื่องเฉพาะนักวิชาการอย่างเดียว

จำลอง

เสี่ยงเขวว่าให้มันชัดเจนขึ้นมา ก็จากที่รู้ไม่จริงให้รู้จริงขึ้นมา เข้าใจตรงกัน วิจัยทำให้ชัดเจนออกมา แผลงตรงกัน

จำนุญ

ทำสิ่งที่รู้ไม่จริงในชุมชน ให้มันชัดเจนยิ่งขึ้น ให้รู้จริงขึ้นมา ไม่ใช่แค่คำว่า “เสี่ยงเขวว่า”

คุณมานพลงสรุปให้ดู ...

เรามีปัญหา หากดูสิสาเหตุมันอยู่ตรงไหน เหมือนศาสนาพุทธที่มีทุกข์ แล้วเราจะแก้อย่างไร และที่สำคัญคือวิธีแก้ ที่เป็นกระบวนการ/ขั้นตอนต่างๆ ที่ทำอย่างต่อเนื่อง ทำไปสรุปไป เราเอาข้อมูลที่เขวว่า...ข้อมูลที่เขวว่า มาเป็นข้อมูลจริงที่อยู่ในคนของเราเอง เอาความรู้ที่อยู่ในคนบ้านเราออกมา แผลงให้ตรงกัน ให้รับทำอย่างช้าๆ ทำให้ชัด เมื่อเราได้ชัดเจนแล้วเราจะสืบต่อปรือ ทำข้างเราให้ชัดก่อน แล้วค่อยบอกคนอื่น โดยที่เราเป็นคนทำเอง และเกิดความภูมิใจ

เรื่องของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เราเห็นและเราเข้าใจมันเป็นอย่างไร ?

คุณแดง

เช่น เป็นการจัดหาสมุนไพรมาขาย ให้กับนักท่องเที่ยวสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน

คุณจรรยา

การท่องเที่ยวที่เป็นการรักษาวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ ไม่ให้ถูกกระทบจากภายนอกมากเกินไป อีกอย่างคือไม่ได้เน้นเงินเป็นที่ตั้ง ทำท่องเที่ยวเพื่อสิ่งอื่นๆ เช่น รักษาสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี แก่ความขัดแย้งและการท่องเที่ยวเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนของเราให้มีความเข้มแข็ง

การท่องเที่ยวชุมชน คนในชุมชนมีสิทธิจัดการทรัพยากร สามารถใช้ประโยชน์ในทรัพยากรได้ หากของป่า พาเดินป่า พาเที่ยวถ้า ทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ มีการกระจายผลประโยชน์อย่าง เป็นธรรม.

คุณตั้ง

การท่องเที่ยวโดยชุมชนบริหารจัดการเอง ไม่หวังพึ่งหน่วยงานภายนอก มีปัญหาที่แก้กันเอง มาออกหัวคิดร่วมกัน คนในชุมชนเป็นผู้บริหารการท่องเที่ยว

จำนุญ

ให้คนในชุมชนได้มีงานทำ วิจัยไม่ต้องไปคิดยา มั่วสุ่มกัน เช่นเดี๋ยวนี้นายของเรามาเมื่อมาเป็น มักอุเทศก่ล่องแก่งทำให้มีงานทำเป็นรายได้เสริมเพิ่มในครัวเรือน ก็ไม่ไปมั่วสุ่มบายมุขแล้ว

จำลอง

การท่องเที่ยวที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วม

คุณแม้ม

จากที่หมู่บ้านเรามีถ้ำอย่างเดียว ถ้าคนมาเที่ยวก็แค่ถ้ำ แต่ว่าเราจะทำปรี๊ให้ชุมชนมี รายได้จาก การท่องเที่ยวนี้ โดยจัดตั้งทีมและผู้ร่วมดำเนินการ ให้กระจายรายได้เสริมกับคนในชุมชนและมีส่วนร่วมกัน

พิเชษฐ

เป็นการจัดการท่องเที่ยวโดยมีคนในชุมชนเป็นผู้จัดการเอง การดูแลรักษาทรัพยากร ระบบนิเวศ ในหมู่บ้านให้ยั่งยืน

คุณมานพ ต่ออีกนิดหนึ่งธุรกิจท่องเที่ยว จะคิดว่าลูกค้าคือพระเจ้า มีการประชาสัมพันธ์ แล้วท่องเที่ยว ชุมชนมันเป็นแบบไหน ความหมายของมันคือ...

อย่างธุรกิจท่องเที่ยวจะขายความบันเทิง ขายความสนุกสนาน ทำเพื่อรายได้ให้มากที่สุด สักพักหนึ่งถ้า มันก็เสื่อม แต่การท่องเที่ยวโดยชุมชนเราขายคุณค่า ขายเรื่องราว ความเชื่อ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ขายเพื่อสร้าง คุณค่าความภูมิใจของชุมชน มีความสุขที่ได้อธิบายให้เพื่อนฟัง โดยที่เราต้องเห็นคุณค่าเห็นความหมายสิ่งที่เรา มีอยู่ก่อน แล้วค่อยใส่เรื่องการจัดการเข้าไป

จากการดูงานครั้งนี้ได้เรียนรู้อะไรบ้าง...

คุณแม้ม

ได้เห็นปัญหา การแก้ปัญหาจากการพูดคุย หาวิธีต่อรอง โดยเราเปลี่ยนเป็นการรักษาคุณแลธรรมชาติ เลี้ยงแดง

เห็นระบบไกด์นำเที่ยวที่เป็นมาตรฐาน และเห็นชุมชนยังไม่ลืมวัฒนธรรมของเขา เช่น การเลี้ยงผี ความเชื่อ วิถีการผูกเง่ง สื่อสารดี สุภาพเรียบร้อย เสีย 1,000 บาท ก็คุ้ม

คุณจรรยา

ได้กลับมาทบทวนตนเอง อยากที่เราไปดูงานเรื่องของโฮมสเตย์การท่องเที่ยวเรายังเป็นเรื่องบันเทิงอยู่ มาก กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาก็ไม่รับหลายราย และจะให้การท่องเที่ยวที่เราทำเป็นการทำท่องเที่ยวเพื่อชุมชน เอง ต้องการลูกค้าที่มาเพื่อท่องเที่ยวชุมชนจริงๆ และยังเห็นชุมชนหรือกลุ่มที่ยังทำท่องเที่ยวที่ไม่เน้นเงินเป็น ที่ตั้ง ทำให้เกิดกำลังใจที่จะนำแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยไม่มุ่งเน้นเชิงธุรกิจมาใช้ในชุมชนของเรา และกับตนเอง

พิเชษฐ์

เห็นทุนเดิมของบ้านเรายังสมบูรณ์และเป็นธรรมชาติอยู่ ได้แนวทางให้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใน ภูายน่า เห็นคุณค่าสิ่งที่มีอยู่

จำลอง

เราเห็นสภาพหมู่บ้านที่คนมีความพร้อมในการพัฒนามีการจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม เห็นแล้วก็จะนำมา ปรับปรุงภูมิทัศน์บ้านเราให้สวยงาม

ผู้ใหญ่อัญญา

เรื่องไฟฟ้าภาคเหนือทำไมเกิดได้ทุกปี แล้วจะจัดการอย่างไร

คุณตั้ง

เห็นชุมชนสามารถ ปัญหาแก้กันเอง แก้ได้ดี เห็นชุมชนมีความสามัคคีพร้อมเพรียง ด้านสมาชิกทีมวิจัยมีการปรับปรุงและปฏิบัติตามกฎที่ออกมาอย่างเคร่งครัด

จำนุญ

บทเรียนเรื่องของการเก็บค่าธรรมเนียมของการผ่านขึ้นคอยอินทนนท์ ฝรั่ง 100 บาท กับคนไทยไม่เท่า บ้านเราไม่มีราคาฝรั่งที่ เห็นว่าควรกำหนดราคาที่ชัดเจน และไม่เท่ากันระหว่างคนไทยกับฝรั่ง

คุณแม่ม

ประทับใจโครงการการจัดการน้ำของพ่อหลวง ที่บนภูเขาทำเป็นขั้น ต่อลงมาเป็นรางให้คนในชุมชนได้ร่วมกันใช้ ร่วมกันบริหารจัดการ

คุณมานพ

เห็นจากทั้งหมดทั้งเพ มันอยู่ที่คนๆเดียวหรือไม่ อยู่ที่ผู้นำคนเดียวหรือเปล่า ถ้าคนเห็นและมีความรับผิดชอบ เห็นเรื่องส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญ ระเบียบกฎหมายก็ไม่จำเป็น ปัญหาทุกอย่างก็แก้ได้ แต่ถ้าเราเอากฎหมายเป็นตัวตั้ง ใครที่หลักกฎหมายได้คนนั้นก็ไ้มาก

อันนี้เป็นการดูจากการดูงานที่ผ่านมาเราได้อะไร ก็คุยกันสั้นๆเพื่อเวลามีคนถามจะได้ตอบถูกดีเหลือ ต้องเตือนร้อน เมื่อเหล็กเย็น ออกแรงตีแทบตาย เหล็กก็ยังเป็นเหล็กไม่ขึ้นรูป สรุปจากที่ผู้ใหญ่อ่านจากสรุปเอกสาร

- เราจะสื่ออย่างไรให้มีความหมาย
- เราจะสื่ออย่างไรให้มีคุณค่า
- เราจะทำอะไรให้เกิดพลัง
- ค่อยๆคิด ค่อยๆทำ ป้อนให้จับแล้ววัดให้แห้งจึงจับปลา (สำนวนคุณจำนุญ)
- ง่ายวิจิ้งไม่ยากอย่างที่คิด
- การรับนักท่องเที่ยวนั้นไม่ได้รับมาก เพียงต้องการขายความหมาย ขายคุณค่าของชุมชน
- ความภาคภูมิใจที่มีอยู่

สิ่งเหล่านี้ที่เราต้องมาถอดในการวิเคราะห์ เพิ่มเติมในช่วงท้ายลงไป คงไม่หนักไม่ไข่เรื่องวิชาการนะ แต่ที่นี้เราถอดแล้วต้องชวนคิดต่อว่าจะให้เราทำได้อะไร

คุยต่อเรื่อง ...การจัดการเรื่องข้อมูลของดิฐฎาเพชร ให้ออกมาเป็นเอกสารให้ได้ ได้เท่าไรเหอะเท่านั้น แต่ให้เรียบเรียงเป็นเอกสาร แล้วเรามาดูและเติมเต็ม แต่ใครจะช่วยก็ให้คุณจรรยาคุยกันในทีม ก็วันเสร็จ แต่น่าจะไม่เกิน 2 อาทิตย์

ลองดูมันมีวิธีการจัดการอยู่ 2 แบบ คือ

- เรามาดูทั้งหมดทุกเรื่องใช้เวลา 2 วัน แบ่งครึ่งก็ได้ ก็เรื่องต่อ 1 วัน ให้ตกลงกันเอง ไม่รบกวนเรื่องภารกิจอื่น (คุณจรรยาเสนอให้คุณนอกสถานที่ ถ้าแหล่งกันในพื้นที่ที่มีเรื่องมาก) ข้อมูลนี้สำคัญมากถ้าไม่ดูให้เนียนมันจะยาก
- คุณตั้ง “ถ้าในทีมความพร้อมมีความตั้งใจที่บ้านก็ไม่มีปัญหา”

ข้อมูลเราต้องการมาเติมเต็มในส่วนเราก่อน เพียงแต่ตอนนี้ข้อมูลอยู่ในเทป ทำให้ออกมาเป็นเอกสาร แล้วเราเติมข้อมูลในชุมชน เพราะเหตุผลว่าเราเป็นคนในชุมชน

ข้อมูลที่ได้อาจเป็นสื่อที่เขาเห็นด้วย

ถ้าเราคาดหวังว่าละเอียดสูงสุดคงไม่ได้

เอาเรื่องข้อมูลการเติมเต็มในทีมก็น่าจะละเอียดแล้ว

ความรู้ทางวิจัยเป็นข้อมูลที่ลึก ละเอียดชัด ให้เขาไม่

จรรยา เอาว่าก่อนที่จะมีเวทีเติมเต็มข้อมูล แต่ให้เราทำออกมาเป็นเอกสารให้เห็นก่อน

คุณเม้ม ผมรับผิดชอบเรื่องถ้า และประวัติชุมชนพิมพ์แล้วมาคุยกัน ใน 2 อาทิตย์ข้างหน้า

ผู้ใหญ่ ประวัติหมู่บ้านเริ่มจากไหน

มานพ เริ่มจากคนแรกที่เข้ามาอยู่ ที่อดีตผู้ใหญ่อย่างนั้นละเอียดแล้ว

จรรยา อยู่ในเทปที่ยังเป็นรายละเอียด ถ้าให้ผมทำเองคงไม่มีเวลาพอและไม่ทันก็ต้องให้คนนอกช่วยถอดเทป

มานพ เรื่องการมาเริ่มตรงไหนก็ใช้วงมาคุยกัน จะให้เริ่มที่ไหน

จรรยา ให้ถอดเทป แล้วจะดำเนินการตรวจ พริตแล้วแจกให้ทีมอ่านทำความเข้าใจข้อมูลก่อน

มานพ ก็ตามที่ไล่มาตรงไหนไม่เข้าใจก็ชี้ได้ แล้วก็ค่อยไปต่อเรื่องเวทีตรวจสอบข้อมูล

คุณจรรยา ถอดเทปใช้เวลา 10 วัน ใน 2 อาทิตย์ข้อมูลที่ผ่านมามีทุกคนที่ได้อ่านแล้ว นัดมาเพื่อมาคุยกัน เรื่องการเติมข้อมูล

มานพ ข้อมูลแต่ละคนที่จะเพิ่มก็เพิ่มมา จะพิมพ์ออกมาเองก็ได้ ก่อนคุยอย่างน้อยเอกสารต้องส่งมาให้ อ่านแล้ว ในเดือนพ.ค.เราต้องจัดเวทีขึ้นข้อมูลได้แล้ว

ข้อมูลที่ทีมรับผิดชอบจะต้องได้รับเอกสารมาอ่านศึกษาก่อน 2 – 3 วัน กำหนดการเวทีในวันที่ 11-12 พ.ค. 2552 ออกเดินทาง 9.00 น. รถ 2 คัน (รถยนต์จำลอง, รถยนต์พี่กอบ) สถานที่ลำปlok จ.ตรัง ให้คุณมานพติดต่อ

น้ำต้ง น้ำบุญ รับเรื่องประวัติค่ายคอม...สถานะ ถอดเทปแล้ว อยู่ที่คุณจรรยา ขาดเรื่องการเดินทาง

พี่จวบ เรื่องบ้านรากไม้ พิมพ์เรียบเรียงเพิ่มเติม

พิเชษฐ์ น้ารอง เรื่องซาไก ถอดแล้ว ขาดเรื่องวันเดินทาง

ผู้ใหญ่ กอบ น้าเม้ม เรื่องประวัติชุมชน เรียบเรียงแพจ ขาดถอดละเอียด ประวัติถ้า เขียนแล้วพิมพ์ นัดต่อวันที่ 12-13 พ.ค. 52 ที่ จ.ตรัง

- ส่วนใหญ่คุยไปแล้ว แต่ไม่ได้เอกสารออกมา ทำไม่ทัน
- อ่านเอกสารก่อน..ไป
- เวทีขึ้นข้อมูล เชิญคนที่เป้าหมายรู้และมาช่วยเติม โดยเราต้องเป็นคนนำเสนอ
- นัดเวทีเติมเต็มข้อมูลโดยทีมวิจัย 12 – 13 พ.ค. 2552 ลำปlok
- เวทีขึ้นข้อมูล เมื่อวันที่ 23 พ.ค. 2552 จัดที่สำนักสงฆ์

เรื่องหรืออื่นๆ

- เวทีแลกเปลี่ยนทีมวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชนของพื้นที่ตรังสตูล ในวันที่ 30-31 พ.ค. 5
- เวทีการท่องเที่ยวที่จัดขึ้น จังหวัดหนองคาย

เวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ประเด็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน

“จังกาบชุมชนวิจัย CBT ตรัง – สตูล ครั้งที่ 1”

ณ อุทยานแห่งชาติทะเลบัน จ.สตูล

วันที่ 30 – 31 พฤษภาคม 2552

.....

ผู้เข้าร่วมเวที จากโครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร
ประกอบด้วย

- 1.นายจรรย ทัศน ห้วหน้าโครงการวิจัย
- 2.นายไพโรจน์ คำพลับ ทีมวิจัย
- 3.นางประจวบ คงแก้ว ทีมวิจัย

และพี่น้อง ผองเพื่อน จากชุมชนต่างๆ ผู้ร่วมเส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน คนวิจัย เมื่อเจอหน้ากันก็
ดีใจกัน เพราะรู้จักกัน และคุ้นเคยกันเป็นอันดี

ผู้เข้าร่วมจากส่วนอื่นๆเช่น

- ชุมชนห้วยทาง สตูล 3 คน (ป้าชายเลน หอย)
- ชุมชนเขาจีน สตูล 5 คน (ป้าชายเลน ถ้ำ ภูเขา)
- เกาะสุกร ตรัง 3 คน (แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ควายทะเล แดงโม วิถีชีวิตประมง)
- โคกพะยอม สตูล 5 คน (แหล่งเรียนรู้ วิถีชีวิตประมง อาหาร)
- บูดิบ สตูล 11 คน (แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล วิถีชีวิตประมง)
- บ่อเจ็ดลูก สตูล 5 คน (แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล วิถีชีวิตประมง)
- ในทอน ตรัง 3 คน (ป้าชายเลน วิถีชีวิต)
- ภูผาเพชร สตูล 3 คน (ถ้ำ ภูเขา ล่องแก่ง เดินป่า)
- คลองลี้ สตูล 5 คน (แหล่งเรียนรู้ ป้าชายเลน)
- ควนโพธิ์ สตูล 5 คน (ถ้ำ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สวน นา)
- เครือข่ายเทือกเขาบรรทัด 4 คน
- ทีมพี่เลี้ยง โหนดตรัง โหนดสตูล สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ก่อนมาร่วมเวที ผม(นายจรรย) ได้รับโทรศัพท์แจ้งการเข้าร่วมประชุมในเวที “จังกาบชุมชนคนวิจัย
CBT ตรัง-สตูล” ที่ทะเลบัน ในวันที่ 30 -31 พฤษภาคม 2552 จากคุณมานพ แต่ก็ไม่ได้รู้รายละเอียด

ในหมายกำหนดการ ด้วยไม่ได้รับเอกสารการประชุม จึงไม่ได้เตรียมตัว มานำเสนอเรื่องราวการวิจัยของโครงการตนเอง แต่ก็มาเตรียมเอาในเวทีการประชุม

สมาชิกในทีมวิจัย ที่จะมาร่วมเวที ก็ค่อนข้างหายาก เนื่องจากติดภารกิจงานศพผู้อาวุโสในชุมชน(ตาช่วง รัชท์ทองจันทร์ ผู้บุกเบิกชุมชนยุคแรก) ซึ่งคนในชุมชนส่วนใหญ่ ต่างเป็นลูกหลาน ต้องอยู่ช่วยงาน และร่วมพิธีกรรม ทำให้หาผู้อาสาสมัครมา อย่างลำบาก แต่สุดท้ายก็คัดกันได้มา 3 คน ได้มาร่วมรับฟัง แลกเปลี่ยนในหลายๆประเด็น
ซึ่งจากรายละเอียดในเวทีมีดังนี้

เป้าหมายเวที

- รู้จักกันและกันชุมชนวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตรง สตูล
- เข้าใจสถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคใต้
- เติมความรู้การท่องเที่ยวโดยชุมชน
- สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ “ชุมชนวิจัย CBT ตรง สตูล”
- เรียนรู้ แลกเปลี่ยนกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกัน

พื้นที่เป้าหมาย

ชุมชนวิจัยภายใต้การสนับสนุนของ สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ประเด็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่จังหวัดตรังและสตูล

โครงการวิจัยที่กำลังดำเนินงาน

จังหวัดตรัง: ชุมชนเกาะสุกร ชุมชนในทอน

จังหวัดสตูล: ชุมชนภูผาเพชร ชุมชนเขาพญาบังสา ชุมชนบูโบย ชุมชนโคกพยอม
ชุมชมเขาจีน

โครงการวิจัยที่กำลังพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย

จังหวัดสตูล: ชุมชนหัวทาง ชุมชนบ่อเจ็ดลูก ชุมชนลิคี

เครือข่ายเทือกเขาบรรทัด (สังเกตุการณ์)

กำหนดการเวที

วันที่ 30 พฤษภาคม 2552

10:00 น. เดินทางถึงสถานที่ประชุม และลงทะเบียน

10:30 น. กล่าวต้อนรับ และรู้จักกัน พี่น้องชุมชนวิจัยท่องเที่ยว

11:00 น. ประสานการณ์การทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จากพี่สู่น้อง

ชุมชนรุ่นพี่ : ชุมชนเกาะสุกร ชุมชนในทอน

แลกเปลี่ยนซักถาม

12:00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

13:00 น. ประสานการณ์การทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จากพี่สู่น้อง

ชุมชนรุ่นกลาง : ชุมชนภูผาเพชร ชุมชนเขาพญาบังสา ชุมชนเขาจีน

ซักถามแลกเปลี่ยน

14:30 น. รับประทานอาหารว่าง

15:00 น. ประสพการณ์การทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จากพี่สู่น้อง

ชุมชนรุ่นน้อง : ชุมชนบุญโบย ชุมชน โศกพะยอม

ซักถามแลกเปลี่ยน

16:30 น. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน “คำถาม คาใจ นักวิจัยน้องใหม่”

17:00 น. พักผ่อน พักสมอง ออมแรง

18:00 น. รับประทานอาหารเย็น

20:00 น. จังกางเรื่องราว ความในใจ ทุกข์ สุข ตามประสานักวิจัย

21:30 น. พักผ่อน นอนหลับ

วันที่ 31 พฤษภาคม 2552

07:00 น. รับประทานอาหารเช้า

08:30 น. สถานการณ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคใต้

โดย สุภาวิณี ทรงพรพาณิชย์ สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน

09:30 น. “การประสานความร่วมมือกับภาคธุรกิจการท่องเที่ยว”

โดย คุณปรัชญกร ไชยคช ททท.สำนักงานหาดใหญ่

ตัวแทนภาคธุรกิจการท่องเที่ยว

12:00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

13:00 น. แนวทางการหนุนเสริมงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

เครือข่ายชุมชนวิจัย CBT ตรัง สตูล

14:00 น. นัดหมาย หาเจ้าภาพครั้งต่อไป

14:30 น. เดินทางกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

ประเด็นที่แต่ละ โครงการต้องเตรียมในการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆ พร้อมสื่อในการนำเสนอ

- ข้อมูลพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวของตัวเอง
- ที่มาที่ไปของการทำวิจัย
- ที่ผ่านมามีกิจกรรมอะไรไปบ้าง
- กระบวนการวิจัย : วิธีการทำงานที่ผ่านมา
- ผลที่เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมจากกระบวนการวิจัย
- บทเรียน ปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไข
- ความท้าทายในอนาคต

สำคัญมาก คือประสบการณ์ การเรียนรู้ กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จากกิจกรรมที่

ทำสอนอะไรตัวเอง เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง มีหลักฐานการทำงานกิจกรรม ต่าง ๆ อะไรบ้าง เพื่อนำเสนอ

1. การเตรียมงานนำเสนอ (แผนที่ ใครพูด พูดเรื่องอะไร กิจกรรมที่ทำ ทำอะไร ลำดับตามกิจกรรมที่เกิด

ไม่ว่าจะเป็นงานในโครงการ ๆ หรืองานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างที่ ที่เป็นที่มาทำให้เราเกิดการเรียนรู้ใน

การพัฒนา การทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ทีม คนในชุมชน คนที่มาจากภายนอก หน่วยงานต่าง ๆ)

2. นำเสนอ ปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไข (อาจสรุป ชาร์ต ประเด็นแล้วค่อยพูดเสริมจากเรื่องจริงที่ทำ)
3. ความท้าทาย อะไร ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนของเรา จากกิจกรรมของเราต่อไป

ระหว่างดำเนินการ

30 - 31 พฤษภาคม 2552 อุทยานแห่งชาติทะเลบัน จ.สตูล

หลังจากแนะนำตัวผู้ดำเนินการ และให้ทุกคนเขียนความคาดหวังของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้

นำเสนอ แลกเปลี่ยนประสบการณ์งานวิจัย

ประเด็นนำเสนอ

- โจทย์ของงานที่ทำ เป้าหมายโครงการ
- กิจกรรมที่ทำ
- กระบวนการ วิธีการและเครื่องมือ
- ผลที่เกิดขึ้น
- ข้อติดขัด หนักอกหนักใจ ปัญหาที่ผ่านมา

รอบแรก: รุ่นพี่ : หัวทง ในทอน เกะสุกร ทีมพี่เลี้ยง

รอบที่สอง : รุ่นกลาง : ควนโพธิ์ เขาจีน

รอบที่สาม : รุ่นใหม่ : บุญย คลองลี้

พรุ่งนี้ : ป่อเจ็ดลูก โลกพะยอม ภูผาเพชร

เทือกเขาบรรทัด

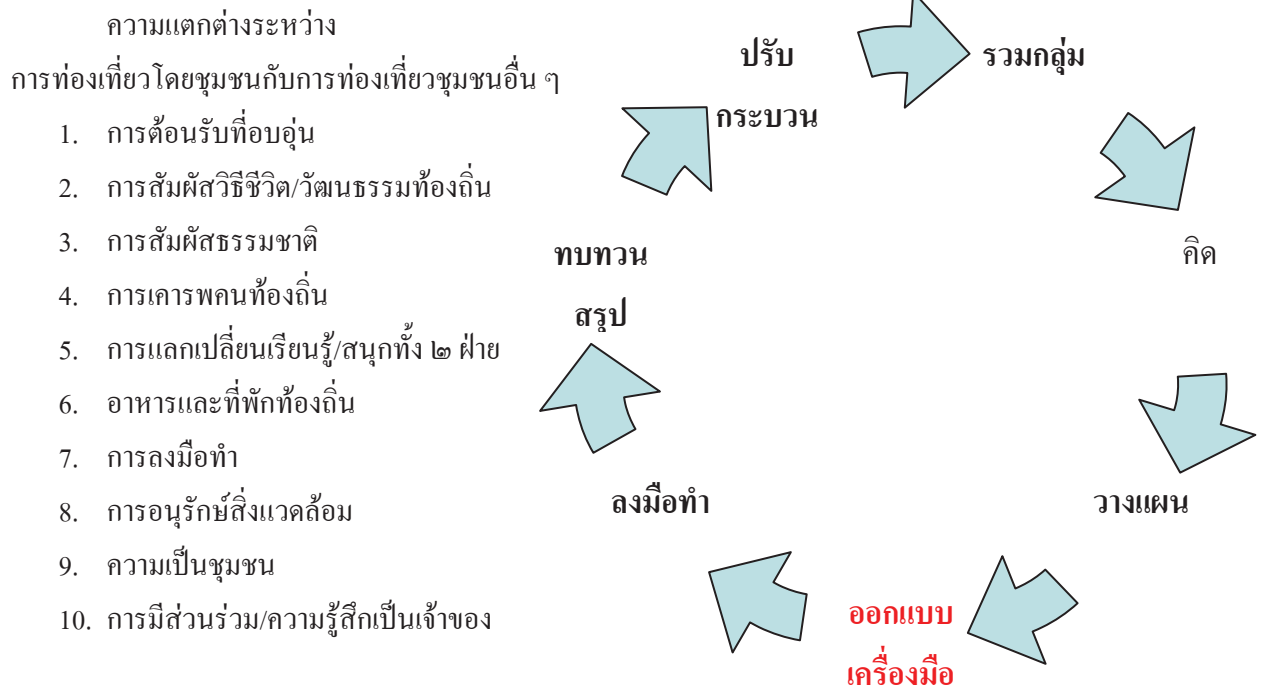
จากการกำหนดให้ มีการรวมกลุ่มเพื่อนั่งคุยให้ตรงประเด็นที่กำหนด ประมาณ 2 ชั่วโมง ก่อนการพักทานอาหารกลางวัน และร่วมกันนำเสนอในช่วงบ่าย ตามลำดับที่แจ้งไว้ โดยให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยสามารถสรุปในกิจกรรมที่ได้ร่วมกันนั่งคุยก่อนการนำเสนอจากประสบการณ์ ซึ่งแต่ละชุมชนได้อ้างถึงทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลักในการดึงดูดใจผู้มาเยือน ในขณะที่ประสบการณ์บางชุมชนได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกับอาชีพของคนในชุมชน ตั้งแต่ป่าต้นน้ำ ตามเทือกเขาบรรทัด จนกระทั่งผ่านป่าชายเลน มาถึงเกาะอาทิ สุกร

ช่วงคำ

สรุปวันนี้สักนิด...เรียนรู้อะไรบ้าง

เป้าหมายของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
การฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม
การเรียนรู้
รายได้เสริม

ทบทวนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เป้าหมาย CBT	กำลังคิด คิด	คิดแล้วได้ลงมือทำต่อเนื่อง	ทำแล้วหยุด ทำแล้วหยุด	ทำแล้วเสร็จ
การอนุรักษ์ทรัพยากรฯ		ปลูกป่า /ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ/การใช้ เครื่องมือที่เหมาะสม		กฎระเบียบชุมชน
ฟื้นฟูวัฒนธรรม		- การแต่งกาย/การเรียนการสอน ศาสนา		- การเข้าสู่ นัด รวม - เมล็ด
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ภายใน ภายนอก)		ศึกษาดูงาน จัดประชุม		
รายได้เสริม				

วางแผนกิจกรรมของทีมทำงาน เพื่อการจัดการในวันพรุ่งนี้ 4 ฐาน

- บทเรียนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากอดีตสู่อนาคต
- กรณีศึกษา จากชุมชน บ่อเจ็ดลูก โคกพยอม (ภูผาเพชร ซึ่งเคยมีประสบการณ์การจัดการท่องเที่ยวแบบทั่วไปมาก่อน การดำเนินการโดยชุมชนในปัจจุบัน แต่มีเหตุไม่สามารถสรุปบทเรียนได้ เนื่องจากทีมชุมชนติดภารกิจญาติผู้ใหญ่ของชุมชนเสียชีวิต จึงไม่สามารถอยู่ร่วมดำเนินการในรอบนี้ ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่งการเตรียมการได้ จึงเปลี่ยนเป็นพื้นที่ชุมชนเกาะสุกร และบ้านโนนทอง)

ดึก 21.00 – 24.00 น.

เตรียมนำเสนอจากการสรุปบทเรียนรู้ของทีมวิจัย ในประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นร่วมถอดบทเรียน 5 ประเด็นหลัก คือ

1 เป้าหมาย CBT – การมีส่วนร่วม

(ชี้ให้เห็นการท่องเที่ยวเชื่อมโยง เกี่ยวเนื่องกับเป้าหมายของ CBT คือ)

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
2. การฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม
3. การเรียนรู้
4. รายได้เสริม

2. การสร้างอุดมการณ์ – การสร้างจิตสำนึก (ฝังจิตในตอนเริ่มต้น)

3. การบริหารจัดการ

1. การจัดระบบการท่องเที่ยวของกลุ่ม
2. ทำอย่างไร ไม่ให้ การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นงานประจำ
3. ทำอย่างไร ไม่ให้ การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นงานที่เน้นหนักในงานบริการ คนลืมนักท่องเที่ยวของตนเอง

4. การขยายวง / มีคนเพิ่ม

5. การสร้างคนรุ่นสอง / การถ่ายทอด

วันอาทิตย์ ที่ 31 พฤษภาคม 2552 08.30 – 12.30 น.

หลังจากทานอาหารเช้าเสร็จ ก็ให้แต่ละคนลงชื่อเพื่อเข้าเรียนรู้ตามกลุ่มตัวอย่างชุมชน 4 แห่ง โดยแบ่งพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม พร้อมผู้ที่ทำหน้าที่ บันทึก (โดยคุณภามาขอช่วยให้นักศึกษา 2 คนได้ ทำหน้าที่ดังกล่าว)

ประมาณ 1 ชั่วโมงต่อมาหลังจากการนำเสนองาน ในการนั่งฟัง ของ 4 ประเด็น ก็มีการซักถามเพิ่มเติม เช่น ประเด็นของเกาะสุกรที่เชื่อมโยงกับงานยุทธธรรมชุมชน รวมถึงการนำเสนอโครงร่างงานวิจัย จากผู้ที่สนใจ ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ก่อนการจัดหาที่ดำเนินการโดยให้ประเมินผลการดำเนินการทั้งสองวัน

ข้อคิด “เบื้องหลังการทำงานจะไม่ได้สวยหรืออย่างที่คิด ต้องให้กำลังใจตัวเองเสมอ” : จะหนา

ในส่วน of ชุมชนภูผาเพชร ในวันสุดท้ายก็ได้ออกไปนำเสนอพูดคุย กับพี่น้อง จากแต่ละชุมชน เนื่องจากทุกชุมชน ทุกส่วนงานได้นำเสนอหมดแล้ว ภูผาเพชร ก็ได้นำมาพูดคุยระบายกับพี่น้องถึงความสำเร็จ และล้มลุกคลุกคลาน แต่เป้าหมายในการเป็นชุมชน ที่ดี การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน(CBT) เริ่มเด่นชัดขึ้นกว่าในยุคแรกๆ

ได้นำเสนอต่อที่ประชุมโดยโปรแกรม POWER POINT ในเนื้อหา ดังนี้

- ได้แนะนำตนเอง และทีมวิจัยที่เข้าร่วมประชุม(คุณประจวบและพี่กอบ)

- ได้เล่าถึงเรื่องราวของชมรม เช่น คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ จำนวนสมาชิก (44 คน) การถือหุ้นของสมาชิก
- กลุ่มต่างในชุมชน (มีจำนวน 8 กลุ่มกิจกรรม)
- ตั้งชมรมขึ้นมาทำไม
- ตั้งแล้วดำเนินการอย่างไร บ้าง ? เช่นการทำความเข้าใจกับสมาชิกในชุมชน การสำรวจแหล่งท่องเที่ยว เช่นถ้ำภูผาเพชร น้ำตกวังใต้หนาน เส้นทางเดินป่า ค่าย พ.ค.ท. และเรื่องราวสหาย แหล่งท่องเที่ยว ภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านรากไม้ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว การแสวงหาความรู้โดยเข้ารับการอบรม ด้านต่างๆ จาก ธกส. การท่องเที่ยว(ททท) โครงการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนชายฝั่งอันดามันตอนใต้ (SACSTP) การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน การพัฒนามาตรฐานโฮมสเตย์ จดได้รับมาตรฐานโฮม-สเตย์ไทยประจำปี 2551 การเข้าทำวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับ สกว.
- ทำไมจึงทำการวิจัย - เพราะเห็นว่าความรู้ที่เกิดจากการอบรมโดยส่วนงานต่างๆ ที่ไม่ได้เกิดจากความรู้ที่คนในชุมชน เรียนรู้ร่วมกันโดยตนเอง ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ - ต้องการให้คนในชุมชนรู้จักคิดแสวงหาคำตอบแก้ไขปัญหาของตนเอง อย่างมีส่วนร่วม - ต้องการสร้างชุมชนเข้มแข็ง – ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ ดิน น้ำ ลม ธาตุ สัตว์ป่า เนื่องจากชุมชนอยู่ติดป่าลึก - สร้างเยาวชนในชุมชนเป็นคนดีของสังคม
- ที่มาที่ไปที่ได้มาทำการวิจัย
- ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข
 1. ความไม่เข้าใจของคนในชุมชนซึ่งระแวงว่าการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรม ภูผาเพชร อาจจะทำเพื่อประโยชน์ส่วนตน แก้โดยอาศัยความจริง อดทน ดึงคนที่ไม่เข้าใจ มาร่วมเป็นทีมงาน ซึ่งเมื่อเข้าใจ จะไปชี้แจงผู้อื่นต่อ จนเข้าใจดี
 2. ในการทำการวิจัย ทีมวิจัยยังอุทิศเวลาน้อย เช่นติดภารกิจส่วนตัว มาประชุมสาย ไม่ครบ แก้ไขโดยทำความเข้าใจกับทีมวิจัย ช่วยกันเสียสละ สร้างความสามัคคี
 3. เมื่อเริ่มเข้าใจการท่องเที่ยวโดยชุมชน(CBT) รายได้ของชมรมก็ลดลง ต้องทำความเข้าใจกับสมาชิกให้เข้าใจ เช่น นักท่องเที่ยวบางคนไม่ได้มีความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน การพักแบบโฮมสเตย์ เมื่อมาพัก เรียกร้องสูงเกินความต้องการที่ชุมชนจะตอบสนองให้ได้ เช่นที่พักอย่างดี พักรวมกันเป็นหมู่คณะในบ้านหลังเดียว ไม่กระจายไปตามบ้านต่าง ๆ การดำเนินกิจกรรมกระทบทางลบต่อชุมชน เช่น ดื่มสุรา ร้องคาราโอเกะ ส่งเสียงดัง ทางกลุ่ม มีการถกเถียงนักท่องเที่ยว ทำให้รายได้ลดลง
 4. ระบบการจัดการบริหารงานกลุ่มยังไม่ได้ถือปฏิบัติอย่างชัดเจน ซึ่งทางกลุ่มจะมาดำเนินการแก้ไขต่อไป

ที่ขอบ ได้เห็นกิจกรรมที่ดีจากชุมชนอื่นๆ เช่น โลกพะยอม บ้านบ่อเจ็ดลูก ก็มีความคิดจะนำมาปรับปรุงชมรมภูผาเพชรต่อไปในหลายๆด้านในการประชุมครั้งนี้ ได้รับความรู้ ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดกับพี่น้องจากชุมชนต่าง ๆ ได้เป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์เป็นเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ ได้ช่วยเหลือ

กัน มีเนื้อหาต่าง ๆ มากมาย ไม่ได้บันทึกไว้ในกระดาษนี้ แต่อยู่ในความทรงจำ ก่อนจากได้จดกลอนมาจาก บังหมาดหละ คลองยวน จากชุมชนลี้ดี้ ดังนี้

“ ธรรมชาติสวดยทรูสร้างสรรค์
ทะเลบันเคียงคู่กับภูผา
ต้นไม้ใหญ่ยืนอร่ามแสงงามตา
ฟังสัตว์ป่า เสียงชะนี เหมือนปีกลอง
ขอทุกคนร่วมใจช่วยรักษา
รักสัตว์ป่าพงไพร ไม่เศร้าหมอง
รักภูเขารักต้นไม้รักลำคลอง
รักพวกพ้อง รักเมืองไทย รักให้นาน ”

บังหมาดหละ คลองยวน นักกลอน ป.4 ผู้มีบทกวีในหัวใจ

เวทีทบทวนข้อมูลในชุมชน

ณ บ้านน้ำตั่งโฮมสเตย์

มิถุนายน 2552

.....

วัตถุประสงค์ เพื่อทบทวนข้อมูลที่ทีมวิจัยได้ไปเก็บมา

ผู้ร่วมเวที ทีมวิจัย เจ้าหน้าที่สกว.

สรุปกิจกรรม

เรื่องไร่ 14

คุณตั้ง

ตอนนั้นประมาณปี พ.ศ.2526 มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งอพยพมาจากพัทลุง มาอยู่บ้านถ้ำโกบใหม่ ๆ มีคุณเป็น(นายสมโชค รักษ์ทองจันทร์) คุณช่วง(นายช่วง รักษ์ทองจันทร์) และชาวบ้านรวม 14 คน ไปแบ่งแยกที่ดินกัน โดยคุณเป็นไปไปปรึกษาสหาย(พ.ก.ท) ซึ่งช่วงนั้นยังมีอยู่ โดยไปปรึกษาสหายที่พัทลุง โดยแบ่งที่ดินคนละหน้ากว้าง 2 เส้น ยาวติดภูเขา ที่ได้ชื่อไร่ 14 เนื่องจากมีการแบ่งปันที่ดินให้กับคน 14 คน

ในเรื่องการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ ชาวบ้านเห็นว่า ควรหยุดแค่หน้าควน โดยจะไม่บุกรุกต่อเพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งป่าต้นน้ำ ลำธาร ทำเฉพาะที่มีอยู่ ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นผู้รักษาป่า ตอนนั้นทางการยังไม่มาควบคุม แต่ชาวบ้านมีจิตสำนึกเอง เนื่องจากเห็นว่าหัวสวนยังเป็นป่าที่สมบูรณ์ ควรจะรักษาป่าไว้เพื่อลูกหลาน

จำลอง

“ สภาพป่าในตอนนั้นเป็นป่าแก่ ป่าใหญ่ เหมาะกับการปลูกยางพารามาก ได้รับไม่เกินคนละ 30 ไร่ คือหน้ากว้าง 2 เส้น ยาวไม่เกินคนละ 15 เส้น จะถ้าไปไม่ได้ สหายไม่ให้บุกรุกแล้ว ได้แค่หัวหิน เนื่องจากเห็นว่าเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร มีบางคนจะไปบุกรุกต่อแต่ชาวบ้านต่อต้านไว้ เนื่องจากเห็นว่าการทำลาย

ทรัพยากรธรรมชาติ จะกระทบต่อโลกอย่างไร และต้องการรักษาป่าผืนนี้ไว้ให้ยั่งยืนที่สุดเพื่อลูกหลานใน
ภายหน้า

และสอนให้ลูกหลานรู้ว่า หากทำลายป่า หมดป่า ก็หมดน้ำ โลกนี้จะเป็นทะเลทราย สอนลูกว่าอย่า
ทำลาย ที่ได้รับมาก็มากพอแล้ว สมัยนั้นน้ำในลำธารมากท่วมมิดหัว ในช่วงนี้น้ำเหลือน้อยมากพอตั้งชมรมมา
ได้สร้างเรือมา ทำให้เยาวชนรู้ว่าน้ำแห้งเพราะอะไร เพราะมีการทำลายป่า ต้นน้ำลำ ธาร ”

วังกลอย

เป็นจุดที่ปักในเส้นทางเดินป่า ภูเขาเพชร ระหว่างเส้นทางไปน้ำตกวังไต้หวัน

คุณตั้ง

ชื่อวังกลอย เกิดขึ้นสมัยสหาย(คอมมิวนิสต์) เวลาสหายเดินทางจะมีการพัก ไม่ว่าจุดไหนที่พัก จะเอา
ต้นไม้ หรือวังที่มีน้ำ เป็นที่นัดหมาย หรือที่สังเกต ที่วังกลอย เดิมจะมีต้นกลอยอยู่ 1 กอ กลอยเป็นพืชพื้นบ้าน
ใช้กินแทนข้าวได้ เมื่อสหายมาทำงานแถวบ้านป่าพน หรือบ้านควนดินดำ ก็จะนัดไปพักแถววังกลอย ก่อนจะเข้า
สู่หมู่บ้าน หรือกลับจากหมู่บ้าน

สภาพเป็นพื้นที่วังน้ำลึก ขนาดไม่กว้างมาก หาดทรายขาว เหมาะกับการตั้งที่พักรมาก เล่นน้ำได้ดี
สามารถตั้งที่พักรได้ดี ปลาที่มีเช่นปลาหวด เนื่องจากกล้าน้ำ วัยดานน้ำได้ดี ปลาคนน้ำจืด ปลาชิว ปลาชิวกลม
ปลาอีกรอง

วังตะเคียน

เป็นจุดที่ปักในเส้นทางเดินป่า ภูเขาเพชร ระหว่างเส้นทางไปน้ำตกวังไต้หวัน

คุณตั้ง

ได้ชื่อจากมีไม้ตะเคียนขึ้นอยู่ริมคลองเป็นที่สังเกต 1 ต้น เป็นเส้นทางเดินป่าของชาวบ้าน หากไปน้ำตก
วังไต้หวัน จะผ่านวังตะเคียน(วังต้นเคียน) สภาพเป็นหิน คนพักรมาก ปลาอุดมสมบูรณ์น้อยกว่า วังกลอย การตั้ง
ชื่อ น่าจะเป็นชาวบ้านที่ไปทำนํ้ามันยางเป็นคนตั้ง ไม่ใช่สหายตั้ง

วังโก๊น้าย

เป็นที่ในลำคลอง เป็นวังน้ำ เหมาะกับการเล่นน้ำ หาดทรายสวยงาม ที่มาของชื่อดังนี้

คุณตั้ง

“ที่มาของชื่อเกิดขึ้นสมัยคอมมิวนิสต์ โก๊น้ายตอนนั้นเป็นทหารพราน สมัยนั้นคอมมิวนิสต์ เหลือไม่
มากแล้ว ที่เคลื่อนไหวยู่ที่บ้านถ้ำโกบ ตอนนั้นเกิดการปะทะขึ้นที่ปากทางเข้าถ้ำโกบ จากนั้นสหายล่อยกำลัง
ล่อยไปทางถ้ำโกบ จากนั้นทหารพรานตามมา เกิดการต่อสู้ทั้งสองฝ่าย สหายล่อยไปถึงป่าลอก (ซึ่งเป็นไร่ที่
สหายมาทำการผลิต) สหายล่อยร่นไปจนถึงลำคลอง ทหารพรานชื่อโก๊น้าย ตะโกนท้าสหาย(คอมมิวนิสต์) ว่า
แน่จริงอย่าหนีมาชิงกันดีกว่า พอสหายได้ยินก็รู้ว่า เสียงโก๊น้ายก็ยิงสวนมา โก๊น้ายตกใจกระโจนหนีลงน้ำเป่ยก
หมด เลยเรียกวังโก๊น้ายตลอดมา

น้ำตกวังไต้หวัน

คุณตั้ง

เดิมสหหายเรียกค่ายไต้หวัน เนื่องจากทางสหหายได้ย้ายค่ายจาก ค่ายโรงเรียน ไปที่ น้ำตก จึงเรียกค่ายไต้หวัน ต่อมาทางทีมสำรวจทางการท่องเที่ยว เช่น อบต. ได้ตั้งชื่อว่า น้ำตกวังไต้หวัน คำว่าไต้หวัน คือไต้หวัน ค่ายที่สหหายตั้งอยู่ใกล้วังไต้หวัน น้ำตกมีอยู่ 7 ชั้น ทางขึ้นจะอยู่ทางขวามือ มีความสูงสวยงามมาก มีความชุ่มชื้นสวยงามมาก ทางด้านซ้ายมือของน้ำตกจะเป็นป่าดิบ คุณแม่ผม ผมขอเพิ่มเติมดังนี้ มีครั้งหนึ่งเป็นการสำรวจครั้งที่ 2-3 ผู้ใหญ่สมปอง อนันต์ ไปด้วย ก็เคยตั้งชื่อว่า น้ำตกอนันต์ ในครั้งหนึ่ง อบต.คณิง จันทรแดง นำคณะไปสำรวจ มีพยาบาล ไปด้วย พยาบาลล้มลง บาดเจ็บ และร้องไห้ ทาง อบต.คณิง จึงจะตั้งชื่อว่า “ น้ำตกน้ำตาพยาบาล ”

ส่วนผมเอง(คุณแม่) ตั้งชื่อว่า น้ำตกค่ายไต้หวัน ส่วนปลัดสุกนต์ ตั้งชื่อว่าน้ำตกวังไต้หวัน เนื่องจากตอนสำรวจเห็นว่า ด้านล่างเป็นวัง เลยลงมดว่า น้ำตกวังไต้หวัน และได้ชื่อมาจนถึงปัจจุบัน

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร

ศ.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จงสตูล

วันที่ 1 มิถุนายน 2552

เก็บข้อมูลเจาะป่าชาไก(เพิ่มเติมครั้งที่ 2)

.....
ผู้เข้าร่วมเก็บข้อมูลและเยี่ยมชมทับชาไก

ประกอบด้วย

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. คุณมานพ ช่วยอินทร์	ศ.ก.ว.ตรัง
3. ศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์	ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต ม.มหิดล
4. ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์	ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต ม.มหิดล
5. ผู้ร่วมติดตามและผู้นำทางจากชมรมภูผาเพชร รวม 7 คน	

วันนี้ทางอาจารย์จากศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เดินทางมาชมรมภูผาเพชรฯ เพื่อมาศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิตและภาษาเจาะป่าชาไก ทางหัวหน้าทีมวิจัยได้กล่าวต้อนรับ และแจ้งว่าวันนี้คณะกรรมการส่วนใหญ่ติดภารกิจงานศพผู้อาวโสในชุมชนคือนายช่วง รักษ์ทอง จันทร ที่จะฌาปนกิจวันนี้ หัวหน้าทีมวิจัยจึงขอทำหน้าที่ต้อนรับแทนทุกคน จากนั้นได้พูดคุยนำเสนอต่อคณะที่มาดังนี้

- 1.ความเป็นมาของชมรมภูผาเพชร โสมสเคย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- 2.ได้รับบรรยายพร้อมภาพประกอบด้วย Notebook เรื่องเจาะชาไกที่ภูผาเพชร

จากนั้น ศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ได้พูดคุยกับทางทีมวิจัยว่าคณะมาจากศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาในภาวะวิกฤต มหาวิทยาลัยมหิดล โดยทางศูนย์ มีหลักคิดว่าภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

ต่าง ๆ มีความเท่าเทียมกัน และความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติที่สมควรจะรักษาไว้ให้คนรุ่นลูกหลานสืบไป ในระยะเริ่มต้นภารกิจของศูนย์เน้นการศึกษาและฟื้นฟูภาษา 14 กลุ่มในประเทศไทยที่อยู่ในภาวะวิกฤตอย่างรุนแรงได้แก่

- 1.ชอง 2.กะชอง 3.ซัมเร 4.ชอุ้ง(ชะโอจ) 5.มลาบรี 6.ชาโก
- 7.ญฮูกร 8.โซ(ทะวัง) 9.ละว้า(ก่อง) 10.อิมปี 11.ละเวือะ
- 12.บิซู 13.มอเกลิ้น 14.อุลัคละไว้ย

และทางศูนย์ ยังมีการฝึกอบรมคนในชุมชนท้องถิ่นเก็บข้อมูล สร้างสรรค์และบันทึกวรรณกรรมท้องถิ่น รวมทั้งความรู้ท้องถิ่นของชุมชนด้วย ได้มีการพูดคุยในประเด็นต่างๆในเรื่องราวชาโกจนเที่ยง หลังรับประทานอาหารเที่ยงเสร็จ ทางคณะฯได้เดินทางไปเยี่ยมชมทาบเงาะชาโกที่ไร่ 14 การเดินทางวันนี้ใช้รถยนต์กระบะไฟวิลัยของคุณมานพ และกะบะกรรมการชมรม เส้นทางเพียงผ่านการไถคันไปเอาไม้ยางพาราของเจ้าของสวน สวนโล่งเตียน(ล้มไม้ยางแล้ว) น้ำกัดเซาะทางที่ไถคัน ทำให้เป็นร่องลึกค่อนข้างเสี่ยงและลำบาก เมื่อถึงใกล้ทาบก็เห็นไอ้เผ่าเส้น(ชาโก) มาขึ้นคอยอยู่แล้ว ใส่เสื้อสีแดง ที่คอแขวนป้ายชื่อเหมือนเซลล์บริษัทประกัน ป้ายชื่อทำให้โดยทางอำเภอตอนจัดงานวิวาห์ชาโก ป้ายชื่อเขียนว่า “ชาโก ชื่อเส้น” จากนั้นเดินทางขึ้นเนินไปประมาณ 300 เมตร ซึ่ง ดร.สุวิไล เพิ่งผ่าตัดหัวเข่ามาทำให้เดินไม่สะดวกต้องพยุงและใช้ไม้เท้า แต่ด้วยจิตใจต่อสู้เกินร้อยก็เดินไปถึงทาบเงาะกลุ่มไอ้เผ่าแซ จนได้

ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เยี่ยมทาบเงาะชาโก

วันนี้กลุ่มชาโกกลับมาอยู่ที่ทาบไร่ 14 แล้ว เราจึงได้พบอีกครั้งหนึ่ง ทาบเป็นทาบยกพื้น หลังคามุงด้วยใบไม้ มีอยู่ประมาณ 8 ทาบ ชาโกหลายคนนอนในทาบ ตอนกลางวันเด็กเล็กอยู่ข้างแม่ เนื้อตัวมอมแมม

ไอ้เผ่าเส้น(เสื้อแดง) ไอ้เผ่าแดง(ในทับ) ไอ้เผ่าดุ่ม(ชุดดำ)

ทางคณะจากศูนย์ศึกษาฯ ได้สำรวจทับเงาะ และเขียนเขียนพุดคุย พร้อมทั้งมอบอาหารให้เงาะกลุ่มนี้ด้วยความเมตตา และได้มีการสำรวจด้านภาษา โดยได้ถามเงาะเกี่ยวกับอวัยวะร่างกาย โดยเงาะได้พูดเป็นภาษาเงาะ ทางคณะได้จดไว้ ซึ่งสังเกตว่า เงาะชาวกอกลุ่มนี้ – มีความเป็นมิตรสูง - ให้ความร่วมมือในการให้คำพูดเป็นภาษาเงาะถึงคำต่างๆด้วยความเต็มใจ - ดวงตาเปล่งประกายด้วยความสุขเมื่อได้พูดภาษาเงาะและเห็นว่าทางกลุ่มสนใจจริง คณะได้ศึกษาอยู่พอสมควรเห็นว่าเงาะมีความสนใจและให้ความร่วมมือด้วยดี จึงนัดให้ไปที่ชมรมภูผาเพชรในตอนเย็นเพื่อศึกษาเรื่องภาษาเพิ่มเติม

ระหว่างที่ทีมกำลังศึกษาข้อมูลอยู่สักพักหนึ่ง ไอ้เผ่าแซและเมียที่เพิ่งกลับจากหาอาหารในป่า ก็มาถึงด้วยความเหนื่อยหอบและเนื้อตัวมอมแมม ผู้ที่มาเยือนก็ขอถ่ายรูปและถามหลายคำ ไอ้เผ่าหวางมาเหนื่อยๆก็บอกว่าเดี๋ยวก่อนกูตั้งของก่อน เมื่อตั้งของเสร็จก็พุดคุยด้วยอารมณ์ดี วันนี้ไอ้เผ่าแซไปกับเมียตั้งแต่เช้าเย็นแล้วกลับมาได้ผลไม้ป่า ห้วมันป่า สับปะรดป่า ไล่ที่ม้านักประมาณ 3 กิโลกรัม ซึ่งจะต้องแบ่งกินกันทั้งทับและไปขอดูในหม้อ ก็เห็นหัวลิงที่หมกไฟจนหมด ตั้งอยู่เตรียมปรุงเป็นอาหาร แต่วันนี้ไม่อดแล้ว ทางทีมสำรวจได้พาเสบียงมาฝากแล้ว

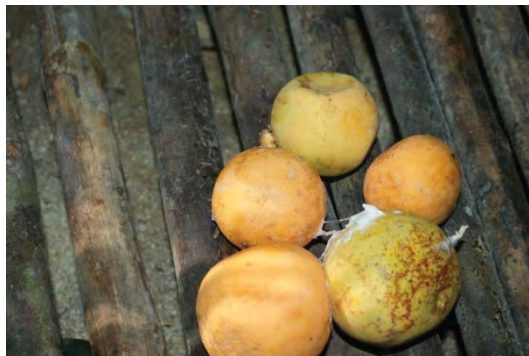
ได้สำรวจอาหารที่ไ้เผ่าแซไปหามาวันนี้ มีดังนี้

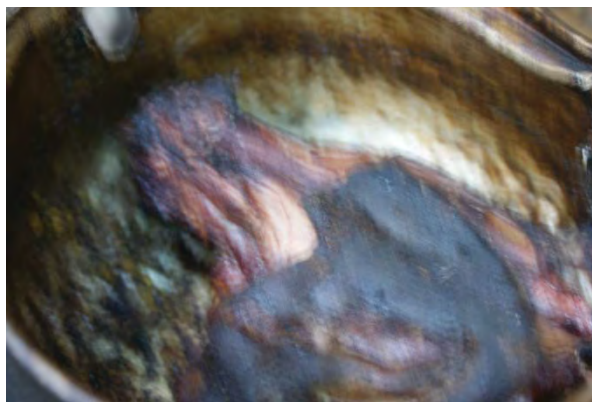
ลูกต้ปรตป่า

หัวมันป่า(หัวอยู่ลึกใต้ดิน)

ผลไม้ป่า(ลิ้มซื้อแต่เปรี้ยวจนลิ้มไม่ลง)

หัวลิงที่เหลือในหม้อเตรียมเป็นอาหารมือต่อไป

จากนั้นคณะเดินทางกลับ เพื่อทานอาหารและเตรียมตัว สัมภาษณ์ด้านภาษาของเงาะซาไกในตอนเย็น
จากนั้นในยามเย็น บอย สมาชิกชมรมได้นำรถกระบะไปรับทีมซาไกที่ทับเพื่อมาให้ข้อมูลด้านภาษากับ
ทางอาจารย์จาก ม.มหิดล เมื่อมาถึงได้เชิญซาไก 3 ท่านที่มาคือ 1.ไ้เผ่าแซ 2.ไ้เผ่าห้วง 3.ไ้เผ่าเส้น นั่งให้ดื่ม
น้ำ ตั้งกลั้วไว้ให้ตรงหน้า แต่ไม่เห็นใครหยิบกิน(มารยาทดีมากหรือขี้เกรงใจ) พอหยิบส่งให้ก็กินด้วยดี
จากนั้น ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และดร.มยุรี ถาวรพัฒน์ ก็เริ่มทำหน้าที่
ด้านภาษาศาสตร์ ถามภาษาเงาะ ไ้เผ่าคุ้ม(หัวหน้าโครงการวิจัย)คอยเสริมเติมความที่เข้าใจไม่ตรงกัน คนอื่นๆ
สังเกตการณ์ การทำงานลื่นไหลไปด้วยดี เงาะซาไกสนุกสนาน มีความสุขที่มีผู้สนใจภาษาตนเอง ร่วมกันพูดให้

คำ ต่อคอกเตอร์ทั้งสอง ศัพท์ต่างๆ ได้มามากมายพอสมควร แต่หัวหน้าทีมวิจัยฟังเพลิน เลยลืมนจด มาจดอีกทีได้ ส่วนที่เหลือดังนี้

คำไทยที่แสดงให้เงาะดู	เสียงที่เงาะพูดออกมา
ข้อศอก	คายอง
ไผ่ปลาร้า	โชนง
ดีใจ	บาแอส
ดี	ดิบาแอส คีมอ
อร่อย	บาแอส
คุณซื้ออะไร ?	เงาะ มอะ กะโล
ซื้อว่าไอ้หาวง	จื้อเมาะ ไอ้หาวง
กล้วย (Banana)	บีแซ้ง
น้ำ	บาตีว
กิน	ฮาว
กินกล้วย	ฮาวบีแซ้ง
กินข้าว	ฮาวนาชิ
เสื่อ	บายุ
ทับ,บ้าน	ฮาย-ยะ
บ้านอยู่ไหน ?	ฮายยะอินคะอุณ
บ้านอยู่ที่....	ฮายยะอินคอยนา.....
ลูก	กามาม
มีลูกกี่คน ?	กามามหว่อง
ไม่มี	ลาแบม
มีด	พาแฮบ, พาอิน

การนับของเงาะซาไกจะนับได้แค่ 3 ที่เหลือจากนั้นจะเป็นอื่นๆอีกมากมาย ซึ่งนับไม่ถูกแล้ว ซึ่งเรื่องนี้ ดอกเตอร์ทั้งสองเจอด้วยตนเองก็ต้องว่าไปตามนั้น

1(หนึ่ง)	นาย ปะไฮ้
2(สอง)	กามาม
3(สาม)	ติกะ
ตั้งแต่ 4 เป็นต้นไป	แบม (คล้ายๆกับอื่นๆอีกมากมาย)

ตามที่ทางอาจารย์จัดไว้ได้มากมาย แต่ผู้บันทึกความรู้น้อยทางภาษาศาสตร์ก็ได้มาเล็กน้อย คราวต่อไปจะพยายามให้ดีกว่านี้

ประมาณ 2 ทุ่มเงาะเริ่มกระสับกระส่ายอยากกลับ เนื่องจากไม่พาไฟมา และกลัวผี ก็เลยต้องเลิก เพราะไม่
อยากขัดใจ เดี่ยวคราวหลังจะไม่มาเสีย ได้ถามทางเงาะซาไกเช่นไอ้เผ่าหวาง ไอ้เผ่าแซ ไอ้เผ่าเส้น ว่าคราว
ต่อไปยินดีมาอีกไหม ทั้งสามตอบว่ายินดีจะมาอีก หากไอ้เผ่าคุ่มหรือไอ้เผ่าเขยรูปอกไป วันหลังกู(ซาไก) จะมา
สอนภาษาให้ไหมสู่อีก จากนั้นได้มอบอาหารแห้งให้อีกชุดและพาไปส่งที่ทับ

จากการพูดคุยดอกเตอร์ทั้งสองสรุปว่า

- ภาษาซาไกอยู่ในตระกูลภาษา อัสเลียน ภาษากันชิว ซึ่งจะไปตรวจสอบอีกครั้ง
- เงาะป่าให้ความร่วมมือดีมาก สุภาพ การออกสำเนียงชัดเจน
- มีความสนใจใคร่รู้ มีความสุขในการให้ข้อมูล สังเกตที่ดวงตาเปล่งประกายด้วยความสุข
- จะส่งทีมงานมาวิจัยเรื่องภาษาเงาะเพิ่มในภายหลัง

นายจรรยา ทศกุล หัวหน้าทีมวิจัยภาษาเพชร กล่าวว่า ไม่อยากเชื่อว่าอยู่มาตั้งนาน ไม่ค่อยได้ยินภาษาเงาะ
ซาไก พออาจารย์ทั้งสองมาได้รู้ภาษาเงาะซาไกมากมาย และเป็นประโยชน์มาก ทั้งในตัวซาไกเองและคน
ภายนอกที่จะได้เกิดความรู้ในวิถีชีวิตเงาะซาไกที่ลึกซึ้ง และมีความเข้าใจกันยิ่งขึ้น เห็นว่าสามารถศึกษาภาษา
ซาไกได้จากคนภายนอกหากตั้งใจ และจริงใจต่อซาไก จนเป็นที่เชื่อถือ

จากนั้นดอกเตอร์สุวิไล บอกว่ามีใครบ้างที่ใกล้ชิดซาไก น่าจะนัดมาคุยกัน

โดยจะพูดคุยกันในวันที่ 25-27 กรกฎาคม 2552 ที่ จ.ตรัง

นายจรรยา บอกว่าในละแวกนี้มีผู้ที่ใกล้ชิดกับซาไก ด้วยความรักในฐานะเพื่อนมนุษย์ ไม่ใช่เพื่อธุรกิจหรือ
ประโยชน์ตน ที่สนิทสนมพอประสานได้ดังนี้

ซาไกกลุ่มภูผาเพชร นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ นายจรรยา ทศกุล
ซาไกกลุ่มวังสายทอง (ถูกดึงไปเป็นประโยชน์ในธุรกิจท่องเที่ยว) กำลังสืบหา
ซาไกกลุ่มช่องไทร หุ่นหัว ผ.อ.เทียนชัย พิสิทธิ์ธาดา(ด้านการศึกษาของเด็กซาไกในโรงเรียน)
นางสมปอง เอ็งฉ้วน พยาบาลโรงพยาบาลทุ่งหว้า(ด้านสาธารณสุขและอื่นๆ)
ซาไกกลุ่มรารปลา หุ่นหัว นายฐานะ คงเมฆ(พีเนียร์) อดีตพรานผู้ชำนาญป่า
สำหรับในสถานที่อื่นๆคุณมานพรับจะไปประสานเอง

ประชุมติดตามความคืบหน้าโครงการกฎหมาย

อ.มะนัง จ.สตูล

วันที่ 7 – 9 มิถุนายน 2552

.....

วัตถุประสงค์

- เพื่อติดตามความคืบหน้าของข้อมูล
- เพื่อนำข้อมูลรวบรวมวิเคราะห์ เรียบเรียง ทำรายงาน
- เพื่อวางแผนการทำงานต่อไป

ผู้ร่วมกิจกรรม

ผู้ใหญ่ น้ำตัง น้ำกอบ คุณจรรยา พี่จวบ เฒ่าแดง เฒ่าเชษฐ น้ำนุญ น้ำแมม นิด เจียบ

สรุปกิจกรรม

สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ 30-31 พฤษภาคมที่ผ่านมา ตัวแทนทีมวิจัยคือคุณจรรยาและคุณประกอบ ได้เข้าร่วมเวทีเครือข่ายประเด็นการท่องเที่ยวที่ทะเลบัน จึงได้เล่าให้เพื่อนฟังว่าได้อะไรบ้าง

สิ่งที่ได้จากเวทีประชุมเครือข่ายวิจัย

- ได้พบเพื่อนใหม่
- ได้แลกเปลี่ยน ได้ความรู้ใหม่ ๆ
- ได้รู้บทเรียนการทำงานของแต่ละโครงการ
- ได้ความรู้เรื่องการท่องเที่ยว
- คิดว่าบ้านเรามีของดีมากมาย เราน่าจะทำกิจกรรมอะไรบางอย่างให้มากกว่านี้ได้
- รู้สึกว่าบ้านคนอื่นไม่ค่อยมีอะไรมาแต่ทีมพูดเก่ง นำเสนอดี จนน่าสนใจ
- บางพื้นที่ทำเรื่องเล็ก ๆ แต่ก็น่าสนใจ
- น่าจะมีกิจกรรมเสริมของกฎหมาย เช่น การปลูกป่า
- ได้ข้อคิดว่า การทำวิจัยมีทั้งสำเร็จและไม่สำเร็จ
- ที่ทำงานวิจัยจะทำเรื่องอะไรก็ได้ แต่ต้องทำให้จริง ผลก็ออกมาดีได้เหมือนกัน
- น่าเสียดายบางพื้นที่งานวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ออกมาดีมาก แต่ไม่มีภาคการเข้าร่วมกันออกมาก็ต้องเหนื่อยต่อไป ต้องประกาศให้คนรู้จักกันให้ทั่วจะได้ช่วยกัน
- จะมีการตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยวตรัง-สตูล อย่างเป็นทางการ (นัดคุยอีกที 16 มิ.ย.นี้)

คุณจรรยาแจ้งข่าวว่า

วันที่ 15-16 นี้ จะไปร่วมประชุมที่ขอนแก่นเรื่องการตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยว

วันที่ 21 นี้จะมีทีมอบต.คลองแหมาล่องแก่งจำนวน 40 คน

วันที่ 27 นี้จะมีแขก 30 คน

วันที่ 4 ก.ค.นี้ จะมีแขกอีก 90 คน จากนราธิวาส

กิจกรรมเสริมที่ทีมวิจัยทุกคนเห็นว่าจะทำ

การปลูกป่า

- พื้นที่สำหรับปลูกป่า เป็นแปลงอนุรักษ์ (น้ำแม่มกกับน้ำกอบคุยกับเจ้าของที่ดินวิ)
- ค่ายดินยางเหมาะสม ทำให้เป็นจริงได้
- หาพันธุ์ไม้ (คุณจรรยา)
- จะให้คนมีส่วนร่วมในการปลูกป่าครั้งนี้ได้อย่างไร (เอาเข้าประชุมหมู่บ้าน)
- จะให้คนนอกมีส่วนร่วมอย่างไร (คุณจรรยาเป็นคนเชิญคนภายนอก เชิญผู้ว่า นักข่าว หน่วยงาน เพื่อนเครือข่าย อื่น ๆ)
- จะคุยความคืบหน้ากันอีกครั้งในวันประชุมวันที่ 20-21 มิ.ย.นี้ที่ตรง

ข้อมูลชุมชนที่ยังไม่ได้เก็บ

ความเชื่อเรื่องที่อยู่อาศัย

เรื่องราวของความเชื่อที่ทีมวิจัยยังไม่ได้เก็บข้อมูล แต่น่าจะเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะเรื่องราวของความเชื่ออยู่คู่กับชุมชนมานาน โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ใกล้ป่าใกล้ภูเขา ที่ผ่านมายังไม่ได้มีการพูดถึงความเชื่อในการหาอยู่หากินกับธรรมชาติของคนภูผาเพชร

ทีมวิจัยช่วยกันเล่าให้ฟังว่า เรื่องความเชื่อของคนในชุมชนมีหลายเรื่อง เช่น ความเชื่อเรื่องที่อยู่อาศัย

ผู้ใหญ่บอกว่า ถ้าทำบ้านหรือขนาที่อยู่มานานมากกว่า 3 ปี ต้องมีการไหว้ภูมิ หรือทำอุบาสที่บ้านเป็นตราบ บางทีไม่แก่หรือเจ้าบ้านไม่รู้เรื่องถึงกับตายโดยไม่รู้สาเหตุก็มี เพราะฉะนั้นเรื่องแบบนี้มีทุกชุมชนและพิสูจน์ไม่ได้ แต่ในชุมชนก็มีเรื่องราวแบบนี้ให้เห็นเป็นตัวอย่างอยู่หลายรายหลายกรณี

ความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ

ตามความเชื่อของคนในชุมชน สถานที่ต่าง ๆ ย่อมมีเจ้าของ หรือมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยปกป้องรักษาดูแลอยู่ ดังนั้น บางสถานที่ อาจจะต้องมีเรื่องราวเหล่านี้ประกอบการอธิบาย ที่ได้เก็บมาแล้วก็มีบ้าง เช่น ทวดหินกอง เป็นต้น

ความเชื่อเรื่องการประกอบอาชีพ

มีความเชื่อเรื่องการประกอบอาชีพมากมาย เช่น เมื่อขึ้นเขาไปหาของป่า ต้องทำอะไร ขณะที่อยู่บนเขาต้องปฏิบัติหรือมีข้อห้ามปฏิบัติอย่างไร เรื่องราวเหล่านี้ทีมวิจัยซึ่งหาอยู่หากินกับป่ารู้ดีว่ามีความเชื่อหลายอย่างแอบแฝงอยู่ แต่ว่าสมัยนี้เยาวชนไม่ค่อยสนใจเรื่องราวแบบนี้ อีกอย่างรุ่นก่อนก็ไม่ได้ถ่ายทอดให้ฟัง

พี่จวบ เล่าให้ฟังว่าเคยมีเหตุการณ์ที่ประสบด้วยตัวขณะไปหาของป่าบนเขาแล้วบังเอิญนอนขวางทางหรือผู้ใหญ่ น้ำจวบ น้ำดั่ง ก็เคยพบเรื่องราวลักษณะนี้มาแล้ว แต่ยังไม่ได้มีการเก็บเอาไว้ว่า มีความเชื่อใดบ้างขั้นตอนหรือวิธีการต้องทำอะไร

มีข้อเสนอแนะว่า หากทำประเด็นท่องเที่ยว เช่น นำเที่ยวป่า หากมีการอธิบายหรือมีพิธีกรรมเหมือนที่คนในชุมชนปฏิบัติให้นักท่องเที่ยวได้ทำตาม จะเป็นการสร้างความเข้มแข็ง ความน่าเชื่อถือ การปลูกจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวได้ เพราะว่าคนไทยในใจยังมีความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์อยู่มาก จะทำอะไรไม่ให้หายไป คิดว่าน่าจะส่งผลไปถึงว่า ต่อไปนอกจากนักท่องเที่ยวได้มาเที่ยวที่ภูผาเพชร เมื่อนักท่องเที่ยวไปเที่ยวที่อื่นจะได้รู้ว่าควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติอย่างไร เป็นต้น

มอบหมายให้ผู้ใหญ่รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อของคนภูผาเพชรมาให้ดู
เส้นทางท่องเที่ยว/สถานที่ท่องเที่ยว

ข้อมูลประกอบสำหรับเส้นทางท่องเที่ยวยังไม่ครบ เช่น ถ้ำต่าง ๆ เส้นทางล่องแก่ง ไกด์ยังไม่ได้สำรวจ
ควาระหว่างทางที่ล่องแก่งมีอะไรที่น่าสนใจ น่าจะนำเสนอให้นักท่องเที่ยวได้มีความรู้ ที่เที่ยวอย่างมีสาระ
มีคุณค่า มีความหมายมากขึ้น นอกจากล่องแก่งเพื่อความสุขสนุกสนานอย่างเดียว อีกอย่างจะแตกต่างกับกลุ่มอื่น ๆ
ที่มีการนำเที่ยวลักษณะเดียวกัน

ข้อมูลที่เก็บมาแล้ว

ประวัติชุมชน

ประวัติความเป็นมาของชุมชนเก็บข้อมูลแล้ว และเคยเชิญผู้ใหญ่สมปองมาเล่าให้ฟังในเวที น่าจะ
ครบถ้วน ถูกต้อง ตรงประเด็น ไม่ได้ยาวเหยียด แต่ก็น่าจะชัดเจน เสร็จแล้ว 3 ยุค คุณเจริญเป็นคนเรียบเรียง
บอกว่าน่าจะเอาช่วงก่อนที่คนกลุ่มแรกมาทำกิน แล้วก็ตามด้วยประวัติชุมชน ตอนนั้นยังไม่ได้แยกหมู่บ้านเรา
ต้องเอาสภาพพื้นที่เป็นหลักก่อน แล้วก็มาเริ่มต้นทำมาหากิน ใครมา มาจากไหน มาทำอะไร

ผู้ใหญ่ให้ความเห็นว่าประวัติหมู่บ้านยังสับสน น่าจะเรียบเรียงใหม่ให้เห็นความเป็นมา
เป็นไปที่ชัดเจนมากกว่านี้

ประวัติถ้ำเพชร

น้ำแม่กับเผ่าแดงเป็นคนรับผิดชอบหลัก น้ำแม่บอกว่าตอนนี้ให้เขาพิมพ์ให้อยู่ คิดว่าข้อมูลบางอย่าง
อาจจะยังขาดอยู่ คุณเจริญเสริมว่า อาจจะหาเวลาไปหาหลวงแผลงสักวัน

ความเชื่อ

เรื่องของความเชื่อมีหลายอย่างที่เป็นสถานที่ เช่น ทวดหินกอง ทวดถ้ำโอบ ทวดถ้ำเพชร แต่ยังขาดอีก
มาก เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการหาอยู่หากิน ทวดคลองยางแดง สิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือความเชื่อที่อยู่บนเขา หรือเวลา
ไปทำมาหากินบนเขา ปลวก เจ้าที่เจ้าทาง เป็นต้น

เรื่องของความเชื่อ ทีมวิจัยได้ให้ข้อมูลเพิ่มและให้ความเห็นพอสมควร เช่น น้ำกอบ มีตัวอย่างที่เกิดขึ้น
จริงเล่าให้ฟัง ผู้ใหญ่ก็บอกว่าของป่า สัตว์ป่า มีเจ้าของ มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยดูแลอยู่

ไร่ 14

ความเป็นมาของไร่ 14 ได้เล่าให้ฟังไปแล้ว แต่ก็ได้เพิ่มเติมเรื่องของคนที่อยู่ในข้อมูล ไร่ 14 เช่นนาย
แปลก รวมหมูน นายบันเทิง คงแก้ว นายเหมือด ทองดีเพ็ง นายจรัส เรืองพูน นายชื่น รักเกิด นายจรัส เรืองพูน
นายสมโชค รักทองจันทร์ นายเลื่อน สุดแป้น นายเลื่อน เรืองศรี นายขับ สงด้วง นายชู กลอดเหล็ก
นายสมมาตร แสงทอง นายแปลก รวมหมูน (เป็นคน 14 คน ที่ไปทำมาหากิน)

ไร่ 14 เป็นเรื่องราวของคนกลุ่มหนึ่งที่รวมกลุ่มบุกเบิกที่ทางทำมาหากิน ทำสวนทำไร่ ถางป่า
เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 2535 เป็นคนกลุ่มแรก ๆ ที่เข้ามาทำมาหากิน และเริ่มที่จะปักหลักสร้าง
ครอบครัว แต่สมัยก่อนเครื่องมือเครื่องมือไม่ทันสมัย สัตว์ร้ายก็ชุกชุม คน 14 คน จึงได้ออกแขกเวียนช่วยกัน
ถางป่าไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะครบทั้ง 14 แปลง

ป่ากระท่อม

ความเป็นมาของป่ากระท่อมยังเป็นความลับอยู่จนบัดนี้ เพราะในชุมชนไม่มีใครรู้ว่าป่ากระท่อมเกิดขึ้นได้อย่างไร คนรุ่นแรกที่มาอยู่ก็บอกว่าที่เห็นก็เป็นป่ากระท่อมอยู่แล้ว ไม่มีใครปลูก พื้นที่ที่เป็นป่ากระท่อมประมาณ 100 ไร่ กระท่อมเป็นไม้สูง ชอบพื้นที่ชุ่มชื้นและน้ำ จะขึ้นงอกงาม เพียงแต่ไม่รู้สาเหตุว่าทำไมถึงได้มีต้นกระท่อมเป็นป่าแปลงใหญ่ขนาดนี้ ต้นกระท่อมขึ้นเป็นดงหนาแน่น ที่กระจายห่าง ๆ ก็มี

ผู้ใหญ่เล่าว่า เข้ามาอยู่ที่นี้เมื่อปี 2513 ต้นกระท่อมมีอยู่แล้ว สันนิษฐานว่าน่าจะเกิดเองตามธรรมชาติ เพราะบริเวณที่มีต้นกระท่อมอยู่มากเป็นที่ชื้นและ น้ำใส สะอาด มีน้ำล้อมรอบ ดินดี ขึ้นตลอดปี กระท่อมชอบลักษณะแบบนี้ ส่วนคนในชุมชนนิยมกินใบกระท่อมเพราะบริเวณนี้เป็นป่าเป็นเขาต้องใช้แรงมากในการบุกเบิกทำนาทำสวน นิยมนำใบกระท่อมมากินเพื่อให้มีกำลังวังชา ทำงานได้ไม่เหน็ดเหนื่อย มีกำลัง และยังเป็นยารักษาโรคบางโรคได้ เช่น รักษาโรคเบาหวาน หายอาการมวนท้อง เป็นยาแก้ไอ (นำใบกระท่อมห่อน้ำตาลทรายเคี้ยว หายไอ แต่ใช้ได้สำหรับคนที่ไม่เคยกิน หรือกินน้อย) แต่ก็มีข้อเสียคือถ้ากินนาน ๆ ตัวจะดำ ถ้าไม่ได้กินอารมณ์หงุดหงิด และคนที่กินใบกระท่อมไม่ยอมอาบน้ำ (ใช้ร้านน้ำ) โดยตัวของใบกระท่อมถือเป็นพืชที่ดีและมีประโยชน์ คนรู้จักประโยชน์ของใบกระท่อมมานาน แต่ปัจจุบัน วัยรุ่นได้นำใบกระท่อมดัดแปลงเป็นอย่างอื่นไปแล้ว

ใบกระท่อมมีหลายพันธุ์ พันธุ์ใบบาง ก้านใบสีเขียว กินแล้วไม่มัน มีรสขม ไม่อร่อย ไม่กรอบ คนไม่ชอบกิน แต่ถ้าใบที่หั่นลงมาจากกินได้

พันธุ์ใบหนา ต้นไม่ใหญ่ ก้านใบมีสีแดง เป็นพันธุ์ที่คนนิยมกิน ไม่ขม “กินอร่อย” ในป่ากระท่อมมีทั้งสองชนิด ในรอบปีจะมีช่วงหนึ่งที่หนอนกินใบจนหมดเหลือแต่ก้าน

เมื่อก่อนใบกระท่อมไม่ได้เป็นไม้ที่หวงห้าม คนภาคใต้นิยมกินทั่วไป เพราะถือว่า “คนกินกระท่อมคือคนขยัน” แต่ประมาณ 2 ปีที่ผ่านมา ใบกระท่อมกลายเป็นไม้หวงห้าม ห้ามมีในครอบครอง เมื่อประมาณปี 2526-2527 เคยมีทหารจะมาโค่นต้นกระท่อมเพื่อให้เฮลิคอปเตอร์ลง แต่ก็ไม่ได้โค่นเพราะชาวบ้านไม่ยอม ตำรวจชายแดนที่เคยจะมาทำลายป่ากระท่อม แต่ก็ไม่สามารถทำลายได้ เพราะชาวบ้านถือว่าเป็นสถานที่สำคัญ และชาวบ้านก็ไม่ได้ปลูก ที่สำคัญบริเวณป่ากระท่อมเป็นป่าต้นน้ำ ช่วงน้ำหลากฝนตกหนัก น้ำจะมาขังอยู่หน้าถ้ำโกบ ชาวบ้านจะไปหาปลา

ที่จวบเล่าว่า ประทับใจถ้ำโกบมาก เพราะเมื่อก่อนเวลาน้ำน้ำจะไปหาปลา ลุงจะให้จิ้งจอนเข้าไปในถ้ำ ในถ้ำตอนกลางวันจะไม่มีคน น้ำมากใสเหมือนทะเล สนุกมาก

ครองระเกิด ยังไม่มีข้อมูล

พรรคคอมมิวนิสต์

ข้อมูลมีอยู่แล้ว เกิดเมื่อใด เพราะอะไร มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีการคุยกับสหായด้วยกันเก็บข้อมูลมาได้มากพอสมควร เมื่อ 28 มีนาคมที่ผ่านมา คุณเป็น น้ำผึ้ง น้ำแม่ม ทีมนาหมื่นศรี และอีกหลายคน ได้นั่งคุยด้วยกันอีกครั้ง ความเป็นมา การเข้ามาของสหาย การตั้งค่าย วังแว่น ค่ายตันยาง ค่ายขี้ม้า ค่ายหน้าถ้ำ ค่ายโรงเรียน ค่ายลอก ค่ายไต้หนาน น่าจะมีการนำข้อมูลกลับสู่ชุมชน ในส่วนนี้ น่าจะมีการเปิดเวทีกันอีกสักที

ที่จวบเล่าเพิ่มเติมว่า เคยเห็นคอมตัวเป็น ๆ ครั้งหนึ่ง ตอนนั้นคอมลงมายิงคนในหมู่บ้าน ที่จวบบอกว่า “เคยเห็นคอมครั้งแรกเมื่อปี 2528 คอมฯไม่ใช่นักกลัว หน้าตาดี หล่อเหลา ยังเป็นวัยรุ่น ยังหนุ่มมาก รูปร่าง

หน้าตาเหมือนลูกผู้ดี ครั้งแรกที่เห็นคอมฯตัวเป็น ๆ ไม่น่ากลัวอย่างที่คิด เหมือนนักศึกษาเสียมากกว่า พูจาไฟเราะ สุภาพ ไม่ใช่เหมือนคนป่า มีมนุษยสัมพันธ์ดี การวางตัวดี

คอมฯยังเขียว คอมฯหล่อ ๆ เพ ้วยุ่น วันนั้นจำไม่ลืม(พี่จวบ) เหมือนลูกผู้ดีมาจากในเมือง เราไม่เคยเห็นตื่นเต้น เป็นครั้งแรกที่เห็นคอมฯตัวเป็น ๆ แต่ว่าไม่น่ากลัวเหมือนที่คิด เหมือนเด็กนักศึกษา พูจาสุภาพ ไม่ใช่เหมือนคนป่า แต่เหมือนเป็นคนได้รับการศึกษาดี มนุษย์สัมพันธ์ดี กับทหารไม่เคยหุนห่าวให้กิน แต่กับคอมฯเคยหุนห่าวให้กิน ยังจำหน้าคอมฯได้อยู่เลย”

เงาะซาไก

คุณจรรยาเล่าว่า ได้ศึกษาข้อมูลบางส่วนเป็นข้อมูลมือสองคือศึกษาจากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์คนในชุมชน จากการลงไปสำรวจที่ทับเงาะ เชิญเต่าแซร์ มาคุยให้ฟัง ผ่านเวที ถามเรื่องที่สงสัย เช่น การตั้งถิ่นฐาน ความสัมพันธ์ของซาไกกับชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มซาไกจริง สตุล พัทลุง การย้ายที่ทำกิน การนัดหมายพบปะ ลักษณะการตั้งทับ การหาอยู่หากินของซาไก ความสัมพันธ์ภายในทับ เป็นอย่างไร เปลี่ยนแปลงอย่างไร อดีต-ปัจจุบัน สภาพความเป็นอยู่ การกิน ยารักษาโรค สมุนไพร พิธีกรรมการตาย ภาษาพูด สิ่งของเครื่องใช้ การศึกษา ความเชื่อ การเลียนแบบ วิถีชีวิต

บ้านรากไม้

พี่จวบรับผิดชอบสัมภาษณ์ ได้ข้อมูลมากพอสมควรแต่ยังขาดบุคคลภายนอก หรือทีมวิจัยที่มีความคิดเห็นอย่างไร ต้องเอาข้อมูลนี้ไปเล่าให้น้ำเสริฐเจ้าของบ้านรากไม้ฟัง เพื่อให้ช่วยเพิ่มเติม เพราะน้ำเสริฐเองก็มีความเชื่ออะไรบางอย่าง ตั้งแต่ทำไม้มน้ำเสริฐไม่เคยมีแผล ไม่เคยเลือดออกเลย

เส้นทางเดินป่า

ได้สำรวจเดินป่าแล้ว ทำไป 2-3 ครั้ง มีทั้งไปกันเองและนักวิชาการเข้าไป เส้นทางเริ่มจาก หลังหน่วยพิทักษ์ป่า ไปห้วยสงขลา ผ่านห้วยลึก ขึ้นสันเขาวังกลอย ไปวังต้นเคียน พักที่วังต้นเคียน ขึ้นไปที่น้ำตกค่ายไผ่หนาน แล้วลงมาพักที่วังตะเคียน รุ่งเช้าเดินไปวังกลอย เข้าค่ายโรงเรียน เดินต่อที่ห้วยงู ทับเงาะ แล้วมาที่ค่ายหน้าถ้ำ ค่ายการผลิต มาหุงข้าวเที่ยงที่วังโกน้าย เดินผ่านเข้าป่ากระท่อม เข้าถ้ำโกบ ลอดถ้ำโกบมาออกถนนหน้าหมู่ 9 แยกที่ทำไว้แล้ว เก็บสภาพระหว่างทางหมด ปัญหาที่เราเดินกันเร็วเกินไป ส่วนใหญ่จะได้ที่ไปที่มาของสถานที่แต่ละที่ แต่บางที่ข้อมูลก็ยังไม่ชัดว่ามาจากอะไรที่ไปที่มา ส่วนใหญ่ได้ประสบการณ์กับบรรยากาศ ไม่ค่อยได้เนื้อหา

เส้นทางล่องแก่ง

ที่ผ่านมาเป็นเพียงการนำนักท่องเที่ยวนั่งเรือยางล่องไปตามน้ำเฉย ๆ และพัฒนาเส้นทาง เพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวเป็นอันตราย แต่เส้นทางระหว่างสองข้างทางยังไม่ได้มีการหาจุดสำคัญ ยังไม่ได้มีการบอกเล่าเรื่องราวใด ๆ แก่นักท่องเที่ยว

สถานที่สำคัญในชุมชน

มีที่ยังต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม เช่น หน่วยพิทักษ์ป่าภูผาเพชร (เปิดหน่วยตุลาคม 43) สำนักสงฆ์ อ่างเก็บน้ำโดนเขาไพร (อยู่ที่ควนดินดำโครงการพระราชดำริ) ฝายคลองการะเกด (โครงการพระราชดำริ ได้รางวัล

ระดับเขต ส่งน้ำเข้าประกวด 18 ชุมชน อันดับ 1 ของภาคใต้ ได้รางวัลระดับประเทศที่ 4) มีการบริหารจัดการดี มีสียด องค์กร กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน

นายกอบบอว่า ข้อมูลทั้งหลายในชุมชนน่าจะมีการเก็บรวบรวมเอาไว้ให้หมด เพราะว่าพวกเราถือว่าเป็นรุ่นบุกเบิก ยังมีข้อมูล เรื่องราวความเป็นมาเป็นอย่างดี แต่ที่ผ่านมาเราไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเขียนเพื่อเก็บเอาไว้เป็นหลักฐานบางเรื่องหรือหลายเรื่องในชุมชนจึงยังเป็นที่ถกเถียงกัน ต่างฝ่ายต่างก็ว่าของตัวเองถูก น่าจะมีการทำข้อมูลให้ดี ให้คนที่รู้เรื่องได้อ่าน ได้ดู ได้พิจารณา ถ้าว่าเห็นตรงกันแล้วก็ทำเป็นหลักฐานเป็นเอกสาร เก็บเอาไว้สำหรับคนในชุมชน

ผู้ใหญ่เสริมว่า ดีเหมือนกัน จะได้เกิดความชัดเจน เราได้เอาข้อมูลตัวนี้เป็นหลัก ทุกคนในบ้าน หรืออย่างน้อยในทีมที่ทำงานเกี่ยวกับเรื่องท่องเที่ยว ผู้ใหญ่ กำนัน ผู้นำทั้งหลาย อบต. จะได้นำเสนอเรื่องราวที่ตรงกัน ลดปัญหา ลดความสับสน อีกอย่างจะเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจที่คนรุ่นเรา ได้ทำเรื่องราวพวกนี้เอาไว้

ผู้ใหญ่เพิ่มเติมประวัติชุมชน

ผู้ใหญ่เล่าว่าเริ่มเข้ามาที่นี่เมื่อปี 2513 ได้เข้ามาทำไม้ในโครงการสัมปทานป่ากับเจ้าแก้ว โดยมีพรรคพวกอีกหลายคนจากพัทลุง ทางกรมประมงยกเลิกสัมปทานประมาณปี 2517 แต่ว่าในพื้นที่ยังคงมีการตัดไม้กันต่อ เพราะสัญญายังไม่หมด สมัยนั้นคนภายนอก จากจังหวัดใกล้เคียง เข้ามาจับจ้างกับเจ้าแก้ว บริเวณนี้ยังไม่มีบ้านคน ป่าอุดมสมบูรณ์มาก สัตว์ป่ามากมายหลายชนิดหากินง่าย คนที่มารับจ้างส่วนมากก็หาของป่ากิน-ขายไปด้วย เช่น ค่าง หมูป่า ควาย กระเจง คัดห้วยขาย ทำน้ำมันยาง เป็นต้น เครื่องมือในการล่าสัตว์เช่น หนัวยาง ปืนแก๊ป หรือปืนนกดี แร้ว

ผู้ใหญ่บอกว่าแรก ๆ อยู่กันแบบเสดสาเล่าบากมาก ต้องทำงานหนัก แบกไม้ ลากไม้ รถก็ไม่มี ไปไหน ๆ ต้องเดิน บางครั้งเดินข้ามวันข้ามคืน ไม่มีถนน ไปไหนต้องมีเพื่อนเพราะระหว่างทางมีสัตว์ร้ายมาก ป่ารกทึบ น่ากลัว แต่ตอนหลังเจ้าแก้วมีแทรกเตอร์ก็ได้อาศัยรถแทรกเตอร์ทำทางให้ มีข้างของเจ้าแก้ว 8 ตัวไว้สำหรับลากซุง

คนงานที่เข้ามาตัดไม้ตั้งแคมป์อยู่ที่เดียวกันบริเวณหน้าโรงเรียนป่าพน เลิกงานก็กลับแคมป์ในแคมป์มีแม่ครัวทำกับข้าวให้ (คนจากฝั่ง 18 มาทำครัวให้) อยู่ด้วยกัน กินด้วยกัน นาน ๆ จึงจะได้กลับบ้านที่พัทลุงสักที เอาเงินค่าจ้างที่ได้กลับไปให้ครอบครัวที่พัทลุง แล้วก็กลับมาใหม่ เงินจะเบิกเป็นงวด ได้ทีละหลายหมื่น ให้ครอบครัวที่พัทลุงได้สร้างบ้าน

เสร็จงานก็นอนตรงนั้น คนจากฝั่ง 18 มาทำครัว มีรถแทรกเตอร์มาทำทาง ในแคมป์มีข้าง ประมาณ 8 ตัว ไว้สำหรับลากซุง ข้างเป็นของเจ้าแก้ว ส่วนต้นไม้ใช้เครื่องตัดโค่น เจ้าแก้วที่เข้ามาสัมปทาน เช่น เสี้ยทรงศักดิ์ อยู่พัทลุง เสี้ยมั่ง เจ้าแก้วเจียม และอีก 2-3 หลายคน

ส่วนโรงเรียนป่าพนได้ชื่อว่าป่าพน เพราะบริเวณนั้นมีต้นพน ขึ้นเป็นดง เลยเรียกป่าพน เรียกกันมาตั้งแต่สมัยที่ได้ตั้งแคมป์ เรียกแคมป์ป่าพน

หลังจากปี 2517 เริ่มมีการจับจองที่ดินกันบ้างแล้ว เป็นการจองไว้ก่อน ไม่ได้ถาง แต่รู้กันว่าของใคร เริ่มจากไหนถึงไหนเพราะมีเขตที่หมายโดยธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ใหญ่ เขตห้วย เขตควน หรือที่หมายที่สังเกตได้ง่าย

แต่การตัดไม้ยังคงทำต่อเนื่อง ระหว่างนั้นมีการบุกเบิกพื้นที่ ป่าถูกข้าวกันบ้างแล้ว จนถึงประมาณปี 2525 เริ่มมีการแผ้วถางป่าเพื่อเพาะปลูกอย่างจริงจังมากขึ้น เป็นการถางแบบ “ซอมมือ” ของกินเริ่มหาซื้อในพื้นที่ได้แล้ว แต่ยังคงกลับไปกลับมาระหว่างพื้ปลูกกับภูผาเพชร ถางป่าเสร็จก็กลับออกไป ถึงฤดู “ฝนปรน” ก็เข้ามาใหม่ (ฝนไม้ให้เตียนแล้วจุดไฟเผา) หลังจากนั้นก็มาปลูก ซอมมือกันเหมือนเดิม 10 คนก็ 10 วัน ถ้าไม่เสร็จก็เริ่มใหม่อีก มีการทำขนาเพื่ออยู่อาศัยชั่วคราว บางคนเริ่มปลูกพริก ขาย บางคนก็หาของป่าขายไปด้วย เช่น สัตว์ต่าง ๆ กบ ซึ่งสมัยนั้นหาง่าย มีมาก ไปขายที่บ้านปากคอก ชื่อของใช้ที่จำเป็นกลับไป ไม้ได้กลับไปพื้ปลูกบ่อยเหมือนเมื่อก่อน บางคนก็เริ่มชักชวนเพื่อนฝูงญาติพี่น้องมาด้วย

คนยุคแรกที่เข้ามาบุกเบิกยังมีชีวิตอยู่หลายคนแต่ก็มีบางคนเสียชีวิตไปแล้ว เช่น นายเพียร (พ่อผู้ใหญ่) นายชู ปลอดเหล็ก นายสาย เรืองพล นายตัน สงด้วง นายจันทร์ สงด้วง นายหิด นายขวัญ เต็มเกื้อ นายเลียบ อินทพันธ์ นายแปลก ร่มหมุน นายเกลี้ยง สิทธิชัย น้ำเคียง ลุงจาง อันนี้คือคนยุคแรก บางคนก็ตายแล้ว บางคนก็ย้ายไปอยู่ที่อื่น

“ป่าอุดมสมบูรณ์ ฝนก็สมบูรณ์”

ตอนเริ่มบุกเบิกยังติดอยู่ในเขตการปกครองของ หมู่ 6 บ้านปากคอก ช่วงสัมปทานป่าเป็นหมู่ 13 แล้วเปลี่ยนมาเป็น 6 เมื่อ 2516 เปลี่ยนเป็นหมู่ 9 เมื่อปี 2543 ประมาณปี 2547 ไข้มาลาเรียระบาดหนัก

ปัจจุบันหมู่ 9 ภูผาเพชรมีบ้านเฉพาะบ้านที่มีเลขที่จำนวน 204 ครั้วเรือน รวมคนประมาณ 725 คน พื้นที่ทำกิน 5,600 ไร่ ประชาชนส่วนใหญ่ทำสวนยางพารา ส่วนผลไม้ ปลูกปาล์ม เลี้ยงสัตว์ หาของป่ามีอยู่บ้าง ตามฤดูกาล เช่น สะตอป่า หาดักถูด ตีผึ้ง กบ หาม่น บนเขาไม่มีสวนคน ไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องบุกรุกป่า เพราะเป็นเรื่องที่ชาวบ้านตกลงกันว่า เช่น กวางไม่ยิง ของป่าไม่ค่อยหา แต่คนนอกมักพาพวกอื่นมายิง ชาวบ้านที่นี้จะสังเกตเห็นความผิดปกติเรื่องน้ำจากที่น้ำเคยลึกก็แห้งขอดไป ป่าที่นี้สมบูรณ์เพราะชาวบ้านอนุรักษ์ ดูแลไว้ ไม่ใช่เพราะมีเจ้าหน้าที่ป่าไม้มาดูแล แต่เกิดจากสำนึกของชาวบ้านที่นี้ เขาอยู่กับป่าเขาก็คิดรักอนุรักษ์ ชาวบ้านหยุดถางกันแล้ว หน่วยป่าไม้จึงเข้ามาตั้ง อาจมีบางส่วนน้อยที่มีการทำลายอยู่บ้าง แต่คนที่นี้เข้าใจและช่วยกัน หากมีการเตือนกันว่าอย่าถางก็ไม่ถาง แต่การล่าสัตว์ยังมีอยู่บ้าง

ระหว่างนั้นมีการก่อตั้งกลุ่มต่าง ๆ หลายกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง บางกลุ่มก็มีหน่วยงานสนับสนุน บางกลุ่มชาวบ้านก็รวมตัวจัดตั้งกันเอง เช่นกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มพัฒนาคุณภาพยางแผ่น กลุ่มเงินล้าน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ

ปี 2548 เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พระพี่นางเสด็จพร้อมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่พอศว. เยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ทำให้ชุมชนรู้สึกภาคภูมิใจ “เจ้าเมืองเหยียบถือว่าเป็นศิริมงคล” ตอนนั้นมีการรวมกลุ่มถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศล ได้หมื่นกว่าบาท

ผู้ใหญ่บอกว่า “สมัยก่อนเราถูกบังคับ ถ้าไม่ทำก็อยู่ไม่ได้ ไม่มีอะไรกิน ยางก็ตัดไม่ได้ แต่สมัยนี้อยู่สบาย เมื่อก่อนหาเงินตามฤดูกาล ถูกลูกเหียงก็เก็บลูกเหียง ฝนลงก็เก็บผักถูด ปลูกหัวมันข้าว ติปลี พอได้ซื้อเคยซื้อเกลือ แรกก่อนเวลาเลี้ยงลูก เด็กไม่ได้กินนมกระป๋อง เพราะไม่มีเงินมาซื้อให้กิน เงินที่ได้ต้องซื้อเคยซื้อเกลือ หัวหอมหัวกระเทียม กับข้าวก็ไม่ต้องซื้อ แบ่งกันกิน เพราะของสมบูรณ์ ได้ตั้งค้เก็บ ไว้ใช้เวลาจำเป็นจริง ๆ เวลาออกไปข้างนอกพบที่วิก็ดีใจ เพราะในนี้ไม่มีไฟฟ้าไม่มีทีวีให้ดู”

พืจวบเล่าว่า “เข้ามาอยู่ที่นี้เมื่อ 2526 เพราะลุงชวนมา ลุงก็คือนายชู ปลอดเหล็ก เพราะเห็นว่าที่ทางที่พัสดุเริ่มคับแคบ เลยมากับลุง แรกก่อนพริ้วซึกหนึ่งก็แ่ง 3 แ่ง บางทีก็แ่งกับมันปาล์ม มันหมู หากินก็หาลำบาก ต้องขึ้นเขาไปหาของป่า ในป่าก็ลำบาก ไม่ใช่มีใคร บางทีไปเจาะมันยางคนเดียว”

ที่นี้พัฒนาได้เร็วเพราะเป็นที่ดินจัดสรรของนิคมอุตสาหกรรม เขาให้ปลูกปาล์ม เป็นหมู่บ้านใหม่ ตำบลเดิมคือนิคมพัฒนา เพราะหมู่บ้านมากเริ่มแยกตั้งชื่อใหม่ อำเภอมะนังมี 2 ตำบลคือ ตำบลปาล์มพัฒนามี 10 หมู่ และตำบลนิคมพัฒนามี 9 หมู่บ้าน นิคมมาก่อน ปาล์มมาทีหลัง เมื่อก่อนตำบลนิคมพัฒนาติดเขตอำเภอควนกาหลง ส่วนปาล์มพัฒนาแยกมาตั้งใหม่ พร้อมกับกิ่งอำเภอมะนัง

“เมื่อก่อนเราอยู่เหมือนถูกปิดกั้นจากโลกภายนอก เราเพิ่งออกเมื่อหลังปี 2530 มาแล้วนิ เราอยู่กับความลำบากมาตลอด ก็เลยชินกับสภาพ การค้าขายต้องทำอยู่แล้ว แต่ที่พัสดุเขาตัดที่คอ แต่พอมายูที่นี้เขาดักขาบางอย่างก็ต้องปรับต้องเปลี่ยน”

สำนักสงฆ์มีการทอดผ้าป่าครั้งแรกเมื่อปี 2536 ก่อนหน้านั้นเป็นสำนักวิปัสสนา ตอนหลังเปลี่ยนเป็นที่พักสงฆ์ แล้วก็มาเปลี่ยนเป็นสำนักสงฆ์ ช่วงนั้นเรียกถ้ำสุริยธรรม ซึ่งคนที่นี่พยายามหาชื่อที่เหมาะสมอยู่หลายชื่อว่าจะได้ชื่อที่เหมาะสม หลังสุดก็เลยได้ชื่อว่าสำนักสงฆ์ถ้ำภูผาเพชร

ส่วนทวดหินกองผู้ใหญ่ว่า ตอนผู้ใหญ่เข้ามาอยู่ที่นี้ ทวดหินกองมีมาก่อนแล้ว ที่รู้เพราะน้ำเค็มซึ่งมาอยู่ก่อนบอกให้ฟัง ซึ่งรายละเอียดน่าจะลงถามน้ำเค็มอีกที (น้ำเค็มบวชเสียแล้ว)

ทวดถ้ำโกบ (น้ำโกบ) ปาล์มออกยังมีดินหมาก ละมุดบ้านค่ายหน้าถ้ำยังมีอยู่เลย ถ้าจะให้สันนิษฐานน่าจะเป็นไปได้ว่าก่อนที่รุ่นเราจะมาอยู่ ก่อนหน้านี้นี้แต่เป็นเวลาเท่าใดก็ไม่รู้ว่าจะเคยมีชุมชนมาก่อนแล้ว สังเกตจากหลายสิ่งหลายอย่างยังมีหลักฐานอยู่

พืจวบเล่าเสริมว่า ที่สวนยางของพืจวบเวลาไปตัดยางหัวรุ่ง ๆ มักได้ยินเสียงเขารำโนรา เสียงดนตรีที่ไพเราะมาก ผู้คนบริเวณนั้นได้ยินกันทั่ว แต่หลังๆ เริ่มหายไปบ้าง พืจวบไม่กลัว เพราะรู้สึกว่ายอบอุ่นและเป็นเสียงดนตรีที่ไพเราะ

นัดประชุมอีกครั้งในวันที่ 20-21 นี้ เพื่อ

- คุยเรื่องข้อมูล
- วางแผนการทำงานต่อไป
- กำหนดปิดโครงการงวดแรก
- ปัญหาคาใจ

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร.

ค.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จงสตูล

วันที่ 23 มิถุนายน 2552

เวที ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเรื่องถ้าภูผาเพชร(ตอนค้นหาหลวงตาแผลง)

ผู้ร่วมค้นหา

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
3. ปลัดจรัส สุวรรณรัตน์	ที่ปรึกษาชมรม
4. นายจวน(ตาเคว็ด) สิ้นชู	ผู้อาวุโส อ.เมืองสตูล
5.บุตรชายนายไพโรจน์	ร่วมเดินทาง

ทางทีมวิจัยของภูผาเพชร ซึ่งได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชน ในประเด็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วย “ถ้าภูผาเพชร” ซึ่งมีการเปิดเวทีเพื่อรวบรวมประวัติการค้นพบถ้าภูผาเพชร แต่เนื่องจากเวลาผ่านไปเนิ่นนาน ข้อมูลก็เลือนราง หลายคนไม่มั่นใจ เป็นที่ถกเถียง แม้แต่ประวัติถ้าภูผาเพชร ที่ทางราชการติดไว้ที่หน้าถ้ำ ก็ยังเป็นที่น่าเคลงแคลง ซึ่งได้บันทึกไว้ดังนี้

“ กว่า 3,000 ปีมาแล้ว “ถ้าภูผาเพชร” ได้กลายเป็นแหล่งพักพิงของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งได้ทิ้งร่องรอยให้คนรุ่นหลังรับรู้ประวัติศาสตร์ที่ขาดตอนของถ้ำแห่งนี้ ปรากฏขึ้นอีกครั้งในปี 2534 โดยมีพระธุดงค์นาม “หลวงตาแผลง” ในวันที่ 28 เมษายน 2541 สำนักงานโบราณคดีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 10 สงขลา ร่วมกับองค์กรและราษฎรในพื้นที่เข้าไปสำรวจและจัดทำประวัติถ้ำเพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล ”

ข้อมูลเบื้องต้น ถ้าภูผาเพชร ถูกค้นพบโดยพระภิกษุ ชื่อหลวงตาแผลง ในปี พ.ศ.2534 ซึ่งตรงกับข้อมูลจากชาวบ้านในชุมชน และส่วนหนึ่งก็เป็นทีมวิจัย ที่ได้อยู่ในเหตุการณ์ครั้งนั้น และได้ร่วมในการพัฒนาและบุกเบิกถ้ำ ต่อมา หลวงตาแผลง ได้สืบทอดการเป็นพระและออกจากพื้นที่ประมาณ ปี พ.ศ.2545 โดยไม่มีใครทราบว่าเป็นอย่างไร

ทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร เห็นว่า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงในการค้นพบถ้าภูผาเพชร จำเป็นต้องสอบถามข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง ในและนอกชุมชน และสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ก็คือต้องค้นพบ “หลวงตาแผลง ” ให้ได้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1.เพื่อค้นหาเรื่องราว เหตุการณ์จริงทั้งหมด ของการค้นพบถ้าภูผาเพชร
- 2.เพื่อบันทึกประวัติและยกย่องเชิดชูเกียรติ ผู้ที่ได้ค้นพบถ้ำที่สวยงามติดระดับโลก ที่ ได้ทำให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว แก่จังหวัดสตูล แม้จะมีผู้บันทึกเพียงว่า คือหลวงตาแผลง เสมือนบุคคลนิรนามในตำนาน หากตายไป ก็คงกลายเป็นสิ่งที่ถูกลืมเลือน แต่สำหรับพวกเราชาวชุมชนภูผาเพชร ท่านคือผู้มีค่า มีบุญคุณต่อแผ่นดิน จำเป็นต้องจารึกชื่อไว้ เพื่อเป็นเกียรติกับตัวท่าน และลูกหลานในภายภาคหน้า
- 3.เพื่อทราบเรื่องราวยุคแรกของการค้นพบ เช่นพบโครงกระดูกมนุษย์โบราณ เครื่องใช้โบราณ และสิ่งอาถรรพ์เร้นลับที่ท่านได้พบเจอ

4.เพื่อสร้างพลัง สร้างความรักสามัคคีของคนในชุมชน

วันที่ 23 มิถุนายน 2552 พี่กอบ(นายไพโรจน์ คำพลับ) พร้อมบุตรชาย ได้มาหานายจรูญ ทศกุล(หัวหน้าโครงการวิจัย) ตามที่ได้นัดหมายกันว่าจะไปสืบหา หลวงตาแผลง จากญาติตามที่ทราบว่าจะอยู่ที่อำเภอเมือง จ.สตูล

มาถึงพี่กอบก็ได้ชวนคุณจรูญ ดำเนินการดังนี้

(1) ไปสืบหาข้อมูลจากผู้อาวุโสในจังหวัดสตูล อดีตผู้กว้างขวาง นักเลงใหญ่(หมายถึงคนจริงใจนักเลง) ได้ไปหาที่ชุมชนศาลากันตง ต.พิมาน อ.เมือง สตูล ท่านคือตาเคิร์ต(นายจวน สิบชู) อายุ 87 ปี ปัจจุบันก็แข็งแรงตามวัย พูดคุยสนุกสนานและจริงใจ แต่ดวงตาฉายแววคนจริง และมีความเมตตาต่อลูกหลาน เมื่อไปถึงท่านนั่งอยู่กับเพื่อนๆ 2 คน ได้เล่าเรื่องราวและวัตถุประสงค์ให้ฟัง ตาเคิร์ตบอกว่า ท่านรู้จักหลวงแผลง เพราะท่านเป็นเพื่อนกับนายเฉลียว พี่หลวงแผลง ทั้ง 2 ท่าน เห็นว่าน่าจะไปสืบดูจาก นายอ่วม ญาติ หลวงตาแผลงที่ข้างสวัดชนาธิปเฉลิม

(2) เดินทางไปหานายบ้าน ตาอ่วม ที่ซอยข้างวัดชนาธิปเฉลิม อ.เมือง จ.สตูล ไปถามหาบ้าน ตาอ่วม พบภรรยา ตาอ่วม บอกว่าตาอ่วมอยู่ข้างบ้าน เพิ่งกลับจากโรงพยาบาลไปรักษาโรคชราและเบาหวาน ตาอ่วมนอนอยู่บนเปลข้างบ้าน เมื่อ 2 เดือน พบกันก็ยินดี ด้วยรู้จักกัน เมื่อเล่าเรื่องราวให้ฟังตาอ่วม บอกว่าท่านก็ไม่ทราบแน่ชัดให้ไปถาม

จาก นายออด บุตรเขยนายเฉลียว ซึ่งไปทำงานก่อสร้างที่ในวัดชนาธิปเฉลิม ก็ทราบลาในความเมตตาของตาอ่วมมาด้วยความขอบคุณ

(3) ได้ไปในวัดชนาธิปเฉลิมซึ่งกำลังมีการก่อสร้างอาคาร ได้สืบหา นายออด ที่กำลังทำงานก่อสร้างอยู่ได้เล่าเรื่องราวให้ฟัง นายออด ก็บอกว่าตนเองเป็นเขย ไม่สามารถทราบแน่ชัดได้ว่า หลวงตาแผลง ชื่อจริงชื่ออะไร ขณะนี้อยู่ที่ใดให้ไปถามจาก นางแดง ซึ่งเป็นแม่ครัวอยู่ที่ร้านชลดา ต.คลองขุด อ.เมือง จ.สตูล ซึ่งเป็นหลานหลวงตาแผลง

(4) เดินทางไปที่ร้านอาหารชลดา ไปหาแม่ครัวชื่อ นางแดง เมื่อไปถึงก็ค่อนข้างตกใจ ตาเคิร์ตก็ช่วยอธิบายและนายจรูญ ก็ได้อธิบายวัตถุประสงค์ในการค้นหา หลวงตาแผลงให้ฟัง นางแดง บอกว่าตนเองก็ไม่ชัดเจนนัก แต่ให้ไปถาม ญาติหลวงแผลง ที่ ปากทางสงขลา เป็นร้านค้าที่ปากทางสงขลา ชื่อ นายอุเทน บุญศิริ (เป็นหลาน) ให้ไปสืบถามดู

(5) ทีมค้นหาค่อนข้างเหนื่อยแล้วเนื่องจากค่อนข้างอาวุโส เช่นตาเคิร์ต พี่กอบ คุณจรูญ แต่ตั้งใจที่ได้ข้อมูลมาก่อนข้างมั่นใจว่าครั้งนี้จะเจอเรื่องราวที่ชัดเจนแน่นอน

มาสืบหาที่ปากทางสงขลา จนพบบ้าน ที่เป็นร้านค้า และพบ นายอุเทน บุญศิริ(หลานหลวงตาแผลง) และนายเกษม บุญศิริ (พี่ชายหลวงตาแผลง) บ้านเลขที่ 46/1 บ้านปากทางสงขลา ม.5 ต.ควนขัน อ.เมือง จ.สตูล

โชคดียิ่งครอบครัวอยู่ครบทั้ง 5 คน ในย่านนี้ส่วนใหญ่เป็นญาติหลวงตาแผลงทั้งนั้น ไปถึงทางพี่เกษมก็ทักทายตาเคิร์ต ด้วยเคยรู้จักกันมาก่อน เมื่อถามถึงหลวงแผลง ก็ได้บอกว่าตนเองเป็นพี่ชาย และนายอุเทนเป็นหลานหลวงตาแผลง ในช่วงแรกไม่ค่อยเต็มใจตอบนักด้วยไม่รู้ประสงค์แน่ชัดของทีมวิจัย อีกทั้งก่อนที่หลวงตาแผลงจะเสียชีวิตจากการเป็นพระด้วยมีปัญหาเกี่ยวกับลิ้นที่บ้านถ้ำโกบ แถวถ้ำภูผาเพชร แม้แต่หลานเช่นนายอุเทน บุญศิริซึ่งไปเป็นตำรวจอยู่ที่ สภอ.มะนัง ก็ไม่เคยกล้ารับว่า หลวงตาแผลงเป็นญาติกับตนและไม่เคยพูดให้ใครฟัง

คุณจรรยาได้กล่าวว่า “เมื่อหลวงตาแผลงเป็นพระ ได้ค้นพบถ้ำภูผาเพชร ซึ่งถือว่าได้สร้างคุณงามความดีอย่างใหญ่หลวงต่อการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล และแผ่นดินไทย ทำให้เกิดความเจริญ ผู้คนมาเที่ยวมากมายเกิดถนนหนทาง ไฟฟ้า เกิดธุรกิจท่องเที่ยว มีผู้คนร่ำรวยไปมากมาย แต่ผู้ซึ่งสร้างคุณงามความดีที่แท้จริงยังไม่ได้รับการยกย่อง

ทีมวิจัยภูผาเพชรจึงมาสืบหาครั้งนี้ และคนเราในชีวิตย่อมมีทั้งส่วนที่ดีและผิดพลาด เราก็นำแต่ส่วนที่ดีมาบันทึกไว้เพื่อเป็นเกียรติกับหลวงตาแผลงและบุตรหลานในภายภาคหน้า ”

นายเกษม บุญศิริ และนายอุเทน บุญศิริ และญาติๆ ของ หลวงตาแผลง เมื่อเห็นเจตนาดีของทีมวิจัย ก็เข้าใจ เริ่มเห็นคุณค่าและความหมายในญาติของตน ก็ได้ช่วยกันให้ข้อมูลว่า

“ หลวงตาแผลง ชื่อ จริง คือ นายแผลง บุญศิริ เกิดเมื่อ วันที่ – เดือน – พ.ศ./2496 อายุ 56 ปี
ที่อยู่ 83/103 ม.2 ต.บางนอน อ.เมือง จ.ระนอง อาชีพขับมอเตอร์ไซด์รับจ้างแถวโรงแรมระนองธานี
โทรศัพท์มือถือ 087-6259487 ปัจจุบันมีภรรยา 3 คน ”

จากนั้นได้โทรศัพท์ พูดคุยว่าทางทีมวิจัยภูผาเพชร จะไปเยี่ยมชมและทำประวัติ ซึ่งหลวงตาแผลงก็ยินดี นายเกษมบอกว่า สมัยที่หลวงตาแผลงค้นพบถ้ำ ขณะจำวัดในถ้ำภูผาเพชร เล่าว่าเคยเจอคนโบราณเป็นคนเต่าคนแก่(ผีที่อยู่ในถ้ำ) เดินเสียงดังทึบๆ หลวงตาแผลงเคยเจอกระดูกมนุษย์ หัวกะโหลกโบราณ เครื่องใช้สมัยเก่า และหลวงตาแผลง เคยพบธาตุ จำนวน 3 ชิ้น ให้กับหลานคือนายอุเทน บุญศิริ(เป็นตำรวจ) และได้นำมาให้คุณจรรยา เป็นมัลลสารนำหนักเบาขนาดเล็กก้อนกลมๆดูน่าสนใจดี

จากนั้นคณะได้ขอบคุณทางญาติหลวงตาแผลง เดินทางมาส่ง ตาเคว็ด ที่ชุมชนศาลากันตง กราบขอบคุณตาเคว็ด ผู้มีเมตตาต่อลูกหลาน และเดินทางกลับ

พี่กอบ บอกว่าเราจะรีบเดินทางไประนองเพื่อค้นหาหลวงตาแผลงต่อไป

(6) คุณจรรยา ได้โทรศัพท์ หาที่ปรึกษาชมรมภูผาเพชรฯ คือ ปลัด จรัส สุวรรณรัตน์ ตรวจสอบจากฐานข้อมูลกระทรวงมหาดไทย ได้ข้อมูลดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล

ชื่อ นายแผลง บุญศิริ

บัตรประชาชน เลขที่ 3-9101-00455-66-9 เพศ ชาย

เกิดเมื่อ - พ.ศ.2496 อายุ 56 ปี

สถานภาพสมรส โสด ศาสนา พุทธ

ข้อมูลด้านที่อยู่อาศัย

เลขรหัสประจำบ้าน 8501 – 017747 – 1

ที่อยู่ 83 / 103 หมู่ที่ 2 ตำบลบางนอน อ.เมืองระนอง จ.ระนอง

บิดาชื่อ นายเสริม บุญศิริ (ถึงแก่กรรม)

มารดาชื่อ นางพุม บุญศิริ (ถึงแก่กรรม)

ความสูงโดยประมาณ 168 เซนติเมตร

เสร็จสิ้นการสืบค้น คงเหลือแต่ขั้นตอนการไปสัมภาษณ์ ประมาณ ต้นเดือน กรกฎาคม 2552

โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร.

ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

วันที่ 29 มิถุนายน 2552

ณ.บ้านปากทางสงขลา ต.ควนขัน อ.เมือง จ.สตูล

.....

เวทีประวัติการค้นพบถ้ำภูผาเพชร(สัมภาษณ์หลวงเพลง)

ผู้ร่วมเวที

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบรรเทง คงแก้ว	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. ศักดิ์ชัย บุญคง	ทีมวิจัย
5.นายเพลง บุญศิริ (หลวงเพลง)	ผู้ค้นพบถ้ำภูผาเพชร
6.ญาติฯหลวงเพลงร่วมเวที	จำนวน 5 คน

ตามที่ทางทีมวิจัยภูผาเพชร ได้ค้นหาข้อมูล ได้สัมภาษณ์บุคคลในชุมชน ผู้เฒ่าผู้แก่ ถึงเรื่องราวการค้นพบถ้ำภูผาเพชร อันเป็นถ้ำที่สวยงาม ดิระดับโลกและเป็นความภาคภูมิใจของชุมชน มีผู้คนมาชมความงดงามของถ้ำภูผาเพชรอย่างมากมาย แต่มีการกล่าวถึงในประวัติที่ทาง อ.บ.ต.ปาล์มพัฒนา ทำไว้เพียงแต่ว่าค้นพบโดย “หลวงตาเพลง” ซึ่งข้อมูลไม่ชัดเจนว่า หลวงตาเพลง เป็นใคร ค้นพบได้อย่างไร และทางทีมวิจัยต้องการที่จะยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ได้ทำคุณงามความดีต่อประเทศชาติ ต่อชุมชน จึงพยายามสืบเสาะหา หลวงตาเพลง เพื่อเติมเต็มข้อมูลเรื่องถ้ำภูผาเพชร จึงได้สืบหาหลวงตาเพลงจนพบ

ในคราวก่อน ที่แม่มี(นายศักดิ์ชัย บุญคง) ได้สืบมาว่า หลวงเพลง ไปอยู่ที่ จังหวัดระนอง แต่มีบ้านพ่อแม่ที่ อำเภอเมืองสตูล ทางทีมวิจัยคือ พี่กอบ(นายไพโรจน์ คำพลับ) นายจรูญ ทศกุล ได้ไปสืบเสาะกับญาติหลวงเพลง จนได้ที่อยู่ และสามารถคุยทางโทรศัพท์กับหลวงเพลง และได้บอกกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการขอสัมภาษณ์ในการทำวิจัย เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ได้ทำคุณงามความดี และต้องการบันทึกเอาไว้ และนัดจะไปพบที่ระนอง แต่ในวันนี้ หลวงเพลงได้มาให้สัมภาษณ์ถึงอำเภอเมืองสตูล

ทีมงานคือ คุณตั้ง พี่กอบ พี่แม่มี ได้เดินทางมารับนายจรูญ ที่สตูล และร่วมกันเตรียมข้อมูล วางแผนในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูล ครบถ้วน กำหนดบุคคลที่จะสัมภาษณ์ เมื่อทีมวิจัยไปถึงบ้านพ่อของหลวงเพลงที่บ้านปากทางสงขลา ต.ควนขัน อ.เมือง จ.สตูล ก็ได้พบกับหลวงเพลงซึ่งคอยต้อนรับอยู่แล้ว เมื่อพี่แม่มีเจอกับหลวงเพลง ต่างจำกันได้เนื่องจากสนิทสนมกันมาก ก็สวมกอดกันด้วยความรักความคิดถึงนี้แสดงถึงว่าเวลาที่จากกัน 16 ปีเต็มไม่ได้บั่นทอนมิตรภาพลงเลย จากนั้นทางทีมวิจัยได้เริ่มสัมภาษณ์ โดยผลัดกันถามประวัติหลวงเพลง และเรื่องราวการค้นพบถ้ำภูผาเพชร ซึ่งได้ออกระบุหาดังต่อไปนี้

ประวัติบุคคล

ชื่อ นายแผลง บุญศิริ เกิดเมื่อ ปี 2496 บ้านหัวไทร ตำบลแหลม อำเภอบางละมุง จังหวัดนครราชสีมา บิดาชื่อเสริม บุญศิริ อาชีพทำนา มารดาชื่อ... มีพี่น้อง 12 คน เป็นพี่คนโต คนที่สองนายเกษม บุญศิริ คนที่สามนายบุญธรรม บุญศิริ (เสียชีวิต) นายสะเทือน บุญศิริ (เสียชีวิต) นางอุษา บุญศิริ นางสาวใจศรีเกตุ นายเสน่ห์ บุญศิริ นายสายชล บุญศิริ (เสียชีวิต) นางนิยม บุญศิริ นายสหัส บุญศิริ นายถนอม บุญศิริ นายสนั่น บุญศิริ

เดิมอยู่ที่นครราชสีมาเมื่อพ่อแม่เกิดได้ 5 คนพี่น้อง พ่อถูกคดี ต้องโทษจำคุกอยู่ 10 ปี เมื่อหมดโทษออกมาแล้วย้ายบ้านไปอยู่ที่ควนตุงกู บ้านน้ำราบ ตำบลบางสัก อำเภอกันตัง จังหวัดตรังที่ เมื่อปี พ.ศ. 2507 มาอยู่กับพี่ของพ่อชื่อนายผาด บุญศิริ ที่มาจับจองทำกินอยู่ที่จังหวัดตรัง ขณะนั้นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรียนที่โรงเรียนบ้านหัวไทร เมื่อย้ายมาสภาพครอบครัวลำบากพ่อแม่ทำอาชีพรับจ้างใส่ถ่าน ไม่ได้เรียนหนังสือต่อ ต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน ถางป่า ตัดไม้ เผาถ่าน ดำข้าว นวดข้าว และต้องช่วยพ่อแม่เลี้ยงน้อง

เมื่อปี พ.ศ. 2512 พ่อก็ถูกคดีทะเลาะใช้ปืนยิงเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียง เนื่องจากที่ดินเป็นที่จับจองกันเอง แนวเขตไม่แน่นอนต่างคนต่างคิดว่าเป็นที่ของตนเอง จนถูกคดีเป็นข่าวใหญ่ลงหนังสือพิมพ์ในสมัยนั้น แล้วสู้คดีจนหลุด ขณะนั้นนายแผลงอายุ 16 ปี

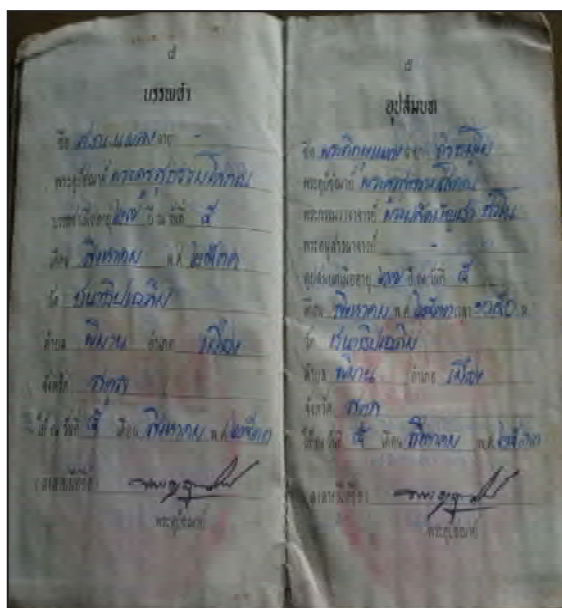
จากนั้นก็ขายที่ดินตรงย้ายไปอยู่ที่คลองขุด จังหวัดพัทลุงกับพี่ของพ่อ นายเฉลียว บุญศิริ ช่วงนั้นก็มาทำอาชีพรับจ้างขุดบ่อลงท่อและก่อสร้าง แม่ก็ทำอาชีพขายของในตลาด และที่บ้านปลูกผัก อยู่บ้านลุงประมาณ 8 เดือน และพ่อกับแม่ได้แยกตัวมาจับจองสร้างบ้านที่ปากทางเขาเงิน ประมาณ 4 ไร่ ที่ทุ่งใต้ะเกิดอยู่หลายปี ประมาณ 3-4 ปี ก็ไถ่ไร่ไถ่ป่าเพื่อทำไร่ และยังออกเรืออวนลากหาปลาไกลถึงประเทศมาเลเซีย ตอนนั้นทองหนัก 1 บาท ราคา 390 บาท และโดนจับติดคุกที่มาเลเซียซื้อหาถ่านน้ำของประเทศเขา ช่วงหลังก็ไปทำประมงอยู่ที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง หาปลาไกลถึงประเทศอินโดนีเซีย และติดคุกซื้อหาถ่านน้ำอีก 3 เดือนได้แต่งงานครั้งแรกเมื่ออายุ 16 ปี และทำอาชีพประมงสลับการถางป่าทำนา ทำสวนตามฤดูกาล บางครั้งก็ออกไปหาปลาถึงประเทศอินเดียและถูกทหารยิงเรือขณะหาปลา ต้องลอยคออยู่ในทะเลและอยู่ที่เกาะร้างหลายวัน

ปี พ.ศ. 2521 บวชครั้งแรกที่จังหวัดระนอง สำนักสงฆ์บ่อน้ำร้อน ตั้งใจว่าจะบวช 7 วันเพราะได้รอดชีวิตจากเหตุการณ์อันตราย อาจารย์เสนอที่บวชให้ก็บอกรอไปไหนก็ชวนเณรรุ่นพี่ไปที่บ้านสตูล เพื่อยึดพระที่วัดชนาธิปไตยเฉลิม เสร็จแล้วก็กลับไปสำนักสงฆ์ที่จังหวัดระนอง กลับไปถึงพระอาจารย์ก็ไล่ให้ไปสึกเพราะคือ

ไม่เชื่อฟัง ครั้งแรกได้บวชเป็นพระอยู่ 6-7 วัน เคยติดคุกที่บางขวางอยู่ 10 ปี เรื่องปล้นชิงทรัพย์ เมื่อเดือน ธันวาคม 2523 ตอนที่อยู่ในคุกก็ได้ทำใจโดยการนั่งสมาธิ และถูกปล่อยตัวเมื่อ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2533

“ ตอนออกจากคุก เมียไปรับอยู่ได้ 3 เดือน เมียบอกว่าตนเองเป็นมะเร็ง ผมเลยตัดสินใจว่าจะบวช เมียก็ สาธุให้ไป ผมก็กลับไปบ้านบอกโยมพ่อโยมแม่ว่าตนเองจะบวช พ่อแม่ก็ดีใจ ก็ถามว่าบวชเมื่อไหร่ ผมก็ว่า แล้วแต่ ความรู้สึกก็มีเท่านั้นแหละ”

ผมก็ไปหาพระที่สำนักสงฆ์ถ้ำเขาจีนหรือวัดชนาทิพย์เฉลิมว่าจะบวช มีอาจารย์ธีระรับรองให้บวช สำนักสงฆ์นี้เป็นสายวิปัสสนากรรมฐาน มหานิกาย ใช้เวลาเตรียมการอยู่ประมาณ 1 อาทิตย์ วัตถุประสงค์ที่บวช ก็เพราะสงสารเมีย และจะอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้เมีย ตั้งใจว่าจะบวชไม่สึก เมื่อปี 2533 ขณะนั้นอายุ 37 ปี ได้ บรรพชาที่วัด ชนาทิพย์เฉลิม ชื่อหลวงแผลง ได้รับฉายาว่า สิลธรรมโม โดยพระครูธรรมโสพล พระธรรมมาจารย์คือปลัดบรรพชา ชามะโน เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2533

ผมปฏิบัติอยู่พรรษา 2 ก็เริ่มเขียนควบคุมสติไม่ได้บ้างที่รู้ตัว บางทีก็เผลอตัวขึ้นไปนั่งบนยอดต้นไม้ พรวัว มันเป็นกรรมเก่า ตอนนั้นอาจารย์แก้วเป็นคนสอนซึ่งเป็นพระวิปัสสนาที่รู้คงคิดไปทั่ว ก็ให้สติอยู่เรื่อยๆ ผมเลยเข้าไปนั่งอยู่ในถ้ำเขาจีนเลย พอหัวค่ำก็ออกมาทำข้างนอก ในถ้ำจะทำอานาปาทำสมาธิโดยกำหนดลมหายใจเข้าออก ทำอยู่จนในถ้ำสะท้อน ทำอยู่พรรษา

เมื่อทำอานาปาส่วนตัวที่อยู่ในถ้ำบางสิ่งมันพองขึ้นพองลง ก็ทำให้รู้ว่าสิ่งนั้นมันเกิดขึ้น ตอนนั้นผมยังไม่รู้ อะไร ตอนนั้นอาจารย์แก้วมาก็บอกผมว่าเป็นพระแล้วนะ สติสมบูรณ์แล้วไม่วอกแวกแล้ว ก็เลยออกมาทำข้างนอก เมื่อผมทำอานาปาแต่ละครั้งนกแก้วเป็นฝูงจะมาร้องพร้อมกันที่ผมทำอานาปา ขึ้นพร้อมกันลงพร้อมกัน อาจารย์ก็มาหาผมแกล้งกวนๆซึ่งหมายถึงดี พระสายนี้เขาจะไม่เรียกพระองค์นั้นองค์นี้ เขาหมายถึงสิ่งที่ตั้งอยู่เป็นเพียงธาตุทั้ง 4 ตั้งอยู่และดับไป แกมาให้ธรรมแล้วกลับไป ผมปฏิบัติธรรมอยู่สักพรรษาหนึ่ง (ก็ประมาณ 1 ปี) ก็ร้อนเลยไปสำนักป่าอยู่ที่นิคมรัตภูมิ เขารักเกียรติ จังหวัดสงขลา ตอนนั้นมีพระอยู่ 5 รูป พอไปอยู่ที่นั่น อาจารย์ก็ให้ผมไปอยู่กุฏิที่ไกลที่สุด มีคนทำเสาตัก 2 คน โอบอยู่ด้วย ผมอยู่ 7 วัน 7 คืน ไม่นอนถือปฏิบัติจริงจัง ก็บังเกิดสิ่งที่เราไม่เคยพบไม่เคยเห็นเกิดขึ้น มีเด็กอายุ 2 ปี ที่ตายไปแล้วเกือบ 20 ปี มานั่งคุยกับผม บอกชื่อพ่อ

แม่ บอกชื่อญาติพี่น้อง พอรุ่งของอีกวันผมก็ถามชาวบ้านที่เป็นโยมอุปถัมภ์ในวัดว่ารู้จักคนชื่อนี้ไหม ผู้ชายคนนี้ ผู้หญิงชื่อนี้ เด็กชื่อนี้ไหม โยมบอกก็รู้จักก็บอกให้เขาไปตามมาพบก็เจอแล้วถามว่าลูกชื่อเจียวใช้ไหม ทำไหมไม่ทำบุญให้เขา เรื่องนี้เป็นที่เล่าลือออกไปคนก็เข้ามาหาเยอะเป็นรถทัวร์ เรื่องมันก็เริ่มยุ่งแล้ว ตอนที่จำวัดอยู่สำนักป่าทุกระับนิมนต์ไปงานศพบ้าง งานบวชบ้าง แต่งงานแต่งงานไม่ไป ก็จำวัดอยู่ได้ 1 พรรษา

โยมที่เป็นญาติของผมนิมนต์ผมให้ไปอยู่สำนักสงฆ์ชอยสองที่นิคมรัตนภูมิ ห่างกับ 15-20 กิโลเมตร ที่นั่นไม่มีพระเป็นสำนักสงฆ์ ก็ได้ไปสร้างบ่อน้ำ สร้างกุฏิหลายหลังอยู่ ปัจจุบันก็ยังอยู่ตอนนี้ก็เป็นวัดแล้ว ช่วงที่สำนักสงฆ์นี้จะปฏิบัติครั้งละ 7 วัน ออกมาตอน 8 ค่ำ 15 ค่ำ ช่วงที่ปฏิบัติ 7 วัน จะไม่ฉันอาหารเลย เกิดหลังทอดผ้าป่า เห็นวิญญาณที่มันอวดอิทธิฤทธิ์อยากให้เห็นน้องรวย ไปยืนบาตรก็เขียนบนเท้าให้คนก็ถูกเหยียบกันหลายคน อาจารย์รู้ก็มาตักเตือนไม่ให้ทางออกที่ถูกต้อก็หยุดเสีย ตอนนั้นมีโยมน้องไปบวช 3 คน คือนายสหัส นายกระแสน และนายถนอม เราที่รู้ล่วงหน้าว่าอะไรจะเกิด เหมือนอย่างใครจะมาไล่เสือสืออะไร นั่งรถไหนมา ผมก็ไปหาอาจารย์ที่สำนักสงฆ์ที่นาสีทองขอยอยู่ด้วย 7 วัน ผมก็ไปทำอานาปาณิกที่นั่นเกือบ 10 หลัง ก็สันตะเทือนทั้งหมด ภูตารุ่นพี่ที่กว้าฬิศดาร อาจารย์ก็เรียกลูกศิษย์มาทั้งหมดเกือบ 50 คน มารับรองธรรมก็ได้รับรองธรรมว่ารู้แล้ว มันเกิดนิมิตก่อนที่จะออกธุดงค์ว่าเห็นคนเป็นพันคนเหาะมาเป็นเมฆมีดอกไม้ เขาแต่งตัวธรรมดา นุ่งผ้าโจมกระเบน นั่งพับเพียบพนมมือกราบขึ้นไปข้างหน้า นิมิตท่านไปอยู่ที่นั่นไหม เขาก็ขึ้นไปเห็นเป็นหมอกทึบ ไม่ได้บอกว่าที่ไหน ผมถามว่าไหนละโยมก็หมอกที่ทึบอยู่ก็สว่างขึ้นเห็นเป็นเขา ก็คือถ้ำผาผึ้ง ผมก็ออกธุดงค์กับเณร 4 รูป ก็ไปหลายแห่งก็จำไม่ได้ว่าไปที่ไหนบ้างก็เริ่มตั้งแต่สงขลาเข้าไปในป่าในเขตพัทลุง ส่วนมากจะปักกลดในป่าช้า ไม่มีหมู่บ้าน แต่บางทีก็มีชาวบ้านมาเผาศพ เห็นก็ทำบุญบ้าง ที่พัทลุงมีอยู่แห่งหนึ่งไปปักกลดอยู่เกือบ 7 คืน พระเขาเห็นชาวบ้านเข้ามาหามาก พระเขาก็มาไล่เชิญนิมนต์ออกไปที่อื่นก็มี

ตอนนั้นไปหลายที่จำไม่ได้ว่าที่ไหนบ้าง ระหว่างธุดงค์ก็เจอสัตว์จำพวกหมี เจอตัวใหญ่ แต่ไม่เป็นอันตราย เสือก็มาเจอตอนที่มาอยู่ที่สตูลแล้ว ส่วนมากจะเจอวิญญาณเสียมากกว่า กระทั่งตัวหนึ่งมันโอดจากเขาพุ่งมาที่กลดเลย มาถึงกลดก็หยุดหน้ากลด ส่วนเณรที่ธุดงค์ด้วยกันก็เชื้ฟังกำซบเกิดอะไรขึ้นก็ห้ามออกจากกลด เขาก็เชื้ฟง ไม่งั้นก็ช่วยอะไรไม่ได้ คบคุมยาก โยมที่มาทำบุญก็เล่าให้พวกเขาฟัง เขาก็อนุโมทนาคนก็มาทำบุญมากขึ้น

ที่ออกธุดงค์ตนเองก็ตั้งใจเพื่อให้ออกจากโลกียะ ไปก็เดินอย่างเดียว ไม่มีทรัพย์สิน ไม่มีพ่อแม่ ไม่มีญาติพี่น้อง ก็เดินไปเรื่อยๆอยู่ประมาณ 1 เดือน ตอนธุดงค์ รับรองธรรมต้นปี 2535 เพราะเข้าพรรษา มาเจอเป็นปี 2535 ปลายปี จนถึงภูผาเพชรที่เขาจอมป่าที่จิตวิตกใช้หรือไหม ต้องการหาให้พบ ตอนนั้นเมื่อมาเจอเขาจอมป่าก็รู้ว่าใช้ที่นี่ที่เขาชี้มาให้เรา แต่จิตว่ามันยังไม่ใช่สถานที่นั้นที เพราะอยู่ด้านหลัง ปักกลดที่เขาจอมป่าอยู่ 7 วัน ก็ลาโยมแม่จำได้สังวาลย์ลือลือ 5 ก็ไปจังหวัดตรัง เพราะที่จังหวัดตรังก็มีถ้ำเขาน้อย ปากถ้ำเหมือนประตูโบสถ์ อยู่กึ่งกลางเลย อยู่ท่ามกลางลางสัก บ้านเขาพลู เป็นถ้ำที่ลึกที่สุดและด้านเป็นโถงที่กว้างมาก พักอยู่ที่นั่น 7 วัน ที่นั่นจะมีแต่โยมนับถือศาสนาอิสลามทั้งหมดบ้าน แต่เขาก็หุงข้าวแล้วชวนเพื่อนไปถวายไม่ถือ จากนั้นน้องชายที่เสียไปแล้วมาจากจังหวัดระนองก็ไปนิมนต์กลับมาพัทลุง ก็บอกว่ากลับไม่ได้ ถ้าจะกลับก็ต้องไปอยู่ที่ถ้ำเขาจอมป่า จึงได้กลับไปเขาจอมป่า

เมื่อกลับถึงเขาจอมป่าก็ได้เดินไปทางทิศเหนือพักที่ถ้ำข้าว (ถ้ำลอมข้าว) ตอนนั้นมีโยมไปด้วยหลายคน ก็พักอยู่ที่นั่นเกือบเดือน เณรที่ตามมา 4 คน ก็กลับไปก็มีเหลืออยู่คนเดียว นายวินัย ศรีบุญลือ กับผม เพราะ

เขวากลับ เขาบอกว่าข้างที่เห็นคนมาถวายข้าวให้ฉัน ไม่ใช่คน ข้าวที่เอามาให้ฉันก็ไม่ใช่ข้าวธรรมดา เป็นข้าวสีเหลือง เมล็ดยาวและใหญ่ มันพิสดารมากๆ มีเสื่ออยู่ 2 ตัว นอนอยู่ที่ถ้าข้าว ก็ชวนเณรขึ้นขึ้นไปข้างบนกับตนเองหน่อย มันเกิดนิมิตวูบเดียวสว่างเห็นเป็นทางเข้าถ้าแป้นเดียว จิตเกิดปิตุขณน้ำตาไหลต้องใช่แล้ว เห็นทะลุไปข้างในถ้าเลย ต้องใช้กัณนิมิตที่เราเห็นมา จนชวนเณรขึ้นไป ถึงเปิดรูขึ้นมานิดเดียวลมก็พัดออกมา ก็จึงเข้าไปข้างในปัจุบันเป็นรูทางซ้ายมือที่ตั้งพระไตรปิฎก ช่องด้านบนก็ไม่เห็น เมื่อเข้าไปข้างในมีความรู้ในตัวก็เกิดสว่างหมดเลยเห็นเป็นถ้าใหญ่ ก็ออกมาไม่พูดอะไร

จนมาเจอโยมเมื่อก่อนนั้นก็ได้ที่สำหรับทำกุฏิแล้วก็สร้างกุฏิไป ก็ได้บอกกับโยม ตอนนั้นก็มียศศักดิ์ ชัย บุญคง บอกว่า “นอกจากตนเองแล้วยังมี นายราช นายชัย นายหมวย นายไก่อ ที่ขึ้นไปสำรวจถ้ำรอบ 2 และได้มีการเข้าไปเรื่อยๆ แต่ถ้าขึ้นไปกันเอง หลวงแสงไม่ไปด้วยก็ไม่กล้าขึ้น” “ตอนที่หลวงแสงบอกให้ขึ้นไปขึ้นบน พอขึ้นครั้งหลังก็ไม่พบห้องนั้นเสียแล้ว” โยมไปไม่ได้ มีสิทธิ์ตายได้ ข้างบนนั้นมีหลายถ้ำ ประมาณ 9 ถ้ำ มีหลายชั้น มีถ้ำลอยอยู่ชั้นลอยหลายๆสามารถจุพระประมาณ 250 คนได้ ถ้าไม่ใช่คนบริสุทธิ์ขึ้นไม่ได้ ชั้นสองไม่ได้เปิดให้เที่ยวทางผ้าง อีกด้านที่ห้องศิลาเล็กด้านขวามือไปห้องศิลากว่า ห้องนมสาว ห้องนางฟ้าผมก็ปิดไว้ไม่ให้ไป มีถ้ำทั้งหมด 40 ถ้ำ ที่พาเข้ากับโยม ตอนเข้าไปสำรวจก็ใช้ตะเกียงถ่าน ยังไม่มีไฟหม้อแบตเตอรี่ที่บางที่โยมที่เข้าไปกับผมก็วิ่งหนีออกมาก็มี

ยังมีบางห้องบางถ้ำที่เข้าไม่ได้ พิศดารมากๆ วันพระของเขาไม่ตรงกับของเรา จะเริ่มก่อนหนึ่งวัน บางที่เข้ามานิมนต์ เคยไปนั่งไปคุยไปสวดเหมือนกัน พูดตรงๆ ถ้าเป็นตอนนี้ผมไม่กล้าเข้าถ้ำ แล้วสิ่งหนึ่งจะเกิดขึ้นคือปู่เจ้าถ้ำ จะต้องทำให้ได้เป็นอนุสรณ์ให้เขา ถ้าวัดสร้างขึ้นมาจะมีคนเข้ามาเยอะ ไม่มีคำว่าลำบาก สบายอย่างเดียว

พี่เมื่อก่อนประสบการณ่ว่า “ มีน้องปู่ไปยิงค้างแล้วหลงไปพบที่ลานประมาณ 1 ไร่ เป็นกระดานหิน สีขาวก็เห็นงูอนคคอยู่ ตัวเท่าคันหมาก พบแถวเขา ช่วงนั้นเป็นเวลาเย็นเกือบค่ำแล้วกลัวมากเหมือนจะบ้า ผมก็อยากเห็นให้เขาพาไปหา แต่ก็หาไม่เจอจำทางไม่ได้หลง ”

หลวงแสง “ งูที่พบไม่ต้องกลัวเขาเป็นเทพมีอยู่ตัวเดียวเท่านั้น หัวเป็นงูหางเหมือนปลาซ่อน มีเกล็ดสีดำ เขาจะนอนน้อมเวลามาหัวจะอยู่ที่ปากถ้ำ หางจะอยู่ที่ช่องลมหรือถ้ำลม

ส่วนปู่เจ้าถ้ำ ก็เป็นเหมือนเจ้าที่เจ้าถ้ำ เวลาเดินมาจะมีไม้เท้าทุ้งแต่ละทีจะสะเทือนไปทั้งถ้ำ ตัวใหญ่มาก สูง 7 เมตร แต่งกายนุ่งโจมกระเบน ไม่ใส่เสื้อมีแต่ผ้าคาดบ่า ผมไม่ขาวมาก หน้าตาเป็นคนโบราณ สิ่งที่พิสดารที่ผมเจอบ่อยๆ 2 อย่าง คือ ภูเขาสั้นสะเทือน และฟ้าจะผ่า แสดงว่าเขาสัมแดงฤทธิ์ บางส่วนเป็นเพราะผมทำ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นเพราะเขา

ข้างบนยังมีโครงกระดูกของโบราณ เครื่องใช้ดินเผา น้ำตั้งบอกว่า “หลังจากหลวงแสงออกไปก็มีพระธุดงค์ซื้อหลวงรวมมาเจอโครงกระดูกและเครื่องใช้ดินเผา พบที่ผ้าง ตอนนี้เก็บไว้ที่ อบต.ปาล์มพัฒนา”

นอกจากนี้จะมีเสียงสวดมนต์ ของเขาในถ้ำ สังเกตว่าจะได้ยินในช่วง 8 ค่ำ 15 ค่ำ น้ำจวนแล้ว ประสบการณ์ที่เคยได้ยิน เวลาตอนเย็นหรือหัวเช้าเวลาไปตัดยางได้ยินเป็นเสียงดนตรีดังมาจากเขา รู้สึกไม่น่ากลัว เป็นเสียงที่ดี เรียกว่าเสียงดนตรีคนธรรม

และมีตาหลวงนอน คนที่มาถือศีลนอนเฝ้าอยู่หน้าถ้ำ

ในปี 2536 ผมก็ได้เข้าไปจำพรรษาในถ้ำ 3 เดือน ชาวบ้านเลื่อยไม้ทำกุฏิ เอาไม้ที่เหลือไปปูในถ้ำให้นั่ง สวดมนต์ ทำตีสอง ตอนนี้อยู่ที่ทางเข้าหน้าปากถ้ำ ไม่มีใครลงมา ญาติโยมก็นำข้าวมาถวายอยู่ตลอด จากนั้นก็ได้ลาสิกขาบทออกมาแล้วก็ใช้ชื่อตามบัตรประชาชน นายแผลง บุญศิริ ประกอบอาชีพรับจ้าง และทำ กินอยู่ในจังหวัดระนอง

“สิ่งหนึ่งที่จะบอกไว้อย่าง ต่อไปข้างหน้าโยมอยู่ไปต้องช่วยกันรักษา ทั้งธรรมชาติในถ้ำ ธรรมชาติใน ป่าในเขา ไม่ให้ถูกทำลาย ถ้าโยมทำลายก็จะทำลายตนเอง”

อีกอย่างสิ่งที่ฝากไว้คือผู้พระไตรปิฎก ขอให้รักษาวัด เพราะตรงนั้นไม่ใช่สำนักสงฆ์แล้ว เป็นที่ ท่องเที่ยวเสียแล้ว และสิ่งที่จะทำอนุสรณ์ใหญ่กับปู่เจ้าถ้ำให้ปั้นรูปไว้ในถ้ำ ถือกะบอง ปั้นให้หน้าตาน่าเกรง ขาม ให้ดูแลรักษา และให้คนมาได้กราบไว้บูชา .

ช่วงนั้นหลวงรวมเป็นพระครูจากภาคอีสานบุรีรัมย์ ปี 2537 ได้มีการทอดผ้าป่าได้ 19,539 บาท และ เอาเงินไปฝากธนาคาร ระหว่างนั้นหลวงเด็ดยังมาอยู่ด้วย แต่แกไม่สบายถูกของ หลวงรวมกับหลวงเด็ดยังไป บวชชีพราหมณ์แล้วก็ไปอยู่ที่สำนักกระหมังทองแล้วเสียชีวิตที่นั่น แล้วหลวงรวมก็หายไปไม่รู้ไปอยู่ไหน เมื่อ ปลายปี 2538 จากนั้นถ้ำวังน้ำค้างก็ได้ร้าง เพียงแต่มีพระครูองค์เข้าไปปลุกกลดอยู่บ้าง มีการพานักท่องเที่ยวเข้าไป เทียวอยู่บ้างไปจนปี พ.ศ. 2540 น้ำแม่มี

ปี 2541 ได้เสนอขอเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

ปี 2535 เอาเครื่องไฟลากมาสำรวจถ้ำ ช่วงนั้นเข้าพรรษา เดือน 7 เดือน 8 เดือนกรกฎาคม 2535 ก่อน เข้าพรรษา ทำกุฏิเสร็จหลวงว่าในถ้ำสวย และป่าไม้ก็เข้าไปสร้างอยู่ข้างใน ในปี 2536 มีพระมาพักที่ นายศักดิ์ ศรีบุญถือ และนายสมหมาย เกิดสกุล นายวิลาศ เรืองศรี นายเอี่ยม สุภาพาส นายศักดิ์ชัย บุญคง ได้พาไปขอที่ตั้งสำนักสงฆ์จากลุงช่วง รักทองจันทร์

เมื่อสัมภาษณ์หลวงแผลงเสร็จ ทางทีมวิจัยได้ขอลาและหลวงแผลงสั่งไว้ว่า หากจะติดรูปก็ให้ใช้รูปที่เป็นพระ เพื่อให้คนได้รู้จักในนามเป็นพระ ปัจจุบันตนเองได้ใช้ชีวิตบวชอย่างสงบและมีความสุข ไม่จำเป็นต้องกล่าวถึง

หลังจากลาหลวงแผลงด้วยความเคารพ ในคุณธรรม ความมีเมตตา ที่มีต่อลูกหลาน พี่น้องญาติมิตร แล้วทีมวิจัย อันประกอบด้วย พี่แม้ม คุณตั้ง พี่กอบ จรูญ ได้มาร่วมสรุปเวทีกันดังนี้

- ทางทีมวิจัยได้ที่ได้พบหลวงแผลง ได้เพิ่มเติมข้อมูลการค้นพบถ้ำภูผาเพชรในส่วนที่ขาดหายไป
- ได้เห็นว่าหลวงแผลงแม้จะสึกเป็นคหบดีแล้วยังคงรักษาไว้ซึ่งหลักธรรม ไม่ประสวงค์จะเปิดเผยตนเอง ไม่ต้องการชื่อเสียงใดๆ เพียงแต่มาเพิ่มเติมข้อมูลเท่านั้น เป็นผู้ปิดทองหลังพระอย่างแท้จริง

- ในส่วนที่หลวงเพลงสั่งไว้ให้ทำเพื่อบูชาเจ้าที่เจ้าทางสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว คือให้ปั้นรูปงูใหญ่(งูเจ้าที่) และปั้นรูปงูเจ้าถ้ำนั่งงูกระเบนไว้ในถ้ำ ทางทีมวิจัยจะนำข้อมูลเสนอผู้มีอำนาจต่อไป และจะร่วมผลักดันสนับสนุน
- จะนำถ้อยคำของหลวงเพลงที่สั่งไว้ไปปฏิบัติในการดูแลรักษาถ้ำ ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร ให้คงอยู่จนถึงรุ่นลูกรุ่นหลานต่อไป ตามที่หลวงเพลงได้สั่งไว้ว่า

“สิ่งหนึ่งที่จะบอกไว้อย่าง ต่อไปข้างหน้าโยมอยู่ไปต้องช่วยกันรักษา ทั้งธรรมชาติในถ้ำ ธรรมชาติในป่าในเขาไม่ให้ถูกทำลาย ถ้าโยมทำลายก็จะทำลายตนเอง”

เดินทางกลับภูผาเพชร ในยามมืดแล้วเวลาประมาณ 19.00 น

๑๒ รายละเอียดกิจกรรมระยะที่ 2 ของโครงการ

รายงานการประชุมที่มวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร

เวที ประชุมที่มวิจัย

วันที่ 4 พฤศจิกายน 2552

ณ.บ้านลุงตั้งโฮมสเตย์ฯ 39 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

.....

ที่มวิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น	ที่มวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ที่มวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ที่มวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ที่มวิจัย
6. นายจำนุญ ยอดราช	ที่มวิจัย
7. นายโชคชัย หลินมา	ที่มวิจัย
8. นายจำลอง สงค้วง	ที่มวิจัย
9. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ที่มวิจัย
10. นายปัญญา ทองนุ่น	ที่มวิจัย
11. นายศักดิ์ชัย บุญคง	ที่มวิจัย

เริ่มประชุม เวลา 18.00 น

การประชุมวันนี้ เพื่อพูดคุยเรื่องราวความพร้อมในการดำเนินงานชมรม ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในการสร้างความเข้มแข็งให้ทางชมรม และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อหาแนวทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน สมาชิกที่มวิจัย ได้พูดคุยกันในเรื่องต่างๆดังนี้

1.การดำเนินงานบริการนักท่องเที่ยว ด้านการล่องแก่ง

การให้บริการในระยะนี้ ชมรมเรายังต้องให้บริการการล่องแก่ง ใน 2 เส้นทาง คือเส้นทางภูผาเพชร ซึ่งเป็นเส้นทางที่ทางชมรมและชุมชนร่วมกันพัฒนา เส้นทางสวยงาม แต่กระแสน้ำไม่ค่อยไหลแรง จะเป็นแบบเรียบๆง่าย เหมาะสำหรับครอบครัว ทำให้นักท่องเที่ยว ที่ชอบความตื่นเต้นจะไม่นิยม จึงขอไปใช้ล่องแก่งที่วังสายทอง ที่คลองลำโลน ซึ่งกระแสน้ำไหลแรง ตื่นเต้นเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ทางที่มวิจัยได้พูดคุยกัน ก็เห็นว่าเราควรล่องทั้ง 2 ทาง เพื่อให้เป็นทางสายกลาง ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว และเส้นทางของชุมชนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของนักท่องเที่ยว ชมรมพร้อมที่จะให้บริการ ส่วนเงินรายรับสุทธิ จากการล่องแก่งเข้าชมรม ในช่วงนี้ เป็นเงิน 15,656 บาท

2. การดำเนินกิจกรรมของชมรมต้องจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ซึ่งทางชมรมฯ ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วแต่จะต้องต่อการขึ้นทะเบียนประจำปี 2553 ซึ่งจะต้องไปต่อภายใน 31 ธันวาคม 2552 ทางทีมมอบหมายให้ประธานชมรมคือ นายศักดิ์ชัย บุญคง(แม่ม) เป็นผู้ไปดำเนินการ โดยนายจรรุญ หัวหน้าโครงการวิจัย เสนอว่า “การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเป็นสิ่งที่ดี เพราะแสดงถึงความโปร่งใสในการดำเนินงาน อย่างน้อยเรามีที่เลียงเพิ่มขึ้น คือส่วนราชการ สำนักงานเกษตร มาคอยดูแล ซึ่งเราจะต้องมีความพร้อมในทีมหลายๆด้านเช่น

- ต้องมีการประชุมคณะกรรมการ สมาชิก ประชุมประจำเดือน ประจำปี สม่าเสมอ
 - ต้องมีการบันทึกรายงานการประชุม ทุกครั้ง เพื่อที่จะได้รู้ว่า ได้ประชุมเรื่องอะไรบ้าง ที่ประชุมมีมติว่าอย่างไร จะสามารถตรวจสอบได้ในภายหลัง
 - ต้องมีการจัดทำบัญชีอย่างโปร่งใส มีหลักฐานชัดเจน สามารถตรวจสอบได้
 - สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชมรม ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ไข
- ดังนั้นผมเห็นว่าเราควรจะไปจดทะเบียนวิสาหกิจให้ถูกต้องด้วยและต่อทุกๆครั้งที่หมดวาระ”

3.เรื่องการเก็บข้อมูลชุมชน ที่จะนำมาคุยกันวันนี้มี 2 ประเด็นคือ

- **การเก็บประวัติศาสตร์ชุมชน**

ทีมวิจัยได้พูดคุยถึงประเด็น ตั้งแต่การก่อเกิดหมู่บ้าน ตั้งแต่ยุคบุกเบิก ผู้เฒ่าของเราในชุมชนมาบุกเบิกหมู่บ้านแห่งนี้ตั้งแต่ครั้งยังลำบาก ไม่มีถนนหนทาง มีสัตว์ป่าโรคภัยเบียดเบียนมากมาย ผู้เฒ่าผู้แก่ร่วมกันบุกเบิกและพัฒนา จนเจริญเติบโตจนถึงทุกวันนี้ หลายท่านยังมีชีวิตอยู่ ประวัติศาสตร์ของชุมชนต้องให้คนในชุมชน ได้ถ่ายทอดและบันทึกไว้ เพื่อความถูกต้อง เพื่อความสามัคคีของคนในชุมชน เห็นว่า ผู้ใหญ่ด้อย(นายปัญญา ทองนุ่น) ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ม.9 ต.ป่าลัมพัฒนา ซึ่งรู้ข้อมูลดี ทั้งข้อมูลเอกสารและได้สัมผัสจริง และสนิทสนมกับผู้เฒ่าหลายท่าน เป็นผู้เก็บและรวบรวมข้อมูล

- **แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์บ้านรากไม้**

ทีมวิจัยได้พูดคุยกันว่า “พิพิธภัณฑ์บ้านรากไม้ ของลุงประเสริฐ คงทวี ซึ่งเป็นผู้อาวุโสในชุมชนของเรา เป็นผู้ที่มีความรักในศิลปะ ไม่ได้เข้าศึกษาด้านศิลปะ จากสถาบันใด จบเพียง ป.4 แต่ได้เห็นถึงคุณค่าของเศษสิ่งเหลือใช้ คือตอไม้ ที่ถูกทอดทิ้งให้เปื่อยไปในพื้นดิน ได้ไปขุดมา ตกแต่งสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะ เป็นที่นั่ง ที่สวยงาม จำนวนมากมาย เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมาชมชม นำรายได้เข้าชุมชนมากมาย แต่ลุงประเสริฐ ไม่ได้คิดเรื่องธุรกิจ ไม่ได้ทำเพื่อขาย ไม่ได้เก็บค่าเข้าชม เห็นว่าเป็นผู้อาวุโสที่ทรงคุณค่าของชุมชนเรา ควรจะบันทึกไว้เป็นความภาคภูมิใจของชุมชน ที่ประชุมทีมวิจัยเห็นว่า **คุณประจวบ คงแก้ว 1** ในทีมวิจัย เป็นผู้ที่สนใจ และสนิทสนมกับลุงประเสริฐ เป็นอันดี และลุงประเสริฐ พร้อมจะถ่ายทอดข้อมูล จึงมอบหมายให้เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล”

4.ทางทีมที่เลียง จะมาร่วมประชุมในวันที่ 14 พ.ย.2552 ดังนั้นทีมวิจัย จะมีการนัดพูดคุย เพื่อรวบรวมข้อมูล มาคุยกันในวันที่ 10 พ.ย. 2552 ที่บ้านลุงตั้ง โสมสเคย์ เวลา 17.00 น

เลิกประชุมเวลา 20.00 น.

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร

เวทีตรวจสอบข้อมูลเตรียมการสู่เวทีถิ่นข้อมูลชุมชน

วันที่ 10 พฤศจิกายน 2552

ณ.บ้านลุงตั้งโฮมสเตย์ฯ 39 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

.....

ทีมวิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
6. นายจำนุญ ยอดราช	ทีมวิจัย
7. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
8. นายจำลอง สงด้วง	ทีมวิจัย
9. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
10. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
11. นายศักดิ์ชัย บุญคง	ทีมวิจัย

เมื่อทีมวิจัยมาพร้อม นายจรูญ ทศกุล หัวหน้าโครงการวิจัย ได้เปิดการประชุม ที่ประชุมได้พูดคุย ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. เรื่องความพร้อมด้านการท่องเที่ยว

ตามที่เมื่อนักท่องเที่ยว มาใช้บริการการท่องเที่ยว กับทางชมรม ทำให้มีรายได้เข้าสู่ชุมชน เข้าสู่ชมรม และทำให้เยาวชนมีรายได้เสริม ในช่วงอันใกล้นี้ก็จะมาคณะนักท่องเที่ยวติดต่อเข้ามาใช้บริการอีกหลายคณะ เราต้องปรับปรุงการบริการ อย่างไรบ้าง

หมิ(นายดำรง ค์ สุดแป้น) ต้องพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวของเรา ให้ได้มาตรฐาน ไม่มีข้อบกพร่อง ไม่ให้มีหนาม กิ่งไม้ขวางคลอง ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว และควรมีเรื่องราวที่ถ่ายทอดนักท่องเที่ยวได้

กอบ(นายไพโรจน์ คำพลับ) เราต้องมีการประชาสัมพันธ์ มีการตลาดที่ดี และเชิญชวนนักท่องเที่ยวมาใช้บริการ ควรมีประชาสัมพันธ์ที่หน้าถ้ำภูผาเพชรด้วย และมักคุเทศก์(ฝัพาย) ต้องมีอัตราค่าจ้างที่ดี รู้จักพูดคุย สร้างความเป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว

ตุ้ม(นายจรูญ ทศกุล) อยากให้เตรียมพร้อม ในเรื่องรถยนต์ บรรทุกเรือ รถยนต์บรรทุกนักท่องเที่ยว เสื้อชูชีพ เรือพาย และความพร้อมในการให้บริการของฝัพาย

2. ได้มีการนำประเด็นประวัติศาสตร์ชุมชนที่ได้เก็บมา พุดคุยในทีมวิจัย ทางหัวหน้าโครงการวิจัย ได้ให้ข้อคิดในการเก็บข้อมูลชุมชนเพิ่มเติม ถึงเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชน และได้นำเสนอให้ที่ประชุมฟัง เพื่อนำไปเพิ่มเติมข้อมูลดังนี้

ความหมายของประวัติศาสตร์ชุมชน ที่อยากให้พวกเราทราบคือ คือการศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของชุมชนในด้านต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทางการเมือง เพื่อช่วยให้เราเข้าใจถึงที่มาของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เกิดความรู้สึกร่วมกับชุมชน และลอคอคติส่วนตัวที่จะเข้าไปตัดสินเรื่องราว หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน

กรอบประเด็นคำถามที่ผู้ไปทำการรวบรวมข้อมูล ควรไปเก็บ

ซึ่งผู้ไปเก็บคือ ผู้ใหญ่ผู้ (นายปัญญา ทองนุ่น) ควรให้ความสนใจในประเด็นต่างๆเช่น

ประวัติศาสตร์สังคม วัฒนธรรม ของชุมชนเรา

- ความเป็นมาเป็นอย่างไ เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ.ใด เกิดขึ้นได้อย่างไร ผู้เฒ่ายุคแรกๆคือใครบ้าง
- ชุมชนเราเติบโตขึ้นได้อย่างไร
- มีการอพยพเคลื่อนย้ายประชากรในชุมชนของเราเมื่อไร
- มีประเพณีปฏิบัติในอดีตอย่างไรบ้าง โดยให้สอบถามจากผู้เฒ่าในชุมชน
- เหตุการณ์สำคัญๆ ที่ผ่านมา เช่น ยุคทำไม้สัมปทาน ยุค พ.ค.ท. และอื่นๆ
- ประสบการณ์ด้านงานพัฒนาเป็นอย่างไร ทั้งการพัฒนาของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน
- การสร้างความสัมพันธ์ และการแก้ไขความขัดแย้งของคนในชุมชน
- องค์กรชุมชนที่สำคัญ องค์กรประกอบ การก่อตั้ง และบทบาทในการพัฒนาชุมชน
- ประสบการณ์การเรียนรู้ของชุมชนเป็นอย่างไร หรือมีการแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนอย่างไรบ้างในอดีต
- ใครเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อชุมชน หรือบุคคลที่น่าสนใจ เขามีบทบาทอย่างไร
- ประสบการณ์การเรียนรู้ของชุมชนเป็นอย่างไร หรือมีการแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนอย่างไรบ้างในอดีต
- ใครเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อชุมชน หรือบุคคลที่น่าสนใจ เขามีบทบาทอย่างไร

ประวัติศาสตร์ทางการเมือง

- ผู้นำคนสำคัญทั้งผู้นำทางการเมืองและไม่ใช่ทางการเมือง
- ความรู้สึกนึกคิดต่อภาครัฐ หน่วยงานภายนอก และนักการเมือง
- ความขัดแย้งที่เคยมีกับทางภาครัฐ และการแก้ปัญหา เช่นยุคสมัย พ.ค.ท.ที่ตอนนั้นหมู่บ้านเราเคยเป็นพื้นที่สีแดงมาก่อน มีค่าย พ.ค.ท.อยู่หลายๆค่าย
- กลุ่ม หรือองค์กรที่เข้ามาทำงานด้านการพัฒนา เช่น ทางอำเภอ อนามัย ธ.ก.ส.

และควรเก็บข้อมูลทั่วไปของชุมชนด้วย โดยอาจไปพุดคุยกับคนในชุมชนของเรา อาจไปเขียนเขียนเป็นรายครัวเรือน หรืออาจใช้ข้อมูลด้านเอกสารที่มีการเก็บไว้แล้วมาประกอบด้วยก็ได้ เช่นจากอำเภอ จาก อบ.ต. ข้อมูลด้านเอกสาร ผู้ใหญ่อาจเอาจากอำเภอ หรือให้คุณประจวบช่วย คุณจรรยา ก็หามาให้ได้ ข้อมูลทั่วไปชุมชน เช่น

- ความเป็นมาของหมู่บ้านเรา การจัดตั้งหมู่บ้าน
- ที่ตั้ง อาณาเขตติดกับหมู่บ้านไหน อำเภออะไร ทิศไหน สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นอย่างไร
- ประชากรมีกี่คน นับถือศาสนาอะไรบ้าง สัดส่วนเท่าไร
- การประกอบอาชีพหลัก คือการทำสวนยางพารา อาชีพเสริม เช่นเลี้ยงปลา หางของป่า
- ผู้นำ ผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน อาสาสมัคร
- ทรัพยากร /ทรัพยากรสิน ส่วนรวม (ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง ดินไม้ สมุนไพร ฯลฯ)
- กลุ่มอาชีพ กลุ่มทุน เช่นกลุ่มทำนํ้ายางสด กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มภูผาเพชร โฮมสเตย์
- การใช้ประโยชน์ที่ดิน
- การรวมกลุ่มอาชีพ กลุ่มทุน

ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ขอให้ทุกคนช่วยเติมเต็มด้วย

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร

เวทีข้อมูลชุมชนจากรายงาน

วันที่ 22 พฤศจิกายน 2552

ณ.บ้านลุงตั่งโฮมสเตย์ฯ 39 ม.9 ต.ป่าลุ่มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

.....

ทีมวิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
6. นายจำนุญ ขอดราช	ทีมวิจัย
7. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
8. นายจำลอง สงด้วง	ทีมวิจัย
9. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
10. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
11. นายศักดิ์ชัย บุญคง	ทีมวิจัย

วันนี้ ทางทีมวิจัย มากัน ไม่ค่อยพร้อมเพรียงมากนักคนไหนคนที่ ด้วยต่างติดธุระสำคัญ ไม่ตรงกัน การพูดคุยไม่ค่อยราบรื่นนัก

คุณประจวบ คงแก้ว ได้พูดให้ทีมวิจัยฟังว่า “ตามที่เราได้ประชุมกันเมื่อ 14 พ.ย.2553 ณ.บ้านลุงตั้งโฮมสเตย์นั้น พี่เลี้ยงที่มา คือคุณมานพ ได้แนะนำว่า การเขียนรายงานประวัติชุมชน ที่พวกเรายังมีปัญหาอยู่ไม่รู้อะไรรวบรวม เรื่องราวให้เป็นระบบอย่างไรนั้น ให้เขียนไล่เหตุการณ์มาตามปี พ.ศ. ว่า พ.ศ.ไหน เป็นอย่างไร มีเหตุการณ์อะไร มีเหตุการณ์ไหนสำคัญต่อชุมชน ก็ให้แทรกเข้าไป เรื่องราวของชาโกไม่ใช่ประวัติศาสตร์ของชุมชน เราจะแยกเป็นอีกประเด็นในเรื่อง วิถีชีวิตชาโก น่าจะบันทึกตั้งแต่ที่ชุมชนแห่งนี้ยังเป็นสภาพป่าสมบูรณ์ ต่อมามีการสัมปทานป่าไม้ ไม่ทราบว่า พ.ศ.ที่แน่ชัดคือ พ.ศ.ไหน มีการสัมปทานจากข้างนอก จากนั้นค่อยรุกเข้ามาเรื่อยๆ สภาพป่าที่สมบูรณ์ก็ค่อยหายไป จนถึงปี พ.ศ.2510 ชาวบ้านก็ค่อยเข้ามาอยู่ที่บ้านปากคอก เริ่มเกิดเป็นชุมชนเล็กๆ ต่อมาความแตกแยกทางการเมืองของสังคมไทย มีการเคลื่อนไหวของสหาย พ.ค.ท.ในพื้นที่ ซึ่งกระทบต่อผู้คนในชุมชน เรามีเรื่องราวของสหาย พ.ค.ท. เรื่องราวของชาโกให้บันทึกสอบถามประวัติศาสตร์ชุมชน ประวัติผู้คนที่เข้ามาตั้งแต่ช่วงแรกๆ ให้เล่าถึงเรื่องราวความเชื่อเรื่องราววิถีชีวิตของชุมชน

สภาพชุมชนตอนมีการเคลื่อนไหวของ พ.ค.ท. เป็นอย่างไร ผู้คนชุมชนเรา ในทีมวิจัยเรา ที่เข้าร่วมกับ พ.ค.ท.เป็นอย่างไร มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในป่าพันธ์หรือ มีผลกระทบอะไรบ้างต่อชุมชน ออกจากป่าแล้ววิถีชีวิตเป็นอย่างไร ต่อมาถึงยุคค้นพบถ้ำภูผาเพชร ค้นพบได้อย่างไร ใครได้ร่วมค้นพบ มีการพัฒนาอย่างไร จนเกิดการท่องเที่ยว เมื่อก่อนมีสำนักสงฆ์ โดยภิกษุ ชื่อหลวงแพ่ง เป็นผู้ค้นพบถ้ำ สำนักสงฆ์เมื่อก่อนอยู่บริเวณหน้าถ้ำ เมื่อเกิดการท่องเที่ยวก็ต้องย้ายบริเวณที่ตั้งออกไป การไปสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลต้องอ้างอิง ผู้ให้ข้อมูลบางเรื่องเราผู้ถามก็รู้อยู่แล้ว แต่ต้องถามผู้รู้ให้ข้อมูลชัดเจน อ้างอิงให้ถูกต้อง เช่นสัมภาษณ์ผู้เฒ่าว่ายุคแรกๆมีใครมาอยู่บ้าง ก่อนหน้านั้นมีใครบ้าง บันทึกตั้งแต่ชุมชนบ้านปากคอก ตั้งแต่ยุค พ.ศ.2510 ”

ข้อมูลที่ผู้ใหญ่ผู้เฒ่าบันทึกมา เล่าถึงตั้งแต่วิถีชีวิตของชุมชน ยุคแรกๆ ตั้งแต่ พ.ศ.2510 ซึ่งได้เก็บข้อมูลจากผู้ใหญ่สมปอง อนันต์ ที่ได้เข้ามาบุกเบิกชักชวนผู้คนมาอยู่ ได้เล่าถึงความยากลำบากในการเดินทาง สภาพชีวิตที่แสนลำบากในยุคแรก ความเดือดร้อน จนยุคคอมมิวนิสต์เข้ามา ก็ได้เล่าเรื่องราวในยุคคอมมิวนิสต์และเหตุการณ์ให้ฟังก็ให้บันทึกไว้ด้วย โดยให้แบ่งเรื่องราว ตามช่วงเวลา

ทางทีมได้ร่วมกันอ่าน กันพิจารณา และตรวจสอบข้อมูล และท้วงติง ให้มีการแก้ไขเป็นหมวดหมู่ และเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ชัดเจน จนจบเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนที่ได้เก็บข้อมูลมา

นายจรรยา ได้มอบหมายให้ทุกคนที่ได้แบ่งประเด็นกันแล้ว ไปรวบรวมและเขียนเรื่องราวที่เก็บมาให้ชัดเจนและนำเสนอในที่ประชุมทีมวิจัย และบันทึกไว้ให้ชัดเจน

รายงานการประชุมที่มววิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร

เวทีประชุมที่มววิจัย ร่วมตรวจสอบข้อมูลชุมชนและทบทวนกฎกติกาชมรม

วันที่ 10 มกราคม 2553

ณ.ที่ทำการชมรมภูผาเพชรฯ 53 ม.9 ต.ป่าล้อมพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

.....

ที่มววิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น	ที่มววิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ที่มววิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ที่มววิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ที่มววิจัย
6. นายจำนุญ ยอดราช	ที่มววิจัย
7. นายโชคชัย หลินมา	ที่มววิจัย
8. นายจำลอง สงด้วง	ที่มววิจัย
9. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ที่มววิจัย
10. นายปัญญา ทองนุ่น	ที่มววิจัย
11. นายศักดิ์ชัย บุญคง	ที่มววิจัย
12. นายมานพ ช่วยอินทร์	พี่เลี้ยง ส.ก.ว.ตรัง
13. คุณเจียบ	ส.ก.ว.ตรัง

วันนี้ที่มววิจัย ได้ร่วมกันอ่านข้อมูลชุมชนที่ได้เก็บรวบรวมมา และ มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาร่วมกันมี การพูดคุยเรื่องการดำเนินงานชมรม

ปัญหาเรื่องการล่องแก่ง การถูกตัดราคา การแย่งลูกค้าจากผู้ประกอบการเอกชนบางเจ้า เช่นนักท่องเที่ยวที่ติดต่อ ชมรมไว้แล้ว เมื่อผู้ประกอบการบางรายเสนอราคาต่ำกว่า ก็ไปล่องกับเอกชน และปัญหาการติดต่อสื่อสารที่ ลำบาก เช่น ไม่มีสัญญาณ โทรศัพท์ทำให้นัดหมาย ไม่ได้ชัดเจน

ให้ทางทีมหาแนวทางแก้ไขร่วมกันด้วย

การไปจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน คุณประจวบแจ้งว่า ทางสำนักงานเกษตร ขอรายงานเพิ่มเติม เช่น เลข ทะเบียนวิสาหกิจชุมชนฉบับเดิม ให้ทำแผนการดำเนินงานธุรกิจของชมรมไปประกอบ รายงานการประชุม คณะกรรมการ ไปประกอบ ก็จะจดทะเบียนวิสาหกิจปัจจุบันได้ทันที ซึ่งจะให้ประธานไปดำเนินการ

ที่มววิจัย ได้พูดคุยถึงประเด็นอื่นๆดังนี้

- ในเรื่องเยาวชน ของชุมชน ซึ่งในตอนนี้ก็เป็นสมาชิกชมรม ร่วมกันทำงานเพื่อชมรมเพื่อกลุ่ม ทำให้ ห่างไกล จากยาเสพติด ได้เห็นคุณค่าและพลังของตนเอง ได้รับการอบรมมาบ้างแล้ว ในเรื่องของ มัคคุเทศก์ การล่องแก่ง แต่มีบางคนเพิ่งเข้าใหม่ ยังไม่มีความรู้ ต้องให้คนเก่าช่วยกันสอน และอบรม

ต่อไป และเราจะต่อยอดให้เยาวชน มีการรวมตัว และตั้งกลุ่มของเยาวชนเอง ในอนาคตได้อย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ให้เป็นเยาวชนที่เข้มแข็งของชุมชน ให้ทุกคนต้องช่วยกัน

- ให้ทบทวนถึงกติกา ของชมรม ที่วางมา ได้ให้ทบทวนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความเป็นจริงในปัจจุบัน สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งทุกคนต้องร่วมกันปฏิบัติ ได้ทบทวนข้อที่นักท่องเที่ยวควรปฏิบัติ ตามที่ทางชมรมได้ออกกฎระเบียบไว้แล้ว ทางทีมวิจัยได้นำมา ทบทวน และกำชับให้สมาชิกในชมรม เจ้าของโฮมสเตย์ ร่วมกันดูแลให้เป็นไปตามกติกาที่วางไว้ด้วย ซึ่งทางทีมวิจัยได้ทบทวนแล้วเป็นดังนี้

ข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว

(ทบทวนโดยทีมวิจัย)

- 1.ห้ามพกพาอาวุธ
 - 2.ห้ามส่งเสียงอึกทึกครึกโครมจนรบกวนความสงบในชุมชน
 - 3.ห้ามนำพันธุ์พืชทุกชนิดออกจากพื้นที่
 - 4.ห้ามล่าสัตว์ทุกชนิด
 - 5.ห้ามเล่นการพนัน
 - 6.ห้ามเสพยาเสพติด
 - 7.ห้ามกระทำการใดที่ขัดต่อวัฒนธรรมประเพณีชุมชน
- ได้ทบทวนถึงวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งชมรม ที่พวกเราได้เขียนเป็นข้อบังคับมาว่าพวกเรายังคงเห็นด้วย และต้องการปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง รองประธานชมรมได้อ่านให้ที่ประชุมรับฟังดังนี้

วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งชมรมที่พวกเราวางไว้ เป็นข้อๆมีดังนี้

- (1) เป็นศูนย์รวมของธุรกิจการท่องเที่ยวและอาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นการกระจายรายได้สู่ชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน
- (2) ดำเนินการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เราช่วยกันดูแล รักษาป่าไม้ ดินน้ำลำธาร และสัตว์ป่า และวิถีชีวิตชุมชนก็ต้องไม่กระทบในทางลบ
- (3) เพื่อช่วยเหลือกิจการและช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน
- (4) สนับสนุนและสร้างอาชีพให้เยาวชนเพื่อห่างไกลยาเสพติด
- (5) เพื่อช่วยเหลือสังคมและสาธารณประโยชน์
- (6) เป็นองค์กรที่เป็นอิสระและปราศจากการแทรกแซงทางการเมืองทุกระดับ
- (7) ดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งชมรม
- (8) ช่วยปลูกจิตสำนึกให้ชุมชน ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (9) เพื่อให้ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน
- (10) เพื่อร่วมสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- (11) เพื่อรวบรวมประวัติศาสตร์ชุมชนให้ได้รับความสำคัญ เช่น ร่องรอยเกี่ยวกับพระคคอมมิวนิสต์, ถ้ำภูผาเพชร และการตั้งอยู่ของถนนโบราณ

ให้ทุกคนร่วมกันตระหนัก และดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของชมรมเราด้วย

- พุดคุยเรื่อง กิจกรรมเดินป่าย้อนรอยภูผาเพชร ทีมวิจัยได้พุดคุยเรื่องการ เสนอออกกฎกติกาในการเดินป่า เพื่อความปลอดภัยนักท่องเที่ยว การเก็บขยะที่นำเข้าไปออกจากป่าเพื่อไม่ให้ขยะที่จะเกิดขึ้นในป่า อาจเป็นอันตรายและกระทบต่อสัตว์ป่าได้ และในเส้นทางเดินป่า จากหน่วยพิทักษ์ป่าภูผาเพชรบน เส้นทาง ก็มี ที่พักหน้าสนใจ เช่นวังกลอย วังตะเคียน มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตกวังไต้ หานาน มีค่าย พ.ค.ท.เช่นค่ายโรงเรียนนายร้อย ค่ายไต้หานาน และค่ายอื่นๆ เราควรทำป้ายไปติดไว้ ให้ผู้ มาเที่ยวได้รู้จัก และรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์ ดินน้ำลำธาร ป่าไม้ สัตว์ป่า

คุณมานพ “ กิจกรรมในช่วงที่สองนี้ ทางทีมลองทบทวนดูว่าจะปรับกิจกรรมอย่างไรบ้าง ต้องทบทวน เรื่องราวที่มาทั้งหมด ทีมวิจัยได้พัฒนาตนเองอย่างไร ได้เรียนรู้เรื่องราวอะไรบ้าง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อย่างไร ตนเองยังขาดสิ่งไหน จะทำอย่างไรให้เกิดผลดีสูงสุดต่อส่วนรวม

ในส่วนของ โครงการก็ให้ช่วยกันดูแล ในส่วนของชมรมที่บางอย่างต้องแก้ไข ยังมีปัญหาทางทีมวิจัย ต้อง ช่วยกันแก้ ช่วยกันขบคิด ”

ทางทีมได้กำหนด นัดหมายพุดคุยครั้งต่อไป วันที่ 23 มกราคม 2553 ณ.ภูเขาโฮมสเตย์

เวทีประชุมเพื่อประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยว

ทีมวิจัยท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร

วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2553 ณ บ้านคุณจรรยา

ผู้เข้าร่วม จำนวน 12 คน ได้แก่ พี่แดง พี่เพชร พี่นพ น้าบุญ พี่จรรยา ลูกตั้ง พี่กอบ พี่จวบ ฝ่าย พี่เจียบ และผู้ใหญ่บ้านอีก 2 คน

สรุปการประชุม

เริ่มต้นการประชุมด้วยการจับน้ำผึ้งป่าจากรวงและรังผึ้งที่ถูกตัดเป็นชิ้นๆขนาดพอคำจิ้มกับน้ำผึ้ง รสชาติหอม หวาน มัน โดยถือว่าเป็นยาชูกำลังชั้นเลิศ... (ตามคำบอกเล่าของทีมวิจัย)

หลังจากตื่นเต็นกับน้ำผึ้งป่าที่สดอร่อยได้สักพัก การประชุมจึงเริ่มต้นขึ้น...

ประเด็นการพุดคุย

1. สถานการณ์ท่องเที่ยวของกลุ่ม/ชุมชน
 - การจัดการท่องเที่ยว (อดีต ปัจจุบัน) และปัญหาอุปสรรคที่พบ
 - แนวทางการทำงานในอนาคต
2. สถานการณ์ท่องเที่ยวในภาพรวม
3. การปรับตัวของทีมต่อสถานการณ์ท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลง

- สถานการณ์ท่องเที่ยวของกลุ่ม/ชุมชน

ปี 50 - ตั้งชมรมท่องเที่ยวโฮมสเตย์(บ้านพัก ล่องเรือ เดินป่า)

- มีการระดมทุนเอง เริ่มจากสมาชิก 44 ราย หุ้นละ 150 บาท 2,990 หุ้น เป็นเงิน 448,500 บาท โดยเงินที่ได้มาใช้ในการซื้อเรือทั้งหมด

สถานการณ์สมาชิก

พี่จวบ : “ถ้าถามว่าภาพรวมจากอดีตถึงปัจจุบัน อดีตเห็นถึงความพร้อมของสมาชิก คือ มีกิจกรรมที่ทำร่วมกันอย่างต่อเนื่อง แต่พอมาปัจจุบันไม่มีกิจกรรมแล้ว คนไม่ค่อยได้พบกันนะ เอากันจริงๆ มีก็เหมือนกับไม่มีสมาชิกนะ คือ ถามแต่เรื่องถอนหุ้น ต่อใครจะให้ถอนหุ้น แก้อยู่ก็ไม่มีผลประโยชน์อะไรสำหรับเค้า”

พี่จรรย์ : “สมาชิกน้อย เพราะกิจกรรมน้อย การมีส่วนร่วมน้อย เป็นเพราะการแข่งขันจากการท่องเที่ยวภายนอกด้วย”

นักวิจัย : “ยังไม่มีสมาชิกคนไหนออก”

ปี 51 - มีการปันผลหุ้นให้สมาชิก 1 ครั้ง(ตั้งแต่ปี 50-53) หุ้นละ 22 บาท หลังจากที่เป็นหนี้ ธกส. ไม่มีการปันผลเพราะเอาเงินมาชำระหนี้ก่อน

ปี 52 - กู้เงิน ธกส. 10,000 บาท เพื่อซื้อเรือเพิ่ม คืนเงินแล้ว 70,000 บาท

กิจกรรมหลักของกลุ่ม

1. การล่องเรือ (รายได้หลักของกลุ่ม)

พี่นพ : “...สิ่งที่ต้องลงทุนหนักก็คือการล่องเรือ ไม่ว่าจะเป็นการระดมเงินกับสมาชิกก็ดี การกู้ ธกส. ก็ดี เรามาซื้อเรือและอุปกรณ์การล่องเรือเป็นส่วนใหญ่ ทั้งหมดนี้ รายได้ของเราจากล่องเรือ ส่วนเดินป่า ตอนนั้นเดินครั้งเดียว ต่อจากนั้นเป็นพันปรี้อ้าง ตอนนั้นที่ไหนมา”

นักวิจัย : “มาจากนครปฐม ของมหิดล”

พี่นพ : “เราเห็นว่าทุนที่เราระดมกัน เงินของ ธกส. ก็กำลังจะหมดแล้วแค่ปีสองปีเราก็รู้ แต่ขณะเดียวกันเราก็ไม่สามารถมาปันผลให้สมาชิก เพราะการปันผลให้สมาชิก กิจกรรมของสมาชิกเค้าก็ไม่รู้ เค้าอาจจะคิดว่าลงทุนแล้วไม่รู้วิธีสูญหาย ในการทำความเข้าใจกับสมาชิกตอนนี้เราทำความเข้าใจพันปรี้อ้างตอนนี้”

พี่จรรย์ : “ยังไม่ได้พูดคุย”

พี่นพ : “แล้วสมาชิกเค้าไว้วางใจอะไรหรือไม่”

พี่จวบ : “ส่วนใหญ่เค้าก็ถามเรื่องจะถอนหุ้นกัน ถือว่าตรงนี้กรรมการบริหารไม่รัดกุม เราก็ไม่ปัน และไม่ชี้แจงถึงเค้าก็ไม่รู้ว่าอยู่พันปรี้อ้าง ถึงบางคนสงสัย”

ลุงต๋อง : “...ความคิดของกรรมการ คือ กรรมการไม่ได้ประชุม ไม่ได้ชี้แจง...”

พี่จรรย์ : “เราน่าจะประชุมกรรมการก่อน แล้วค่อยมาประชุมสมาชิก”

สรุป : กลุ่มนำเงินที่ได้จากการระดมหุ้นจากสมาชิกไปซื้อเรือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการล่องเรือ และหลังจากนั้นมีการกู้เงินเพิ่มจาก ธกส. เพื่อซื้อเรือเพิ่ม โดยกลุ่มเห็นว่าควรจ่ายเงินกู้ก่อน จึงไม่ได้มีการปันผลจากหุ้นให้แก่สมาชิก (มีการปันผลเพียงครั้งเดียว) โดยไม่ได้มีการชี้แจงหรือจัดประชุมทำความเข้าใจ ส่งผลให้สมาชิกหลายคนอยากถอนหุ้น เนื่องจากเห็นว่าไม่ได้รับผลประโยชน์ และไม่เห็นความเคลื่อนไหวใดๆของกลุ่ม

คำถาม “เราจะทำความเข้าใจกับสมาชิกอย่างไร”

แก้ไข :

- ออกหนังสือ และเรียกสมาชิกมาพูดคุยกัน

.....

2. บ้านพักโฮมสเตย์

“สถานการณ์เป็นอย่างไร ปัญหาที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง กลุ่มลูกค้าที่ติดต่อเข้ามาเป็นอย่างไร?”

พี่จุก: “ที่เป็นปัญหาที่เข้ามาส่วนมากจะเป็นแนวบันเทิง แนวรีสอร์ท คืออยากมาอยู่บ้านที่ไม่มีคน เพราะเห็นบางที่ระบบนั้นจริงๆ ถึงบ้านที่มีคน จะได้เมื่อเป็นกิจกรรมที่มาจากเครือข่ายการท่องเที่ยวพื้นที่นั้นแหละ ถ้ามาแบบนี้คืออยากนอนเป็นส่วนตัว ไม่อยากมีชาวบ้าน ส่วนใหญ่เป็นลูกค้าแนวท่องเที่ยวไม่ใช่ลูกค้าแบบเรียนรู้ชุมชน”

พี่จวบ: “ส่วนมากจะถามว่าร้องเพลงได้มั้ย หรือบางที่จะมาเป็นหน่วยงาน คือ เจ้าจัดกิจกรรม หรือแลกเปลี่ยนอะไรกันนะ และมีร้องเพลงบ้าง เช่น อสม. กิจกรรมแต่ละหมู่เค้าต้องมาทำนี่”

พี่จุก: “การที่เค้ามาร้องเพลงมาแสดงไม่ใช่มีปัญหา เพราะนานๆเค้ามาที แต่ประเด็นที่มีปัญหา คือ เค้ามาได้มาเพื่อเรียนรู้ชุมชน”

พี่จวบ: “...เค้ามาลงที่ที่ว่างนักท่องเที่ยวเค้าจะมาพักผ่อนนะ บางทีเราไปดูถูกเค้าเกิน...”

คำถาม: “เราจะรับสถานการณ์แบบนี้ที่เป็นกรู๊ปมีบ้านเที่ยวนี้อย่างไร จะรองรับได้หรือไม่ หรือ เราจะรับลูกค้าแบบเข้ามาเรียนรู้ชุมชน มาเป็นครอบครัว มาพักแบบเงียบๆ และจะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ท่องเที่ยวข้างหน้าได้อย่างไร สถานที่จะใช้รองรับได้มากน้อยแค่ไหน”

พี่จวบ: “ที่จริงถ้าให้มอง ถ้าเราตัดประเด็นที่เค้ามาไม่ใช่ร้องเพลงเลย ไม่ให้เค้าทำกิจกรรม ส่วนใหญ่จะไม่มาเลย ถามว่าถ้าเราทำตรงนี้ใช่ เราทำเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติ แต่เราทำมันต้องมีธุรกิจเข้ามาแอบข้าง มันต้องได้เบี่ยบ้าง ไม่งั้นกิจกรรมมันเดินไม่ได้ ถ้าไม่มีเบี่ยเลย แต่ถ้ามากเกินไม่ได้ แต่ตรงนี้ต้องมีบ้าง เพราะหลายที่แล้วที่ไปคุยกับเค้ามา เค้าว่าถ้าคิดอยู่พื้นที่นั้น ก็เดินไม่ได้ เพราะถ้าลือคอยู่ว่า มาเพลงร้องไม่ได้ โน้น ไม่ได้ยินไม่ได้ หลายแห่งเค้าก็บอกว่าเดินไม่ได้”

นักวิจัย: “ถ้าใครไปลาลินรู้ตอนนี้ไปนอนโฮมสเตย์ได้รู้ว่า เหล้าเค้าก็ไม่ให้กินที่บ้าน ใครจะไปไม่ไปไม่มา”

ผญ.กอบ: “เรื่องบ้านพัก ผู้ที่มาพักเราต้องให้ออกสเค้าด้วย ต้องถามเค้าว่าบ้านเราเป็นโฮมสเตย์จริง แต่เราต้องถามเค้าว่าเค้าต้องการพักรวมหรือแยก ถ้าเราไปพักบ้านเพื่อนเค้าบอกว่าแยก เรายกก็ไม่บายใจทันที และข้อที่สองข้อเสนอผม พอมารู้โฮมสเตย์แล้วการล่องแก่งนี้ ถ้ามาคนน้อย เราลดจาก 200 ลงสักนิดก็ได้ หรือถ้ามามากกว่านั้น ลดแค่ 150 ก็ได้ ลดจากราคานี้ได้และเราก็คงสามารถมีกำไรได้ถ้าคนมาก”

พี่แดง: “การแยก เหมือนที่น้ำกอบบอกว่าให้แยกไข่ม่าย พอโทรศัพท์มาถึง ต้องถามว่ามากี่คน และแยกม่ายถ้าเกิดเค้าว่ามา 10 คน ไม่ต้องการแยก เรายอมรับได้ม่าย พอมาถึงคนที่พามาต้องควบคุมกลุ่มให้ได้ถ้าจะแยกต้องบังคับให้ได้กันว่าบ้านโน้นสามคน อย่าให้ชาวบ้านหนักใจ คนที่พาต้องหลงให้ได้”

พี่จวบ: “นายหัวจริงๆว่าได้ๆ พอไปถามคนที่พัก มันบอกว่าไม่ได้แล้วหลาว”

พี่แดง: “ต้องหลงมาให้เสร็จกับลูกทัวร์”

พี่นพ: “ผมลองสรุป เราหาข้อสรุปกันติ่มมัย ว่าจริงๆแล้วของเรา เรามีบ้านที่เป็นส่วนรวม คือมาอยู่เฉพาะเค้าไปเลย เช่นบ้านคุณจุก บ้านบนควน ที่เค้าอยากสนุกสนาน นอนที่แห่งเดียวกัน ตรงนี้ก็อีกกลุ่มนั้น แต่ถ้ากลุ่มไหนอยากแยกก็ไปแต่ละหลัง ถ้าเป็นแบบนี้ถ้าเราจะรับที่มีการสัมมนา ประชุมและมีการบันเทิงตอนกลางคืนมันจะเป็นแบบไหน เพราะฉะนั้นที่เป็นบ้านๆเราต้องยอมรับเงื่อนไขว่าเค้าไม่มาที่นี่ แต่ว่าส่วนหนึ่งรายได้จะจัดสรร

ปรือให้เข้าชมรมเพื่อให้ได้ประโยชน์ขึ้นมาด้วย มันจะทำปรือถ้าเราจะเปิดรับ แต่ถ้ามันถึงไปมันถึงที่บ้านมันก็ไม่เหมาะ”

ผญ.กอบ : “ปัญหาอยู่ตรงนี้นี่กันครับ เราเป็นเจ้าของโฮมสเตย์ใช่ไหมครับ พอตอนเย็นเราก็ต้องมาสร้างความคุ้นเคยกับเค้ากัน นั่นคือสิ่งที่ถูกต้อง”

พินพ : “...ที่ชวนคุยตรงนี้เป็นเพราะเห็นว่าบ้านพักมันเงียบๆอยู่นะ กิจกรรมบ้านพักหรือกิจกรรมที่จะรองรับเพื่อให้คนเข้ามาในพื้นที่ของเรา เพื่อให้ชมรมมันคึกคักหรือมีรายได้เข้ามามากขึ้น กิจกรรมที่จะรองรับเราจะปรับปรือไม่ได้หมายถึงว่าเราจะยื่นแข็งพักบ้านพักที่เราคิดแบบเดิม กับเรื่องกลุ่มที่มาเป็นคณะ เราก็มีบ้านรองรับ เพราะฉะนั้นเราจะต้องเข้าใจ และอาจมาสร้างความคุ้นเคยเป็นเรื่องที่ต้องทำ ต่อไปเรื่องเดินป่าเราจะทำให้เข้มข้นปรือเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามา มันจะหลากหลายขึ้น นี่ก็อยู่ที่ทางนี้ ว่าทำปรือเพื่อให้รายได้เข้ามา แต่ไม่ทำลายวิถีของเรา นี่ก็ลองหารือกันแล

นักวิจัย : “นี่ผมมองว่ามันขึ้นอยู่กับเจ้าของบ้านโฮมสเตย์นะครับ ว่าพอเค้าติดต่อประสานงานเข้ามาที่จะพัก โดยเค้าไม่แยก เราจะรับได้กี่คน ถิ่นนี้ในข้อตกลงที่ว่าสัมมนาพูดคุยแล้ว เค้าจะสนุกกันเล็กน้อยตรงนี้ ผมว่าขึ้นอยู่กับเจ้าของบ้านจะรับม่าย”

พินพ : “ประเด็นคือการเพิ่มนักท่องเที่ยวว่าจะเพิ่มกันหรือไม่ ถ้าเพิ่มเราจะเพิ่มแบบไหน หลายคนบอกว่าถ้ามาเป็นคณะ ต้องการเป็นส่วนตัวและมีบันทึกลงกลางคืนกันเนี่ย ของเราก็รับได้ เช่น บ้านคุณจรรยา บ้านบนคอย รับได้ 20-30 คน เค้าจะนอนแบบไหนก็ได้ คือ ถ้าเราต้องการเพิ่มนักท่องเที่ยวแบบนี้เราก็รับได้ แต่ว่าก็เปลี่ยนจากแนวคิดเดิมไปนิด คือว่าต้องการจะปรับการท่องเที่ยวให้รายได้มากขึ้นและขยายการท่องเที่ยว โดยถ้ามาเป็นคณะ เราก็สามารถเตรียมเครื่องเสียงให้เค้าได้ถ้าจะมาแบบนั้น เนี่ยมันก็เพิ่มต้นทุนขึ้นมา แต่เราจะกำหนดให้เค้าแค่ไหน”

พีกอบ : “สภาพของชมรมตอนนี้ คือ แพง กับของเค้าเทียบกันไม่ได้เลย คนก็จะไปที่ถูกมากกว่า”

พิจธัญ : “เดิมนิดนึงครับ ที่มันได้มีรอยหลอ ปังจายภายในแล้ว ยังมีปังจายภายนอก ที่มีการแข่งขันที่รุนแรง สาเหตุก็คือ หลายครั้งที่โทรมา ทั้งที่เค้าตั้งใจจะมาช่วยนะ ยกตัวอย่างที่มาผ่านการท่องเที่ยว หรือผ่านอบต.ซึ่งเค้าตั้งใจมาช่วยกิจกรรมของชมรม แต่พอเสนอราคาไป ต่ำสุด 800 บาทเราก็เอาแทบไม่รอดแล้ว คือหมายถึงทั้งท่องเที่ยวที่พัก ล่องแก่ง ทุกอย่างเหม็ดแปดร้อย แต่ในทีมเค้ามีหลายคน บางคนรู้จักกับทำโน้น พอติดต่อทำโน้น เค้าเอา 600 500 ทุกราย”

พิจาว : “เมื่อคนไม่พัก เค้าก็ไม่ล่องเรือเรา”

3. กิจกรรมเดินป่า

- ดำเนินการไปแล้ว 1 ครั้ง และจะมีการสำรวจเส้นทางเดินป่าที่ชัดเจนอีกครั้ง

การปรับตัวต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลง

1. เพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยว โดยการเปิดรับนักท่องเที่ยวที่เป็นกรุ๊ปทัวร์มากขึ้น
2. เน้นดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาพัก เพื่อสร้างรายได้ให้กับการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น (ล่องแก่ง เดินป่า)

วิเคราะห์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชมรม

1. ชกส.
2. สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา และ ททท.
3. อบต.
4. อำเภอ
5. สกว.

สิ่งที่ได้รับจากการประชุมกับหน่วยงาน(ด้านบวก)

1. ได้พัฒนาทักษะ
(การพายเรือ-ปี51 การนำเที่ยว การพูดจา)
2. การบริการ
3. การบริหารจัดการ
4. การประชาสัมพันธ์ : ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้น
5. ได้รับการยอมรับ
6. ได้เพื่อน/เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมทั้งได้ส่งต่อนักท่องเที่ยว
7. ได้ประสบการณ์ ได้เข้าถึงแหล่งเงินทุน

สิ่งที่ได้รับด้านลบจากการเข้าประชุมกับหน่วยงาน

1. ถูกมองเป็นคู่แข่งทางธุรกิจ
2. เสียเวลาทำมาหากิน
3. รู้สึกว่าเป็นบุญคุณ จึงจำเป็นต้องเข้าร่วม

สิ่งที่ต้องปรับปรุง/เพิ่มเติม

การจัดการภายในกลุ่ม >>

- กิจกรรม/งานมีความต่อเนื่อง โดย..

1. ทีมต้องมีความพร้อม

2. การประชุมในแต่ละครั้งควรมีการวางแผนต่อเนื่อง(การประชุมการจัดการท่องเที่ยว ทดลองนำเที่ยว ความคุ้มทุน ปรับแก้ไข แบ่งบทบาทคน ดึงคนเข้ามามีส่วนร่วม) มีการพูดคุยกันมากขึ้น อาจหาคนชวนคุยตั้งประเด็นการพูดคุย และการประชุมแต่ละครั้งต้องคุยทีละคน

ปัญหา/อุปสรรค

- ความพร้อมของทีม (ไม่มีการประชุม หรือเมื่อมีการประชุมบาง คนไม่มาประชุม) ทำให้ขาดการยอมรับจากสมาชิกในชมรม

เสนอ : รื้อฟื้นการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง(เริ่มในต้นเดือนหน้า) โดยต้องมีการกำหนดกติกา(พูดคุยทีละคน) บทบาทของคนที่เข้าร่วม(มีคนจดบันทึก) พูดคุยในแต่ละเรื่องจนเกิด ข้อเสนอในแต่ละเรื่อง และวางแผนการทำงาน

- ของแพง และเมื่อมีการต่อรองลดราคาไม่ได้ เช่น การล่องเรือ เนื่องจากไม่กล้าตัดสินใจ ทำให้ นักท่องเที่ยวลดจำนวนลง

เสนอ : 1. ให้สิทธิคนเรือในการตัดสินใจเพื่อลดราคา

2. ถ้ากำหนดแน่นอนไม่ได้ ถามนักท่องเที่ยวว่าจะเอา

สถาฟเรือกี่คน ถ้าเอาคนเดียวจะลดให้คุณ แต่ถ้า

เอาสถาฟมาก ก็คิดเต็ม

3. ควรประชุมหารือกำหนดระเบียบกติกาให้ชัดและให้

ทุกคนรับรู้ในแนวทางเดียวกันก่อน จึงสามารถชี้แจง

ให้กับนักท่องเที่ยวได้ และหากนอกเหนือจากที่

กำหนดอาจมีการหาข้อตกลงภายในทีมอีกครั้ง ทั้งนี้

ต้องทำเป็นเอกสารให้ชัดเจน

- การไม่เปิดรับนักท่องเที่ยวที่เป็นกรุ๊ปทัวร์ มีกิจกรรมเพื่อความบันเทิง ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยว
น้อยลง

เสนอ : เปิดรับนักท่องเที่ยวแบบกรุ๊ปทัวร์มากขึ้น โดยหากต้องการความเป็นส่วนตัวหรือต้องการทำกิจกรรม
บันเทิงภาคกลางคืน จะแยกพักในบ้านพักส่วนตัว และมีการเตรียมเครื่องเสียงให้กับนักท่องเที่ยวเมื่อต้องการใช้
หรือ หากนักท่องเที่ยวต้องการพักแบบโฮมสเตย์ แต่ต้องการมีกิจกรรมบันเทิงกลางคืน ให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจ
ของเจ้าบ้านว่าจะรองรับได้หรือไม่

● สถานการณ์การท่องเที่ยวภาพรวมในพื้นที่

พิจรณ : “ผมเองก็ไม่ชัดเจนเท่าไร แต่ถ้าเราพูดถึงการล่องแก่งทำโน้น นักท่องเที่ยวก็เข้ามามากมาย แล้วก็มีธุรกิจ
เกิดขึ้นอย่างมากมาย มีรีสอร์ทใหม่ๆผุดขึ้นเป็นว่าเล่น แต่ขณะเดียวกันก็ภาวะการแข่งขันรุนแรงมากอย่างไม่
เคยคิดมาก่อน เกิดรีสอร์ทมากมาย เค้าไม่ได้แข่งขันเรื่องการบริการว่าต้องดี แต่ที่แข่งขันสูงสุดคือการแข่งขัน
ทางด้านราคา คือมีการตัดราคากัน ตอนนี้คือเท่าที่ผมเห็น แต่ผมจะไปศึกษาเพิ่มเติม เพราะผมรับผิดชอบที่ละงู
แล้ว ทำให้พวกกรายย่อยไปไม่รอด รีสอร์ทที่บอกขาย ชาวบ้านก็บอกขายเป็นส่วนใหญ่แล้ว เป็นของนายทุน
ภายนอก มีการแข่งขันทางด้านราคาสูง เนื่องจากมีผู้ประกอบการมาก ของเค้าก็ไม่อยู่แล้วกัน เป็นชมรมก็เอา
ไม่อยู่ ถึงที่มองทางโน้นคือเรื่องการขาดระบบเียบการควบคุม มีรีสอร์ท มากมายก็ทำให้เกิดการทำลาย
ทรัพยากรธรรมชาติ ทำลายป่า เกิดเสียงอีกที และต้นไม้ข้างทางถูกทำลายหมด เราไม่ได้โจมตีเค้า แต่ว่ามันเป็น
สิ่งที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มันต้องยอมรับ เช่นเรื่องขยะ นั่นคือสิ่งที่เกิด ผลเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยว ปริมาณ
นักท่องเที่ยวที่มาก การแข่งขันที่สูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อกลุ่มเรา

บ่อยครั้งที่ได้รับการติดต่อจากกลุ่มที่เค้าอยากมาช่วยเรา เช่นจากการท่องเที่ยว อบต. ที่เค้าจะมาที่เรา พอเราตั้ง
ราคาที่ไม่สามารถทำได้เหมือนเค้า เพราะเค้าทำถูกจริงๆ ไม่รู้ทำได้ปรี๊อ เพราะเค้าทุนดึกๆ ก็หลายๆ คนที่มาใน
กลุ่มมันต้องมีคนที่เค้ารู้จัก มันก็ถามไปทำโน้น ก็ถูกๆ ส่วนใหญ่สาเหตุนักท่องเที่ยวที่ได้น้อยลงที่ติดต่อผมร้อยละ
ร้อยละไปทำโน้นหมด ก็ไม่ถึงร้อยละ มีบ้างแหละคนที่มีระดับจริงๆ อย่างเช่นกลุ่มทำงานธนาคาร หรือคนที่มี
ฐานะเค้าจะไม่แคร์ราคา ปัญหาที่กระทบต่อเราก็คือ สถานการณ์การแข่งขันที่สูง

ส่วนตัวเราสถานการณ์การท่องเที่ยวภายใน มีนักท่องเที่ยวน้อย ทั้งเรื่องโฮมสเตย์และการล่องแก่ง การล่อง
แก่งเส้นทางเรายังไม่ได้ตั้ง เพราะเราไปทางเค้าถึงต้นทุนเราสูงกว่าเค้าอยู่แล้ว เราสู้ไม่ได้อยู่แล้ว แต่ของเราที่

เป็นจุดเด่นคือทรัพยากรธรรมชาติที่ยังคงเหลือ วิถีชีวิตที่ยังคงเหมือนเดิม สภาพบ้านเรือน สภาพผู้คน เรายังไม่ได้สูญเสียอะไร แต่ขณะที่โน้นจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในด้านสภาพทรัพยากรธรรมชาติ”

ทีกอบ : “ผมว่าสิ่งที่ประกอบตอนนี้มันเป็นที่ถำด้วยนะ เพราะว่าถำพูดจริงๆถำว่าถำเพชระๆ แต่ตอนนี้ร้อทัวจะเข้าวังสายทองมากกว่าถำเพชระ นั้นความจริง แต่มองเหตุการณ์ข้างหน้า เข้าถำเพชระจะต้องออกไปวังสายทอง ถำเข้าวังสายทองแล้วมันจะไม่เข้ามาถำเพชระ ตอนนี้สภาพว่าคนชอบล่องแก่งที่โน้นมากกว่า”

นักวิจัย : “ถำมองท่าละงูนะ ถำก็มิเปอร์เซ็นต์ให้คนที่นำทัว...”

พินพ : “ถึงเรามองสถานการณ์ของวังสายทอง ความยั่งยืนมันจะอยู่นานสักแค่ไหน...”

วิเคราะห์กลุ่มการจัดการท่องเที่ยวบริเวณวังสายทอง

จุดเด่น

- นักท่องเที่ยวมาก เนื่องจากหน่วยงานของรัฐหนุน/ประชาสัมพันธ์

จุดอ่อน

- การแข่งขันสูง มีการตัดราคากันเอง เนื่องจากผู้ประกอบการมาก ขณะที่ผู้ประกอบการรายย่อยไปไม่รอด
- ขาดการควบคุม

พินพ : “เรามองเค้าเพื่อให้รู้จักเค้า คิดว่าเราคงไม่ไปแบบเค้าใช้มัยครับ แต่ให้เราเฝ้าแล้วมันเป็นแบบนี้ต่อไป มันจะไปแบบไหนให้เรียนรู้กับมัน แล้วจุดจบมันไปปรี้อ...และอะไรมากระทบให้มันเป็นแบบนี้ แล้วเราจะป้องกันของเราปรี้อไม่ให้มันเป็นแบบนี้ ถำเค้าดีเราทำปรี้อให้ดีขึ้นเหมือนเค้า...”

ผญ.กอบ : “ที่ว่าผู้ประกอบการรายย่อยหายไปว่าที่ตรงนั้นจะหายไปด้วยนะ มันจะเจริญขึ้นเพราะนายทุนจะเป็นผู้กว้านซื้อและทำตกแต่งขึ้นมาใหม่”

พิจรุณ : “อย่างที่บอกคือช่องทางของเค้าดีกว่า เค้าทำเป็นเครือข่ายเป็นระบบ ส่งต่อกันเป็นระบบ..”

พินพ : “ถำมองในแง่ดีคือ ถำต่อไปมีอาชีพเข้ามาทำเนีย เหลือไม่กี่ราย มันก็จะทำให้เป็นระบบมากขึ้น ย่อยๆค่อยๆหายเหมือนที่ว่า เมื่อเค้าเป็นมีอาชีพเค้าก็รู้ว่สิ่งไหนที่ควรรักษาไว้ เค้าก็ลองเรียนรู้จากเค้าแล สุดท้ายเค้าจะรวมตัวกันได้ แล้วก็ต้องขึ้นราคา”

ผญ... : “รายย่อยขายให้รายใหญ่เป็นเอกชนที่อยู่แล้ว แต่ต่อไปจะเกิดอะไรในหมู่บ้านของเรา ถึงเราไม่ต้องการเอาตัวนั้นมาวัดกับชุมชน ไม่ต้องการให้ชุมชนสับสน ไม่ต้องการให้ชุมชนมีส่วนที่ว่ไม่ดีมาเกี่ยวข้อง มันมีต่อไป”

พิจรุณ : “ผมว่าของเรานะครับ ถำเราเห็นว่าของเค้ามีจุดแข็งและจุดอ่อน จุดแข็งก็คือในแง่เศรษฐกิจคือเบี้ยมา แต่เราอยู่ตรงนี้จุดแข็งคือเรื่องธรรมชาติ และจุดอ่อนคือเราไม่ได้เบี้ย แต่ทำปรี้อที่เราจะเอาเบี้ยบ้างแต่ไม่ให้เหมือนเค้า เราต้องเอาเบี้ยบ้างตอนนี้จะไม่เอาก็ได้”

วางแผนการทำงานต่อ : การปรับตัวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลง

- การกำหนดราคาโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ชัดเจน
- การวางขอบเขตในการรับนักท่องเที่ยวของกลุ่ม (การเปิดรับกรุ๊ปทัวร์และเปิดให้มีกิจกรรมตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น คาราโอเกะ)
- การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ๆ เช่น เส้นทางล่องแก่ง เส้นทางเดินป่า
- เน้นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนของกลุ่มให้มากขึ้น

- ออกแบบโปรแกรมและทดลองนำเที่ยวเพื่อปรับปรุงการจัดการท่องเที่ยวของกลุ่ม
- กำหนดการประชุมประจำเดือน และการประชุมกับสมาชิกผู้ถือหุ้น ปีละ 2 ครั้ง

สิ่งที่ได้รับการประชุมวันนี้/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

พี่จวบ : ทีมต้องมีความพร้อม คนในทีมต้องกระตือรือร้น

พี่กอบ : ปัญหาของกลุ่มคือ ค่าใช้จ่ายแต่ละ โปรแกรมค่อนข้างสูง ควรมีการปรับลด

ผู้ใหญ่ : ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ที่คน โดยต้องแก้ที่สมาชิกให้มีความจริงจัง ปฏิบัติตาม และต้องแบ่งเวลาให้ได้

พี่เม้ม : ความบกพร่องเกิดจากตัวเอง ต้องแก้ไขเพื่อให้ทีมและกลุ่มสามารถเดินไปได้ โดยทีมต้องมีการพูดคุย ประชุม และแก้ไขปัญหาร่วมกัน

พี่เพชร : มีหลายปัญหาการแก้ไข ต้องช่วยกันหาทางแก้

หลังจากที่ได้ข้อสรุปจากการประชุมทีมวิจัยได้นัดการประชุมต่อในวันที่ 20 ก.พ. เวลา 16.00 น. และนัด การฝึกอบรมเรื่องการท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งที่ทีมวิจัยต้องการเพิ่มเติมคือ เรื่องระบบการบริหารจัดการกลุ่ม และ แนวทางการประชาสัมพันธ์และการตลาด โดยได้กำหนดวันอบรมในวันที่ 19-21 มี.ค.53

เวทีอบรมการบริหารจัดการท่องเที่ยว

ระหว่างวันที่ 19-21 มีนาคม 2553

ณ เกาะสุกรพาราไดซ์ รีสอร์ท

เข้าร่วมการอบรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 32 คน ประกอบด้วย 3 พื้นที่ คือ พื้นที่ภูผาเพชร จ.สตูล พื้นที่บ้านในทอน และพื้นที่เกาะสุกร

วันที่ 19 มีนาคม 53

ช่วงบ่าย แบ่งกลุ่มย่อยตามพื้นที่ เพื่อทบทวนการท่องเที่ยวที่ผ่านมาของแต่ละพื้นที่

โจทย์คำถาม

- ทรัพยากรท่องเที่ยวคืออะไรบ้าง
- กิจกรรมท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม
- ฤดูท่องเที่ยว และกลุ่มเป้าหมายของชุมชน
- รูปแบบการบริหารจัดการ

เมื่อช่วยกันระดมภายในกลุ่มแล้วนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่

20 มีนาคม 2553

ช่วงเช้า - รูปแบบในการบริหารจัดการที่จำเป็น/การเตรียมความพร้อม การสร้างโปรแกรมและราคา เริ่มต้นด้วย

1. การแยกประเภททรัพยากร คน, สิ่งแวดล้อม, วัฒนธรรม
2. แยกทรัพยากรที่มีเป็นของชุมชนหรือมีการใช้ร่วมกับชุมชนอื่น เช่น เกาะเกตรา มีกลุ่มอื่นเข้ามาใช้เป็น จุดท่องเที่ยวด้วย เป็นต้น
3. เลือกของดีของชุมชนเพื่อทำโปรแกรมท่องเที่ยว

4. เลือกรูปแบบโปรแกรม เช่น ไป-กลับวันเดียว, แบบ 2 วัน 1 คืน หรือ 3 วัน 2 คืน
5. ออกแบบโปรแกรม

- ช่วงบ่าย - ฝึกกำหนดโครงสร้างที่เหมาะสมในการบริหารจัดการบทบาทและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย
- สร้างโครงสร้างการบริหารจัดการท่องเที่ยว
 - บทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย
 - โดยดูเรื่องของภาระหน้าที่นอกเหนือจากงานท่องเที่ยวที่ระบุในฝ่ายนั้นๆ
 - ระบุทำงาน ระบุชื่อในแต่ละฝ่าย
 - กำหนดระบบบริหารจัดการ ในแต่ละฝ่าย (หลังจากได้ข้อมูลครบถ้วน) มีการจัดการอย่างไร และจัดการผลประโยชน์อย่างไร
 - การเตรียมความพร้อมด้านการให้บริการ

ช่วงค่ำ - แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและกิจกรรมสัมพันธ์ ชมรองเง็งโบราณ

21 มีนาคม 2553

ก่อนเริ่มกิจกรรมวันที่ 3

ให้แต่ละคนหาสิ่งของแทนตัวเอง คนละ 1 ชิ้นที่ พร้อมเหตุผลประกอบ

ช่วงเช้า - นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อรองรับการบริการ นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการ

- แผนการดำเนินงานวิจัยในช่วงถัดไป

ช่วงเที่ยง รับประทานอาหารกลางวันและเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

การอบรมในครั้งนี้ทำให้การดำเนินงานของทีมวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้น แต่สิ่งที่สำคัญคือ การลงมือทำร่วมกัน ซึ่งแต่ละพื้นที่มีปัญหาภายในทีมไม่เหมือนกัน ดังนั้นหากสามารถจัดการทีมภายในได้ การดำเนินงานต่อไปก็จะเป็นไปได้โดยง่าย

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร

วันที่ 22 พฤษภาคม 2553

ณ บ้านลุงตั่งโฮมสเตย์ฯ 39 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

ทีมวิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
6. นายจำนุญ ยอดราช	ทีมวิจัย
7. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
8. นายจำลอง สงด้วง	ทีมวิจัย
9. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
10. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
11. นายศักดิ์ชัย บุญคง	ทีมวิจัย
12. นายมานพ ช่วยอินทร์	สกว.ตรัง
13. นส.วรัญญา ท่าห้อง	สกว.ตรัง

สรุปการประชุม

ณ ภูผาเพชร พื้นที่ที่เต็มไปด้วยผืนป่าอุดมสมบูรณ์ ทีมวิจัยท่องเที่ยวโดยชุมชนนั่งพูดคุยในบ้านของลุงตั่งถึงปัญหาการทำงานที่หุ้ดหู่ของของกลุ่ม...การประชุมเริ่มเมื่อพลบค่ำแล้ว

กิจกรรมที่ทีมวิจัยได้เข้าร่วมครั้งล่าสุดคือ การอบรมการจัดการท่องเที่ยว ในเดือนมีนาคม 2553 ที่ผ่านมา แต่หลังจากนั้นการดำเนินงานก็เงียบหายไป เกือบสองเดือน พี่เลี้ยงโหนดจึงตามติดโครงการอีกครั้งเพื่อไม่ให้เป็นอย่างนี้โครงการที่ล่าช้า หลังจากพูดคุยถึงกรอบระยะเวลาของโครงการ จึงชวนคิดชวนคุยถึงกิจกรรมที่ทีมวิจัยต้องดำเนินการต่อหลังจากนี้ ซึ่งประกอบด้วย

1. กิจกรรมออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวและการวางแผนการตลาด
2. ทบทวนการบริหารจัดการกลุ่ม
3. นำเสนอข้อมูลและการดำเนินการของชมรม
4. กิจกรรมทดลองนำเที่ยวและสรุปผลการทดลองนำเที่ยว
5. ทบทวนการทำงานที่ผ่านมา “สรุปบทเรียน”
6. เตรียมนำเสนองานวิจัย
7. นำเสนอผลการวิจัย และทำรายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการ

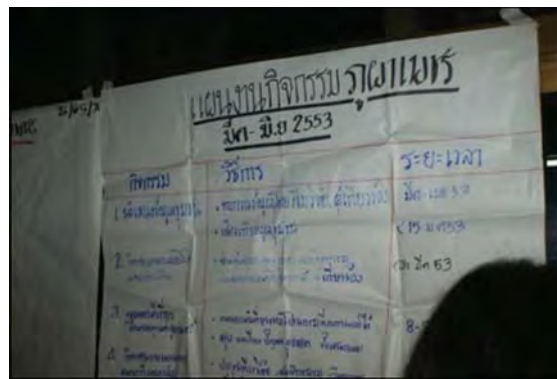
หลังจากนั้นได้ทบทวนโปรแกรมท่องเที่ยวที่ได้ออกแบบในเวทีอบรมการจัดการท่องเที่ยว โดย

หากเป็นโปรแกรม 1 วัน จะประกอบด้วย กิจกรรมเที่ยวถ้ำภูผาเพชร และกิจกรรมล่องแก่ง หรือ เที่ยวถ้ำ เที่ยวพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและเยี่ยมชมกลุ่มเงาะ ส่วนโปรแกรม 2 วัน 1 คืน จะประกอบด้วยกิจกรรมเที่ยวถ้ำ ล่องแก่ง เที่ยวพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและเยี่ยมชมเงาะ หรือ กิจกรรมเดินป่า เทียนน้ำตกวังใต้หนาน โดยจะมีการประชุมออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยวและกำหนดค่าใช้จ่าย และวางแผนการตลาดอีกครั้งในวันที่ 26 พฤษภาคม 2553

กิจกรรมถัดมา เป็นกิจกรรมเร่งด่วนที่ทีมวิจัยต้องผลักดันให้เกิดขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมาการดำเนินกิจกรรมของชมรม ฯ ขาดการชี้แจง อธิบาย รวมทั้งปันผลให้กับสมาชิกผู้ถือหุ้น ส่งผลให้เป็นที่น่าเคลือบแคลงใจ และมีการถามถึงอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้นจึงได้รวมเวทีชี้แจงการทำงานของชมรมกับเวทีนำเสนอข้อมูลของโครงการวิจัยไว้ด้วยกัน โดยจะชี้แจงการดำเนินงานของชมรม รายได้รายจ่ายของชมรม เลือกระชานชมรมคนใหม่ รวมทั้งจะนำเสนอข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลของโครงการวิจัยด้วย อย่างไรก็ตามเวทีดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ ทีมวิจัยต้องมีข้อมูลที่ชัดเจน มีการรอบการบริหารจัดการที่ชัดเจนก่อน ทั้งเรื่องการบริหารบ้านพักโฮมสเตย์และการจัดการรายได้ของชมรม จึงได้กำหนดวันพบทวนการบริหารจัดการกลุ่ม ในวันที่ 5 มิถุนายน 2553 ตั้งแต่เวลา 13.00 น. ณ ที่ทำการชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์(บ้านคุณจรรยา) ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบด้านการเงินของชมรมได้เตรียมข้อมูลรายรับ-รายจ่ายของชมรมเพื่อนำมาชี้แจงในการประชุมครั้งต่อไป ขณะที่ไหนจะส่งข้อมูลโปรแกรมและค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวของทีมที่ได้จากการอบรม ส่งให้คุณจรรยา เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยวของทีม

ทีมวิจัยท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร เป็นทีมที่ค่อนข้างมีศักยภาพ ทั้งด้วยศักยภาพส่วนบุคคล ของผู้นำ และศักยภาพโดยรวมของทีม อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม โดยแม้มีการประชุม และได้ข้อสรุปสำหรับการทำงาน แต่ยังขาดการลงมือปฏิบัติ การประชุมในครั้งนี้จึงได้เห็นความชัดเจนทั้งในด้านการวางแผนการทำงานต่อ และความมุ่งมั่นที่จะทำให้แผนงานนั้นสำเร็จด้วยการลงปฏิบัติจริง โดยมีการกำชับ กระตุ้น เตือนให้คนในทีมเข้าร่วมประชุมและทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและพร้อมเพรียง อย่างไรก็ตามแม้ทีมมีศักยภาพ ทีมวิจัยก็ยังคงสะท้อนว่าต้องการพี่เลี้ยงหนุนเสริม โดยเฉพาะเรื่องการจัดทำรายงานของโครงการ

...นัดครั้งต่อไป 26 พฤษภาคม 2553 โดยจะเป็นการประชุมพูดคุยภายในทีม
เพื่อออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยวและวางแผนการตลาดของกลุ่ม...

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร
 เวที วางแผนจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยว
 วันที่ 29 พฤษภาคม 2553
 ณ.บ้านลุงตั่งโฮมสเตย์ฯ
 39 ม.9 ต.ป่าลุ่มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

ทีมวิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
6. นายจำนัญ ยอดราช	ทีมวิจัย
7. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
8. นายจำลอง สงด้วง	ทีมวิจัย
9. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย

10. นายปัญญา ทองนุ่น ทีมวิจัย
11. นายศักดิ์ชัย บุญคง ทีมวิจัย

ทีมวิจัยภูผาเพชร		
โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน		
วันที่	เวลา	กิจกรรม
1	9.30 น.	• สัมผัสธรรมชาติ ไร่ส้มโฮมสเตย์และการทำของ • เก็บของขึ้นรถ
	10.30 น.	• เดินทางไปชมที่ภูผาเพชร
	12.00 น.	• รับประทานอาหารเที่ยง • เสนอแนะที่หมู่บ้าน กลุ่มท่องเที่ยว (ชมรม)
	13.30 น.	• เดินทางไปล่องแก่ง • (ล่องแก่งโดยเรือหรือบริการรถม้า)
	15.30 น.	• สิ้นสุดการล่องแก่ง รับประทานอาหารว่าง • <u>ปิดท้ายด้วยเกมการแข่งขันโดยผู้วิจัย</u>
		ราคา 450 บาท/คน

ชมรมวชิรวิทย์โรงเรียนวัดโพธิ์		
โปรแกรม 2 วัน 1 คืน		
วันที่	เวลา	กิจกรรม
1	10.00 น.	• มีพิธีเปิดกิจกรรมชมรมวชิรวิทย์โรงเรียนวัดโพธิ์ • กล่าวต้อนรับ และมอบของที่ระลึก • แนะนำกลุ่มท่องเที่ยว (ชมรม) และผู้ดูแลกิจกรรมท่องเที่ยว
	10.30 น.	• ทำกิจกรรมวชิรวิทย์ เก็บส้มกระทู
	11.00 น.	• แบ่งกลุ่มทำกิจกรรม
		• ทำแหล่งท่องเที่ยวรอบโรงเรียนวัดโพธิ์ (มีหรือไม่มี?)
	12.00 น.	• สอนทำอาหารว่าง
	13.30 น.	• เดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยว
	17.00 น.	• ทำกิจกรรมวชิรวิทย์ เก็บส้มกระทู
	18.00 น.	• ทำกิจกรรมวชิรวิทย์ เก็บส้มกระทู

ชมรมวชิรวิทย์โรงเรียนวัดโพธิ์		
โปรแกรม 2 วัน 1 คืน		
วันที่	เวลา	กิจกรรม
2	7.30 น.	• รับประทานอาหารเช้า
	8.30 น.	• บรรยายเรื่องวชิรวิทย์ หน้าที่ของ (ชมรม)
	9.00 น.	• เดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยว
	10.30 น.	• รับประทานอาหารว่าง
	11.00 น.	• ทำกิจกรรมวชิรวิทย์
	12.30 น.	• รับประทานอาหารเที่ยง

รายงานการประชุมที่มวชิรวิทย์โครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชมรมชมรม

เวที ประชุมสรุปการดำเนินงานของชมรม

วันที่ 5 มิถุนายน 2553

ณ ภูเขาโฮมสเตย์ 53 ม.9 ต.ป่าลุ่มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

ที่มวชิรวิทย์ผู้เข้าร่วมประชุม

- นายจรูญ ทศกุล หัวหน้าโครงการวิจัย
- นายดำรงค์ สุดแป้น ทีมวิจัย
- นายไพโรจน์ คำพล ทีมวิจัย
- นางประจวบ คงแก้ว ทีมวิจัย
- นายบรรเทง คงแก้ว ทีมวิจัย
- นายจำนงค์ ยอดราช ทีมวิจัย
- นายโชคชัย หลินมา ทีมวิจัย
- นายจำลอง สงคัง ทีมวิจัย
- นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ ทีมวิจัย

10. นายปัญญา ทองนุ่น ทิมวิชัย

11. นายศักดิ์ชัย บุญคง ทิมวิชัย

สรุปการประชุม

➤ สรุปการประชุมครั้งที่ผ่านมา

คุณจรรยาได้สรุปการพูดคุยที่ผ่านมา รวมทั้งสรุปแบบ ๆ ของชมรมให้พี่เลี้ยงฟังอีกครั้ง...

การประชุมวันที่ 29 พ.ค.53 (ออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยวของกลุ่ม)

โปรแกรมท่องเที่ยว 1 วัน

- 9.30 น. ถึงชมรมภูผาเพชร โฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กล่าวต้อนรับ ภูผาพิทักษ์ทัวร์ถ้ำลอดแก่ง
- 10.30 น. เดินทางไปชมถ้ำภูผาเพชร
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง แนะนำประวัติชุมชน กลุ่มท่องเที่ยว(ชมรม)
- 13.30 น. เดินทางไปถ้ำลอดแก่ง(คลองลำโลนหรือลำธารภูผาเพชร)
- 15.30 น. สิ้นสุดการถ้ำลอดแก่ง รับประทานอาหารว่าง กล่าวคำอำลาเดินทางกลับ โดยสวัสดิ์

ภาพ

****ราคา 450 บาท/คน****

โปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน # 1

วันที่ 1

- 10.00 น. ถึงที่ทำการภูผาเพชร โฮมสเตย์/ กล่าวต้อนรับ แนะนำประวัติชุมชน
แนะนำกลุ่มท่องเที่ยว (ชมรม) / ภูผาพิทักษ์ทัวร์ถ้ำลอดแก่ง /
แนะนำโปรแกรมการท่องเที่ยว
- 10.30 น. เข้าที่พักโฮมสเตย์ เก็บสัมภาระ
- 11.00 น. นั่งรถชมวิถีชีวิตชุมชน / ชมแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น (บ้านรากไม้)
- 12.00 น. ถึงที่พักโฮมสเตย์ รับประทานอาหารเที่ยง
- 13.30 น. เดินทางไปถ้ำลอดแก่ง(คลองลำโลน ลำธารภูผาเพชร)
- 17.00 น. เข้าบ้านพัก ทำกิจกรรมร่วมกับบ้านพัก
- 18.00 น. รับประทานอาหารเย็น

****กิจกรรมพิเศษ การแสดงศิลปพื้นบ้าน**

วันที่ 2

- 07.30 น. รับประทานอาหารเช้าที่บ้านพัก
- 08.30 น. บรรยายเรื่องราววิถีชีวิต ชาวป่าชาไก (มันนิ)
- 09.00 น. เดินทางไปเยี่ยมวิถีชีวิตชาวป่าชาไก(มันนิ)
- 10.30 น. รับประทานอาหารว่าง
- 11.00 น. นำเที่ยวถ้ำภูผาเพชร
- 12.30 น. รับประทานอาหารเที่ยง กล่าวคำอำลา เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

****ราคา 1,000 บาท/คน**

โปรแกรมท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน # 2

วันที่ 1

เช้า ถึงชมรมภูผาเพชร / กล่าวต้อนรับ กฎกติกาท่องเที่ยว /

แนะนำกรรมการท่องเที่ยว

- เดินทางเข้าป่า ชมพรรณไม้ นก สัตว์ป่า

- รับประทานอาหารเที่ยงที่ริมลำธารวังตะเคียน

บ่าย เดินทางไปชมน้ำตกวังใต้หนาน บรรยายความรู้ ตำนานน้ำตกวังใต้หนาน

เย็น เดินทางมาที่พัก ณ ริมลำธารวังกลอย

ค่ำ อาหารค่ำ รอบกองไฟ / ร่วมกิจกรรมส่องปลายมคำคืน / เรื่องราวรอบกองไฟ

วันที่ 2

เช้า รับประทานอาหารเช้า เคลียร์พื้นที่ เก็บขยะ

บรรยายเรื่องราวตำนานสหายแห่งภูผาเพชร

ชมร่องรอยประวัติศาสตร์ ค่ายพลท. ค่ายโรงเรียนการเมืองการทหาร ค่ายจีมี

เที่ยง รับประทานอาหารเช้าที่ชมรม / แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการท่องเที่ยวป่า

กล่าวอำลา เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

****ราคา 1,200 บาท/หัว**

➤ ชี้แจงรายละเอียดงบประมาณและการจัดการชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์

เงินชมรม 44,548 บาท

ตัดปันผล 41,860 บาท

คงเหลือจากปันผล 2,688 บาท

เงินปันผล 41,860 บาท จำนวน 2,990 หุ้น สุทธิต่อหุ้น 14 บาท / หุ้น

กำหนดวันประชุมสามัญประจำปี 2553 วันเสาร์ที่ 19 มิถุนายน 2553 เวลา 13.00 น.

วาระ

1. ชี้แจงการดำเนินงาน (สมาชิกเข้าใหม่/ลาออก)
2. ปันผล
3. เลือกตั้งกรรมการ
4. อื่น ๆ

ประชุมกรรมการ วันเสาร์ที่ 12 มิถุนายน 2553

งบประมาณของชมรม ฯ (มิถุนายน 2553)

1. จำนวนสมาชิก 49 บาท
2. ทุนเรือนหุ้น หุ้นละ 150 บาท จำนวน 2,990 หุ้น เป็นเงิน 448,500 บาท

3. ได้ซื้อเรือคายัค 25 ลำ x 15,000 บาท รวมอุปกรณ์ เป็นเงิน 375,000 บาท
 4. หนี้สิน ธกส.สาขามะนัง
กู้เมื่อ 10 เมษายน 2551 100,000 บาท ชำระเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2553 70,000 บาท(ชำระต้นเงิน 70,000 บาท ชำระดอกเบี้ย 8,935 บาท) คงเหลือหนี้สิน ธกส. 30,000 บาท
 5. ได้นำเงินกู้มาซื้อเรือคายัค และอุปกรณ์ จำนวน 8 ลำ เป็นเงิน 125,000 บาท
 6. ทรัพย์สิน เรือคายัค 33 ลำ พร้อมอุปกรณ์
 7. รายได้ชมรม
 8. รายจ่ายชมรม
 9. คงเหลือเงินชมรมสุทธิ 44,548 บาท
- **หมายเหตุ สมุดฝาก ธกส.มะนัง(275-2-50653-5) 25,500 บาท เงินสดในมือ 19,048 บาท**

➤ การจัดเวทีนำเสนอข้อมูล

1. ประชุมชมรม 2. เวทีคืนข้อมูลชุมชน

วาระ

1. ประชุมชมรม - ชี้แจงกิจกรรม และผลการดำเนินงาน
 - จ่ายเงินปันผล
 - เลือกกรรมการ
 - ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน
 - อื่น ๆ

***ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

2. เวทีคืนข้อมูลชุมชน (ประมาณ 2 ชั่วโมง)
 - ประวัติชุมชน
 - ประวัติศาสตร์ พท.,สหาย
 - เส้นทางเดินป่า
 - ถ้ำภูผาเพชร ถ้ำโกบ บ้านรากไม้
 - ชาไก่

กลุ่มเป้าหมาย - สมาชิก : กรรมการ แหล่งข้อมูล ผู้รู้ (ลุงเสริฐ อดีตผญ.ปอง ผญ.ปับ น้ำเคียง ผู้ใหญ่บ้าน)
- ทีมวิจัย ไร่เต่า

งบประมาณ : 1. งานวิจัย 2. สมทบโดยสมาชิก

รายละเอียด

- ค่าความเป็นมาของชมรม / วัตถุประสงค์ / ระเบียบชมรม
- แนะนำกรรมการ

อุปกรณ์ที่ใช้ : โต๊ะและเก้าอี้

หลังจากประชุมเสร็จทีมวิจัยพูดคุยกันต่อ ประมาณ 6 โมง แยกย้ายกลับบ้าน

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร
วันที่ 12 มิถุนายน 2553
ณ ชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์ฯ

ผู้เข้าประชุม

1. นายจรูญ ทศกุล	ที่ปรึกษาชมรมฯ
2. นายดำรงค์ สุดแป้น	กรรมการ
3. นางประจวบ คงแก้ว	กรรมการ
4. นายบรรเทิง คงแก้ว	รองประธานชมรม
5. นายจำนุญ ยอดราช	รองประธานชมรม
6. นายไพโรจน์ คำพลับ	กรรมการ

วาระการประชุม

วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้สามารถจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1. เรื่องการประชุมสามัญประจำปี 2553 ชมรมภูผาเพชรฯ

กำหนดประชุม ในวันเสาร์ ที่ 19 มิถุนายน 2553 เวลา 13.00 น. ณ.ที่ทำการชมรมฯ เพื่อรายงานกิจการของชมรมให้สมาชิกทราบ

กำหนดวาระประชุม

1.1 กล่าวต้อนรับ ความเป็นมาชมรม กิจกรรมที่ชมรมได้เข้าร่วมกับหน่วยงานต่างๆ โดยประธานชมรม

1.2 ชี้แจงสถานะการเงิน รายรับ รายจ่าย ทรัพย์สิน หนี้สิน กำไรสุทธิ พิจารณาเงินปันผล โดยนายทะเบียนชมรม(นายดำรง สุดแป้น)

1.3 เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ดำเนินการโดยที่ปรึกษาชมรมฯ(นายจรรย ทัศนกุล และนายไพโรจน์ สนิท)

1.4 ข้อเสนอแนะจากสมาชิกและวาระอื่นๆ กรรมการชุดใหม่

เตรียมการ มาซักซ้อมคณะกรรมการและทีมวิจัย วันศุกร์ ที่ 18 มิถุนายน 2553 เวลา 17.00 น

- อุปกรณ์ เช่นเครื่องเสียง โปรเจคเตอร์ ผู้รับผิดชอบ นายจรรย
- แก้ว จำนวน 50 ตัว ผู้รับผิดชอบ นายดำรง สุดแป้น
- เครื่องดื่ม น้ำแข็ง น้ำอัดลมขวดใหญ่ กาแฟ โอวัลติน ขนม รับผิดชอบโดย นายบันเทิง คงแก้ว
- ผลไม้ รับผิดชอบโดยนายดำรง สุดแป้น
- ต้อนรับดูแลทั่วไป นางประจวบ คงแก้ว นายจรรย ยอดราช
- ป้ายเวทีกินข้อมูลชุมชน และประชุมชมรม โดย นายจรรย ทัศนกุล

2.การประชุมทีมวิจัยภูผาเพชร “ เวทีกินข้อมูลชุมชน”

- ความเป็นมาของโครงการวิจัย โดยคุณมานพ ช่วยอินทร์ สกว.ตรัง
- การดำเนินการวิจัยที่ผ่านมาของทีมวิจัยภูผาเพชร โดยนายจรรย ทัศนกุล และนายดำรง สุดแป้น ผลสำเร็จและอุปสรรค
- เวทีแลกเปลี่ยนกินข้อมูลชุมชน

ประวัติชุมชน นำสนทนาโดยนางประจวบ และชี้แนะโดยผู้อาวุโสในชุมชน

ประวัติภูผาเพชร นำสนทนา โดยนายศักดิ์ชัย บุญคง ชี้แนะโดยผู้อาวุโสในชุมชน

บ้านรากไม้ นำสนทนาโดยประจวบ คงแก้ว ชี้แนะโดยลุงประเสริฐ คงทวี

เรื่องราวสหาย นำสนทนาโดยนายบรรเทิง คงแก้ว ชี้แนะโดยอดีตสหาย

เรื่องราวชาไท นำสนทนา โดยนายพิเชษฐ ปันเมฆ และร่วมด้วยไอ้เต่า

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ น้ำตกวังใต้หนาน วังกลอย วังเคียน นำสนทนาโดยนายไพโรจน์ คำพลับ และสมาชิก

การล่องแก่ง นำสนทนาโดยกรรมการชมรม

มอบหมาย

- การเก็บข้อมูลสนทนาและการแก้ไขข้อมูล ขอความร่วมมือคุณฝ่าย สกว.
- อุปกรณ์ที่ใช้ เทป จำนวน 2 เครื่อง (ซื้อม้วนเพิ่มหลายๆม้วน)
- ผู้ร่วมให้ข้อมูลด้านประวัติดูชุมชน 1.ผู้ใหญ่สมปอง อนันต์ 2.น้ำเคียง ทองมาก 3.นายแปลก ร่มหมูน 4.อดีตผู้ใหญ่ขับ สงด้วง
- ผู้ร่วมให้ข้อมูลด้านบ้านรากไม้ ลูกประเสริฐ คงทวี
- ผู้ร่วมให้ข้อมูลด้านสหัช คุณเป็น(นายสมโชค รักทองจันทร์) คุณนิล(นายจำเนียร หนูชุม)
- ผู้รับผิดชอบไปเชิญ นายจำนัญ ยอดราช นายบรรเทิง คงแก้ว
- ผู้รับผิดชอบไปรับ นายไพโรจน์ คำพลับ
- สังสันต์ยามเย็น รับผิดชอบโดยกรรมการ

เลิกประชุมเวลา 16.00 น

รายงานการประชุมที่มวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร

เวทีเตรียมความพร้อมคืนข้อมูลชุมชน

วันที่ 18 มิถุนายน 2553

ณ.บ้านลุงตังโฮมสเตย์ฯ 39 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

.....

ทีมวิจัยผู้เข้าประชุม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้า
โครงการวิจัย	
2. นายดำรงค์ สุดเป็น	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
6. นายจำนัญ ยอดราช	ทีมวิจัย
7. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
8. นายจำลอง สงด้วง	ทีมวิจัย
9. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
10. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
11. นายศักดิ์ชัย บุญคง	ทีมวิจัย

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร

เวทีคืนข้อมูลชุมชน

วันที่ 19 มิถุนายน 2553

ณ.ชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์ฯ 53 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

.....

ทีมวิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
6. นายจำนุญ ยอดราช	ทีมวิจัย
7. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
8. นายจำลอง สงด้วง	ทีมวิจัย
9. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
10. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
11. นายศักดิ์ชัย บุญคง	ทีมวิจัย
12. นายไพโรจน์ สนิท	ที่ปรึกษาชมรม
13. นายมานพ ช่วยอินทร์	ส.ก.ว.ตรัง
14. น.ส.วรัญญา ทำห้อง	ส.ก.ว.ตรัง

และสมาชิกชมรมภูผาเพชรฯ สมาชิกในชุมชนภูผาเพชร ผู้อาวุโส อีก 29 ราย รวมทั้งหมด 43 ราย

การประชุมวันนี้ เป็นการประชุมเวทีคืนข้อมูลชุมชน ซึ่งทางทีมวิจัย ได้เชิญกรรมการชมรม สมาชิกชมรม เยาวชน ผู้อาวุโสในชุมชน ซึ่งได้มาร่วมกัน รับทราบข้อมูลที่ทางทีมวิจัยได้เก็บมา และแลกเปลี่ยนแก้ไข ให้เห็นพ้องต้องกัน

จรรยา “ ขอต้อนรับ สมาชิกทุกท่านที่มาร่วมเวทีในวันนี้ มาร่วมเวทีคืนข้อมูลชุมชน จากการที่ทางทีมวิจัยการท่องเที่ยวภูผาเพชร ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของชมรมเรา ได้ไปเก็บข้อมูลมา พวกเราที่เป็นส่วนหนึ่งของชมรม ได้รับรู้ร่วมกัน ข้อมูลส่วนหนึ่งควรแก้ไขก็ให้เพิ่มเติมได้ และวันนี้เมื่อมากันแล้ว เราก็มีวาระเกี่ยวกับชมรมภูผาเพชร ซึ่งประธานชมรม จะมาชี้แจงเรื่องผลการดำเนินงานให้ฟัง วันนี้เรามีทีมพี่เลี้ยงมาร่วมก็คือ ทีม สกว.ตรัง จากการนำของคุณมานพ ช่วยอินทร์ ที่ได้ดูแลพวกเราเสมอมา และอยากให้ทุกท่านได้ต้อนรับที่ปรึกษาของชมรมเรา ที่มาในวันนี้ คือคุณเบน(นายไพโรจน์ สนิท) ที่มาร่วมเวทีคืนข้อมูลชุมชนด้วย สมาชิกพร้อมแล้วขอเชิญประธานชมรมครับ ”

นายศักดิ์ชัย บุญคง (พี่แม้ม) ได้กล่าวต้อนรับสมาชิก กรรมการ และผู้อาวุโสที่ได้มาร่วมกันให้ข้อมูลขอบคุณทุกคน ที่ได้ร่วมกันทำงานและให้ข้อมูล ลูกหลานทั้งหลายนี้แม้มอยากจะบอกว่า ชมรมของเราก่อตั้งโดยพวกเรา คนในชุมชน ก็เพื่อลูกเพื่อหลานในวันหน้า ชมรมเราไม่ได้ก่อตั้งโดยมุ่งหวังในเชิงธุรกิจเป็นที่ตั้ง เราต้องการให้พวกเรารู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เราเน้นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การทำการวิจัยทำให้พวกเราารู้รากเหง้า รู้ประวัติศาสตร์ของชุมชนเราเอง เรารู้ประวัติ ก่อนที่จะมาคืนข้อมูลชุมชน ผมเห็นว่า การที่จะทำให้การดำเนินงานของชมรมภูผาเพชร ๑ ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เป็นชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ไม่มุ่งเน้นในเชิงธุรกิจ โดยคนในชุมชน เพื่อชุมชน เราควรจะดำเนินการอย่างโปร่งใส ผมเองในฐานะประธาน ขอนำเสนอ รายรับ รายจ่าย และข้อมูลการดำเนินงานของชมรม ให้

สมาชิกทราบ เพื่อความเข้าใจตรงกัน
ดังต่อไปนี้

รายรับชมรม

รายรับสุทธิ ปี 2550 เงิน	32,290 บาท
รายรับ ปี 2551 - 2553 เงิน	417,014 บาท
รวมรายรับทั้งหมด	456.304 บาท

แยกประเภทรายรับชมรม ดังต่อไปนี้

1. ค่าห้องแก่ง	404,504 บาท
2. ค่าบำรุงโฮมสเตย์	19,800 บาท
3. เงินตอบแทนค่าอบรมสัมมนา	32,000 บาท
รวมรายรับทั้งหมด	456,304 บาท

รายจ่ายชมรม มีดังต่อไปนี้

1. ค่าตอบแทนเยาวชนฝึกพาเย ค่ารถขนส่ง	230,884 บาท
2. ค่าไปสัมมนาดูงานของสมาชิก	6,790 บาท
3. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	29,827 บาท

(ค่าน้ำ กาแฟ บริการนักท่องเที่ยว ค่าโปรพักร์ ค่าทำนามบัตร ค่าเช่าถ้า ค่าเช่าร้านหน้าถ้า

ค่าทำห้องน้ำ ค่าพวงหรีด)

4. เงินปันผลครั้งก่อน	65,320 บาท
5. ชำระหนี้ ธกส. ดันเงิน+ดอกเบีย	78,935 บาท
รวมรายจ่าย	411,756 บาท
รวมรายรับ	456,304 บาท

เงินคงเหลือชมรม	44,548 บาท
นำมาปันผลสมาชิกในวันนี้ จำนวน	41,860 บาท
คงเหลือเงินสดชมรมยกไป	2,688 บาท

พี่แม้ม “ ผมเองในฐานะประธานชมรม ต้องขอขอบคุณ พี่เลี้ยง ทีมวิจัย จาก ศ.ก.ว. ตรัง ที่ได้มาเป็นพี่เลี้ยงด้วยดี ให้ข้อคิด ให้แนวทาง ในการดำเนินงาน ของชมรม เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง โดยคนในชุมชน และเพื่อชุมชน และขอขอบคุณสมาชิกทุกท่าน ที่ร่วมกันทำงาน โดยไม่ได้คิดในเรื่องธุรกิจ แม้ผลตอบแทนจะไม่มากมาย แต่พวกเขาก็มีความสุข ในการทำงานร่วมกัน เพื่อความสามัคคีของชุมชน ผมเองเป็นประธานมาหลายปีแล้ว ก็อยากจะให้คนใหม่เข้ามาทำหน้าที่แทน เนื่องจากผมมีภารกิจมากมาย ก็ต้องขอขอบคุณสมาชิกมา ณ ที่นี้”

และได้หารือเรื่องราวของชมรม ต่อที่ประชุมดังนี้

1. เรื่องการเลือกตั้งคณะกรรมการชมรมฯชุดใหม่ ที่จะเข้ามาดำเนินงานแทนชุดปัจจุบันที่หมดวาระได้มีการหารือดังนี้

กรรมการที่จะออกจากตำแหน่งควรมีผู้อาสาสานงานต่อ ดังนั้นควรจะมีการอาสา ต้องการให้กรรมการชุดเดิมช่วยดำเนินการต่อไป

แสดงเสนอ ผู้ที่เคยทำงานอยู่แล้ว ให้สานงานต่อ

ที่กอบ เสนอคนที่ไม่ค่อยมาให้ควรเข้ามาทำงาน ประธานคือผู้นำ ดังนั้นควรเสียสละและไม่กลัวที่จะเปลี่ยนแปลง ต้องรับฟังสมาชิก คนที่เป็นประธานควรมีบทบาทในการทำงานมาก่อน

ที่ตั้ง ควรให้คนใหม่มาร่วมด้วย บางคนที่ไม่ได้เข้าร่วมเนื่องจากอาจยังไม่ได้รับบทบาทพอ

ประจวบ ควรให้คนที่คอยดำเนิน มาร่วมกิจกรรมด้วย

ตำแหน่งที่ควรมี...

ประธาน 1 คน

รองประธาน 1

รองประธาน 2

เลขานุการ

เหรัญญิก

ประชาสัมพันธ์

โฮมสเตย์ 1

โฮมสเตย์ 2

ล่องแก่ง 1

ล่องแก่ง 2

ล่องแก่ง 3

เดินป่า 1

เดินป่า 2

ยานพาหนะ 1

ยานพาหนะ 2

ให้สมาชิกเลือกกรรมการ 15 คน ให้กรรมการ ทั้ง 15 คน จัดสรรตำแหน่ง

2. ที่ประชุมเสนอให้มีการเลือกตั้ง ที่ปรึกษาชมรมใหม่ด้วย

ที่ปรึกษาควรให้มีเพิ่มขึ้นและควรเป็นผู้ที่สามารถทำงานได้ โดยกรรมการเป็นผู้เลือก

3. ประเด็นสมาชิกเข้าใหม่และลาออก

ให้แจ้งความประสงค์ ไว้ต่อคณะกรรมการ โดยลงทะเบียนไว้ และกรรมการชุดใหม่พิจารณาจัดสรรหาเงินชำระค่าหุ้นต่อไป โดยกรรมการจะพิจารณาภายใน 6 เดือน และผู้ที่ทางชมรมรับรองให้กู้จากสถาบันการเงินในนามชมรมฯ ทางชมรมจะถอนการรับรอง

4. ให้ทุกคนร่วมสามัคคี และร่วมกันทำงานช่วยเหลือชุมชนและชมรม ให้ช่วยประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชมรมภูผาเพชร.ให้คลิกักยิ่งขึ้น

5. ประสานหน่วยงานภายนอก เพื่อร่วมสนับสนุนกิจกรรมชมรมฯ

- ธกส.
- อบต.ป่าลุ่มพัฒนา
- การท่องเที่ยว ททท
- วิทยาลัยชุมชนจังหวัดสตูล
- สำนักงานปกครองอำเภอมะนัง

6. ประเด็นการ จัดทำรีสอร์ท ในชุมชนภูผาเพชร

ที่ประชุมมีมติ กัดค้าน และต่อต้าน เนื่องจาก ต้องการความสงบชุมชนและไม่ต้องการเบียดเบียนธรรมชาติ หากจะทำได้ให้เป็นเพียงโฮมสเตย์เท่านั้น

สำหรับเวทีในวันนี้ ที่ได้เชิญสมาชิกผู้อาวุโสในชุมชน และพี่น้องในชุมชนมา ก็เพื่อนำข้อมูล ที่ทีมวิจัย ได้เก็บมาจากการทำวิจัยในช่วงที่ผ่านมา ในวันนี้ เราได้เชิญผู้อาวุโส มาร่วมตรวจสอบข้อมูลในด้านต่าง ๆ

1. ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านเราก็ได้ ผู้อาวุโส ก็คือ ผู้ใหญ่สมปอง อนันต์ ลุงเคียง ซึ่ง

เป็นผู้อาวุโสท่านแรก ๆ ที่ได้มาบอกเบิก ในชุมชนภูผาเพชรแห่งนี้ เป็นผู้ให้ข้อมูลและตรวจทานข้อมูล

2. เรื่องราวข้อมูล ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น คือ พิพิธภัณฑสถานบ้านรากไม้ก็ได้ ลุงประเสริฐ คงทวี ผู้ก่อตั้ง ซึ่งเป็นผู้อาวุโสของชุมชน ได้เสียดสละสร้างงานศิลปะอันทรงคุณค่าของท้องถิ่น โดยใจรักในศิลปะ โดยไม่ได้มุ่งหวังในทางธุรกิจ เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวมากมาย มาท่องเที่ยวจนรายได้เข้าท้องถิ่นมากมาย เป็นผู้มาให้ข้อมูลและร่วมตรวจสอบข้อมูลในวันนี้

3. ข้อมูลด้านวิถีชีวิตมันนิ (ชาไก) ก็ได้เปิดโอกาสให้ผู้คนในชุมชนที่มีความสนิทสนม มีสายสัมพันธ์อันดีงาม กับมันนิ (ชาไก) ร่วมกัน เพิ่มเติมข้อมูล

4. ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ พ.ศ.ท. (พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย) และค่ายต่าง ๆ ในชุมชนของเรา เราก็ได้ข้อมูล จากสหาย ผู้อาวุโส ซึ่งเคยเข้าร่วมกับ พ.ศ.ท. เช่น คุณเป็น คุณตั้ง คุณเรือง คุณเมี่ยม และคนอื่น ๆ ร่วมให้ข้อมูลและตรวจสอบ

5. ประวัติคำภูผาเพชร และประวัติผู้ค้นพบ คือ หลวงแผลง (พระแผลง บุญศิริ) ซึ่งทางทีมวิจัยไปเก็บมา และผู้คนในชุมชนโดยส่วนใหญ่ ได้ร่วมในการค้นพบและร่วมพัฒนา จึงมีความรับรู้และเข้าใจอยู่แล้ว ร่วมกันรับฟัง จากผู้อาวุโส เช่น ลุงศักดิ์ (นายศักดิ์ ศรีบุญดือ) คุณนิล คุณตั้ง (นายบันเทิง คงแก้ว) คุณเมี่ยม (นายศักดิ์ชัย บุญคง) ส่วนคนในชุมชนร่วมรับฟัง และซักถามในบางครั้ง ทำให้ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการดำเนินเวทีเก็บข้อมูลชุมชน ในวันนี้ ได้ดำเนินการไป ด้วยได้รับความสนใจจากเยาวชน และผู้คนในชุมชน ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยน ท้วงติงและเสนอแนะให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยทีมวิจัยได้แก้ไขในส่วนที่มีการเสนอแนะ ใน fine ที่ได้บันทึกไว้ในเรื่องต่าง ๆ แล้ว (จึงไม่ได้นำมาบันทึกไว้ในรายงานการประชุมฉบับนี้)

เมื่อได้คืนข้อมูลชุมชนเสร็จสิ้น นายจรรย ทศกุล หัวหน้าโครงการวิจัย ได้กล่าวขอบคุณสมาชิก และผู้อาวุโส ที่มีมาร่วมเวทีในวันนี้ อันทำให้ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หากมีส่วนหนึ่งส่วนใดที่ยังไม่ครบถ้วน ก็สามารถเพิ่มเติมได้ในภายหลัง เนื่องจาก ประวัติศาสตร์ของชุมชนเป็นเรื่องราวของพวกเรา คนในชุมชนควรเขียนประวัติศาสตร์ของชุมชนด้วยตนเอง จากนั้นเชิญสมาชิกรับประทานอาหารร่วมกัน

หมายเหตุข้อมูลที่ได้แก้ไขแล้วมีดังนี้

ข้อมูลศักยภาพของชุมชน

(ที่ได้รับการแก้ไขและผ่านเวทีแล้ว อ่านได้ในบทที่ 3)

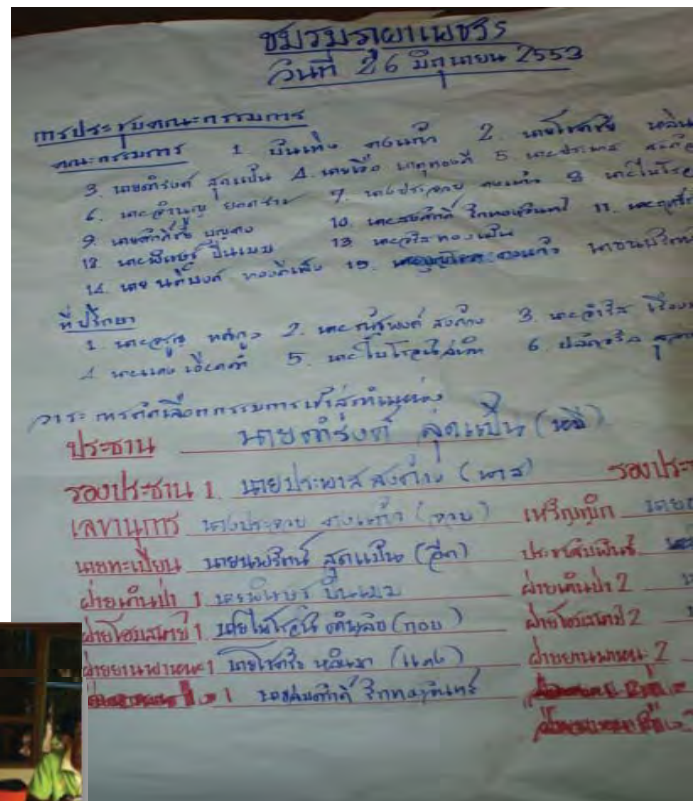
ภูผาเพชรมีสิ่งดี ๆ มากมาย แต่ที่ผ่านมายังไม่เคยมีการรวบรวมเอาไว้อย่างเป็นระบบ เป็นเพียงเรื่องเล่าที่เล่าต่อ ๆ กันมา บางครั้งข้อมูลคลาดเคลื่อนไปบ้างตามกาลเวลา คนในชุมชนยังมีความสับสนและเข้าใจไม่ตรงกัน บางครั้งทำให้เกิดความขัดแย้ง เด็กเยาวชนคนรุ่นหลังก็ไม่ว่าเรื่องราวต่าง ๆ มีความสำคัญหรือมีความเป็นมาอย่างไร ทีมวิจัยจึงต้องการรวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ ไว้เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร
เวที ประชุมชี้แจงการทำงาน
วันที่ 26 มิถุนายน 2553
ณ บ้านลุงตั้งโฮมสเตย์ 53 ม.9 ต.ป่าส้มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

.....
ทีมวิจัยผู้เข้าประชุม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
6. นายชำนาญ ยอดคราช	ทีมวิจัย
7. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
8. นายจำลอง สงด้วง	ทีมวิจัย
9. นายพิษณุ ปิ่นเมฆ	ทีมวิจัย
10. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
11. นายศักดิ์ชัย บุญคง	ทีมวิจัย

รายงานการประชุมทีมวิจัย

โครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวภูผาเพชร

วันที่ 17 สิงหาคม 2553

ณ.ที่ทำการชมรม บ้านลุงตั่งโฮมสเตย์ 53 หมู่ 9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

ทีมวิจัย

1.นายดำรงค์ สุดแป้น(หมี)	ทีมวิจัย
2 .นายบรรเทิง คงแก้ว(ตั่ง)	ทีมวิจัย
3.นายไพโรจน์ คำพลับ(กอบ)	ทีมวิจัย
4.นายจรูญ ทศกุล(ตุ้ม)	หัวหน้าโครงการวิจัย
5.นายโชคชัย หลินมา(แดง)	ทีมวิจัย
6.นายปัญญา ทองนุ่น(ตุ้ย)	ทีมวิจัย
7.นางประจวบ คงแก้ว(จวบ)	ทีมวิจัย

ผู้เข้าร่วม

7. นายสมมาตร คำจ่านง	สมาชิกในชุมชน
8. นายชุมพล โพธิสาร	นักศึกษาปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยมหิดล(ผู้วิจัยเรื่องภาษามันนิ)

นายจรูญ ทศกุล หัวหน้าโครงการวิจัย ได้นำพูดคุยในเรื่องต่างๆดังนี้

- 1.พูดคุยเรื่องความพร้อมของทีมวิจัย สมาชิกไม่ค่อยพร้อมเพียง

ให้ทุกคนให้ความร่วมมือยิ่งขึ้น โดยความรับผิดชอบของทุกคน

2. การประชุม “ การท่องเที่ยวโดยชุมชน พัฒนาคน ภู่วิกฤตชาติ “ วันที่ 29 – 30 กค 2553 ณ.สถาบันทักษิณคดีศึกษา จ.สงขลา

ผู้เข้าร่วม นายไพโรจน์ คำพลับ(กอบ) นายดำรงค์ สุดแป้น(หมี) เข้าเพียง 1 วัน ทีมวิจัยทั้ง 2 ท่าน สรุปรายการให้ฟังดังนี้

ปัญหา

- ไม่ได้รับการประสานงานที่ชัดเจน จากทั้ง สกว.สตูล และ สกว.ตรัง ไม่มีหนังสือเชิญ ได้รับเพียงโทรศัพท์ ไม่เข้าใจภารกิจที่ชัดเจน ต่อไปให้มีการประสานที่ชัดเจน
- ทุกแห่งต่างพูดจายกย่องตนเอง แต่คุณภาพเหมือนเด็กที่หัดเดิน(พิ่กอบ)
- ทางทีมคุณภาพ รู้สึกเสียดายที่ไม่ได้มีโอกาสรับรู้ในความสำเร็จของงาน ขาดการประสาน ทำให้ขาดโอกาสโดยไม่ตั้งใจ อยากให้พี่เลี้ยงดูแลมากกว่านี้ (หมิ)

ไปแล้วได้อะไร

- ได้ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน (กอบ)
- ได้เพื่อน ได้มิตร

3. ชุมพล โพธิสาร จากมูลนิธิศึกษาและวัฒนธรรม ได้บอกเล่าเรื่องราว ที่มาทำงานวิจัยด้านภาษามันนิ (ชาไก) ในชุมชนคุณภาพ ได้พูดคุยให้ทางทีมวิจัยฟังดังนี้

- เน้นด้านภาษาและวัฒนธรรม ทำทั่วประเทศ
- นำภาษาที่ใกล้สูญพันธุ์ มาทำด้านภาษาละวรรณกรรม
- ผมมาศึกษาภาษาเงาะป่าชาไก จะหาคนที่อ่านออกเขียนได้
- ชาไอยังมีปัญหาต่างๆ เช่นด้านสิทธิพลเมือง แต่ต้องไม่กระทบต่อชีวิต
- ได้ดำเนินงานมาแล้ว 1 ปี ทำให้ชาไก ให้อำเภอ ทำทะเบียนชาไก ไม่แน่ใจว่าอำเภอจะไปเก็บข้อมูลได้ไหม
- ชาไอกะรู้สึกถูกรุกราน กังวลเรื่องข้อมูลที่ผิดพลาด
- เป็นการทำงานร่วมกันของ ทางธรรมศาสตร์ และมหิดล และกรมการปกครอง

ผู้ใหญ่อุ้ย

เสนอว่า ต้องรู้ประชากร ชาไก เกิดที่ไหน ใคร สอบข้อมูลเสนออำเภอ ก่อนข้างยาก อยากให้เงาะชาไก่ออยู่ประจำถิ่น ช่วยกันรักษาไว้

นายอำเภอจัดวิหาชาไก เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

พิ่กอบ น่าจะไม่ยาก เงาะรู้ภาษาแล้ว อยากให้ทางอำเภอดูแลด้านการกินอยู่ เช่นซื้อข้าวสารมาให้บ้าง

แดง หากเงาะมีบัตรประชาชน หากมีความผิดจะดำเนินการได้ไหม

จวบ ตอนประเมินอำเภอ นายอำเภอเสนอเรื่องวิหาชาไก มีผู้ถามเกี่ยวกับสิทธิชาไก

มติที่ประชุม ไม่เห็นด้วย กับวิหาชาไก นำเงาะไปหาเงิน นำเงาะไปบวช อยากให้อยู่ตามวิถีชีวิตเดิม ชาวบ้านและรัฐอาจทำให้เงาะเสียคน เสียวิถีเดิมๆได้(พี่ตัง)

ชุมพล ด้านภาษา

ผมได้ศึกษาภาษากันจิว ที่หาดใหญ่ (ฝรั่งเอามาเลี้ยง) ได้ภาษามา 1,000 คำ ศัพท์ อาจแตกต่าง

ที่คลองตง จะศึกษาด้านสิทธิ อยากทำแผนที่ทางสังคม ทั้งเทือกเขาบรรทัด ทั้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

อยกานำภาษาที่ได้ มาทำตัวเขียน และทำแบบเรียนภาษาชาไก

พิ่กอบ เคยเห็นชาไกที่เขียนหนังสือได้

4.การ สัมภาษณ์ ออกวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รายการรัฐสภา ด้านสิทธิมนุษยชน วันที่ 17 สิงหาคม 2553 เวลา 15.00 – 16.00 น ให้สัมภาษณ์โดย นายจรรย ทศกุล นักวิชาการอิสระด้านชนกลุ่มน้อย(ชาวกู)

จรรย ทศกุล(ผู้) ได้เล่าให้ฟังว่า ทาง อ.จรรย (ญี พันจันทร์) ผู้ดำเนินรายการได้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และเผยแพร่ออกสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ได้พูดคุยนำเสนอถึง

- วิถีชีวิตของชาวกู หรือ มั่นนิ หรือเซม้ง ในเทือกเขาบรรทัด
- ได้แจ้งว่าในช่วงที่ผ่านมา ได้ไปพบและเยี่ยมชมมั่นนิ(ชาวกู) รอบเทือกเขาบรรทัด (พัทลุง – ตรัง – สตูล)มาแล้ว 12 กลุ่ม 266 คน
- ความยากลำบากของชาวป่า(ชาวกู) เนื่องจากป่าไม้ถูกบุกรุก ที่ทำกินและแหล่งอาหารลดลง การขาดแคลนอาหาร การขาดโอกาสในการศึกษา การถูกเอารัดเอาเปรียบ
- วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของชาวป่าและการปรับตัวเพื่ออยู่รอดในโลกปัจจุบัน
- การขาดแคลนซึ่งสิทธิพื้นฐาน ตามหลักสิทธิมนุษยชน ของชาวป่า เช่น การขาดสิทธิในฐานะพลเมืองไทย(หมายเลขบัตร 13 หลัก) สิทธิในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล การศึกษาเยาวชนขาดแคลนอาหารที่อยู่ในผืนป่าถูกรุกราน
- เรียกร้องให้ภาครัฐ องค์การพัฒนาเอกชน ประสานความร่วมมือหาทางช่วยเหลือต่อไป

5. การเดินทางสำรวจเส้นทางเดินทางของชาวกูระหว่างภูผาเพชร และเดินทางไปสู่โหล๊ะหาญ ด.ทุ่งนารี

อ.ป่าบอน จ.พัทลุง วันที่ 12 สิงหาคม 2553 ผู้ร่วมทาง ตั้ง คุ่ม กัก นูน ไอ้เผ่าเส้น ปัญญา เดินทางทีเดียว

6 ชั่วโมง เนื่องจากศึกษาไม่เข้าใจกับชาวกู ได้เห็นถึงความลำบากของชาวกู ในการเดินทางสัญจรไปมา ไอ้เผ่าวรรณ บอกว่าจะมาเยี่ยมชมวันหลัง เสนอให้ทำสาธิต 1 ลูก บนสัน (อาจจะเป็ผลเสีย อาจเป็นที่พักพวกล่าสัตว์) ทางภูผาเพชรไม่เห็นด้วย อยากให้มีหน่วยงานมาดูแล และให้ชาวกูรู้จักช่วยตนเองในระดับหนึ่ง ที่กอบ เคยบอกว่า “วันนี้พาข้าวพามาให้ วันหน้า ให้รู้จักหากินเอง ”

ที่ตั้ง ไม่อยากให้เร่ร่อน เนื่องจากอาหารหายาก

6. การไปดูงาน ที่ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ 2 - 7 สิงหาคม 2553

โดยคุณประจวบ คงแก้ว ในฐานะ ผู้นำชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน(OTOP) สาเหตุได้ไปเนื่องจากทำงานชุมชน มาตลอด ไม่อิงประโยชน์ และเป็นผลจากการทำกิจกรรมท่องเที่ยว ด้วยน้ำใจในฐานะชาวบ้าน ทำให้นักท่องเที่ยว และ ส่วนราชการไว้วางใจ ได้ไปเพราะเป็นกรรมชมรมภูผาเพชร และด้านโอท็อป ได้รับการคัดเลือกจากผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล

ส่วนดีที่เห็น

- โอท็อป ขาย พร้อมท่องเที่ยว
- เห็นว่ารัฐบาลญี่ปุ่นดูแลรากหญ้า ส่วนไทย เน้นแต่โอท็อปที่ได้ 5 ดาว อยากเห็นการสนับสนุน ระดับต่างๆ ที่ลำบากอยู่ด้วย
- เกษตรญี่ปุ่นไม่จน เทคโนโลยีสูง จะใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมภาคเกษตรกร
- ประทับใจเรื่องวินัยของผู้คนญี่ปุ่น

- ทรัพยากรของไทยมีมากกว่าญี่ปุ่น แต่เรื่องศักยภาพคนญี่ปุ่นล้ำหน้าไปมาก เราต้องพัฒนาคน
- ได้ชมทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น ศาลเจ้า บ่อน้ำแร่

7. การขอเข้าศึกษาดูงานโดยวิทยาลัยชุมชนสตูล

หนังสือที่ ศธ.0504.13/401 ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2553

เรื่องขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงาน ด้วยนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ รายวิชาหลักสูตรสตูลศึกษา ขอศึกษา
ดูงาน ใน วันที่ 22 สิงหาคม 2553 เวลา 13.00 – 16.00 น. ณ ชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์

โดยจะรับฟังคำบรรยายเรื่องโฮมสเตย์ นักศึกษาจำนวน 45 คน

ที่ประชุมพูดคุยและสรุปดังนี้

ทุกคนยินดีต้อนรับ การศึกษาดูงาน โดยมอบหมายงานดังนี้

- มอบหมาย ในการนัดหมาย สมาชิก และกรรมการ ให้ประธาน เป็นผู้นัดหมาย
 - สถานที่ต้อนรับ ใช้สวนสุจริตโฮมสเตย์ชมรมภูผาเพชร
 - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เช่น ค่าวิทยากร อาหารว่าง น้ำดื่ม ใช้งบการวิจัย สกว.
 - เครื่องเสียง อุปกรณ์ (โน้ตบุ๊ก โปรเจกเตอร์ เครื่องเสียง) ให้จรรยา รับผิดชอบ
- วิทยากร กำหนด ดังนี้

- กล่าวต้อนรับ ผู้ใหญ่ค้อย
- ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ความเป็นมาชมรม มอบหมาย ประธานหมู่ และพี่กอบ
- ด้านการบรรยายโฮมสเตย์ มอบหมาย ให้ค้อม และจวบ

****สื่อที่มที่ใช้ ใช้สื่อชมรม**

8. โปรแกรมการทดลองนำเที่ยว”ย้อนรอยคุณค่าภูผาเพชร”

เพื่อทดลองนำเที่ยว เพื่อทราบความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

โปรแกรม 2 วัน 1 คืน ให้ปรึกษาพี่เลี้ยงการท่องเที่ยว ให้มีการเตรียมบุคลากร ด้านการท่องเที่ยวของชมรม
ชุมพล ให้ทำการท่องเที่ยวไปก่อน เพื่อทราบปัญหา จะได้ถอดบทเรียน และหาทางร่วมกันแก้
นัดหมายวันที่ 25-26 กันยายน 2553

บุคคลเป้าหมาย 1.ส่วนราชการ ระดับจังหวัด(จวบ) 8 คน

2.พี่มานพ ทีมวิจัย สกว 8 คน

3.เครือข่ายการท่องเที่ยว การท่องเที่ยว(คุณละออง) 8 คน

4. ส่วนราชการท้องถิ่น และ ช.ก.ส. ควนกาหลง และสตูล 6 คน

ที่ตั้งเวลาระหว่างนี้ ก็ให้ทำการวิจัยเก็บข้อมูลอื่นๆ ไปก่อน

พี่กอบ อยากให้มีประเพณีเดิมคือ ข้าวหม้อแกงหม้อ

ประชุม ครั้งต่อไป 27 สิงหาคม 2553

เห็นว่าวันนี้ประชุมกันมาพอสมควรแล้ววันนี้ เริ่มประชุม 5 โมงเย็น ตอนนี้ 2 ทุ่มแล้ว เมื่อไม่มีใครเสนอ
และพูดคุย เรื่องอะไร ก็ขอจบการสนทนา ไว้เท่านี้

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวภูผาเพชร

วันที่ 22 สิงหาคม 2553

ณ.สวนพฤกษศาสตร์ ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

ทีมวิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรูญ ทศกุล หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว ทีมวิจัย
5. นายนำชัย กฤษณาสกุล ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนสตูล

และคณะอาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนสตูล ประมาณ 35 คน

ตามหนังสือที่ ศธ.0504.13/401 ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2553 ทางวิทยาลัยชุมชนสตูล ได้แจ้งว่า จะนำ คณะนักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยชุมชนสตูล มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการจัดการโฮมสเตย์ ของชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ทางทีมวิจัยโครงการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร เห็นว่าเป็นโอกาสที่ดีของทีมวิจัยและชุมชน ที่จะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน ความรู้กับทางวิทยาลัยชุมชนสตูล สร้างความคุ้นเคยเพื่ออาจจะมีโอกาส ได้รับการสนับสนุนด้านอื่นๆจากทางวิทยาลัย เห็นว่าเป็นการประชาสัมพันธ์ชมรม ทีมวิจัย และชุมชน ให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้นในจังหวัด และจะทำให้ทีมวิจัยมีโอกาสฝึกการนำเสนอ ฝึกการพูด ต่อที่ประชุม อันจะเป็นผลดีต่อตนเองและส่วนรวม จึงตกลงนับเป็นกิจกรรมหนึ่งของการวิจัย

คณะวิทยาลัยชุมชนจะมาในช่วงบ่ายโมง แต่ทีมวิจัย ได้เตรียมความพร้อมแต่ช่วงเช้า โดย นายดำรงค์ สุดแป้น(หมี) จัดเตรียมสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ น้ำดื่ม น้ำแข็ง ผลไม้ ของว่างต้อนรับ

นายไพโรจน์ คำพลับ (กอบ) บริการรถยนต์ขนเก้าอี้ ดูแลความเรียบร้อยทั่วไป

นางประจวบ คงแก้ว (จวบ) จัดเตรียม เรื่องผลิตภัณฑ์ชุมชน(ตุ๊กตาซาไก,ไม้กวาดดอกหญ้า) และทั่วไป

นายจรูญ ทศกุล (จุ่ม) จัดเตรียม อุปกรณ์ในการนำเสนอ เช่นคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก โปรเจ็คเตอร์ จอภาพ

จากนั้นได้ทำการช้อนนำ
ประโยชน์สูงสุด

แลกเปลี่ยนได้

ตอนบ่ายคณะวิทยาลัยชุมชนมาถึง ทางทีมวิจัยภูผาเพชรฯ ได้ให้การต้อนรับ ได้แบ่งการนำเสนอด้วยการใช้ powerpoint 3 ประเด็น

1. การบริหารจัดการกลุ่มภูผาเพชร ผู้นำเสนอ นายดำรงค์ สุดแป้น นายไพโรจน์ คำพลับ
2. การบริหารจัดการโฮมสเตย์ชมรมภูผาเพชร ผู้นำเสนอ นายจรูญ ทศกุล และนางประจวบ คงแก้ว
3. ผลิตภัณฑ์ชุมชน บรรยายโดย นางประจวบ คงแก้ว

และตอบข้อซักถามจากนักศึกษาที่สนใจ (รายละเอียดเนื้อหาการบรรยาย อยู่ใน Powerpoint ที่ได้เซฟไฟล์ไว้แล้ว)

ผู้อำนวยการนำชัย กฤษณาสกุล กล่าวขอบคุณ และชื่นชมการรวมตัวของชาวบ้านในชุมชนภูผาเพชร และได้แนะนำแบบอย่างที่ดีไปเผยแพร่ และปรับปรุงหลักสูตรของทางวิทยาลัยชุมชนในอนาคต และหวังว่าจะได้มีโอกาสสนับสนุนกิจการของชมรมภูผาเพชร โฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผอ.นำชัย กฤษณาสกุล ร่วมบรรยายแลกเปลี่ยน และกล่าวขอบคุณ

นายดำรงค์ สุดแป้น(ทีมวิจัย)ร่วมบรรยาย

นักศึกษาและอาจารย์วิทยาลัยชุมชนสตูล ร่วมแลกเปลี่ยน

หลังจากบรรยายเสร็จ ก็ได้นำคณะของวิทยาลัยชุมชนสตูล ไปล่องแก่งคลองลำโตน โดยทุกคนร่วมล่องแก่ง เมื่อเสร็จการต้อนรับและแลกเปลี่ยนแล้ว ทีมวิจัยได้มาสรุปความคิดเห็นในการจัดประชุมเวทีนี้ดังนี้

ความเห็นทีมวิจัย(ด้านปัญหาและอุปสรรค)

- สมาชิกและกรรมการมาน้อย ควรจะมาให้มากกว่านี้ และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้ตกลงและมอบหมาย ซึ่งส่วนหนึ่งที่ไม่มาเนื่องจากติดภารกิจไปงานที่ จ.พัทลุง
- การล่องแก่ง ในวันนั้นไม่สามารถล่องได้ เนื่องจากผู้มาศึกษาดูงานไม่ได้ยืนยันการล่องแก่งล่วงหน้า ทำให้มีคฤหัสถ์ล่องแก่ง ไม่อยู่ ไม่มีคนพายและทุกเรือ ต้องไปใช้บริการของเอกชนจากวังสายทอง โดยประธานชมรมนำไป ต้องแก้ไขในโอกาสต่อไป

ความเห็นทีมวิจัย (ด้านโอกาสที่ดี)

- การนำเสนอทำได้ดี เป็นที่เข้าใจทำให้นักศึกษามีความรู้ ตามวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยชุมชนสตูล เนื่องจากทางทีมวิจัยภูผาเพชรได้ให้การต้อนรับดี เตรียมอุปกรณ์เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์ ได้บรรยายเป็นอย่างดี
- ทีมวิจัย มีความมั่นใจในการนำเสนอ เรื่องราวของชุมชน ของดีในชุมชน และเรื่องอื่นๆ เห็นว่าถ้าฝึกซ้อมและตั้งใจ เราก็สามารถแสดงออกและนำเสนอได้เหมือนชุมชนอื่นๆ
- การให้ความอนุเคราะห์วิทยาลัยชุมชนสตูล ในครั้งนี้ คงจะเป็นหนทางในการเสริมสร้างความร่วมมือที่ดี ระหว่างวิทยาลัยชุมชนสตูล และชุมชนภูผาเพชรในอนาคต
- ทีมวิจัยได้รับความรู้ และข้อเสนอแนะจากคณะวิทยาลัยชุมชนสตูล ซึ่งจะได้นำไปปรับปรุงการดำเนินงานในอนาคต

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวภูผาเพชร

วันที่ 1 กันยายน 2553

ณ.ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล

เวที การประชุมคณะกรรมการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูลและพิธีลงนามความร่วมมือ
โครงการศึกษารูปแบบและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล

ทีมวิจัยที่เข้าร่วมเวที

1. นายจรูญ ทศกุล(คัม) หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายไพโรจน์ คำพลับ(กอบ) ทีมวิจัย
3. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ ทีมวิจัย
4. ดร.สุเมธ ชัยเลิศวณิชกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล
5. นายสัมฤทธิ์ เลียงประสิทธิ์ นายก อบจ.สตูล
6. ศ.ดร.สวัสดิ์ ดันตระรัตน์ ผอ.ส.ก.ว.
7. นายไพโรจน์ รัตนภิรมย์ ผอ.สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล
8. ผู้เข้าร่วมประชุม(จาก การท่องเที่ยว อาจารย์มหาวิทยาลัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนชุมชน)

ผอ.สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จ.สตูล ผอ.ส.ก.ว. และนายก อบจ.สตูล

ทีมวิจัยภูผาเพชร ได้รับเชิญเข้าร่วมการประชุม และเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ต่อโครงการวิจัย และจะ
ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร จึงนับเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการวิจัย
การประชุมมีเรื่องราวดังต่อไปนี้

1.นายสัมฤทธิ์ เลียงประสิทธิ์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล กล่าวต้อนรับ

- อบจ.สตูล ได้จัดทำเว็บไซต์ รวบรวมผลงานการวิจัย ที่เกี่ยวข้องในสตูลทั้งหมด
- การท่องเที่ยวโดยชุมชน สตูล มีศักยภาพเพียงพอ แต่นักท่องเที่ยวเป็นคนละพวกกับนักท่องเที่ยว
กระแสหลัก ฉะนั้นต้องทำการตลาด(Marketing) ไปสู่อีกกลุ่มเพื่อความยั่งยืน

2.ดร.สุเมธ ชัยเลิศวณิชกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล กล่าวเปิดพิธีลงนาม

- ในสตูลมีการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากมายแต่ยังขาดการจัดการรวบรวมให้เป็นระบบ ยังขาดความเป็นเครือข่าย ยังไม่ครบวงจร ต่างคนต่างทำ และใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังไม่คุ้มค่า และฟุ่มเฟือยต่อไปคงจะดีขึ้นเมื่อมีเครือข่าย
- หากมีการวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชน – สกว-เครือข่ายการท่องเที่ยว-สำนักงานการท่องเที่ยวจะร่วมกันรักษาไว้ได้อย่างไร
- โฮมสเตย์ เช่นบ้านเกตรี ควรจะขยายให้ทั่วชุมชน เป็นโฮมสเตย์เศรษฐกิจพอเพียง อยากให้เป็นที่ยอมรับระดับจังหวัด
- บ้านบ่อเจ็ดลูก ควรเก็บและสร้างเรื่องราว(Story) ที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้รับรู้ อบจ.ควรสนับสนุนในการทำ Walkway และมีข้อมูลนำเสนอ
- บ้านนาทอน มีชายหาด มีน้ำผา ควรมี Rock climbing (ไต่เขา) ให้นักวิจัยช่วยวิจัยว่าจะพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไร
- ให้องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดสนับสนุน

3.ศ.ดร.สวัสดิ์ ตันตระรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักงานสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น(ส.ก.ว)

- ขอบคุณ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายก อบจ.สตูล ส่วนราชการ และตัวแทนจากชุมชนที่มาร่วมพิธีวันนี้
- การวิจัย ต้องให้ผู้ใช้ประโยชน์ในชุมชน ร่วมกระบวนการวิจัยตั้งแต่เบื้องต้น ร่วมทำการวิจัย คนในท้องถิ่นร่วมทำวิจัย
- การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน(CBT) ต้องก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนได้รับประโยชน์ ผลประโยชน์ต้องตกกับชุมชนและชาวบ้านเป็นส่วนใหญ่
- การลงนามโครงการครั้งนี้ จะยกระดับความรู้เรื่องการท่องเที่ยวในแต่ละชุมชน ทำให้เกิดการบริหารจัดการที่ดี
- ทำให้เกิดการยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน(CBT) และเป็นการยกระดับการท่องเที่ยวของจังหวัด

4. นายไพโรจน์ รัตนภิรมย์ ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล

- เราจะขับเคลื่อนชุมชนไปสาธารณะได้อย่างไร
- อยากเห็นภาพสตูล เป็นจังหวัดที่ประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- การขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน สกว และ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จ.สตูล จะขับเคลื่อนต่อไป
- ยุทธศาสตร์ ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล “ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของประเทศและของโลก”

พิธีลงนามความร่วมมือ และ ส.ก.ว.

ผู้เข้าร่วมเวทีลงนามความตกลง

เนื้อหาโครงการวิจัยศึกษารูปแบบและพัฒนากองทุนท่องเที่ยวของเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จ.สตูล
โครงการวิจัย รูปแบบและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล

รายชื่อทีมวิจัย 15 คน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ชุมชน
1	นายยูหนา หลงสมัน	ชุมชนบ่อเจ็ดลูก
2	นางไหมมุนี๊ะ สาเบต	ชุมชนบูโบย
3	นายวีรพจน์ ลำโป	ชุมชนควนโพธิ์
4	นายไพโรจน์ คำพลับ	ชุมชนภูผาเพชร
5	นายมนัส ปลอดทอง	ชุมชนเกตรี
6	นายอับดุลรอซัก หมาดเต๊ะ	ชุมชนเกตรี
7	นายอนุ สารบัญญัติ	ชุมชนทุ่งสะบ้ายะ
8	นางฮารอย๊ะ สันสมัน	ชุมชนทุ่งสะบ้ายะ
9	นายเหรบ อุมารี	ชุมชนเกาะสาหร่าย
10	นายอุดมการณ์ จิแอ	ชุมชนเกาะสาหร่าย
11	นายฮาซิด แก้วสลา	ชุมชนเกาะสาหร่าย
12	นายเผด็จ โต๊ะปลัด	ชุมชนโคกพยอม
13	นายรอเสด หม่องเร๊ะ	ชุมชนโคกพยอม
14	นายนุ้ย ทิพย์ชื่น	ชุมชนนาทอน
15	จสต.มานะ ชันสาบุญ	ชุมชนหัวทาง

ความเป็นมาโครงการ

ครั้งที่ 1 วันที่ 24-26 มีนาคม 2552 เริ่มจากรวมตัวกันครั้งแรกของ 14 ชุมชน ที่บ้านบ่อเจ็ดลูก

ครั้งที่ 2 วันที่ 25 พ.ค. 2552 ที่ชุมชนเกาะสาหร่าย

ครั้งที่ 3 วันที่ 6-7 ส.ค. 2552 ที่ชุมชนทุ่งสะบ้ายะ ได้มีจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายอย่างเป็นทางการ

ครั้งที่ 4 วันที่ 8 ก.พ. 2553 ที่ชุมชนเกตรี คุยเรื่องบทบาทของคณะกรรมการเครือข่ายฯ และแนวทางการขับเคลื่อนของเครือข่ายฯ โดยใช้กระบวนการวิจัยท้องถิ่น

ครั้งที่ 5 วันที่ 15 ก.พ. 2553 ที่ชุมชนโคกพยอมประเด็นการพัฒนาโครงการวิจัยการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดสตูล

ครั้งที่ 6 วันที่ 2 มี.ค. 2553 ที่ชุมชนทุ่งสะบ้ายะ เป็นเวทีสร้างความเข้าใจการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ครั้งที่ 7 วันที่ 15-16 พ.ค. 2553 ที่ชุมชนทุ่งสะบ้ายะร่วมกันเขียนโครงการเพื่อเสนอต่อ สกว.

วัตถุประสงค์ระยะที่ 1 (ระยะเวลา 12 เดือน)

- เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการจัดทำฐานข้อมูลชุมชนท่องเที่ยว จ.สตูล
- เพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้
- เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการองค์กรเครือข่ายที่เหมาะสมและให้เกิดการบริหารจัดการตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำถามวิจัย

การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล จะพัฒนาสู่องค์กรเครือข่ายที่เข้มแข็งได้อย่างไร

ระยะเวลาและการดำเนินงาน

โครงการนี้จะดำเนินการเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1

ดำเนินงานเป็นเวลา 12 เดือน

นับตั้งแต่ 1 กันยายน 2553 ถึง 31 สิงหาคม 2554

ระยะที่ 2

ดำเนินงานเป็นเวลา 12 เดือน

กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 ชุมชน

ชุมชนที่ผ่านกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น จำนวน 6 ชุมชน

- บ้านบ่อเจ็ดลูก ม.1 ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล
- บ้านบุโบย ม.3 ตำบลแหลมสน อำเภอละงู จังหวัดสตูล
- บ้านโคกพะยอม ม.18 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล
- บ้านควนโพธิ์ ม.2 ตำบลควนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- บ้านหัวทาง เทศบาลเมืองสตูล ตำบลพิมาน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- ภูผาเพชร ม.9 ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

ชุมชนที่ยังไม่ได้ผ่านกระบวนการวิจัยท้องถิ่น จำนวน 6 ชุมชน

- บ้านเกตรี ม.3 ตำบลเกตรี อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- บ้านทุ่งสะปิยะ ม.2 ตำบลทุ่งนุหลั่ง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล
- ชุมชนเกาะสาหร่าย ตำบลเกาะสาหร่าย อำเภอเมือง จังหวัดสตูล
- บ้านนาทอน ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ประเด็นเนื้อหา

ชุมชนที่ผ่านกระบวนการวิจัย

- ทบทวนข้อมูลชุมชน แหล่งท่องเที่ยว ของดีชุมชน กิจกรรมและโปรแกรมท่องเที่ยว
- สังเคราะห์กระบวนการทำงาน บทเรียนจากการจัดการท่องเที่ยวที่ผ่านมา

ชุมชนที่ไม่ผ่านกระบวนการวิจัย

- ศึกษาข้อมูลพื้นฐานชุมชน แหล่งท่องเที่ยว ของดีชุมชน เพื่อวางแผนออกแบบกิจกรรมและโปรแกรมท่องเที่ยว

- ศึกษากระบวนการทำงาน บทเรียนการจัดการท่องเที่ยวที่ผ่านมา

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ระยะที่ 1

- เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจร่วมกันเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งตัวชุมชนเอง เครือข่ายฯ
- เกิดองค์ความรู้และบทเรียนการทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน อย่างน้อย 10 กรณีศึกษา
- สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน องค์กรพี่เลี้ยงสนับสนุนชุมชน
- เกิดแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล

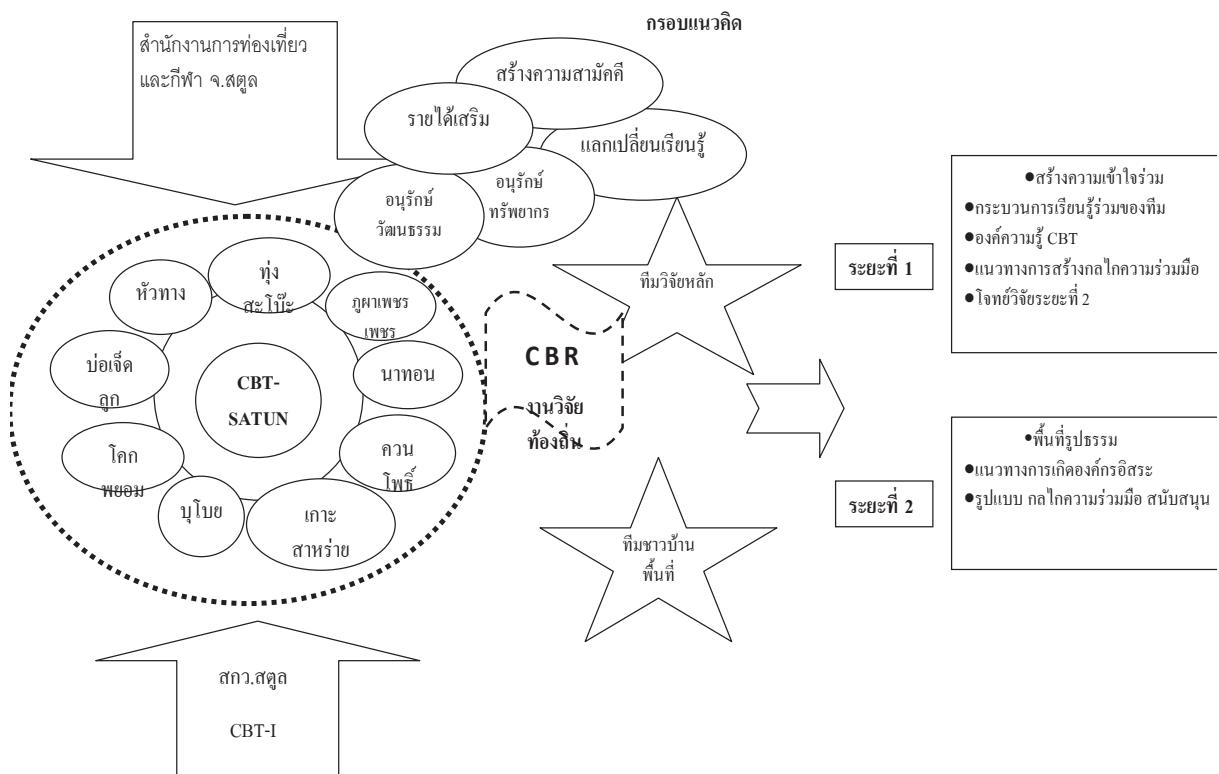
ที่ประชุมเครือข่ายได้วางแผนลงเก็บข้อมูลในแต่ละชุมชนดังนี้

- ทีมวิจัยภูผาเพชร จะจัดทดลองนำเที่ยว ในวันที่ 25 – 26 กันยายน 2553 ที่ชมรมภูผาเพชรฯ

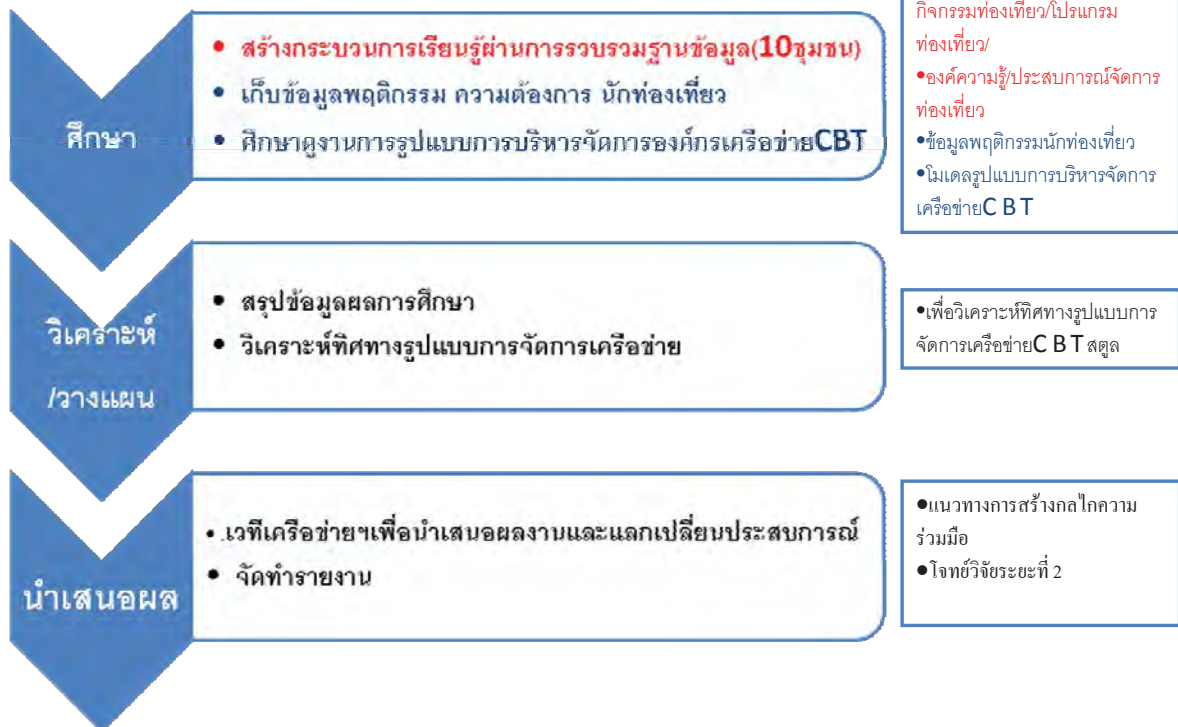
เชิญเครือข่ายไปร่วมทดลองนำเที่ยว และไปเก็บข้อมูลการวิจัยชุมชนภูผาเพชร

- เกาะสาหร่าย 27 – 28 พ.ย 2553
- ชุมชนควนโพธิ์ ;วันที่ 28 – 29 กันยายน 2553
- ชุมชนทุ่งสะโป๊ะ วันที่ 22 – 23 ตุลาคม 2553
- ชุมชนนุโบย 17 – 18 พ.ย 2553
- ชุมชน นาทอน
- ชุมชนบ่อเจ็ดลูก วันที่ 4 – 5 ตุลาคม 2553
- ชุมชนหัวทาง วันที่ 31 ตุลาคม 2553
- ไปศึกษาดูงานที่นครศรีธรรมราช ที่โรงแรมทวินโลตัส วันที่ 7 – 8 กันยายน 2553

เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร จำนวน 2 คน เข้าร่วมประชุม (ให้ไปประชุมและจัดส่งรายชื่อผู้เข้าร่วม)

กระบวนการวิจัย

การประชุมคณะกรรมการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล
เนื้อหาการประชุม

- ชี้แจงรายละเอียดโครงการให้ที่ประชุมรับทราบ
- แผนการปฏิบัติงานเข้าเยี่ยมชมชุมชน
- แบ่งบทบาทและหน้าที่
- นายก อบต.สาคร ได้นำเสนอแนวทางในการของบประมาณ จากองค์การบริหารงานส่วนตำบล

สรุปการเข้าร่วมการประชุมโดยทีมวิจัยกฎหมายเพชร เห็นว่าเป็นผลดีดังนี้

- ทำให้ได้รู้จักเพื่อนเครือข่ายจากชุมชนต่างๆ
- ได้ประชาสัมพันธ์ชุมชน ทีมวิจัย โครงการวิจัย ให้บุคคลภายนอกได้รู้จัก
- ได้ร่วมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ได้นำเสนอให้เครือข่ายการท่องเที่ยวสตูล มาทดลองนำเที่ยว โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนกฎหมายเพชร ในวันที่ 25 – 26 กันยายน 2553
- ผู้แทนจาก องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้รู้จักและยินดีให้การสนับสนุนการทำงานของชุมชน

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวกฎหมายเพชร

วันที่ 5 กันยายน 2553

ณ. ภูเขาโฮมสเตย์ 53 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

เวที เตรียมความพร้อมทีมวิจัย เตรียมตัวเตรียมใจทดลองนำเที่ยว

.....

ทีมวิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
3. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
4. นายดำรงค์ สุดแป้น	ทีมวิจัย
5. นายพิเชษฐ ปิ่นเม	ทีมวิจัย
6. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
7. นายไพโรจน์ คำลับ	ทีมวิจัย

ผู้เข้าร่วม

1.นางณัฐกานต์ เชนรงค์	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว อบต.ปาล์มพัฒนา
2.นายสมพร ช่างซิด	สมาชิกชมรม
3.นายมานพ ช่วยอินทร์	พี่เลี้ยง สกว.ตรัง
4.นส.วรัญญา ท่าห้อง (ฝ่าย)	สกว.ตรัง

ทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร เรื่องที่ประชุมพูดคุยหารือ

หัวหน้าทีมวิจัย กล่าวเปิดเวที และกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมเวที
กล่าวต้อนรับ นางณัฐกานต์ เดชณรงค์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว อบต.ปาล์มพัฒนา คุณมานพ ช่วย
อินทร์ และทีม จาก สกว.ตรัง ทีมวิจัยทุกท่าน
และนำพูดคุย ในประเด็นดังนี้

1. การประชุมคณะกรรมการเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล

ด้วยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น(ส.ก.ว) ร่วมกับจังหวัดสตูล โดยสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล ดำเนินการศึกษารูปแบบและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีความเข้มแข็งและเป็นการสร้างรายได้สู่ท้องถิ่น และมีพิธีร่วมลงนามความร่วมมือระหว่าง สำนักงานสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (ส.ก.ว.) และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล

ในวันพุธ ที่ 1 กันยายน 2553 เวลา 9.00 – 16.00 น. ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล
ผู้เข้าร่วม นายจรรย ทศกุล นายไพโรจน์ คำพลับ นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ
ผู้เข้าร่วมโครงการได้สรุปผลดีและความคิดเห็นที่ได้เข้าร่วมให้ทีมวิจัยฟังดังนี้

- ทำให้ได้รู้จักเพื่อนเครือข่ายจากชุมชนต่างๆ
- ได้ประชาสัมพันธ์ชุมชน ทีมวิจัย โครงการวิจัย ให้บุคคลภายนอกได้รู้จัก
- ได้ร่วมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ได้นำเสนอให้เครือข่ายการท่องเที่ยวสตูล มาทดลองนำเที่ยว โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร ในวันที่ 25 – 26 กันยายน 2553
- ผู้แทนจาก องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้รู้จักและยินดีให้การสนับสนุนการทำงานของชุมชน

- **พี่มานพ** ถือเป็นโอกาส ที่จะได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และหนุนเสริม สักนักร้องที่ด้วยกันได้ ทำให้เกิดเครือข่าย และด้านการตลาด ขามที่ชมรมมีปัญหาหากเราเห็นเป็นบทเรียนมาแก้ไขปัญหานั้น คือประสบการณ์ทำให้ก้าวไปข้างหน้า
- **พี่กอบ** ทุกชมรมต้องเขียนเขียนเชื่อมต่อกันได้หมด และที่อาจจะถ่ายภาพไปส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ยังคงต้องการการแนะนำจากพี่เลี้ยงด้วย
- **น้องเอ๋** เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว อบต.ปาล์มพัฒนา ทำให้ตนเองได้รู้จักชมรมภูผาเพชรที่มีชื่อเสียงมาก แต่ อบต.ไม่ได้รู้จักตนเองในฐานะทำงานที่นี้ได้ให้ความสำคัญ ต้องมาร่วมมือ และ

มา

ส่งเสริม

ไม่

อยากให้ต่างคนต่างไป ได้รู้จักกัน เรื่องอะไรของชมรม ก็อยากช่วย

2. การเดินทางเพื่อศึกษาข้อมูลของชาวป่า(เงาะป่า)ในเขตเทือกเขาบรรทัด

หนังสือที่ กสม0007/ว04 ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2553 เรื่องขอเชิญเข้าร่วมเดินทางเพื่อศึกษาข้อมูลของชาวป่า(เงาะป่าในเขตเทือกเขาบรรทัด)

ด้วย ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนางวิสา เบ็ญจะมโน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมคณะ ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบ ชาวป่า(เงาะป่า) ในเขตเทือกเขาบรรทัด

จ.ตรัง- จ.สตูล-จ.พัทลุง เพื่อให้การช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งกลุ่มชนเหล่านี้ยังขาดโอกาสในเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐาน

ในวันที่ 9 – 11 กันยายน 2553

วันที่ 9 กันยายน 2553 ตรวจเยี่ยมชาวป่า อ.ปะเหลียน จ.ตรัง

วันที่ 10 กันยายน 2553 ตรวจเยี่ยมชาวป่า บ้านช่องจับ ต.นาทอน อ.ทุ่งหว้า ชาวป่าภูผาเพชร ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

วันที่ 11 กันยายน 2553 ตรวจเยี่ยมชาวป่า ต.ทุ่งนารี อ.ป่าบอน จ.พัทลุง

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม นายจรรยา ทศกุล ได้สรุปให้ที่ประชุมทราบ ที่ประชุมมีความคิดเห็นดังนี้
ที่ประชุมพุดคุยดังนี้

- **จรรยา** เห็นว่าเป็นเรื่องที่ดี ที่หน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนระดับชาติ ให้ความสนใจเรื่องสิทธิพื้นฐานของชาวป่า(ชาไก) ที่ทางทีมวิจัยให้ความสนใจ ชุมชนมีความสัมพันธ์และช่วยเหลือเสมอมา ทางหน่วยงานระดับชาติ เห็นถึงความสามารถและศักยภาพของทีมวิจัย จึงมีหนังสือขอความร่วมมือ ซึ่งเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ช่วยเหลือชาวป่า(ชาไก)ในอนาคต และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- **พื้มานพ** ตอนนี้ทางกรมการปกครอง ได้สั่งการมายังอำเภอเพื่อออกหมายเลข 13 หลัก แก่ชาวป่า แต่โครงการ ด้าน Mapping ชาไก ก้อนุมัติแล้ว คุณจรรยา และชุมพล จะเป็นตัวหลัก ถือเป็นเรื่องที่ดีที่กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เข้ามาศึกษา
- **พื้มานพ** ฝากให้ชุมชนคิดต่อว่า จะให้ชาไกอยู่ได้อย่างไรในสังคมอย่างมีความสุข ชุมชนจะหนุนเสริมภาครัฐ อย่างไร
- **ผู้ใหญ่ปัญญา** รัฐบาลจะทำบัตรให้ก็ได้ จะให้ความรู้กับชาไกได้อย่างไร เนื่องจากชาไกไม่ค่อยรู้เรื่อง เป็นงานที่ยาก
- **จรรยา** การต้อนรับ ที่ ช่องจับ ต.นาทอน อ.ทุ่งหว้า (ประธาน นายสมพร เสียมไหม อบต.นาทอน) ชาวป่า ภูผาเพชร (พิเชษฐ ปิ่นเมฆ รับผิดชอบ)
- **ดำรงค์(หมี)** การส่งเสริมเช่นนี้ให้ชาวป่า ได้ขายของแทนที่จะมีคนมาขายให้ และมีการช่วยจัดการให้ โดยมุ่งหวังจะเกื้อหนุนให้ชาวป่าชาไกสามารถดำรงชีวิตได้ในยุคปัจจุบัน
- **เอ้เจ้าหน้ำที่** อบต. อยากให้เงาะอยู่ตามธรรมชาติ ในผืนดินที่เคยอยู่ เวลามีคนไปเยี่ยมก็ควรมีค่าใช้จ่ายด้วย เราสอนให้เขาเรียนรู้ แต่ไม่ใช่ไปเปลี่ยนแปลง
- **ประจวบ** ปัญหาหาชาวป่า ปัจจุบัน คือ เรื่องความอดอยาก และที่อยู่อาศัย
- **จรรยา** คาดหวังว่าจะมีการประสานความร่วมมือ ระหว่าง หน่วยงานราชการ องค์การพัฒนาเอกชน ประชาชน องค์การส่วนท้องถิ่น และอื่นๆ หวังว่า จะเกิดขึ้นได้ในอนาคต
- **พื้มานพ** อย่าคาดหวังการบูรณาการร่วมกัน จากภาครัฐ คงต้องใช้เวลาอีกนาน คุณชุมพล มาทำงานด้านภาษา ได้ความรู้ไปมากมาย เห็นว่าชาวป่ามีความเฉลียวฉลาดมากพอสมควร และหาก

เมืองคักร หน่วยงานใดมาศึกษาเรื่องชาวป่า ชุมชนควรจะรู้และเท่าทัน เดิมเป็นนักเรียนมาเรียนรู้ เมื่อได้ข้อมูลแล้วไป แต่ในยุคนี้จะมีหน่วยงานมาช่วยเหลือ

- **จรรยา** จากการไปเยี่ยมเยียน ชาวป่าทุกกลุ่ม และวิจัยเรื่องภาษา ชาวป่าภูผาเพชร เหลียวลาดให้ข้อมูลที่ดียิ่ง

3.การเข้าศึกษาดูงานโดยวิทยาลัยชุมชนสตูล

หนังสือที่ ศธ.0504.13/401 ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2553

ทางชมรมภูผาเพชรฯ ได้ให้การต้อนรับ โดยคณะกรรมการ คือ นายจรรยา ทศกุล นายดำรงค์ สุดเป็น

นางประจวบ คงแก้ว นายไพโรจน์ คำพลับ ได้ให้การต้อนรับ

มีนักเรียนมาเข้าร่วมศึกษาดูงาน 35 คน

นำทีมโดย ผอ.นำชัย กฤษณาสกุล ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนสตูล

ได้แบ่งการนำเสนอ โดย powerpoint 3 ประเด็น

1. การบริหารจัดการกลุ่มภูผาเพชร ผู้นำเสนอ นายดำรงค์ สุดเป็น นายไพโรจน์ คำพลับ
2. การบริหารจัดการโฮมสเตย์ชมรมภูผาเพชร ผู้นำเสนอ นายจรรยา ทศกุล และนางประจวบ คงแก้ว และตอบข้อซักถามจากนักศึกษาที่สนใจ
3. เรื่องผลิตภัณฑ์ชุมชน นำเสนอโดย ประจวบ คงแก้ว

ผู้อำนวยการนำชัย กฤษณาสกุล กล่าวขอบคุณ และชื่นชมการรวมตัวของชาวบ้านในชมรมภูผาเพชร และจะได้นำแบบอย่างที่ดีไปเผยแพร่ และปรับปรุงหลักสูตรของทางวิทยาลัยชุมชนในอนาคต และหวังว่าจะได้มีโอกาสสนับสนุนกิจการของชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ความเห็นที่วิจัย

- **หมี** การนำเสนอบางครั้งก็ลืมเนื้อหา แต่แก้ไขโดยการตอบข้อซักถาม จากคำถามทำให้เป็นบทเรียน นำมาแก้ไขปัญหานาคได้
- **ทีเกอบ** ภูมิใจที่นักศึกษาสนใจ และนักเรียนมาเรียนรู้ จากชาวบ้านอย่างเรา มาสนใจในการวิจัย
- **ประจวบ** ดีใจที่นักศึกษาและอาจารย์ ให้ความสนใจ สร้างความประทับใจให้ผู้เข้าเยี่ยมชม ทำให้ นักศึกษามาเรียนรู้จากของจริงในชุมชน
- **จรรยา** สมาชิกและกรรมการมาน้อย ควรจะมาให้มากกว่านี้ ตามที่ได้ตกลงและมอบหมาย
- **ประจวบ** การล่องแก่ง ในวันนั้นไม่สามารถล่องได้ เนื่องจากผู้มาศึกษาดูงานไม่ได้ยืนยันการล่องแก่ง ล่วงหน้า ทำให้มีคฤหบดีล่องแก่ง ไม่อยู่ ไม่มีคนพายและทุเรื่อ ต้องไปใช้บริการของเอกชนจากวัง สายทอง โดยประธานชมรมนำไป ต้องแก้ไขในโอกาสต่อไป
- การนำเสนอทำได้ดี เป็นที่เข้าใจทำให้ นักศึกษามีความรู้ ตามวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยชุมชนสตูล เนื่องจากทางทีมวิจัยภูผาเพชร ได้ให้การต้อนรับดี เตรียมอุปกรณ์เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ได้บรรยายเป็นอย่างดี
- การให้ความอนุเคราะห์วิทยาลัยชุมชนสตูล ในครั้งนี้ คงจะเป็นหนทางในการเสริมสร้างความร่วมมือที่ดี ระหว่างวิทยาลัยชุมชนสตูล และชมรมภูผาเพชรในอนาคต

- **พัฒนาพ** ความรู้คืออำนาจ เมื่อชุมชนมีความรู้ทำให้มีอำนาจ เราอยู่ในพื้นที่รู้จริง ปฏิบัติจริง การนำเสนองานวิจัย มี 2 เรื่อง 1.เรื่องกระบวนการ ตั้งแต่ต้นจนจบ 2.เรื่องเนื้อหาและเรื่องราว เนื้อหาที่สำคัญกระบวนการที่สำคัญ ก็จำกรอบให้ได้ ไม่เล่าทั้งหมด ก็ให้เขาถาม จะทำให้เกิดความแตกฉาน

4. การเข้ารับ

การอบรมและ

สัมมนา เรื่องการพัฒนาด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชน จัดโดย ธ.ก.ส.สำนักงานใหญ่ ในวันที่ 1 – 2 กันยายน 2553 ที่โรงแรมทวินโลตัส อ.เมือง จ.นครราชสีมา

ผู้เข้าร่วม คือ นายดำรงค์ สุดแป้น ประธานชมรม ได้สรุปให้ทีมวิจัยฟังดังนี้

- ได้เรียนรู้ว่า รายได้ที่เกิดขึ้นคือรายได้เสริม ได้เรียนรู้ด้านการตลาด ภูมิใจที่ได้ทำการวิจัย ตอนแรกไม่มั่นใจ แต่ในวันต่อไปมั่นใจที่สุดเนื่องจากทำมาด้วยมือ สามารถตอบได้ทุกคำถาม และทำมาด้วยมือทั้งหมด
- เรื่องมาตรฐานโฮมสเตย์ ก็มั่นใจ เนื่องจาก ได้ทำมาด้วยมือจนได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ในวันชี้แจงของภูผาเพชร เป็นที่ยอมรับเนื่องจาก ทำดีจนได้มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ที่ประชุมได้นำภูผาเพชรเป็นตัวอย่างในที่ประชุม
- คิดที่ได้มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ทำให้ได้เครือข่าย และพันธมิตรมากมาย

5. การไปรับรางวัลผู้นำเครือข่ายผู้นำชุมชนดีเด่นของจังหวัดสตูล

ไปรับโล่สิ่งทอของกระทรวงมหาดไทย งานมหกรรมรวมพลังคนดีของแผ่นดิน ที่ โรงแรมรามาร์กเดนท์ กทม วันที่ 29 สิงหาคม - 1 กันยายน 2553

ผู้เข้ารับรางวัล ทีมวิจัยภูผาเพชร (นางประจวบ คงแก้ว)

ประจวบให้ความเห็นดังนี้

- ที่ตนเองได้รางวัลนี้ เนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม ได้ให้การต้อนรับผู้คน ส่วนราชการในนามชมรม ทำให้ได้รับโอกาสและรางวัลนี้ เป็นผลดีต่อชุมชน และตนเอง
- ได้นำความรู้มาพัฒนางาน พัฒนาตนเอง ได้รับรางวัลมากมาย เช่นดูงานที่ประเทศญี่ปุ่น และรางวัลอื่นๆ ทำให้ภาคภูมิใจ

- รางวัลนี้ได้จากการทำงานให้ชุมชน และส่วนรวม งบประมาณไทยเข้มแข็ง 200,000 บาท ได้รับรางวัลมา ได้นำมาใช้ในเรื่องกองทุนปื๊ย และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน (ตุ๊กตาเซม้ง/ชาไก)
- ความสำเร็จจากการที่มีทีมงานที่เข้มแข็ง ขอบคุณ ส.ก.ว.ที่ส่งเสริม
- 6. งานเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่นครศรีธรรมราช ณ.โรงแรมทวินโลด์ส์ จ.นครศรีธรรมราช วันที่ 7 – 8 กันยายน 2553
- ทีมชมรมภูผาเพชร เสนอ ผู้เข้าร่วมโครงการครั้งนี้ 2 คน คือ นายดำรงค์ สุดแป้น นางภานิดา สุดแป้น

7. เรื่องการเตรียมการเรื่อง การทดลองนำเที่ยว

วันที่ ทำการทดลองนำเที่ยว กำหนดวันเสาร์ – อาทิตย์ ที่ 25 – 26 กันยายน 2553

ทีมวิจัย ได้หารือร่วมกัน และได้เนื้อหา ดังนี้

กำหนดการ

25 กันยายน 2553

- 10.00 น ถึงที่ทำการชมรมภูผาเพชร ลงทะเบียน ทานข้าวว่าง
- 10.30 น นำเสนอความเป็นมาของชมรม (Powerpoint ความเป็นมาชมรม) การบริหารจัดการโฮมสเตย์(Powerpoint ด้านโฮมสเตย์) การจัดการเข้าบ้านพัก และแลกเปลี่ยนข้อซักถาม
- 12.00 – 13.00 น รับประทานอาหารเที่ยง ที่ทำการชมรม
- 13.00 – 13.30 น เข้าที่พักโฮมสเตย์
- 13.30 - 15.30 น ร่วมล่องแก่ง ย้อนรอยคุณค่าภูผาเพชร (รับประทานอาหารว่าง)
- 15.30 – 16.30 น ชมพิพิธภัณฑ์บ้านรากไม้
- 17.00 น เข้าที่พักและพักผ่อนตามอัธยาศัย
- 18.00 น รับประทานอาหารค่ำ ที่โฮมสเตย์
- 19.00 – 21.00 น ชมการแสดงพื้นบ้าน (มโนราห์เยาวชน) ขนมหพื้นเมือง และสนทนาแลกเปลี่ยน เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 21.30 น พักผ่อน ณ.ที่พักโฮมสเตย์

26 กันยายน 2553

- 7.00 – 8.00 น รับประทานอาหารเช้าที่บ้านพักโฮมสเตย์
- 8.30 - 12.00 น พร้อมกันที่ทำการชมรม รับฟังคำบรรยายโปรแกรมการท่องเที่ยว เดินทางไปเยี่ยมชมวิถีชีวิตชาวป่า(ชาไก) และชมถ้ำภูผาเพชร
- 12.00 – 13.00 น รับประทานอาหารเที่ยง ณ.ที่ทำการชมรม
- 13.00 – 13.30 น สะท้อนความรู้สึก จากเพื่อนสู่เพื่อนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 14.00 น เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

นักท่องเที่ยวดูคลองเป้าหมาย

1.เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล ประมาณ 10 – 15 คน (ประสาน หมาน ชุมชนบ่อเจ็ดลูก)

2.เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดตรัง (ภายใต้การดูแลของ สกว.ตรัง) 8 คน

(พื้มานพ รับผิดชอบ)

3.ตัวแทน อ.บ.ค.ปาล์มพัฒนา จำนวน 2 คน (เอ้ อบค.ปาล์ม รับผิดชอบ)

4.ตัวแทนส่วนราชการ จำนวน 8 คน (ประจวบ รับผิดชอบ)

- การออกหนังสือเชิญประชุม ให้จรรยา หัวหน้าโครงการวิจัยออก และให้ผู้เกี่ยวข้องนำส่ง ต้องมีการตอบรับ เพื่อยุติข้อขัดแย้ง

- แบบฟอร์ม ด้านการประเมิน การทดลองนำเที่ยว ให้หัวหน้าโครงการวิจัย(จรรยา) ประสาน การท่องเที่ยว คุณละออง ตรีพันธ์ จัดการให้

ที่พัก โฮมสเตย์ จำนวน 6 หลัง ดังนี้

- ภูผาโฮมสเตย์(บ้านประจวบ) - ภูเขาโฮมสเตย์(บ้านจรรยา) - สวนสุคติโฮมสเตย์(บ้านเจษ)

- บ้านลุงตั้งโฮมสเตย์ - โฮมสเตย์บ้านจำลอง - โฮมสเตย์หมี่

ด้านการท่องเที่ยว

- ต้องท่องเที่ยวย้อนรอยคุณค่าภูผาเพชร (เส้นทางภูผาเพชร)
- ต้องสำรวจเส้นทางใหม่อีกครั้ง
- นวัตกรรมเส้นทาง 12 กันยายน 2553
- นวัตกรรมชมชมมัลลเทศก์

กำหนดประชุมกรรมการและสมาชิกเพื่อเตรียมงาน วันที่ 18 กันยายน 2553 ที่ภูเขาโฮมสเตย์

เวลานัดหมาย 13.00 น

ด้านการเก็บข้อมูล บันทึกเวที ทดลองนำเที่ยว ให้คุณฝ่าย สกว.ตรัง อนุเคราะห์เก็บข้อมูลเวทีให้และหัวหน้าโครงการ

พื้มานพ

- ทีมวิจัยภูผาเพชร ความรู้ความสามารถสูง แต่ไม่ค่อยชอบแสดงออก ไม่ค่อยพูด ต้องฝึกฝนมากๆ
- ให้ทางทีมวิจัยนำข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ทำมานำเสนอ สิ่งที่ทำกับมีย่อมทำให้มั่นใจในการนำเสนอ แม้แต่อาจารย์สมเจตนา ยังยอมรับศักยภาพของทีมวิจัยภูผาเพชร กำชับให้พี่เลี้ยงช่วยขับเคลื่อนต่อไป
- กระบวนการวิจัย ได้ทำให้เกิดความรู้ เพราะความรู้คืออำนาจ เป็นอำนาจที่มีในตนเอง ที่ทำให้ทุกคนให้การยอมรับ ที่ภูผาเพชรนี้ มีทุนในคน ทุนทรัพยากร เราผ่านอุปสรรคมาได้ทุกครั้ง ภูผาเพชรยอมไม่เป็นรองใคร
- เวทีต่อไปที่ต้องดำเนินการ
เวทีสรุปการทดลองนำเที่ยว ประมาณ ต้น ตุลาคม 2553

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวภูผาเพชร

วันที่ 9 - 11 กันยายน 2553

ณ.ที่ทำการชมรม ภูเขาโฮมสเตย์ 53 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

.....

ทีมวิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรูญ ทศกุล หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว ทีมวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว ทีมวิจัย
6. นางวิสา เบ็ญจมะโน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
7. อ.สุวัตร ทองหอม โรงเรียนสภาราชินีตรัง(นักวิชาการอิสระด้านชนพื้นเมืองม้านิ/ชาไก)
8. นายอุทัย พันจันทร์นักเขียน และนักสิทธิมนุษยชน

คณะทำงานของสำนักงานสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 3 ท่าน ,เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาสังคมและมนุษย์ 2 ท่าน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมกีฬาและการท่องเที่ยว อ.มะนัง(นายคมกฤษณะ) 1 ท่าน

รวมผู้เข้าร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนและเดินทางไปเก็บข้อมูลม้านิ(ชาไก)ภูผาเพชร 14 คน

นางวิสา เบ็ญจมะโน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและคณะลงพื้นที่เก็บข้อมูลม้านิ(ชาไก)
และร่วมประชุมแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัย ที่ชมรมภูผาเพชร

จากการที่ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยการนำของ นางวิสา เบ็ญจะมะโน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้กำหนดการลงพื้นที่เพื่อตรวจเยี่ยมชาวป่า(เงาะป่า) ในเขตเทือกเขาบรรทัด จังหวัด ตรัง – สตูล - พัทลุง ในวันที่ 9 – 11 กันยายน 2553 โดยประสานขอความร่วมมือมายังทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร ให้ประสานงานอำนวยความสะดวกและติดต่อประสานงาน มั่นนิ(ชาไก) ทั้ง 3 จังหวัด ทีมวิจัยได้มอบหมาย ให้หัวหน้าโครงการวิจัย (นายจรรย ทัศนกุล) ทำหน้าที่ ประสานงานอำนวยความสะดวกและร่วมให้ข้อคิดเห็น และกำหนดแลกเปลี่ยน ตรวจเยี่ยม มั่นนิ ภูผาเพชร ในวันที่ 10 กันยายน 2553

ทางทีมวิจัย จึงกำหนดเป็นเวทีหนึ่งในการวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร เนื่องจากเห็นว่า

- เป็นการพัฒนาความรู้ของทีมวิจัยในเรื่องราวของมั่นนิ(ชาไก) ที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข
- ได้มีโอกาสสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับผู้สนใจด้านมั่นนิ ทั้ง 3 จังหวัด รอบเทือกเขาบรรทัด
- เป็นการประชาสัมพันธ์ชุมชนภูผาเพชร ชมรมภูผาเพชรฯ ให้เป็นที่รู้จัก
- เป็นการทบทวนข้อมูลเรื่องชนพื้นเมือง มั่นนิ(ชาไก) ในการวิจัย
- ถือเป็นโอกาสที่จะได้ช่วยเหลือชาวป่า(มั่นนิ) ให้บุคคลภายนอกรู้จักและให้ความสำคัญในศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์
- ได้ช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ(สำนักงานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ)

: ซึ่ง นายจรรย ทัศนกุล(หัวหน้าทีมวิจัย) ได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 จังหวัด ได้สรุปให้ทีมวิจัยและคณะฟัง ดังนี้

วันที่ 9 กันยายน 2553 ตรวจเยี่ยมชาวป่า(มั่นนิ) ในเขตจังหวัดตรัง

ได้พบปะกับ นายก อบจ.ตรัง นายอำเภอเมืองตรังและคณะ ที่บ้านนายชวน หลีกภัย ตรัง

- ได้พูดคุยกับ นายก อบจ.ตรัง และนายอำเภอเมืองตรัง เรื่องสิทธิมนุษยชน
- ทางหน่วยงานภาครัฐในเขต จ.ตรัง ได้จัดทำทะเบียนประชากรชาวป่า(มั่นนิ)ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดตรัง เรียบร้อยแล้วโดยพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ “ชนเผ่ามั่นนิ(ชาไก)ที่พบในจังหวัดตรัง” โดย อ.สุวัตร ทองหอม

- นายอำเภอเมืองแจ้งว่า ชาวป่า(ม่านนิ)ยังไม่มีสิทธิในฐานะพลเมือง ยังไม่มีเลขบัตร 13 หลัก ด้านสาธารณสุขจะส่งคนไปดูแล
- การออกหนังสือรับรองสิทธิความมีตัวตนของชาวป่า(ม่านนิ) ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าจะออกหนังสือรับรองได้

และลงพื้นที่ที่ตรวจเยี่ยมม่านนิ(ชาวป่า)กลุ่มพ่อแก่เล๊ะ โตนเต๊ะ อ.ปะเหลียน จ.ตรัง

ม่านนิกลุ่มพ่อแก่เล๊ะ น้ำตกโตนเต๊ะ อ.ปะเหลียน จ.ตรัง

ชาวป่า(ม่านนิ) กลุ่มพ่อแก่เล๊ะ มีพ่อแก่เล๊ะ เป็นหัวหน้ากลุ่ม ตั้งทัพอยู่บริเวณในป่า หมู่ที่ 2 บ้านควนไม้คำ อ.ปะเหลียน จ.ตรัง

- ทัพ(ชายยะ)เป็นแบบดั้งเดิม มุงด้วยใบไม้อยู่ในพื้นที่ป่า มีจำนวน 8 ทัพ
- ดำรงชีพแบบดั้งเดิมคือพึ่งพาธรรมชาติ วันนี้สมาชิกไปหาหัวมันล่าสัตว์แต่ไม่ได้อะไร และส่วนหนึ่งจากการรับจ้างแรงงาน
- ยังขาดโอกาสในทุกด้าน ไม่มีสิทธิในฐานะพลเมือง (ไม่มีบัตร) ขาดโอกาสในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล เด็กไม่มีการศึกษา
- ได้ศึกษาวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และภาษาของชาวป่า ความสัมพันธ์กับชุมชน
- พื้นที่ป่าไม่ลดลงจากถูกชาวบ้านรุกราน ขาดแหล่งอาหารพืชสัตว์ถูกแย่งหากินโดยชาวบ้าน
- ผู้ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างชาวป่ากับชุมชน ยังไม่เข้าใจในแนวทางการอนุรักษ์ดีพอยังให้ม่านนิหากกล้วยไม้ป่าไปขาย นำชาวป่า ไปโชว์ตัวตามสถานที่ต่างๆ

ทับ(ฮายยะ)ของชาวป่า(มันนิ)กลุ่มพ่อและโตนเต๊ะ อ.ปะเหลียน จ.ตรัง

วันที่ 10 กันยายน 2553

ตรวจเยี่ยมชาวป่า(มันนิ) กลุ่มไอ้เต่าไข่ บ้านทับทุ่ง ต.น้ำผุด อ.ละงู จ.สตูล

ภายในทับ ชาวป่า(มันนิ) ของไอ้เต่าไข่ หัวหน้าชาวป่า(มันนิ) ทับทุ่ง ต.น้ำผุด อ.ละงู

ทับของชาวป่ากลุ่มไอ้เต่าไข่ ตั้งอยู่บริเวณบ้านวังสายทอง อ.น้ำผุด อ.ละงู จ.สตูล อยู่ใกล้กับเส้นทางล่องแก่งวังสายทอง เพื่อให้ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้มาเยี่ยมชม ทำให้ได้รับสิ่งของบริจาคหรือเงินในการดำรงชีวิต ทับเป็นแบบดั้งเดิมสร้างด้วยวัสดุธรรมชาติที่หาได้ในป่า ตั้งอยู่ในสวนลองกองของชาวบ้าน ไม่ค่อยเป็นธรรมชาติ เนื่องจากขาดต้นไม้ใหญ่ อากาศร้อนอบอ้าว เพิ่งมาตั้งทับได้ 2 วัน เนื่องจากเพิ่งกลับจากเยี่ยมพ่อ(พ่อแก่ละกลุ่มโตนเต๊ะ อ.ปะเหลียน จ.ตรัง) มีประชากรในกลุ่มมาก ประมาณ 30 คน ยังขาดแคลนและโอกาสในทุกด้าน ทั้งในฐานะสิทธิพลเมือง การศึกษา การรักษาพยาบาล ความเป็นอยู่ ได้ศึกษาถึงวิถีชีวิต ความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นๆ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้สอบถามด้านต่างๆมากมาย

10 กันยายน 2553 ตรวจเยี่ยมชาวป่า(มันนิ) ภูผาเพชร อ.มะนัง จ.สตูล

โดยทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร นำตรวจเยี่ยมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ทีมวิจัยภูผาเพชรนำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจเยี่ยมชาวป่า(มันนิ)ภูผาเพชร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและทีมวิจัยภูผาเพชร ที่ทับชาวป่า(มันนิ)ภูผาเพชร

ที่ทับของชาวป่า(มันนิ) กลุ่มไ้อ้เผ่าแซ ภูผาเพชร อ.มะนัง จ.สตูล ตั้งอยู่ไม่ไกลชุมชนมากนัก อยู่ในป่าห่างชุมชนประมาณ 2 กิโลเมตร ตั้งทับแบบกระท่อมไม้ไผ่ยกพื้นสูง มีทับจำนวน 9 ทับ มีประชากร 24 คน วันนี้สมาชิกส่วนใหญ่ไม่อยู่เนื่องจากไปหาห้วยมันและล่าสัตว์ในป่า ที่ห้วยสงขลา เหลือเพียงไ้อ้เผ่าหวางและไ้อ้เผ่าแซ คอยต้อนรับ และให้ความรู้ด้านวิถีของชาวป่า(มันนิ) การดำรงชีวิต เรื่องราวเกี่ยวกับสิทธิต่างๆของชาวป่า ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวภูผาเพชร

วันที่ 18 กันยายน 2553

ณ ที่ทำการชมรม ภูเขาโฮมสเตย์ 53 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

เวทีเตรียมความพร้อมการทดลองนำเที่ยว

.....

ทีมวิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
6. นายจำนัญญ์ ยอดราช	ทีมวิจัย
7. นายมานพ ช่วยอินทร์	สกว.ตรัง
8. น.ส.วรัญญา ทำห้อง(ฝ่าย)	ทีมวิจัย

สมาชิกมาพร้อมแล้ว หัวหน้าทีมวิจัย ได้นำพูดคุยและกล่าวดังนี้

- ความพร้อมทีมวิจัย ให้มีความพร้อมกว่านี้ ให้พร้อมในการให้เวลา มีความพร้อมเพียงและสามัคคี
- การเข้าร่วมศึกษาทบทวนข้อมูลวิถีชีวิตมันนิ(ชาไก) ที่ชมรมภูผาเพชรฯ ได้เข้าร่วมกับกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในวันที่ 10 กันยายน 2553 ที่ชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และที่มันนิ(ชาไก) ภูผาเพชร กลุ่มไอ้เต่าแซ่ ที่ทับ 14 ทีมวิจัยได้พูดคุยเรื่องชาไก (ชาวป่า) ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาตรวจเยี่ยมชาไก (ชาวป่า) และต้องการให้ชาวป่าได้สิทธิพลเมือง โดยมีทะเบียนประชากรหรือบัตรประชาชนอันจะสามารถเข้าถึงการดูแลจากภาครัฐ เช่น การรักษาพยาบาล สิทธิในการศึกษา ซึ่งจะมีการดำเนินการต่อไปในอนาคต
- กำหนดการเวทีสังเคราะห์โครงการวิจัยประเด็นการศึกษาจังหวัดสตูล เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2553 ที่บาริสอร์ท อ.ละงู จ.สตูล มีผู้เข้าร่วม จากทีมวิจัยด้านการศึกษา 7 ทีมวิจัย ในจังหวัดสตูล ผู้ร่วมประสานให้ความรู้ ให้ข้อมูลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น อ.สมเจตนา มุณีโมไนย(พันดา ธรรมดา) คุณสมบุรณ์ สกว. คุณสมพงษ์ หลีเคราะห์ สกว.สตูล อ.สุทธิ อำมาตย์นิติกุล
หัวหน้าโครงการวิจัยภูผาเพชร(นายจรูญ ทศกุล) ได้เข้าร่วม สังเกตการณ์ และรับฟัง อ.สมเจตนา มุณีโมไนย พุดคุย
- การเข้าร่วมประชุม ของดำรง ค์ สุดแป้น (หมี)
ผมอยากจะหารือเรื่องการทดลองนำเที่ยวของทีมวิจัยภูผาเพชร เราจะออกหนังสือเชิญทดลองนำเที่ยวดังต่อไปนี้
 1. เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล จังหวัดตรัง ประมาณ 22 คน
 2. ชาวชนแลกเปลี่ยนจากต่างประเทศซึ่งมาพักที่ชุมชนโคกพะยอม จำนวน 5 คน
 3. ทีมงานการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล โดยคุณละออง ตรีพันธ์ และคณะ จำนวน ประมาณ 5 คน
 4. ทางเครือข่ายการท่องเที่ยวภายในการนำของ ส.ก.ว. ตรัง ประมาณ 15 คนทั้งนี้ ผมอยากจะให้เชิญชวนส่วนราชการ และตัวแทนจากทางอำเภอเข้าร่วมด้วย โดยให้คุณประจวบ คงแก้ว ทำหน้าที่เชิญ อีกทั้ง ผมอยากให้คณะกรรมการเข้าร่วมโดยพร้อมเพรียงกัน เพื่อความสามัคคีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทีม อีกทั้งผู้คนที่อยู่ในชุมชนที่เป็นพี่น้องร่วมหมู่บ้าน

ของเรา ได้มาเข้าร่วม และเยาวชนซึ่งเป็นสมาชิกชมรม ได้เข้าร่วมกิจกรรมและต้อนรับนักท่องเที่ยว ให้เป็นที่ยอมรับในความสุภาพเรียบร้อย และอัธยาศัยอันดีงาม

พื้กอบ (นายไพโรจน์ คำพริบ)

“ในการต้อนรับครั้งนี้ ผมอยากจะให้สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ตามแบบอย่างวิถีพื้นบ้านของเรา ประเพณีข้าวหม้อแกงหม้อ ซึ่งพวกเราทำกันอยู่เสมอมา ต้อนรับแขกบ้านต่างเมือง เป็นที่ชื่นชอบ แสดงความสามัคคีของคนในชุมชน และมีอาหารอันหลากหลาย ซึ่งแต่ละคนคัดสรรมาอันเป็นอาหารพื้นบ้าน ผมเสนอ เมนูอาหารดังต่อไปนี้

มือเที่ยงวันแรก

แกงไก่บ้านกับหยวกกล้วยเถื่อน

แกงเลียงผักพื้นบ้านต่าง ๆ

อาหารประเภทปลาทอด

น้ำพริกผักลวก

มือเที่ยงวันที่สอง

แกงส้มปลาผักพื้นบ้าน

ไก่ต้มกะทิ

ไข่เจียว

น้ำพริกผักลวก

มือเย็น ให้นักท่องเที่ยวรับประทานที่โฮมสเตย์ โดยให้ค่าอาหารหัวละ 100 บาท มือเช้าหัวละ 80 บาท
ประจวบ “ อยากให้มีขนมพื้นบ้านให้นักท่องเที่ยวรับประทานในยามเย็น เช่น ขนมจาก ขนมพมพ์ ซึ่งในปัจจุบันเกือบสูญหายไปแล้ว เพราะไม่มีผู้ทำ ถ้าเราให้ผู้เฒ่าในหมู่บ้านมาทำ ก็จะสร้างความภาคภูมิใจ และรักษาวินิทัศน์ท้องถิ่นเอาไว้ และจะได้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับนักท่องเที่ยว และฉันจะรับไปติดต่อและหาวัสดุมาดำเนินการจัดทำให้นักท่องเที่ยว “

พื้ญญ (นายจำนญญ ยอดราช)

“ ในส่วนของการต้อนรับ ทักทายนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน เพื่อสร้างความประทับใจ สร้างความเป็นกันเอง ผมและคุณตั้ง (นายบันเทิง คงแก้ว) จะรับทำหน้าที่ “

แดง (นายโชคชัย หลินมา)

“ จะรับภาระในเรื่องของการจัดเตรียมเอกสาร เช่น แบบลงทะเบียน แบบประเมินความคิดเห็น และอื่น ๆ “

ประจวบ “ ในเรื่องของการดูแลด้านสุขภาพนักท่องเที่ยว เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย ถ้าเจ็บป่วยหนักเราก็เตรียมรถไว้แล้ว โดยจะนำไปรักษาที่อนามัยหรือโรงพยาบาล หากเจ็บป่วยไม่มากนัก ฉันทนเองในฐานะเป็น อ.ส.ม. ก็ได้เตรียมความพร้อมไว้แล้ว โดยเตรียมยาสามัญประจำบ้านไว้ในที่พักทุกโฮมสเตย์แล้ว ส่วนยาสามัญสำหรับทีมล่องแก่ง เดินป่า ก็ได้เตรียมไว้ให้แล้ว เวลามีปัญหา อุบัติเหตุเกิดขึ้นในท้องที่ ในเรื่องของการรักษาความสงบ ดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งหากมีเหตุการณ์ ความไม่สงบเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว จะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงหมู่บ้าน เราด้วยกันดูแลโดยให้คนในชุมชน กรรมการ และสมาชิก เยาวชนในชุมชน ร่วมกันดูแล แต่สำคัญอย่างยิ่ง ก็คือ เรามีชมรม. (ชมรมรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน) ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของทีมวิจัย และเป็นผู้ใหญ่บ้าน คือผู้ใหญ่ด้อย (นายปัญญา คงนุ่น) จะมาเยี่ยมเยียนลาดตระเวน ดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวทุกโฮมสเตย์”

หมี (นายดำรงค์ สุดแป้น)

“ ผมเห็นว่า เพื่อความพร้อมเพรียงของทีมชมรม สำหรับท่านที่ยังไม่มีเสื้อทีม เช่น เยาวชนที่เข้าใหม่ สมาชิกใหม่ กรรมการใหม่ ทางชมรมก็จะจัดเสื้อให้คนละ 1 ตัว

พี่กอบ (นายไพโรจน์ คำพลับ)

“ ผมคิดว่า เราควรจะมีการสำรวจ ว่านักท่องเที่ยวทดลองที่มา มีใครบ้าง ก็ประเภทมาแล้วนักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง ได้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างนักท่องเที่ยวและชาวบ้านอย่างไร ”

พื้มานพ (นายมานพ ช่วยอินทร์)

ได้ให้คำแนะนำกับทางทีมวิจัย ในการนำเสนอ ข้อมูล ให้นักท่องเที่ยวทดลอง ได้รับทราบ ทั้งเรื่องราวความเป็นมาของชมรม และเรื่องราวการวิจัย ที่ผ่านมา ว่ามีอะไรเด่น ๆ บ้าง เช่น เราทำ แล้วเกิดอะไรขึ้นบ้าง ทั้งผลดีและผลเสีย ต่อตนเอง ต่อคนอื่น ต่อชุมชน ต่อเยาวชน การก่อตั้งชมรม เกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไม เพื่ออะไร มีการบริหารจัดการอย่างไร

ประจวบ “ สำหรับฉันเอง การที่ได้เข้ามาทำการวิจัย ทำให้ได้มีการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านการพูด ด้านการคิด การปฏิบัติตน นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่วนรวม ฉันมีความภาคภูมิใจมาก ฉันได้พัฒนาตนเอง จนเป็นผู้ปฏิบัติงานดีเด่นด้านสตรี ปี 2552 และได้รับรางวัลคนดีศรีสตูล ส่วนในปี 2553 ฉันได้รับรางวัลผู้นำชุมชนดีเด่น ระดับจังหวัด จนได้ไปปฏิบัติงานถึงประเทศญี่ปุ่น ”

หมี (นายดำรงค์ สดแป้น)

“ เพื่อความเรียบร้อย ความพร้อม ผมในฐานะประธานชมรม เห็นว่าเราจะต้องมีการเตรียมความพร้อมเต็มที่ โดยผมจะนัดหมาย เจ้าของโฮมสเตย์ทุกหลัง พูดคุยเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านสถานที่พักโฮมสเตย์ ของเจ้าของบ้าน ความพร้อมของเจ้าของบ้านในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนบุคคลในครัวเรือน ให้ต้อนรับด้วยอัธยาศัยอันดี เพื่อความประทับใจนักท่องเที่ยว และผมจะนัดหมายเยาวชน เพื่อซักซ้อม ในเรื่องของการบริการนักท่องเที่ยว การนำเที่ยวล่องแก่งภูเขาเพชร การนำชมบ้านรากไม้ การนำศึกษาวิถีชีวิตเงาะป่า ให้เยาวชนมีความพร้อมและเข้าใจ เส้นทางล่องแก่งภูเขาเพชรของเรา ปัจจุบันก็ไม่ได้ล่องหลายวันแล้ว เวลานี้มาแต่ละครั้ง ก็จะมีเศษไม้ ตอไม้ขวางคลอง เราจำเป็นต้องชักชวนเยาวชน ไปพัฒนาเส้นทางล่องแก่ง ให้สะดวกต่อการล่องของนักท่องเที่ยว ”

จรรยา “ ผมจะดำเนินการ ออกหนังสือเชิญนายอำเภอมะนัง ปลัดอำเภอมะนัง และส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมและต้อนรับนักท่องเที่ยว

หนังสือเชิญทำแล้วดังนี้

ชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

39 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

วันที่ 8 กันยายน 2553

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมกิจกรรมทดลองนำเที่ยวของทีมวิจัย “โครงการศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล”

เรียน

ด้วยชมรมภูผาเพชร โฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นชมรมของราษฎร ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล ได้รวมตัวกันขึ้นเพื่อดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) และในการดำเนินการได้รับการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (ส.ก.ว) และด้านวิชาการจาก สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ทางทีมวิจัยได้กำหนดจัดกิจกรรมทดลองนำเที่ยว ในวันเสาร์-อาทิตย์ ที่ 25 – 26 กันยายน 2553 ณ.ชมรมภูผาเพชร โฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทางทีมวิจัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและความเหมาะสม ที่จะให้ข้อคิดและแนวทางในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ จึงขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

เรียนมาเพื่อโปรดทราบ และเข้าร่วมกิจกรรมตามหมายกำหนดการแนบท้ายหนังสือนี้ และขอขอบพระคุณมา ณ. โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายจรรยา ทศกุล)

หัวหน้าทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร

ส่วนกิจกรรมยามค่ำคืน เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยศิลปะพื้นบ้าน คือ มโนราห์ เราจะใช้คณะมโนราห์ในท้องถิ่น ซึ่งเป็นคนในชุมชนและลูกหลานของเราเอง ในการไปติดต่อคณะมโนราห์ (หมายปอง) ของผู้ใหญ่สมปอง มอบหมายคุณตั้ง (นายบันเท็ง คงแก้ว) เป็นผู้ประสานงาน เห็นว่าการประชุมครั้งนี้ก็พอสมควรแล้ว ก็ขอปิดการประชุมแต่เพียงเท่านี้ ขอขอบคุณทีมวิจัยทุกท่าน”

.....

กำหนดการ

25 กันยายน 2553

- 10.00 น. ถึงที่ทำการชมรมภูผาเพชร ลงทะเบียน ทานของว่าง
- 10.30 น. นำเสนอความเป็นมาของชมรม (Powerpoint ความเป็นมาชมรม) การบริหารจัดการ โฮมสเตย์(Powerpoint ด้านโฮมสเตย์) การจัดการเข้าบ้านพัก และแลกเปลี่ยนข้อซักถาม
- 12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง ที่ทำการชมรม
- 13.00 – 13.30 น. เข้าที่พักโฮมสเตย์
- 13.30 - 15.30 น. ร่วมล่องแก่ง ย้อนรอยคุณค่าภูผาเพชร (รับประทานอาหารว่าง)
- 15.30 – 16.30 น. ชมพิพิธภัณฑ์บ้านรากไม้
- 17.00 น. เข้าที่พักและพักผ่อนตามอัธยาศัย
- 18.00 น. รับประทานอาหารค่ำ ที่โฮมสเตย์
- 19.00 – 21.00 น. ชมการแสดงพื้นบ้าน (มโนราห์เยาวชน) ขนมหุ่นเมือง และสนทนาแลกเปลี่ยน เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 22.30 น. พักผ่อน ณ.ที่พักโฮมสเตย์

26 กันยายน 2553

- 7.00 – 8.00 น. รับประทานอาหารเช้าที่บ้านพักโฮมสเตย์
- 8.30 - 12.00 น. พร้อมกันที่ทำการชมรม รับฟังคำบรรยายโปรแกรมการท่องเที่ยว เดินทางไปเยี่ยมชมวิถีชีวิตชาวป่า(ชาไก) และชมถ้ำภูผาเพชร
- 12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง ณ.ที่ทำการชมรม

- 13.00 – 13.30 น. สะท้อนความรู้สึก จากเพื่อนสู่เพื่อนเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- 14.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ผู้ประสานงาน 1. นายจรรยา ทศกุล โทร.086-2991746

2.นายดำรง สุดแป้น ประธานชมรม โทร 0869669908 , 082-4250277

3.นางประจวบ คงแก้ว โทร.081-0843426 , 074-750288

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวภูผาเพชร

วันที่ 25 – 26 กันยายน 2553

ณ.ที่ทำการชมรม ภูเขาโฮมสเตย์ 53 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล

เวที ทดลองนำเที่ยวตามโปรแกรม “ ย้อนรอยคุณค่าภูผาเพชร ”

ทีมวิจัยผู้เข้าร่วม

1. นายจรรยา ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรง สุดแป้น	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
6. นายจำนง ขอดราช	ทีมวิจัย
7. นายจำลอง สงด้วง	ทีมวิจัย
8. นายปัญญา ทองนุ่น	ทีมวิจัย
9. นายพิเชษฐ ปันเมฆ	ทีมวิจัย
10. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมท่านอื่นๆ ประกอบด้วย เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จ.ตรัง และ จ.สตูล ทีมวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชนของ จ.สตูลเยาวชนสมาชิกชมรม กรรมการชมรม พี่เลี้ยง จาก กสว.ตรัง และ สกว.สตูล นักวิจัยจาก ม.มหิดล นักศึกษาแลกเปลี่ยน จากประเทศ เยอรมัน เบลเยียม สก๊อตแลนด์ รวมทั้งสิ้น 83 ราย

ทางทีมวิจัยได้ดำเนินกิจกรรมไปตามโปรแกรมที่วางแผนไว้ดังนี้

25 กันยายน 2553

- 10.00 น. ถึงที่ทำการชมรมภูผาเพชร ลงทะเบียน ทานของว่าง

เยาวชนสมาชิกชมรมลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม

โดย นายโชคชัย หลินมา เป็นผู้คอยต้อนรับและให้ผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนได้ลงทะเบียน ตามลำดับที่มา กรรมการชมรมและทีมวิจัย คอยต้อนรับผู้เข้าร่วม

เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากจังหวัดตรังและสตูล ลงทะเบียน

บรรยากาศการเปิดเวที 25 กันยายน 2553

คุณโชคชัย หลินมา(แดง) ทีมวิจัยและกรรมการชมรม ทำหน้าที่รับลงทะเบียน ผู้เข้าร่วมเวที

- 10.30 น. นำเสนอความเป็นมาของชมรม (Powerpoint ความเป็นมาชมรม) การบริหารจัดการโฮมสเตย์(Powerpoint ด้านโฮมสเตย์) การจัดการเข้าบ้านพัก

ทีมวิจัยกล่าวต้อนรับและบรรยาย

บ่ายวันที่ 25 ตุลาคม 2553

➤ ทักทาย แนะนำกรรมการ ผู้เข้าร่วม และการทำงานของชมรม

คุณจรรยา : ยินดีต้อนรับทุกท่าน ขอต้อนรับพี่น้องทุกท่านจากชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ และพี่น้องเครือข่ายการท่องเที่ยว เดี่ยวจะมีเรื่องราวพูดคุย จะมีการแลกเปลี่ยนระหว่างพี่กับน้อง จากหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับหมู่บ้านของเรา

คุณดำรง ประธานชมรมฯ : ขอสวัสดิ์อีกครั้ง พี่น้องเพื่อนฝูงที่มาเยือน ผมออกตัวว่าพูดไม่เก่ง แต่หัวใจเต็มร้อยอยู่แล้ว วันนี้ก็ไม่ต้องมีพิธีการอะไรกันมาก เพราะทุกคนคือพี่น้อง บางคนเคยพบ บางคนยังไม่เคยเห็นหน้า ก็ขอต้อนรับสู่ชมรมภูผาเพชร วันนี้เราจัดการท่องเที่ยวทดลอง มาทำกิจกรรมร่วมกัน มาทำความรู้จักกับชมรม อย่าถือว่าเป็นวิชาการ เพราะเราทำกันด้วยใจรัก นี่คือ ช่วงแรกมีการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว เพราะเส้นทางเส้นนี้รักเต็มไปด้วยธรรมชาติ เราพัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ และเมื่อวานวันสุดท้าย เราก็กังพัฒนากันอยู่ สถานที่ตั้งของชมรมฯ บ้านเลขที่ 39 บ้านดงตุงโฮมสเตย์ ต.ป่าหล่มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล หมายเลขโทรศัพท์ 074-730276 ถึง 288

คณะกรรมการชมรมภูผาเพชร ชุดที่ 1 ปี 2553 ประกอบด้วย

1. นายดำรง สดเป้น (หมี รองประธานกลุ่มโฮมสเตย์)
2. นายเจือ เจตทองดี (ไม่ได้มา)
3. นายประภาส สมด้วง (ยังไม่เสร็จภารกิจ ทำงานที่กรมน้ำยาง)
4. นางประจวบ คงแก้ว (เลขานุการ)
5. นายบันทิก คงแก้ว (ลุงตุง เหมัญญิก)
6. นายไพโรจน์ คำพลับ (พี่กอบ ประธานกลุ่มโฮมสเตย์)
7. นายศักดิ์ชัย บุญคง (พี่เมิ้ม ประชาสัมพันธ์)ฯ
8. นายพิเชษฐ์ ปิ่นเมฆ (ประธานเดินป่า)
9. นายจำนัญญ์ ยอดราช (บุญ คิคการกิจ)
10. นายโชคชัย หินมา (แดง ประธานฝ่ายยานพาหนะ)
11. นายจรัส ทองแป้น (ดำ รองประธานฝ่ายยานพาหนะ ยังมาไม่ถึง)
12. นายสมศักดิ์ รักทองจันทร์ (เขาวชน ประธานฝ่ายท่องเที่ยวภูผาเพชร)
13. นายฤทธิชัย สงด้วง (รองประธานฝ่ายท่องเที่ยว)
14. นายณัฐพงษ์ ทองดีเพ็ง (รองประธานฝ่ายท่องเที่ยว ยังมาไม่ถึง)

สมาชิกมี 49 ท่าน มีการถือหุ้นๆละ 150 บาท จำนวน 2,990 หุ้น เป็นเงินทุนตอนแรกรวม

448,500 บาท มีเรือ 33 ลำ

กรรมการที่ปรึกษา คือ

1. นายจรรยา ทศกุล
2. นายปัญญา ทองนุ่น
3. นายไพโรจน์ สนิท
4. ปลัดจรัญ สุวรรณรัตน์

5. นายณัฐพงศ์ สงคัง

➤ บอกเล่าเรื่องราวความเป็นมา “บ้านรากไม้” และผลิตภัณฑ์ชุมชน

คุณประจวบ : รู้สึกยินดีที่ได้ต้อนรับเครือข่ายต่าง ๆ ทางชมรมได้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยชุมชนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกลุ่มองค์กรมานาน และชุมชนเป็นที่รู้กันว่าถ้ามีกลุ่มองค์กร สมาชิกจะให้ความร่วมมือและกรรมกรก็เสียสละ สิ่งที่ทำมีเป้าหมายเดียวคือต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตของพี่น้องในชุมชน ซึ่งกลุ่มองค์กรมีความเข้มแข็งหลายกลุ่ม และมีกิจกรรมรองรับการท่องเที่ยว เริ่มต้นจากชุมชนมีภูผาเพชร แต่ไม่ได้ประโยชน์จากถ้ำ ก็ได้มาพูดคุยกันว่าน่าจะทำกิจกรรมอะไรที่มารองรับการท่องเที่ยว พอว่ามีการท่องเที่ยวเข้ามาก็ได้ทำ แต่สิ่งต่างๆที่อยู่ก่อนการท่องเที่ยวคือ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มน้ายาง และผลิตภัณฑ์ของชุมชน เช่น กลุ่มไม้กวาด ซึ่งมีผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น และตอนนี้ที่ขึ้นชื่อ กลุ่มตุ๊กตาเซม้ง ซึ่งทางหน่วยงานของจังหวัดจะเป็นเอกลักษณ์ของ จ.สตูล และสิ่งนี้จะช่วยเข้ามาเสริมการท่องเที่ยว คือ ส่งเสริมชุมชน สร้างรายได้ให้กับสมาชิก และทำให้เป็นที่รู้จักของคนอื่น เวลาพี่น้องมาเรียนรู้วิถีชีวิตของเงาะป่าไม่ได้เอาอะไรกลับไป แต่ตัวนี้สามารถสื่อได้ว่าได้มาถ้ำภูผาเพชรและมีของฝากกลับไป

ถ้ำภูผาเพชร เป็นถ้ำที่สวยงามและเป็นที่ยืนชื่อของจังหวัด และมีนักท่องเที่ยวมากมายที่เข้ามาเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่มีน้ำตกวังไถ่หนานจะสวยงามมาก จะอยู่ในโปรแกรมเดินป่า

บ้านรากไม้เป็นภูมิปัญญาของลุงประเสริฐ คงทวี ซึ่งทำด้วยใจรัก ครั้งแรก ๆ ที่ไปสัมภาษณ์แก็ เพราะเคยทำวิจัย แก็บอกว่า แรงบันดาลใจที่ได้ทำ เพราะแก็เผาไร่ ถึงเผาทิ้งไปหลายต่อ คิดว่าน่าจะทำอะไรที่เป็นประโยชน์ที่ไม่เผาไฟทิ้ง แก็ก็ขุดต่อแก็ ใช้เวลา 15 วัน คือ ขุดคนเดียว และจ้างคนประมาณ 30 คน ลากมาบ้าน ก็ตอนแรกแก็จ้างไปหนึ่งพัน และได้มาสลัก ใช้เวลา 1 เดือน แก็สลักจนจากคนที่ไม่มีความรู้ แก็ทำไปคิดไป ด้วยใจรัก นอนกลางคืนแก็ก็คิด รุ่งเช้าก็ขึ้นมาทำ ทำจนสำเร็จเป็นผลิตภัณฑ์ของแก็ ต่อมาก็ที่สลักแก็ทำเป็นที่นอนอยู่ตอนนี้ หลังจากนั้นได้ทำมาเรื่อย ๆ จากที่ขุดคนเดียวมาตลอด บางต่อใช้เวลาประมาณ 1 เดือน อยากบอกว่า ความแปลกที่แก็ทำมาแปดปีแล้ว แก็ไม่มีเลืดอกออกสัณนิคจากการทำ เพราะตอนที่แก็ไปขุด แก็ก็ได้ตั้งเจ้าที่เจ้าทาง แก็บอกว่าที่แก็เอามาทำ แก็ไม่ได้หวังผลทางธุรกิจ แต่ทำด้วยใจรัก ทำเพื่อสะสมไว้เป็นพิพิธภัณฑ์ ศึกษาเรียนรู้ของคนรุ่นหลัง ซึ่งเป็นอุดมการณ์ของแก็ นำชื่นชมมาก คุยกับแก็แล้วมีความสุข ความคิดเป็นบวก และส่งเสริมอะไรที่เป็นประโยชน์ ถ้าคุยแล้ว แก็เป็นบุคลากรที่สำคัญ ไม่เฉพาะเพียงภูมิปัญญาที่แก็สื่อออกไป หรือเป็นตอรากไม้ แต่ด้านอื่นก็เป็นที่น่ายกย่อง น่าจะเป็นแบบฉบับของชุมชนได้ ตอนนี้ก็มีประมาณ 50 ตัว มีหลากหลาย มีรูปนก กวาง งู โดยเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ขาย ให้ชม ไม่คิดดั่งค์ แต่มีตู้บริจาค ซึ่งหน่วยงานราชการมาตั้งตู้ไว้ให้ ส่วนแก็จะไม่คิด

➤ บอกเล่าเรื่องราว “คอมมิวนิสต์บนผืนป่าเขานบรทัด”

คุณบันทึก : นี่สมัยก่อนราวปี 2523-24 พท.อยู่ มีอยู่หลายจุด 3 จังหวัด พัทลุง ตรัง สตูล นี่เป็นค่ายใหญ่อยู่ประมาณ 500 คน สมัยนั้นเป็นค่ายโรงเรียน เปิดสอนวิชาการทหารการเมือง ที่มาจากสุราษฎร์ นครฯ พัทลุง ตรัง สตูล สงขลามารวมกันในค่ายใหญ่ และเป็นค่ายสุดท้ายที่เราได้แยกย้ายกลับบ้าน ยังมีร่องรอยเก่าให้เห็นได้ถึงสภาพหลุมหลบภัย (อธิบายประกอบภาพพาวเวอร์พอยต์)

➤ บอกเล่าเรื่องราว “ชาไก”

คุณจรรยา : คำว่า “ซาไก” มีชื่อเรียกหลายอย่าง หลายคนอาจสับสน แต่ไม่ว่าจะมีชื่อเรียกอย่างไร ก็คือความหมายเดียวกัน ก็คือพี่น้องเพื่อนร่วมแผ่นดินเดียวกันที่อยู่ในผืนป่า ทางฝรั่งจะเรียก “เซมิง” แปลว่า ลิงหรือค่าง ซึ่งเค้าจะไม่ค่อยชอบ คำว่า “ซาไก” คนภายนอกเรียก แปลว่า สัตว์ประเภทหนึ่งเหมือนกัน “โอรังอัสนี” แปลว่า ชนพื้นเมือง “นิกริโต” แปลว่า คนน้อยๆ นี่ก็คนภายนอกเรียก “ก้อย” แปลว่า ชาวป่า แต่ในหนังสือของรัชกาลที่ 5 จะเรียก “สุก้อย” เค้าเป็นคนที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง มีคุณธรรม ไม่ทำร้ายซึ่งกันและกัน อยู่กันด้วยความเอื้ออาทร และแบ่งปัน เค้าอยู่ร่วมกับชุมชนภูผาเพชร อยู่ร่วมกับภูเขาบรทัด พี่น้องในชุมชนให้การดูแล ให้ความรัก มีความเป็นมิตรต่อกัน นี่ก็ “มันนิ” เค้าเรียกตัวเองว่า “มันนิ” แปลว่า ชาวป่า หรือ คน เพราะชื่ออื่นเค้าไม่ชอบ ถ้าถามเค้าไม่รู้จัก และไม่ชอบ เพราะมันเป็นความหมายที่คนนอกเรียกในเชิงดูถูก ดูแคลน แต่เค้าเรียกตัวเองว่ามันนิ และเค้าเรียกเราว่า “ฮามิ” แปลว่า ชาวบ้าน

ชุมชนเราได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ เช่น การวิจัยด้านภาษาของสถาบันวิจัยภาษาวิฤตแห่งเอเชีย พี่น้องชุมพล ที่จะมาร่วมศึกษาที่นี่ ที่ผ่านมาก็มีชาวต่างชาติ หรือคนไทยมาศึกษามากมาย และล่าสุดก็มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเข้ามาเพื่อหาหนทางช่วยเหลือ

เราจะได้ไปเยี่ยมเยียนวันพรุ่งนี้ โดยการนำของคุณพิเชษฐ์ ปิ่นเมฆ ซึ่งเป็นคณะกรรมการของเรา พาไปเยี่ยมชมศึกษา

➤ **บอกเล่าเรื่อง “ล่องแก่ง”(ประกอบภาพพาเวอร์พอยต์) โดย นำหมี**

- นักท่องเที่ยวชุดแรกที่มาล่องแก่งที่นี่เป็นครั้งแรก
- การอบรมสัมมนาเยาวชน เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว หรือ การพายเรือล่องแก่ง
- ธรรมชาติทางฝั่งภูผาเพชรยังสมบูรณ์ มีการพัฒนาเส้นทางอย่างต่อเนื่อง

➤ **บอกเล่าเรื่อง “บ้านพักโฮมสเตย์”**

คุณไพโรจน์ : รู้สึกยินดี ดีใจ ที่ทีมงาน เครือข่ายวิจัย ได้มาร่วมวันนี้ จากใจจริงของชมรม และผมในนามของเครือข่าย ที่มาพบจิตใจมากที่ได้เห็นหน้าเครือข่ายที่มาเข้าร่วม มาที่ได้อาบน้ำที่นี้ พักโฮมสเตย์ เที่ยว ชมของดีที่นี่ มันก็ไม่ครบทั้งวงจร เพราะการเที่ยวป่าที่พูดถึง ต้องใช้เวลา

ส่วนโฮมสเตย์ที่มีอยู่ 7 หลัง แต่งบริการ 1 หลัง ของนายจำลอง ดิษฐะ (แนะนำบ้านพักในพาเวอร์พอยต์) ครั้งนี้เป็นครั้งที่สองสำหรับผมที่รับผิดชอบเรื่องโฮมสเตย์ ที่ได้ต้อนรับนักท่องเที่ยว ครั้งแรกเป็นนักศึกษาวิทยาลัยชุมชนสตูล

หลังจากที่จัดที่พัก ท่านช่วยประเมินให้ด้วยว่าเป็นพันปรีอ ให้ประเมินตามความเป็นจริง เพราะอยากให้ประเมินว่าผ่านได้ไม่ได้ และหากมีคำถามก็ให้ถามตรงนี้ได้ ถ้าใครพักไม่ได้ ก็แลกเปลี่ยนกันได้

➤ **แนะนำกิจกรรมที่ผ่านมาของชมรม**

- สำรวจเส้นทางล่องแก่ง วันที่ 9 ก.ย.50
- พัฒนาเส้นทางล่องแก่ง 7 กม. (ดูภาพ) ตลอด 2 ปี
- ตั้งชมรมภูผาเพชร 23 ก.ย.50 มีการประชุมพูดคุยหามติการจัดการชมรม จัดการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์

- เพื่อป้องกันผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยว ปัญหาขยะ และมลภาวะ วัฒนธรรมจากภายนอกที่กระทบต่อพฤติกรรมเยาวชน

- เพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง สร้างความสามัคคี เยาวชน ผู้สูงอายุ
- จัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน บนฐานวิถีชีวิต ความสัมพันธ์กับระบบนิเวศน์และทรัพยากรธรรมชาติ
- ต้องการให้เยาวชนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม ช่วยเหลือชุมชน มีการทำโครงการ เพิ่มพื้นที่ป่า ปลูกโลกร้อน และวันที่ 22 ได้พาไปดูงานที่ศูนย์เพาะเนื้อเยื่อ

➤ แนะนำผู้เข้าร่วมทดลองนำเที่ยว และพักทานข้าวเที่ยง

ได้มีการบรรยายและดำเนินการดังนี้

- ความเป็นมาของชมรม ทำไมเราจึงรวมตัวกันมาจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในแนวทางการอนุรักษ์
- ประธานได้บรรยายตั้งแต่มีการก่อตั้ง การดำเนินงาน ให้ผู้เข้าร่วมโครงการทราบ
- ความเป็นมาที่ได้มาทำการวิจัย ทำไมเราจึงมาทำการวิจัย
- ความรู้เรื่องชุมชน แหล่งท่องเที่ยว กลุ่มอาชีพต่างๆในชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชน
- แนะนำกรรมการชมรม
- แนะนำทีมวิจัย
- กำหนดการต่างๆในการทดลองนำเที่ยว 25 – 26 กันยายน 2553
- บรรยายถึงโฮมสเตย์ต่างๆที่จะเข้าพักและแนะนำเจ้าของโฮมสเตย์
- บรรยายถึงข้อพึงปฏิบัติของนักท่องเที่ยว
- ประธานฝ่ายโฮมสเตย์(นายไพโรจน์ คำพลับ) จัดนักท่องเที่ยว เข้าพักตามบ้านต่างๆ โดยคัดแยกตามชุมชนต่างๆ เข้าบ้านพักจำนวน 6 หลัง

ทีมพี่เลี้ยง จาก สกว.ตรังและ สกว.สตูล

ตัวแทนจากเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากจังหวัดสตูล-ตรัง 12.30 น ก็ทานอาหารเที่ยงร่วมกันที่ ที่ทำการชมรม(ภูเขาสอมสแดย์) แต่เนื่องจากมี คณะจากวิทยาลัย ชุมชนปัตตานี มาขอร่วมศึกษาดูงานเรื่องผลิตภัณฑ์ชุมชน ทางทีมวิจัยต้องแบ่งคนไปบรรยายทำให้เกิดกิจกรรมซ้อน ทำให้เวลาล่าช้าไป ทานอาหารเลยผิดเวลาไป จากการที่คาดว่าจะให้ผู้เข้าร่วมทดลอง นำเที่ยว ทานอาหารโดยนั่งโต๊ะเป็นชุด ต้องปรับเป็นตักบุฟเฟ่ เนื่องจากสถานที่ไม่เพียงพอรับ 2 คณะ พร้อมกัน

คณะจากวิทยาลัยชุมชนจังหวัดปัตตานี มาศึกษาดูงานด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน

13.30 น เจ้าของบ้าน สอมสแดย์ทุกหลัง ได้นำนักท่องเที่ยวทดลองเข้าพักตามบ้านต่างๆ และเปลี่ยน เสื้อผ้า เตรียมตัวไปล่องแก่งภูเขาเพชร

14.00 น ทางทีมยานพาหนะของชมรม ได้จัดรถกระบะ 6 คัน (รถยนต์ของ จรูญ หมี กอบ คำ ศรีไพร และของพี่มานพ) ไปขนนักท่องเที่ยว ใช้บรรทุกเรือคายัคและอุปกรณ์ไปยังจุดเริ่มต้นล่องแก่งภูเขาเพชร ที่ ชุมชนร่วมกันพัฒนาเส้นทาง

เยาวชนสวัสดิ์ดีต้อนรับทักทาย
นักท่องเที่ยว

บรรยายข้อพึงปฏิบัติ
ในการล่องแก่ง

นักท่องเที่ยวทดลองถ่ายภาพร่วมกันก่อนออกเดินทาง

นักท่องเที่ยว ได้รับการสอนถึงการพายเรือคายัค
ใส่เสื้อชูชีพ หมวกกันน็อก
เตรียมความพร้อมของร่างกายและจิตใจก่อนออกเดินทาง

ออกเดินทางล่องแก่ง

- ระหว่างเส้นทาง หยุดพักเป็นช่วงๆ ให้นักท่องเที่ยวพักผ่อนและเล่นน้ำ
- แลกเปลี่ยนทำความคุ้นเคยระหว่างนักท่องเที่ยวกับมัคคุเทศก์
- ถึงจุดสิ้นสุดการล่องแก่งคณะกรรมการชมรม มาคอยต้อนรับ และมีอาหารว่าง เครื่องดื่ม ผลไม้ให้นักท่องเที่ยว:ซึ่งเป็นผลไม้ในชุมชน คือลองกอง ที่สดจากสวนของสมาชิกในชุมชน

ถึงที่หมายจุดสิ้นสุดการล่องแก่งเยาวชนช่วยกันขนเรือกลับ

เยาวชนมัคคุเทศก์ของชมรม(คนรุ่นใหม่ผู้นำชุมชนในอนาคต)

นำนักท่องเที่ยวทดลองเดินทางไปยังจุดท่องเที่ยว จุดต่อไป

ทางชมรมได้นำนักท่องเที่ยว จากทำขึ้นเรือใหม่ของชมรม ซึ่งกำหนดระยะทางให้สั้นลง เพื่อไม่ให้ใช้เวลานานเกินไปอันจะทำให้นักท่องเที่ยวเบื่อหน่าย เดินทางไปตามเส้นทางลูกรัง สู่ถนนลาดยางสู่บ้านควนดินดำ เพื่อไปยังพิพิธพันธ์ บ้านรากไม้ ของลุงประเสริฐ คงทวี

- 15.30 – 16.30 น ชมพิพิธพันธ์บ้านรากไม้

ขณะนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ บ้านลุงประเสริฐ คงทวี เจ้าของบ้านรากไม้

นายจรรย ทศกุล หัวหน้าทีมวิจัย และลุงประเสริฐ คงทวี บรรยายถึงความเป็นมาให้นักท่องเที่ยวทราบ และตอบข้อซักถาม

ลุงประเสริฐคงทวี ผู้อาวุโสในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ทำงานศิลปะด้วยใจรัก ไม่มุ่งหวังในเชิงธุรกิจ ทำด้วยเงินทุนตนเอง ไม่เก็บค่าเข้าชม ไม่ขาย ต้องการฝากงานศิลปะไว้ให้ชนรุ่นหลัง

ถ่ายรูปร่วมกับคณะนักท่องเที่ยวทดลอง

บรรยาย เรื่องราว ความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์บ้านรากไม้

ลุงประเสริฐ คงทวี

หลังจากนักท่องเที่ยวทดลอง ได้ชมผลงานในการนำดอกไม้ รากไม้ ที่ทิ้งไว้อย่างไร้ค่า ในดินมาทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และคุณค่าความหมาย โดยไม่ได้มุ่งเน้นในเชิงธุรกิจแต่ทำด้วยใจรักในงานศิลปะ จนนักท่องเที่ยว เข้าใจดีแล้วก็ได้อำลากลับ และขอบคุณคุณลุงประเสริฐ คงทวี ผู้ใจดี ผู้เป็นปราชญ์ของแผ่นดินภูผาเพชร

- 17.00 น. เข้าที่พักและพักผ่อนตามอัธยาศัย

ยามเย็นเมื่อนักท่องเที่ยว เดินทางสู่ที่พัก โฮมสเตย์ตามที่กำหนดไว้ สำหรับทุกท่าน คือ บ้านลุงตั้งโฮมสเตย์ สวนสุคติจิตต์โฮมสเตย์ ภูเขาโฮมสเตย์ ภูเขาโฮมสเตย์ นพรัตน์โฮมสเตย์ โดยเจ้าของบ้าน คอยต้อนรับอำนวยความสะดวก เมื่ออาบน้ำอาบทำ พักผ่อนพอสมควรแล้ว ก็เดินทางมารับประทานอาหารร่วมกันที่ ที่ทำการชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- 18.00 น. รับประทานอาหารค่ำ ที่โฮมสเตย์

สำหรับในเวลายามค่ำนี้ วันนี้ฝนไม่ตก ทางสมาชิกชมรมและทีมวิจัยจึงกำหนดตั้งโต๊ะให้ทานอาหารกลางลาน กลางแสงจันทร์

อาหารได้ให้แม่บ้านในชมรมร่วมกันจัดทำให้นักท่องเที่ยวรับประทาน โดยใช้ผลิตผลจากท้องถิ่น เช่น ไก่บ้าน หอยกกล้วย ผักต่างๆ เน้นความเรียบง่าย ประหยัด แต่อร่อย และถูกหลักอิสลาม โดยให้แม่บ้านมุสลิมในชุมชนมาช่วยปรุง

นั่งเป็นโต๊ะ บรรยากาศกลางคืน ได้แสงจันทร์ ๓.ที่ทำการชมรม

- 19.00 – 21.00 น ชมการแสดงพื้นบ้าน (มโนราห์เขาวงกต) ขนมหุ่นพื้นเมือง และสนทนาแลกเปลี่ยน
เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ร่วมด้วยช่วยกันทำขนมพื้ขนมจาก จากผู้อาวุโสและแม่บ้านในชมรม

- ได้สร้างความเป็นกันเอง สร้างความสัมพันธ์ต่อกัน ระหว่างผู้คนในชุมชนคนในชุมชนและแขกผู้
มาเยือน

- ถ่ายทอดภูมิปัญญา ความรู้ในการจัดทำขนม ทำให้นักท่องเที่ยวได้มีกิจกรรมร่วม
- สร้างความภาคภูมิใจให้ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน

เยาวชนและผู้ปกครอง
คณะมนราห์ของชุมชน
มาเข้าร่วมกิจกรรมการ
แสดงต้อนรับ

เตรียมตัวก่อนแสดง

“มนราห์” ศิลปะ
ท้องถิ่น

ที่รอการสืบทอดต่อไป

เยาวชนผู้สืบทอดมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นมโนราห์ชาวดำ

ผู้เฒ่าผู้แก่ถ่ายทอดวิชาและสันทนาการ

การจัดกิจกรรมมโนราห์ก่อให้เกิดผลดังนี้

- สร้างความเพลิดเพลินให้นักท่องเที่ยว จากการชมศิลปะอันได้
- ร่วมรักษามรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- นักท่องเที่ยวพอใจมาก เยาวชนได้รับค่าทิปจำนวนมาก
- ทำให้เยาวชนมีกำลังใจที่จะสืบทอดต่อไป
- สร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชน คนในชุมชน ที่เห็นว่าชมรมการท่องเที่ยวภูผาเพชรมีเป้าหมายทำเพื่อชุมชน สร้างสามัคคีชุมชน
- สร้างความภาคภูมิใจ รักและหวงแหนแผ่นดิน ถิ่นเกิด
- การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

คำค้นวันที่ 25 ตุลาคม 2553

➤ บอกเล่าที่มาที่ไปของชมรมและแนะนำโครงการวิจัย (เพิ่มเติม)

คุณดำรง : ผมขอต่อเป้าหมาย เมื่อตอนที่ยังเราคุยกันค้างไว้นะครับ

เพื่อสร้างชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ หรือห้องเรียนใหญ่ แล้วเรามาพบทบทวนบทบาทกันในกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็ด้านเยาวชน วิถีชีวิตที่ลงไปเรียนรู้ และสร้างบุคลากรชุมชนให้เป็นครูชุมชน สร้างคิชนเป็นปัญญาชน เหมือนเป็นผู้ปกป้องทุกด้านของชุมชน ป่าไม้ สายน้ำหลักของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งเราจะเน้นฟื้นฟู ปกป้องอนุรักษ์ทุกด้านของชุมชน อนุรักษ์ผืนป่า ต้นน้ำ สร้างเสริมเศรษฐกิจรายได้ให้ชุมชน เป็นรายได้เสริม วิถีชุมชนเดิมคือการทำสวน ทั้งนี้มีการบริหารจัดการโดยสมาชิกคนในกลุ่ม และใช้ท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือพัฒนาคน สังคมให้มีความเหนียวแน่น ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งมีวิทยาลัยชุมชนมาศึกษาเรียนรู้เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2553 ทั้งนี้คณะกรรมการของภูผาเพชรก็ได้เป็นวิทยากร ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนภูผาเพชร (ดูภาพบรรยากาศ) ในการดำเนินกิจกรรมชมรมได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนชายฝั่งอันดามันเป็นหน่วยงานแรกที่ชมรมได้เข้าไปร่วม มีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น(สกว.)

- โครงการจัดการท่องเที่ยวชายฝั่งอันดามันภาคใต้มาอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดการท่องเที่ยว โดยองค์กรชุมชน สร้างเครือข่ายชุมชนชายฝั่งอันดามันตอนใต้ ตรัง-สตูล จัดกิจกรรมเหย้าเยือนชุมชน มีชุมชนบ่อเจ็ดลูก โคกพยอม เครือข่ายของสตูล เกาะสุกร ชุมชนคลองลิติ จัดการท่องเที่ยวทดลอง จัดการทำแผนธุรกิจ (ดูภาพบรรยากาศ)

- ธกส. มาอบรมให้ความรู้เรื่องการจัดการวิสาหกิจชุมชน แหล่งเงินทุนการตลาด ระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชน การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สนับสนุนสินเชื่อวิสาหกิจชุมชนชมรมภูผาเพชร โฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สนับสนุนสินเชื่อรายคนแก่สมาชิกชมรม จัดให้มีการศึกษาดูงานต่างพื้นที่ มาถึงทุกวัน ธกส.ก็ยังสนับสนุนอยู่ (ดูภาพบรรยากาศ)

- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น สำหรับคนที่เป็คนสตาฟเรือ สำนักงานการท่องเที่ยวก็มาให้ความรู้ จัดวิทยากรมาให้ จัดอบรมก็ปฏิบัติกันจริงในเส้นทางล่องแก่ง นอกจากนี้ อบรมการจัดการที่พักโฮมสเตย์ และได้ประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย โดยได้ผ่านมาตรฐานเมื่อปี 2551

- สกว. ชื่อโครงการวิจัย การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร โดยมีคำถามว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชรจะเป็นอย่างไร นี่คือ โจทย์ที่เราตั้งไว้ ศักยภาพทุนเดิมชุมชนมีอะไรบ้าง จะนำศักยภาพชุมชนมาจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมได้อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมศักยภาพพื้นที่เรื่องราวต่างๆ ของชุมชน
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพ ยกระดับชุมชนเรื่องการจัดการท่องเที่ยว
3. สร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง
4. ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชุมชน

ระยะเวลาดำเนินการ (09.30)

18 เดือน 1 กรกฎาคม 2551 – 31 ธันวาคม 2552

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. รวบรวมองค์ความรู้
2. ชุมชนเห็นคุณค่าและความหมาย มีความภาคภูมิใจ
3. ได้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของชุมชน

บรรยายภาพกิจกรรมบนพาวเวอร์พอยต์....

➤ ร่วมแลกเปลี่ยนสะท้อนการทดลองนำเที่ยว

บังเผด็จ : เป็นคณะที่มามีวิทยาท่องเที่ยวโดยชุมชนจ.สตูล ในนามตัวแทนรู้สึกภูมิใจที่พี่น้องภูผาเพชรให้การต้อนรับด้วยดี จากการสังเกตการณ์ที่มาในวันนี้ รู้สึกว่าหลายอย่างน่าประทับใจ จะพูดสองสามเรื่องให้ได้ เห็นหนึ่งเรื่องที่พึก ถือว่าเค้าได้รับมาตรฐานจากสำนักงานการท่องเที่ยวแล้ว ถือว่าไม่มีอะไรบกพร่อง ดีกว่าของผมซะด้วยอีก เรื่องอาหารการกิน ถือว่าเป็นอาหาร ดำเนินคดีนี้ ถ้าได้เป็นอาหารท้องถิ่น หรือว่าวิถีชีวิตของคนที่นี่ ผมว่าน่าจะดีกว่านี้ น่าจะกินผักมากกว่านี้ ปลอดภัยและเพื่อสุขภาพของเราด้วย การท่องเที่ยวโดยชุมชน เราเที่ยวธรรมชาติ อนุรักษ์ธรรมชาติ ป่าไม้ สิ่งที่อยู่รอบตัวเราเอามาเป็นอาหาร บางทีเราก็ไม่รู้ นอกจากกลัวไข้แล้ว เราไม่รู้อะไรอีก ผักที่อยู่ตามลำคลอง เราก็ไม่รู้ อีกอย่างหนึ่ง ในลำน้ำที่ล่อง อยากให้มีป้ายบอกพันธุ์ไม้ เพื่อได้ศึกษาเรียนรู้ เหมือนวิทยาลัยชุมชนสตูลเค้ามา เค้าได้รู้ระบบของพันธุ์ไม่ว่ามีอะไรบ้าง อาจเขียนติดไว้ นักเรียนนิสิต นักศึกษา ได้เรียนรู้ประโยชน์ ได้เรียนรู้ระบบนิเวศน์ นี่คือเป้าหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน เราทำการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ระบบนิเวศน์ เป้าหมายของที่นี่คือทำการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ ทั้งทางด้านประเพณี วัฒนธรรม มโนราห์ เราก็ได้ดูไปแล้ว ความสามัคคีของคนในชุมชนที่เข้ามาร่วม ตรงนี้เรามีอยู่แล้ว น่าจะเพิ่มตรงนี้ เพราะเราไม่ได้ทำการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ นี่คือนั่นที่ผมน่าจะเห็น อีกอย่างหนึ่งระยะทาง อยากให้มีจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อได้ชมวิถีชีวิตสองฝั่งคลอง นี่เป็นวิถีชีวิต เป็นธรรมชาติที่แท้จริง นี่เป็นข้อเสนอแนะ ขอขอบคุณมาก

คุณอาภัส : เป็นตัวแทนของนาหมื่นศรี ถ้าพูดถึงกำลังพูดถึงเรื่องอาหาร แต่บังคุ้ยไปแล้ว เหมือนแถมส้ม แทนที่จะเป็นคอกผัก อาจเป็นลือกอกและผักข้างบ้านดีกว่า รู้สึกภูมิใจที่มาเห็นเด็ก ๆ น้อง ๆ เยาวชน ที่สามารถดึงเข้ามาได้ เพราะที่นาหมื่นศรีของเรากำลังทำแบบนี้เหมือนกัน แต่เรากำลังปรับหลักสูตรการท่องเที่ยว เพื่อให้เด็กในโรงเรียนได้มาเรียนรู้ตรงนี้ อย่างน้อยทำให้จิตใจของเขาได้อ่อนโยนขึ้น ได้พบเจอผู้คนมากมาย เค้าได้กว้างขึ้น และเรื่องไปล่องแก่งวันนี้ พาเด็กมา เค้าถูกใจมาก แต่หากคนที่นำเราล่องไป น้องเค้าได้เรียนรู้เรื่องราวของลำคลองถึงนั้นและได้เล่าให้ฟัง ถึงประวัติของสายคลอง ถ้ามีมาเสริมเติมกับความตื่นเต้นที่เราได้ล่องจะดีขึ้นกว่านี้อีกค่ะ และจะเกิดความประทับใจมากกว่าที่เราเจอในวันนี้ก็ได้อีก

คุณชญาพร แดหวัง บ่อเจ็ดลูก : สวัสดิ์เพื่อนเครือข่าย โดยของจังหวัดได้แต่งตั้งจากเพื่อนเครือข่ายให้เป็นโฆษกของจังหวัด เพื่อให้ดูแลกิจกรรมของงานวิจัย บังพงษ์ก็ห็นหลายรอบ แต่ผมก็เกรงใจอยู่ เพราะอยากให้เจ้าของพื้นที่เค้าขับเคลื่อนเอง แต่ก็ไม่ปรี๊ด ในส่วนนี้จะช่วยไปเลย เรื่องทดลองนำเที่ยว สำหรับบ่อเจ็ดลูก ก็ได้ผ่านมา

ครั้งหนึ่งแล้ว หลายชุมชนหมู่บ้านที่ตนเองต้องไปดูแล รวมถึงเพื่อนเครือข่าย ทำปรีอให้เครือข่ายชุมชนได้เดินถึงไม่พร้อม แต่ทำปรีอให้อยู่ในระบบ สำหรับบ่อเจ็ดลูกเอง ถ้าเป็นการพูดคุยในเรื่องรายละเอียด 5 ปีที่ผ่านมา คินนี้สำหรับ 4 ชม.เศษ คงจะไม่จบ โดยภาพรวมแล้วการนำเที่ยวของภูผาเพชร ผมเองและทีมงานอีกคนหนึ่ง เริ่มต้นสิ่งที่ผมเห็น เส้นทางรู้สึกว่าการคมนาคมค่อนข้างสะดวกสบาย แถมวิวบางคนที่นั่งในรถกับผม ต่างจินตนาการไปต่างๆ นานา หนึ่งหัวเข้าข้างหนึ่งหัวรุ่งข้าง ผมเชื่อเหลือเกินภูผาเพชร โปรแกรมการท่องเที่ยว น่าจะไปได้ดี การล่องแก่ง เป็นสายธารที่เย็น สงบ เย็นและเป็นการจัดระบบให้กับแขกที่มา เรื่องอาหาร สถานที่ และโฮมสเตย์ต่างๆ ผมในฐานะเป็นคนทดลองนำเที่ยว รู้สึกยินดีมากๆ ที่ได้เข้าร่วม เรื่องโฮมสเตย์ มาตรฐานในเรื่องของความพร้อม แม้กระทั่งสมาชิกกลุ่มให้ความร่วมมือ ประสานในเรื่องอาหารบ้าง เวทีบ้าง เรื่องรถบ้าง ถือว่าส่วนนี้ไม่บกพร่อง เชื่อเหลือเกินว่าหลายคนมีภาพที่บวก เป็นสิ่งที่สวยงาม อนาคตน่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เพื่อนเครือข่ายจะเชื่อมจากหมู่บ้านสู่หมู่บ้าน หรือจังหวัดสู่อีกจังหวัด ได้เป็นการที่ดีมาก ๆ

ตัวแทนจากเกษตร : วันนี้ตั้งใจมาที่นี่ พามาแล้วสมความตั้งใจครับเห็นธรรมชาติที่นี่แล้วเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์แบบมีทั้งลำธาร ป่าไม้สมบูรณ์ กับเกษตรที่บ้านเราถือว่าที่นี่สมบูรณ์มาก วันนี้หลังจากมา ทีมงานให้การต้อนรับดีมาก พอได้อาบน้ำน้ำที่นี่เย็นมาก เหมือนได้อาบน้ำเย็นเป็นธรรมชาติ ล่องแก่ง อยากเสนอแนะ เพราะเรามีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว อยากให้มีการกินอะไรบ้าง เช่น มะพร้าว แวะกินมะพร้าว จะได้เป็นรายได้เสริมให้ชุมชนตรงนั้นด้วย เห็นหลายคนอยากน้ำอยู่เหมือนกันหลังจากล่องแก่งมา เรื่องอาหารการกิน อยากจะได้กินผักในชุมชนมากกว่านี้เลย เรื่องลูกถั่วอะไรน่าจะเป็นจุดเสริม แต่ว่าผักในชุมชนน่าจะเป็นจุดขายที่สำคัญ ส่วนของผมเท่านี้ก่อน สวัสดีครับ

น้องยี่ เกาะสุกร : ตัวแทนจากเกาะสุกร ประทับใจ เสื้อผ้าของทีมงาน อย่างที่สอง คิดมาจากที่บ้านว่า มาล่องแก่งเคยดูในทีวี เป็นน้ำตก แล้วเรือจะพลิกไปพลิกมา ดูอันตราย มาถึงไม่เป็นอย่างที่คิดเลย ดีค่ะ มันปลอดภัยมากสำหรับเด็กและนักท่องเที่ยวทั่วไป ก็ประทับใจ ขอบคุณค่ะ

ชุมชนหัวทาง สตูล : ผมทำงานวิจัยเรื่องสิ่งแวดล้อม ป่าชายเลนทำสักพัก ค้นพบตัวเอง พบว่า พื้นที่ของตัวเองน่าจะมีเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกิดขึ้นได้ เพราะมีลักษณะเหมือนกับที่เราไปดูงาน คล้ายๆกัน บังเอิญว่ามีทีมงานที่เค้าชอบและทำเรื่องนี้อยู่แต่ไม่ได้เป็นทีมวิจัย นั่นคือคาบมานะ เห็นเค้าชอบและมีเรือคัยค์อยู่ด้วย จึงชวนเข้าเป็นทีมงานด้วย เรื่องประทับใจไม่ต้องบอกนะ อยากพูดเรื่องเสนอแนะดีกว่านะครับ มีความรู้สึกภูมิใจแทนพ่อแม่พี่น้องที่นี่มาก เพราะพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ หัวใจสำคัญอยู่ที่ผู้นำ ผู้นำที่มีความเข้มแข็งและเสียสละโดยเฉพาะท่านประธานและคุณจรรยา ผมถือว่าเป็นบุญของคนที่นี่และทำให้ผมมีกำลังใจมากขึ้น อยากเสนอ....

- ป้ายบอก ก่อนจะเข้ามาถึงถ้า มันจะมีสามแยกสี่แยกมากมาย บางจุดเขียนไว้แล้วก็จริง แต่เมื่อไปแล้วไม่เห็น ก็สำรวจตรงนี้ด้วยเพื่อแก้ไข

- เยาวชน การสืบสานต่อเยาวชน อยากเสนอให้เยาวชนมีบทบาทมากกว่านี้ ให้เด็กเยาวชนที่มีอยู่มากยืนอยู่ตรงนี้เป็นตัวแทนของท่าน นี่คือการฝัน

- ที่นี้เขียนว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผมเข้ามาแล้วอยากเห็นกิจกรรม อะไรคือกิจกรรมอนุรักษ์ของที่นี่ ทำปรีอถึงเรียกว่าการอนุรักษ์ อยากจะแนะนำ ก็ได้เห็นด้วยภาพวันนี้ แต่กระบวนการเราใช้กระบวนการอะไรบ้างกับคนในชุมชน เพื่อสื่อต่อกัน

พี่แตัว แฟนทนาย หุ่นค่าย : ดีใจที่เห็นทีมงาน รู้สึกว่าเหนื่อยมาก และพี่ๆที่สัมผัสก็คือว่า เหมือนนั่งรถที่กอบวันนี้ ปั่นๆ ตลอดเส้นทาง รู้สึกว่าที่นี่มีความเป็นมิตร นั่นคือสิ่งที่สัมผัสได้ว่าคนที่นั่นเค้าเป็นมิตร ไปไหนเค้าทักทาย ส่วนเรื่องการท่องเที่ยว เราต้องวางแผนนิดเดียวว่า พอนักท่องเที่ยวขึ้นจากเรือไปเที่ยวต่อ ถึงเราทำท่องเที่ยวเราต้องเอาเบียร์คนอื่นมาใช่ แต่พอนักท่องเที่ยวขึ้นจากเรือไม่มีตั้งค์สักบาทเลยเพื่อไปทำอะไร .. เรื่องนี้เรื่องเดียว ส่วนเรื่องอื่น ดีใจมาก ทีมงานที่นี่เหนื่อย แต่เห็นผลค่ะ ขอให้ทำต่อไปนะคะ

กะลา หุมชนทุ่งสะโอะ : ชื่อกะลา เป็นตัวแทนของรีสอร์ทหุมชนทุ่งสะโอะ สมมติว่ากะลาเป็นนักท่องเที่ยว ก็มีมีความสุขมาก ๆ เลย ทำดีหมด ส่วนเรื่องที่เค้าหลงกันก็เป็นเรื่องดี กะลาที่เห็นด้วยหมดเลย แต่กะลามาทอดอยู่นิดนึงคือ วันนี้ไม่ได้บริจาคถุงเสร็จเลย เพราะม่ายเบียร์สักบาท พอจะยืมกันก็ม่ายใครพาเบียร์ เพราะเค้าห้ามว่าอย่าพาของมีค่าลงเรือ ก็อยากให้เราเปลี่ยนโปรแกรม อาจเป็นก่อนล่องแก่งก็ได้ หรือไปพร้อมกับแลหาไกด์เข้าก็ได้ เพราะเสียค่าย รู้สึกไม่มีความสุขเมื่อนึกถึงเรื่องถุงเสร็จ ไม่ได้ให้เบียร์สักบาทเลยวันนี้ ก็แค่นี้ก่อนค่อยว่ากันหลาว

กะโหลม หุมชนบุญ : มาที่นี่รู้สึกประทับใจในการต้อนรับ รู้สึกว่าโฮมสเตย์ของพี่ๆเค้ามีความพร้อมมาก ๆ เลย ทางด้านที่พัก และอาหาร และรู้สึกประทับใจที่ได้ไปร่วมกิจกรรมพายเรือ น้องเค้าให้ความรู้กะโหลม พอสอบถามน้องก็ทำให้ความรู้หลายอย่าง และแนะนำเกี่ยวกับการนั่งเรือ ตรงนี้รู้สึกอบอุ่นใจอย่างมาก

คุณจรรยา :

เชิญพี่เลี้ยงพบปะ พูดคุย ที่เราทำการวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร เป็นเวลาปีกว่า ๆ แล้ว ผมเล่าก่อนว่าทำไมเราต้องไปถึงตรง เพราะตอนนั้นเราก็ไปรู้จักกับเครือข่ายการท่องเที่ยวอันดามันของออสเตอร์เลีย ตอนนั้นก็เรากันมาแล้ว เราก็เค็งคว้างว่าจะทำอย่างไรให้มันมีความยั่งยืน มีความมั่นคง สืบทราบไปถึงตรง ก็มีพี่เลี้ยงเดินทางมาจากตรง ก็ไม่ไกลนะครับ

คุณมานพ : ก็สวัสดิ์อีกครั้ง ผมเองไม่รู้จะพูดอะไรมันสองเรื่องระหว่าง การไปท่องเที่ยววันนี้กับเรื่องของการทำวิจัย ถ้าเรื่องการท่องเที่ยววันนี้คงได้สรุปบทเรียนในทีม ว่าที่เราวางแผนคุยกัน กับที่เราทำกับสิ่งที่สะท้อนมามันเป็นอย่างไร แบบสอบถามที่พี่น้องเครือข่ายได้รับจะสะท้อนมาเป็นลายลักษณ์อักษรอีกครั้งหนึ่ง อยากให้มองสองสามด้าน ด้านแรก เป็นเรื่องการบริการ เครือข่ายที่เราเข้ามาเที่ยว หรือพี่น้องภูผาเพชร หรือของชมรมภูผาเพชรบริการพวกเราพันปรีอ้าง อีกเรื่องเรื่องอาหารการกิน ก็คิดว่าก็ได้พูดไปหลายคนแล้ว เรื่องอาหารการกินพรุ่งนี้อีกวัน อีกสองมือ เราเพิ่งกินไปสองมือเลย ถ้าจะประเมินตอนนี้คงจะไม่ถูกต้องนัก ยังไม่ใช่ข้อสรุปอีกอันหนึ่งที่ยังไม่ได้ทำกันที คือเรื่องที่พัก เราเห็นว่าบ้านนั้นสวย มีป่ามีไร่ แต่ว่ายังไม่ได้นอนที่ คิดว่าพรุ่งนี้เราคงได้ประเมินออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร คิดว่าช่วงบ่ายพรุ่งนี้เราคงไม่ได้มีเวลาในการพูดคุยกันมากมาย คงเป็นการประเมินโดยการเขียนออกมาตามที่น้องที่มาร่วมได้บันทึกออกมา อีกส่วนหนึ่งเรื่องของโครงการวิจัย คิดว่าเราเดินทางมาถึงปลายทาง แต่ไม่ใช่เสร็จสิ้นเหมือนที่ว่า เพราะงานนี้ไม่มีการหยุดนิ่ง จากที่ทำมาถามว่าพอใจหรือไม่ ประสบความสำเร็จหรือไม่ คิดว่าระดับหนึ่งนะครับ ความรู้สึกของตัวเอง ถามว่ามันพอใจมากน้อยแค่ไหนยังตอบไม่ได้ตอนนี้ แต่ส่วนหนึ่งคิดว่าโครงการที่นี้ค่อนข้างใกล้กับเวลา ช่วงหลังเรามีงานอื่น ๆ ค่อนข้างมาก เราไม่ค่อยได้มา ก็คิดมากมายในช่วงของการวางแผน ทำกิจกรรม และสรุปกัน บางทีปล่อยให้ทีมทำกันเองเป็นส่วนใหญ่ คิดว่า ตั้งแต่ทำเป็นต้นมา มันมีบ้างนะครับ เพราะงานวิจัย หลายพื้นที่บอกว่ามันไม่ใช่ ง่าย กว่าประสบความสำเร็จได้ มันต้องล้มลุกคลุกคลาน แต่สิ่งที่สำคัญ คือว่า เมื่อมันท้อและไม่ถอย มันก็สามารถที่จะพยายามต่อ จนเดินต่อไปได้ เหมือนกันครับ ภูผาเพชรก็เป็นแบบนั้นเหมือนกัน บางช่วงท้อกันไป

บ้าง แต่สักพักนึงต้องกลับมาคุยกันใหม่ มารวมตัวกันใหม่ คิดกันใหม่ ทำยที่สุดแล้วเมื่อเรามีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของพี่น้องในชุมชน อะไรมันก็ไม่เป็นปัญหา ปัญหาคือสิ่งที่เราต้องข้ามมันไป คืองานที่ต้องทำ ที่ต้องแก้ ภูเขาเพชรก็ได้ทำแบบนั้น คิดว่าวันนี้เราได้ข้ามปัญหาเหล่านั้นมาหลายปัญหา ข้ามพ้นมาแล้ว บางปัญหามีเชื้ออยู่บ้าง และบางปัญหามันอาจเกิดขึ้นอีกก็ได้ ที่เราต้องข้ามต่อไป เพราะฉะนั้นจึงคิดว่าปัญหาคืองานของพวกเราที่ต้องช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ ช่วยกันทำ ช่วยกันสร้างขึ้นมา คิดว่าคงนำไปสู่ความสำเร็จ ความสำเร็จในที่นี้ไม่ได้เกิดขึ้นตามมาตรฐาน หรือเป็นความสำเร็จที่ใครเค้าเข้ามา แต่เป็นความสำเร็จที่เป็นความพอใจของพ่อแม่พี่น้องภูเขาเพชรที่เห็นความสำคัญและเข้ามาร่วมตรงนี้ อย่างวันนี้เราจะเห็นว่าเริ่มมีกิจกรรม มโนราห์อย่างน้อยเค้าได้เห็นว่าเราทำอะไรกันอยู่บ้าง อย่างน้อย ๆ เค้าได้รู้ว่าเราไม่ได้ทำเพื่อใครคนใดคนหนึ่ง แต่ทำแล้วขยับขยายไป ถึงเรื่องราวเหล่านี้มันก็ค่อย ๆ เดิน ค่อย ๆ ขยับอย่างช้า ๆ แต่มันคง คิดว่าคงนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคต คิดว่าเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเฉพาะจังหวัดสตูลที่ได้รวมตัวกันจะช่วยหนุนเสริมเติมเต็มระหว่างกัน คิดว่าเป็นการยกระดับและเชื่อมโยงเครือข่ายที่จะได้รับการเสริมเติมเต็มความรู้และเรื่องประสบการณ์ในการส่งต่อนักท่องเที่ยว อย่างน้อย ๆ เราได้เรียนรู้และสร้างอำนาจในการต่อรองกับธุรกิจท่องเที่ยวที่เค้ามุ่งประโยชน์ มุ่งรายได้ หรือสร้างอำนาจการต่อรองกับหน่วยงานของภาครัฐ ที่ไม่ได้ทำแบบฉาบฉวย แบบเอาเงินมาโยนให้ชุมชน แล้วก็คิดป้ายโน้นคิดป้ายนี้ คิดว่าพวกเราเห็นเป็นนิมิตรหมายอันดีที่จะขยับขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างมีพลัง สำหรับฐานของชุมชนของพวกเราเอง ที่ตรงคิดว่ากำลังเชื่อมไปถึงกระบี่ แล้วจะขยับขยายและเชื่อมกับพวกเราอย่างไร เพื่อส่งต่อความรู้และนักท่องเที่ยว คิดว่าคงได้พบกัน และได้คุยกันอีกในโอกาสต่อไป คงได้พบหน้ากันอีกสำหรับเครือข่ายการท่องเที่ยวของตรังและสตูล

คุณพรัตน์ ถวิลเวทิน ศูนย์เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ : เป็นเจ้าหน้าที่ห้องแล็บศูนย์เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ มาที่นี้ประทับใจทุกเรื่อง ตอนที่นั่งกำลังคิดว่าต้องกลับไปเขียนเมลล์เล่าให้เพื่อนฟัง แต่ว่าที่อยากให้มี คือ แผ่นพับ บอกรายการ ราคาว่าถ้าสองวันหนึ่งคืน ราคาเท่าไรต่อคน หรือว่าหนึ่งวันท่องเที่ยวอะไรบ้าง ราคาเท่าไร เพราะยัพเป็นคนชอบเที่ยวแบบนี้ และคนที่ชอบเที่ยวจะมีอยู่ทุกภาค ส่วนมากอยากรู้ราคาได้วางแผนถูก เหมือนกรุงเทพฯ เราไม่ได้มาภูเขาเพชรแห่งเดียว เราก็อยากเที่ยวเล แต่อยากมาที่นี้กัน คนที่มาที่นี้จะเป็นพวกที่ชอบเที่ยวป่าจริง ๆ ก็จะมาชอบเที่ยวแบบนี้ เที่ยวเล ดำน้ำกัน เพราะฉะนั้นเค้าก็อยากรู้ว่าการลงมาจากกรุงเทพ เค้าต้องใช้จ่ายเท่าไร ซึ่งตรงนี้เรามาเที่ยวเราก็อยากได้แผ่นพับกลับไปเล่าให้เพื่อนฟัง

พี่หมี พี่ประจวบ อยากให้เล่าเกี่ยวกับเยาวชนที่นี้จะปลูกกล้วยไม้ ทางศูนย์ฯ มีความยินดีมากเพราะอยากทำโครงการเกี่ยวกับการปลูกกล้วยไม้รองเท้านารี สามปีที่แล้วที่ยัพขอทุน ถูกคัดค้านหมดเลย แม้กระทั่งอธิบดีกรม.กระทรวงเกษตร ถึงนี้ได้ไปบอกน้องที่เค้าทำว่า ยัพอยากทำให้ได้ ถ้าทำได้ ตัวนี้จะเป็นสิทธิบัตร ซึ่งเค้าพยายามจะขายให้กับเอกชน เพราะสิทธิบัตรการเพาะจะจดสิทธิบัตรเรียบร้อยแล้ว โดยเค้าจะขายสิทธิบัตรให้กับบริษัทเอกชน ยัพบอกน้องเค้าว่า ถ้าเราขายสิทธิบัตรนี้ คนก็ยังเก็บกล้วยไม้จากป่า เพราะว่าคนที่เก็บกล้วยไม้ไม่ใช่บริษัทเอกชน แต่เป็นคนที่อยู่ตามเขาตามป่า เพราะฉะนั้นถ้าเราสามารถทำการส่งเสริมให้คนในชุมชนปลูกเลี้ยงและขายในชุมชน โดยที่ไม่ต้องเก็บของป่า นั่นคือการอนุรักษ์แบบยั่งยืน ซึ่งโชคดีที่น้องที่สำนักงานเกษตรเค้าเข้าใจยัพและพยายามผลักดัน พอผลักดันก็จะมีการตกลงทำสัญญากันเดือนกันยายนนี้ โดยจะให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นคนผลิต เพราะถ้ากรมฯเป็นคนผลิต สิทธิบัตรยังคงเป็นของส่วนราชการที่ยังทำได้ และสามารถจะขายให้กับชุมชนได้ในราคาค้นทุน โดยไม่ให้กับนายทุนเอาไปขาย ซึ่งพอดีก็มีพี่จวบและพี่หมีมาติดต่อ ซึ่งยัพดี

ใจมากเลย เพราะในภาคใต้รองเท่านั้นมี 7 ชนิด เหมือนตรัง กระบี่ ขาวสตูล จะเป็นของประจำจังหวัด ขาวสตูล สามารถผลิตขายเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนของจังหวัด หนึ่ง ไม่ต้องไปเก็บของป่า สอง สามารถขายได้โดยถูกกฎหมาย เพราะกล้วยไม้รองเท่านั้นไม่สามารถขายได้ ถ้าเก็บมาจากป่า เพราะเค้าจับกะ เป็นชนิดที่สอง เมื่อสองอาทิตย์ที่แล้ว ยัพมาสตูลแล้ว มากับเจ้าหน้าที่หัวหน้าไซเตสของกรมวิชาการฯ เค้าพาตัวยัพมาสตูล เค้าบอกว่า ยัพทำรองเท่านั้นได้ ในประเทศไทยมีกล้วยไม้ที่ติดบัญชีหนึ่ง คือ ขายแล้วถูกจับมีสองชนิด คือ กล้วยไม้รองเท่านั้น และเอื้องปากนกแก้ว โดยเอื้องปากนกแก้วจะอยู่ที่สตูล แต่จะอยู่อีกฝั่งหนึ่ง ฝั่งสตูลที่อยู่ข้างเล เค้าพาตัวยัพไปสตูลและได้เอาไปกอบหนึ่ง เจ้าหน้าที่ไซเตสบอกให้คนเอาให้ยัพก่อน เป็นกอบที่สวยมาก ให้ยัพเอาไปขายพันธุ์ เพราะถ้าติดบัญชีใครเอาไปขายถูกจับหมดเลย แต่ถ้าศูนย์เอามาทำให้มันมีปริมาณมาก จากบัญชีหนึ่ง มันจะปิดลงมาเป็นบัญชีสองบัญชีสาม พอปิดลงมาแล้วก็สามารถขายเป็นอิสระเสรีได้

คุณอาคม กฤษณะ ตัวแทนการท่องเที่ยว : ก็รู้สึกยินดีที่ได้มาร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ด้วย ผมรับผิดชอบสองเรื่อง ทั้งการท่องเที่ยวและกีฬา เผอิญวันจันทร์ถึงวันศุกร์ที่ผ่านมามีโครงการกิจอยู่จังหวัดหมดเลย ชมรมภูผาเพชรยื่นหยัดมาได้ เพราะชุมชน ชาวบ้านจากกลุ่มเล็กๆ รวมตัวกัน โดยที่ว่าส่วนราชการไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย จนเค้ารวมตัวกันได้แล้ว ส่วนราชการจึงเข้ามาดูแล ยอมรับว่าที่เกิดขึ้นมาได้เพราะความเข้มแข็งของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งเครือข่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบ่อเจ็ดลูก โลกพยอม เกาะสาหร่าย ถ้ารวมตัวกันได้เข้มแข็งจะก้าวไปได้อย่างแข็งแรง ฉะนั้นถ้าเราไม่รวมตัวกันมาตั้งแต่ก่อนเล็ก ๆ ที่เดียวมาจับใหญ่เลย ไม่นานมันก็แตก ฉะนั้นเหมือนที่เราว่า สร้างความเข้มแข็งตั้งแต่รากฐาน เราจะอยู่ได้อย่างยั่งยืน ขอบคุณมากครับ

คุณสมพงษ์ : วันนี้ผมไม่ได้ล่องแก่ง แต่เท่าที่รับฟัง ก็ได้โจทย์ว่า ทำปรีอให้ล่องแก่งที่ภูผาเพชรมันไม่เหมือนกับวังสายทอง เพราะการท่องเที่ยวโดยชุมชน มันต้องให้ความรู้ ให้นิยามอีกแบบหนึ่ง จากข้อเสนอหลากหลายก็มาประมวลแล ผมว่ามีหลายเรื่องที่มันไม่เหมือน แต่เราต้องไปหาโจทย์ว่าทาง 7 กม.ที่ที่เราจะสร้างปรีอไม่ให้เหมือนกับวังสายทอง คือ ล่องแก่ง นั่งในเรืออย่างเดียวแล้วแลธรรมชาติ เราจะทำปรีอให้มันแปลกไป ถ้าเราจะดูการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เราได้ผ่านการฝึกอบรมกันมา ไม่ได้เป็นในเชิงธุรกิจ แต่มันเป็นการจัดการที่ชุมชนเข้ามาร่วมดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องวัฒนธรรม เรื่องการเรียนรู้ เรื่องความสามัคคีในชุมชน และสุดท้ายคือได้เพื่อน โจทย์ของปรีอเราอยู่ที่ 5 ตัวตรงนี้ ฉะนั้นผลคาดหวังทางธุรกิจก็เป็นส่วนหนึ่งแต่เป็นโจทย์ข้อสุดท้าย แล้วคิดต่อว่า ระหว่างทางทำปรีอให้ตอบโจทย์ 5 ตัวนี้ ระหว่างทางมีการใส่ข้อมูลหรือให้ข้อมูลเรื่องการอนุรักษ์ว่าปรีอที่ให้เข้ากับชื่อชมรม ไม่ใช่ว่าเนื้อหาที่นี้ไม่มี ผมเคยมาและได้นั่งคุยเรื่องการดูแลการจัดการป่าที่นี้ ให้เอาสิ่งที่มียอบอก เล่ากับนักท่องเที่ยว ทำปรีอให้เยาวชนเล่าเป็นกัน แม้แต่การกินอาหาร ให้มีความรู้ในการกินอาหารกัน เช่น แกงไก่ที่นี้มีความรู้กัน ที่ไม่เหมือนที่โรงแรม ดังนั้นการท่องเที่ยวโดยชุมชน มันต้องใส่ความรู้ทุกเส้นทาง ทุกจังหวะเวลาที่เราสามารถใส่ได้ นี่คือนสิ่งที่เราพยายามขับเคลื่อนด้วยกัน สิ่งทีฟังก็ดีเป็นคำถามและหาคำตอบในอนาคต ช่วยกันผลักดันและคิดกันว่าจะทำปรีอ มันมีประเด็นที่ที่จรรยาคุณกันมา คือ เครือข่ายทองเที่ยว จ.สตูล แต่ก่อนเราพบกัน โดยผ่านการวิจัยมาด้วย และเกิดจากการรวมตัวกันของชุมชนเอง แล้วมาคิดว่าเราน่าจะรวมตัวกันเป็นเครือข่าย และสร้างฐานเรียนรู้และมาแลกเปลี่ยน ถามว่าคนที่มาเก่งแล้วหรือไม่ ไม่ครับ บางชุมชนยังไม่มีอะไรที่บางชุมชนทำไปบ้างแล้ว แต่ข้อเสนอแนะหรือสิ่งต่าง ๆ นำมาซึ่งการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เค้าว่าสายตาของคนภายนอกแลเห็น เรานั่งอยู่ทุกวันแต่ไม่เห็น ช่วยเล่าในมุมมองที่สร้างสรรค์ กระบวนการสร้างเครือข่ายต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ ตอนนี่ก็ได้เสนอเป็นโครงการวิจัยและได้รับการอนุมัติ โครงการวิจัยสร้างฐานเรียนรู้ผ่านฐาน

เครือข่าย เครือข่ายตรงนี้อาจจะเป็นปรีอ จะเป็นสมาคมหรือจะเป็นแบบไหนก็ได้แล้วแต่ แต่เรามาลองเรียนรู้ร่วมกัน ถามว่าการท่องเที่ยวภูผาเพชรมีอะไร มันจะบอกถูกมั้ยถ้าไม่ได้มาในวันนี้ บอกไม่ถูก เราจะสื่อสารให้เพื่อนรู้ปรีอ นั่นเป็นภารกิจในอนาคต ภารกิจที่สองน่าจะเป็นเรื่องว่า โจทย์เรื่องราวที่มากกว่าธุรกิจที่เป็นเบี้ย แต่เครือข่าย เรื่องที่เราจับคือเรื่องทรัพยากร เรื่องวัฒนธรรม ที่ต้องดูแล สิ่งที่เราเห็นคือ โนราห์ พอผมกลับไปเห็นที่โคกพยอมมีเข้บัก ที่บ่อเจ็ดลูกมีหนังตะลุงคนที่เล่นเป็นเด็ก ๆ ก็ะใหม่ที่บ้านแก้งรองแง็ง ดังนั้นจึงเห็นว่าเครือข่ายท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการวัฒนธรรมเกิดขึ้นแล้วในจ.สตูล การท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดการวัฒนธรรมควรอยู่พื้นปรีอ เวลาเรามองคือ กรอบชุมชน และกรอบการสร้างฐานการเรียนรู้ อนาคตคือว่าทำปรีอให้เรื่องราวเหล่านี้ อย่างที่พี่มานพแหล่งคือว่า การขับเคลื่อนที่สร้างอำนาจต่อรองกับองค์กรกลุ่มต่าง ๆ สิ่งที่เราทำไม่ได้แค่กลุ่มธุรกิจ จึงตั้งโจทย์ว่างานท่องเที่ยวชุมชนไม่ได้คาดหวังผลทางธุรกิจเป็นที่ตั้ง แต่ต้องกลับไปดูการจัดการอะไรที่มากกว่านั้น ทั้งนี้เครือข่ายท่องเที่ยวที่มาร่วมวันนี้ ก่อนที่จับมือเป็นเครือข่ายต้องรู้ซึ่งกันและกัน ก็เลยใช้โอกาสตรงนี้มาเรียนรู้กันเลย งานนี้เป็น MOU ระหว่างสกว.กับสำนักงานการท่องเที่ยวและการกีฬาของจังหวัดสตูล ซึ่งมีการเซ็น MOU ที่อบจ. ผมว่าการรวมตัววันนี้ ทำปรีอให้การท่องเที่ยวเป็นภารกิจของอบจ.ที่เป็นที่เสี่ยงในอนาคต ประเด็นที่สอง ณ วันนี้มี สำนักงานพื้นที่พิเศษจัดการท่องเที่ยว คือมีการกำหนดพื้นที่พิเศษเพื่อจัดการท่องเที่ยว ยกตัวอย่างพื้นที่เกาะช้าง ซึ่งมีการตั้งสำนักงานใหม่อีกสำนัก เจ้าเรียก สำนักจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ถามว่า ณ วันนี้เราเดินไปก่อนหน่วยงานของรัฐ เจ้าตั้งแล้วแต่ทำอะไรไม่ถูกที่ ซึ่งวันนี้สถาบันจัดการท่องเที่ยว ที่น้องภาทำอยู่ช่วยประสานตรงนี้ โดยการท่องเที่ยวจะมีสำนักใหม่อีกหนึ่งสำนักเพื่อจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนในปีงบประมาณ 54 นี้ โดย ณ วันนี้เค้ามาร่วมเรียนรู้กับพี่น้องที่ทำท่องเที่ยวโดยชุมชนทั่วประเทศ ซึ่งไม่หมดนะครับ เรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีมิติการเรียนรู้หลายมิติ ทั้งมิติชุมชน แต่ผมว่ามิติที่ดีคือการที่ เยาวชนเข้ามาขับเคลื่อน ทำปรีอให้เยาวชนร่วมอนุรักษ์ ร่วมเป็นมัคคุเทศก์ที่บอกเล่าเรื่องชุมชนและการอนุรักษ์ของที่นี่

กิจกรรมแลกเปลี่ยนการท่องเที่ยวชุมชน และข้อเสนอแนะด้านการท่องเที่ยวต่อทมิวิจัย

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำเที่ยว ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะต่อทีมวิจัย ต่อชมรม ในการปรับปรุง
การจัดกิจกรรมนำเที่ยว ต่อไปในอนาคต

วันที่ 26 กันยายน 2553

ในยามเช้า เมื่อนักท่องเที่ยวทดลอง ตื่นแล้ว ทำกิจวัตรส่วนตัว แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าบ้าน (บ้านพักโฮมสเตย์) ทานอาหารเช้าร่วมกัน เวลาประมาณ 7.00 – 8.00 น ที่บ้านพักแต่ละหลัง จากนั้นเจ้าของบ้าน แต่ละหลังมาส่งนักท่องเที่ยว ณ.ที่ทำการชมรมฯ เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันในวันที่ 2

@@@ เมื่อถึงที่ทำการชมรมฯ ก็ได้ให้นักท่องเที่ยวทดลอง ตอบแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ และ ข้อเสนอแนะในด้านที่พักโฮมสเตย์ ตลอดจนเล่าความรู้สึกที่ได้มาพักสะท้อนความคิดเห็นต่อการให้บริการของ โฮมสเตย์ชมรมภูผาเพชร(มีในรายละเอียดรายงานการประชุมสรุปทดลองนำเที่ยว)

ทีมวิจัย จ.สตูลพูดคุยกัน >> การท่องเที่ยวที่ภูผาเพชรมีจุดขายอย่างไร?

- หาดเลี้ยว มีจุดอันตราย
- สนุก ตื่นเต้น
- ระยะเวลาเหมาะสม
- ทำให้เห็นความสามัคคี
- มีจุดพัก
- น้ำใสสะอาด เย็น
- มีความปลอดภัยสูง
- มีผลไม้ท้องถิ่นรับประทาน

ข้อเสนอ

- ให้มีป้ายบอกพันธุ์ไม้
- เพิ่มจุดพักและบอกให้ชัดเจน
- เขียนป้ายบอกจุดเสี่ยง
- ให้มีของว่างขาย เช่น ผลไม้ ระหว่างทางท่องเที่ยว
- มักคุเทศก์ควรให้ความรู้ระหว่างเดินทางด้วย

นักท่องเที่ยวทดลองตอบแบบสอบถามและให้ข้อคิดเห็น

ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการให้บริการโฮมสเตย์

ในช่วงเช้านี้ ทีมวิจัยต้องปรับเปลี่ยนเวลา เนื่องจากนักท่องเที่ยวทดลองจากชุมชน โลกพะยอม ค.ละงู อ.ละงู ที่มาสมทบ ซึ่งเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนจากต่างประเทศ มาอยู่ที่ชุมชน โลกพะยอม ซึ่งจะมาร่วมทดลองนำเที่ยวในวันนี้ และให้คำแนะนำ ทำให้ทีมวิจัยต้องรอนเวลาเกือบ 9.30 น

นักศึกษาแลกเปลี่ยนจากต่างประเทศจึงมาถึง

ประธานชมรมฯ กล่าวต้อนรับ กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการทดลองนำเที่ยวให้นักศึกษาซักถามจนเข้าใจ และให้ทุกคนแนะนำตนเอง.

การชวนพูดชวนคุยหยุดลงชั่วคราว เนื่องจากทีมนักท่องเที่ยวต่างชาติได้เดินทางมาถึง และได้แนะนำตัวเอง มี ยาโคบ มาจากเยอรมัน ...จากเบลเยียม สตีฟ มาจากเบลเยียม บ๊อบบี้มาจากสกอตแลนด์ โดนัส มาจากเยอรมัน และอาลิฟ ไกด์จากสมาคมคหาลา หลังจากนั้นได้มีการสอบถามพูดคุยกันถึงที่มาที่ไปของชาวต่างชาติที่เข้าร่วมในวันนี้ โดยมีบังเผด็จเป็นผู้อธิบาย

บังเผด็จ : ผมขอเล่าที่มาที่ไปของนักศึกษา ทุกชุมชนถ้าทำแบบโคกพะยอม ผมคิดว่าเค้าจะไป นี่เป็นรุ่นที่ 3 รุ่นแรกพูดไทยไม่ได้ แต่ก็พูดได้เขียนได้และกลับไปสอนภาษาให้กับคนในชุมชนเค้าได้ นี่เป็นรุ่นที่ 3 ซึ่งบางคนอยู่ 1 ปี 9 เดือน และ 3 เดือน สิ่งที่ชุมชนได้รับคือ นักเรียนได้เรียนรู้ภาษา ที่เค้าได้มาที่นี่เพราะเราดูแลทรัพยากรชุมชน 5-6 ชุมชน ดูแลทรัพยากรตั้งแต่ปี 2546 และปี 2549 เราได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว วันนี้ทำไมชาวต่างชาติ และชุมชนต่าง ๆ ได้รู้จัก ผมเคยสัมภาษณ์ว่าเหตุผลที่เค้ามานี่เพราะอะไร เพราะดันโก่งกางสองต้นที่อยู่ในเว็บไซต์ เค้าบอกว่าที่เค้าไม่มี ผมเสียค่าที่เค้าไม่ได้มาลองแก่ง ถ้าได้มาเค้าจะบอกได้ว่าชมรมภูผาเพชรควรเป็นพันธมิตรกัน ๆ และเค้าจะอีเมลล์ไปบอกเครือข่าย นี่ก็เป็นสิ่งที่ทำให้ชุมชนเราเดินได้ เพราะเค้ามาในเรื่องของสิ่งแวดล้อม เรื่องการอนุรักษ์ และภาวะโลกร้อนที่นี้ก็เช่นเดียวกัน นี่แหละครับเมื่อเราเป็นเครือข่ายร่วมกันแล้ว เราจะทำปรี๊อให้เด่นชัดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้ชาวต่างชาติได้เข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิตและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

หลังจากนั้น...คุณจรรยาได้แจ้งโปรแกรมท่องเที่ยวต่อไป ซึ่งจะไปที่ไหนต่อที่ทับของชาวปามันนิ โดยก่อนไปได้นำเสนอเรื่องราวของชาวมนันถึงชื่อเรียกของมนัน ซึ่งแปลว่า “คน” เป็นคำที่เค้าใช้เรียกตนเอง นอกจากนี้ยังมีชื่อเรียกตามที่คนอื่นเรียก เช่น ซาโก เซมัง โอรังอัสนี นิกริโต ก้อย สุกอย และอีกหลายชื่อ ทั้งนี้ได้แนะนำชุมพล ซึ่งจะมาทำเรื่องภาษาของชาวมนัน โดยที่ผ่านมามีนักวิชาการอีกหลายคนที่ได้เข้ามาศึกษาภาษาของกลุ่มนี้ นอกจากนี้คุณจรรยาได้พูดถึงคำที่ใช้เรียกชาวมนันว่า “เซมัง” แปลว่า ลิงหรือค่าง ซึ่งนักวิชาการต่างประเทศใช้และส่งผลต่อเนื่องมายังนักวิชาการ นักมานุษยวิทยาของไทย ว่า เป็นคำที่ใช้ในเชิงดูถูกเหยียดหยาม เป็นคำที่ “คนนอก” ใช้เรียกชาวมนัน เป็นการเหยียดชนชั้น ขณะที่เค้าเรียกตัวเองว่า “มนัน” หมายถึง มนุษย์ จากนั้นได้นำเสนอเรื่องราวของกลุ่มเผ่าหว่าง (พื้นที่ภูผาเพชร) ที่คุณจรรยาได้เข้าไปศึกษาในปีที่ 2549 โดยมนันกลุ่มนี้อยู่อาศัยแบบดั้งเดิม และนอกจากกลุ่มภูผาเพชรแล้ว ยังมีกลุ่มวังสายทอง ลาวปรา หุ่นหว้า หุ่นนัย ซึ่งตั้งถิ่นฐานในเขตจ.สตูล ส่วนที่จังหวัดตรัง มีหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มพ่อแก่ไข กลุ่มคลองตง ส่วนจังหวัดพัทลุงมี 2-3 กลุ่ม เช่น ที่ทับทูนาริ ตะโหมด โดยภาษาของกลุ่มมานิสมีหลายภาษา ซึ่งกระจายอยู่รอบเทือกเขาบรรทัดในเขตจังหวัดตรัง พัทลุง และสตูล เมื่อสอบถามถึงภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของกลุ่ม กลุ่มรอบเทือกเขาบรรทัดจะใช้ภาษาเดียวกันในการสื่อสาร คือ ภาษามันนิ แต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างทางด้านภาษาไม่เกิน 5% ทั้งนี้จำนวนชาวมนันในบริเวณเทือกเขาบรรทัดมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 300 คน

ชาวมนันดำรงชีวิตแบบแบกหามของป่า ล่าสัตว์ ชีวิตอิสระ รักสันติ อย่างไรก็ตามเมื่อสภาพป่าเปลี่ยนแปลงไป มีการบุกรุกป่ามากขึ้น แหล่งอาหารป่าอันอุดมของชาวมนันถูกทำลาย การหาของป่าจึงเป็นไปด้วยความยากลำบากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การดำรงชีวิตของชาวมนันเปลี่ยนแปลงไป บางส่วนต้องเข้ามาหาอาหารในชุมชน นอกจากนี้การตั้งถิ่นฐานของชาวมนันก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย จากเดิมที่มีการย้ายถิ่นฐานตามแหล่งอาหารป่าที่หาได้ในแต่ละพื้นที่ ก็เริ่มหันมาตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งมากขึ้น เช่น ที่คลองตง จ.ตรัง ซึ่งชาวมนันมีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง ขณะที่บางพื้นที่ยังคงดำรงวิถีชีวิตแบบเดิมดังที่ลาวปรา ภูผาเพชร และพัทลุง

การดูแลให้ความช่วยเหลือชาวมนันของชุมชนได้ร่วมมือกับหลายหน่วยงาน ทั้งในเรื่องภาษาและวัฒนธรรมซึ่งร่วมกับสถาบันวิจัยภาษาฯของม.มหิดล และการดูแลเรื่องสิทธิร่วมกับบางกอกคลินิก

สุดท้ายคุณจรรยาได้เน้นย้ำการเข้าเยี่ยมชมทับของกลุ่มมานิสว่า เราต้องเป็นผู้ทำให้เค้าเกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง โดยได้วางกฎกติกาไว้ดังนี้

1. เอื้ออาทรต่อกัน
2. พูดยาสุภาพ
3. ไม่ควรขอสั่งของใดๆจากชาวมนัน
4. การเข้าทับต้องขออนุญาตก่อน
5. ถ่ายรูปแต่พอเหมาะ

หลังจากนั้นนำหมี่ แนะนำการเตรียมตัวและการเดินทาง...

คุณดำรง : วิธีการไปต้องขีรถก่อน แล้วจึงเดินเข้าไป การเดินทางครั้งนี้เหมือนเป็นการเดินป่า เรื่องรองเท้า ผู้หญิงรองเท้าส้นสูงอย่าใส่ จะมีการลงห้วยขึ้นห้วย การเข้าถ้ำรองเท้าส้นสูงไม่ควรใส่เพราะจะตกในร่องสะพานจะลำบาก โดยจะเดินทางด้วยรถกระบะสามคัน เดินทางไปทับเงาะประมาณ 1 กม.

จากนั้น กรรมการชมรมภูผาเพชร ผู้รับผิดชอบด้าน การนำเที่ยว “ ศึกษาวิถีชีวิตม้ง(ชาไก) ” และนำเที่ยวถ้ำ ภูผาเพชร ได้บรรยายให้ นักท่องเที่ยวด้วยดังนี้

นายจรูญ ทศกุล หัวหน้าโครงการวิจัย ได้บรรยายประกอบ Power point เรื่อง วิถีชีวิตม้ง(ชาไก) และข้อพึง ปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว ดังนี้

ได้บรรยาย เรื่อง วิถีชีวิตม้ง(ชาไก) ดังนี้

มีชื่อเรียกอันหลากหลาย

- เงาะ(Ngoh),เงาะป่า(Ngoh Pah),ชาวป่า(Chao Pah)

เป็นคำที่คนไทยรู้จักมานานแล้วตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2 ประมาณ 180 ปีเป็นอย่างต่ำ

- **ชาไก(Sakai)** เป็นคำภาษามลายูที่ใช้เรียกกลุ่มชนพื้นเมืองพวกหนึ่งที่อาศัยอยู่ในตอนกลางของมาเลย์เซีย ตามศัพท์ ชาไก แปลว่า ทาส ไพร่ จี๊จ๋า ผู้อยู่ได้บังคับ
- **เซม้ง,เซี่ยมัง (semang)** มาจากภาษามลายู แปลว่า ค่างหรือลิงแขนดำชนิดหนึ่ง ตามความหมายที่ชาวมลายูเรียกนี้เป็นการดูถูกเหยียดหยาม เพราะใช้เปรียบเทียบกับสัตว์ป่า
- **กอย** ในพระราชนิพนธ์เรื่องเงาะป่า **ก้อย** คือคำที่ชาวเงาะใช้เรียกตัวเอง ส่วนคำว่า “**สไก**” นั้นน่าจะ เป็นคำเดียวกับ **ชาไก** ที่ใช้ในปัจจุบัน
- **มะนิ มัณนิ(Manni) มานี หรือ มะนิก (Maniq)** เป็นคำที่ชนพื้นเมืองเซม้งหรือนิกิริโตใช้เรียกตัวเอง โดยชนพื้นเมืองกลุ่มเซม้งในประเทศไทยเรียกตัวเองว่ามะนิ
- **โอรัง อัสนี (Orang Asli)** เป็นภาษาทางราชการของมลายูที่ใช้เรียกชนพื้นเมือง “ทุกกลุ่ม”
- **นิกริโต Negrito** มาจากภาษาสเปน ตรงกับภาษาอังกฤษว่า little Negro หมายถึง นิโกรเล็ก
- **พอล โยคิม สเคเบस्ता (Paul Joachim Schebesta)** เรียกชนเผ่าเซม้งในจังหวัดตรังและพัทลุง ว่า **ตอนกา (Tonga) มอส (Mos) หรือ ซอง**
- แต่พวกเขา อยากให้เราเรียกว่า

ชาวป่า หรือ มัณนิ

มัณนิ(ชาวป่า) ใช้ชีวิตในป่าเพื่อหาอาหาร รอยต่อ จ.พัทลุง จ.สตูล จ.สงขลา จ.ตรัง

มาอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทยราว 8,000-10,000 ปีมาแล้ว

ลักษณะทางกายภาพ

- ชนเผ่าม้งจะมีรูปร่างค่อนข้างเตี้ย ผิวคล้ำ(น้ำตาลเข้มอมดำ) ผมหยิก ขมวดเป็นฝอย คิดหนังสือศีรษะ จมูกแบนกว้าง ริมฝีปากหนา คล้ายนิโกร

วิธีการดำรงชีวิต

ที่อยู่อาศัย

ชนเผ่าม้งเป็นชนเผ่าที่อยู่อาศัยที่ใดไม่นานเกิน 15 วัน ดังนั้นที่อยู่อาศัยจึงถูกปลูกสร้างขึ้นง่ายๆหายๆ เป็นรูปเพิงหมาแหงน ด้านหน้ายกเสาสูงเสมอศีรษะ ด้านหลังติดพื้นดิน หลังคามุงด้วยใบไม้ ขนาดกว้าง× ยาวประมาณ 2×2 - 2×3 เมตร ชาวบ้านทั่วไปเรียกที่อาศัยของชนเผ่าม้งนี้ว่า **ทับ** แต่พวกเขาเรียกว่า

“ **ฮาย-ยะ** ”

การเลือกสถานที่พักอาศัย

หลักการเลือกสถานที่อยู่อาศัย

1. ความอุดมสมบูรณ์ของต้นไม้ป่าและสัตว์ป่า
2. มีแหล่งน้ำสะอาด ใกล้ลำธาร
3. ไม่ไกลจากแหล่งไม้ไผ่ตลอดที่ใช้ทำบ่อเลา
4. มีดินไม้สูงใหญ่ให้ร่มเงาไม่ร้อน
5. พื้นที่ไม่มีน้ำขัง
6. และในบริเวณนั้นจะต้องไม่มีผีร้ายหรือเจ้าที่แรง(สถานที่ที่ทำให้เจ็บป่วย)

มันนิ(ซาไก)จะก่อกองไฟไว้ในที่ตลอดเวลา

ในการก่อกองไฟอาจใช้ ไม้ขีดหรือไฟแช็คที่ได้จากหมู่บ้านหากอยู่ป่าลึกหรือไม่มีไม้ขีด
จะใช้ อุปกรณ์ก่อไฟแบบโบราณ เรียกว่า “ โขง ”

การอพยพโยกย้าย

ตามปกติชนเผ่ามันนิจะอพยพไปหาที่อยู่ใหม่ทุกๆ 7-15 วัน

พวกเขาจะย้ายทับเมื่อ

1. ที่ตั้งทับเดิม แหล่งอาหารหมด
2. ย้ายทับไปหาแหล่งอาหารใหม่ตามฤดูกาล
3. มีสมาชิกในกลุ่มตาย
4. สมาชิก เจ็บป่วยพร้อมกันหลายคน
5. เมื่อชาวบ้านมาของลูกพวกเขาไปเลี้ยง หรือถูกชาวบ้านรบกวน

การหาอาหาร

ชนเผ่ามันนิ พึ่งพิงอาหารในธรรมชาติ เป็นหลัก ในภาวะปกติชนเผ่ามันนิจะเก็บผัก ขูดหัวมันป่า และล่าสัตว์เล็กๆเป็นอาหาร (hunter-gatherers)
และบางครั้งก็ต้องพึ่งพาอาหารจากชุมชนหมู่บ้านนอกป่า โดยการแลกเปลี่ยนสิ่งของ หรือรับจ้างแรงงาน

เครื่องมือหาอาหาร

อุปกรณ์ล่าสัตว์

- กระบอกตุ๊ด (บอเลา)
- กระบอกใส่ลูกดอก (มะหนี่)
- ลูกดอก (บิล่า)
- ยางน่อง (ด็อก)
- หอก (ฮัด) ขวาน(ฮัด)
- พร้า (ปอล)
- ลูกดอก หรือที่พวกเขาเรียกว่า “บิล่า” เป็นอาวุธสำคัญ ใช้คู่กับบอเลาสำหรับยิงสัตว์

- บิล่า ทำมาจากไม้ทา หมาจเ (พืชตระกูลปาล์ม) ที่เหลาจนกลมมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ½ มิลลิเมตรยาวประมาณ 20 เซนติเมตร เลี่ยมปลายจนแหลม และชุบด้วยยาพิษ

เครื่องมือในการขุดหัวมัน-เก็บพืช-ผัก

1. ไม้หลั่ว ลักษณะเป็นไม้ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3-5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 60-100 เซนติเมตร ปลายข้างหนึ่งของไม้หลั่วจะเลี่ยม ปลายจนแหลม สำหรับขุดดิน เก็บมันป่า
2. ซ้อง เป็นอุปกรณ์ใส่ของที่ชนเผ่าม้งนิสะพายติดตัวไปทุกครั้ง เวลาออกเก็บพืชผัก เพื่อใส่พืชผักที่หาได้

การแต่งกาย

อดีตชนเผ่าม้งนิ เปลือยกาย และจะนุ่งห่มด้วยใบไม้เมื่อติดต่อกับชาวบ้าน ต่อมาเมื่อติดต่อกับชาวบ้านมากขึ้น จึงรู้จักนุ่งผ้า สวมเสื้อเหมือนชาวบ้าน
เจ้าหมู่บ้านจะแต่งตัวสวยงาม อยู่ในป่าอยู่น้อยขึ้น

การรักษาโรค

อดีตชนเผ่าม้งนิ ใช้ยาสมุนไพรที่เก็บจากป่าธรรมชาติมาใช้ในการรักษาโรค จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ ยาที่ได้จากพืชและยาที่ได้จากสัตว์

การปรุงยารักษาโรค ทำได้หลายวิธี เช่น การต้ม การบั้ง การฝนและตำ ปัจจุบันสมุนไพรในป่าธรรมชาติหายากขึ้น ประกอบกับมีความสัมพันธ์กับชาวบ้านมากขึ้น จึงทำให้รู้จักใช้ยาสำเร็จรูปที่มีขายในตลาดหรือร้านค้า มาใช้แทนยาสมุนไพรที่ปรุงเอง

คุณลักษณะที่น่าสนใจ

- เป็นชนเผ่าแห่งสันติ ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง
- มีความเอื้ออาทร มีการแบ่งปัน ไม่ว่าผู้แข็งแรงหรืออ่อนแอ
- ไม่โลภ ไม่สะสมและกักตุนรู้จักความพอเพียง
- รักอิสระในวิถีชีวิต เร่ร่อนไปในผืนป่า
- อยู่ในป่าโดยไม่ได้คิดครอบครองและทำลายธรรมชาติ

จำแนกกลุ่มภาษาของม้งนิ(ชาไก) ในภาคใต้

(ภาษาตระกูล Austroasiatic / กลุ่ม มอญ – เขมร (Mon – Khmer) / อัสนีเลียน(Aslian))

ม้งนิ(ชาไก)แบ่งกลุ่มตามภาษาที่พูด เป็น 4 กลุ่ม

1. กลุ่มแต้แน้น ใช้ภาษาแต้แน้น มีถิ่นฐานอยู่แถบจังหวัดพัทลุง-สตูล-ตรัง มีประมาณ 300 คน แต่พวกเขาเรียกภาษาของพวกเขาว่า “ภาษาม้งนิ”
2. กลุ่มกันซิว คือชาวเงาะที่ใช้ภาษากันซิว ได้แก่พวกที่อยู่แถบ อำเภอรารโต จังหวัดยะลา มีประมาณ 60 คน
3. กลุ่มตะเต๊ะ กลุ่มนี้ใช้ภาษาตะเต๊ะ อาศัยอยู่แถบอำเภอรือเสาะ อำเภอรเงะ จังหวัดนราธิวาส กลุ่มนี้มีประมาณ 40 คน
4. กลุ่มยะฮาย ใช้ภาษายะฮาย อาศัยอยู่บริเวณอำเภอแว้ง อำเภอสือคิรินทร์ จังหวัดนราธิวาส

ชาไกทิวเขานครศรีธรรมราช

หรือเทือกเขาบรรทัด มีประมาณราว -300 คน

ชาวกีวเขานครศรีธรรมราชหรือเทือกเขาบรรทัด ราว 300คน

- จังหวัดตรัง ท้องที่ อ. ปะเหลียน จ.ตรัง ประมาณ 80 - 100 คน
- จังหวัดสตูล ท้องที่อำเภอละงู ทุ่งหว้า ควนโดน และกิ่งอำเภอมะนัง ประมาณ 80-100 คน
- จังหวัดพัทลุง ท้องที่ อ. ป่าบอน ตะโหมด กงหรา ประมาณ 40-50
- จังหวัดสงขลา ท้องที่ อ. รัตภูมิ ประมาณ 10 คน
- อยู่ในพื้นที่ป่ารอยต่อ,ชุมชนเมือง ประมาณ 40-50 คน

สภาพปัญหาของม้านิในปัจจุบัน

- พื้นที่ป่าไม้ถูกรุกรานจากสวนยางพารา และการบุกรุกพื้นที่ป่า ทำให้ขาดที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหาร
 - ยังไม่ได้รับสิทธิในฐานะพลเมือง(กลุ่มช่องโหว่ได้สิทธิ 3 คน) มีเพียงการทำทะเบียนประชากร
 - ขาดโอกาสในการศึกษาที่เหมาะสมกับวิถีชีวิต (มีผู้ได้รับการศึกษาน้อยมาก)
 - ไม่มีสิทธิในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย(กลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานถาวรแล้ว)
 - ยังขาดความรู้ด้านการรักษาพยาบาลและสาธารณสุข (ยกเว้นบางพื้นที่)
 - มีภาษา วิถีชีวิต วัฒนธรรมที่น่าสนใจ ขาดผู้ศึกษาและส่งเสริม
- และกำลังจะสูญหาย

หนทางในการลงความเป็นม้านิ(ชาไก)ไว้ในแผ่นดินไทย

- ร่วมกันรักษาป่าไม้ ให้คงความอุดมสมบูรณ์ ด้วยพรรณไม้และสัตว์ป่า กันพื้นที่ป่าไม้ให้ชัดเจน อย่าให้คนเมืองเข้าไปรบกวน
- ม้านิ(ชาไก) ที่ตั้งหลักแหล่งค่อนข้างถาวรแล้ว เช่น กลุ่มคลองตง กลุ่มเจ้าพะ กลุ่มหินจอก จ.ตรัง กลุ่มช่องจับ จ.สตูล ควรได้รับการกันพื้นที่ให้ได้อยู่อาศัยและประกอบอาชีพอย่างมั่นคง
- ชาวบ้าน คนเมือง ภาครัฐ ควรให้การยอมรับ ให้เกียรติว่า พวกเขา คือ พลเมืองผู้ร่วมผืนแผ่นดินไทย หน่วยงานภาครัฐ ควรเข้าไปให้ความรู้ ให้การดูแล ด้านต่างดังนี้
- ด้านการส่งเสริมด้านสุขภาพที่ดีทั้งแพทย์แผนใหม่และสมุนไพรดั้งเดิม แก่ ทารก เด็ก สตรีตั้งครรภ์ และชุมชนม้านิ
- สนับสนุนการศึกษานอกระบบที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของม้านิ เช่นการนับเลข การพูดภาษาไทยได้ การดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน
- การฟื้นฟูภาษาในภาวะวิกฤต ภาษาม้านิ จะทำให้ภาษาม้านิคงอยู่ สร้างความภาคภูมิใจให้กับม้านิ จะทำให้ม้านินิมีชีวิตรอดในสังคมได้ และจะทำให้เรียนรู้เรื่องราวต่างของม้านิได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ดร.ไพฑูรย์ ดวงจันทร์ ผู้อำนวยการสถาบันทักษิณคดีศึกษา

ผู้เขียนหนังสือ “ชาไก เจ้าแห่งขุนเขาและสมุนไพร” ให้สัมภาษณ์ หนังสือพิมพ์ทางไท

“.....ทางที่จะเป็น ไปได้ในการรักษาเผ่าพันธุ์ชาไกไว้ให้ยาวนาน

ก็ต้องพยายามรักษาผืนป่าให้คงความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด

ขณะเดียวกันก็ต้องแบ่งพื้นที่ป่าให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้ชาวบ้านเข้ามารุกราน

และที่สำคัญคนเมืองต้องให้ความเป็นเพื่อนมนุษย์กับเขา เข้าใจ

เคารพสิทธิ ไม่ถูกเหยียดหยาม
 เพื่อให้เขามีความภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง
 และรักษาเผ่าพันธุ์ของตัวเองไปให้นานที่สุด..
 แต่ในกรณีพื้นที่วัฒนธรรมชาวกูยวัฒนธรรมคนเมืองรุก
 ล้ำเข้าไปมาก เราก็จำเป็นต้องให้การศึกษากับพวกเขา
 เพื่อให้เขาได้รู้เท่าทัน และรู้จักปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ได้
 แต่ทั้งนี้ก็ต้องทำในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป และต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตพวกเขา....

หลังจากบรรยายเสร็จสิ้น ได้ให้นักท่องเที่ยวทดลอง ชักถามจนเข้าใจดีแล้ว จึงได้ให้กรรมการชมรมเต
 ริมรถยนต์จำนวน 4 คัน นำนักท่องเที่ยว เดินทางจากชมรมฯ ไปยังเส้นทางสายสู่หน่วยพิทักษ์ป่าภูผาเพชร
 เมื่อถึงบริเวณไร่ 14 ซึ่งเป็นบริเวณสวนยางชาวบ้าน ก่อจรดยนต์และเดินเท้าเข้าป่าไปตามทางเท้าในป่า
 ข้ามลำห้วย สู่ท่มันนิ(ชาไก) กลุ่มไอ้เผ่าแซ ภูผาเพชร

มันนิ(ชาไก) กลุ่มไอ้เผ่าแซ ภูผาเพชร
 เมื่อคณะเดินทางไปถึง ก็เจอกับกลุ่มมัน
 นิ(ชาไก) กลุ่มไอ้เผ่าแซภูผาเพชร
 สมาชิกกลุ่มอยู่กันครบ ด้วยทางกลุ่มรู้
 แล้วว่าคณะที่มวิจัยภูผาเพชรจะมาเยี่ยม
 เยียนในวันนี้ โดยทีมวิจัย “ไอ้เผ่าเซต
 (นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ)” ผู้ซึ่งสนิทสนม
 และได้รับการยอมรับจากทางมันนิ(ชา
 ไก)เป็นอย่างสูงเป็นผู้ประสานงานไว้

แล้วตั้งแต่เมื่อวาน ทางคณะนักท่องเที่ยว ได้เรียนรู้วิถีชีวิต ชักถามมันนิ(ชาไก) ทำให้มีความรู้และความ
 เข้าใจเห็นใจในเพื่อนมนุษย์คือ มันนิ(ชาไก) ยิ่งขึ้น ได้ให้ของที่นำมาฝาก เช่น ข้าวสาร อาหารและเสื้อผ้า แก่
 มันนิ(ชาไก) กลุ่มนี้ บางคนก็ให้เงินซื้ออาหารด้วยรู้สึกเห็นใจในเพื่อนมนุษย์ผู้อยู่ป่า

จากนั้น เวลา 11.00 น ออกเดินทางจากทับมันนิ(ซาไก) ภูผาเพชร สู่อำเภอภูผาเพชร ว่าจะได้เข้าถ้ำก็เป็น เวลา 11.30 น ทางคณะนักท่องเที่ยว มีกรรมการชมรมคอยดูแล และมีมัคคุเทศก์ จากอำเภอภูผาเพชร คอย บรรยาย ภายในถ้ำตลอดเวลา ค่าบริการภายในถ้ำ ค่าธรรมเนียม คนละ 30 บาท ค่าไฟฉายคนละ 20 บาท

มัคคุเทศก์และกรรมการชมรมได้นำนักท่องเที่ยวชมถ้ำภูผาเพชรและชมห้องต่างๆที่มีความสวยงาม เนื่องจากมาขึ้นถ้ำช้าเกือบเที่ยง การนำเที่ยวถ้ำเสร็จเมื่อ 13.00 น ซึ่งเลยเวลาอาหารไปแล้ว 1 ชั่วโมง ทำให้นักท่องเที่ยวทลลงหิวมาก ต้องซื้อขนมหน้าถ้ำกินรองท้อง สาเหตุที่ล่าช้าเพราะตอนเช้าต้องรอ นักท่องเที่ยว ทลลงนักศึกษาจากต่างชาติชุมชน โศกพะยอม

จากนั้นเดินทางมารับประทานอาหารเที่ยงร่วมกันที่ ชมรมภูผาเพชร ซึ่งคณะแม่บ้านในชุมชนเป็นผู้ จัดเตรียมให้ ...

ช่วงบ่าย หลังจากรับประทานอาหารเสร็จแล้ว

ก็ได้เปิดเวทีอีกครั้งในช่วงบ่าย ได้ให้นักท่องเที่ยวทลลง สะท้อนความรู้สึก จากการทลลงนำเที่ยว โดยทุกคน ต่างก็ช่วยให้ความคิดเห็นในทางสร้างสรรค์ ประสาพี่น้องจากเครือข่ายการท่องเที่ยว โดยชุมชน ซึ่งข้อมูลทั้งหมด ทางทีมวิจัยจะนำไปปรับปรุงในการดำเนินการของชมรมต่อไปในอนาคต

สะท้อนความคิด ความเห็น ความรู้สึก

คุณจรรยา : เราได้ร่วมกิจกรรมมา 2 วัน 1 คืน ภายใต้การสนับสนุนของกองทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ สกว. เพราะภูผาเพชรเป็นจุดแบ่งระหว่างสตูลและตรัง เราจึงขึ้นตรงกับทางตรัง เพราะว่าเราเป็นเขาไม่มีเล ขอเชิญทุกท่านเข้ามาพูดคุยกัน ต้องขอบคุณที่ร่วมกิจกรรมมาโดยตลอด ผมขอเชิญประธานทำหน้าที่ต่อ คุณดำรง สุดเป็น

คุณดำรง : ขอขอบคุณมากที่มาร่วมกิจกรรมวันนี้ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชรและการทำวิจัยของชมรม ผมอยากให้พี่น้องเครือข่ายออกมาสะท้อน เป้าหมายของชมรมคืออยากให้พี่น้องมาเติมเต็ม เพื่อเราจะได้พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวที่ถูกต้องถูกทางต่อไป เพราะบางสิ่งบางอย่างที่ชมรมภูผาเพชรไม่มี แต่ทางพี่น้องชุมชนอื่นเขามี อยากให้มาช่วยเติมเต็มตรงนี้ เพื่อเราจะได้ปรับปรุงไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็สองวันกับหนึ่งคืนเราก็คุยกันมากแล้ว ตอนนี้ดีสองกว่าแล้ว ก็ขอเชิญพี่น้องครับ

โดนัส : ขอขอบคุณสำหรับการต้อนรับอันอบอุ่น รู้สึกดีใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมวันนี้ การท่องเที่ยวที่เข้าถึงชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่ดีกว่าในรูปแบบอื่น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้พูดคุยกับชาวบ้านจริง ๆ อาหารที่นี่ก็อร่อยมาก ขอขอบคุณครับ

บ๊อบบี้ : รู้สึกประทับใจที่ชาวบ้านที่นี้ช่วยกันดูแลสิ่งแวดล้อมที่มีในหมู่บ้านตัวเอง ขอขอบคุณที่ได้ให้มาร่วมกิจกรรมในสถานที่สวยงามที่นี้ ขอขอบคุณครับ

บังเผด็จ : ขอสวัสดิ์ทุกคนครับ วันนี้ก็รู้สึกภูมิใจที่ว่า ชาวต่างชาติได้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ เค้าจะกล่าวเสมอเลยว่าชุมชนมีเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของแต่ละชุมชน วิถีดั้งเดิมของชุมชน เพราะต่อไปการท่องเที่ยวโดยชุมชน ถ้าเรามองแล้ว สำหรับชาวต่างชาติที่มา เป็นการท่องเที่ยวที่ชาวต่างชาติให้การสนับสนุนในเรื่องของการอนุรักษ์ ป่าต้นน้ำ เรื่องขยะ เพราะประเทศของเค้ามีปัญหาเรื่องนี้มาแล้ว ทั้งอุทกภัย วาตภัยหรือภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในประเทศเค้า เค้าก็ไม่อยากให้ประเทศเราเหมือนประเทศเค้า เค้าจึงไปสอนเยาวชนในโรงเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อม และมาวันนี้เค้าก็ได้สัมผัสชุมชน โลกพยอม และได้มาสัมผัสที่นี้ ต่อไปเค้าจะได้เรียนรู้ทั้งสิบชุมชน และต่อไปเค้าจะกลับไปบอกเล่าให้เพื่อนและญาติพี่น้องได้รู้ว่าเมื่อมาเที่ยวต้องไปเที่ยวชุมชนไหน นับว่าโชคดีที่เค้าได้มาร่วมกิจกรรมวันนี้

นุ้ย จิตชื่น ชุมชนนาทอน จ.สตูล : รู้สึกภูมิใจ ยินดีมากที่ได้มาร่วมกิจกรรมทั้งตรงและสตูล รู้สึกว่าเราร่วมมีความสมัคคีกันดี การต้อนรับของชุมชนภูผาเพชรก็ดีมากครับ การนำเที่ยวเป็นขั้นตอน ต่อไปข้างหน้า 20 เครือข่ายทำพื้นนี้ก็จะติดต่อไปข้างหน้า ผมก็ไม่มีอะไรมาก เพราะของผมนเองก็ยังไม่เกิดแบบนี้ที่ ต่อไปคงเกิดผมมาอยู่เครือข่ายตั้งแต่ปี 48 แต่ก็ยังไม่เกิดนั้นแหละ แต่ก็พูดได้ว่าทุกคนยังไม่ทิ้งผม มีก็โทรไป ชุมชนไหนก็โทรไปหา ผมก็มา ของผมต่อไปคงเกิด เพราะเดี๋ยวลูกหลังก็ยังมี แต่มันยาก เพราะจิตอาสาตัวนี้มีไม่มากในชุมชนต่าง ๆ อยากฝากว่าให้พวกเราไปปลูกฝังเด็กที่มีจิตอาสา แล้วเลือกขึ้นมา ผมขอขอบคุณทุกคน สวัสดิ์ครับ

... : ผมก็มีความรู้สึกอยากบอกกับทุกคนอย่างจริงจังว่า ก่อนหน้าปี 49 ก่อนที่ผมทำงานวิจัยและหลังทำวิจัยไปแล้ว ผมได้ตรงนี้ ตอนที่ผมทำงานวิจัย ผมก็รู้ว่าผมอยู่ป็นปรือ และเมื่อทำงานวิจัยแล้ว ก็รู้ว่าต้องทำอะไรต่อไป แต่สิ่งที่ผมไม่คาดไม่นึกมาก่อน คืองานวิจัยที่มีขอบเขต 18 เดือน ซึ่งคิดว่าหลัง 18 เดือนคงเสร็จกันไป นั่นคือความรู้สึกของผมตอนนั้น แต่ในที่สุดหลังจากปิดโครงการแล้ว สำนึกมันตามมา มันมากมายถ่ายทอดมากกว่าขณะทำวิจัยด้วยซ้ำ เพราะช่วงทำวิจัยเรามีกิจกรรมเราทำไปตามกิจกรรม กิจกรรม 11 กิจกรรมเราทำกันหมดภายในขอบเขต 18 เดือน แต่พอจบ สิ่งที่ไม่คิดว่าจะได้คือ การท่องเที่ยว และได้เรื่องของฐานเรียนรู้ และสิ่งที่ตามมาอีกอย่างก็ภาคภูมิใจอย่างสุดซึ้ง คือ ผมได้บริหารจัดการป่าชุมชนโดยชุมชน ซึ่งได้รับอนุมัติเมื่อปีที่แล้ว และปีนี้ได้อีก นั่นคือสิ่งที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย เพราะฉะนั้นผมคิดว่าทุกท่านที่ผ่านงานวิจัยมาแล้ว ความรู้สึกคงเช่นเดียวกับผม ผมไปที่ไหนก็จะพูดว่า จังหวัดสตูลมีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ จาก 11 ชุมชน มีถึง 5 ชุมชนต้องอยู่ระแวกป่าชายเลน จึงทำโครงการป่าชายเลนเข้าแผน และได้เสนอไปยังจังหวัด ขอให้ผู้นำท้องถิ่นระดับจังหวัดให้จังหวัดสตูลเป็นต้นแบบด้านการอนุรักษ์ป่าชายเลนด้วย ณ วันนี้เรามาเป็นเครือข่าย อยากให้ทุกท่านช่วย ๆ กัน ถ้าเราช่วยกัน ผมเชื่อว่าจะสัมฤทธิ์สิ่งที่เราต้องการ ขอขอบคุณครับ

บังจำปา : ถ้าผมแนะ เรื่องอาหาร ถ้าเน้นเป็นผักให้มากจะดีกว่า เน้นผักพื้นบ้าน ไม่จำเป็นต้องไ้ผักพันธุ์ อาจเป็นของป่า ๆ เช่น ลูกนึ่ง ลูกเดือย หอยขม หอยโล๊ะ และกิจกรรมอาจมีการสับเปลี่ยนกัน เช่น กิจกรรมราก็ไม่อาจจะมาก่อนกิจกรรมล่องแก่ง ผมติดใจอยู่สิ่งหนึ่ง ที่จังหวัดสตูลนี้แหละ เพราะถ้าภูผาเพชรผมได้มาเที่ยวเป็นหนแรก แต่ได้ไปเที่ยวถ้ำอื่นหลายแห่ง ผมคิดว่าแค่นี้ได้แล้ว ผมเชื่อว่าพระผู้เป็นเจ้ายังซ่อนหลายสิ่งไว้ในเขา ที่เราเห็นว่าเป็นเพียงหินก้อนเดียว แต่ที่จริงมีสิ่งสวยงามอยู่มาก ถือว่าเป็นเรื่องโชคดีที่ได้มาค้นพบสิ่งเหล่านี้ อะไรก็แล้วแต่อย่ามองว่าเราทำไม่ได้ น่ว่าพื้นนั้น น่ว่าพื้นนี้ แต่จริง ๆ มันไม่ได้พื้นนั้น เราต้องไปสัมผัสแลกก่อน

ชุมชนเกษตรรี : ขอบคุณครับ เจอกันรอบสอง รอบแรกคุญไปนิคเรื่องการล่องแก่ง รอบสองอยากพูดเตือนอย่างใจจริง ไม่ได้เพื่อติหรือทำลาย จริง ๆ เราทำเครือข่าย เราต้องการการเชื่อมโยง และต้องการส่งต่อนักท่องเที่ยวที่มาที่ชุมชนต่าง ๆ มายังที่นี่ ที่นี้มีความพร้อมทุกอย่าง และมีศักยภาพพร้อมสมบูรณ์แบบ แทบจะไม่มีอะไรขาดตกบกพร่อง แต่อยากให้คำแนะนำว่า หากต่อไปเราต้องรับนักท่องเที่ยวที่เป็นมุสลิม หนึ่ง บ้านที่มีสุนัขอยู่ และมีนักท่องเที่ยวที่เป็นมุสลิม เราต้องหาเครือข่ายที่เป็นมุสลิมมาร่วมกับเราด้วย ต้องหาทีมงานที่เป็นมุสลิมด้วย เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มาจากสามจังหวัดหรือจากสตูล หรือว่าจากสงขลา หรือจังหวัดอื่น กทม.เอง เช่น หมู่ที่ 9 มีประมาณ 20 ครัว เราจึงให้สักสิบครัวหรือสิบห้าครัว ถือว่าโอเคแล้ว นั้นอันดับแรก เพื่อต้องการรองรับเมื่อแปลหลังสิบหลังที่มีอยู่เต็ม หรือไม่สามารถรับได้ในกรณีนี้ อาจเพราะความละเอียดอ่อนในการปฏิบัติศาสนกิจ ข้อปฏิบัติในวิถีชีวิตของชาวมุสลิม นั้นคืออันดับแรก สอง ถ้าทีมงานที่นี้หลักเลียงไม่พื่นที่จะต้องรับที่นึ่งที่เป็นทัวร์ชาวมุสลิม อันดับแรกหนึ่ง ต้องมีแม่ครัวที่เป็นมุสลิมให้ชัดเจน แยกภาชนะให้ชัด สุนัขหรือหมูแยกไว้ เราอาจสากลไม่มีปัญหา แต่สำหรับข้อนี้บางคนถือว่าเป็นข้อรังเกียจของเค้าได้ เพราะฉะนั้นชมรมตรงนี้เรามีอะไรเราเปิดใจกัน บางสิ่งบางอย่างมองข้ามไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเราสามารถปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ อันดับต่อไป เกี่ยวเนื่องกับการสร้างสัณคิ ต้องเตรียมศาลาหรือที่ละหมาดให้เค้า สัณคิ ฃเองก็เตรียมที่ไว้แล้ว แต่ยังไม่ได้สร้าง นอกเหนือจากนั้นก็ไม่มียอะไร เพราะทุกสิ่งทุกอย่างสมบูรณ์แล้ว ฃก็ขอขอบคุณสำหรับการต้อนรับที่เป็นกันเอง เหมือนเครือญาติ ส่วนสิ่งที่เครือข่ายต้องทำ หรือแก้ไข เราก็ต้องช่วยกันทำช่วยกันแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้การขับเคลื่อนในองค์กร ในชุมชน เป็นไปด้วยความราบรื่นไม่มีอุปสรรค และไม่มีข้อโต้แย้งเรื่องศาสนาเกี่ยวข้องกับ

บังเผด็จ : ผมขอเดิมนิดนึ่งว่า สิ่งที่เราทำการท่องเที่ยว และอยากให้ชุมชนมีส่วนร่วม ฃจะพูดเรื่องอาหารสัณคิ เรามีทุนทางธรรมชาติพร้อม น่าจะมีอาหารเมนูจานเด็ด เมื่อไปล่องแก่งแล้วได้ไปกินอาหารจานเด็ดที่นั่น ก็เป็นสิ่งที่ดี หรือ อาจเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ ในป่ามีหอยกกล้วย น่าจะเอามาทำเป็นอาหาร หรือ ปลีกกล้วย และถ้าเรา ฃมรงค์ในเรื่องขยะ เวลาเราหุงข้าวเรามีเงาเป็นแบบอย่างในการหุงข้าวใช้บอกไม้ นี้น่าจะเป็นเอกลักษณ์ที่ดี อย่าง เราอาจจะตั้งภูมิปัญญามาเป็นเอกลักษณ์ในการท่องเที่ยว สิ่งที่สอง กฎระเบียบชุมชน เวลาเราไปท่องเที่ยว จะมีป้ายบอกระเบียบของที่นั่น เราก็จะได้รู้ นี้อคือสิ่งที่สอง ส่วนการท่องเที่ยวถ้า ฃมองแล้วว่าการจัดการถ้า ถ้าเราไปที่อื่น จะมีเจ้าหน้าที่อุทยาน เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เข้ามามีส่วนร่วม แต่ที่นี้มีจุดเด่นคือ มีชาวบ้านเข้ามาบริหารจัดการเอง ก็ได้ส่วนหนึ่ง ในความคิดผม อนาคตควรเป็นพี่เลี้ยง ฃว่าการบริหารจัดการ ชาวบ้านทำได้มัย เรื่องขยะเหมือนกัน ก็เป็นสิ่งที่ดีตรงนี้ แต่ถ้าที่อื่นอปพร. อนาคต.เค้าจะตั้ง หรือหน่วยกู้ภัย กู้ชีพ จะมาเข้ากับที่นี้มัย ผมแล แล้วคนในชุมชนจริง รายได้ได้เข้าสู่ชุมชนจริง ๆ อีกทั้งได้พัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนเรื่องประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ชุมชน ประวัติศาสตร์ที่นี้ ซึ่งน่าจะมีแผนพับ อยากจะมี เพราะบางทีพอใครไปท่องเที่ยวบ้านผม ฃก็จะพูดเรื่องภูเขาเพชรได้หมดเลย ถ้าเรามีข้อมูลตรงนี้ เราสามารถพูดได้ อีกอย่างคือ โปรแกรมการท่องเที่ยว น่าจะมีการชมกัน เพื่อให้ นักศึกษาได้มาแลพื่นร่นกพื่นรู้ไม้ ผมว่าศักยภาพของคนในชุมชนตรงนี้มีอยู่ เราอาจจะไปค้นและสามารถบอกได้เลยโดยหากมีข้อมูลเราสามารถบอกได้เลย ว่า สองวันหนึ่งคิน เที่ยวอะไร สามวันสองคิน เราจะเที่ยวอะไร และเรื่องยาสมุนไพร เช่น ลูกยาโหยของผมเอามาทำขนมคูกี้ก็ คือ ของที่มีในป่า ฃายเลน เอามาทำ เอามาพิสูจน์คุณค่าได้เลย ว่ามีการโบไฮเครตเท่าไหร มีโปรตีนเท่าไหร มาผสมทำขนมคูกี้ก็ ขนมทองม้วนแล้วเป็นพันปรีอ อยากจะรู้ตั้งแต่ต้น ว่าลูกยาโหยอยู่ในป่าพันปรีอ นี้นเป็นกระบวนการเรียนรู้ และ

เป็นทุนทางสังคมที่อยู่ในป่าที่เราหยิบมาทำให้เกิดประโยชน์ และเรื่องศูนย์เรียนรู้ในชุมชน นอกจากบ้านรากไม้แล้ว เรื่องยาสมุนไพรที่เรามี มีพันธุ์ไม้นานาชนิดที่เป็นสมุนไพร เช่น สมัยก่อน ผมว่าพวกคอมก็รักยาด้วยสมุนไพร นี่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เราต้องปลูกให้เป็นจุดเด่นให้ได้ หรือหัวเหล็ก นอกจากนั้นแล้วมีอะไรเลย ผมว่าสมุนไพรมีหลายชนิด อยากฝากให้ทางนี้หาวิธีการให้คนได้มาศึกษาเรียนรู้ด้วย นี่เป็นสิ่งที่ดี เพราะเราแลการศึกษา คนเมืองเข้าป่า คนป่าเข้าเมือง โรงเรียนระดับประถมบ้านผม เค้าให้ไปแลอุทยานหอย เพราะเค้ามีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ เช่นเดียวกันคนเมืองต่อไปมันต้องเข้ามาแลป่าชายเลน เข้ามาแลภูเขาเพชรและระบบนิเวศน์ที่นี่ ผมว่าสิ่งนี้เราน่าจะทำปรีอเพื่อรองรับ ผมก็ไม่มีอะไรมาขอแนะนำเพียงแค่นี้ก่อน

บังหมาด : ขอสวัสดิการซื้อขายสตูลและตรัง ประเด็นที่ดี ๆ ก็มีมากแล้ว แต่งานนี้ต้องการให้ดื่มไข่มาย นึกพยายามลองสะท้อนมุมมองที่ว่า ดีเพื่อก่อ ไม่ได้ดีเพื่อทำลาย ก็คือถ้ามอง ก่อนที่จะมีสองวันนี่ เท่าที่เห็น รู้สึกว่า การเตรียมความพร้อมของทีมเหมือนสะกด ๆ อยู่ ยังไม่ได้ราบรื่น รู้สึกยังขัด ๆ เช่น เรื่องการนำเสนอ ส่วนใหญ่ นำเสนอเรื่องข้อมูล แต่เรื่องกระบวนการที่เรามาถึงวันนี้ มันยังไม่เห็น ที่เราเดินทางมาตั้งแต่ปี 50 มันอยู่ปรีอเรามีปัญหาอุปสรรคอยู่ปรีอ นี่ก็ที่เรายังไม่ได้เห็น สองก็คือ เอกสาร น่าจะมีสัณนิศ สรุปลงให้เห็นสักแผ่นสองแผ่นให้กับผู้เข้าร่วม เพราะเมื่อวานทุกคนมีนมหมดว่า เราเค้าจะทำอะไรหลาว คือไม่รู้ เพราะเอกสารกำหนดการก็ไม่เห็น เอกสารข้อมูลก็ไม่เห็น ถึงพอท่องเที่ยวมันเร็ว อีกตัว คือ กิจกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ทับเงาะเป็นจุดขายของที่นี่เลย แต่ อยากให้เห็นกิจกรรมที่สัมผัสวิถีของชุมชน เหมือนกิจกรรมเก็บยาง ส่วนใหญ่จะไม่เห็นกิจกรรมสัมผัสวิถีชุมชน แต่จะเห็นกิจกรรมสัมผัสธรรมชาติ เช่น ถ้ำ ล่องแก่ง ซึ่งเป็นมาไม่นานที่ แต่ถ้าเป็นวิถีของภูเขาเพชรจะยังไม่เห็น อีกตัวยกตัวอย่างเส้นทางล่องแก่งอยากจะมีเพิ่มเติม น่าจะมีเรื่องเล่าระหว่างทาง เหมือนที่บังพงษ์บอกว่า เราจะทำปรีอให้ล่องแก่งต่างจากฝั่งวังสายทองนี้เลยเสนอว่า น่าจะมีเรื่องราว ผมเคยไปล่องแพที่ปากพนัง เค้าเล่าเรื่องโครงการพระราชดำริกับเรื่องราวในอดีต ซึ่งเค้ามีเยอะมากของปากพนัง ระหว่างทางจริงๆแล้วไม่มีอะไร ถ้าเปรียบกับของภูเขาเพชรเยอะกว่า แต่พอไปถึงหลุมเตาถ่าน เค้าสามารถเล่าได้ มีเพียงแค่อีสสองก้อน เค้าสามารถเล่าได้ ทำให้นักท่องเที่ยวปากห้อยได้ คือดังพูด นี่ก็คือ เรื่องเล่าระหว่างทาง หรือ อาจมีฐาน RC คือ ถ้ามาล่องแก่งที่ภูเขาเพชร น่าจะมีกิจกรรม ระหว่างทาง ล่องแก่ง 7 กม. คือน่าจะมี ผมมองว่าเรื่องเล่าทั้งหมดที่น้ำตั้งว่า น่าจะไปเสริมตรงนั้นได้มาย ระหว่างที่ล่องกินน้ำมีเรื่องเล่าได้มาย มันจะได้สัมผัสได้เรียนรู้ไปด้วยว่า ที่นี่ยังอยู่ปรีอ เรื่องวิถีชีวิตของคนที่นี่ ต่อไป เรื่องไกด์ ส่วนใหญ่แล้ว พี่บุญจะเป็นคนให้ข้อมูล ซึ่งเท่ากับเป็นคนนอก แต่ไม่ได้เห็นคนในชุมชนจริง ๆ ไม่ได้มองที่ถ่านะ เพราะถ่านะเป็นของอบต. แต่เรื่องล่องแก่ง เด็กพายเรืออย่างเดียว ถ้าให้ดินะ เด็กนั้นให้ข้อมูลระหว่างทางเลย ทั้งดูแลความปลอดภัยและให้ข้อมูล ต่อไป เรื่องที่พัก ผมคิดว่ามันไม่ใช่โฮมสเตย์อย่างที่ได้อ้อมมา คือ ได้สัมผัสวิถีของเจ้าของบ้าน ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับเจ้าของบ้าน ที่นี้เหมือนกับเราไปอนริสอร์ทหนึ่งหลัง แล้วมีคนมาขกเข้ามาให้ มีแต่คนอำนวยความสะดวก อีกรื่อง ทุกคนคอมเม้นท์มาแล้ว คือ เรื่องอาหาร อยากให้มีการกระจายรายได้ ถ้าเป็นแก่งไก่ อยากให้เป็นไก่งามเมือง หรือ อาหารอาจเป็นข้าวหลาม ดันแบบอาจไปแลกเปลี่ยนกับเงาะได้ อาหารพื้นบ้านมีอีกมาก ก็ลองทบทวนแล

ประชาสัมพันธ์เครือข่ายจังหวัด : ขอพูดสองเรื่อง คือ เรื่องแรก เรื่องถ้ำ เราเห็นคนที่มา ถ้ามามาก แต่ถามว่าสถิติที่เค้ามา เราวัดได้ส่วนไหน อะไรคือตัวชี้วัด อาจจะเป็นการลงทะเบียนก่อนเข้าถ้ำ หรือวิธีไหนก็ได้เพื่อให้เห็นเป็นตัวเลขของคนที่มาเที่ยว อีกเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องล่องแก่ง กำลังคิดว่าเรื่องรูปแบบเพื่อนก็เสนอไปแล้ว แต่ผม

เองก็เห็นด้วยว่า หากเป็นไปได้ระยะทางที่ใช้ในการล่องแก่ง เป็นระยะทางที่ยาวและใช้เวลานานมาก การลงเรือมีการบอกก่อนลงเรือ ตรงนั้นผมยอมรับ แต่เรื่องของท่า ท่าสุดท้ายน่าจะมีศูนย์ ๆ หนึ่ง ที่ดูแลเรื่องห้องน้ำ อีกเรื่องคือ เรื่องสมุนไพร ผมเชื่อว่าที่นี่ไม่แพ้ที่ไหนเลย อยากให้ศูนย์ปฐมพยาบาล ถ้าเราใช้สมุนไพรในศูนย์มาเยียวยาคนที่กำลังล่องแก่ง ก็จะเป็นวงจรเครือข่ายท่องเที่ยวที่จะช่วยสร้างในเรื่องของสมุนไพร เรื่องท่องเที่ยวก็น่าจะสมบูรณ์มาก ๆ ขอบขอบคุณครับ

กะโหม ขุมชนบุญบอย : ตอนนี้ทำวิจัยเรื่องป่าชายเลน ตอนแรกที่ทำในป่าชายเลนต้น โนนต้นนี้ไม่รู้จัก แต่เมื่อทำวิจัยได้เรียนรู้หลายสิ่ง รวมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์หมู่บ้านของเราด้วย ที่มาครั้งนี้ มาแล้วมีความประทับใจหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน การต้อนรับ มนุษย์สัมพันธ์ของที่นี่ เรื่องอาหารมีความเห็นเหมือนบ่อเจ็ดลูก อยากให้เน้นเรื่องผักมาก เพราะเรามาแต่เล อยากผัก

นส.เสาวลักษณ์ บ่นหา นักพัฒนาชุมชน อบต.เกาะสุกร : วันนี้มาแทนนายกฯ มาสองคน นี่ก็เป็นครั้งแรกที่มา เพราะเพิ่งย้ายกลับมาจากอยุธยาไม่เคยไปที่ไหนเลย ก็รู้สึกประทับใจมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องล่องแก่ง ไปดูพิพิธภัณฑ์รากไม้ ไปชมเงาะป่าซาไก และชมถ้ำภูผาเพชร ถ้าจะให้คอมเมนต์ เรื่องการล่องแก่ง บอกตรง ๆ ว่าเคยไปซาฟารีเวิลด์ ถ้าเป็นนักท่องเที่ยวหลายกลุ่ม และมีกลุ่มเด็ก ๆ ด้วย น่าจะมียะไรที่น่าสนใจมากกว่านี้ คือน่าจะใส่เอฟเฟ็กพวกเสียงสัตว์อะไรพวกนี้ และอาจมีสัตว์จริง ลิงจริง มันก็น่าสนใจ สำหรับคิดค้นนะคะ สำหรับคนอื่นไม่ทราบ ความคิดของแต่ละคนไม่เหมือนกัน แต่นี่เป็นความเห็นส่วนตัว อยากจะให้มาหลาย ๆ กลุ่ม ไม่เฉพาะผู้ใหญ่อย่างเดียว สำหรับสถานที่พัก ก็ประทับใจเจ้าของบ้าน อธิษาศัยดีมาก ๆ เลย แต่ถ้าให้ อยากให้เจ้าของบ้านพักได้พักกับคนที่มาเที่ยวด้วย เพราะจะได้สัมผัสและพูดคุยกันมากกว่านี้ ส่วนใหญ่ทุกคนจะพูดกันไปหมดแล้ว ก็แค่นี้ละ

คุณมานพ : จริง ๆ แล้วก็เหมือนกับที่ทุกคนว่า เราเคยพูดถึงเรื่องต่าง ๆ กันมาหมดแล้ว แต่ด้วยข้อจำกัดหลายอย่าง ตอนแรกที่เตรียม คนที่เตรียมไม่ได้เตรียมนำเสนอเรื่อง แต่ไปเตรียมถางคลองอยู่ ถางคลองสองสามวัน เพราะล่องแก่งเป็นคณะแรกที่ได้อีกครั้งหนึ่ง เพราะครั้งก่อนเราใช้ล่องแก่งทางโน้น เลยรถ ไม่ได้เคลียร์เส้นทาง เพราะไม่มันลัม หนนี้ก็ได้เคลียร์เส้นทางได้ตลอดเที่ยวครั้งนี้ หลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหาร และหลายความเห็น ทางทีมก็เอาเป็นข้อคิด เป็นความเห็น ก็ไม่ได้เห็นใจความคาดหวังของกลุ่มของทีม แต่โดยกระบวนการที่จะสร้างคนสร้างทีมขึ้นมา และด้วยภาระของทีมที่มีหน้าที่ประจำ เพราะเราบอกแล้วว่าเรื่องการท่องเที่ยวเป็นเรื่องกิจกรรมเสริม เพื่อสร้างความร่วมมือของคนในชุมชน ไม่ใช่เป็นกิจกรรมหลักเพื่อสร้างรายได้ และเป็นอาชีพ เพราะฉะนั้นก็พยายามร้อยคนให้ได้มากที่สุด โดยกิจกรรมเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นเยาวชนหลายคนเองก็เพิ่งเข้ามา ก็คิดว่าข้อแนะนำต่าง ๆ เป็นเรื่องดีมาก ๆ ที่ทางทีมต้องเอามาคิดกันและปรับปรุง หรือเอามาวางแผนในเรื่องราวเหล่านั้นให้เกิดการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ต่อไป แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องใช้เวลา เวลาในการสะสมประสบการณ์ และการเรียนรู้ และดึงคนจากหลาย ๆ ส่วนเข้ามาร่วมในการเรียนรู้ ผมคิดว่าคนในชุมชนเราจะให้เข้ามามีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมตรงนี้ สำหรับหลายเรื่อง เช่น เรื่องเรื่องราวในคลองที่หลายคนบอกหลายจุด หรือเรื่องมัลลเทศก์ก็ค่อย ๆ ขยับกันไป คิดว่าหลายเรื่องมีเรื่องเล่า ที่นี้มีเรื่องราวเยอะแยะ แต่ไม่ได้จัดออกมาเผยแพร่ เพราะโครงการกำลังดำเนินการอยู่ แต่เมื่อถึงระยะสุดท้าย ก็คิดว่าน่าจะเอาออกมาสื่อ อาจเป็นแผ่นพับให้กับนักท่องเที่ยว หรืออาจเป็นชุดความรู้ ย่อปรือให้คนได้เห็น ได้เรียนรู้ อย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการศึกษาและสอบถามกับทีม จริง ๆ ถ้าเราถามทีม ทีมจะรู้ เพราะอยู่ในพุง เพียงแต่ไม่ได้เรียบเรียงออกมาเป็นเอกสาร ซึ่งคิดว่า

ถ้าในโอกาสต่อไปได้ออกออกมาเป็นแผ่นพับก็คงจะดีขึ้น ในฐานะของคนที่เข้าร่วมเรียนรู้กับทีม ก็ถือว่าเป็นคำติชมที่ทีมต้องนำมาแก้ไขปรับปรุงกันไป เพื่อให้สมบูรณ์ที่สุด แต่ไม่มีอะไรที่สมบูรณ์ที่สุด แต่ค่อย ๆ ปรับไป ทำไป เรียนรู้ ทำไปบนฐานของชุมชน อีกส่วนหนึ่งคือใบประเมิน หลายท่านไม่ได้พูดถึงลงเขียนออกมา ผมคิดว่าตรงนี้จะป็นข้อมูลอีกส่วนหนึ่งที่จะนำมาปรับปรุง ก็ขอขอบคุณทีมที่มาเป็นนักท่องเที่ยวทดลอง หากเป็นนักท่องเที่ยวจริง ๆ ต้องปรับมากกว่านี้ ก็เป็นบทเรียน

พี่ตั๋ย : ของตั๋ยของมองในแง่ธุรกิจ เพราะว่าตั๋ยมองว่าถ้าเราทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนแล้ว พอต่อไปข้างหน้าเราไม่วางแผนว่าทำปรีโอให้ของที่ผลิตในชุมชนขายได้ มันจะทำให้เราไม่สามารถจัดการรายได้สู่ชุมชนได้ ข้อแรกเมื่อนักท่องเที่ยวมาปั๊บ เรารวมตั้งค้ไปเลย คือ รวมค่าเสียไปเลยในค่าท่องเที่ยว แล้วแจกเสีย พอเราปั๊บ เราได้เสีย เราดีใจ เราดีใจ เพราะเราแจกเสียฟรี แต่แล้วรวมไปแล้ว ข้อสอง อยากให้จัดโปรแกรมเที่ยวถ้าเป็นวันแรกคะ เพราะเหมือนวันนี้เมื่อยมากเลยคะ วันแรกเราขายยาแก้เมื่อย พอหัวค่ำที่ก็ดื่มยาแก้เมื่อยให้เค้าชิม พอเค้าชิมปั๊บ มันดี รุ่งเช้าซื้อเราก็ขายได้หลาย เราก็ขายได้หลาย เราที่วางแผนการตลาดไปเลย วันนี้ตั๋ยไปยืนดู ยัพออยากชิม แต่ไม่รู้รสชาติชอบมั๊ย ไม่รู้ซื้อไปแล้วมันกินได้มั๊ย มันเกิดคำถามกับเรา แต่หากเราได้ชิมกินนี้เลย ตื่นมารุ่งเช้าสบายดี หายเจ็บเมื่อยจริง ซื้อกันทุกคนเลย งูไม่ใช่ก๊บบาท ทุกคนก็ซื้อหลบบ้าน ขายได้หลาย เรื่องที่สาม ยัพออยากให้อาหารเป็นผักที่ปลูกที่บ้าน โฮมสเตย์เลยคะ อย่างที่บอกว่าให้ปลูกผักกริมรั้ว เช่น ผักหวาน นี่ลดคออาหารได้เลย ง่ายดี ปลูกผักหวาน ผักเหมียง เพราะผักเหมียงมันขึ้นได้ตามป่าข้าง เก็บผักเหมียงผัดไข่ให้เค้ากิน เป็นผักที่ขึ้นกัตดาการ ราคาแพงมาก แกงกะทิผักเหมียง ซึ่งเค้าอยากกิน ดูดี และราคาถูกสำหรับเรา เราก็ได้กำไร ข้อสี่ เรื่องอาหาร ยัพอไปเที่ยวโฮมสเตย์ภาคกลาง เค้าจะจัดเป็นบุฟเฟต์ พอเป็นบุฟเฟต์มีถ้วยเล็ก หนึ่งเค้าไม่ต้องกินเหลือ ดักเท่าที่เค้ากิน สอง มีถุงสีดำให้เค้า พอเค้ากินเสร็จที่เหลือให้เค้ากวาดทิ้ง สร้างวินัยให้กับคน และเราก็ประหยัดคน หรือทำอ่างและเขียนไว้เลยว่า นี่ที่วางจาน แก้ว เค้ากินเสร็จก็วางแก้ว วางจานเองไม่ต้องเก็บโต๊ะอยู่ ทุกคนฝึกความเป็นระเบียบวินัย ไม่ว่าระดับไหน

ทนายตั้ม : เค้าแหล่งกันหลายเรื่องแล้ว อาจจะแหล่งกัน แหล่งเรื่องที่เค้าไม่แหล่งกันที่ กินอ้มมาสักสองสามมือแล้ว หอ่ยกับข้าว แต่ผมว่านี่การจัดโฮมสเตย์ เราลองแลไปข้างหน้าว่ายังอะไรบ้างที่พอเก็บได้ ขยะ กัมแลได้ โต๊ะ เพื่อมีขยะจะได้ช่วยกันเก็บ การจัดการโฮมสเตย์ คือ การให้คนมากินข้าวที่บ้าน พักที่บ้าน ก็เหมือนมีงานแหละ ผมเองช่วงหลังไม่ค่อยอยากมีงานเพราะอะไร พอคนหลบกันหมดแล้ว กระจุกหมูหลบอยู่ข้างบ้านข้างถนน ช่วงหลังจึงไม่ยอมมีงาน ไม่อยากรับแขก ถึงผมทิ้งท้ายว่าต่อเดี๋ยวงเสร็จเรื่องแล้ว เราก็ช่วยกันคนละไม้คนละมือ อย่าให้เจ้ามือรู้สึกว่ พอมันไป กูเหนื่อหลาย ก็ช่วยกันคนไม้นคนมือ

พี่จุ่ม : วันนี้อยากให้เวลาเราพูดคอมเม้นท์ อยากให้น้องเยาวชนมานั่งฟังด้วย หรือเวลาจัดประชุม น่าจะชวนเด็กอาจพลัดเวร สองคนสามคนเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ใช่จะใช้งานให้เค้าทำงานถึงนั้น แต่อยากให้เค้าได้สัมผัสได้ แสดงความคิดเห็นด้วยว่าเค้ามีความรู้สึกพันปรีโอเวลาพาเราไปถึงนั้น แล้วเราอยากให้เค้าเป็นแบบไหน คือเราอยากให้เค้าได้พัฒนาไปอีกระดับหนึ่ง เวลาเค้ามาอยู่ตรงนี้ เค้าจะได้กล้าและมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่นด้วย

น้องภูมิ : ถ้าสวย มักคุเทศก์บรรยายดี รู้สึกดีใจ อยากมาอีก

คุณจรรยา : ในนามของชมรมภูผาเพชร และทีมวิจัย ผมเองในฐานะที่เป็นหัวหน้าทีมวิจัย หลายท่านคงสงสัยว่าผมมาอยู่นี้ได้ปรีโอ ผมเองมาที่นี้เมื่อหลายปีที่ผ่านมา ผมเห็นว่าคนที่นี่เค้าดีครับ ผมเองชอบ รักเหมือนพี่น้อง ถึงบ้านผม เค้าให้มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย แต่ของเราเรากับททท. ไปแล้ว มีลักษณะของเรา มีวิธีการคิดของเราที่ไม่

เหมือนกับมาตรฐานถึงนั้น เหมือนบ้านผมนะครับ จัดเป็นโฮมสเตย์ เข้าบ้านก็ไม่ค่อยได้อยู่ เพราะจริง ๆ ผมก็ไม่ค่อยมานาน ๆ จะมาเวลาเพื่อนมา แต่เพื่อความต้องการที่อยากให้ที่นี่พัฒนา ก็เลยเอาบ้านผมเป็นตัวอย่าง และ

ร่วมทำกันทุก ๆ บ้าน ก็ไม่ถูกต้องเท่าไรหรอก แต่อยากให้ใกล้เคียงกับเค้า การท่องเที่ยวเข้าใจครับ ผมอธิบายเค้าหมด เราต้องร่วมกับชุมชน หากผมมาแนะนำแต่ไม่ทำด้วย คงไม่ได้ครับ อยากจะบอกว่าผู้คนที่นี้ดีมาก ปกติผมอยู่ตลาดครับ แต่ที่นี่จะเป็นเรือนตาย ที่อยู่เมื่อยามชรา มาใช้ชีวิตกับผู้คนที่มีความภาพแบบนี้ บางคนนะครับอยู่ในตลาด ร่ำรวย แต่เพื่อนบ้านไม่หลงกัน อยู่ดีไม่หลงกัน แต่บ้านผมทิ้งไว้ ที่นี้เค้าดูแล เหมือนเป็นบ้านของชุมชน นี่พูดด้วยความรักทั้งหมด ก็ขอขอบคุณทุกท่านที่มาเยือน ขอขอบคุณคำแนะนำ ไม่ว่าจะเป็นพี่น้องชาวต่างชาติ การทดลองนำเที่ยววันนี้ขอให้มันเป็นบทเรียนของพวกเราทุกคนที่ต้องนำมาปรับปรุง และสร้างให้เกิดประโยชน์กับเครือข่ายที่จะทำงานต่อไป และเป็นชุมชน เครือข่ายเพื่อประโยชน์โดยรวม สำหรับภูผาเพชร ผมเชื่อมั่นว่า ไปได้ดี และจะไปได้สวยต่อไปโดยชุมชน มีประธานหมู่ มีพี่จวบ มีคนในชุมชน หลายคนไม่ได้มาแต่เข้มแข็งมาก ทุกคนที่นี่ทำไม่ได้มุ่งเน้นธุรกิจนะครับ เพราะฐานะดีทั้งเพ แต่ด้วยใจรัก ความสุขที่อยากเห็นเยาวชน เมื่อวานที่เห็นเยาวชนมาช่วยพาย นี่รุ่นหลังนะครับ ยังไม่อบรมที่ ก็ต่อไปคงจะพัฒนามากยิ่งขึ้น เด็ก ๆ ที่นี่ แต่แรกกลัวที่เข้ามาพบคนพื้นนี้ เดียวนี้พัฒนาเริ่มเข้ามา อนาคตจะดียิ่งขึ้นนะครับ เราคาดหวังว่าความสำเร็จของเรา วัดที่เยาวชน วัดที่คนรุ่นหลัง ผมขอปิดเวทีเท่านี้ ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงครับ

จากนั้นทีมวิจัยเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดสตูล ทำการถอดบทเรียน “ การท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร ” ซึ่งทางทีมวิจัย ได้ร่วมเก็บข้อมูลและแลกเปลี่ยน

ประธานกล่าวขอบคุณคณะนักท่องเที่ยวทดลอง และทุกคนเดินทางกลับ ในเวลา 17.40 น และเป็นการปิดเวทีทดลองนำเที่ยวในวันนี้..

รายงานการประชุมทีมวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวภูผาเพชร

วันที่ 2 ตุลาคม 2553

ณ.ที่ทำการชมรม ภูเขาโฮมสเตย์ 53 ม.9 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล
เวทีสรุปบทเรียนทดลองนำเที่ยวตามโปรแกรม “ ย้อนรอยคุณค่าภูผาเพชร ”

ทีมวิจัยผู้เข้าประชุม

1. นายจรูญ ทศกุล	หัวหน้าโครงการวิจัย
2. นายดำรงค์ สุดแป้น	ทีมวิจัย
3. นายไพโรจน์ คำพลับ	ทีมวิจัย
4. นางประจวบ คงแก้ว	ทีมวิจัย
5. นายบรรเทิง คงแก้ว	ทีมวิจัย
6. นายจำนุญ ยอดราช	ทีมวิจัย
7. นายโชคชัย หลินมา	ทีมวิจัย
8. นายมานพ ช่วยอินทร์	สกว.ตรัง
9. น.ส.วรัญญา ท่าห้อง	สกว.ตรัง
10. น.ส.สุทิน สีสุข	สกว.ตรัง

เมื่อทุกคนพร้อม นายจรูญ ทศกุล ได้ดำเนินการประชุมในเวทีสรุปบทเรียนการทดลองนำเที่ยวครั้งนี้

- กล่าวขอบคุณ ทีมวิจัย พี่เลี้ยง จาก สกว.ตรัง สมาชิกชมรม สมาชิกในชุมชน ที่ร่วมมือกันในการจัดการทดลองนำเที่ยว “ ย้อนรอยคุณค่าภูผาเพชร ” ในวันที่ 25 – 26 กันยายน 2553 จนลุล่วงไปด้วยดี , มีผู้เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทดลองนำเที่ยว 89 ราย

- แจ้งเพื่อทราบ

วันที่ 28 กันยายน 2553 กรรมการชมรมภูผาเพชร โฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และทีมวิจัย (นางประจวบ คงแก้ว) ได้เข้าร่วมประชุม “ การเข้าประชุมวิสาหกิจชุมชนและแผนปรงคองแห่งชาติ ” ณ. โรงแรมวังใหม่ อ.เมือง จ.สตูล

วันที่ 28 – 29 กันยายน 2553 ทีมวิจัย (นายไพโรจน์ คำพลับ, นายดำรงค์ สุดแป้น) ได้เข้าร่วมประชุม ทีมวิจัยเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จ.สตูล ที่ ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง จ.สตูล

วันที่ 4 ตุลาคม 2553 นัดประชุมเยาวชนภูผาเพชร จากการท่องเที่ยวตรัง มีโครงการสนับสนุน เยาวชน

วันที่ 12 ตุลาคม 2553 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส) เชิญตัวแทนวิสาหกิจ ชุมชนภูผาเพชร โฮมสเตย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เข้าร่วมประชุม Focus group แนวทางการ พัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ที่ โรงแรมโสมนิต อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ผู้เข้าร่วม นางประจวบ คงแก้ว จากนั้นเชิญ คุณมานพ พี่เลี้ยงจาก สกว.ตรัง นำพูดคุยแลกเปลี่ยน

พี่มานพ เราจะสรุปบทเรียนจากการทดลองนำเที่ยว 25 – 26 กันยายน 2553

เรารู้สึกอย่างไร ในการรับนักท่องเที่ยวที่เราคุ้นเคยอยู่แล้ว

หมี เราได้สิ่งที่เราอยากได้ คือคำแนะนำ และสิ่งชี้แนะ จากสมาชิก ยังไม่พอใจ เช่นการนำเสนอยังเตรียมการ ไม่ดีพอ โปรแกรมการนำเที่ยวเช่นขึ้นจากเรือไปบ้านรากไม้ น่าจะรอบคอบกว่านี้

พอใจตอนไฟดับ หุงข้าวไม่ได้ ก็ได้บรรยากาศการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว

พี่ตั๋ง ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ยังไม่สมบูรณ์ เช่นการนำเสนอเช่น ผมให้พูดเรื่องค่าย พ.ค.ท. ไม่ได้บอกให้ เตรียมตัวล่วงหน้า มีผู้มาเที่ยวแนะนำว่าให้ดึงพี่น้องมุสลิมมาอยู่ในชมรม เพื่อรับนักท่องเที่ยวมุสลิม

ประจวบ เรามีข้อมูลมากมาย แต่นำเสนอมาได้ไม่ดีนัก มักคุเทศก์เราได้คนมาแต่ยังไม่ได้เตรียมเยาวชนให้ พร้อมเพรียงพอ ต้องอบรมให้มากกว่านี้ ยังไม่พอใจด้านอาหาร เช่นนักท่องเที่ยวต้องการผักพื้นบ้าน แต่เราไม่มี ที่กอบ ยังไม่ค่อยพอใจ สมาชิกชมรมเข้าร่วมน้อย เวลามีน้อยอบรมเยาวชนได้น้อย อาหารพื้นบ้านยังหาไม่ทัน ตุ่ม พอใจ ในภาพรวม แม้ในการนำเสนอจะไม่ดีนักแต่ก็นำเสนอให้เข้าใจในเวลาจำกัด พอใจในความพร้อม เพรียงของเยาวชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

แดง พอใจ ในความพร้อมเพรียง เช่นผู้เข้าร่วมคั้งทั้งสมาชิกและผู้เข้าร่วมกิจกรรม

จำนัญ มีทั้งส่วนที่ดีมาก และส่วนที่ควรปรับปรุง เช่นคนในชมรมยังไม่มาหลายท่าน จุดดี เช่นด้านอาหาร

พี่มานพ มาดูเรื่องการเชิญคน

ผู้ที่เชิญ เช่นทางอำเภอ ทางนายก อบต จำนวน 5 ท่าน ไม่ได้มาเข้าร่วม เนื่องจาก ไม่ได้ส่งหนังสือถึงระดับ
จังหวัด 5 ท่าน ทางการท่องเที่ยวออกหนังสือเชิญให้ ก็ไม่ได้มา เครือข่ายการท่องเที่ยวและนักศึกษาแลกเปลี่ยน
27 คน จากเครือข่ายการท่องเที่ยว จ.ตรัง 12 คน

สรุปที่ประชุม ต้องมีการยืนยันว่าจะเข้าร่วมได้หรือไม่

การต้อนรับ

จรรยา ก็ได้ต้อนรับดีตามสมควร ในฐานะเพื่อนรับเพื่อน

หมี ก็ได้อยู่แล้ว แต่ไม่ได้แบ่งหน้าที่ในการต้อนรับที่ชัดเจน เป้าหมายคือรับนักท่องเที่ยว แต่ผู้ที่มามีความคุ้น
หน้าจึงต้อนรับแบบคนรู้จักกัน

ทิน มีผู้ต้อนรับกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ทำให้สงสัยว่า จะไปตรงไหน แต่ยังมองในภาพบวก
ที่มานพ การต้อนรับบรรยากาศดี แต่ความเป็นกันเองเนื่องจากรู้จักสนิทสนม ทำให้ดูเลื่อมใสที่ หากเราวางแผน
ดี

การนำเสนอ

จรรยา ภาพรวมค่อนข้างพอใจ แต่เนื่องจากยังเตรียมการไม่ดีพอ ขาดเครื่องมือเครื่องมือ

พิทกอบ เราคาดการณ์ผิดว่าจะนำเสนออะไร เราไม่ได้เตรียมการ เนื่องจากคาดว่าจะไม่มีเวลานำเสนอ
อยากให้ลูกค้าเห็นของจริง

หมี พาวเวอร์พอยท์ ได้เตรียมมาดีแล้ว แต่ผมไม่สามารถเข้าใจและพูดคุยได้ครบถ้วน เนื่องจากประสบการณ์
น้อย ถ้าได้เตรียมการก่อน เช่นความเป็นมา ปัญหาอุปสรรคจะทำได้ดีกว่านี้

ประจวบ เราไม่ได้วางแผนว่าจะนำเสนออะไร เนื่องจากไม่ได้มีการซักซ้อม ไม่ได้มีการเตรียมคน ไม่ได้
วางแผนนำเสนอว่าใครจะพูด

พีตัง ผมเองก็เห็นว่าเนื้อหาดี แต่เมื่อไม่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้า ทำให้ผมเองไม่ได้เตรียมเนื้อหา นำเสนอได้ไม่ดี
ปัญหาเรื่องการไม่ได้ควบคุมเวลา ทำให้เวลาเกินไปถึงเที่ยง จนสมาชิกหัว

แดง ไม่ค่อยได้ฟัง และไม่ได้ซักซ้อมล่วงหน้า

ที่มานพ เราไม่มีคนคุมเวที คุมเวลา นั่นคือการขาดการวางแผน ในการที่มีกลุ่มมาร่วมเช่นวิทยาลัยชุมชนปัตตานี
มาร่วม ซึ่งไม่อยู่ในแผน เป็นการซ้อนแผน ทำให้รวน ในเวลา ควรให้เป็นบทเรียน ในการจัดการแก้ไขปัญห
อย่าให้เสียขบวน ต้องแยกให้ชัดเจน

ประจวบ ได้แจ้งที่ประชุมแล้ว ว่าวิทยาลัยชุมชนจะมาเข้าร่วม มาขอร่วมรับฟัง แต่มาคิดเวลา ทำให้เสียเวลาไปบ้าง ทำให้คิดแผนไป

ด้านการทานอาหารมือเที่ยง

จรรยา คิดแผนไปบ้าง เนื่องจากโปรแกรมการท่องเที่ยวเยอะเกินเวลา มีกิจกรรมซ้อน

ดำรงค์ ก็ค่อนข้างพอใจ เช่นนักท่องเที่ยว แต่ไม่มีสถานที่ทานอาหารชัดเจน เนื่องจากสถานที่จำกัด แต่

บรรยากาศค่อนข้างดี อาหารที่ทำมาเหลือ พอสมควร ควรจะคำนวณ

ที่ตั้ง แต่แรกตั้งใจจะตั้งโต๊ะให้กินเป็นชุด ปกติคิดแผน ทำให้ต้องมาเป็นข้าวราดแกง แต่น่าจะมาตั้งหม้อข้าวหม้อแกงแบบเรียง ก็จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ น่าจะเตรียมการแก้ไขได้

ทิน เห็นด้วยกับลุงตั้ง ตั้งอาหารให้สะดวกกับการดัก นักท่องเที่ยว ยินดีลำบาก แต่ให้รู้ว่าบุฟเฟ่ นักท่องเที่ยวจะรู้เอง เจ้าบ้านจะไม่เหนื่อย คราวต่อไปให้เตรียมพร้อม

แดง ช่วงกินข้าวผมช่วยยกกับข้าวไปให้นักท่องเที่ยวด้วย

มานพ เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่ก็บรรยากาศดี เนื่องจาก ทางประจวบยังบรรยายให้ทางวิทยาลัยชุมชนอยู่ แต่ค่อนข้างพอใจบรรยากาศ

ฝ่าย ปัญหาทำให้เห็นสิ่งที่ดี เนื่องจากทุกคนช่วยกัน เป็นการทดลอง แก้ไขปัญหาต่อไป

ด้านอาหาร

- ควรจะมีผักพื้นบ้านในเมนู
- ควรจะคำนวณการจัดทำอาหารให้เพียงพอ ไม่ให้เหลือ

ด้านการท่องเที่ยว

- ควรตรวจสอบจำนวนนักท่องเที่ยวให้ชัดเจน เพื่อจะได้จัดเตรียมเรือ เสื้อชูชีพ หมวกได้ครบถ้วน
- ได้ขนย้ายคนจากบ้านพักไปหน้าท่า มีรถบริการครบถ้วน ตรงเวลา มีรถครบถ้วน
- ได้มีการชี้แจงนักท่องเที่ยวโดยกรมการชนมรม
- ด้านเส้นทาง ระยะเวลา ระยะทางมีความเหมาะสม ไม่ไกลไม่ไกลเกินไป เส้นทาง ยังคงมีความสวยงาม
- ได้มีการพัฒนาเส้นทาง เช่นตัดกิ่งไม้ กิ่งหนาม ที่ขวางคลอง ออกทำให้สามารถล่องได้อย่างปลอดภัย เป็นผลงานของเยาวชนและกรรมการ พัฒนาถึง 3 วัน
- ธรรมชาติยังคงสวยงาม สามารถพัฒนา
- ควรปรับปรุงด้านความเข้าใจในการบริการของมัคคุเทศก์ ควรอบรมความรู้
- ปรับปรุงให้สภาพที่อยู่ประจำเรือ และนักท่องเที่ยวเลือกเรือที่จะลง อย่าให้เลือกเรือเลือกสภาพไฟ
- ในจุดเสี่ยง เช่นที่มีหินโผล่ ควรหาทางแก้ไข
- ทำขึ้นยังเป็นท่าใหม่ ชุมชนยังไม่ทันพัฒนา ยังไม่มีห้องน้ำ และสะพานขึ้น จะทำต่อไปในอนาคต
- หลังจากกิจกรรมล่องแก่ง แล้วต้องให้นักท่องเที่ยวกลับที่พักเปลี่ยนเสื้อผ้า อาบน้ำ แล้วจึงนำไปท่องเที่ยวโปรแกรมต่อไป เช่นบ้านรากไม้
- ขึ้นจากท่าแล้ว ก็มีอาหารว่างต้อนรับ ผลไม้ต้อนรับ
- ระหว่างล่องแก่งในเส้นทางควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม เช่นทานผลไม้ริมคลอง

พิพิธภัณฑสถานบ้านรากไม้

- ได้บรรยายเรื่องบ้านรากไม้แล้วที่ชมรม และที่บ้านรากไม้ นักท่องเที่ยวเข้าใจพอสมควร
- ได้ชมจากของจริง และพบตัวลุงเสริม เป็นที่พอใจของทุกคน ได้ร่วมบริจาค

ด้านที่พักโฮมสเตย์

- **ลุงตั้ง** นักท่องเที่ยวมุสลิม เสนอควรแยกภาชนะใส่อาหาร และการปรุงอาหารให้ถูกหลักอิสลาม ด้วย ส่วนใหญ่ชมในการต้อนรับ ว่าแม้จะแก่ชราแล้ว ก็ต้อนรับดีทั้งผิวและเมือ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากมาอีก เนื่องจากมีความเป็นกันเอง วันหน้าจะพาครอบครัวมาอีก
- **พี่มานพ** การท่องเที่ยวชุมชนคือความผูกพัน มาแล้วอยากมาอีก จุดแข็งนักท่องเที่ยวที่มาไปมาแล้วหลายที่ จะให้ข้อเสนอแบบตรงไปตรงมา
- **ประจวบ** ยามบ่ายได้ต้อนรับด้วยของว่าง และสามีได้ต้อนรับผู้มาเยือน นักท่องเที่ยวมาเยือนเหมือนญาติอาจจะคุ้นกันมาก่อน ปฏิบัติตัวง่าย นักท่องเที่ยวชมบริเวณบ้าน ได้ดูแลตลอด ในยามเช้าได้เตรียมของกินให้แล้ว แต่เจ้าบ้านต้องไปตัดยางนี้คือวิธีชีวิต ไม่เสียงาน แม้จะมาดึกมีนักท่องเที่ยวก็ไม่เสียงาน นักท่องเที่ยวได้เห็นการตัดยางการประกอบอาชีพ
- **หมี** นักท่องเที่ยวที่มีอุดมการณ์เดียวกัน เข้าใจกัน
- **พิน** นักท่องเที่ยวมีหลากหลาย ควรชี้แจงเรื่องชุมชนให้ชัดเจน ใส่หัวว่าเราเป็นชุมชนอนุรักษ์ รักษาคุณค่าชุมชน ให้บอกให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจ

อาหารมื้อเย็น

มีการทำขนมพิมพ์ ขนมจาก จากผู้อาวุโส และแม่บ้านในชุมชน ทำให้ได้เรียนรู้วิถีอาหารพื้นบ้าน มีการแสดงมโนราห์เยาวชน มีการบรรยายในความรู้เกี่ยวกับชมรมที่เหลือ

- **พี่กอบ** ได้ต้อนรับด้วยดี ไม่ได้บังคับ ตั้งโต๊ะ ให้แล้วก็สามารถกินได้ ทำให้มีโอกาสดูคูน นักท่องเที่ยวมีอิสระพอสมควร
- **พี่มานพ** ด้านอาหาร จัดทำได้ดีแล้ว แต่ควรมีปลาบ้าง บรรยายภาคโดยรวมดีมาก ชมควรอยู่หลังการทานอาหารเย็น
- **หมี** บรรยายภาคเป็นไปด้วยดี แต่เนื่องจากการบรรยายจากตอนเที่ยง
- **ประจวบ** ถ้าเทียบกับที่อื่นๆ หน้าพอใจมาก มีบรรยากาศชนบท มีการทำขนม มีการแสดงกิจกรรม มโนราห์ท้องถิ่น ผู้เข้าร่วมพอใจมาก
- **พี่ตั้ง** เพื่อนบ้านในชุมชนอื่นๆเช่น ม.6 ต.ปาล์มพัฒนา ชื่นชมว่าจัดกิจกรรมได้ดี ไม่ขาดตกบกพร่อง อยากไปพัฒนาในชุมชนตนเอง ต้อนรับดี อาหารดี กิจกรรมดี สิ่งที่ต้องปรับปรุงควรเพิ่มไฟให้สว่างกว่านี้ และไฟส่องมโนราห์
- **ฝ่าย** ได้เห็นบรรยากาศที่ดี ในกิจกรรมเช่นการทำขนมพื้นเมือง ขนมจาก

ด้านการแสดงมโนราห์

- **พี่ตั้ง** มโนราห์ที่แสดงเป็นมโนราห์กลางแปลง การแสดงกลางลาน ไม่มีเวทีถูกต้องแล้ว

- **พืมานพ** มโนราห์แสดงได้ดีมาก ผู้ชมชาวบ้าน ยังกระจัดกระจาย เยาวชนในชุมชนก็ยังนั่งอีกมุม น่าจะเป็นกลุ่มก้อน กิจกรรมเสริม เช่นของเครือข่ายการท่องเที่ยวสตูลพามาเพิ่มจะทำให้มีกิจกรรมมากขึ้นนักท่องเที่ยวอาจเบื่อ หากจะเพิ่มควรมีความเหมาะสม
- **จรรยา** มโนราห์จากคนในชุมชน ผู้แสดงจากเยาวชนในชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และทำให้คนในชุมชนมีความสุข เป็นการส่งเสริมศิลปพื้นบ้าน มโนราห์สามารถดึงดูดผู้คน และความสามัคคีในชุมชนได้

อาหารมื้อเช้า ที่โฮมสเตย์

ประจวบ ได้มีการพูดคุยกันในยามเช้าก่อนอาบน้ำ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนับที่นับน้อง อาหารเช้า มีขนม ข้าวต้มและกับข้าว อีก 2 – 3 อย่าง มีกาแฟ นักท่องเที่ยวพอใจ อยากให้เจ้าบ้านพักผ่อนมานั่งคุยกัน และแลกเปลี่ยนเรื่องการท่องเที่ยว การคุมค่าหรือไม่คุมค่าไม่ได้อยู่ที่ตัวเงินแต่อยู่ที่ความสุขใจ

ลุงตั้ง ดันดีห้าครึ่ง หกโมงเช้าให้กินกาแฟ โอวัลติน และขนมแห้งและข้าวต้ม และนั่งพูดคุยกับผู้พักโฮมสเตย์ มีผู้พักถามถึงจำนวนโฮมสเตย์ ได้ตอบว่า 6 หลัง นักท่องเที่ยวว่าคนที่นี้เศรษฐกิจดี คนที่นี้รายได้ดีมีรายได้ดี ที่มาทำการท่องเที่ยวด้วยใจรักต่อชุมชน ด้านข้าวต้มมีพี่น้องมุสลิมไม่ได้ทาน 2 ท่าน ได้ชี้แจงแล้วว่าได้ซื้อไก่อาหารจากมุสลิมแล้ว ได้พยายามปรุงให้ถูกต้องที่สุดแล้ว

หมี ได้คุยกับนักท่องเที่ยว ในยามเช้าเรื่องการพัฒนาชุมชน

ฝ่าย นอนที่ภูเขาสโตนีย์ พอใจในการบริการอาหารเช้าแล้ว

กิจกรรมยามเช้า 26 กันยายน 2553

ได้ปรับเวลา เนื่องจากต้องรอคณะนักศึกษาแลกเปลี่ยนจากประเทศเยอรมัน สก็อตแลนด์ ที่มาพักที่โลกพยอมมา แลกเปลี่ยน จำนวน 5 ท่าน

เมื่อมาแล้วก็ได้บรรยาย เรื่องวิถีชีวิตมันนิ(ชาไก)แห่งเทือกเขาบรรทัด โดยพาวเวอร์พอยท์ จนนักท่องเที่ยวเข้าใจ และนำไปชมทาบชาไก ทำให้เสร็จเกินเวลา

- **พืมานพ** มีตัวแปร คือ ต้องรอนักท่องเที่ยวจากต่างชาติ มีการพูดคุยเสริมโดยเครือข่ายการท่องเที่ยว จ.สตูล ทำให้เวลาเคลื่อน ทำให้ผิดเวลา ต้องคุมกิจกรรมหลักไว้ให้ด้วย
- **ที่กอบ** ควรนัดเวลาไว้เพื่อ ทางล่องแก่งภูเขาเพชร สวยงามแล้ว ดันไม่ร้อนร้อนมากมาย
- **จรรยา** ได้บรรยายสิ่งที่ควรปฏิบัติให้นักท่องเที่ยวทราบแล้ว และเมื่อถึงทาบมันนิ(ชาไก)ควรมีผู้บรรยายให้นักท่องเที่ยวทราบ
- **หมี** ข้อมูลที่มาจากกรวิจัยในเรื่องมันนิ(ชาไก)ให้นำมาเสนอแก่นักท่องเที่ยว
- **จรรยา** โปรแกรมที่จัดให้ ไปชมทาบมันนิ(ชาไก)เสร็จแล้ว ไปเข้าถ้ำภูเขาเพชร ก่อนข้างจะหนักและใช้เวลามาก ควรจะปรับปรุงให้น้อยกว่านี้ ไม่ควรจะอยู่ในวันเดียวกัน

การสรุปความเห็นจากผู้เข้าร่วมโครงการ

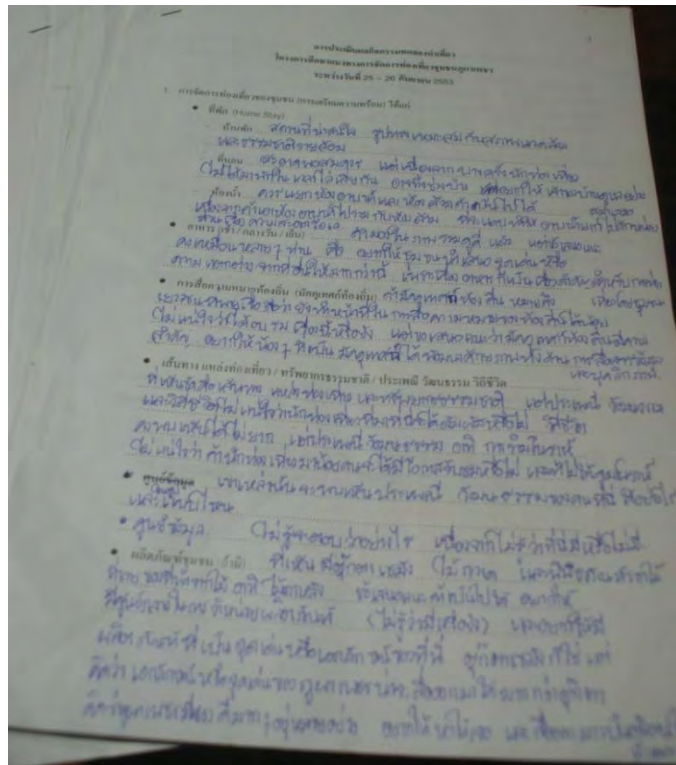
- **หมี** มีการเติมเต็มจากผู้เข้าร่วมโครงการ ทำให้ได้สิ่งดีๆมากมาย หากเป็นบุฟเฟ่ต์ควรจัดระบบให้ชัดเจนและดี

- **พื้ง** ตั้งแต่นานข้าวเที่ยง รู้สึกว่าทุกคนพอใจ เนื่องจากทุกคนหิว ทำให้อร่อย นักท่องเที่ยวสะท้อนว่าพอใจ ทนาย พู่ว่า เรื่องการพัฒนาข้างบ้านต้องให้สะอาดตา เมื่อเสร็จงานแล้วต้องช่วยกันอย่าทิ้งเป็นภาระเจ้าบ้าน ควรที่นักท่องเที่ยวร่วมปฏิบัติด้วย
- **ประจวบ** จากปัญหาเรื่องเวลาทำให้ทุกคนที่ช่วยสะท้อนปัญหา แต่ใจกังวลเรื่องการจะเดินทางกลับ และฝนก็ตก
- **พื้กอบ** เราต้องควบคุมเวลาให้ได้
- **พิน** ไม่รู้มาก่อนว่าโหนดตรง โหนดศตูล ไม่ได้คุยกันมาก่อน งานไม่ประสานเชื่อมกัน มี 2 วัตถุประสงค์ คือเครือข่ายศตูลมาทำวิจัยเครือข่าย แต่ภูผาเพชรมาทดลองนำเที่ยว การมีเครือข่ายเป็นสิ่งที่ดีแล้ว
- **พื้มานพ** ยังไม่ได้พูดคุยกับโหนดศตูล ทางพื้นที่ ต้องชัดในทิศทางของเรา หากมีผู้มาร่วมเป้าหมายหลักเราต้องไม่เสีย เรื่องเครือข่ายได้รับรู้ แต่ไม่รู้ในรายละเอียด เนื่องจากไม่ได้รับเชิญเข้าร่วม
- **จรรยา** ฝากพี่เลี้ยงให้ดูแลภูผาเพชรโดยละเอียด เช่นการไปร่วมประชุมกิจกรรมต่างๆของ สกว. ให้แนะนำชี้แนะ เพื่อไม่ให้อ่อนค้อยในข้อมูลกว่าชุมชนอื่นๆ
- **พื้มานพ** ชุมชนควรร่วมกันคิดเอง และควรใช้โครงจากโครงร่างการวิจัย มาร่วมคิดและกำหนดแนวทางการนำเสนอ เช่น
 - ทำไมต้องทำการท่องเที่ยว
 - ทำท่องเที่ยวอย่างไร
 - ก่อนทำแล้วเกิดอะไรขึ้นบ้าง ต่อทีมวิจัย ต่อชุมชน ต่อหน่วยงาน ภาคี
 - มาทำการวิจัยได้อย่างไร
 - ทำไมต้องทำการวิจัย
 - ทำวิจัยอย่างไร (กิจกรรมที่วางไว้/กิจกรรมเสริม ใส่แต่ละเวที)
 - ทำเพื่ออะไร
 - ทำอะไรเกิดอะไรขึ้นบ้าง(หลังทำ) (ต่อทีมวิจัยรายคน รายทีม ผลประกอบการของชมรมชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง,ภาคี)
 - ปัญหาอุปสรรค (ระหว่างทำวิจัย แก้ไขอย่างไร)
 - สิ่งที่จะทำต่อไป (พัฒนาทีม พัฒนาเยาวชน พัฒนาผลิตภัณฑ์)

จากแบบสำรวจ “ ประเมินผลกิจกรรมทดลองนำเที่ยว ย้อนรอยคุณค่าภูผาเพชร โครงการศึกษา

แนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร เมื่อ 25 – 26 กันยายน 2553 ”

ที่สำนักงานการท่องเที่ยวได้ออกแบบสำรวจให้ มีผู้ตอบและให้ความเห็นในประเด็นต่างๆดังนี้

แบบสำรวจประเมินผลการทดลองนำเที่ยว

1.การจัดการท่องเที่ยวของชุมชน(การเตรียมความพร้อมได้แก่

- ที่พัก (Home Stay)

บ้านพัก

ข้อคิดเห็นเชิงบวก

1. น่าสนใจ รูปทรงเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ
2. มีความพร้อมที่จะรับรองนักท่องเที่ยว
3. มีความหรูหรา เจ้าของบ้านอัธยาศัยดี
4. สะอาดเรียบร้อย ทุกอย่างเป็นระเบียบ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะมีมุมครัว และของกินที่ทานได้สะดวก
2. ควรมีกระจกและที่วางของให้เพียงพอ

ที่นอน

ข้อคิดเห็นเชิงบวก

1. สะอาดดี
2. มีความสะดวกสบาย โปร่ง
3. มีความพร้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ที่นอน และอุปกรณ์ เช่น ผ้าห่ม ปลอกหมอน ในบางหลังยังมีกลิ่นอับ ควรดูแลอย่างสม่ำเสมอ
2. ในหน้าหนาวผ้าห่ม ควรให้หนากว่านี้

ห้องน้ำ

ข้อคิดเห็นเชิงบวก

1. สะดวกสบาย มีน้ำสะอาดและไหลแรง
2. มีความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยว
3. พอใช้ได้
4. สะอาดและเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

1. บางห้องยังไม่สะอาดพอ ให้ดูแลความสะอาดเป็นพิเศษ
2. อุปกรณ์ในห้องน้ำควรมีให้ครบครัน เช่น สบู่ ยาสระผม ควรมีบริการ
3. ควรแยกห้องอาบน้ำและห้องส้วมออกจากกัน
4. บางโสมสค์ห้องน้ำอยู่ห่างไกลตัวบ้าน
5. บางโสมสค์ห้องน้ำรวมกับห้องส้วมทำให้มีขนาดเล็ก

อาหาร(เช้า กลางวัน เย็น)

ข้อคิดเห็นเชิงบวก

1. ภาพรวมอร่อย เกิดจากความตั้งใจของชุมชน
2. มีปริมาณเพียงพอ
3. จัดได้เหมาะสมดีแล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะมีอาหารท้องถิ่นมากกว่านี้ เช่น ผักข้างบ้าน เห็ดในป่า ปลา หอยในคลอง
2. รสชาติยังไม่ถูกปาก อูกรสนิยม
3. ควรจะคิดเมนูอาหารเด่นๆที่แตกต่างจากชุมชนอื่นๆ
4. ควรจะมีผักพื้นบ้าน
5. ควรจัดทำอาหารแยกให้พี่น้องมุสลิมเป็นการเฉพาะ
6. ให้แยกอุปกรณ์ทำครัว จานชาม ช้อน แก้ว ให้พี่น้องมุสลิมให้ชัดเจน
7. อาหารเช้าในบางหลังควรเปลี่ยนจากขนมแห้งเป็นขนมสด

การสื่อความหมาย(มัคคุเทศก์ท้องถิ่น)

ข้อคิดเห็นเชิงบวก

1. ทำได้ดีแล้วให้คะแนนผ่าน
2. อารมณ์ดี เอาใจเก่ง มีประสบการณ์จริง
3. ชื่นชมความตั้งใจจริงของเยาวชนมัคคุเทศก์ทุกคน

ข้อเสนอแนะ

1. ให้เยาวชนมีทัศนคติที่ถูกต้อง ได้พัฒนาศักยภาพในการสื่อความหมาย ควรให้การอบรมความรู้ให้มากกว่านี้ เนื่องจากเยาวชนยังไม่ค่อยรู้เรื่องราวของตนเอง
2. ยังสื่อความหมายที่ตื้นเขินได้น้อย
3. ควรใช้คำพูดภาษาถิ่นเพื่อรักษาเอกลักษณ์ได้
4. ควรนำเสนอควรสร้างกระบวนการให้เขารู้คุณค่าของชุมชน จะได้สื่อออกมาอย่างมีจิตวิญญาณและความภาคภูมิใจ

เส้นทางแหล่งท่องเที่ยว/ทรัพยากรธรรมชาติ/ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิต

ข้อคิดเห็นเชิงบวก

1. บรรยากาศการท่องเที่ยวดีมาก ทำได้คืออยู่แล้ว
2. แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมน่าสนใจมาก เช่น การล่องแก่ง พิชชรันช์บ้านรากไม้ วิถีชีวิตชาวป่า(ชาวกู) หรือถ้ำภูผาเพชร
3. เหมาะสมกับการท่องเที่ยว ینگและดูแลธรรมชาติ
4. สะดวกปลอดภัย การเดินทางจากจุดสู่จุดไม่ไกลจนเกินไป
5. ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีน้ำใส ป่าไม้มากมาย
6. มีวัฒนธรรมประเพณีที่ดึงดูดใจในวิถีพุทธ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสอดแทรกวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นระหว่างเส้นทางล่องแก่งบ้าง
2. สอดแทรกวัฒนธรรมประเพณีในหลายรูปแบบ สอดแทรกให้ความรู้
3. ควรมีมัคคุเทศก์บรรยายตามจุดต่างๆให้ครบถ้วน
4. ควรมีป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยว ป้ายบอกจุดอันตราย
5. การจัดวางโปรแกรมต้องให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่นต้องไม่เหนื่อย ไม่ลำบาก
6. ให้แหล่งท่องเที่ยวสะท้อนความสัมพันธ์ของชุมชน คุณค่าชุมชน

ศูนย์ข้อมูลชุมชน

ข้อคิดเห็นเชิงบวก

1. มีข้อมูลพร้อม ชัดเจน
2. คืออยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. ไม่แน่ใจว่าในชุมชนนี้มีหรือไม่ ยังไม่ค่อยชัดเจน
2. อยากให้ติดข้อมูลค่าใช้จ่ายในการพักโฮมสเตย์อย่างชัดเจน
3. การสร้างศูนย์ข้อมูลมีชีวิต ใส่จิตวิญญาณ คือการถ่ายทอดจากคนในชุมชนสู่ผู้มาเยือน

ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ข้อคิดเห็นเชิงบวก

1. ตู๊กตาชาวป่า(ชาไก) สวยสะอาดตา น่าสนใจ
2. เมื่อทุกคนตั้งใจจริงและเสียสละของบุคลากรในชุมชนไม่มีอุปสรรคใดมาขวางกั้นได้
3. ดีมาก
4. ให้ทำด้วยความรัก ความภาคภูมิใจ

ข้อเสนอแนะ

1. น่าจะมีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์หรือจุดเด่นมากกว่านี้
2. ควรมีศูนย์รวบรวมและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน

2. ชุมชนใช้ประโยชน์จากการจัดการและดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติและฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชน ได้จริงหรือไม่อย่างไรบ้าง

ข้อคิดเห็นเชิงบวก

1. ชุมชนสามารถทำได้จริง แต่ต้องได้รับการสนับสนุนจากหลายๆฝ่าย ในการเติมเต็มในส่วนที่ขาด
2. สิ่งที่ชุมชนมีเป็นจุดเด่น คือ คน ทรัพยากร
3. การท่องเที่ยวสามารถทำให้ชุมชนตระหนักในการอนุรักษ์ป่า ดินน้ำ ลำธาร
4. ชุมชนเข้ามามีบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชนเองโดยผ่านชมรมภูผาเพชร โสมสเคย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
5. มีการฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรม การแสดงท้องถิ่นจากเยาวชนในชุมชนให้นักท่องเที่ยวชม
6. คนในชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. คนในชุมชนให้ความสนใจในกิจกรรมสูง ได้ประจักษ์แก่สายตาผู้มาเยือนแล้ว
8. ชุมชน ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ได้แลกเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรมกับนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภายนอกควรสนับสนุนเรื่อง เทคนิคกระบวนการ การจัดการความรู้ ความเข้าใจ และการให้กำลังใจ และสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าหวงแหนสิ่งที่มีอยู่ รู้สึกเป็นเจ้าของ ส่งทอดถึงรุ่นหลัง ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง
2. ยังมองเห็นไม่ชัดเจน ควรทำกิจกรรมหรือจัดกระบวนการให้ชัดเจน เช่น สร้างการเรียนรู้กับชาวบ้านทั้งชุมชน ขยายสู่เพื่อนบ้าน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น ทำขนม ปลุกผักส่งกลุ่ม นำเที่ยว ทำขนม รำโนราห์ วงดนตรี

3. การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางเลือกในการเพิ่มพูนรายได้(รายได้เสริม) และเป็นกองทุนในการพัฒนาชุมชนอย่างไรบ้าง

ข้อคิดเห็นเชิงบวก

1. เป็นรายได้เสริมเพราะใช้เวลาว่างจากการทำภารกิจหลัก ทำให้มารวมตัวกันปรึกษาหารือกัน
2. ได้มีโอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการ
3. ได้นำรายได้ส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแหล่งอื่นๆให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

4. ชุมชนมีรายได้เสริมจากการนำเที่ยวล่องแก่ง จัดทำอาหาร กิจกรรมนำเที่ยว ของชำร่วย ของฝาก
5. ชุมชนได้ทำให้ผู้คนในชุมชนเช่นลุงเสริม บ้านรากไม้ มีรายได้เสริมและมีความภาคภูมิใจ
6. ชุมชนได้ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจวิถีชีวิต และให้การช่วยเหลือชาวป่า(ซาไก)ให้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น
7. ถ้ามองในแง่ของตัวเงินรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวคงเทียบไม่ได้กับรายได้หลักที่ได้รับจากการประกอบอาชีพการเกษตรประจำ แต่ที่มาทำการท่องเที่ยว เป็นเพราะทุกคนมีความเสียสละ ต้องการให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และให้คนในชุมชนมีความรู้ความสามารถในการจัดการท้องถิ่นของตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

1. จะตอบโจทย์ได้หรือไม่อยู่ที่การบริหารจัดการของกลุ่มและชุมชน
2. คิดว่าเป็นรายได้เสริมให้ประชาชนยังน้อยมาก ไม่แน่ว่าชุมชนได้อะไรบ้าง ชุมชนจะสนใจเฉพาะกิจกรรมที่จัดให้นักท่องเที่ยวเท่านั้น
3. ควรนำรายได้มาทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ คือทำให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าทรัพยากร พัฒนาศักยภาพกลุ่ม

4.การท่องเที่ยวโดยชุมชนในลักษณะนี้ส่งผลให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ ความเข้าใจ ระหว่างผู้มาเยือน กับชุมชนเจ้าของบ้านอย่างไรบ้าง

ข้อคิดเห็นเชิงบวก

1. เกิดการแลกเปลี่ยนอย่างแน่นนอน ทั้งนี้ต้องอยู่ที่ผู้มาเยือนว่าจะสนใจเรื่องนี้มากน้อยเพียงไร
2. เกิดการแลกเปลี่ยนความเป็นวิถีชุมชน ในแต่ละชุมชน นำประสบการณ์ และมีการถอดบทเรียน มาปรับปรุง ทำให้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน
3. ทำให้เกิดเครือข่าย ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้ข้อเสนอแนะที่ดี
4. ก่อให้เกิดการส่งต่อนักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต
5. ผู้มาเยือนทราบถึงความรักความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติของคนในท้องถิ่น
6. ผู้มาเยือนเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และชุมชนมีความภาคภูมิใจ

ข้อเสนอแนะ

1. เจ้าของบ้านยังมีความรู้ในการแลกเปลี่ยนกับนักท่องเที่ยวไม่มากพอ
2. เจ้าของบ้านไม่ได้มาคลุกคลีกับนักท่องเที่ยวมากนัก

5. ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนทั้งดีและไม่ดีเป็นอย่างไร

ผลกระทบที่ดี

1. ทำให้ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักยิ่งขึ้น
2. เป็นรายได้เสริมให้ชุมชน
3. ชุมชนจะได้รู้จักตนเอง หาหนทางเพิ่มศักยภาพของชุมชนต่อไป
4. ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชน ,มีความรักและหวงแหนสิ่งดีๆของชุมชน
5. ชุมชนมีความรู้ความสามารถในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนได้

ผลกระทบที่ไม่ดี

1. เกิดขยะจากการท่องเที่ยว หากบริหารจัดการไม่ดี
2. อาจมีวัฒนธรรมที่ไม่ดีจากนักท่องเที่ยวเข้ามา
3. ชุมชนอาจจะรำคาญจากนักท่องเที่ยว เช่นการส่งเสียงดัง
4. ในวิถีชาวป่า(ซาไก)ชุมชนได้ให้การดูแลช่วยเหลือ แต่ควรบอกนักท่องเที่ยวเรื่องสิทธิมนุษยชนด้วย
5. วิถีชีวิตของชุมชนอาจเปลี่ยนแปลงไปกระทบต่อการประกอบอาชีพหลัก
6. ความเป็นส่วนตัวของชุมชน ของเจ้าบ้านลดน้อยลง
7. อย่าให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนถูกกลืนโดยการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

6. ข้อเสนอแนะอื่นๆเพื่อการปรับปรุงการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

- ขอเป็นกำลังใจให้ทีมงานชุมชนภูผาเพชรในการทำงานเพื่อชุมชนต่อไป
- ให้ภูผาเพชรหาจุดเด่นของตนเองให้เจอที่แตกต่างกับการท่องเที่ยวกระแสหลักเช่นชุมชนวังสายทองหาจุดต่างเพื่อเป็นทางเลือกของนักท่องเที่ยวที่สนใจแนวนี้
- ทำการล่องแก่งภูผาเพชรให้พิเศษและไม่เหมือนใคร หาจุดเด่น มีจุดพักระหว่างทาง
- ควรนำบ้านเรือนมุสลิมในชุมชนเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชมรมด้วย เนื่องจากนักท่องเที่ยวมุสลิมก็มีมาก
- ควรแยกอุปกรณ์ครัวและอาหารที่ถูกต้องเหมาะสมให้พี่น้องมุสลิม แม้ครัวต้องเป็นมุสลิมด้วย
- ด้านที่พักหากรับนักท่องเที่ยวที่เป็นมุสลิม ต้องไม่มีสุนัข สุกร อยู่ภายในบริเวณที่พัก (หากมีควรเก็บให้มิดชิด)
- ที่ทำการชมรมควรสร้างที่ละหมาด ให้พี่น้องมุสลิมได้ปฏิบัติศาสนกิจ
- อาหารควรจัดแบบพื้นบ้าน
- ควรให้กลุ่มองค์กรภายนอกมาเข้าร่วมและสนับสนุนให้มากยิ่งขึ้น
- ควรมีการนำเสนอที่ให้การเรียนรู้มากยิ่งขึ้น
- ความสะอาดของสถานที่อื่นๆ เช่นสถานที่ประชุม สถานที่แสดงมโนราห์
- ควรสร้างการเรียนรู้แก่กลุ่มเยาวชนอย่างค่อยเป็นค่อยไป ฝึกอบรมมัคคุเทศก์รุ่นใหม่
- นำเอาข้อมูลชุมชนจากการวิจัยมาสร้างการเรียนรู้ด้วย
- ให้ชุมชนช่วยรักษาภูเขา ป่าไม้ไว้ให้สมบูรณ์ยาวนาน
- มีโปรแกรมนำเที่ยว ที่หลากหลาย
- หากไม่มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการนำเสนอ เช่นจอ LCD คอมพิวเตอร์สามารถนำเสนอแบบธรรมดาได้
- ควรปรับปรุงเรื่องป้ายแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกเส้นทางให้ชัดเจน
- วางแผนการจัดการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมมีระบบที่ชัดเจน

เวทีถอดบทเรียนโครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภูผาเพชร ณ ตาลกาตุโยะ ชีฮอร์ ป่อเจ็ดลูก
อ.ละงู จ.สตูล เวลา 13.30 -24.00 น. วันที่ 8 ธันวาคม 2553

วัตถุประสงค์

1. เพื่อถอดบทเรียนที่มิวิจัยที่ได้ดำเนินงานวิจัยมาตลอดระยะเวลาของโครงการ
2. เพื่อสรุปความรู้นำเสนอในเวทีนำเสนอผลงานวิจัย

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. อาจารย์สมเจตนา มณีโมไนย
2. คุณมานพ ช่วยอินทร์
3. คุณจรัญ ทศกุล
4. นายบันเทิง คงแก้ว
5. นายไพโรจน์ คำพลับ
6. นางประจวบ คงแก้ว
7. นายพิเชษฐ ปิ่นเมฆ
8. นายปัญญา ทองนุ่น
9. นายดำรงค์ สุดแป้น
10. นายสุคนธ์ มากช่วย
11. นายชุมพล โพธิสาร
12. นายสรรัช โรจนรัตน์
13. นางสาวสุทิน สีสุข
14. นางสาวจอมแก้ว เสนี

การถอดบทเรียนในช่วงบ่ายเวลา 13.30 น.-16.30 น.

คุณมานพได้ชี้แจงว่าเวทีวันนี้จะได้เปลี่ยนบรรยากาศ และได้มีอะไรใหม่ๆ ขึ้นมาบ้าง เพราะมีอาจารย์สมเจตนา มณีโมไนย ปรัชญาของ สกว.ตรัง มาช่วยถอดบทเรียนให้ทีม ซึ่งหลังจากที่ทีมวิจัยของ ภูผาเพชรได้ทำกิจกรรมจนเกือบเป็นกิจกรรมสุดท้ายคือเวทีนำเสนอผลการดำเนินงานวิจัย ก็ถึงกิจกรรมถอดบทเรียนในครั้งนี้ ก็จะไม่พูดอะไรมาก มอบเวทีให้กับอาจารย์สมเจตนา

อาจารย์สมเจตนา มณีโมไนย

อาจารย์บอกว่าก็ไม่ว่าเราทำอะไรมาเท่าใดบ้าง แต่ภารกิจของเราในวันนี้คือเราต้องทบทวนตัวเอง ว่าเราทำอะไรอยู่ การตั้งโจทย์คำถามให้เราทบทวนในวันนี้

หากให้โจทย์ไปก็ให้พวกเรตอบจากใจ ไม่ใช่ความคิด คิดว่าน่าจะเป็นนั้น น่าจะเป็นนี้ สว่า คาคว่า น่าจะค่อนข้างจะ แบบนี้ไม่ใช่ ให้มันชี้ว่าสิ่งที่เราเจอพบทวนเป็นสิ่งที่เราทำมาเอง กับกาย วาจา ใจ กับเพื่อนในทีม ทำกับต้นไม้ ทำกับก้อนหิน ทำกับน้ำ ทำกับเพื่อนพี่น้องในชุมชน ทำกับคนภายนอกชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ก็ต้องทำกับกาย วาจา ใจ นั่นแหละที่ต้องพบทวนให้ได้ แต่ถ้ามันทวนไปโดยความจริงพื้นฐานเราละเลยเสียแล้วไปคิดคำใหญ่ๆ คำคมๆ คำที่เราได้ฟังมาจากผู้รู้ นักวิชาการ ข้าราชการบ้าง คำพวกนั้นบางคำมันปิดบังความจริงของเรา ความจริงมันหายไป อย่างคำว่า โมฆะ พอขึ้นมาก็ขลังแล้ว ส่วนคำใหญ่ๆ บางคำพูดขึ้นมาก็ไม่รู้ความหมาย พวกข้างนอกเอามาใส่ให้เรา อย่างเช่นคำว่าจิตสาธารณะ พวกกันมากเป็นคำที่รับเข้ามาโดยเราก็ไม่รู้ว่แท้จริงหมายถึงอะไร เพราะฉะนั้นถ้าใช้คำใหญ่ๆ ที่รับจากภายนอกต้องอธิบายให้ชัด อธิบายด้วยความคิด ฉะนั้นการถอดบทเรียนนี้ก็ให้ใช้คำอธิบายความหมายที่เราเข้าใจเองไม่ต้องคิดคำใหญ่ๆ

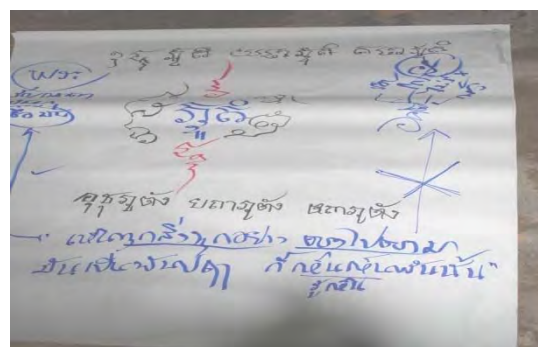
การเรียนรู้ที่ผ่านมาของเราเป็นการเรียนรู้จากเพื่อน คือในโรงเรียนก็การอ่าน การเขียน เรียนจากครูมั่ง ในชุมชนพอมีคนเก่งเข้ามาเราก็เรียนรู้จากเขา แต่ที่จริงเราเรียนรู้จากตัวเองมาตลอดเวลา แต่เวลาหยิบมาสอนตนเองเรานึกไม่ออก การเรียนรู้จากตัวเองหรือบรรพบุรุษโดยการทำให้แลแล้วเราทำตามนั้นถือว่าพิเศษ บางอย่างเราเรียนรู้และทำได้ตั้งแต่เกิดเลย อย่างการตัด(กริด)ยาง เราเรียนรู้โดยไม่ต้องมีตำราเล่มไหนสอน ถึงเราเรียนรู้จากนักวิชาการมาบรรยายด้วย power point เขารู้เรื่องหมดอธิบายได้ แล้วที่เขาสอนก็จริง เราก็เรียนรู้ แต่เขาบรรยายแล้วก็จบ กริดยางไม่ได้ แต่ความรู้ในการปฏิบัติการได้เป็นของเรา เขารู้แค่ด้านวิชาการ ทฤษฎี ที่นี้เขาต้องการให้เรานั้นนำเอาสิ่งที่เราปฏิบัติการได้นั้นเขียนออกมา ตรงนี้ที่เป็นภาระเพราะวิถีเราไม่ใช่คนเขียน พอเขียนก็เขียนไม่ได้ ผมจำได้ตอนเด็กๆ ผมเห็นปู่เฒ่า แกรูปร่างดี สะอาดสะอ้าน แกหน้าตาหล่อเหลาเป็นพระเอกโนราห์ เวลาเฒ่าทำทางแกสวยมาก เราเดินตามหลัง แกสามารถบังคับวัวได้โดยคำ ภาษา ที่เราไม่คุ้นชิน เช่น แจง คำว่าเข้า คำว่าลง วัวก็เชื่อแก เขาก็ว่าขานาทำได้ป็นนี้ทั้งเพ ผมจึงอยากเฒ่าได้เพราะเห็นว่าสวยงามมาก สามารถบังคับวัวได้ จึงพยายามเฒ่า พ่อก็ให้ถือหางเฒ่า ปู่บอกว่ามึงระวังให้ดีๆ เฒ่าคน่องวัว แกบอกเพียงเท่านี้ ไม่ได้บอกว่าต้องใช้แรงกดเท่าใดก็ขัดก็กรั้ม หรือไม่ได้บอกว่ามึงต้องยกใช้แรงสม่ำเสมออย่างไร เพราะเฒ่าเฒ่าอยู่แค่กับน่องวัว ต้องระวังมาก คนสมัยก่อนกลัวมากเรื่องเฒ่าคน่องวัว ถ้าไปบาดเฒ่าคน่องวัว วัวก็เฒ่าไม่ได้แล้วหยาบ(เถล)นั้น ผมกดคลิก แจงวัวแล้วมันก็ไม่ไป แต่พอยกก็ไปบาดน่องวัว แล้วถามว่าวิชาการเฒ่า กระบวนการเฒ่าหนึ่งสอง สาม สี่นั้นสอนกันไม่ การสอนจึงไม่ใช่บอกแรงกดเท่าใด แต่บอกว่าให้ระวังบาดน่องวัว กระบวนการที่เราทำแบบนี้เขาให้เราเรียนรู้ ปู่ว่าเฒ่าต้องหัดเฒ่าในเฒ่า ถ้าบาดน่องวัวก็ต้องรับผิดชอบ หาสมุนไพรรักษา เมื่อก่อนการเรียนรู้ต้องเติมพันด้วยชีวิต แต่เดี๋ยวนี้เด็กเรียนเอาง่ายๆ ให้เงิน รถเครื่อง แล้วให้เงินเฒ่าให้ไปหาความรู้ แต่ก่อนการจะเรียนรู้ต้องเสขสา(ลำบาก) เพราะลำบากคือการเรียนรู้ คำว่าเสขสาที่จริงมาจากคำว่าศึกษาคือเรียนรู้ ถ้าบายๆ เกิดมาบนกองเงินกองทอง ถึงเวลากิน เสพสุข สนุกสนาน แบบนี้เรียนรู้ไม่ได้ ส่วนใหญ่คนที่ได้พิเศษมาก่อนเพ ไม่ว่าลูกผู้ดีขนาดไหนการเรียนรู้ก็ต้องเสขสาเท่านั้นถึงจะเรียนรู้ การเรียนรู้แบบนี้เป็นการเรียนรู้ที่ศักดิ์สิทธิ์ การเรียนของไอ้เฒ่าไอ้ทองนั้นเรียนรู้ชั้นจริยธรรม เช่น กวาดวัด ปณณัติอาจารย์ สวนคณต์ ถือศีล เป็นการเรียนรู้ด้านศีลธรรม แต่ความรู้ลึกซึ้งในการปกครองเขาสอนให้เจ้าชาย เรียนด้วยอักษรศักดิ์สิทธิ์ ยิ่งการเรียนรู้ด้วยตนเองยิ่งศักดิ์สิทธิ์ใหญ่ขึ้นไป (อย่างที่เขียนในชาร์ต) อาจารย์ถามว่าใครเคยบวชมาบ้าง ก็มีตอบหนึ่งคนว่าบวชแล้ว อาจารย์จึงเล่าให้ฟังว่าตนเองเคยบวชในวัดเรียนรู้จากตอนบวชพระบังคับให้สวนคณต์ก็สวน ทำวัตรเช้าทำวัตรเย็น สวนเจ็ดตำหนาน สวนจาก

คัมภีร์ บ้าง มันก็ซึมซับจนไม่ลืม จะให้ลืมก็ไม่ลืม แต่ไม่ได้จำได้ทั้งหมด แต่ถ้ามีคนขึ้นต้นมาก็พอว่าได้ วัดที่บวช
อยู่มีหนังสือบุด ทำจากเปลือกข่อยมาทาบทำเป็นกระดาด พับๆ แล้วเขียนด้วยยางไม้สีดำบ้าง สีขาวบ้าง
ถ้าตัวหนังสือสีดำ เรียกบุดดำ ถ้าตัวหนังสือสีขาวเรียกบุดขาว ภาษากลางเรียกสมุดดำ สมุดขาว รวมเรียกว่าสมุด
ไทย ถ้าว่าเป็นจารึกพระไตรปิฎก เจ็ดตำนาน สิบสองตำนาน อภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ เขาจะเขียนแบบนี้ ตัวเขียน
เรียกว่าตัวขอม ถ้าเขียนตัวไทยจะเขียนตัวเอนๆ เกียงๆ ก็สวยกัน เขียนแบบนี้ อุรุทูต ขลาทูต ตลาทูต พอเขียน
ไปที่ละเล่มๆ เล่มแรกเป็นตัวธรรมดา แต่พอเขียนไปหลายๆ เล่มก็เริ่มเป็นตัวแปลกขึ้นมา พอเล่มแปดเล่มเก้าก็
ยากขึ้น จนได้สูตรๆ ที่ประพuthเจ้าจารย์เรียกว่า อาตนาณคยสูตร เป็นพระสูตรที่ใช้บอกพวกพระที่ไปจำศีลในป่า
แล้วถูกผีหลอก

เมื่อก่อนเวลาพระไปกางกรดจำศีลได้ต้นไม้ม พระมีศีลสูงหาพวกผีสูงรุกขเทวดาทูตผีก็ต้องลงมาอยู่
ข้างล่างที่ดินที่พื้นเพราะอยู่สูงหาพระไม่ได้ พระมีศีลสูงหา แต่ครานั้นพระบำเพ็ญศีลนานหลายวันพวกผีจึง
รำคาญลงมาหลอกพระให้ไปเสีย พอจำศีลเสร็จพระจึงมาบอกพระพุทเจ้าว่าถูกรุกขเทวดาทูตผีหลอกในป่า มา
ปรากฏให้เห็นตัว การถือศีลภาวนาไม่สงบเลย พระพุทเจ้าจึงให้คาถานี้ คือคาถากันผี จากเรื่องเล่ามาป็นนี้
เมื่อก่อนเด็กวัดนั้นกลัวผีกันมากเพราะในวัดผีทั้งเพ แต่ก่อนในวัดที่เผาผีวางกันบนกองไม้ โลงแจ้ง บางทีก็เห็น
น้ำเหลืองไหลย้อย เมื่อก่อนก่อนเผาจะเปิดโลงแลกก่อน ศพไม่ได้ฉีดยาหมื่นก็หมื่นอยู่นั้น บางคนตายโหง บาง
คนพอเอาน้ำแข็งรองพอจะเผาก็เอาออก พระจึงฝึก ปลงอนุสสรณฐานไปเกาะปากโลงแล เพราะว่าพระหนุ่มๆ
พอได้เห็นสีกากีตะบะแตก เกิดอารมณ์ก็ทำให้ขาดศีลได้ ดังนั้นพอเห็นสีกาสวยๆ ก็ให้นึกถึงผีในโลง เคยถามพ่อ
หลวงแก้วว่าแกเห็นสีกาเป็นผีหมด แต่เดี๋ยวนี้เด็กอายุ 13 ปีพอชอบกันก็มีอะไรกัน ชาวที่ทำแท้งเอาเด็กไปทุบใน
วัดมีมาก ต่างกับแต่ก่อน ยันต์นี้แปลง่ายๆว่า “เห็นทุกสิ่งทุกอย่างตรงไปตรงมา มันเป็นป็นปรือ ก็เห็นป็นนั้น”

ยันต์ที่เขียนเขาเรียกว่าคาถากันผี ในวัดยังใช้เป็นคาถานี้กันกระสุน เขาทำกรุดก็เขียนยันต์นี้ เวลาพระ
เสกเพื่อให้ศักดิ์สิทธิ์ ก็ให้พรว่าให้อยู่ในศีลในธรรม พอศึกษาแล้วก็พบว่าไม่ได้มีอะไรเพียงแต่เป็นการให้คนอยู่
ในศีลในธรรม ที่บอกเรื่องนี้เพราะ ถ้าหากเกิดอะไรก็ต้องให้ทำการแก้ไข ถ้าเกิดความแตกแยก หากทำไม่ดีแล้ว
รู้สึกไม่ดี ก็ต้องเลิก ถ้าหากคนนั้นไม่ถูกกับเรา เขาทำดีก็เห็น

ไม่ดีเรียกว่าไม่ได้มองที่ความเป็นจริง แต่ถ้าเขาทำไม่ดีแต่
เราเป็นญาติมองข้ามๆ อันนี้ก็คือว่าไม่ถูกต้องตามจริง ถือว่า
อคติเพราะไม่ชอบกัน ต้องเรียนรู้อย่างไม่มียอคติ เป็นป็น
ปรือก็รู้เห็นป็นนั้น เรียกว่าถอดหัวใจที่อคติออกแล้วหัวใจ
เราจะโปร่ง ไม่อคติ ความจริงก็ปรากฏ ในขณะที่เห็นว่าลูก
ของเราไม่ดีก็ต้องแก้ไข ในฐานะลูก ฐานะเมียต้องแก้ไขอย่า
อคติ อย่างรับสิ่งที่ไม่ดี แก้ไขอย่างตรงไปตรงมา สายนี้คือ

สายที่ไม่ควรไปคือ ผี มี อคติ เพราะ ชอบ (เข้าข้าง) โกรธ ไม่รู้ กลัว เรียกว่า ผี ส่วนอีกสายที่ต้องไป ก็ด้าน
พระ คือเห็นทุกสิ่งตรงไปตรงมาด้วยรักและเมตตา แม้กระทั่งคนที่เป็เพื่อนและตัวเองผิดพลาดไปก็ต้องเห็น
ด้วยรักและเมตตา และใช้ปัญญาพิจารณา ถ้าไม่ดีแก้ไขปรือ ดีแล้วจะทำให้ดีขึ้นปรือ รักษาด้วย ความเชื่อมั่น
จะเชื่อมั่นอะไร เช่น การเชื่อมั่นในพระเจ้า อย่างเราจะเชื่อมั่นอะไรกับงานนี้ เชื่อมั่นแนวคิดอนุรักษ ใช้อย่าง

ยังยืน วันศิคืนดิโครเอริสอร์ทมา ต้องถางโล่นเตียน เราจะเห็นดีเห็นงามหรือไม่ เราต้องเชื่อมั่นในหลักคิดเดิมคือ อนุรักษ ไม่ซรีกในวัตตุนิยม ถ้าไม่เชื่อมั่นทุกอย่างจะคลอนแคลนเหม็ด

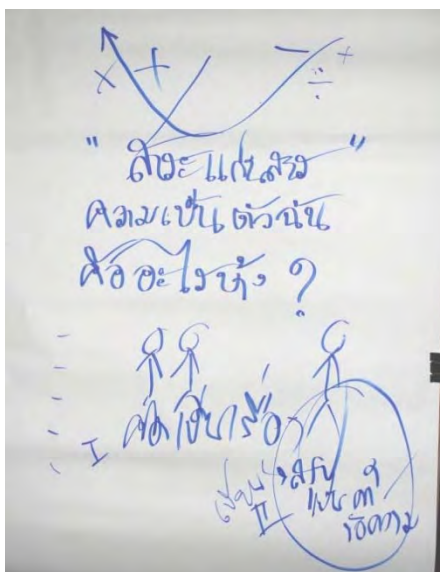
แล้วบอกว่าที่ที่ธรรมชาติบริสุทธิ์ นั้นมักมีอะไร บางอย่างแปลกๆ ตอนที่มาที่นี้ยังรกมีป่าพรวัวอยู่เลย ที่นี้ชื่อ ผมตั้งให้ ว่า ซิซอร์ ชันไซค์ มีพระอาทิตย์ และมีทะเล แล้วเอา ภาษามลายูที่แปลว่าบ่อเจ็ดลูกมารวมกัน เป็นตาลากาตูโย๊ะ ซิซอร์ ไทยปนอังกฤษ ที่นี้เคยมีเด็กมาเข้าค่าย เกิดพูดอะไร แปลกๆ บางคนพูดมลายูได้ ถ้าใครอยากแลให้ตื่นตีสามตีสี่ จะพบอะไรที่แปลกๆ ที่นี้

จากนั้นก็ให้ลองพิจารณาแลในตัวเรามีผี มีพระอยู่มากน้อยแค่ไหน แล้วก็มีการแจ้งเวลาในการเข้าร่วม กระบวนการว่าพักเบรกเวลา 03.30 น. ข้าวเย็นตอน 18.00 น. เริ่มเวลา 19.30 น. ในทีมบอกว่าพรุ่งนี้มีพระหลายคนคงอยู่สองวันไม่ได้ สรุปว่าจึงต้องจัดกระบวนการจนถึงเที่ยงคืน แล้วอาจจะต้องขอตัวกลับ

จึงพักเบรกกันก่อนแล้วก็มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันเรื่องการกล้ายอมรับว่ามีผี มีพระอยู่ในตัวเท่าใด

อาจารย์สมเจตนาให้โจทย์ข้อที่ 1 ว่าสาระแก่นสาร ความเป็นตัวฉัน คืออะไรบ้าง

ต่อเดี๋ยเราไปเดินกันที่ชายทะเลก็ได้ แต่ก่อนนั้นโจทย์นี้เขาให้จับคู่เล่ากัน ทั้งเรื่องดีๆ หรือเรื่องไม่ดีก็ได้ อย่างองคุลิมาล เขาก็มีสิ่งไม่ดีจนกลับตัวเป็นดีได้ จากฐานชั่วพลิกมาดีได้ ถ้าองคุลิมาลไม่ตัดนิ้วคน นิ้วพระพุทธรเจ้า ก็ไม่ได้พบพระพุทธรเจ้า องคุลิมาลได้ตัดนิ้วพระพุทธรเจ้า แล้วบอกว่าให้หยุด พระพุทธรเจ้าบอกว่าเราหยุดแล้ว แต่ท่านซึ้งยังไม่หยุด หากให้เล่าแต่สิ่งดีก็เริ่มที่พบพระพุทธรเจ้า แต่ไม่ได้เล่าที่มาที่ทำให้ดี ตอนพระยารัษฎามาเมืองตรัง มีเรื่องว่าคนที่ลักวัวลักควายได้ถึงจะขอลูกสาวคนอื่นได้ พระยารัษฎาเดินทางมาถึงสุโสะ ผมฟังจากนายพันโสะ เจ้าคุณรัษฎามาตรวจราชการ ชาวบ้านมานั่งรอรอเอาไก่มาฆ้อง พรวัวฆ้อง เพราะเจ้าคุณว่าต้องปลูกไม้ผล เลี้ยงสัตว์ พอเจ้าเมืองนั่งเกี้ยวมา แล้วถามว่าใครเลี้ยงไก่ คนเลี้ยงไก่ก็ให้แล มีไข่มาเต็มหมด แล้วถามว่าไหนแพะ ไหนหมู ปรากฏว่าไม่มีหมูก็ถูกเขียน พอเขียนเสร็จนายเมืองบอกว่าป็นเมืองแขก แกว่าไซ้ไม่บอกก็

เขียนอีก ชาวบ้านจึงกลัวไม่กล้าสร้างบ้านติดถนน เมื่อก่อนถ้ามีการลักวัวลักควายนั้นผู้ใหญ่รู้กันหมด ใครลักวัวลักควายได้จะดูแลคนอื่นได้ มีความกล้า มีการสร้างเครือข่ายเคลอ เครือข่ายลักวัวลักควาย พอเลือกพวกนี้เป็นผู้นำก็ดูแลคนอื่นได้ แล้วตัวเองก็หยุดลัก แต่เขาจะรู้ว่าใครเป็นโจร จะรู้กันหมด คนเคยลักวัวลักควายเคยมีประสบการณ์จึงรู้ดี ดังนั้นแก่นสาระของชีวิตจึงอาจจะเริ่มจากที่ลบก็ได้ แล้วถึงจะเป็นบวก อย่างงานวิจัยไม่ใช่เล่าว่าพี่มานพเข้ามาก็ทำการวิจัยกันตามกระบวนการ จนเป็นไปด้วยดี

พี่กอบบอว่าแต่ก่อนเราไม่ได้มีการรวมกลุ่ม แต่มีการลงแขก ช่วยเหลือกัน ไม่ได้คิดว่าจะเกิดชุมชนปันปรือ

อาจารย์สมเจตนาจึงชวนให้เราจับคู่เดินคู่ตี (กระซิบกระซาบ พูดกันเบาๆ) กันก็ได้ จะตริตรองคนเดียวก็ได้ พอได้สาระแล้ว เอากระดาษไปคนละ 1 แผ่น เขียนสั้นๆ ให้ได้สาระ คิดเป็นเรื่อง เล่าเป็นเรื่อง สรุปเป็นคำ เช่น ไม่เคยลักของใครเลย ไม่เคยเบียดเบียนของใครเลย สมัยก่อนเราออกปากเก็บข้าว เพราะข้าวสุกแล้วเก็บไม่ทัน จึงบอกให้คนบ้านใกล้เคียงมาช่วยใช้เวลา 1-2 วัน เสร็จไม่โดนนกกินเสีย แล้วเราก็ไปช่วยเก็บของเพื่อน วิธีชีวิตแบบนี้ทำให้เกิดความสามัคคีกัน แต่ตอนนี้ทำสวนยางกันตัวใครตัวมัน มีการลักตัดยางเพื่อนก็มีให้เวลา 30 นาที อาจารย์ชี้แจงว่าคิดให้พ้นงานวิจัยไป แล้วก็แยกย้ายกันไปเขียนตามมุมที่สนใจ

จากนั้นทีมวิจัยก็แยกย้ายกันไปตั้งวง 1 กลุ่มจำนวน 4 คน แยกกันคิดเขียนร่วมกันโดยนั่งเป็นคู่ 2 คู่ เมื่อใช้เวลาประมาณ 25 นาที ทุกคนก็กลับมาพร้อมชาร์ต แล้วอาจารย์สมเจตนาที่คุยกันเรื่องภาษาเขมรเป็นเพราะไม่เห็นคุณค่าไม่ได้เรียนจึงสูญหายไปพร้อมกับความรู้ดีๆ เช่น คำราชา บางเรื่องเป็นความรู้ทางธรรมชาติที่วิทยาศาสตร์ยังไม่รู้ เช่นการเตือนภัยจากสัตว์ สัตว์เป็นสัตว์บริสุทธ์ สัมผัสธรรมชาติได้ แต่คนเราเรียนมากจนเข้าไม่ถึงธรรมชาติ ต่อไปเราต้องเรียนรู้จากธรรมชาติ ถ้าเราไม่สัมผัสธรรมชาติก็จะไม่เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง

พร้อมแล้ว อาจารย์แจ้งว่าแม้เขียนเป็นคำ แต่ให้เล่าว่าเรื่องที่มาเป็นเรื่องอย่างไร เริ่มจากแผ่นชาร์ตที่อยู่หน้าบน อาจารย์บอกว่าเริ่มสนใจเรื่องงานแบบนี้เมื่อปี 44 ก่อนหน้านั้นเป็นคนเชื่อมั่นในทฤษฎี พอได้มาพบประสบการณ์บางอย่างจึงทำให้ความเชื่อเปลี่ยน จากนั้นทุกคนก็พร้อมจึงเริ่มตามลำดับ

ลุงตั้งบอกว่าเมื่อก่อนพื้นที่บ้านเราอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ บ้านรุ่นบุกเบิกมาจากจังหวัดพัทลุง แต่ก่อนพื้นที่เป็นป่า มีป่าเสื่อมโทรมอยู่ด้วย ตอนนั้นผมยังไม่ได้อยู่ภูผาเพชรที่ ออกตัวมากันสี่ห้ารอบครัว มาอยู่ในสภาพที่ลำบาก ถนนหนทางไม่มี ไม่มีรถ แต่แรกมานุกเบิกมาทำลายธรรมชาติแต่ก็เพื่อการดำรงชีวิต เพื่อทำไร่ปลูกข้าวปลูกยาง เพราะแต่ละคนมาไม่มีอะไรเลย มาตั้งหลัก แต่แรกคนที่นี้เห็นออกเห็นใจกัน เรื่องเป็นเงินเป็นทองไม่ได้มาก ได้ไหราก็ปันกันกิน ใครมีข้าวมากก็ขอปันกัน อาหารได้สัตว์ก็ปันกัน ที่ไม่

ขายเพราะเงินทองมีน้อย จนกันเหมือนกันหมด ได้หมู่มากก็ปันกันครบห้าครัว การทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ถางป่า หน่าข้าว ผลิตวันกันจนเข้ารอบ (ลงแขก) คิดว่าแต่ก่อนเรื่องความสามัคคีมีตอนเราไม่มีรายได้ เราไม่มี
สมบัติอะไร มาจับจองถางป่ากัน ความสามัคคีมีเมื่อแรกที่ดินไม่มาก เมื่อก่อนอยู่ร่วมกันให้อภัยซึ่งกันและกัน
การมีปัญหาไม่ใช่สาระทุกคนจะให้อภัยกันได้หมด อย่างเช่นเรื่องคำพูดบาดน้ำใจกัน ไม่ถึงขั้นลงมือลงไม้ หยก
ล้อแม้นักไปสักหิดก็ไปขอโทษ อย่าให้ถือสา กัน ขอมรับผิด การขโมยทรัพย์สินไม่มีเลย ขอกันกินได้หมด ดีปลี
ผักกูด ผักแกลง ขอกัน ปลุกกันเพื่อกิน มีหลายสิ่งก็เก็บไปให้เพื่อนบ้าน

อาจารย์สมเจตนา ให้ดูสาเหตุแวดล้อมว่าทำไมไม่มีการซื้อขาย ไม่มีการทะเลาะ ไม่ลักทรัพย์ ที่บ้านใน
ตอนก็เช่นกัน คือแต่แรกหาไว้กิน หาไว้ให้ (เมื่อญาติเพื่อนฝูงตามโสดเขาจะแต่งงานก็หาไว้ให้) หรือโบ้โสดนา
เมื่อโบ้เลจะจัดงานแต่ง งานศพ ก็ซ่อมสารไว้ให้ เหมือนกัน เพราะระบบการแบ่งปันเกิดจากไม่มีระบบเศรษฐกิจ
มีการปลูกเพื่อกิน ปลูกมากก็มีเหลือ ผู้เขียนไม่มี มีมากก็แบ่งปันให้เพื่อน ดังนั้นเห็นว่าคุณธรรมเกิดจาก
สิ่งแวดล้อม เมื่อก่อนตอนเด็กเรียนปิดเทอมมาอยู่บ้าน ไปขอยางจากญาติคนผีนสองผีนก็ได้หลายดั่งค์ แต่เดี๋ยวนี้
เป็นอย่างไรก็หายเหตุไว้ตามที่รู้จักกัน

ฟีกอบบอกว่าตนเองเคยเป็นคนเห็นแก่ตัว ตนเป็นคนระ โคน เมื่อปี 20
ได้ไปเรียนพาณิชย์ที่สงขลา ครอบครัวยุติปัญหาจึงหนีไปอยู่เหนือ
18 ปี แล้วกลับมาอยู่ที่ภูผาเพชร ก็ยังเห็นแก่ตัวอยู่ ตอนนั้นไม่มีอะไร
จะกิน เพราะครอบครัวยุติไม่มีเป็นหลักเป็นฐาน อยู่ได้ 16 ปีได้ทำสวน
กริดยาง แล้วร่วมกลุ่มพัฒนาทาง ร่วมกลุ่มออมทรัพย์ ตั้งชมรม
ภูผาเพชร จนเกิดความรักเพื่อนพ้อง รักหมู่บ้าน รักธรรมชาติ สรุปว่า
เราเป็นเพราะสิ่งแวดล้อม เราได้สามัคคีเพราะพอมีพอกิน ก่อนนี้เป็นผู้ทำลายธรรมชาติเพื่อทำมาหากิน เป็นที่
ปลูกยางพอเรียนรู้ด้วยการอยู่ชมรมภูผาเพชร งานวิจัยทำให้เรารู้คุณค่าธรรมชาติจนอยากรักษา สรุปว่าสมควร
รักษาธรรมชาติให้อยู่คู่หมู่บ้านตลอดไป

อาจารย์สมเจตนา บอกว่าฟีกอบเป็นคนตรงไปตรงมา มาก จากแต่ก่อนสร้างเนื้อสร้างตัวเพราะจน
แรกเริ่มพี่แม่มมาช่วยทำหน้าที่ แต่เจ้าหน้าที่ป่าไม้มาลาย (ทำลาย) หมด ทุกคนก็มาช่วยกันทำหน้าที่ใหม่
ฟีกอบก็ไม่มีเงินตอบแทนใครเลย ตั้งแต่นั้นมาจึงรู้ว่าต้องรักเพื่อน ร่วมกับชุมชน ที่ได้หยุดทำลายเพราะลุงตั้งไป
ช่วยทำหน้าที่ ทำให้เห็นว่าเราอยู่บ้านใหม่ มีเพื่อนฝูงทำให้จนเราประทับใจ โดยลุงตั้งไม่ต้องบอกทำให้
ปรับตัว เพราะความซาบซึ้งถึงน้ำใจกันเอง เรื่องหิดๆ แบบนี้อ่าปล่อยให้ผ่าน ผมเคยไปที่ทุ่งหว้า ประธานกลุ่ม
ออมทรัพย์เขียนข้อความตัวใหญ่ๆ ว่าไม่เห็นแก่ตัว แกบอกว่าอาจารย์สมเจตนาพูดเอาไว้ แสดงว่าคำพูดบางคำมี
ค่า ผมมีคุณสมบัติที่ชอบเก็บเกี่ยวคำพูดของชุมชนหนึ่ง ไปเล่าต่ออีกชุมชนหนึ่ง การพูดคุยสื่อสารทำให้เกิด
ปฏิสัมพันธ์ สิ่งเล็กๆ สร้างคุณค่า

ฟีกอบบอกว่าก่อนนี้ลุงตั้งยังช่วยถางป่าด้วย

อาจารย์สรุปว่าสิ่งเหล่านี้ถ้าไม่ได้พูดมาพูด มาปราศรัยก็จะสูญหาย หากอยู่ในบ้านเล่าให้ลูกให้เมียฟังมั้ง
ว่าลุงตั้งได้ช่วยเหลืออย่างไร มีค่ามีคุณอย่างไร

คุณจรรยา เล่าว่าตอนแรกเข้าไปที่ภูผาเพชรกับน้อง ยา รู้ว่ามีสวนมีชุมชน พอไปเจอพบชาวบ้านอัยยาศัยดี ตอนแรกเข้าไปเจอพี่บุญ แล้วหวังซื้อที่ดินที่ข้างถ้ำ แล้วก็ซื้อปล่อยไว้ พอรักษารักษาดีก็เจอลุงตั้ง เจอคนดีๆ หลายคนก็เกิดความสัมพันธ์ แต่แรกทีนั้นไม่ค่อยมีใครอยากไปเพราะเขากลัวกัน ผมพอไปก็ได้มาบอกต่อ เกิดความคิดว่าทำปรี๊ จะได้ช่วยเขา ไปนั่งบนยอดเขาเห็นรถวิ่งไปวิ่งมา เห็นว่าไม่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน แล้วก็ได้คุยเพื่อร่วมกัน จึงเกิดการท่องเที่ยวอนุรักษ์ จนตอนนี้คนภายนอกพอเห็นที่แถว นั้นก็อยากได้กัน แต่แรกผมเข้าไปหลายคนคิดว่าจะมาทำร้านอาหารลานข้าวสาขาสอง แต่พอได้เจอคนดีๆ จึงไม่คิดทำในเชิงธุรกิจเลย เพราะเห็นตัวอย่างที่วังสายทอง และจะไม่เชิงธุรกิจต่อไปในอนาคต ถ้ามีก็เป็นเชิงสร้างสรรค์ หลังจากใช้ชีวิตที่นั่นก็ได้พัฒนาศักยภาพ ได้เรียนรู้มากมาย ได้เห็นผู้ด้อยโอกาส ทำให้ได้พบปะชาไท แล้วก็ชอบ แล้วก็คบเป็นมิตร เรียนรู้จากชาไทและคงคบกันต่อไปอีกนาน

อาจารย์สมเจตนา ที่คุณจรรยาบอกว่าได้เรียนรู้จากชาไท ขณะที่ชาไทเขียนไม่ได้ อ่านไม่ออก แล้วสอนอย่างไร ได้เรียนรู้ความเอื้ออาทร การเป็นผู้ให้ การไม่ทะเลาะเบาะแว้ง การใช้ชีวิตอย่างสงบสุขของชาไทอย่างไร จากนั้นก็วิพากษ์เรื่องกินเหล้าว่าการที่เราไม่ชวนชาไทกินเหล้าเขาก็เลิกไป การก่อเรื่องดีๆ การบอกชาไทไม่ให้กินเหล้า เหมือนกับไม่ให้คนทั่วไปกิน เราไม่ควรหยิบยื่นสิ่งไม่ดีงามให้กับผู้อื่น หยิบยื่นสิ่งที่ดีงามเล็กๆ ให้ผู้อื่นก็เท่ากับทำดีแล้ว

ตอนนี้สายมหาดไทยมองชาไทเป็นอีกมุมหนึ่ง เป็นการให้คุณค่าที่ไม่เท่าเทียมในความเป็นมนุษย์ แม้จะอยู่แบบสังคมบุญพาราณ (โบราณ) แต่จะบุญการ ปัจจุบันกาล หรือแบบไหนก็เอื้ออาทรได้ นายทุนบางรายก็ไม่ได้เอาผลประโยชน์จากลูกจ้าง หรือลูกน้องตลอดไป แม้จะอยู่ในโครงสร้างที่ได้เปรียบ แต่ถ้าคนมีน้ำใจต่อกัน แต่การแบ่งปันอยู่เหนือโครงสร้าง ตอนนี้คนที่รวยที่สุดเป็นคนอินเดีย คนที่จนที่สุดก็อยู่ในอินเดีย เคยไปอินเดียหนึ่งครั้ง โรงแรมโทรมาๆ แต่ใหญ่ ห้องน้ำก็ดี ดื่นเข้ามากินน้ำชา เจอผู้หญิงหนึ่งคน กล่าวว่าขอโทษท่านสุภาพบุรุษมือนั่นมันจะเลื้อย เขาบอกว่าในตระกูลของเขาวันหนึ่งจะต้องเลี้ยงคนแปลกหน้าหนึ่งมือ ใกล้เคียงว่าตระกูลนี้ร่ำรวยและดัง เป็นเชื้อสายพระรามๆ บริจาคให้วรรณะจัดทาล ถ้าจุดตรงนี้ขยายผลเพราะวรรณะจัดทาลมาเป็นประธานาธิบดีแล้วสองคน เรื่องแบ่งปันสามารถข้ามวรรณะได้

คุณจรรยา เสริมว่าพอได้รู้จักชาไทก็เล่าให้เพื่อนฟัง มีเพื่อนอยู่คนหนึ่งเขาทอดกฐินได้สองแสน เวลาไปเที่ยวเขาซื้อพวงมาลัยทีละสองแสน แต่พอฟังเรื่องชาไทเขาฟังแล้วนั่งนิ่ง

อาจารย์สมเจตนา เล่าว่าเคยเข้าวัดป่า เข้าไปแล้วออกไม่ได้เพราะคำ ไม่มีรถ พวกที่ไปด้วยอยู่กันเจ็ดวัน ทำให้ผมต้องอยู่กัน เขาให้เดินๆ นั่งๆ วันที่หนึ่งที่สองเหมือนจะบ้า เดินทีละก้าว ทำท่า (สายหลวงพ่อกุศล) พอวันสุดท้ายเขาแนะนำตัว โตะแกเป็น ศร.ดร. บอกว่ามาปฏิบัติธรรมว่าสู้เด็กไม่ได้ อีกคนเป็นพันเอก หลายคนเป็นดีๆ ทั้งนั้น แล้วถามหลวงตาว่ามาอยู่หลายวันอยากทำบุญ หลวงตาบอกว่าไม่เอา บอกว่าเส้นทางที่เดินนั้นแหละเขาให้มา ไปให้เขาสิ อาจารย์บอกว่าคนที่ทำกับข้าวให้เราเป็นชาวบ้านทั้งนั้น ฐานะก็ไม่ได้มีอะไรเลย เขาให้บิณฑบาตทุกวัน อาจารย์สรุปว่าคนจนกลับเป็นผู้มีคุณค่ากว่า คนจนแบ่งปันมากกว่า เขาไม่ได้มี

ความทุกข์เหมือนคนรวย พวกคนรวยมาเข้าคอร์สเพื่อลดความทุกข์ ในโลกปัจจุบันคิดแล้วคนจนจ่ายภาษีมากกว่า จงรักษาความจนไว้ แต่เป็นคนแบบพอเพียง

คุณพิเศษบอกว่าเมื่อปี 34 เข้าทำงานที่น้ำตาลไพรวัลย์ สามปี แล้วย้ายมาวาง อยู่ในตำแหน่งสายตรวจ เขต ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล เป็นสายตรวจ ก็ทำหน้าที่ออกจับ แล้วย้ายมาอยู่ภูผาเพชร หลังจากทำงานสายตรวจแล้วมาทำงานเชิงรับ มาอยู่กับชาวบ้านในชุมชนภูผาเพชร บางทีปัญหาระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เป็นปัญหาที่ไม่มีคนประสานสร้างความเข้าใจ ดังนั้นบางสิ่งบางอย่างที่ชาวบ้านต้องการคำอธิบาย ไม่มีเจ้าหน้าที่อธิบายให้ฟัง เรื่องที่ดินทำกิน แปลรูปไม้สร้างบ้าน เพราะชุมชนติดอยู่ในเขตรักษาพันธุ์เทือกเขาบรรทัด จับใครตัดไม้ทำบ้านก็ต้องอธิบายให้เขาเข้าใจ คนจับจับแล้วก็ไป เหลือผมที่อยู่ในชุมชนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องว่าป่าที่ทำกินไม่มีอาสินห้ามถาง จะถูกเจ้าหน้าที่ตรวจยึด อย่างไม้ทำบ้านก็ต้องตรวจยึด

คุณกอบเสริมว่าป่ามีสองประเภท มีป่าตรวจยึด เมื่อเขาได้เข้าไปทำความเข้าใจแล้วก็ยอมรับ

อาจารย์สมเจตนา การอธิบายเป็นภูมิปัญญา ถ้าทำได้แสดงว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้ให้เขาเข้าใจ ถ้าเข้าใจกันมีปัญญา ปัญหาจะไม่เกิด

ผู้ใหญ่ผู้ยบบอกว่าเป็นคนพัทลุง เข้ามาปี 13 ตอนมาทำป่า เลื่อยไม้ หลังจากปี 15 เลื่อยไม้แปรรูป แล้วไปบวชตอนปี 23 ดิถีทหารภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือประเทศ ได้เป็นอาสา อปพร. แล้วย้ายเรื่องความสะอาดในชุมชน ผมเป็นผู้ช่วยเหลือชุมชน คนดีๆ อาจไม่ได้เป็นผู้นำเพราะพูดไม่เก่ง ไม่กล้า ผมเป็นคนที่มีทั้งความดีและความชั่ว แต่ความดีมากกว่า แล้วฝากว่าอยากให้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับที่ชุมชนภูผาเพชรไม่มีลักเล็กขโมยน้อย ยาเสพติด ไม่มี พยายามพูดให้ทุกคนดูแลชุมชน ภูมิใจในหมู่บ้าน

คุณจวบบอกว่าตนเอง เป็นคนที่ให้กำลังใจกับตนเอง ตอนเด็กๆ ชอบตั้งคำถามว่าทำไมเราถึงไม่รวย ไม่มีบ้าน ไม่มีรถ เป็นคำถามว่าทำไมเราถึงไม่มี ไม่รวย กับคนรอบข้างเราก็อถามว่าทำไมเราถึงเกิดในครอบครัวที่ยากจน คนรอบข้างเหยียดหยาม ทำให้ต้องสร้างตนเอง เคยตั้งคำถามกับคนอื่น และกับตนเอง แต่ที่จริงพอมาระยะหนึ่งเราพบทวนสิ่งที่เราถามนั้น กลับพบว่าการพัฒนา ไขว่คว้า เราพอใจหรือไม่ หากเราเกิดเป็นคนรวยเราจะเป็นป็นนี้หรือไม่ ทำให้รู้สึกพอใจกับที่เกิดมากับความจน เพราะทำให้กลายเป็นคนคิดบวก ไม่แคร์ต่อคำพูดของคนอื่น ปมของเราผลักดันให้เราดีขึ้น ทำให้เกิดปัญญาว่าเราคิดบวก แต่ก็มีคิดลบได้ ทำให้เกิดการทบทวนตัวเอง ยอมรับความเป็นตัวเอง ยอมรับว่าพ่อแม่ถ่ายทอดสิ่งดีๆ ให้เราเช่นกัน ได้รับพันธุกรรมจากพ่อแม่ การรับฟังคนอื่นแล้วมาหาทางแก้ แก่ที่ตัวเอง เราจะปรับตัวอย่างไร พิสูจน์ตัวเองอย่างไร เปิดใจมองเขา บางคนไม่ได้มองด้วยความเกลียด การเปิดใจมองดีกว่าปิดไม่ยอมรับ ไม่ว่าเรื่องของเรา ของลูก ของคนในบ้าน เราต้องปรับความรู้สึกให้พอใจ หากปรับไม่ได้ก็ต้องปลง ปลอ่ยกวาง ไม่ยึดติดให้มากเกินไป เมื่อไม่ได้ดังหวัง บางทีเราคิดว่าทำเต็มที่แล้ว แต่เสียสละท่อนกลับมาไม่ดี คนๆนั้นต่อให้ทำอะไรเขาก็ยังดูถูกเราอยู่ดี จึงเปลี่ยนกลับเป็นการสงสารว่าเขายังปัญญาไม่ดี แล้วยังเป็นคนเชื่อมั่นในความดี ทำแล้วไม่สูญ เคยฟังอาจารย์สมภพว่า ความดีไม่แพ้ใคร ความดีที่มีมากจะเหนือกว่าสมบัติ การรู้เท่าทัน สร้างพลังทางสังคม รู้ให้เท่าทันตนเองว่าดีชั่ว เรายังยึดมั่นในเป้าหมายของเราหรือไม่ การมีคนชมหรือด่า ให้รู้เท่าทันว่าเรามีความคิดเช่นไร ยึดมั่นอุดมการณ์ คือการทำงานส่วนรวม ทำเพื่อชาวบ้าน ใช้ผลงานในการทำงาน ไม่แคร์ต่อเสียงเลียดสี แม้จะเอาอกเอาใจคุณนายก็เพื่อชุมชน คิดว่าศัตรูก็ยังมีบุญคุณ เขาทำให้เรามีพลัง ให้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ตนเอง

อาจารย์ บอกให้สงบ แล้วถามว่าได้ยินเสียงอะไรหรือไม่ แล้วอธิบายว่าความสงบมีสองแบบ คือ

- ปิดทวาร
- สงบแบบรู้ตัว

สงบจริง คือ ร่างกายเคลื่อนไหว จิตใจสงบ ที่เล่ามาคือมีสติ

คุณหมอบอกว่าสาระแก่นสารคือนอนไม่หลับเรื่องกรรม เป็นปัญหามาตลอด ตั้งแต่ตั้งกรรม ว่าพอตั้งแล้วจะไปกันป็นปรือ จนพี่รุยเข้ามา หาเส้นทาง คิดว่าลงหุ้น แล้วก็เริ่มรับนักท่องเที่ยวชุดแรกเมื่อกรรมทำได้หนึ่งเดือน ธกส. เข้ามาที่อ้อยบอกว่าเก่งมาก ผมหลงตัวเองเลย ที่เขามว่าทำหนึ่งเดือนได้ขนาดนี้ เขามว่าต่อไปรุ่งเรืองมาก แต่พอมีรายได้ชาวบ้านเขามว่าหมักได้ครัน จวบ ตุ่มก็คงได้ ตอนนั้นทีมครอนเลย เกือบล้มเลิก คิดว่ามาทำงานส่วนรวมเพื่อน โกรธเราออกดีหว่า ไม่คุ้มกัน ต่อมาพี่ตุ้มมาบอกว่าพี่มานพจะมาทำวิจัย พี่มานพเข้ามาเริ่มมีมติว่าเขาทำอะไร เป้าหมายเพื่ออะไร ผมจำได้คำหนึ่งว่าทำให้อยู่บนฐานความจริง งานวิจัยเข้ามาเก็บข้อมูล แต่ตอนนั้นผมต้องไปอยู่กรุงเทพฯ ส่วนงานประชุมข้างนอกผมก็รับเองเพื่อไปศึกษาว่าวิจัยแก้ปัญหาได้ปรือ ก็เอาหนังสือมาขีดมาเขียนเพื่อแก้ปัญหา พอกลับมาสัมภาษณ์สิบรายจะมาตอนหุ้น เขาบอกว่ากรรมไม่ชัดเจน ไม่รู้เรื่อง ก่อนนั้นผมไปกรุงเทพฯ ให้ลุงตั้งดูไม่ได้ประชุมชี้แจงเลย แล้วกลับมาคุยกันว่าป็นผลให้หมดดีไหม แก่นามานั่งคุยว่าป็นผลดีไหม เพื่อกระตุ้นกรรมให้กลับมา สิ่งนี้ได้จากงานวิจัยคือการมานั่งคุยกัน เมื่อวันมาประชุมชี้แจงรายรับรายได้ เขาก็เข้าใจ มีหลายรายมาชี้แจงประสงค์เข้ากลับ หลังทำวิจัยสิ่งที่เกิดขึ้นคือเครือข่ายตรง สตูล กิจกรรมของเยาวชน ที่ได้มาปลูกป่าก็ได้มาจากงานวิจัย มีศูนย์เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อมาช่วยเสริม จึงได้แนวคิดให้ศูนย์มาเป็นวิทยากร ได้พันธุ์รองพื้นาริเพาะชำ ขยายท้องตลาดได้ เราเพาะชำได้ระยะหนึ่ง การได้สมาชิกเพิ่มเกิดจากการทบทวน ผมว่ากรรมวันนี้ที่อยู่ได้เพราะอยู่บนฐานความจริง

อาจารย์สมเจตนา

เวลาเราฟังเด็กๆ ฟังใครก็ได้ เราลองจับประเด็นดู เช่น

- ลุงตั้งบอกว่าแต่แรกเป็นสังคมแบ่งปัน ขอกันได้
- สร้างเนื้อสร้างตัวสร้างครอบครัว

ตรงนี้เป็นเนื้อหาเนื้อเรื่อง มีชีวิตจิตใจ แล้วแปรเป็นการสรุปให้เข้าใจ

- คนที่ฉลาดในการให้ความหมาย ฉลาดในการอธิบายให้คำพูดสั้นๆ แต่เข้าใจ ป่าไม้ถ้ารู้จักการอธิบายได้จะไม่สร้างความขัดแย้งกับชาวบ้าน
- ประมรรต ให้อยู่บนฐานความจริง อย่างตรงไปตรงมา

สรุปสิ่งที่เรามีคือ

- ศรัทธา : มุ่งมั่น
- วิริยะ/ขันติ: แรงฮึด ความเพียรพยายาม
- จาคะ (เสียสละ) /สติ
- ตั้งใจมั่น (สมาธิ)
- ปัญญา

หมายเหตุ

- ปัญหาต้องประกอบไปด้วย ศรีทธา หากมีปัญหาตัวเดียวจะเป็นสังฆเภท มีศรีทธาอย่างเดียจะเป็นนงนายน
- ความเพียร ความตั้งใจมั่น ต้องคู่กัน
- แล้วจากะ จะเปล่งประกาย จากะเป็นพลัง
- ความคิดสร้างปัญหาให้มนุษย์ หากอยู่บนความจริงจะแก้ปัญหาก็ได้
- ต้องมีที่มา เรื่องราวจริง

เวทีเปิดคุยกันเรื่องทั่วไป

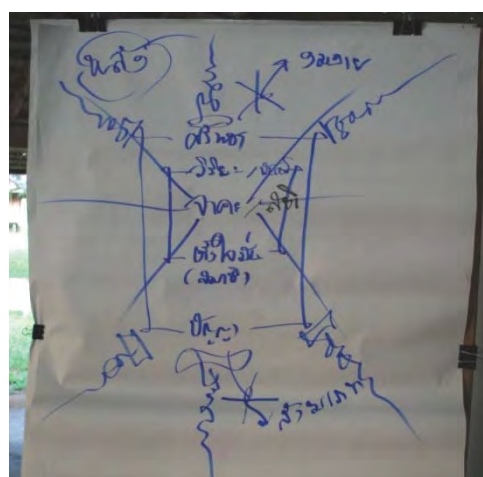
- การปลงต่อเรื่องที่ควรปลง
- อาจารย์บอกว่าอย่า บอกว่ามีปัญหาต้องเรียนให้ได้เป็นเจ้าคนนายคน แล้วมึงต้องมั่งมีให้เป็นเศรษฐีเหมือนเจ้ากรุง คนแถวนั้นแหลงปืนนี้เพ ผมพบว่าเขาพูดปืนนี้กันทั่วประเทศ การที่คุณทักษิณเป็นปืนนี้เพราะบรรพบุรุษ สอนไว้ แต่ขณะเดียวกันคนแก่สอนว่าอย่าเห็นแก่ตัว ช่วยเหลือคนจน อย่าเอาเปรียบใคร กลับเป็นว่านักการเมืองไทยไม่ได้เอามาใช้ ที่ผมไปหลายประเทศเขาก็ถามสถานการณ์ประเทศไทย ท่านบิสอนให้คนรวยขึ้น หวัน เหมือนจูงอุฐูเข้ารูเข็ม เขาจึงสอนให้สะกด ต้องละหมาดหัวเวลา เขาวางไว้ให้สมดุล ย่าผมก็เหมือนกันเพราะวันพระแกก็ถือศีลตลอด ไม่กินข้าวหลังเที่ยง เราลืมนฐานดั้งเดิมจนหล่นลง เพราะเราเชื่อสมานทานแบบฝรั่ง ในระบบพัฒนาเศรษฐกิจ
- เมื่อใดที่เข้มแข็งก็จะมีมารมาผจญเสมอ

ภาคค่ำเวลา 19.30 น. เริ่มกระบวนการ

อาจารย์สมเจตนา

เล่าว่าเมื่อดึกๆ หลายๆ เม็ดกลายเป็นทุ่งนาทั้งทุ่ง และสิ่งเล็กๆ รวมกันก็งาม ต่างกับการเกณฑ์คนมาวันเดียวมากมายแต่จบแล้วจบเลย เล็กๆ รวมกันมันงาม งานวิจัยก็เช่นกันทำเล็กๆ แต่รวมกันก็กลายเป็นพลังอันสวยงาม อย่างหยาดฝนทำงานจากเล็กๆ อาจารย์เล่าว่าได้ทำงานต่อต้านการทำงานของภาครัฐ ตอนแรกทำเรื่องปลูกป่าชายเลนทุกคนเห็นเป็นเรื่องตลก จะปลูกป่าไปยุ่งเขตสัมปทานไม่ได้ โคนป่าไม้ก็ดกกัน จึงเชิญผู้รู้ในท้องถิ่น เขาบอกว่าทำดีทำที่ไหนก็ได้ อยู่เหนือกฎหมาย ความดีอยู่เหนือทุกอย่างทำได้หมด จนในที่สุดเกิดป่าชายเลนแห่งแรกที่บ้านแหลมขาม เรื่องป่าชายเลนเห็นว่าเรื่องเล็กๆ ทำให้ถูกกาลเทศะก็จะสง่างาม เกิดพลัง จะต้องเล็ก สง่างามและสวยงาม จึงจะสง่างาม

- Smart
 - Small
 - Beautiful
- จึงจะเกิดเป็นพลัง 5 ระดับ

อย่าง 8 คนที่มานี้ใจต้องมากัน จึงจะสง่างาม ความศรัทธาก็ต้องมา หากไม่ศรัทธาก็ต้องเอาแก่นมาใช้ แล้ว 5 ระดับจะเกิด กลุ่มถึงจะเกิด ถ้ามีความบาดหมางกันแรงใจกัน ต้องเคลียร์กันให้ได้ ถ้าไม่กลับมาสู่ตนเอง ใช้กฎหมายเรายังขัดแย้งกัน

สมบัติของบรรพบุรุษบอกตัวตนของคน เช่น ปีน กริช ไม่ใช่แสดงออกถึงอาชญากรรม แต่หมายถึง การถ่ายทอดจิตวิญญาณลงไปในนั้น ของขลังที่เก็บไว้ให้นับถือใส่จิตวิญญาณเอาไว้ การเอาเหตุผลอาจจะขัดกัน เพราะใช้เหตุผลคนละชุด แต่ถ้าเอาความรัก ความเสียสละ การอภัย ความเป็นที่เป็นนื่อง สิ่งนี้จะทำให้เกิด การปรองดองกันได้ มีเรื่องว่าหมอประเวศอวยพรถามว่า ต่อไปถ้ามีปัญหาจะแก้อย่างไร ตอบว่าใช้เหตุผล หมอบอกว่านั่นรบกันแน่ ถ้าจะอยู่ให้ยึดต้องอยู่กันด้วยความรัก การอภัยต่อกัน

โจทย์ที่สอง ในช่วงเวลาทำวิจัยเราค้นพบ

- สิ่งเป็นประโยชน์อะไรบ้าง
- สิ่งดีๆ อะไรบ้าง
- ปัญหาใหม่ๆ ที่พบทุกที่
- สิ่งแปลกๆ มหัศจรรย์
- อื่นๆ

สิ่งที่เล็กๆ ที่สง่างาม และสวยงาม คนที่ปฏิบัติธรรมขั้นลึกเขาจะดูตัวเอง ฝึกการครองสติ ส่วนปัญหาก็ต้องประกอบไปด้วยศรัทธา สำหรับปัญหาเรื่องทำสวนยางกันพบอะไรบ้าง เมื่อวันก่อนมีคนพบว่ามีคนไม่ที่เอา มาหย่า (ขี้)ใส่ในน้ำยางแล้วทำให้น้ำยางน้ำหนืด ไม่ตรวจพบหักเปอร์เซ็นต์ อีกเรื่องทวดหญิงไปแต่งงานกับ จินหยงสตาร์ แก้วพริกกับปิ่น แก้วซื่อแล้วส่งไม้ท่อน ไม่รู้ว่าลูกหลานทวดเอาลูกไอและเมียนุ่นใส่เข้าไปเป็นปี กว่าเขาจะรู้เมื่อรู้เขาจึงหยุดซื้อ ปัญญาใหม่นั้นต้องประกอบด้วยศรัทธาในสิ่งดีๆ อย่างข้างก่อนก็มียึดหินยึด ดินกันให้น้ำหนืด ถ้าเกิดปัญญาแบบนี้ก็บันทึกไว้กัน เพราะจะเป็นบทเรียนเชิงลบได้

สิ่งที่ค้นพบต้องมีคุณค่าฝากลูกหลาน ไม่อายเมื่อแผ่นดินกลบหน้าแล้ว บอกแก่คนรุ่นหลังได้

ให้นั่งตรีกตรองนิ่งๆ ไม่ต้องไปเครียด ไม่ต้องไปบีบ ให้มันออกมาอย่างสบายๆ นิ่งนิ่งๆ แล้วตั้งสมาธิฟัง เสียงคลื่น เสียงนก (นกแอ่น) การนิ่งๆ ทำให้เราโปร่ง ออกมาจากความจริง ไม่ได้แต่ง สิ่งทีกลั่นกรองออกมาอาจ พบคนเดียว หรือสองคน หรือเป็นกลุ่ม ให้นั่งบันทึกลงในสมุด พอพร้อมแล้วค่อยพูด

ในกลุ่มจึงนั่งนิ่งแล้วเขียนลงสมุด ใช้เวลาในการเขียนลงสมุดประมาณ 5 นาที อาจารย์แจ้งว่าให้พูดคน ละ 5 นาที เอาเฉพาะเรื่องดีๆ เต้นๆ

พื้หมี

- ได้เพื่อน ได้เครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนตรง สดุด อาจารย์มานพ อาจารย์สมเจตนา ถ้าไม่ทำ วิจัยก็คงไม่รู้จัก
- ทำให้เด็กรวมพลังสามัคคี ทำความรู้ให้แก่เด็ก เด็กห่างไกลยาเสพติด เมื่อก่อนเราไม่ได้ คิด พอทำวิจัยทำให้เรารู้คำจอบหักต้องทำใหม่ ก่อนทำวิจัยเด็กทำเพียงพายเรือ พอหลัง ทำวิจัยได้พูดกันด้วยเหตุด้วยผล ดับเรื่องราวให้เขาฟัง การทำวิจัยทำให้เราได้หยุดคิด

ทำให้รู้ว่าปัญหาต้องพูดคุยกัน การไม่พูดคุยทำให้เกิดปัญหาไม่เข้าใจกัน อย่างผมกับเพื่อนถ้าไม่พูดเราก็ไม่รู้กัน ก่อนนี้เราไม่ยอมแก้ทำให้ดินพอกหางหมู

- ได้ทบทวนตัวเอง มีการคิดใคร่ครวญครุ่นคิดทุกวัน มีการวางแผนการทำงานในแต่ละวัน (สิ่งมหัศจรรย์) กลับจากทำงานเอาบัญชีมาแล ทบทวนก่อนนอน ตั้งแต่เช้ามาทำอะไรกับใคร พอทบทวนก็พบจุดที่พลาด วันต่อไปจะ ไปพูดเพื่อจัดการปัญหาเดิม
- พวกเด็กๆ เราบอกเขาเลยว่าถ้าไม่พอใจให้บอกน้ำหมีได้เลย จนวัยรุ่นเข้าใจและรับผมได้ แม้เป้าหมายตั้งไว้มากแต่ได้เท่านี้ก็พอใจแล้ว ผมทำงานด้วยการเสียสละเพราะมีความสุข เด็กสามัคคีไม่ก่อปัญหา เด็กบ้านเราน่ารัก พูดรู้เรื่อง งานเยาวชนได้ปลูกรองเท้าสีขาว สดุดี พอมาเพาะเลี้ยงแล้วขายสู่ตลาดได้ ตอนนี้ได้ขึ้นโรงเรียนแล้ว วันที่ 15 นี้ก็น่าจะทำได้
- ครอบครัวแต่ก่อนมีปัญหา ได้มีการพูดคุยกัน แต่แรกไปประชุมผมพาไปกัน ให้เขาได้รู้ว่าเราทำอะไร อย่างไร จนเขาเข้าใจ

พี่กอบ

- ผมทำงานวิจัยพบว่างานวิจัยได้ร่วมแก้ไขความล้มเหลว เมื่อทำแล้วมีปัญหาไม่เข้าใจกัน ในกลุ่มระหว่างทางคือ การให้ความรู้เรื่องการประชุมไขข้อข้องใจได้
- ชุมชนในหมู่บ้านรู้ว่าหมู่บ้านมีอะไรเป็นของดี รู้จักรักษา มีถ้ำ มีลำธาร เมื่อก่อนเราไม่เคยคิดว่าต้องรักษาต้นไม้ริมคลอง ตอนนี้ต้องอนุรักษ์และฟื้นฟู เมื่อก่อนเราคิดไม่ถึงว่าต้องทำ พอทำวิจัยเราจึงได้คิดได้
- งานวิจัยทำให้เราได้นั่งร่วมกลุ่มพูดคุยกัน แลกเปลี่ยน แก้ปัญหา

ลุงตั้ง บอกว่าเมื่อก่อนมีชมรมโดยการมีพรรคพวก คือคุ่ม ผม และหลายคนนั่งกินเหล้ากันวันเย็น คิดว่ารวมตัวกันหา เพราะถ้าถูกหาเพชรดัง แต่เราชาวบ้านไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย เราได้รับแต่ขยะ จึงตั้งขึ้นมาเพื่อให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์ มีรายได้บางส่วน แต่ไม่เคยคิดว่าเอาอันนี้เป็นหลัก เป็นเพียงงานเสริม วัยรุ่นได้มีงานทำ พันจากยาเสพติด แล้วก็ไม่ได้คิดอะไรมาก เมื่อหุ้नเรือกัน ลงหุ้नกันหลายคนก็คิดว่าต้องมีรายได้ พอครบปีก็ไม่มีปันผล ทั้งกรรมการก็มีเรื่องหนักใจ เพราะเขาต้องการผลประโยชน์ พอมาช่วงหลังคุณมานพ มาทำการวิจัย รวมพรรคพวกได้ 11 คนตอนนี้ไม่ครบแล้ว เราคิดว่าเราทำวิจัยแล้วยังมีปัญหา ยังไม่พบที่กันพบ ขึ้นมา กรรมการเมื่อมีปัญหาก็ไม่บายใจ คิดว่าใครอยากออกก็ออกไป จึงคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเราต้องแก้ให้ได้ จึงรวมตัวพูดคุยกัน เราจึงนึกถึงความสามัคคี ความเป็นหนึ่งเดียว เพราะเมื่อก่อนเรามีปัญหาใครก็คุยกัน จึงอยากให้เป็นเหมือนแต่แรก สรุปแล้วการวิจัยทำให้แก้ปัญหาของชมรมได้ ที่ว่าแก้ปัญหาด้วยการประชุมนั้นเมื่อก่อนคุยกันแค่สองสามคนไม่ได้มีการมาพบทั้งหมด พอเขาจะออกเราก็ใช้อารมณ์ว่าออกก็ออกไป การวิจัยทำให้รู้ว่าต้องเป็นประชาธิปไตย มติของคนส่วนใหญ่

พี่จวบ

- ค้นพบฐานความบนจริง เปรียบเหมือนการเดินทางที่เราเดินไปที่เป้าหมายอย่างเดียว เราพบว่าระหว่างทางของกระบวนการทำให้เห็นเป้าหมายระหว่างทาง เรามีกระบวนการ

ระหว่างทางที่ดี พบว่าทำให้แก้ปัญหาได้ การแก้ปัญหาลดน้อยๆ ทำให้เกิดปัญญา เป้าหมายจริงๆ ไม่ได้สำคัญ แต่เราพบว่าระหว่างทางมีความสำคัญ

- ทำให้จัดระบบความคิดได้มากขึ้น ได้ความรู้จากนอกบ้านมาปรับใช้ในบ้าน เมื่อก่อนคนที่บ้านไม่ได้ตัดยางก็จะจั่วทำไม้ ต้องมองผ่านปัญหาเล็กๆ น้อยๆ เพื่อผลประโยชน์วันข้างหน้ามากกว่า
- เมื่อมีเหตุขัดใจ เช่น ขัดใจพี่ตุ้ม เพราะเพลงวันนี้ ถามตนเองว่าไม่ชอบเพราะพี่ตุ้มเพลงป็นนี้ หรือไม่ชอบพี่ตุ้ม สามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่ม ยอมในสิ่งที่ควรจะยอม การทำวิจัยทำให้ได้กับภายในของตนเอง
- การเล่นเกมจะเข้ที่ผ่านมา เราฝากความหวังไว้กับคนๆ เดียว กลับมามองว่าบางสิ่งบางอย่างเราแก้ไขไม่ได้ การที่เราฝากความหวังที่คนๆ เดียวไม่ได้ ต้องร่วมคิด ร่วมกันแก้ เพราะหัวหน้ากลุ่มไม่ใช่คนๆ เดียว ต้องตั้งใจตั้งรับกับความไม่สวยงาม เพราะสิ่งที่สวยงามบางทีอาจจะมียะไรแฝงอยู่ อย่างมีปัญหาในกลุ่ม นำมาเพลงแล้วโต้เถียงทำให้เป็นช่องทางในการแก้ปัญหา เหมือนเดินบนตาปูที่ต้องระวัง

อาจารย์ บอกว่าเกมต่างๆ เกมนำไปใช้กับประสบการณ์จริงได้ด้วย

- เกมสั
- ความคิด
- อธิบาย (เกมที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม)
- กิจกรรม เกมสัเป็นแบบจำลองความเป็นจริง ในเชิงเปรียบเทียบก็ได้ เอาไปใช้จริงก็ได้ (การเล่นเกมส์ต้องมาให้งถึงกิจกรรม)

คุณสมพงษ์ หลีเคราะห์ ผู้ประสานงาน สกว.สตูล บอกว่าตามที่พี่กอบบอกว่าเมื่อก่อนประชุมกันแค่คนสองคน ก็ตัดสินใจ แต่การประชุมมากคนมากเรื่อง มันเหมือนตาปูที่ยาก แต่เมื่อมากคนมากความคิด ก็เกิดผลดี

เมื่อก่อนมองแต่เป้าหมาย ทำไปๆ เป้าหมายมันเล่นไม้ มันมีความรู้สึกที่ไม่จบสิ้นเพราะเรามีความต้องการมากขึ้น เมื่อก่อนเราต้องการเป็นอาชีพเสริม แต่พอทำเรามีเป้าหมายใหม่ มีความสุขระหว่างทางที่ดีๆ ความรู้ที่เราได้รับมาก็มี การตั้งข้อสงสัยมากขึ้น

คุณจรรยา บอกว่าพอทำวิจัยเราก็มีเป้าหมายที่เปลี่ยนเป็นเชิงคุณภาพมากขึ้น ดีขึ้น

คุณมานพ ถามว่าปัญหาที่ว่านี้ เพิ่งเกิดเมื่อไม่นานมานี้ ที่ทำงานวิจัยไปเกือบจบแล้ว เกิดขึ้นเพราะอะไรกันแน่

พี่กอบ บอกว่าทำให้กล้าพูดในที่ชุมชน การทำวิจัยทำให้ได้ฝึกการพูด เมื่อก่อนไม่กล้าแสดงออก พอทำไปได้ฝึก พูดไปนานๆ ความคิดของเราเหมือนๆ กับคนอื่น เราได้พูดถึงเรื่องที่เราได้ทำสิ่งดีๆ เรารู้เพื่อนไม่รู้เรากล้าพูดเพราะเราได้ทำมาแล้ว

อาจารย์สมเจตนา

การที่เรามีความมั่นใจในการพูดเพราะว่าเราพูดในสิ่งที่เราทำ ทำให้มั่นใจ เราอยู่บนฐานความจริง เรียนรู้ความจริงทั้งในตัวเอง และชุมชน เราจึงกล้า ต้องระวังระหว่างความคิดกับความจริง หากความคิดมันคม มันมันส์ อย่างเรื่องสหพทาก็มีข่าวออกมาทุกช่อง มีการออกว่าอย่าไปประณามใครเพราะสังคมเป็นป็นนี้ หรือ บางช่องก็ว่าสังคมนี้แย่แล้ว บางคนบอกว่าการทำแท้งของคนไม่พร้อมเป็นสิ่งที่ถูก ความจริงคือมีหญิงชายมีเพศสัมพันธ์กันแล้วผู้หญิงท้อง จนหญิงสาวไปทำแท้ง เอาศพไปไว้ที่วัด การนำเสนอที่ดีจริงคือแต่ละสำนักต้องบอกว่าแล้วต้องแก้ปรี๊ และความคิดของตนเองจะทำให้เกิดอึดาคือตัวกูของกู จนคิดเป็นความคิดตนเอง ผมทำสังเคราะห์ภาคใต้ แล้วได้เขียนไว้ว่า “วางอึดาคาไว้ข้างทางสัญจร ทั้งเรือทั้งขอน เลิกพรวดพราด ทำตามยถากรรม.....”

ที่ผ่านมาราชการจะทำไมก็วางโครงการลงมา เอาแนวความคิดเดียวกันมาทำ เช่น ทำผักปลอดสารพิษ ก็ให้มุ่งลงมา ทั้งที่จริงบางแห่งที่ไม่มีแมลงไม่ต้องใช้ก็ได้ บางแห่งไม่ได้มีความเหมาะสมเช่นนั้น

พิจัย บอกว่าการศึกษาในหนังสือ กับการวิจัย แล้วหนังสือที่เขียนไว้เชื่อถือได้หรือไม่ เราอ่านแล้วคิดว่าน่าจะไม่ใช่ ส่วนข้อมูลวิจัยนั้นเอาจากคนที่เกี่ยวข้อง เราไปเก็บข้อมูลจากงานวิจัยไม่เหมือนในหนังสือที่ค้นแล้วนำมาโต้แย้งกัน ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติการจริงในพื้นที่ แล้วนำมาสังเคราะห์โดยทีม

อาจารย์สมเจตนา บอกว่าข้อมูลจากการบอกเล่าเชื่อถือไม่ได้ ต้องไปสองที่ สามที่ ข้อมูลในเชิงบอกเล่าเชื่อถือไม่ได้ แต่ถ้าข้อมูลเชิงประจักษ์นั้นเชื่อได้ ถ้าบอกเล่าต้องผ่านการกลั่นกรองหลายครั้ง อย่างบางเรื่องแม้ไม่จริงแต่มีพลัง อย่างเรื่องแม่เจ้าอยู่หัวของผู้ใหญ่หล่อ ที่ จ.นครฯ

คุณจรรยา บอกว่าเมื่อร่วมวิจัยกับชุมชน ทำให้ได้เพื่อน ได้เครือข่าย เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชน เครือข่ายท่องเที่ยวภาคกลาง สกว. หน่วยงาน ซึ่งไม่เกี่ยวกับเงินกับทอง บางคนได้เป็นเพื่อนชีวิต มิตรภาพ ผมสามารถไปได้หมด อย่าง ritu ผมเกิดที่นั่นแต่ไม่ได้รู้จักหมด แต่ที่ภูผาเพชรมีความสัมพันธ์ เป็นเหมือนลูกเหมือนหลานครอบครัว ไม่ได้มีเรื่องของธุรกิจ ถ้าเอาเวลาไปทำธุรกิจคงได้มหาศาล แต่อย่างที่เขาว่าตายไปก็เอาไปไม่ได้ ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์สูงกว่า เมื่อกี้เริ่มทำกับกลุ่มเพื่อนธุรกิจ ภูมิใจที่ชุมชนยังอยู่อย่างเดิม ไม่เปลี่ยนในแนวทางทุนนิยม ไม่เหมือนวังสายทองที่เต็มไปด้วยรีสอร์ท ยาเสพติด ที่นี้ยังมีวัฒนธรรมดีอยู่ได้ แนวทางการอนุรักษ์มีป่าไม้ที่ยังสมบูรณ์ ใช้สอยเท่าที่จำเป็น คิดว่าเกิดในจิตสำนึกในตัวของเขาแล้ว ถ้าไม่ทำวิจัยเราคงหลงทางแนวเราคงเน้นไปทางธุรกิจ การทำวิจัยทำให้เรารักษาสິงๆ ไว้ได้ ทำวิจัยแล้วทำให้เราค้นพบตัวเองว่าชอบอะไรคือวิถีชีวิต อย่างเรื่องของวิถีชาโกลีที่ชอบมาก ทำให้สุข แท้ที่จริงแล้วไม่ได้ชอบธุรกิจ

อาจารย์ บอกว่าโจทย์ท้าทายคือการด้านกระแสนุณ ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยอยู่

พิเศษฐ์ บอกว่าการทำวิจัยทำให้ประวัติศาสตร์ที่ได้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษา ประวัติของถ้ำที่ชัดเจนขึ้น เรื่องราวเงาะป่าชาโกลี ช่วยให้ข้อมูลลึกมากขึ้น ทำให้เกิดกิจกรรมของเยาวชน

พิจัย บอกว่าทำให้รู้ข้อมูลชุมชน รู้คุณค่า นำสู่การจัดการที่ดี แต่ยังรู้กันเฉพาะในทีมวิจัย ยังไม่ได้ดึงคนในชุมชนมารู้เหมือนที่เรารู้ เราต้องให้เขามีส่วนร่วม ต้องให้เป็นของเขาด้วย

พิจัย ต้องทำให้เกิดพลังชุมชน อย่างเรื่องทำป้ายเราปล้ำกันเป็นหมื่น เกือบแย่ ปัจจุบันพร้อมจะหนุนเสริมชุมชน หน่วยงานราชการมาสนับสนุนมากมาย

อาจารย์ บางทีการเชิญประชุมของหน่วยงานเราต้องปฏิเสธบ้าง บางทีหนังสือสวยหรู พอไปไม่ได้ อะไร

พลังชุมชนการทำงานเป็น - เส้นตรง

- บางทีก็ขึ้นสูง

- บางทีก็ตกต่ำ

ไม่ควรลงโทษเมื่อสูง และไม่ควรตกใจเมื่อตกต่ำ การดำเนินเป็นไปได้ เมื่อทำงานก็อาจมีอุปสรรค มีสิ่งมาทดสอบ สิ่งเหล่านี้เป็นภารกิจของเรา เรียนรู้จากพลัง และใช้ปัญญา เราต้องตั้งรับได้ วิธีวิเคราะห์ง่ายๆ คือเพิ่มพลังบวกหรือไม่ หากทำให้ลบก็ปฏิเสธไปเลย วิธีการศึกษาพลังบวกไว้คือบทเรียน เป็นตัวปัญญาใหม่ที่เรากันพบจากทำวิจัย เช่น เมื่อตอนเด็กพ่อแม่ดีเมื่อเราไปเล่นข้างถนน เพราะอาจถูกรถชนได้ ครูเขียนเด็กว่า ระวังอย่าทำแล้ว ความรู้ สิ่งค้นพบ ต้องทำให้เป็นบทเรียน ทำเป็นปัญญา หากทำเป็นบทเรียนไม่ได้ก็จะสู้กับอุปสรรคที่เข้ามาไม่ได้ แล้วอาจารย์ก็ขอให้คุณสมพงษ์ช่วยเล่าสิ่งที่เป็นบทเรียนจากโครงการที่ทำอยู่ให้ทีมวิจัยได้ฟัง

คุณสมพงษ์

บอกว่าเอาเรื่องโครงการของที่นี่แล้วกัน พองานวิจัยจบคนมาเที่ยงกันกะลุย ในสองสามปีนั้น คือวาระการคุย หนักกับการรับแขก พอถึงระยะหนึ่งในกลุ่มเป็นสัญญาณศตวรรษต่างคนต่างหลงโหลไม่ได้ เขาก็มานั่งคุยว่าเมื่อก่อนทำวิจัยนั่งคุยกันทุกคืนกลับพบว่าดีกว่าตอนช่วงรับแขก เมื่อก่อนเสร็จแล้วจึงกาบคุยกันทุกคืน แต่พอรับแขกเสร็จแล้วก็ต่างคนต่างกลับ ปัญหาสะสม จึงได้ฟื้นฟูการประชุมพูดคุยกันใหม่ต่อเนื่อง ปัญหาเกิดมีการแก้ทีละเรื่องๆ

อีกประเด็นคือเคยกระตุ้นครูเรื่องการจัดการเรียนรู้กับครู บางเรื่องเราบอกให้ครูทำครบบอกแล้วว่าทำ ผมจึงหาวิธีชวนเด็กมาเล่าข้อมูล สุดท้ายเรื่องที่เสนอครูเด็กกลับไปทำเสีย ครูไม่เอา ทำให้บทเรียนว่าเรื่องนี้เกิดขึ้นอีก ผมจึงดึงบทเรียนที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดผลว่าต่างกาลต่างเวลาต่างสถานที่ก็ยังใช้ได้ อีกสิ่งที่ทำคือบทเรียนตัวเดิม ทำให้เห็นว่าเป็นเกราะป้องกันในการอยู่ร่วมของโหลเรา เหมือนเรื่องของฟ็อกบที่เมื่อก่อนคุยกันแค่ 3 คนแม้จะคิดถูกแต่ไม่ถูกใจ เมื่อได้คุยหลายคน ทุกคนก็ยอมในการรับผิดชอบ แต่ถ้าคุยกันแค่ 3 คนในที่สุดเมื่อมีการะหนักจะตกที่สามคน ดังนั้นบางครั้งต้องยอมในการประชุมหลายคน เพื่อให้ทุกคนได้หลง ได้คุย แม้จะซ้ำซากก็ตาม นี่ถือเป็นกระบวนการ ไม่จำเป็นต้องเป็นวาระ บางครั้งเพื่อการสื่อสาร มนุษย์ได้ครองโลกเพราะมีการสื่อสารอย่างในปัจจุบัน มีการรับรู้อย่างทั่วถึง บางสิ่งอยู่ใกล้ตัวเราเรารู้จักมันมาก หากเราเรียนรู้ทำให้เราเห็นคุณค่า เมื่อก่อนเห็นคลองเห็นว่าทำเบี้ยได้ แต่เดี๋ยวนี้เราเห็นคุณค่ามากขึ้น เด็กนักเรียนพอออกเรืออวนกุ้ง แต่กลับไม่รู้เรื่องออกเรือกุ้ง คนเราพอทำข้อมูลชัดความมั่นใจมา เพราะ ไม่มีใครรู้เท่าเราได้ กระบวนการวิจัยทำให้เราข้อมูล จัดลำดับได้ ภายใต้การศึกษาคุณค่าทำให้เกิดทักษะ เกิดกระบวนการ

คุณมานพ

เล่าว่าบทเรียนเรื่องออกทรัพย์ เรื่องการทำกลุ่ม ปีแรกคนมาเต็มหมด พอปีต่อมามีคนมาเล่าว่าโหลมีเอาเบี้ยไปจ่ายหมด หลายคนจึงมาถอนหุ้นออก พอปีต่อไปมีคนมาเพิ่มอีก พอปีผลดีหลายคนก็เข้ามาจนเป็นร้อยคน ได้บทเรียนว่าเรื่องเงินเรื่องทองต้องชี้แจงให้เข้าใจกัน อย่างที่ภูผาเพชรที่ประสบเรื่องกลุ่มก็เหมือนกัน ก็ขึ้น

ตัวเลขโชว์ให้เห็นจนเคลียร์ ความสงสัยจึงถูกอธิบาย ตอนนั้นเพราะคนที่ถือข้อมูลไม่อธิบาย แต่คนที่ไปพูดคือคนอื่น กระบวนการสามารถอธิบายให้หลายๆคนเข้าใจได้

พีทมิ

การชี้แจงสมาชิกเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ ด้าน แม้กระทั่งรายการเบ็ดเตล็ดต้องแจ้งให้ได้ว่ามีอะไร พอทำวิจัยทำให้ละเอียดมากขึ้น

อาจารย์สมเจตนา

ตอนแรกกะจะเล่าเรื่องหลัก (ตลก) เอาเรื่องจริงจิงแล้ว เขาบอกว่าสังคมไทยเป็นสังคมน้ำเน่าหลังข่าวบางเรื่องทำรุนแรง ทารุณ พอมาแลในชีวิตปัจจุบันมีความรุนแรงจริง จากประสบการณ์ที่ไปประเทศเพื่อนบ้านไม่ค่อยมี หนังสือเทศาภิบาลก็ไม่มี แฟนผมทำงานเรื่องโรคเอดส์ ตอนนี้อัตราเพิ่มของหญิงบริการลดลง แต่ตอนนี้โรคเอดส์ระบาดในเด็ก 14-20 ปี สาเหตุอย่างนี้เพราะพวกนี้เชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์กันเองไม่สกปรก เพราะฉะนั้นเด็กอายุ 20-24 ปีจะเป็นเอดส์กันหมด แม้ให้สืลข้อหาแล้วก็ตาม แต่ที่อเมริกาฟรีเซ็กส์กลับไม่มีเอดส์ เพราะฝรั่งเขาป้องกัน ไม่สำส่อน แต่วัยรุ่นไทยสำส่อน จึงเสี่ยง เป็นปัญหาวิบัติแล้ว ที่เมืองจีน เมืองลาวไม่มียาเสพติด ที่เขาผลิตที่จีนนั้นทำส่งมาที่ไทย ไม่รู้ว่าสังคมเป็นอะไรแล้ว ที่เล่ามาไม่รู้สอดคล้องงานวิจัยหรือไม่ แต่บอกว่าถ้าเราไม่มีบทเรียนสิ่งดีก็หาย เราต้องค้นหาบทเรียนเพื่อคงคุณค่าไว้ เมื่อเขามีข่าวพระยาสีกา แล้วด้านสังคมก็มีเหตุผลที่อธิบายกันได้หมด สังคมไทยเป็นสังคมที่วิเคราะห์ไม่ถูก โรคเอดส์เต็มเมือง อาชญากรรมสูง ในสังคมที่ละบั้นนี้ ทำให้เป็นเหมือนกลุ่มอ้อมทรัพย์ ความคิดวิเคราะห์ไม่มี แต่เป็นสังคมข่าวลือ ถ้าใครดีก็อิจฉาริษยากัน สังคมไทยช่วยเหลือคนอ่อนแอ อิจฉาคนเก่ง ส่วนฝรั่งยกย่องคนเก่ง เพื่อให้แข่งขันทำดี แข่งขันกันเก่ง สังคมไทย โจมตีคนเก่ง เห็นใจคนด้อย เราจะใช้กระบวนการกลุ่มแก้ไขปัญหานี้ได้ปรีอ ในเรื่องบางเรื่องนั้นก็มี การส่งเสริมในสิ่งดี เช่น การส่งเสริมให้ไปทำอัญญ์

*โจทย์ข้อที่สาม ให้หาบทเรียนที่ได้จากการทำงานวิจัยคนละบทสองบท

ให้คิดเป็นเวลาเล็กน้อย แล้วบอกว่าบางสิ่งเป็นสิ่งเล็กๆ แต่มีคุณค่า อาจารย์เล่าเรื่องบทเรียนหนึ่งเลยว่าเมื่อก่อนไม่น่าดัง แต่ต่อมามีคนดู เจอเพื่อนแถวที่ไปเล่นหนังจีนมาขอสูบยา เมื่อไปเจอกันก่อนเขาดายได้ขอตัวหนังไว้หนึ่งตัว ชื่อไอ้เปี้ยก ทำให้ได้ตัวตลกสามตัว จากแต่ก่อนมีไอ้เท่ง ไอ้หนูนุ้ย พอมีไอ้เปี้ยกแต่ไม่ดังเมื่อเหล่ายาไอ้เปี้ยกได้มาอยู่กับอาจารย์ณรงค์ ซึ่งพากย์เสียงคนสุรายุทธ์ พอไปเล่นที่สุรายุทธ์ไอ้เปี้ยกโดนคนอื่นกระทำ คนสุรายุทธ์เห็นว่าทำไมไอ้เปี้ยกไม่สู้คน อ.ณรงค์จึงแสดงใหม่เมื่อไปสุรายุทธ์ให้ไอ้เปี้ยกเด่นขึ้นมาจะเห็นว่าเมื่อได้บทเรียนก็เอามาปรับ แล้วเราเองอยู่ปรีอท่ามกลางความทุกข์ความสุข เราทำงานได้ปรีอ

จากนั้นอาจารย์เล่าเรื่องของพี่พงษ์ว่าตอนที่เจอเขาครั้งแรก เขาแบกถังน้ำไปที่ทำน้ำเย็น ก็ให้เขาแหลงวิเคราะห์เรื่องต่างๆ เขาก็ไม่แหลง เห็นเขาดันดะงานก่อสร้าง ผมจึงประเมินว่าคนๆนี้ไม่ผ่าน พอมาอีกทีพงษ์คิดทหาร พอเลิกจากทหารมาแบกน้ำอยู่อีก ตอนนั้นเห็นแล้วประเมินว่าคงทำงานไหนไม่ได้ หนังสือก็ไม่อ่าน ก่อนนี้เป็น NGO พอ สกว.เปิดก็มีอยู่ สกว. เขาเป็นคนไม่อ่านหนังสือแต่เรียนรู้จากการทำ การฟังนักวิชาการ จนแปลภาษาวิชาการเป็นภาษาชาวบ้านได้ แล้วก็ทำโครงการจนได้โครงการวิจัยดีเด่นหลายโครงการ แล้วยังมียศอีกคนที่คิดว่าไม่น่าจะถึงไหน แต่กลายเป็นคนที่ต่อต้านโครงการทำเรื่อน้ำลึก ผมก็ไม่รู้ว่ามันเก่งขึ้นมาได้ปรีอแต่รู้ว่ามันทำไม่หยุด โป้เราก็คือเหมือนกัน อย่างมานพ บอกว่าชาวบ้านทำวิจัย ผมไม่เชื่อว่าชาวบ้านทำวิจัยได้

ผมไม่ยอมเป็นที่ปรึกษา ผมก็ไม่ได้สนใจ โครงการแรกผ้าทอนาหมื่นศรี กลุ่มเงินๆ ทองๆ กลุ่มออมทรัพย์ มีปัญหา พอโครงการเข้าไปปัญหาก็หายไป โดยการศึกษาผ้าทอ จนกระทั่งได้โครงการดีเด่น ผมจึงเข้าไปดู จนเชื่อว่าชาวบ้านทำวิจัยได้แล้ว สกว.ให้ทำสังเคราะห์โครงการวิจัยภาคใต้ ตอนแรก 12 โครงการ ครั้งหลัง 10 โครงการ เหมือนเวอร์กรรมที่ไม่เชื่อ แล้วต้องมาตามโครงการดีเด่นทางภาคใต้ ทำกับอาจารย์มหาวิทยาลัยสองคน เขาก็ลักษณะเหมือนกับพงษ์ ทำให้ผมคิดว่ามองคนอย่ามองผิวเผิน

ผมเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ไปบรรยายที่จีน ที่ลาว ผมนำเรื่องของแหลมสนไปเป็นตัวอย่าง ที่นั่นเหมือนแหลมสน ที่ดันสนถูกสัมปทาน จึงนำเรื่องแหลมสนไปเล่าให้เขาฟัง ว่าเมื่อก่อนมีสัมปทานชุมชนจึงรวมกันปลูกป่า จนสามารถดูแลป่าได้ มีผู้หญิงหนึ่งคนที่นี่ได้ทำตาม จนได้ผล แล้วส่งหนังสือขอบคุณมาแล้วใช้หนังสือเป็นข้ออ้างว่ามีทีมไทยไป โดยอ้างต่อรัฐบาลกลางที่ปักกิ่ง จนได้เลิกสัมปทาน ที่ผมทำได้เพราะเดินทางสายนี้ มีเรื่องจริงไปเล่าให้คนอื่นฟัง ถ้าผมเรียนดอกเตอร์คงได้แต่ออกทีวีนำเสนอแต่ทฤษฎี นี่เป็นอันสังข์จาก สกว. ตอนแรกไม่เชื่อทำให้ได้บทเรียน ที่แรกไม่เชื่อพอเข้าไปใกล้ชิดจึงเชื่อ

พีหมี เป็นคนแรกบอกว่าบทเรียนที่เอามาใช้ได้ ในวันทดลองนำเที่ยวเป็นบทเรียนเรื่องการไม่ได้วางแผน ทำให้นักท่องเที่ยวอดข้าวเที่ยง ทำให้เป็นบทเรียนปรับปรุงโปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่

อาจารย์สมเจตนา บอกว่าในระหว่างทำวิจัย ที่เรามีปัญหาอุปสรรค ตรงไหนเป็นบทเรียนเล่าฝากลูกฝากหลานที่น่าจะเรียนรู้กันได้บ้าง

พีหมี ในวันเที่ยวมีนักท่องเที่ยวมารอที่หน้าถ้ำ แก่ไม่บอกว่าติดต่อคนอื่นไว้แล้ว แก่ก็หยบ(ซ่อน)ทัวร์ชุดอื่น เมื่อได้เวลาแก่ก็มาทัวร์กับภูผาเพชร แล้วก็ทัวร์ของวังสายทองมารอดัก ในกลุ่มจะเอาเรื่องลูกทัวร์แต่ผมห้ามไว้ บอกว่าจะรับผิดชอบเอง แล้วจึงได้จ่ายให้กับวังสายทอง เพราะอยากให้เขามีความรู้สึกดีๆ กลับไป ผมเอาบทเรียนตรงนั้นมาบอกว่าการรับทัวร์ต้องสอบถามข้อมูลรายละเอียดให้ดี ตัดสินใจคนเดียวได้แล้ว กลับมาสื่อสารบอกต่อกัน เมื่อเขามาบ้านเราแล้วให้เขากลับไปด้วยความรู้สึกที่ดีกลับไป

อาจารย์สมเจตนา บอกว่าต้องฉลาดในการปรับเปลี่ยนสถานการณ์ รักษาหัวใจต่อกัน

พีหมี ผลปรากฏว่าทัวร์ชุดนี้กลับมาเที่ยวอีก เขาให้บอกว่าเขากลับมาแล้วแต่ไม่เจอพีหมี

พีทอบ บอกว่าได้บทเรียนเรื่องการติดต่อประสานงานมีความผิดพลาด ไม่ได้คุยกับเขาให้เรียบร้อย ไม่ได้บอกให้รู้เรื่องที่พัก โอเคสเตย์ เมื่อเขามาที่โคกแขกบ้าน โดยที่เราไม่ได้ถามเขา แล้วพอแยกแล้วเจ้าของโอเคสเตย์ก็มารบคนที่บริหารจัดการตรงนี้ ดังนั้นคนที่ประสานงานต้องรู้รายละเอียดของเขาให้หมด ต่อมาก็ต้องพยายามถามเขา ถ้าเขามาเพื่อความสนุกเราแยกเขาไม่ได้ แต่ลักษณะที่มาเรียนรู้วิถีชุมชน เรียนรู้การอนุรักษ์เราแยกเขาได้ เราต้องรู้จักแยกแยะ

อาจารย์สมเจตนา เรื่องการทำทีมต้องระวัง

พีหมี การมีปัญหาให้พูดคุยกันเป็นดีที่สุด ให้นำเข้าเวที การพูดคุยคือการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด การที่บางคนเพื่อนถามแล้วไม่พอใจ ผมบอกเขาว่าการที่เขาถามเราต้องดีใจ ไม่ว่าเรื่องดีหรือไม่ดี เพราะเรามีโอกาสได้ชี้แจง

พีจวบ ประทับใจทีมครูจากปัตตานี ซึ่งมาปะทะกับของครูวุฒิ ตอนแรกได้ค่ากับข้าวสองสามคน หมั่นกว่าบาท ตัวเองอยากสร้างเพาเวอร์กับครูจากพิษณุโลกที่มารอบสอง คิดว่าในมือเย็นจะให้ฟรี ค่าที่พักไม่เก็บเพิ่ม เพราะได้ค่าอาหารจากครูปัตตานีมามากแล้ว แต่ปรากฏว่าบ้านนั้นเขาไม่ยอมรับครูจากที่อื่นจึงต้องย้ายออก

ครูปัดตานีไม่ยอมย้ายออก จึงให้ครูอีกกลุ่มพักบ้านที่ตั้ง พักบ้านจำลอง เป็นบทเรียนว่าอย่าคิดว่าเราจะจัดการกับเขาได้ เขาจะมาจัดการเรา ไม่ใช่เราจะจัดการเขาได้ ดีที่ครูนี้เป็นกลุ่มที่เรารู้จัก และเข้าใจ หลังจากนั้นแล้วมีการติดต่อมาอีกทีมหนึ่งให้พักที่บ้าน แต่พอโทรศัพท์ใหม่ก็โทรประสานบ้านจำลองไว้ แต่ฝ่ายนักท่องเที่ยวยุไปเจอเพื่อนที่ละงูก็ไม่มา เราก็ต้องถูกบ้านจำลองค่า แต่ไม่รู้จะทำอะไรเพราะตอนประสานเขาก็ยืนยันว่ามาแน่นอน

พี่มานพ เราจะแก้ปัญหายังไง เรามีเครือข่าย เขาแก้ปัญหายังไง

ทีมวิจัย ทางแก้น่าจะเป็นให้วางเงินมัดจำไว้ก่อน วางมัดจำเป็นครั้งก่อน การประสานงานทางโทรศัพท์ เป็นการควบคุมยาก บางครั้งก็ถูกชิงลูกทัวร์ หากไม่ได้ไปรับลูกทัวร์ก่อน

อาจารย์สมเจตนา ต้องยกเรื่องนี้เป็นวาระสำคัญเร่งด่วน

คุณจรรยา เพราะเราไม่คิดเชิงธุรกิจมาก จึงอยู่ได้ ให้เลือกรับตามที่เห็นสมควร แต่แรกเราประเมินประណอมไม่แหล่งเรื่องปัญหากัน แต่พอเปลี่ยนเป็นนำเอาปัญหามาแหล่งกันก็ทำให้แก้ไขปัญหาก็ได้ ถ้ามีปัญหาก็ไม่ต้องเกรงใจกันทำความจริงให้ปรากฏ ในวันตั้งชมรมเราบอกว่าจะปลอดการเมือง แม้จะแตกต่างทางความคิดทางการเมือง ต้องไม่เอาการเมืองมาเป็นที่ตั้ง เพราะเห็นบทเรียนหลายแห่งแล้วว่าการเมืองทำให้เกิดความแตกแยก

พี่จวบ กลุ่มน้ำยางก็มีปัญหาเรื่องการเงิน บางคนอธิบายด้วยข้อมูลเทคนิคไม่ได้ พอปล่อยไปก็ไม่จบ

อาจารย์สมเจตนา ให้ใช้วิธีการอธิบายด้วยคำที่เขาเข้าใจ หรือให้มีคนเพื่ออธิบายได้ไปบอกเขา

พี่จวบ ตอนนี้ให้เขามาทำเรื่องการเงินเอง เพราะไปลายคนอื่น ตอนนั้นนโยบายเปลี่ยน ทำปรี้อให้คนในชมรมอยู่ได้

อาจารย์สมเจตนา ได้สรุปให้เห็นคนในชุมชนว่ามีประเภทใด อย่างไรบ้าง

- 2.5 เปอร์เซนต์ เป็นกลุ่มที่เป็นนักปฏิบัติขั้นดี
- 12.5 เปอร์เซนต์ เป็นกลุ่มปฏิบัติ ตามที่เพื่อนว่าดี
- 35 เปอร์เซนต์ เป็นกลุ่มที่ รอดูก่อน
- 2.5 เปอร์เซนต์ เป็นกลุ่มบ้าๆ บอๆ ในพื้นที่
- 12.5 เปอร์เซนต์ เป็นกลุ่มซัดโรงเพื่อน
- 35 เปอร์เซนต์ เป็นกลุ่มไม่ยินดียินร้าย เฉยๆ

ดังนั้นอย่าเอาคนที่ไม่เอาไหนมาอยู่ในกลุ่ม อย่างพระพุทธรูปเจ้าก็เลือกคนที่โปรด ไม่ได้เลือกทุกคน

อาจารย์สรุปว่าการมาประชุมวันนี้ที่จริงมีมากกว่านี้แต่เนื่องเวลาจำกัด เราจึงเพียงแค่ให้ทีมได้รับสิ่งใหม่ มาถ่ายทอดสิ่งดีๆ และกลับไปเผชิญสิ่งดีๆ และชะตากรรมต่อไป ก่อนจบให้พูดอะไรก็ได้ที่เป็นความรู้สึกจากใจ แล้วบอกต่อว่าตอนนี้ที่ตนเองเจิบๆ ไป ไม่ค่อยได้ร่วมงานเพราะอ่านหนังสือ พบว่าหนังสือไม่ได้บอกความจริง ของจริงอยู่ในชุมชน ผมไปเที่ยวในลาวได้ประเมินผลการทำโครงการวิจัย เขาได้ความรู้ว่าชุมชนต้องออกหลักสูตรท้องถิ่น แต่ลาวเขาจะทำไหรต้องมิงานวิจัยรองรับ เมื่อก่อนเขาเชิญคนฝรั่งเศส เขาเรียกร้องมาราคาสูง ลาวจึงว่าเอาพี่น้องไทยดีหว่า แต่ว่าไทยสังคมสับสน เขาจึงถามมาทางสมาชิกพรรค ของอาจารย์บัวเย็น ผมเป็นตัวแทนภาคใต้ แล้วก็ได้นหนังสือเชิญไป มีบทเรียนอยู่เรื่องหนึ่งว่ามีหนองน้ำอยู่หนองหนึ่ง ที่ในหนองน้ำนี้เขาวามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้จับปลาเฉพาะคนแถวนี้ คนต่างถิ่นมาจับไม่ได้ นี่ก็ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เรารู้จากไทย

เขาบอกว่าภูมิปัญญาทำให้เกิดการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากร พอว่าเขียนในตำราเห็นว่าดีมาก ผ่านไปพรรคบอกว่า เป็นความคิดที่ล้ำหลัง ต้องออกเป็นกฎหมายขึ้นมาว่าใครมาจับจะต้องถูกลงโทษ แปรจากผีเป็นกฎหมาย คุณชัชวาลเป็นสหายเก่าแก่เรียนกฎหมายมา แกบอกว่ากฎหมายจะควบคุมไม่ได้ ผมเสริมว่านี่ไม่ใช่ความมมย แต่เป็นการดูแลอนุรักษ์ แต่ครูสอนไม่ได้ จึงต้องให้ภูมิปัญญามาเป็นคนสอน เพราะพรรคก็สอนไม่ได้

นี่คือกลไกที่เป็นกฎหมาย ถ้าชุมชนยังเชื่อก็ให้ใช้ต่อไป ลาวเขามีอะไรแปลกๆ แต่เขาจริงจัง ตอนนี้ผม เป็นที่ปรึกษาของศึกษานิเทศน์ประเทศลาว

พี่กอบ: ต้องขอบคุณอาจารย์มากรู้สึกภูมิใจ ยินดี ได้เป็นรายละเอียดที่ผู้ทำวิจัยต้องไปศึกษาต่อ ถ้ามีปัญหาต้องขอเชิญอาจารย์

ผู้ใหญ่อยุ: ขอขอบคุณที่อาจารย์เสียสละ ทำให้เข้าใจอะไรเพิ่มหลายๆ อย่าง ดีใจที่ได้มาพบ ผมเป็นน้องใหม่ ไม่เคยเข้าอบรม แต่ฟังแล้วเห็นว่ามีประโยชน์ นำมาใช้ในหมู่บ้านได้ สิ่งที่ได้เรียนรู้ดีมาก ๆ และนำไปใช้กับหมู่บ้านได้

พี่หมี: ขอขอบคุณทุกคน ไม่ว่าพี่นพ พี่เลี้ยง แม้ว่าจะเบื่อๆ เราไปบ้าง และขอขอบคุณที่ช่วยในการเก็บ ข้อมูล เป้าหมายจริงคืออยากได้การมีส่วนร่วม ทำอะไรให้อยู่บนความจริง

ลุงตั้ง: ขอขอบคุณพี่มานพ พี่เลี้ยง การประชุมครั้งนี้ทำให้เห็นปัญหาที่ประสบ หรือที่จะเกิด ทำให้เห็น ช่องทางที่จะแก้ไขถูกจุด จะจัดการต่อปรีอ เป็นตัวชี้อีกด้านหนึ่งเหมือนกันในการประชุมครั้งนี้

พี่จวบ: ขอขอบคุณอาจารย์ พี่มานพ ที่เขาบอกว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน แต่คิดว่าอาจารย์ พี่มานพ พี่เลี้ยง เป็นเหมือนหินที่ช่วยลับให้คนอื่นทำสิ่งที่เกิดประโยชน์ ขอให้สุขภาพของหินได้ไปลับและ สร้างคนอื่นๆ ตอนนี้ภูผาเพชร ที่เมื่อก่อนมีสนิมห่ออยู่ เริ่มออก การนำไปใช้ประโยชน์ตรงกับเครื่องมือใด เครื่องมือหนึ่ง คิดว่าท่านเป็นผู้ขัดเกลาให้

พี่เชษฐ: ดีใจที่ได้มาพบอาจารย์ หลายคนพูดถึง ก็ดีใจ

พี่จรูญ: บอกว่ารับตำแหน่งหัวหน้าโครงการ เพราะเห็นว่าช่วงแรกพวกเรารวมหลายเรื่อง แต่ดีใจที่ เราได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ พี่มานพ แต่การวิจัยนั้นเพื่อชุมชน แม้ไม่มีงบประมาณ เราก็จะทำให้ภูผาเพชร เป็นเพชรสมชื่อ

คุณมานพ บอกว่าคิดว่าเราเดินทางมาถึงเส้นชัยแล้ว แม้จะมีการทิ้งช่วง ด้วยเนื่องจากวิถีชีวิตของเรา แล้วก็ ปัญหาของพี่เลี้ยงที่ไม่ได้คลุกคลีมากเหมือนโครงการอื่น แต่ภูผาเพชรมีศักยภาพสูงจึงเป็นต้นทุนหนึ่ง ที่ผ่านมา เป็นการเริ่มต้น หลังจากนั้นก็จัดเวทีนำเสนอในชุมชน เราได้สรุปบทเรียนออกมาแล้ว หากได้สรุปกันดีๆ เราคงได้ ความรู้ บทเรียนที่ดีอีกหลายอย่าง ดีใจที่เราเหมือนพี่เหมือนน้อง ไม่ได้เป็นเจ้าของทุนหรือผู้รับทุน ขอขอบคุณทุก คน ถึงโครงการที่เราได้สร้างภูผาเพชร ไม่ใช่เฉพาะภูเขายาวเดียวที่แกร่ง แต่คนก็ต้องแข็งแกร่งด้วย คิดว่าทีมนี้ ข้ามพ้นปัญหาแล้ว คิดว่าเราจะผ่านพ้นปัญหาไปได้

เวทีปิดโครงการ
การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร
วันที่ 25 ธันวาคม 2553
ณ ที่ทำการชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง คนในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ รับทราบ
2. เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานวิจัย

เชิญผู้ใหญ่กล่าวเปิดเวที...

คุณไพโรจน์ คำพลับ พิชิกร

วันนี้เราต้องการกระจายข้อมูลที่เราทำงานไป ตั้งแต่ครั้งแรก แล้วก็เดินไม่ถูก การวิจัยเข้ามาช่วย ต่อไปให้ท่านได้พบกับคุณศักดิ์ชัย บุญคง จะมาพูดในเรื่องที่ว่า เราจัดงานวิจัยขึ้นได้อย่างไร ทำไมเราต้องทำงานวิจัย

คุณศักดิ์ชัย บุญคง

ต้องขอขอบคุณผู้ใหญ่และพี่น้อง วันนี้รู้สึกวาผิตพลาดทางเป้าหมายคือมีอุปสรรคเล็กน้อย อย่างที่เราเห็นอยู่ ฝนก็ตกลงมาตามวันเวลาที่นัดหมาย บางทีพี่น้องจะจรดเครื่องมาก็มาได้ ผมขอเรียนนิดนึงถึงงานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นมาของบรรพบุรุษของเรา ที่มาอยู่ที่นี่นั่น คือเล่าความเป็นมา ประวัติ แต่ก่อนก็ไม่เข้าใจเหมือนกัน คำว่า วิจัย คือเราทบทวนความจำ จำได้ว่า คิดว่าใครเป็นผู้นำพวกเรามาอยู่ที่นี่ มาเมื่อไหร่ ตรงนี้มาทบทวนกันแล้วเล่ากันเป็นประวัติศาสตร์ เพื่ออนาคตของลูกหลาน เหมือนพวกเรานี่ก็รู้กันอยู่ว่า น้ำเคียงได้นำพากันมา ลุงจั่น ลุงตั้ง น้ำเพชร หลังจากนั้นก็นำพากันมาต่อเนื่อง มาอยู่กันที่นี่จนปัจจุบันนี้ ถือว่าเรามาอยู่ที่นี่โชคดี เพราะมีธรรมชาติที่อำนวยความสะดวกให้เรา เช่น เทือกเขาบรรทัดที่เราอยู่เป็นต้นน้ำลำธาร และส่วนอื่น ๆ ถ้าภูผาเพชรของเรา เป็นที่เลื่องลือ ผู้คนก็มาเที่ยวชมมากมาย นี่ก็เป็นธรรมชาติให้กับเรา เราก็เป็นคนโชคดีที่ได้มาอยู่ที่นี่สบายใจเหมือนกัน ที่เราได้มาอยู่ก็คือ พ่อแม่ผู้ที่น่าพามา คือจากหมู่ 6 มาเป็นหมู่ 9 และสิ่งสำคัญเมื่อเราได้มาอยู่ที่นี่ เราก็รักใคร่กันมาก ความสามัคคี ให้พี่น้องได้รำลึกถึงเบื้องหลังอดีต ตามไร้แต่แรก วันนี้ของใคร ต่อเข้าก็บอกว่าลงของผม ต่อเรือของคนนั้นคือพร้อมเพรียงหมด นั่นคือสิ่งที่สำคัญ หลังจากนั้นเรามาอยู่ตรงนี้ คือเราได้มองเห็นอนาคตของลูกหลาน จึงจัดตั้งชมรมขึ้นมา เป้าหมายเพื่อให้เยาวชนได้มีรายได้เสริมและไม่ไปหลงกับยาเสพติด ทุกวันนี้ยาเสพติดเป็นพิษอย่างแรงทุกหย่อมหญ้า เพราะฉะนั้นตรงนี้ให้คนอื่นช่วยไม่ได้ครับ พ่อแม่ฝ่ายปกครองต้องช่วยกันดูแลลูกตัวเอง ลูกเองให้คนอื่นไปหลง เราก็ยอมรับไม่ได้หลาว เราจึงจัดตั้งชมรม ชมรมของเราก็มีฝ่ายสนับสนุน เช่น ชกส.ให้เข้ามาช่วยเหลือ ให้แนวคิด และทีมวิจัย อ.มานพ คือบ้านเรามีของดีหลากหลาย อย่างที่ผู้ใหญ่หลวงว่า คือไร่ 14 เราจัดสรรกันเมื่อไหร่ ใครเป็นผู้จัดสรรหรือว่าทำกันเอง นี่ก็อดำนาน ถ้าเราไม่บันทึกไว้มันจะลืม เช่น ถ้าภูผาเพชร มันเป็นปรีอมาปรีอ นี่เป็นสิ่งที่สำคัญ คนที่บรรยายเค้าบอกว่า ผมเป็นคนพบเอง แต่เค้าไม่เห็นผม ผมอยู่ท่าหลัง พอเห็นผมปั๊บ ปลอดภัยเลย นั่นคือโกหก แต่ถ้าเราบันทึก

รายละเอียดไว้ตรงนี้ต่อไปคนอื่นโกหกไม่ได้ เพราะเราคนในชุมชนตรงนี้เป็นผู้ให้ข้อมูลและบันทึกไว้เป็นรายละเอียดเป็นหลักฐาน ก็เรียนให้ทราบตรงนี้

ชมรมของเราต่อไปในอนาคตเมื่อจัดตั้งแล้วไว้ให้ลูกหลาน เพราะฉะนั้นชมรมของเราจะเดินต่อไปได้อย่างไร จะก้าวหน้าหรือว่าหยุดชะงัก ตรงนี้เราค่อยพิจารณากัน ค่อยว่ากันค่อยวิจัยกันว่าจะเป็นอย่างไรรายละเอียดเข้ามา ปัญหาที่จะเกิด บางทีเค้าเรียกว่าการเห็นแก่ตัว เรื่องการเห็นแก่ตัว ก็เห็นกัน ทุกคนที่ว่าเรื่องส่วนตัวกับเรื่องส่วนรวมต้องแยกให้ออก เพราะฉะนั้นผมขอเรียนฝากไว้แค่นี้ครับ

คุณไพโรจน์ คำพลับ

พี่ศักดิ์ชัยได้พูดถึงว่าชมรมเกิดขึ้นได้อย่างไร งานวิจัยมาเกี่ยวข้องได้อย่างไร ผมขอเรียนสักนิดว่าชมรมของเราตอนที่เกิด เกิดแบบล้มเหลวมากครับ เกิดจากพวกพี่เมาสามสี่คนนั่งกินเหล้ากัน ตอนนั้นที่บ้านพี่บุญจำได้ เห็นพวกท่องเที่ยวเข้ามา เห็นขยะหรือสิ่งเลวร้ายต่าง ๆ ตามมา ความคิดของพวกผมคิดว่าเราจะแก้ไขอย่างไร จึงคิดว่าจะทำด้านท่องเที่ยวหรือว่าทำด้านโฮมสเตย์ ตอนนั้นพอเริ่มทำโฮมสเตย์หรือท่องเที่ยว มันทึบมากครับ แต่ผลที่ว่าเราทึบมา เราทำงานไวเกินไป ไม่ได้หาข้อมูลให้ชัด เลยทำให้เปิดได้พักงานก็หยุดชะงัก ตอนนั้นระหว่างกรรมการหรือว่าสมาชิกเกิดความไม่สบายใจกันเรื่องผลประโยชน์ บางคนว่าคนนี้ได้ คนโน้นได้ คนนี้ได้มาก โฮมสเตย์ก็สะเปะสะปะจัดการกันไม่ถูก พอจัดการไม่ถูก ตอนนั้นพี่มานพมาที่บ้านพอดี เลยคุยว่าเราจะทำปรีดี ถึงจะเดินได้ถูก คุณมานพก็ให้งานวิจัยมา พองานวิจัยเข้ามางานวิจัยก็แนะนำเกี่ยวกับให้เราหาพื้นฐานของเราก่อนที่จะทำอะไรบางอย่างเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทำไปแล้วได้หลายอย่าง เรื่องการทำท่องเที่ยว การทำโฮมสเตย์ เราต้องวางระบบการทำบัญชี เราต้องมีการอบรมมัคคุเทศก์อาสาฟรี สรุปว่า งานวิจัยเข้ามาช่วยเหลือให้เราเดินกันได้ดีต่อไป

นายดำรงค์ สุดแป้น

ขอสวัสดิ์สมาชิกชมรมทุกท่าน วันนี้เป็นเวทีปิดงานวิจัยที่ทำกันมาสองปี การเก็บข้อมูลในชุมชนเพื่อจะรู้ศักยภาพ หาของดีในชุมชน และหาข้อบกพร่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของเราเพื่อมาแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดีนะครับ การทำงานของเรานั้นก็มีปัญหาตลอดทาง ทำไปแก้ปัญหาไป การจะแก้ปัญหาครั้งเดียวให้จบมันก็ไม่จบครับ เพราะปัญหาเข้ามาหลายทาง การที่เราทำวิจัย เราเก็บประวัติศาสตร์ชุมชน มาศึกษาประวัติ ถ้าภูผาเพชร และมาศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวของเราว่ามีปัญหาอุปสรรคตรงไหนบ้าง การจัดการที่พักโฮมสเตย์ ศึกษาประวัติค่าย และวิถีชีวิตเงาะป่าชาวกูในการดูแลธรรมชาติ ตลอดถึงปัญหาคนในชุมชน การที่อยู่คนกับคน คนกับธรรมชาติ คนกับป่าหรือว่าชุมชนกับเจ้าหน้าที่ ผมออกนอกเรื่องสักนิดวันนี้ปัญหาชุมชนกับเจ้าหน้าที่ เราต้องมาศึกษาแนวทางว่าทำปรีดี เพื่อความอยู่รอด ความยั่งยืนและการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติของเรา เราต้องอยู่ยั่งยืนให้ได้ เพราะสายน้ำเปรียบเหมือนสายเลือดของคนหมู่ที่เก้า หากสายเลือดเส้นนี้แห้งไป ผมอยากจะถามพี่น้องว่า เราจะทำปรีดีกันต่อ ลูกหลานของเราภายภาคหน้าจะอยู่กันปรีดี และการที่สายเลือดเส้นนี้แห้งไปมันต้องมีที่มาที่ไปนะครับ มาถึงวันนี้พี่น้องของเราช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ แต่ผมกลัวว่า มันจะมีปัญหาชุมชนกับเจ้าหน้าที่ครับ เจ้าหน้าที่ฝ่ายไหนบ้าง เราก็ลองคิดทบทวนเอง ถึงคำว่าวิจัยบางคนยังไม่เข้าใจ การวิจัยคือการเก็บข้อมูล การศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ความเป็นอยู่ชีวิตประจำวันของเรา วันนี้คือเวทีปิดโครงการวิจัย โครงการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนภูผาเพชร

สองปีที่ผ่านมาเราได้เก็บข้อมูล สํารวจข้อดีข้อเสียของชุมชนว่ามีอะไรบ้าง เราได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนเป็นเรื่องเป็นราววันนี้ได้ลงเล่ม แล้วก็เก็บประวัติถ้าภูผาเพชรว่าใครเป็นคนพบ เมื่อไหร่ รายละเอียดก็อยู่ในเล่ม แล้วก็ตำนานค่าย มันจะมีรายละเอียด

แนะนำทีมวิจัยท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร 1. นายจรูญ ทศกุล หรือพี่ตุ้ม หัวหน้าโครงการ 2. นายศักดิ์ชัย บุญคงหรือพี่เม้ม 3. นายณัฐพงศ์ สงคังหรือคุณจำลอง 4. นายบันเทิง คงแก้ว หรือพี่ตัง 5. นายไพโรจน์ คำปลับหรือพี่กอบ 6. นายจำนุญ ยอดราช หรือพี่บุญ 7. นางประจวบ คงแก้ว หรือจวบ 8. นายพิเชษฐ์ ปิ่นเมฆ หรือน้องเชษฐ์ และผมนายดำรง สุดแป้น หรือหมี นายโชคชัย หลินมาหรือว่าเสี่ยแดง กรรมการชมรมฯ นี่ก็เป็นทีมวิจัย นายปัญญา ทองนุ่น ผู้ใหญ่บ้านหรือว่าพี่ด้อยที่อยู่หมู่ 9 ก็เป็นตำแหน่งในชุมชน ผู้ใหญ่บ้านอาชีพ ทำสวนยางพาราเป็นที่ปรึกษาของชมรมฯ

ทำไมเราต้องทำวิจัยท่องเที่ยวภูผาเพชร ทีมวิจัยเห็นว่าการที่รับท่องเที่ยวเข้ามามากมาย ได้ทั้งไว้ซึ่งยะมลภาวะด้านต่าง ๆ วัฒนธรรมที่เข้ามาจากคนภายนอกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชนในชุมชน รวมทั้งปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คนในชุมชนเริ่มมองเห็นว่าหากไม่มีการจัดการที่ดีอาจส่งผลต่อทรัพยากร สภาพสิ่งแวดล้อมและต่อเยาวชนในชุมชน ทำอย่างไรที่ทำให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์ขณะเดียวกันก็สามารถรักษาสืบสานในชุมชนไว้ได้

โจทย์วิจัยที่ตั้งไว้คือ การจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชนภูผาเพชรควรเป็นอย่างไร คือ ศักยภาพหรือทุนเดิมของชุมชนมีอะไรบ้าง เราก็สำรวจไปแล้ว ตัวอย่างคือ ประวัติศาสตร์ชุมชน ของดีในชุมชน แหล่งท่องเที่ยว ฉะนั้นศักยภาพของดีในชุมชนมาจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมร่วมกันได้อย่างไร การจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชุมชนภูผาเพชรควรจะเป็นอย่างไร นี่คือนิยามที่ตั้ง

วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพของพื้นที่เรื่องราวต่างๆ ของชุมชน 2. เพื่อพัฒนาศักยภาพยกระดับชุมชนในการจัดการบริหารท่องเที่ยว สร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

พื้นที่ดำเนินการ หมู่ที่ 9 ต.ป่าลมพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล คือเขตที่เราเก็บข้อมูล

ผลที่ได้รับรวบรวมถึงองค์ความรู้ศักยภาพชุมชนที่เหมาะสมสำหรับการจัดการท่องเที่ยว และชุมชนได้รู้เรื่องราวของตนเองอย่างถูกต้องร่วมกัน และสามารถนำเรื่องราวเหล่านี้มาถ่ายทอดให้กับบุคคลภายนอกได้

(ชมภาพกิจกรรม)

- การทดลองนำเที่ยว มีหน่วยงานจากสกว. จากเครือข่าย มาร่วม ชุมชนเห็นคุณค่าและความหมายภาคภูมิใจ เห็นความสำคัญของทรัพยากรที่มีในชุมชน ศิลปะพื้นบ้านก็มีการรำนโนราห์ การทำขนมพื้นบ้าน
- การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชมรมฯ ไม่นั่นในเชิงธุรกิจตั้งแต่แรกเริ่ม แต่ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่อย่างยั่งยืน
- รวบรวมองค์ความรู้ที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว
- กิจกรรมขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ วิเคราะห์ความพร้อมทีมวิจัย
- ทีมพี่เลี้ยงสกว.ร่วมให้ความรู้
- นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตตรัง ร่วมกันเรียนรู้ นักศึกษามากันหลายคน

คุณจรรยา ทศกุล

ก็ขอสวัสดิ์ครับพี่น้องทุกท่าน ที่พี่หมีพูด ถือว่าทุกคนร่วมกันทำงานกันอย่างแท้จริงนะครับ การทำงานเราก็ร่วมกันตลอด การทำงานวิจัยก็ได้รับการสนับสนุนจากสกว. อย่างที่บอกไปแล้ว ทีมสกว. ได้มาเตรียมความพร้อมให้พวกเราว่าเราจะทำงานวิจัยต่อไปอย่างไร ช่วงแรกเรายังตกอกตกใจว่าชาวบ้านอย่างเราจะทำงานวิจัยได้หรือไม่ หลังจากที่ได้รับความรู้แลกเปลี่ยนกับทางสกว. ทำให้พวกเรามีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น แล้วกำหนดเขียนงานวิจัยขึ้น นี่ก็ขั้นตอนแรก

ขั้นตอนต่อไป ที่เราได้ดำเนินการไปแล้วที่อยากบอกให้ทราบ โดยมีภาพในการแต่ละครั้งที่เราดำเนินการมากมาย แต่เราก็เอาภาพออกนิดๆหน่อยๆ

บททวนการดำเนินงานของชมรมภูผาเพชร นี่เราก็มารู้จักกันว่า ที่เรากำลังชมรมขึ้นมา เรามีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง เราบททวนที่เราตั้งขึ้นมา เรามีปัญหาอย่างไร เราจะเดินหน้าไปฟันปรือ และทำไมเราจึงได้มาเข้าร่วมกับการวิจัย ทำไมเราจึงไม่ได้ดำเนินการต่อไป นี่เป็นการบททวน ประชุม แล้วเราก็เห็นว่าเรามีความจำเป็นที่ต้องทำงานวิจัย เพราะว่าถ้าเราเข้าไปทำการท่องเที่ยว เราอาจหลงทาง อาจคิดไปทางทุนนิยม ไม่ได้คิดในแนวอนุรักษ์ ตอนนี้พอเราได้มีการเรียนรู้ไม่ได้มุ่งเชิงธุรกิจ เราก็ไม่ได้รับอะไรกันมากมาย ส่วนใหญ่เราจะคัดเลือกนักท่องเที่ยว หลังจากนั้นเรามีเวทีค้นหาศักยภาพของชุมชนเพื่อหาว่าบ้านเรามีของดีอะไรบ้าง อย่างที่ประธานพูดไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์หมู่บ้าน มีผู้ใหญ่สมบองมาให้ข้อมูล การเก็บข้อมูลเราทำกันหลายๆครั้ง ยกตัวอย่าง ครั้งแรกเรามาตั้งเขียนในกระดาษก่อนว่ามีอะไรบ้าง นึกในสมองก่อน หลังจากนั้นก็มี การค้นหาหลายประเด็น เช่น เรื่องป่า ถ้าภูผาเพชร สำรวจธรรมชาติในป่า วัฒนธรรมประเพณี ใช้เวลาไปหลายเวทีเหมือนกัน ถัดมาลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ มีการเข้าป่าสำรวจความสมบูรณ์ของป่า สำรวจแล้ว ก็เกิดความภาคภูมิใจว่ายังสมบูรณ์กว่าที่อื่น เราเดินกันหลายครั้ง เรามีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้พบคือ น้ำตกวังไต้หนาน ค่ายพลท. พี่ตั้งก็ไปชี้แนะ เราก็เก็บข้อมูล เรื่องสหายก็มีหลายคนมาให้ข้อมูล แม้แต่เรื่องความสัมพันธ์ของคนในพื้นที่กับเพื่อนผู้ร่วมผืนป่า หรือ มั่นนิหรือซาโก เราก็ได้เก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลใช้การเชิญเข้ามาสัมภาษณ์และเยี่ยมเคาถึงทับ หลายครั้ง ภาพนี้เป็นวิถีชีวิตของม้านิ โดยหลังจากที่ชุมชนได้เข้าใจ ก็เห็นคุณค่าแรกมาใหม่ๆ เราก็เห็นเดินกันหลักันสะเปะสะปะ ชาวบ้านก็ให้กิน ตอนนี้ไม่มีแล้ว ชาวบ้านให้ความรักกับเขา นี่ก็เป็นผลต่อเนื่องทำให้มีการเข้ามาศึกษาด้านภาษาศาสตร์มากมาย ทำให้มีนักสิทธิมนุษยชน นักภาษาศาสตร์ นักวิจัยเข้ามา เราก็มองดูอยู่ว่าจะมีใครบ้างที่ทำให้เกิดประโยชน์กับเค้าโดยไม่สูญเสียวิถีชีวิต ภาพนี้เป็นภาพให้ข้อมูลเรื่องสหาย เรื่องบ้านรากไม้ มโนราห์เราเก็บหมด แต่เอาภาพมาให้ดูน้อย ภาพนี้ลุงศักดิ์ เรื่องถ้าภูผาเพชรเราไปมาหมด มีการตั้งเวทีแลกเปลี่ยนกับชาวบ้าน มีหลายเวที เรื่องถ้าเราสัมภาษณ์มาหมดแล้ว ถึงขั้นไปพบหลวงแผลง ซึ่งถ่ายรูปไว้หมดแล้ว ทุกเรื่องเราเก็บข้อมูลแล้ว นี่เป็นตัวอย่างว่าเราเก็บข้อมูลอะไรมาบ้าง

เมื่อได้ข้อมูลแล้วเราก็ประชุมกันหลายครั้ง ว่าที่ไปเก็บข้อมูลมาเราได้ข้อมูลอะไรมาบ้าง เมื่อประชุมก็ไม่เป็นที่น่าสนใจ เช่นเรื่องถ้าภูผาเพชรมีการถกเถียงกันหลายครั้ง แบบนี้น่าจะไม่ใช้ที่นาจะไปหาเพิ่มเติมอีก จึงไปหาหลวงแผลง คนโน้นคนนี้บ้าง จนกว่าจะได้ข้อมูล เรื่องเข้าป่าบางที่เรายังเขียนไม่จบ เราก็มานั่งแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ข้อมูลที่ค่อนข้างลงตัวคือของลุงเสริฐบ้านรากไม้สัมภาษณ์มาละเอียดถึงตัว ข้อมูลอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องซาโกก็ได้ระดับหนึ่งหลังจากนั้นเกิดความสนใจ ผมเข้าไปสืบสืบครั้งจนได้ข้อมูลที่มีนัยที่จะบอกที่จะพูด

กับเค้าได้ เราได้เก็บไว้แล้ว ในงานวิจัยก็ส่วนหนึ่งมีอีกหลายส่วนยังไม่ได้เขียนมา มีหลายเรื่องที่ไม่ได้กล่าวตรง
นี้

จากนั้นก็มาเรียบเรียงข้อมูล ที่เราได้มาเป็นพันปรี้อมาเขียนบันทึกไว้

เมื่อได้ข้อมูลที่ชัดเจน และมั่นใจว่าข้อมูลค่อนข้างชัดเจนแล้ว เราก็ได้จัดเวทีคืนข้อมูล ที่บ้านผมมี
สมาชิกมารวมตัวกันในโอกาสประชุมประจำปีของชมรมฯ ประมาณ 40-50 ท่าน มีผู้อาวุโสมาให้ข้อมูล
ตรงไหนไม่ตรงไม่ถูกไม่ต้องก็ได้แก้ไข ทุกคนมีส่วนร่วมรับรู้และได้ให้ข้อคิดเห็นว่าเป็นอย่างไร ได้มีส่วน
ร่วม มีการตรวจสอบข้อมูลว่าการจัดการท่องเที่ยวที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร จนทุกคนยอมรับและพึงพอใจ
เราก็เสร็จเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน

แต่ละเวทีที่แหล่งไม่ใช่ครั้งเดียว แต่ทำกันหลายครั้ง เหมือนเก็บข้อมูลเป็นสิบๆครั้ง ต่อไปกิจกรรม
ประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยว เราได้มาทำร่วมกัน

การอบรมบริหารจัดการการท่องเที่ยว การอบรมมีหลายครั้ง มีการศึกษาดูงานของกลุ่มทอผ้า กิจกรรม
กลุ่มต่าง ๆ สกว.อบรมให้ หรือ การอบรมที่เราไปอบรม เช่นของรทส. ของหน่วยงานราชการต่างๆ มีมากมาย
ไม่ว่าจะเป็นของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา โดยเรื่องการท่องเที่ยวดูแลนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เราจะ
ผ่าน เขาชวนเราทุกคนมีวุฒิบัตรสามารถจัดทำได้ การประเมินจัดการการท่องเที่ยว เราก็ผ่าน ความรู้เราก็มี
จะดีหรือเลวอย่างไร ขึ้นอยู่กับภาคปฏิบัติ ความรู้เต็มหัวแล้ว

กิจกรรมศึกษาดูงานว่าของเขามีการจัดการพันปรี้อ เราจะไม่ไปแนวทะเลเพราะของเราเป็นป่าเขา
เชิงธรรมชาติ เราก็เลือกไปทางภาคเหนือ ที่บ้านสามหมอน ถ้าเชิงดาว หลายแห่งที่เค้ามีการจัดการโดยชุมชนที่
มีชื่อเสียงเราก็ได้ไปแลกเปลี่ยน เค้าเล่าให้เราฟัง เราก็จดมา หลังจากกลับมาก็สรุปร่วมกันว่า มีของคืออะไรบ้าง
มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เหมาะสมเป็นอย่างไร เราก็มาสรุปว่าของเพื่อนดีปรี้อ
มีจุดอ่อนตรงไหนแล้วเรามาเอาเป็นของเราตรงไหน ถกกันเป็นพันปรี้อเราก็เอามาประชุมร่วมกันในเวทีของเรา
นี่ก็หนึ่งหรือสองครั้งที่ทำ กิจกรรมสรุปบทเรียนจากการดูงาน

เวทีออกแบบโปรแกรมท่องเที่ยวนำเที่ยว เพื่อกำหนดออกแบบกิจกรรม ว่าเราควรมีกิจกรรม
การท่องเที่ยวพันปรี้อ เส้นทางพันปรี้อ รูปแบบพันปรี้อ บทบาทหน้าที่เป็นพันปรี้อ กำหนดโปรแกรม
การท่องเที่ยว นี่เราทำใหม่หมดครับ เพราะของเดิมเราทำแบบของเรา หลังจากนั้นก็ทำใหม่

ทดลองนำเที่ยว จริงๆการนำเที่ยว เราก็ทำอยู่ก่อนแล้ว แต่ว่าก็นำไปตามวิธีที่เราคิด พอมีงานวิจัยเราก็
ได้ทดลองนำเที่ยว เรามีสกว.ทางชุมชนท่องเที่ยวได้มาร่วม เราก็ได้รับข้อคิดข้อเสนอแนะ เราก็ได้มีแบบประเมิน
มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ และทำตามจนเสร็จสิ้นสองวันหนึ่งคืน หลังจากนั้นก็มาสรุปกิจกรรมว่ามีปัญหา
อุปสรรคอะไรบ้าง ก็มีเยอะที่ไม่เป็นตามแผนเราต้องปรับต้องเปลี่ยน นักท่องเที่ยวทานอาหารผิดเวลาบ้าง
กิจกรรมซ้อน เหนื่อยไป ที่พักเป็นพันปรี้อ ซึ่งเราก็ได้ใช้ ทั้งแบบสอบถามและการแลกเปลี่ยนให้ข้อคิดเห็นกัน
สดๆ เราก็บันทึกไว้ในรายงานการประชุมเรียบร้อย

เวทีวางแผนการตลาด ไปนอกสถานที่ ก็หลงกันมาก แต่ว่าอย่าทำมาก อยู่พื้นที่แหละดีแล้ว เพราะว่า
ถ้าทำมากเราก็ไม่ได้ตอบสนองนักท่องเที่ยวที่เค้าต้องการในเชิงการท่องเที่ยวโดยทั่วไปได้ เราไม่ได้โปรโมท
แต่จะมีโดยอ้อมอยู่มาก เช่นในเว็บ ในบล็อก หน่วยงานต่าง ๆ ก็โปรโมทให้แล้ว

สรุปบทวนการทำงานที่ผ่านมา คณะกรรมการเมื่อผ่านการทำงานมาหลายครั้ง ก็ได้มาบทวนว่าเราทำอะไรไปบ้าง ปัญหาของการวิจัยมีอะไรบ้าง เราก็ได้รวบรวมข้อมูลทั้งหมด เตรียมนำเสนอข้อมูลการวิจัย ตอนนั้นก็ไปบ่อเจ็ดลูกโดยมีอาจารย์สมเจตนา มุณีโมไนย สกว.มาร่วมกัน อย่างท่านอาจารย์ก็ได้ร่วมชี้แนะแนวทางเยอะแยะอยู่ในงานวิจัย

เวทีนำเสนอผลงานวิจัย เพื่อนำเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง คนในชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ รับทราบ และช่วยเหลือเพิ่มเติม หลังจากนั้นจะจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

(กล่าวขอบคุณทางสกว.ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้)

คุณไพโรจน์ คำพลับ

น้องๆน่าจะทราบว่าการทำวิจัยที่ทำเพื่อรักษาของดีในหมู่บ้านของเรา เราก็ได้ทำเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชน เพื่อเป็นประวัติศาสตร์ให้ลูกหลานได้รู้เกี่ยวกับถ้าเกี่ยวกับการรักษาป่า การรักษาลำคลอง เาะป่าไซ และพท. ถ้าเราไม่ร่วมกันรู้จักรักษาตอนนี้ ก็ปีข้างหน้าก็จะหมดไป เราก็ไม่สามารถรู้ฟื้นสิ่งนั้นขึ้นมาได้ เราก็ได้แต่นั่งเสียใจ ต่อไปพบกับจวบว่าเกิดอะไรบ้างหลังจากทำงาน

---เบรก---

คุณประจวบ คงแก้ว

สวัสดิ์พี่เลี้ยงจากจังหวัดตรังและสตูล จากที่ทางภูผาเพชร ได้มีโครงการวิจัย โครงการก็ได้ผ่านเกินกำหนดมาแล้ว วันนี้ถึงเวลาปิดโครงการ แม้จะไม่ค่อยสมบูรณ์เท่าไร แต่ทีมวิจัยก็ตั้งใจให้โครงการนี้ปิดลง ต้องขอบคุณพี่พี่เลี้ยงได้ช่วยประคับประคอง คิดว่าไม่ถึงกับหล่นให้เข้กิน เค้นทุกทุก ก็จะสามารถเดินมาได้ จนถึงเป้าหมาย คิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจากการทำงานวิจัยได้เข้ามา สำหรับส่วนตัวได้อะไรเยอะจากงานวิจัยครั้งนี้ อย่างน้อยได้รู้จักคนมากมายที่เข้ามาหลังจากการทำวิจัย ได้มีแนวคิดมากมายที่สามารถนำไปต่อยอดในงานต่าง ๆ ได้ แต่ก่อนคิดว่าสิ่งเล็กๆ อาจไม่มีคุณค่า แต่เมื่อได้เข้ามาทำวิจัย จากที่เคยมองอย่างผิวเผินก็รู้สึกว่ามันไม่ใช่อย่างที่เราคิด คือมองได้ลึกซึ้งขึ้น บางครั้งก็ท้อ แต่เมื่อได้เข้ามา ก็ได้มองเห็นคนที่เค้าถูกกระทำมา เค้าก็น่าสงสารกับการที่คิดว่าเค้าไซ้ต้องรังแกคนอื่น ความรู้สึกนี้ก็ยกระดับขึ้น ได้กว่าแต่ก่อน ถามว่าสิ่งที่ได้หลายอย่างจนได้รับรางวัลที่ภาคภูมิใจ จากการปฏิบัติงานหลายหน่วยงานและความรู้ที่ได้จากงานวิจัย ก็สามารถต่อยอดไปได้ นายอำเภอก็ได้เสนอให้เป็นผู้ปฏิบัติงานดีเด่นใน 5 จังหวัดชายแดนจนได้เข้าเฝ้าฯ เป็นสิ่งที่ฝันมาตลอดว่า ครั้งหนึ่งในชีวิตที่ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯ เชื้อพระวงศ์คิดว่าเป็นสิริมงคลแก่ตัวเอง ผลสำเร็จที่ทำเหนื่อยมาแค่ไหน ก็คิดว่าคุ้มค่า ความฝันนั้นก็ได้ งานวิจัยก็เข้าไปช่วยส่วนหนึ่ง และภาคภูมิใจกับสิ่งที่ทำ อย่างน้อยก็มีคนที่เค้าเห็นเค้าอาจไม่เจ็บปวดกับสิ่งที่เราทำ ถามว่านายอำเภอเสนอไป เค้าคงคิดว่า น่าจะเป็นคนที่มีประโยชน์กับชุมชน ไม่ใช่คนที่ชุมชนเค้ารังเกียจ ตามที่เสนอชื่อไป ถามว่าคนศิริมงคล 2 ปีซ้อนที่ถูกเสนอชื่อไป ได้รับจากสำนักงานพัฒนาชุมชนปี 52 ปีนี้พัฒนาการอำเภอก็ขึ้นไป คิดว่าต่อสู้กับคนของนายอำเภอ แต่พัฒนาการอำเภอก็ต่อสู้ให้คิดว่าเป็นคนที่สมควรจะได้ เพราะมีบทบาทชัดเจน แท้จริงไม่คิดอยากได้ตำแหน่งรางวัลเหล่านั้น เพราะเป้าหมายในการทำงานของตัวเองไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่ง แต่คิดว่าเราทำปรีโอให้คนบ้านเรามีอะไรที่เหมือนเพื่อน ไม่ได้คิดว่าจะต้องเอา ถึงแม้บางครั้งคนเค้าจะคิดว่าทำเพื่อผลประโยชน์ แต่อย่ามองแต่ตา ให้มองใจ ให้ศึกษาให้จริง ๆ ว่า เค้าไม่ใช่ มาปี 53 ก็ได้รางวัลผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่น ก็ได้เข้าเฝ้าฯ พระเทพฯ อีก ก็คิดว่าสิ่งที่ได้เสนอจะ

คุ้มค่า และจำไม่ลืม ตัวเองได้เป็นคนที่ถูกคัดเลือกให้ไปร่วมงานที่ประเทศญี่ปุ่น สิ่งนี้ทำมา ทำอะไรไม่เคยกลัว เพราะคิดว่าปณิธานจะมีสำหรับคนดีเสมอ ถามว่าไม่เคยท้อ จนว่าวันนี้ก็เริ่มท้อขึ้นมาแล้วหลว บางทีมีอะไรอยากให้อื่นบอก บางทีเราปรุงแต่งความคิดให้กับคนอื่นในแง่ไม่ดี ทั้งที่เค้าไม่สามารถอธิบายได้เลย บางทีเราคิดว่าเค้าเป็นแบบนั้นแบบนี้ก็ให้บอกให้เค้ารู้ตัว เค้าจะได้ปรับปรุง แต่ไม่ใช่เราปรุงแต่งให้เค้าจนเค้าไม่เหลือคืออยู่เลย บางทีมันก็ไม่ยุติธรรมสำหรับคนที่ตั้งใจทำงานจริง ๆ สำหรับที่ตัวเองทำมา คิดว่าผลที่มีต่อชุมชนในภาพรวมที่ได้ทำงานร่วมกันมา คือ เรามีกฎระเบียบในเรื่องการห้ามไม่ให้มีรีสอร์ทในชุมชน เป็นแหล่งมั่วสุม ทีมงานก็ได้ตั้งปณิธานไว้กับชุมชน ไม่ว่าใครจะมาจากไหน ใครจะเป็นเจ้าของใคร ที่ตรงนี้เราก็มีสภามีอำนาจเพราะเป็นชุมชนของพวกเขา ตรงนี้ก็คือคิดว่าเป็นความภาคภูมิใจอย่างหนึ่งเมื่องานวิจัยเข้ามา มีกฎระเบียบห้ามจนคนนอกไม่กล้าจะมาทำรีสอร์ทในบ้านเรา และที่ชุมชนเป็นที่รู้จักของคนภายนอก ไปตรงไหน เค้าก็รู้จักบ้านเราเป็นที่รู้จักของคนภายนอกแล้ว สิ่งที่ได้อย่างคือการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ซึ่งเหมือนสายเลือดของเรา เราได้รู้คุณค่า เมื่อเราทำการท่องเที่ยวทดลองกันแล้ว ปล่อยให้ป่าต้นน้ำถูกทำลาย อนาคตเราก็คงไม่ได้ นั่นคือส่วนหนึ่ง และถ้าเราไม่มีน้ำเราจะอยู่กันไม่ได้ สิ่งนี้ชุมชนให้ความสำคัญและหันมาอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งมีค่า แล้วก็ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ บางครั้งอาจเห็นว่ามีตัวเงินมาเกี่ยวข้อง แต่เป้าหมายหลักไม่ได้เน้นทางธุรกิจ แต่ก็ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ แล้วก็เกิดกลุ่มโอท็อปซึ่งเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวมาเราไม่มีอะไรให้เป็นที่ระลึก ก็ได้มีตุ๊กตามะเข้ ตัวเองและกลุ่มก็รู้สึกภาคภูมิใจว่าหน่วยงานของจังหวัดได้คัดเลือกให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน พัฒนาชุมชนที่เข้าไปขึ้นทะเบียนวันก่อนก็ไม่อยากจะไปขึ้น จน สี่โมงเย็นทางจังหวัดโทรมาว่าพันปรีโอให้ช่วยไปขึ้น มันก็เป็นผลประโยชน์ของเรา และมีงานอุตสาหกรรมจังหวัด ได้รับคัดเลือกเป็นผลิตภัณฑ์เด่นระดับภาคไปจัดบูทแข่งกับภาคอื่น ๆ

หลังจากงานวิจัย จังหวัดเห็นความเข้มแข็งของกลุ่ม ทางพัฒนาชุมชนก็ให้งบมาสองแสนมาต่อยอดกลุ่มปุ๋ย แล้วได้เพิ่มทักษะในกลุ่มตุ๊กตาเซม้ง และเปิดร้านขายหน้าอำเภอผาเพชร ก็หลังจากโครงการมาแล้ว ซึ่งเมื่อเราทำอะไรแล้ว น่าจะเกิดประโยชน์กับชุมชนกับชาวบ้าน ทางหน่วยงานเค้าก็สนับสนุน เช่น อุตสาหกรรมตัวอาคารหลังใหม่เป็นงบฯที่นายอำเภอสมชายขอไว้ แล้วก็ทางอำเภอก็ได้โอนให้ออบต. นายกภาณุก็ได้ให้สตรีเป็นผู้บริหารจัดการ และทางอุตสาหกรรมจังหวัดได้มีโครงการเข้ามาจัดทำชิ้นวางของให้ แล้วก็อบรมหลายครั้งของอุตสาหกรรม และอบต.ก็ได้เข้ามามีส่วนในการเพิ่มทักษะในกลุ่มตุ๊กตาเซม้ง และพมจ.ได้ให้มา 30,000 เพื่อเพิ่มทักษะ กศน.ที่นิง 2,000 บาท 3,000 บางทีก็ให้ไปช่วยเป็นวิทยากรให้ และส่วนสาธารณสุข ก็มีสม.เข้ามาดูงานหลายครั้ง ทางด้านการศึกษา มีมหาวิทยาลัยวันก่อนเป็นมหาวิทยาลัยชุมชน และมีหลายมหาวิทยาลัยที่เข้ามาสอบถามข้อมูล วันก่อนนักศึกษาวิทยาลัยลักษณ์เข้ามาพักและได้ไปถ่ายวิถีชีวิตของเงาะป่า และธกส.ที่เข้ามา นี่ก็เป็นสิ่งที่เราได้จากงานวิจัย คือสามารถเป็นที่เลี้ยงให้เราได้หลายเรื่อง และของททท. ไม่ว่าจะเป็นของจังหวัดของกระทรวงที่ลงมาก็มาให้ความรู้ และอบจ.ช่วยในเรื่องของกลุ่มหลายรอบ ให้งบฯในการศึกษาดูงาน

เมื่อชุมชนมีความเข้มแข็งแล้วเราจะอยู่เฉพาะชุมชนแบบเดียวขายไม่ได้ ต้องมีเครือข่าย เราก็มียุติเครือข่ายในด้านต่าง ๆ เครือข่ายในระดับจังหวัดสตูล และเครือข่ายในระดับภาค และตอนนี้มีเครือข่ายโอท็อปซึ่งมีทั้ง 4 ภาค หลายอย่างที่เราเข้ามาเป็นเครือข่าย ซึ่งเราสามารถมาแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ สามารถมาเติมเต็ม มาช่วยหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยกัน หรือสามารถปรึกษา หาข้อสรุปกันว่าถ้ามีปัญหาแบบนี้จะมีทางออกแบบไหน เครือข่ายก็เป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามาเติมเต็มและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของเราได้

-----ร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น-----

คุณมานพ ช่วยอินทร์

วันนี้ตั้งใจจะมาฟัง ทำกันมานาน บางทีลืมไปหลายเรื่องแล้ว จากที่หลายท่านได้พูด คิดว่าสิ่งที่เราทำได้ทำก็มากมาย ผลที่เกิดจากการกระทำนั้นก็ถือว่ามีมากมาย มีของดีมากมาย เมื่อเราเห็นแล้วว่ามันมีอะไรดี ๆ และมีสิ่งดี ๆ เกิดขึ้นแล้วก็คงเป็นความภาคภูมิใจอย่างหนึ่ง แต่สิ่งสำคัญคือเราจะดูแลสิ่งดี ๆ เหล่านั้นไว้ให้กับชุมชน หรือว่าลูกหลานของเราอย่างไร จะหาวิธีการหรือขยายการรวมตัวหรือการรวมกลุ่ม หรือขยายการทำงานต่อไปอย่างไร คิดว่าการทำงานไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว หรือว่ากลุ่มโน้นนี่ เป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทำให้เราได้มาพูดคุยเรื่องบ้านเรากัน แต่จริง ๆ ผมว่าทั้งหมดทั้งเพ็ก็ยังไม่สำคัญเท่ากับคนของภูผาเพชร ถึงเราจะมีเรื่องราวดี ๆ เยอะแยะ แต่ถ้าเราไม่เห็นความสำคัญหรือไม่ให้ความสำคัญกับมัน เรื่องราวก็คงไม่มีคุณค่าเท่าไร ผมต่อไปมีโอกาสน้อยลงที่จะเข้ามาที่นี่ แต่อย่างไรก็คงได้เข้ามาเยี่ยม หรือถ้ามีอะไรก็เข้ามา เข้ามาชวนคุย เข้ามาในฐานะเพื่อนคนหนึ่งหรือญาติของพี่น้อง ภูผาเพชร เพราะฉะนั้นถ้าได้พบกันที่ไหนคงได้พบปะ ทักทายพูดคุย หรือว่าถ้าไปทางตรง ทับเที่ยง มีปัญหาอะไรก็โทรไปได้ หรือถ้าจะไปกินกาแฟก็โทรไปได้ ก็คิดว่าจากที่ได้เข้ามาคลุกคลีกับที่นี่อยู่ 3 ปี เห็นอะไรมากมาย โดยเฉพาะน้ำใจของพี่น้องชาวภูผาเพชร ขอขอบคุณแก่นี้ครับ สวัสดีครับ

คุณสมพงษ์ หลีเคราะห์

ผมก็มาร่วมเรียนรู้ ในฐานะที่ได้เรียนรู้ร่วมกับพี่น้องหลายหน เรื่องการท่องเที่ยว ผมก็เตรียมตัวขยับร่างอยู่ในจังหวัดสตูล อยากเล่าพัฒนาการของกลุ่มในสตูลว่าตอนนี้เป็นอยู่ปรือ ล่าสุดไม่เกินเดือนที่ผ่านมา เครือข่ายท่องเที่ยวร่วมกับอบจ. ทางอบจ.ประสานมาให้ส่งแผนฯ 3 ปี บังยูหนาน เป็นกรรมการแกนของอบต. พอทำแผนเสร็จก็เอาแผนไปเสนออบจ.สองสามสี่แผน ยกตัวอย่างในงานมหกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน เรื่องของเรื่องคือตอนนี้อยู่สถานการณ์จังหวัดสตูลยังไม่เข้าใจเรื่องของชุมชนจัดการท่องเที่ยว เข้าใจเพียงเป็นโฮมสเตย์เหมือนไร้สมบูรณโฮมสเตย์ คือโฮมสเตย์แบบนั้น แต่ชุมชนที่จัดการเค้าไม่เข้าใจ เรื่องราวเหล่านี้ในภาพของจังหวัดไม่มีข้อมูลในส่วนนี้ วันนั้นไปนี่ไป ผมไม่ได้ไป แต่เค้ากลับมาเล่า นายกอบจ.เมื่อเห็นข้อมูลงานวิจัยของแต่ละพื้นที่ เค้าก็เริ่มตาสว่างขึ้นมาเลย เมื่อเค้าเห็นข้อมูล งานประชาสัมพันธ์อะไรเค้าจะสนับสนุน เค้าก็ทำเลยไม่ต้องร้าว(รอ)สามปี หลังจากนั้นวันที่ 15 ที่บ่อเจ็ดลูก บอกที่เจริญแล้ว ก็ผมก็นั่งแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ผมก็ให้เลาหน้าแล้วให้เค้ากับมาพูดคุยว่าเราเครือข่ายท่องเที่ยว ซึ่งไม่มีทุนอะไรสักอย่าง ถ้าเค้าอยากทำอะไร คนรับก็มีศักดิ์ศรีเหมือนกัน เพราะผมเห็นแล้วว่าพอเค้าจะให้อะไร เค้าก็จะตั้งค้ทเอาท์ ผมไม่แน่ใจว่ารูปนายๆจะขึ้นด้วยมายพอรูปฯชัก ผู้ว่าก็ขึ้นกัน ผมว่าเรื่องนี้ คือเค้าทำให้แต่เราไม่ได้ให้กุมความคิด มันก็ไม่ใช่สาระที่เราควรรับ ถ้าหากว่าเค้าขึ้นให้แต่เรากุมความคิดทั้งหมด เราออกแบบทั้งหมดไม่ปรือ เราให้บทบาทเค้าส่วนหนึ่งในฐานะผู้สนับสนุน แต่ไม่ใช่ทำให้หรือคิดให้ทั้งหมด นั่นคือศักดิ์ศรีของผู้รับ ในเครือข่ายจึงตกลงกันว่า ไม่ว่าแผนพับหรือว่าโบรชัวร์ ซึ่งแผ่นเดียวมีถึง 10 ชุมชน มันแยกไม่ได้เพราะของอบจ. ก็ใส่รายละเอียด ข้อมูลไว้ให้แล้วแค่ให้เค้าไปจัดพิมพ์เอง นี่คือนักขณที่ไม่ใช่ให้เค้าไปทำให้ทั้งหมด แต่เราเป็นผู้กุมแนวคิด ความคิดทั้งหมดนี่คือข้อตกลงของเครือข่ายท่องเที่ยว เค้าไม่ให้ก็แล้วไป นี่คือนักขณ

ในส่วนที่สองก็คือว่า มีข้อเสนอ ณ วันนี้เว็บไซต์เค้าให้เอาข้อมูลไปให้เค้า และเค้าใส่เว็บอบจ. มองพวกเราอุตสาห่มานั่งสัมภาษณ์เก็บข้อมูล อดนอน ไม่รู้ก็กลัวกิน เวลาเค้าเสร็จเอาข้อมูลเค้าอ้างอิง อบจ. ไม่ได้อ้างอิง โบเราทั้งหมด ผมว่าน่าไม่ถูกแล้วหลาวสา คือว่า ข้อมูลให้เอกสารให้ มันได้ง่ายไป ผู้ทำก็ไม่มีศักดิ์ศรี นี่ก็ทำให้นุกคิดขึ้นมา

หลังจากนี้จะมีกิจกรรมของเครือข่ายการท่องเที่ยว จะไปศึกษาดูงาน เดี่ยวจะประสานอีกที ทำสับชุมชน นี่ก็ทางจังหวัดให้งบมากบวกกับงบงานวิจัยด้วย ไปแลกกันหลายที่ประมาณ 7 ที่ อยากให้ร่วมกันแลกเปลี่ยน เดี่ยวค่อยประสานมา

สิ่งสำคัญตอนนี้เราทุกคนต้องทำให้คนข้างนอกรู้จักว่า ถ้าชุมชนมาจัดการท่องเที่ยวมันคือพันธุ์ปรี๊ด เค้ารู้จักแต่คำว่าโฮมสเตย์ พอใช้คำว่าโฮมสเตย์ก็ถือว่าใช้ได้ ซึ่งมันไม่ใช่ ดังนั้นเรื่องราวเหล่านี้ต้องอธิบายว่าไม่ใช่ใครๆก็ทำได้ วันนั้นนายกอบจ.ก็ได้มาแจ่งขึ้นมา มันอยู่ที่หลักคิด เหมือนไร่สมบูรณ์โฮม สเตย์ นั่นก็อีกแบบเหมือนกัน แต่ถ้าชุมชนจัดการ เราไม่ได้มีเงื่อนไขเรื่องผลประโยชน์อย่างเดียว เรามีเงื่อนไขเรื่องวัฒนธรรม เรื่องทรัพยากรเข้ามาเกี่ยวข้อง เรื่องราวเหล่านี้เราต้องคิดว่ามันมีเหตุและมีผล

คุณสุทิน สีสุธ

ทिनก็ไม่ได้มาทุกกิจกรรมที่เค้า แต่ได้มาบ่อย ได้มาอยู่บ้าง ไม่ค่อยได้เป็นที่เลี้ยง ส่วนใหญ่ทินชอบมาเที่ยว ชอบบรรยากาศที่นี่ ชอบลักษณะของคนที่นี่ เป็นมิตรเป็นกันเอง เอื้อเฟื้อ ไปบ้านไหนก็เข้าได้ทุกบ้าน พอได้สัมผัสทิมวิจัย ทินเป็นที่เลี้ยงประเด็นยุทธธรรม ทินจะเปรียบเทียบให้เห็นก็ได้ละ ประเด็นยุทธธรรม เค้าใช้ลักษณะการไถ่เกลี่ยเชิงเห็นใจ อยากให้คนในชุมชนอยู่กันอย่างสงบสุขดีต่อกัน งานของทินที่ทักทำให้เค้าเรียนรู้ข้อมูลเหมือนกัน แต่ว่าข้อมูลของเค้าค่อนข้างจะเป็นข้อมูลที่มีชีวิตก็คือ ถ้าคนขัดแย้งวันนี้ ไถ่เกลี่ยพันธุ์ปรี๊ด จบดีไม่ดี ไปถึงศาลเกิดอะไรขึ้น เกิดการเอาเปรียบในกระบวนการของศาล พอเค้าใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนี้ เค้าก็จะเกิดจิตสำนึก เกิดความรู้สึกลอยๆให้คนใช้วิธีการที่ทำให้เค้ารักกันดีกัน ก็เหมือนกับการงานวิจัยที่งานวิจัยที่ทินเพิ่งมาฟังซัดๆ เกิดขึ้นมาจากสามคนสี่คนนั่งกินเหล้าเห็นสภาพปัญหา เห็นสภาพความเปลี่ยนแปลง จะเห็นว่าแท้ที่จริงแล้ว คนที่ลุกขึ้นมาทำ มันจะมีไม่เยอะ แต่ว่าถ้าคนที่ลุกขึ้นมาทำอย่างจริงจังไม่ท้อ ไม่หยุด พยายามสร้างสรรค์พัฒนา พยายามรวมทีมและก่อเกิดสิ่งดีๆไปเรื่อยๆ ทินว่าปัญหาทุกอย่างก็จะค่อยๆคลี่คลาย ค่อยๆดีขึ้น ความเหมาะสมในการเป็นอยู่ในการจัดการ ในการใช้ชีวิต ในการจะบวกกับสิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามาเทคโนโลยีแบบใหม่ๆ ที่เด็กต้องใช้ หรือเราเองที่ต้องรับต้องใช้ เราจะอยู่กับพันธุ์ปรี๊ด ทินคิดว่ากระบวนการวิจัย ได้ฐานข้อมูลย้อนหลังมาแล้ว ได้กระบวนการแล้วว่าทำพันธุ์ปรี๊ด เพราะฉะนั้นข้อมูลใหม่ๆที่เข้ามา มันไม่ยากแล้วถ้าเราจะทำจริงจิง มันไม่ยากแล้ว เพราะทุนเดิมเรามีแล้ว คุณค่าเรามีแล้ว กระบวนการเรามีแล้ว ถ้าเราเดินต่อก็คงโอเค ตอนนี้คือสิ่งที่ต้องมีต้องใช้ ก็คือใจ ใจที่มีพลังในการเดินต่อ สโลแกนของสกว.เค้าบอกว่าคุณค่า พลัง ความสุข คุณค่ามีแล้ว พลังเราก็ขึ้นมาติดนิ่งแล้ว แต่พลังต้องไม่ลด แล้วพลังต้องเติมจากอะไรบ้างต้องหาเอาเอง ค้นหา จัดการเอาเอง แล้วสิ่งที่จะได้ก็คือความสุข เพราะฉะนั้นพยายามใช้คุณค่า สร้างพลังแล้วเกิดความสุข ต่อไปไม่ต้องกลัวไม่ต้องท้อ ความเปลี่ยนแปลง สภาพปัญหามันจะยากขึ้นเสมอค่ะ โลกปัจจุบันปัญหาจะมาไว ปัญหาจะยากขึ้น ซับซ้อนขึ้น เราไม่ค่อยทันมัน แต่ถ้าเรามีทุนเดิมที่ดี มีประสบการณ์ มีฐานของเราที่ดี มันก็จะมีพลังที่ทำให้เราลุกขึ้นได้ ก็ให้กำลังใจ วันนี้เวทีปิดก็จริง แต่มันปิดแค่การทำกิจกรรมของโครงการ แต่ในความเป็นจริงแล้ว มันอาจจะเป็นการเริ่มต้นสู้กับปัญหาก็ได้ ถ้าจะสู้เลย ก็ลองดูว่าเราจะทำ

ยังงี้ พี่เลี้ยงก็อยากมาไม่ใช่อยากหายไป เพราะชอบบรรยากาศที่นี่ ชอบมาพักผ่อนที่นี่ บางทีก็ขอติดตามพี่มานพ มาเพราะว่าชอบก็ฝากทุกคนนะคะ โดยเฉพาะทีมนี้คะ จะเห็นว่าอะไรมักจะเกิดจากคนกลุ่มน้อยเสมอ ฉะนั้นไม่ต้องกลัวว่าคนเราน้อย ความคิดเราน้อย เพราะว่าทุกอย่างมันเกิดจากสิ่งเล็ก ๆ ทินเคยอ่านพบเค้าว่า คนที่เปลี่ยนแปลงอะไรต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นคนเล็ก ๆ เช่น มหาตมะ คานธี เค้าเป็นคนเล็ก ๆ เสมอ คนที่เปลี่ยนแปลงโลก เปลี่ยนแปลงสังคม ให้กำลังใจ ให้กำลังใจเยาวชนกัน

ทีมวิจัย

ตั้งแต่ทำวิจัย ผมได้ความรู้หลายสิ่ง สัมผัสคลุกคลานบ้าง จนถึงวันนี้ผมดีใจมาก คือ งานได้เกือบ 80 % ที่สำเร็จมา ก็รู้สึกว่่าดีที่เราได้ทำตรงนี้ คือว่าน้องๆ เยาวชนได้รู้เรื่องราว เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ เรื่องการท่องเที่ยว สิ่งที่มีในหมู่บ้าน ตรงนี้ดีมากเลย ต่อไปผมคิดว่่าน้อง ๆ เยาวชนทุกคนได้สานต่อ ได้บอกเล่าข้อมูลของหมู่บ้านให้ทุกคนที่เข้ามาท่องเที่ยวได้รู้ ผมก็ขอขอบคุณทีมงานวิจัย และพี่เลี้ยง และพวกเรา จนงานวิจัยนี้ได้จบลง ขอขอบคุณมากนะครับ

คุณพิเศษ ปิ่นเมฆ

วันนี้เป็นวันปิดโครงการวิจัยแนวทางการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนภูผาเพชร เนื่องจากหมู่ที่ 9 บ้านเราก็มียกของดีหลายสิ่ง แต่ถ้าเราไม่ได้เอามาเรียนรู้ให้ลูกหลานรุ่นหลังได้เรียนรู้ บางทีอาจสูญหาย สืบเนื่องสืบไม่ว่าจะเป็นป่าท่อม ถ้าโกบ ภูผาเพชร เรื่องไร่ 14 เงาะป่าชาไก หรือว่าค่ายของคอมมิวนิสต์ ซึ่งในอดีตเคยเป็นฐานใหญ่ของจังหวัดสตูล ต้องเอาเรื่องราวเหล่านี้เรียงร้อยเป็นถ้อยคำเพื่อใส่ในหนังสือไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังหรือผู้ที่ต้องการเรียนรู้ของดีของหมู่ 9 บ้านเราได้เอามาศึกษาค้นคว้า เพื่อป้องกันการสูญหายหรือสืบลื่นของคนในช่วงนี้ ไว้ให้เยาวชนต่อไปได้เรียนรู้

คุณไพโรจน์ คำพลับ

ขอให้ป้านุชเจ้าบ้าน มาพูดคุยถึงความไม่สบายใจซักนิดนึง ลุงตั้งปัด ลุงตั้งเป็นคนใจดี มาทุกทีบริการทั้งข้าว ทั้งเหล้า ป้านุชไม่ชอบพูดแต่บอกว่่ายินดีต้อนรับทุกคน ที่บ้านลุงตั้งตรงนี้

ขอขอบคุณสมพงษ์มาก ที่เหล่งกินใจผมมากกว่าใครเค้าตั้งเป็นโฮมสเตย์ สำหรับความจริงที่ปักแบบนั้นเค้าทำโฮมสเตย์แล้วทางราชการให้ใบอนุญาตไปได้ปรี๊ด ทั้งที่ความจริงโฮมสเตย์คือการจัดการท่องเที่ยวซึ่งต้องมีชุมชนเป็นส่วนร่วม แต่ว่านายทุนจะเอาตัวนี้ไปตั้งเป็นโฮมสเตย์

ต่อไปเอาข้อมูลไปลงเล่ม แล้วให้เราทุกคนไปอ่านกันบ้าง ประวัติถ้าเพชรบ้าง เงาะป่าชาไกบ้างเกี่ยวกับพลท.บ้าง อ่านแล้วไม่ต้องหกแบบดาดัง หกตั้งตาย รู้เพ่ถ้าเราเกิดแรกเมื่อไหร่ก็รู้หมด รู้ว่าเงาะป่าชาไกอยู่ปรี๊ดรู้หมด แต่เราไม่ต้องหก เราอ่านในหนังสือก็สามารถพูดกันได้ แล้วเรื่องประวัติหมู่บ้านใครเริ่มเข้ามาที่คนที่คนเราเอามาตั้งแต่ต้นกำเนิด ถึงให้เราทุกคนอ่าน พอนักท่องเที่ยวมาเราได้ออกได้ถูก

คุณบรรเทิง คงแก้ว

สวัสดิ์ ผมในฐานะนักวิจัยคนหนึ่งคนที่ทำการวิจัยอยู่ ก็รู้สึกว่่าปัญหาต่าง ๆ ที่เรามีในการนำพาชมรมของเรา เราก็ดูมองเห็นขึ้นมา เราทำปรี๊ด ได้จัดการให้ถูกต้องต่อไป

กรรมการของชมรมภูผาเพชรที่ทำงานอยู่ในทีมวิจัย ทำปรี๊ดเราจะเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงกันต่อไป ช่วยนำทางให้ชุมชนของเราให้ก้าวหน้าต่อไป ถึงว่าเหมือนอย่างที่เราทำได้อะไรช่วยกันนำพาหมู่บ้านของเรา

ให้ก้าวหน้าต่อไป การท่องเที่ยวก็เหมือนอย่างที่คุณได้พูดมาแล้ว ผมในฐานะเจ้าของบ้านเจ้าของพื้นที่ตรงนี้ ขอภัยกัน เพราะว่ามันทำให้ไม่ตามเป้าหมายที่เราได้คิดไว้ ที่จริงแล้วเราปิดโครงการของทีมวิจัย อยากให้ชาวบ้านทั้งหมด 9 ได้มาร่วมหนูกัน แต่ฝนฟ้าอากาศไม่อำนวย ถึงเหมือนอย่างที่เรบอก มีข้อบกพร่องมาก ทั้งสถานที่ แทนที่จะอยู่ท่านอก ดันมาจุกกันอยู่ใต้ถุน มันมีปัญหาสัณนิษ แต่ถือว่าทุกคนมีความจริงใจ ช่วยกัน ให้เราได้บรรลุโครงการอันนี้ไป เราก็ปิดโครงการวิจัยอย่างสมบูรณ์นะครับ ก็ขอปิดการประชุมนะครับ ทุกคน กินข้าวกันก่อนก่อนไปบ้าน

บรรยายกาศเมื่อปิดโครงการชุ่มฉ่ำไปด้วยสายฝนที่ตกหนักบ้างเบาบ้างตลอดการประชุม เปรียบ เหมือนกับการเดินทางของงานวิจัยชุมชนภูผาเพชรที่บางครั้งต้องพบเจอกับปัญหา แต่ปัญหาก็ทำให้เกิดการ ร่วมมือร่วมใจกันจนมาถึงช่วงสุดท้ายของโครงการ ความเย็นยะเยือกของสายฝนที่ตกกระหน่ำจึงมีอาจทำให้ความ อบอุ่นที่เกิดขึ้นในใจของทุกคนเมื่อหวนนึกถึงการต่อสู้ การร่วมแรงร่วมใจกันมาโดยตลอด ได้จางหายไปไม่ ทุกคนยังคงมีรอยยิ้มให้แกกันและกันเพื่อร่วมกันเผชิญปัญหาที่ยังมาไม่ถึงในอนาคต

๑๔ ข้อมูลศักยภาพของชุมชน

จากการดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทีมวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชน และได้ทบทวนตรวจสอบข้อมูลหลายครั้ง มีทั้งการทบทวนข้อมูลภายในทีม และการตรวจสอบข้อมูลกับผู้รู้ในชุมชน มีบางประเด็นที่ต้องแก้ไขปรับปรุง มีบางประเด็นที่ต้องเก็บรวบรวมเพิ่มเติม โดยหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินงานของโครงการ จึงได้ข้อสรุปในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน ภูผาเพชร

หมู่ 9 บ้านควนดินดำ ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

ชุมชนภูผาเพชรตั้งอยู่หมู่ที่ 9 บ้านควนดินดำ ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ทิศเหนือจรดเทือกเขาบรรทัด เขตรอยต่อตำบลปะเหลียน อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง และตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ทิศใต้จรดหมู่ที่ 6 บ้านป่าพน ตำบลปาล์มพัฒนา ทิศตะวันออกจรดเทือกเขาบรรทัด ตำบลทุ่งนารี อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ทิศตะวันตกจรดบ้านป่าพน และบ้านถ้ำเจ็ดคด ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล มีจำนวน 204 ครัวเรือน รวมประมาณ 725 คน มีพื้นที่ทำกิน 5,600 ไร่ ประชาชนส่วนใหญ่ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ปลูกปาล์ม หาของป่าตามฤดูกาล เช่น สะตอป่า หาดักกูด ดีผึ้ง เผายาง(เอาน้ำมันจากต้นยางเพื่อทำเชื้อเพลิง) ตัดหวาย ขาย กบ ปลา บนเขาไม่มีสวนผลไม้ ไม่มีสวนยาง ไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องบุกรุกป่า เพราะคนในชุมชนตกลงกันว่าห้ามบุกรุกที่ป่า ป่ายังสมบูรณ์เพราะคนในชุมชนช่วยกันรักษาเอาไว้ คนในชุมชนบอกว่า “อยู่กับป่า ต้องรักป่า”

ชุมชนภูผาเพชรมีการเปลี่ยนแปลงด้านการแบ่งเขตการปกครองหลายครั้งเดิมขึ้นอยู่กับ ม.13 ต.นิคมพัฒนา อ.ควนกาหลง ต่อมาแยกเป็น ม.14 (บ้านป่าพน) ต.นิคมพัฒนา อ.ควนกาหลง และแยกเป็น ม.6 ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล เมื่อ 26 พฤษภาคม 2526 จากนั้นเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นได้ขอแยกหมู่บ้านเป็น ม.9 บ้านควนดินดำ ต.ปาล์มพัฒนา อ.มะนัง จ.สตูล เมื่อ 11 สิงหาคม พ.ศ.2543 ส่วนโรงเรียนบ้านในคอก (เดิมชื่อโรงเรียนปากคอก) เปิดเรียนครั้งแรกเมื่อ 15 พฤษภาคม 2528

สมัยอดีตกาลชุมชนภูผาเพชรอาจจะเคยเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญมาก่อน เพราะมีหลักฐานบางอย่างที่บ่งบอก เช่น มีการพบถ้วยชาม เศษหม้อ เศษถ้วย สมัยโบราณบริเวณป่าพน ซึ่งอยู่ไม่ไกลนัก และที่สำคัญได้พบโครงการกระดูกและเศษหม้อดินในถ้ำภูผาเพชร พบร่องรอยบางอย่างที่แสดงให้เห็นว่าเคยมีผู้คนอาศัยมาก่อน และยังได้พบฟอสซิลของสัตว์ทะเล เช่น ปลิงทะเล หอย ปะการัง ปลา ร่องรอยของการกัดเซาะน้ำ อยู่ในถ้ำ เหล่านี้ยังไม่ได้มีการสำรวจหรือตรวจสอบจากนักวิชาการ แต่ชาวบ้านก็เชื่อและสันนิษฐานกันว่า บริเวณนี้น่าจะเคยเป็นที่อยู่ของคนสมัยก่อน และอาจเคยเป็นที่ที่น้ำทะเลท่วมถึงจากซากฟอสซิลที่พบที่ในถ้ำ และร่องรอยต่าง ๆ ที่มี แต่อาจจะด้วยสาเหตุบางประการหรืออาจเกิดโรคระบาดทำให้ต้องอพยพออกไปกลายเป็นเมืองร้าง อย่างไรก็ตาม ต้องรอการพิสูจน์ต่อไป

ภูผาเพชรเริ่มมีชีวิตมีผู้คนเข้ามาอาศัยอีกครั้งก็เมื่อประมาณ 50 ปีที่แล้ว ซึ่งขณะนั้นบริเวณนี้ยังเป็นป่าดิบเป็นป่าดึกดำบรรพ์ ไม่มีคนอยู่อาศัย เป็นป่าผืนใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งพันธุ์ไม้พันธุ์สัตว์ แสงแดดแทบส่องไม่ถึงพื้นเพราะความรกรกรึ่ม สัตว์มากมาย เช่น เสือ ช้าง หมูป่า ค่าง กวาง กระเจิง กบภูเขา เม่นหางพวง (อีเกะ) ส่วนสัตว์น้ำมีอย่างอุดมสมบูรณ์ ชุกชุม และมีขนาดใหญ่ต่างจากปัจจุบันมาก เช่น ปลาตุนา ตัวขนาดใหญ่เท่ากับงูจาง ซึ่งปัจจุบันปลาตุนาถือเป็นปลาที่หายาก ราคาแพง และตัวไม่ใหญ่ มีขนาดเท่ากับปลาไหลทั่วไป ปลาอื่นก็เช่นกัน หางายและตัวโต เป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับเทือกเขาบรรทัด ซึ่งเป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างจังหวัดตรังกับจังหวัดสตูล

ย้อนหลังไปเมื่อประมาณเกือบ 50 ปีก่อนเริ่มมีคนจำนวน 2-3 คน เดินทางข้ามเขามาจากฝั่งจังหวัดพัทลุง แต่ก็ไม่ได้เข้ามาอยู่ กระทั่งปี 2510 มีกลุ่มนายเป่า อนันต์ และพรรคพวกคือ นายสมปอง อนันต์ (ลูกชาย) นายประคอง อนันต์ และนายไข่ บุญสุข (ถูกยิงตายเมื่อ พ.ศ.2512 ที่ จ.พัทลุง) รวม 4 คน หนีความแร้นแค้นลำบาก หนีความยากจนมาจากจังหวัดพัทลุง เพราะต้องการพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ โดยขึ้นรถยนต์ที่สี่แยกนาโหนด มาลงที่สี่แยกคูหา อ.รัตภูมิ จ.สงขลา(มาได้สองทาง มาลงเรือที่ปะเหลียน เศษสาละบากมาก มาทางเรือที่ทุ่งหว้า เดินเท้าต่อ)มาได้ถ่อแพลงมาทางในถ้าเจ็ดคดโดยแยกไสวเป็นผู้ออก) แล้วต่อรถยนต์มาลงที่ จ.ลุง อ.เมือง จ.สตูล มาสิ้นสุดทางรถยนต์ที่บ้านบ่อหิน ต.เขาขาว อ.ละงู ตอนนั้นต้องหาข้าวสาร กล้วย เสบียง เดินเท้าด้วยความลำบาก นอนที่มะพร้าว 1 คืน ก่อนจะเดินจนถึงบ้านในคอกหรือปัจจุบันคือบ้านปากคอก (ที่ได้เรียกบ้านในคอกเพราะมีภูเขาโอบล้อม ป่าไม้มากมาย เหมือนอยู่ในคอกหาเส้นทางไม่พบ มีเส้นทางเป็นร่องเขา เดินผ่านทวดหินกองจึงเข้ามาได้

เมื่อเดินทางผ่านบริเวณทวดหินกองเข้ามาบ้านในคอก ลงมือทำขนาด้วยเสาไม้สี่ต้น หลังคามุงด้วยใบชิง เวลานอนกลางคืนต้องก่อกองไฟ จุดไม้ไผ่ป่าเพื่อให้มีเสียงระเบิดให้เสือกกลัว กลางวันช่วยกันถางป่าตัดไม้บุกเบิกที่ดินทำกิน โดยมีเครื่องมือเพียงมีดพร้ากับขวาน ถางป่าเสร็จกลับไปพัทลุงเพื่อเอาพันธุ์ข้าวเปลือก พันธุ์พืชผัก เสบียง ก่อนจะกลับมาอีกครั้ง และมักพาญาติพี่น้องคนอื่นมาด้วย เพื่อได้ช่วยกันทำงาน ส่วนใหญ่เป็นการปลูกข้าวไร่ก่อน แต่มักจะมีเมล็ดพืชผักปะปนไปกับพันธุ์ข้าวด้วย เช่น พริกขี้หนู ข้าวโพด ฟักทอง แตงกวา แตงโม ซึ่งจะได้ผลผลิตพร้อม ๆ กับข้าว เมื่อลงมือเก็บข้าวก็จะได้เก็บกิน-เก็บขายพืชผักเหล่านี้ไปด้วย จุดที่เริ่มบุกเบิกครั้งแรกคือ **ท่าคลองหัวนอน** (บริเวณสามแยกปากคอก) ส่วนยางพาราเริ่มมีการปลูกพันธุ์พื้นเมืองบ้างแล้วโดยเอาพันธุ์มาจากพัทลุง

ในปี 2511 เริ่มมีคนมาอยู่เพิ่มขึ้น เริ่มมีการถางป่าเพิ่ม เริ่มมีการตั้งครอบครัวใหม่ เริ่มมีการจับจองที่ดินอย่างจริงจังมากขึ้น น้ำเค็ม (นายเค็ม ทองมาก) บ้านหน้าพลอย ต.นาขยาด อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ก็เข้ามาช่วงนี้พร้อมกับพรรคพวกอีกหลายคนพร้อม ๆ กันช่วงนี้รัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ประกาศให้ทุกคนสามารถมีอาวุธได้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยต้องไปขึ้นทะเบียนที่ว่าการอำเภอ ช่วงนี้บางคนจึงเริ่มมีอาวุธปืนพกพาไปไหนได้ตามสะดวก อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สัตว์ป่าหายไป

น้ำเคียง เล่าให้ฟังว่า “สมัยนั้นสัตว์ป่ามีมากมาย ทั้งในป่า ทั้งในน้ำ หากินได้ง่าย สะดวก โดยเฉพาะพวกกบฏเขา ปลา มีเยอะแยะตัวใหญ่ ๆ ผิดกับสมัยนี้ มีอยู่ครั้งหนึ่งได้ปลาตัวใหญ่มาก ตัวเท่าบองหลา กว่าจะฆ่าตายก็ลำบาก ยิ่งกับปืนก็ไม่เป็นไร ฟันกับมีดพริกก็ไม่สาอะไร พอตีมีคนดักกัก ลูกปลา ปลาตัวจะเข้าไปกินลูกปลาก็เลยติดกับ ดิ้นอยู่นานกว่าจะลากขึ้นมาได้” ส่วนปลาหวดก็ตัวใหญ่มากเกล็ดขนาดเหรียญ 5 บาทสมัยก่อน แต่เคยเอามากินแล้วเมา อาเจียน เพราะว่าปลาหวดชอบกินลูกเบ้าที่ลอยมาตามน้ำ ลูกเบ้ามีฤทธิ์เมา เมื่อกินปลาหวดเข้าไปก็เลยอาเจียนไปด้วย

น้ำเคียงเล่าต่อว่าเคยพบกับเหตุการณ์น่าตื่นเต้นคือได้เผชิญหน้ากับเสือ เคยได้ยิงเสือสองตัวที่บ้านป่าพน แต่ก็ไม่ได้ตาย ส่วนที่ชุมชนภูผาเพชรเคยได้ยิงเสือคราว “แม้อีกกลางวันแต่ก็รู้สึกลัวว่าขนพองนากลัวมาก ถึงคำร้องทักทั้งเขา เสียงมันดังก้องเหมือนเสียงฟ้าคำราม เคยมีคนยิงเสือที่ติดมาติดแล้วดักสัตว์ หนักประมาณ 90 กิโล และก็มีการยิงเสือตายอีกหลายครั้ง”

หลังจากนั้นก็มีการอพยพเข้ามาเรื่อย ๆ เพราะทุกครั้งทีกลับไปพ่ตลึงก็มักจะชักชวนญาติ ๆ เพื่อนบ้านไปด้วย เพราะจะได้เป็นเพื่อนกันทำมาหากิน มีการจัดหาที่ดินทำกิน แบ่งเป็นทีมเพื่อช่วยกันทำงานและเริ่มมากขึ้นในปี 2513 เพราะรัฐบาลเปิดให้มีการสัมปทานป่า มีนายทุนเข้ามาพร้อมเครื่องจักรกล รถแทรกเตอร์ รถบรรทุก 10 ล้อ ตัดโค่นต้นไม้ ลากซุง นอกจากชาวพ่ตลึงแล้วยังมีชาวบ้านจากจังหวัดอื่น ๆ เช่น นครศรีธรรมราช ตรัง สงขลา อีกมาก เพื่อมาเป็นลูกจ้างเพราะมีหลายแผนก เช่น ขั้บรุดโค่นไม้ ลากขน เลื่อย กวาดขี้เลื่อย กวาดซ้าง ลำรวจไม้ เป็นต้น

มีการตั้งแคมป์ที่พักคนงานที่บ้านป่าพน นายทุนที่เข้ามามีหลายคน เช่น เสี่ยสมศักดิ์ เสี่ยเจียม (เป็นคนของเสี่ยแม้ง ยุคหลังเสี่ยสมศักดิ์ มาตั้งโรงเลื่อยที่ฝั่ง 20 หลังจากนั้นเสี่ยแม้งสัมปทาน เสี่ยเจียมทำงาน-น้ำเคียง) เสี่ยแม้ง รัตภูมิ ไม้ที่โค่นต้องมีขนาดใหญ่ได้ขนาด ไม้เนื้อแข็ง สามารถใช้ทำบ้านทำเฟอร์นิเจอร์ได้ เช่น ไม้หลุมพอ ซึ่งเป็นไม้ที่ถือว่าได้รับความนิยมมาก เพราะต้นใหญ่ ลำต้นยืนตรงไม่มีมอดแมลงกัดกินเนื้อไม้ เนื้อไม้สีขาว สะดวกทน ไม้ไผ่เขียว ไม้จำปา ไม้ยาง ไม้ยูง ไม้เสียดข้อ ไม้หองนไก่อ เป็นต้น เลื่อยแปรรูปส่งไปขายทั่ว เช่น หาดใหญ่ กรุงเทพฯ เมืองนอก นอกจากเป็นลูกจ้างโรงเลื่อยแล้ว ชาวบ้านยังหาอยู่หากินกับป่าทั้งรับจ้างทั้งหาของป่าขายไปด้วย เพราะสัตว์ป่า ของป่ามีมากมาย หาได้ง่าย เช่น ค่าง หมูป่า ไก่ป่า กระเจง กวาง สัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์มาก หวายป่า น้ำมันยาง เครื่องมือที่จับสัตว์ก็ทำได้ง่าย เช่น แร้ว หนั้ยางปิ่นแก้ว ปิ่นนาคี บางคนก็เริ่มปลูกผัก เช่น พริก ข้าวฟ่าง ลูกเดือย ถั่วฝักยาว ข้าวโพด ผักต่าง ๆ ชุมชนที่มีในขณะนั้น คือ บ้านป่าพน บ้านปากคอก บ้านถ้ำเจ็ดคด บ้านถ้ำโกบ บ้านควนดินดำ ชาวบ้านเริ่มไปไหนสะดวกเพราะมีเส้นทางลากซุง

ความเป็นอยู่ในช่วงนั้นค่อนข้างลำบาก เพราะต้องทำงานหนัก แบกไม้ ลากไม้ ไม่มีถนน ไม่มีรถไปไหนต้องเดิน 2-3 เดือนถึงจะได้กลับพ่ตลึงสักครั้ง เพื่อเอาเงินไปให้ครอบครัวที่พ่ตลึงได้ใช้ที่บ้านได้ใช้สอย และต้องไปพร้อมกันหลายคนเพราะระหว่างทางมีสัตว์ร้ายเช่น เสือ หมี ช้างป่า ภูขนาดใหญ่มาก และต้องเดินข้ามวันข้ามคืน กลางคืนเวลานอนต้องก่อกองไฟเพื่อป้องกันเสือ ป้องกันสัตว์ร้าย ตอนหลังได้รถแทรกเตอร์ของเจ้าเก่าทำทางให้ บางทีก็เป็นช้างที่ลากซุง ทำให้ได้ทางไว้เดิน

ระหว่างที่มารับจ้าง จะทำแคมป์อยู่ร่วมกันแบ่งเป็นห้อง ๆ ในแคมป์จะมีแม่ครัวทำกับข้าวให้อยู่ด้วยกัน กินด้วยกัน กับข้าวจะออกไปซื้อเป็นคราว ๆ ของที่คุ้นไว้ได้ก็ซื้อมาเก็บมาตุนเอาไว้บริเวณที่ตั้งแคมป์เรียกแคมป์ป่าพน เพราะบริเวณนั้นมีต้นพนมาก ขึ้นเป็นดง เลยได้เรียกป่าพนมาตั้งแต่สมัยนั้น (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของโรงเรียนบ้านป่าพน)

ขณะเดียวกันเริ่มมีการจับจองที่ดินกันบ้างแล้ว เป็นการจองไว้ก่อน ไม่ได้ถาง แต่รู้กันว่าของใคร เริ่มจากไหนถึงไหนเพราะมีเขตที่หมายโดยธรรมชาติ เช่น ดันไม้ใหญ่ เขตห้วย เขตควน หรือที่หมายที่สังเกตได้ง่าย แต่การตัดไม้ยังคงทำต่อเนื่อง ระหว่างนั้นมีการบุกเบิกพื้นที่ ปูลูกข้าวไร่กันบ้างแต่ไม่มากนัก เริ่มกลายเป็นหย่อมบ้าน เป็นชุมชนขนาดเล็ก

ต่อมาในปี 2517 รัฐบาลประกาศให้ยกเลิกการสัมปทาน แต่ในพื้นที่ยังคงมีการตัดโค่นต้นไม้ต่อไป และมาหยุดจริงจังประมาณปี 2522

ระหว่างนั้นในพื้นที่มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น คือ มีการเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์จากบ้านตระ อ.ปะเหลียน จ.ตรัง ขยายตัวมาถึง เพราะเป็นแนวภูเขาเดียวกัน เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ประมาณปี 2513 ชาวบ้านเห็นร่องเท้าของคอมมิวนิสต์บนเขา เพราะตอนนั้นชาวบ้านยังไม่มีร่องเท้าใส่ชาวบ้านเริ่มหวาดกลัว แต่ก็ยังคงทำกินปกติ

ผู้ใหญ่สมpongเล่าว่า “ราว พ.ศ.2515 ชาวบ้านกลัวสหายมาก เพราะทางราชการติดใบปลิวโฆษณาว่า “คอมมิวนิสต์โหดร้ายจะจับพระและคนไปไถนา และสูบเลือดคน” พยายามจะหลบหนีเมื่อรู้ว่าสหายมา นายไข่ รังการพิการเคลื่อนไหวได้ช้ากว่าคนอื่น สหายตามทัน ทุบเนื้อทุบตัวด้วยความเมตตา พุดจาด้วยดี สุภาพเรียบร้อย จนหายกลัว และรู้สึกเป็นกันเอง ก็ไปบอกเพื่อนบ้านว่าสหายเป็นคนดีไม่ได้ดุร้ายน่ากลัว ทำให้ชาวบ้านคลายความหวาดกลัว ต่อมาสหายเข้ามาเคลื่อนไหวทำงานมวลชน มาช่วยถางป่า ช่วยนำข้าว เมื่อเจ็บป่วยฉวยให้ ทำให้ชาวบ้านสนิทสนมและไว้วางใจสหาย”

ปี 2518 ถูกประกาศเป็นพื้นที่สีแดง เนื่องจากเป็นเขตการเคลื่อนไหวสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) มีการตั้งค่ายหลายค่าย เช่น ค่ายต้นยาง ค่ายจี๊ม้า ค่ายหน้าถ้ำ (ค่ายโรงเรียนการเมืองการทหาร) ค่ายโรงเรียนหรือค่ายโรงเรียนนายร้อย ค่ายไต้หนาน ค่ายโรงพยาบาล และเป็นที่ตั้งของสาขาย่อย คือ ค่ายการผลิต ค่ายคุณแนว ช่วงนั้นเป็นช่วงที่ชุมชนสับสน ส่วนหนึ่งเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรค ส่วนหนึ่งต้องอยู่อย่างหวาดกลัว บางส่วนก็เป็นเส้นเป็นสายให้ทางการ แต่บางครั้งก็ต้องเป็นฝ่ายสนับสนุนด้านเสบียงให้กับพคท. เพราะญาติพี่น้องที่พัวพันก็เข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคกันมาก เริ่มมีการปะทะกันรุนแรงมากขึ้น มีทหารทุกเหล่าทัพ เข้ามาเคลียร์คนให้ออกนอกพื้นที่เพื่อจะกวาดล้าง มีการทิ้งใบปลิวทางอากาศ มีการปะทะปราบปรามอย่างหนัก ทั้งทางพื้นดิน ทั้งทางอากาศ ไม่เว้นกระทั่งกลางคืน ทางทหารประกาศให้คนที่อยู่ในพื้นที่ออกไปให้หมด เพราะเกรงจะเป็นอันตราย ระหว่างปี 2518 – 2522 บ้านทุกหลังจึงถูกทิ้งร้าง ชาวบ้านส่วนใหญ่กลัวปัญหาการต่อสู้ระหว่างทหารและคอมมิวนิสต์ ช่วงนี้คนไม่กล้าอยู่พออพยพออกจากหมู่บ้านกลับไปอยู่บ้านเดิม จนกลายเป็นหมู่บ้านร้าง บางรายกลับไปแล้วไม่ยอมกลับเข้ามาอีกก็มี

ต่อมาเมื่อปี 2523 สมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ มีโครงการได้รื้อเย็น ประกาศให้สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ออกมามอบตัว โดยไม่มีการเอาผิด คนไหนที่ยังเรียนหนังสือไม่จบ ก็ให้กลับไปเรียน คนไหนที่ทำงานก่อนเข้าป่า ก็ให้กลับไปทำงานเหมือนเดิม ทำให้การเคลื่อนไหวของพลท.ยุติลง สมาชิกพรรคทยอยออกจากป่าจนหมด ทำให้คนเริ่มกลับเข้าไปใหม่กลายเป็นชุมชนอีกครั้ง

(ผู้ใหญ่ปอง – นโยบายป่าเปรมบอกว่าอย่ากลัวนาย คนไม่กลัวนาย ล้วงเป้าขอสุบยาได้ ข้าราชการไม่เอาเปรียบประชาชน)

ในปี 2525 ผู้คนทยอยกลับเข้าสู่หมู่บ้านอีกครั้ง เริ่มมีการแผ้วถางป่าเพื่อเพาะปลูกอย่างจริงจังมากขึ้น เป็นการถางแบบ “ซอมมือ” ของกินเริ่มหาซื้อในพื้นที่ได้บ้างแล้ว บางคนก็เริ่มตัดไม้ เลื่อยไม้ สร้างบ้านสร้างขนา แต่ยังคงไปกลับระหว่างพัวตุงกับภูผาเพชร ถางป่าเสร็จก็กลับออกไป ถึงฤดู “ฝนปรน” คือฝนไม่ให้เตียนแล้วจุไฟเผา ก็เข้ามาใหม่ ดังคำที่บอกว่า “ยี่ถาง สามโค่น สี่ตากพา (ต้นไม้ที่โค่นต้นใหญ่ต้องฟันตัดกิ่งแล้วตากให้แห้งแล้วถึงจะจุไฟเผา) ห้าเผาปรน” อันหมายถึงการทำงานแต่ละช่วงเดือน

หลังจากนั้นก็มาปลูก ซอมมือ(ลงแขก)กันเหมือนเดิม 10 คนก็ 10 วัน ถ้าไม่เสร็จก็เริ่มใหม่อีก มีการทำนาเพื่ออยู่อาศัยชั่วคราว บางคนเริ่มปลูกพริกขาย บางคนก็หาของป่าขายไปด้วย ซึ่งสมัยนั้นหาได้ง่าย มีมาก นำไปขายที่บ้านปากคอกแล้วซื้อของใช้ที่จำเป็นกลับไป ไม่ได้กลับไปพัวตุงบ่อยเหมือนเมื่อก่อน เพื่อนฝูงญาติพี่น้องเริ่มตามเข้ามา ช่วงนี้จะเริ่มมีคนเข้ามาบุกเบิกทำกินมากขึ้น รวมทั้งทหารป่าหรือสหายที่เคยอยู่ในป่าบริเวณนี้ก็เข้ามาจับจองที่ดินทำกินด้วยเช่นกัน

คนยุคแรกที่เข้ามาบุกเบิก เช่น นายเพียร ทองนุ่น นายชู ปลอดเหล็ก นายสาย เรืองพล (เสียชีวิตแล้ว) นายทัน สงด้วง (เสียชีวิตแล้ว) นายจันทร์ สงด้วง นายหิ็ด ร่มหมุน(ตาย) นายขวัญ เต็มเถื่อ นายเลียบ ชินประพันธ์ นายแปลก ร่มหมุน นายเกลี้ยง สิทธิชัย น้ำเคียง ลุงจาง หนูขาว(ตายแล้ว) นายพัน ชูสังข์ (ตาย) นายภัก ศรีชู(ตาย) อันนี้คือคนยุคแรก บางคนก็ตายแล้ว บางคนก็ย้ายไปอยู่ที่อื่น

“ป่าอุดมสมบูรณ์ ฝนก็สมบูรณ์ ผู้คนสุขกายสุขใจ”

สิ่งที่ได้จากการเข้าป่าที่สำคัญคือประสบการณ์ ที่ได้นำมาใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน การช่วยเหลือกัน การดูแลครอบครัว การปรับตัว การวางตัว แนวคิด อุดมการณ์ สิ่งไหนดีสิ่งไหนไม่ดี การพุดจาสุภาพ ช่วยเหลือสังคม ไม่มองถึงประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก

คุณประจวบเล่าว่า “เมื่อก่อนกลัวคอมมิวนิสต์ เพราะรู้สึกว่าจะน่ากลัว ตัวดำ ขอบหน้าคน แต่เมื่อปี 2528 เคยเห็นคอมมิวนิสต์เป็น ๆ ครั้งแรก ตอนนั้นคอมมิวนิสต์มาyingคนในหมู่บ้าน ไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด หน้าตาดีเหมือนลูกผู้ดี หล่อเหลา ยังเป็นวัยรุ่น ยังหนุ่มมาก เหมือนนักศึกษา พุดจาไพเราะ สุภาพ ไม่ใช่เหมือนคนป่า มีมนุษยสัมพันธ์ดี การวางตัวดี เคยหุงข้าวให้คอมมิวนิสต์แล้วก็ยังจำหน้าได้อยู่จนบัดนี้”

เรื่องราวสมัยที่มีการปะทะต่อสู้กันระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาลยังมีอีกมากมายหลายเรื่อง ประสบการณ์แต่ละคนมีทั้งดีและไม่น่าจดจำ เช่นกรณีที่ผู้ใหญ่สมปองเล่าให้ฟังว่า เมื่อ พ.ศ. 2522 สมัยนั้นฤดูเก็บเกี่ยว ชาวบ้านหอบเข้ากลับบ้าน แต่เนื่องจากบ้านอยู่ไกล หอบมาไกลก็เหนื่อย จึงต้องวาง

ไว้ระหว่างทาง ซึ่งเป็นแคมป์พวกทำไม้มุงหลังคาสังกะสี เพื่อที่ข้าวจะได้ไม่ถูกฝนถูกน้ำค้างก็เลยกองรวมไว้ ทหารมาเห็นเข้าคิดว่าเป็นเสบียงคอมมิวนิสต์ เลยยิงและเผาข้าวหมด ชาวบ้านเลยหนี้อยู่เปล่า นอกจากนี้ชาวบ้านยังต้องสร้างหลุมหลบภัยไว้ใกล้บ้านเพื่อหลบภัยเวลาที่มีการปะทะ แต่บางทีทหารก็มาใช้หลุมหลบภัยเมื่อมีการปะทะด้วย”

หลังจากนั้นคนในชุมชนเริ่มคิดที่จะสร้างโรงเรียนขึ้นมา เพราะช่วงนี้ผู้คนมากขึ้นมีเด็กที่จำเป็นต้องได้เรียนหนังสือ โรงเรียนหลังแรกจึงเป็นการช่วยกันสร้าง และเปิดเรียนวันแรกเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2528 ตั้งชื่อโรงเรียนบ้านป่าพน

ต่อมาปี 2535 มีพระธุดงค์ มาพักที่เขามป้า ชื่อหลวงแผลง และเณรอีก 4 องค์ สร้างความปลื้มใจให้กับคนในชุมชน เพราะคนต้องการพระไว้เป็นที่พึ่งทางใจ ได้พบนายศักดิ์ชัย บุญคง นายศักดิ์ศรีบุญลือ นายสมหมาย เกื้อสกุล นายวิลาส เรืองศรี นายเอื้อน สุภาพาส และได้ไปขอที่ดินสำนักสงฆ์ซึ่งเป็นที่ดินของลุงช่วง รัชทองจันทร์ ลุงช่วง ได้มอบที่ดินให้ตั้งสำนักสงฆ์ประมาณ 30 ไร่ หลวงแผลงได้ย้ายจากเขามป้ามายังพักที่ถ้ำลอด ถึงตอนนี้ยังมีเณรอยู่กับหลวงแผลงอีก 1 องค์ แต่ภายหลังก็ลาไป ระหว่างนี้หลวงแผลงได้ค้นพบปากถ้ำ ซึ่งขณะนั้นเป็นเพียงรูเล็ก ๆ หลังจากนั้นได้ชักชวนชาวบ้านไปสำรวจ พบว่าเป็นถ้ำที่กว้างใหญ่มาก มีห้องเล็กห้องใหญ่รวมแล้วประมาณเกือบ 40 ห้อง จึงได้ตั้งชื่อตอนนั้นหลวงแผลงเรียกว่าถ้ำวังน้ำค้าง เพราะมีน้ำหยดจากเพดานถ้ำมองดูคล้ายน้ำค้างหยด

ปี 2536 ถึงหน้าเข้าพรรษาชาวบ้านเตรียมสร้างกุฏิเพื่อให้หลวงแผลงจำพรรษาแล้วเสร็จหนึ่งหลัง แต่หลวงแผลงไม่ได้พักกุฏิที่ชาวบ้านสร้างให้ แต่ต้องการจำพรรษาในถ้ำ ชาวบ้านจึงทำแคร่ให้หลวงแผลงอยู่ได้ไม่นานก็ลาสิกขาบทไป หลังจากนั้นก็มีพระธุดงค์เข้ามาอีก 3-4 รูป ปัจจุบัน มีพระธุดงค์มาจากบุรีรัมย์ ประจำอยู่ที่สำนักสงฆ์

ต่อมาในปี 2541 คนในชุมชนได้ช่วยกันหาทางเข้าถ้ำใหม่ และเปิดทางให้กว้างกว่าเดิม ชาวบ้านที่มาช่วยลงแรงมีหลายคน อาทิ นายบรรเทิง คงแก้ว นายสมจิต คงแก้ว นายจรัส เรืองพูน นายจำลอง สงด้วง นายศักดิ์ชัย บุญคง นายไพโรจน์ คำพลับ นายจำเนียน หนูชุม นายแดง เอียดคำ นายวิลาด เรืองศรี นายวินัย ศรีบุญลือ นายไฉ่ ศรีบุญลือ นายแดง เลี่ยมแก้ว หลังจากนั้นชาวบ้านได้ร่วมกันพัฒนามาเรื่อย และนายศักดิ์ชัย บุญคง ได้เสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลปาล์มพัฒนา ถึงอ.มะนัง ให้ทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

ถ้าภูผาเพชร มีการสำรวจกันเองในชุมชนและแกนนำอีกหลายครั้ง ภายหลังที่องค์การบริหารส่วนตำบลปาล์มพัฒนา เข้ามาดูแลก็เปลี่ยนเป็นชื่อถ้ำภูผาเพชร เนื่องจากเห็นว่าบริเวณที่ถ้ำอยู่เป็นภูเขาสูงใหญ่ ปากถ้ำเป็นหน้าผาหิน ถ้าไม่สังเกตจะไม่รู้ว่ามีถ้ำใหญ่โตซุกซ่อนอยู่ และภายในถ้ำเมื่อแสงไฟส่องประกายหินในถ้ำแวววาวสวยงามเหมือนเพชร และได้พัฒนาจนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ด้านในของถ้ำมีทางเดินทำด้วยไม้ เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยว และเพื่อป้องกันอันตราย จึงทำสะพานทางเดินเอาไว้ตลอดเส้นทางท่องเที่ยวภายในถ้ำ มีไฟฟ้าส่องให้แสงสว่าง มีการ

ประชาสัมพันธ์ภายนอกอย่างต่อเนื่อง ถึงปัจจุบันถ้าภูผาเพชรกลายเป็นถ้ำที่นักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศให้ความสนใจอย่างไม่ขาดสาย โดยเฉพาะในวันหยุด นับวันละหลายพันคน

สิ่งที่เป็นความภาคภูมิใจของชุมชนอย่างมากก็คือ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2548 สมเด็จพระพันนางฯพร้อมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ เสด็จเยี่ยมชุมชน พอสว. ทำให้ชุมชนรู้สึกภาคภูมิใจ “เข้ามาเหยียบเมืองถือว่าเป็นสิริมงคล” และเป็นที่มาของการจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ทุกวันที่ 21 พฤศจิกายนทุกปี

นอกจากนี้ในชุมชนมีการก่อตั้งกลุ่มต่าง ๆ หลายกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง และช่วยเหลือกันเองในชุมชน บางกลุ่มก็มีหน่วยงานสนับสนุน บางกลุ่มชาวบ้านที่รวมตัวจัดตั้งกันเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มพัฒนาคุณภาพยางแผ่น กลุ่มน้ำยางสด กลุ่มปุ๋ย กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ธนาคารข้าว กลุ่มรับซื้อน้ำยาง กลุ่มกองทุนเพื่อแผ่นดิน กลุ่มสุขาภิบาลอาหาร กลุ่มอาชีพต่าง ๆ

ผู้ใหญ่ปัญญบอกว่า “สมัยก่อนเราถูกบังคับ ถ้าไม่ทำก็อยู่ไม่ได้ ไม่มีอะไรกิน เมื่อก่อนหากินตามฤดูกาล ต้องขึ้นเขาหาของป่า บนเขาก็น้ำกลั้ว ถูลูกเหริยก็เก็บลูกเหริย ฝนลงก็เก็บผักถูดปลุกหัวมันจี๋หนู คีปลี พอได้ซื้อเคยซื้อเกลือหอมกระเทียม แรกก่อนลูกไม่ได้กินนมกระป๋อง เพราะไม่มีเงินซื้อให้กิน มีอะไรกินอันนั้น เงินต้องเก็บไว้ใช้เวลาจำเป็นจริงๆ เท่านั้น สมัยนี้สะดวกสบายทุกอย่าง”

ปลายปี 2550 คนในชุมชนส่วนหนึ่งจึงร่วมกันจัดตั้งชมรม “ภูผาเพชร โสมสเคย์และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ซึ่งเป็นการบริหารจัดการของคนในชุมชนที่ต้องการสร้างทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์

ปัจจุบันเพราะความใหญ่โต สวยงาม ของถ้ำภูผาเพชร ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักเป็นที่สนใจของคนทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ นอกจากถ้ำแล้วในชุมชนยังมีเรื่องราวดี ๆ มีสถานที่ต่าง ๆ ที่น่าสนใจอีกมาก ที่ควรแก่การศึกษาและท่องเที่ยว

2. การละเล่น

เนื่องจากคนส่วนใหญ่ย้ายมาจากพัทลุง ซึ่งที่พัทลุงถือว่าเป็นเมืองเก่าแก่มีสืบปะ ประเพณีวัฒนธรรมมากมาย โดยเฉพาะมโนราห์ ลิเกป่า กลอน หนังตะลุง เพลงบอก ความรู้เหล่านั้นติดตัวคนที่ย้ายมาด้วย เครื่องดนตรีไม่มีก็เอาแกนลอนมาตีเคาะเป็นจังหวะ เล่นเพื่อคลายเครียด เล่นกันเองเวลาว่างเวลากินเหล้า หัดเด็ก ๆ ในหมู่บ้าน แต่ก็ไม่ได้จริงจังมากมาย

3. ถ้านักสงฆ์ภูผาเพชร

“ถ้านักสงฆ์ภูผาเพชร” “หลวงเพลง” กับ “ถ้ำภูผาเพชร” มีความสัมพันธ์ที่แยกไม่ออก เพราะหากไม่มี “หลวงเพลง” พระที่รู้จักเห็นด้วยฉันทะพ่ง จะมีถ้ำภูผาเพชรปรากฏอย่างทุกวันนี้หรือไม่ก็ยากที่จะคาดเดา ภูผาเพชรปิดลับไม่ให้ใครรู้มานานเท่าไรไม่มีใครทราบ แม้กระทั่งช่วงที่มีคอมมิวนิสต์ยึดครองป่าบริเวณนี้อยู่ก็ไม่มีใครเคยเห็นถ้ำที่ใหญ่โตกว้างขวางถึง 50 ไร่มาก่อน

“หลวงเพลง” มีชื่อเดิมว่า นายเพลง บุญศิริ เกิดเมื่อปี 2496 เป็นคนบ้านหัวไทร ตำบลแหลมอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช บิดาชื่อเสริม บุญศิริ อาชีพทำนา บวชเมื่ออายุ 37 ปี ปี 2533 ได้รับฉายาว่า “ศีลธรรมโม” บรรพชาที่วัด หนาพิทักษ์เฉลิม

เมื่อหลวงเพลงบวชได้ 2 พรรษา ก็เริ่มเดินธุดงค์ไปเรื่อย ๆ ไปหลายที่ในจังหวัดสงขลา พัทลุง ส่วนใหญ่ปักกรดในป่าช้า และเข้าเขตจังหวัดสตูลเมื่อปี 2535 ไปนั่งวิปัสสนาที่เขาจอมป่า 7 วัน จากนั้นก็ไปจังหวัดตรัง ก่อนจะกลับมาที่สตูลอีกครั้ง คราวนี้พักที่ถ้ำลอมข้าว และหาถ้ำเพชรเจอในปีเดียวกัน ขณะนั้นเณรที่ตามมา 4 คน ก็กลับไปหมดเหลืออยู่คนเดียวคือพระวินัย ศรีบุญลือ พระวินัยก็ไปเห็นถ้ำครั้งแรกด้วยกัน

ขณะนั้นปากทางเข้าถ้ำเป็นแคระเล็ก ๆ เมื่อเปิดประตูเข้าไปก็มีลมพัดออกมา (ซ้ายมือที่ตั้งตู้พระไตรปิฎกในปัจจุบัน) หลังจากนั้นก็ไปชวนชาวบ้านเช่น นายแมม หรือ นายศักดิ์ชัย บุญคง นายศักดิ์ศรีบุญลือ นายสมหมาย เกิดสกุล นายวิลาศ เรืองศรี นายเอี่ยม สุภาพาส ได้พากันไปขอที่ดินเพื่อตั้งสำนักสงฆ์จากลุงช่วง ทองจันทร์ ซึ่งนายช่วงได้มอบให้ 30 ไร่ และได้ขึ้นไปดูถ้ำด้วยกัน และหลังจากนั้นยังขึ้นไปสำรวจอีกหลายครั้ง

ปี 2536 ช่วงนั้นเป็นช่วงก่อนเข้าพรรษาชาวบ้านช่วยกันตัดไม้สร้างกุฏิ แต่หลวงเพลงฝึกปฏิบัติอยู่ในถ้ำเสียมากกว่า ชาวบ้านก็ทำแคร่ไปวางไว้ให้

หลวงเพลงบอกว่าในถ้ำยังมีห้องมากมายหลายห้องทั้งเล็กถ้ำใหญ่เกือบ 40 ถ้ำ ชาวบ้านสมัยนั้นไม่กล้าเข้าไปในถ้ำถ้าไม่มีหลวงเพลงเข้าไปด้วย เพราะสมัยนั้นยังไม่มีไฟฟ้าเข้าไป ต้องใช้ตะเกียงถ่าน ในถ้ำมืดสนิท แต่ก็เห็นความอลังการ ยังมีบางห้องที่หลวงเพลงบอกว่าจำเป็นต้องปิดเอาไว้ไม่ให้คนภายนอกเข้าไปเพราะอันตรายเกินไป บางห้องก็แปลกมาก ๆ ไม่ควรให้คนนอกเข้าไปทำลาย หลวงเพลงบอกว่า ในถ้ำมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คือ “ปู่เจ้าถ้ำ” ถ้าคนไหนเคารพนับถือจะไม่มีอันตราย

นอกจากความสวยงาม วิจิตร ของถ้ำแล้ว ในถ้ำยังมีโครงกระดูกของโบราณ เครื่องใช้ดินเผา พบในถ้ำห้องที่ชื่อห้องนาคนัน อยู่ชั้นสองของถ้ำ น้ำดังกล่าวว่า “เจอโครงกระดูกช่วงที่ขึ้นไปสำรวจถ้ำ แต่สมัยหลวงเพลงไม่ได้ไปจัดการเคลื่อนย้ายอะไร เพียงแค่เห็นว่ามี แต่หลังจากหลวงเพลงออกไปก็มีพระชื่อหลวงรวมมาเจอโครงกระดูกและเครื่องใช้ดินเผา พบที่ผาผิง ตอนนี้เก็บไว้ที่ อบต.ปาล์มพัฒนา”

ในปี 2537 สำนักสงฆ์ร่วมกับคนในชุมชนได้จัดทอดผ้าป่าเป็นครั้งแรก ได้เงิน 19,539 บาท และเอาเงินไปฝากธนาคารร่วมกับคณะกรรมการ ระหว่างนั้นหลวงเด็ดยังมาอยู่ด้วย แต่ตอนหลังย้ายไปอยู่ที่อื่นและเสียชีวิตไป หลังจากหลวงรวมไปแล้วสำนักสงฆ์ร้างอยู่หลายปี หลวงรวมเป็นพระอิกองค์หนึ่งที่คนในชุมชนศรัทธามาก เพราะธรรมดี สอนเก่ง มีความรู้ คนรอบกันก็สอนให้คนดีกันได้ ปัจจุบันมีหลวงโมทย์ มาจากบุรีรัมย์

หลวงเพลงกล่าวไว้เมื่อวันที่ทีมวิจัยไปสัมภาษณ์(3ก.ค.52)ว่า “สิ่งหนึ่งที่จะฝากไว้คือ ต่อไปข้างหน้าโยมอยู่ไปต้องช่วยกันรักษา ทั้งธรรมชาติในถ้ำ ธรรมชาติในป่าในเขา ไม่ให้ถูกทำลาย ถ้ำโยมทำลายก็จะทำลายตนเอง”

4. ความเชื่อในชุมชน

เรื่องของความเชื่อเป็นเรื่องปกติของทุกชุมชน ความเชื่อเกิดจากความไม่รู้ ความกลัว ไม่มีสาเหตุ ไม่มีที่มาที่ไป แต่ก็สร้างให้เกิดวินัยหรือ จารีตขึ้นในชุมชน เพราะบางครั้งกฎหมายไม่สามารถใช้ได้กับ

คนที่อยู่ห่างไกล การมีความเชื่อเท่ากับเป็นการปกป้องคุ้มครองบางสิ่งบางอย่าง หรือทำให้คนไม่ทำผิด ตามความเชื่อของคนในชุมชน สถานที่ต่าง ๆ ย่อมมีเจ้าของ หรือมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยปกป้องรักษา ดูแลอยู่ ดังนั้น บางสถานที่ อาจจะต้องมีเรื่องราวเหล่านี้ประกอบการอธิบาย และมีส่วนในการรักษาสิ่งดี ๆ ในชุมชนเอาไว้

ความเชื่อของชุมชนภูผาเพชรมีหลายอย่างถึงหลายอย่างที่ เป็นสถานที่ เช่น ความเชื่อเรื่องที่อยู่อาศัย ความเชื่อเรื่องการประกอบอาชีพ ความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ เช่น ทวดหินกอง ทวดถ้ำโอบ ทวดถ้ำ ทวดคลองยางแดง สิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือความเชื่อที่อยู่บนเขา หรือเวลาไปทำมาหากินบนเขา ปลูก เจ้าที่เจ้าทาง เป็นต้น ความเชื่อเป็นที่มาของพิธีกรรม

4.1 ทวดหินกอง

ทวดหินกองอยู่ระหว่างภูเข เป็นภูเขาจุดแบ่งเขตแดนสองหมู่บ้านกันระหว่างหมู่ 5 กับหมู่ 6 เป็นเส้นทางเดียวที่จะเข้าสู่หมู่บ้านปากคอกและหมู่บ้านอื่น ๆ ที่อยู่ด้านใน จึงเป็นเสมือนประตูเข้าสู่หมู่บ้าน คนที่เข้ามายุคแรก ๆ เล่าว่า เมื่อเข้ามาก็มีทวดหินกองอยู่แล้ว เมื่อก่อนเป็นแค่เส้นทางเดินเท้า ก่อนเข้าหมู่บ้าน บางคนเชื่อว่าทวดหินกองเป็นเสือ บางครั้งก็เป็นงูใหญ่ คนที่เคยพบบางทีเห็นเป็นงูใหญ่นอนขวางถนน แต่เมื่อออกซื้อก็เลื้อยหายไปไม่ให้ทำอันตรายใด ๆ เวลาเดินผ่านไป-กลับต้องหยิบก้อนหินไปวาง 1 ก่อน เข้า 1 ก่อน กลับ 1 ก่อน พร้อมกับภาด (อธิษฐาน) ว่า “รักษากันทวดเหอ” ก็จะเดินทางไปกลับโดยปลอดภัย ทวดไม่ชอบลูกปะทัด ไม่ชอบเหล้า แต่ชอบให้แก้บนด้วยข้าวหลาม ข้าวต้มมัด

มีการจัดตั้งเป็นศาลให้ทวดก็เมื่อครั้งมีการทำสัมปทานป่าไม้ ถ้าแก๊เจียงเป็นคนตั้งศาลคนแรก เพราะเมื่อมาถึงควนหินกองก็เอารถเข้าไม่ได้ รถเสีย แตรกเตอร์ทำงานไม่ได้เป็นเช่นนี้อยู่หลายครั้ง ต้องบวงสรวงทวดหินกองก่อนจึงเข้าไปได้ ศาลของทวดหินกองยุคแรก จะทำด้วยไม้เป็นรูปร่างคล้ายบ้านสี่เหลี่ยม มีเสาเป็นไม้เสาเดียว ปัจจุบันเป็นปูนซีเมนต์ และยังคงมีคนเอาก้อนหินไปกองอยู่เรื่อยมา

- ในอดีตที่มีการทำไม้ ใช้ช้างเข้ามาชักลากไม้ เมื่อควานช้างพาช้างผ่านบริเวณทวดหินกอง หากเจ้าของไม่ภาด (บน) หรือบอกกล่าวทวดหินกองจะถูกทวดหักขาช้างทำให้ช้างเท้าแพลงบาดเจ็บ ตอนหลังก็ต้องบอกกล่าวทุกครั้งทำให้ช้างปลอดภัย
- ในยุคสัมปทานป่าไม้ นายทุนนำรถดัน จะนำมาดันบริเวณทวดหินกอง ขณะคนขับกำลังขับรถเพื่อเข้าไปดัน มีกิ้งยาง (ต้นยาง ที่ใช้ทำน้ำมันยาง) ตกใส่แขนขา ทำให้ชาวบ้านเกรงกลัวในความศักดิ์สิทธิ์
- เวลาคนในชุมชนมีหญิงที่คลอดบุตรใหม่ไปคลอดนอกพื้นที่และนำบุตรกลับมา หรือนำเด็กเล็กจากถิ่นอื่นมาในชุมชน เมื่อผ่านทวดหินกอง หากไม่ได้บอกกล่าว เด็กจะร้องไห้โดยไม่ทราบสาเหตุ

การแก้บนทวดหินกอง

เมื่อบนแล้วจะแก้บนหรือไม่ก็ได้ เพียงบอกกล่าวเฉย ๆ ก็ได้ หรือจะแก้บนด้วย ข้าวต้มหาม

ก็ได้ข้าวต้มหาม คือข้าวต้มมัดใช้เพียงห่อเดียว แต่ให้หามา ทอดหिनกองไม่ชอบการแค้นด้วยเหล้า หรือ การจุกประตัก ปัจจุบันผู้คนในท้องถิ่น เมื่อผ่านทอดหिनกอง ก็จะบอกกล่าว ขวดยานพาหนะจะบีบแตร ก่อให้เกิดผลดีคือความสบายใจ และที่ดีที่สุดคือเรื่องความปลอดภัย เนื่องจากเป็นร่องเขา ขวดยานผ่านมา จะไม่ค่อยเห็นกันเมื่อได้ยินเสียงแตรทำให้ระมัดระวังยิ่งขึ้น

ผู้ใหญ่วิทยาเล่าว่า

“ สภาพพื้นที่บ้านปากคอก ที่ตั้งทอดหिनกอง เมื่อ พ.ศ.2513 เดิมเป็นสภาพป่า มีสัตว์ป่ามากมาย มีบ้านเรือนไม่มาก ที่จำได้มี บ้านตานุ่น บ้าน ตาเหมา บ้าน ตาเลื่อน บ้าน ตานิม ”

คุณจำลองเล่าว่า

“ ผมมาที่นี่สมัย 2517 จบ ป.6 ก็มาอยู่กับพ่อ ความเชื่อถือเรื่องทอดหिनกอง พ่อบอกว่า ถ้าจะขึ้น จะข้ามควนหिनกองให้เก็บลูกหिन3 ก้อน ไปวางที่ทอดด้วย บอกกล่าวว่า เรามาเข้าอยู่อย่าให้มีอันเป็นไป ให้อยู่ดีมีสุข หากมีของสูญหาย ให้นำทอด หากโค่นป่า ก็บนทอดเช่นจุดลูกประตักถวาย จำได้ครั้งหนึ่ง ผมอยู่ในเหตุการณ์ด้วย มีได้รับจักรยานเก่ามา 1 คัน จะข้ามเขาไปดูหนังที่วังสายทอง รถเครื่อง (จักรยานยนต์)เก่า 1 คันจี่กัน 4-5 คน จีรถเครื่องเก่า ไป เครื่องติดบ้าง ดับบ้าง บังเอิญรถไปเสียแถวทอด หินกอง มีวัยรุ่นคนหนึ่ง(ตอนนี้อยู่ที่พัทลุงแล้ว) บนว่าหากรถติดจะแฉ่งใจ(ชักอ้ววะเพศ) ถวายทอด ลักที่ ทันทีทันใดรถติดแต่เนื่องจากลงควน โช้ขาด รถพลิกทันที แต่ไม่มีใครบาดเจ็บ ทำให้ผมเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของทอดหिनกอง ปัจจุบันก็ยังเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพนับถือจริง ”

ศักดิ์ชัย(พี่แม้ม)

“ ผมมีประสบการณ์เรื่องทอดหिनกองด้วยตัวเอง ประมาณปี 2526 ผมมาทำสวนติดกับบ้านจำรัส อยู่ท่าคลองโน้น ผมมาทำสวน คู่สมรสพาบุตรอายุประมาณ 2 ขวบ มาอนอยู่ด้วย 1 คืน ลูกร้องทั้งคืน ในตอนเช้าก็มีอาการชัก ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็แบกลูกมาหาลุงช่วง บอกลุงช่วงว่าลูกชักไม่รู้จะทำอย่างไร แล้ว ลุงช่วงบอกว่าอาการอย่างนี้น่าจะถูกทอด ลุงช่วงออกซื้อทอดหिनกอง อาการของลูกหายทันทีเป็นที่ น่าอัศจรรย์ ลุงช่วงบอกว่านำเด็กมาอยู่ใหม่ๆ ไม่ได้บอกกล่าวทอด ทำให้ผมมีความเชื่อเนื่องจากอาการ ลูกหายทันที หลังจากนั้นคนที่มาอยู่ใหม่พาเด็กมาต้องบอกกล่าวทอด และเป็นความเชื่อสืบมา ”

4.2 ทอดถ้ำภูผาเพชร

เชื่อกันว่าถ้ำภูผาเพชรมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยดูแลปกป้องคุ้มครอง คนในชุมชนมีการบนบาน ทอดถ้ำ เพชรอยู่เสมอ ทอดถ้ำภูผาเพชรเลื่องชื่อในเรื่องของการบนว่าอย่าให้ฝนตกโดยเฉพาะช่วงที่มีงานใน หมู่บ้าน แค้นโดยการจุกประตัก สุราขาว 1 ขวด หมากรูด ดอกไม้ ธูปเทียน

เคยมีคนในหมู่บ้านป่วยคิดว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในถ้ำเล่นงาน เลยนว่าขอให้หายจะแคงแพะให้กิน ปรากฏว่าหายจริง จึงเอาโคธะกรูมาทำพิธีและแคงแพะถวาย เชื่อกันว่าในถ้ำยังมีสิ่งลี้ลับอยู่ บางพื้นที่ของ ถ้ำยังไม่ได้เปิดให้คนภายนอกรับรู้ แต่เชื่อว่ายังมีของดีซ่อนอยู่จริง

4.3 ทวดถ้ำโกบ

ถ้ำโกบคนในชุมชนรู้จักและทำกินบริเวณถ้ำนี้มานาน ชาวบ้านสันนิษฐานกันว่าบริเวณถ้ำโกบน่าจะเคยมีผู้คนอาศัยมาก่อน เพราะยังเห็นต้นมะละกอ ต้นหมาก ต้นหมากมุด เป็นหลักฐานอยู่จนปัจจุบัน

และเชื่อว่าในถ้ำมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องคุ้มครอง คนในพื้นที่จะได้ยินเสียงดนตรีก้องอยู่เสมอในช่วงเย็นและตอนหัวรุ่งช่วงไปกรีดยาง คนในชุมชนไม่กลัวและต่างก็ได้ยินชัดเจน แต่ครั้งดังก้องอยู่ประมาณ 30 นาที บางคนเชื่อว่าเป็นเหมือนการทำนาย เพราะหากช่วงนั้นฝนตกอยู่หากได้ยินเสียง 2-3 วันจะแล้งและหากแล้งอยู่ฝนก็จะตก คนในชุมชนเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์รักษาถ้ำโกบอยู่ นั่นก็คือทวดถ้ำโกบเพราะฉะนั้น ทวดถ้ำโกบจึงมักเป็นที่พึ่งทางใจให้กับคนในชุมชนมาโดยตลอด เวลาจะทำอะไรหรือมีปัญหาติด ๆ ขัด ๆ ของหาย ก็มักบนกับทวดถ้ำโกบ การบนถ้ำบนทำนองอธิษฐานขอให้สำเร็จในเรื่องใด ๆ จะแก้บนหรือไม่แก้บนก็ได้ แต่ถ้าบนว่าจะหาของหรือทำอะไรถวายก็ต้องทำให้ ถ้ำไม่แก้บนอาจถูกทำโทษ

พิจวบบอกว่า “เรื่องแบบนี้กลัวมากกว่ากลัวกฎหมาย เพราะกฎหมายเลี่ยงได้ แต่เรื่องแบบนี้เลี่ยงไม่ได้”

ลุงตั้ง(นายบันเทิง คงแก้ว) เล่าว่า “มีอยู่ครั้งหนึ่ง พ่อตา (นายช่วง รักษ์ทองจันทร์) ยืมควายเพื่อนมาจากป่าพนเพื่อมาลากข้าว อยู่ดี ๆ เชือกที่ล่ามควายขาด ควายไม่ให้จับ ดิ้นดี้น หลอกล่ออยู่นานก็ไม่ได้ ที่สุดควายวิ่งขึ้นถนน ซึ่งถ้ำพื้นหน้าบ้านไปก็จะเป็นกับระเบิดที่ยังเหลืออยู่สมัยมีการสู้รบกับคอมมิวนิสต์ จนปัญหาที่จะแก้ไข พ่อติพ่อตาเดินทางกลับมาไม่ได้” โกลบ่นให้ได้ยินว่า “*เดชะ ทวดถ้ำโกบ ขอให้จับควายได้ อย่าให้ไปถึงกับระเบิด*” ปรากฏว่า ควายหันหลังกลับทันทีที่ถึงที่เหลืออีกประมาณ 1 วา ก็จะเป็นที่วางกับระเบิด เห็นกับตาทีเดียวนับถือนับตั้งแต่นั้น” บ้านน้ำตั้งเป็นบ้านสุดท้ายก่อนถึงเขตป่าเขา ขึ้นไปอีกหน่อยก็จะเป็นดงกับระเบิดที่ทางทหารวางไว้ดักคอมมิวนิสต์ ชาวบ้านไม่มีใครกล้าขึ้นไป บางครั้งไม่มีใครเดินผ่านเลยนับเป็นเดือน

ผู้ใหญ่สมปอง “มีคนไปกินเหล้าในถ้ำกันหลายคน ขณะนั่งกินได้ยินเสียงท่อนไม้ที่วางอยู่ที่ข้างผนังถ้ำหล่นลงน้ำดังตูม ด้วยความตกใจวิ่งไปดูแต่ไม่เห็นร่องรอยอะไร เลยเชื่อว่าเป็นเพราะทำสิ่งที่ไม่ควร และไม่บอกกล่าวทวดถ้ำโกบ”

นอกจากความเชื่อเรื่องทวดแล้วยังมีความเชื่ออีกหลายอย่างเกี่ยวกับการทำอยู่ทำกินของคนในชุมชน ซึ่งคล้ายคลึงกับพื้นที่อื่น ๆ เช่น ความเชื่อในการขึ้นเขา เข้าป่า ความเชื่อเรื่องที่อยู่อาศัย ความเชื่อธรรมชาติว่าทุกอย่างย่อมมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องดูแล เป็นต้น

5. ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา กิจกรรมที่สำคัญของชุมชน

ประเพณีวัฒนธรรมการเล่นในชุมชนภูผาเพชรไม่ค่อยมี แต่มีประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมานาน เช่น ปีใหม่ วันกตัญญู (จัดวันที่ 14 เมษายน) วันห้วยหาหรือเข้าหา (วันเข้าพรรษา) ช่วงเดือน 8

งานเดือนสิบ ช่วงเดือนตุลาคม งานออกพรรษาหรือประเพณีลากพระ ช่วงเดือน 11 และลอยกระทง ในเดือน 12

เช่นเดียวกับภูมิปัญญา ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างจากที่อื่น เพราะที่นี่เป็นชุมชนใหม่ คนในชุมชนมาจากหลาย ๆ ที่ การหาอยู่หากินไม่ค่อยมีอะไรแตกต่าง ยกเว้นบ้านรากไม้ ซึ่งถือเป็นการสร้างขึ้นโดยคนในชุมชน แต่มีภูมิปัญญาที่สำคัญคือการหาของป่า เพราะต้องอยู่กับป่า เช่น การตีผึ้งป่า การเผายาง การหาสัตว์ป่า

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมในชุมชนที่จัดเป็นประจำทุกปี คนในชุมชนมีส่วนร่วม เช่น ทุกวันที่ 12 สิงหาคม ทุกวันที่ 5 ธันวาคม ทุกวันที่ 21 พฤศจิกายน มีกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชนทุกปี ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละปีจะประชุมตกลงกันว่าจะทำอะไร

6. อนุรักษ์การต่อสู้ “ค่ายคอมมิวนิสต์”

ช่วงระหว่างประมาณปี 2513–2524 เป็นช่วงที่คอมมิวนิสต์เข้ามามีอิทธิพลต่อคนในชุมชน โดยเฉพาะประมาณ 2518–2520 เป็นช่วงที่มีการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างคอมมิวนิสต์กับเจ้าหน้าที่คนในหมู่บ้านหลายคนเข้าเป็นแนวร่วม บ้างก็เป็นญาติพี่น้องเข้าเป็นแนวร่วม

6.1 ค่ายต้นยาง

ที่ได้ชื่อว่าค่ายต้นยางเพราะมีต้นยางมาก เป็นค่ายแรกที่คอมฯมาตั้งในพื้นที่เขตจังหวัดสตูล จุดมุ่งหมายเพื่อขยายพื้นที่ หามวลชน สร้างแนวร่วมในหมู่บ้าน ส่วนหนึ่งทำงานการผลิต เช่น ปลูกข้าว ถางไร่ หามวลชน เป็นสมาชิกพรรคที่แยกตัวจากเขตจังหวัดพัทลุง ตรัง สตูล เข้ามาอยู่ในบริเวณนี้ถือเป็นครั้งแรกของจังหวัดสตูล มีคนประมาณ 12 คน หรือ 1 หมู่ แบ่งหน้าที่กัน ส่วนหนึ่งลงไปหามวลชน ส่วนหนึ่งทำการผลิต ที่ตั้งของค่ายต้นยางอยู่ก่อนถึงถ้ำภูผาเพชรประมาณกิโลเมตรกว่า สร้างเป็นขนาเล็ก ๆ เช่นผู้ชาย 5 คน อยู่หลังเดียวกันได้ ผู้หญิงก็ไปอยู่บ้านหลังเดียวกัน แล้วก็มีโรงครัว เป็นค่ายที่ไม่ใหญ่นัก มีบ้านพักของทหารป่าแยกหญิง-ชาย ประมาณ 1 ปี แล้วก็ย้ายเพราะเสียลับ (มีทางการมาเห็นร่องรอยที่ทหารป่าทำสวน ทหารทิ้งระเบิดนาปาล์ม ก็ระเบิดเผา ทิ้งลงมาแล้วเป็นไฟ แล้วก็เผาไหม้ไปเลย พอถูกบอมบ์ ซึ่งตอนนั้นไม่ได้บอมบ์ถูกขนาที่สหายอยู่ แต่ไปบอมบ์ถูกขนาที่ชาวบ้านใช้พักเวลาทำไร่ แกอยู่หลังค่ายต้นยางคนละฝั่งห้วย ก็เลยยุติค่ายต้นยาง

6.2 ค่ายจี่มัว

หลังจากค่ายต้นยางเสียลับ เป็นการถอยเข้าป่าลึกไปอีก อยู่ที่ค่ายจี่มัวประมาณครึ่งปี ที่ได้เรียกค่ายจี่มัวเพราะทางพรรคมีม้า 2 ตัวเพื่อลำเลียงเสบียง พาเข้าไปล่ามไว้ที่ค่ายนั้น มีอยู่วันหนึ่งมีการต่อสู้ประมาณวันที่ 7 สิงหาคม เป็นวันปืนเสียงปืนแตก มีการจัดงานวันสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์ มีการจัดงานเลี้ยงทุกแห่ง มีการแกงควาย มีการแจกยาคุม ยาลม แอมโมเนีย สำหรับคนแก่ที่เข้าร่วม วันนั้นได้เชิญชาวบ้านไปร่วมงาน หลังจากนั้นก็มีการประชุมกัน เห็นว่าควรย้ายค่าย เพราะกลัวเสียลับ

6.3 ค่ายหน้าถ้ำ หรือค่ายการเมืองการทหาร

หลังจากย้ายค่ายจากค่ายจีมา มาอยู่ค่ายหน้าถ้ำ ทางพรรคพิจารณาเห็นว่า มีกำลังน้อย ก็เสนอไปทุกหน่วยงาน ทั้งต้ง สตูล พัทลุงว่า ต้องมีการรับทหารใหม่เพื่อเสริมความเข้มแข็งให้กองทัพ ถังมดเห็นด้วย ทางหน่วยงานก็ให้รับน้องใหม่ได้ไม่จำกัดจำนวน ทำให้ตอนนั้นรับทหารเกือบ 100 คน ทั้งหญิงทั้งชาย ส่วนใหญ่มาจากพัทลุง ตรัง และสตูล เปิดการอบรมมีสองด้าน คือ ด้านการเมือง เป็นการให้ความรู้ให้การศึกษาด้านการเมือง และด้านการทหาร เป็นการฝึกการสู้รบ

พื่ออยู่ค่ายหน้าถ้ำประมาณ 1 ปี มีครูสอนมาจากส่วนกลาง มาเลเซียบางส่วน และบางส่วนมาจากนักเรียนที่ทางพรรคส่งไปเรียนวิชาด้านการเมืองการทหารที่เวียดนาม กลับมาฝึกให้ พอจบหลักสูตร หลังจากนั้นก็แยกย้าย คนที่ถนัดเรื่องการเมืองก็ไปหาไปสร้างแนวร่วม ส่วนหนึ่งลงไปปฏิบัติการในหมู่บ้าน แยกย้ายกันไปทำงาน ถังขยายพื้นที่ไปทั่ว อำเภอกวนกาหลง ละงู พังงา ถังจัดชุด สหายเก่า 1-2 คน น้องใหม่ที่เพิ่งฝึก 3 คน เป็น 5 คน เรียกหน่วยจรรยาต์ เคลื่อนไหวง่าย เล็ก มีความถนัดเฉพาะด้านไปหมู่บ้านที่สามารถแทรกแซงหรือเคลื่อนไหวได้ ได้ประมาณ 1 ค่ายหน้าถ้ำก็ปิดร้าง

6.4 ค่ายโรงเรียน หรือค่ายโรงเรียนนายร้อย

หลังจากค่ายหน้าถ้ำปิด ก็มาเปิดค่ายโรงเรียน ห่างจากค่ายหน้าถ้ำ ลึกเข้าไปในป่าอีก ประมาณ 5 กิโลเมตร ฝึกทหารปาระดับนายร้อย เป็นการฝึกที่ยากขึ้นโดยมีการคัดเลือกคนมาจากพัทลุง ตรัง สงขลา สตูล ได้เป็น 1 กองร้อย (12 คน เป็น 1 หมู่ 3 หมู่เป็น 1 หมวด 3 หมวดเป็น 1 กองร้อย) (จำนวน 108 คน เท่ากับ 1 กองร้อย) อบรมจนครบหลักสูตร (6 เดือน) ทั้งด้านการทหารและการเมือง ใช้เวลาค่ายโรงเรียนนี้ประมาณ 1 ปี ตอนนั้นครูฝึกมาจากพรรคคอมมิวนิสต์ประเทศมาเลเซีย หลังจากนั้นเกิดเหตุการณ์ระหว่างพรรคคอมฯ ลาว เวียดนาม จีน กัมพูชา (พรรคพี่พรรคน้อง) มีปัญหาระหว่างจีนกับเวียดนามมีการตัดความสัมพันธ์ ทำให้กระทบกระเทือนถึงพรรคคอมมิวนิสต์ไทย การศึกษาระดับนายร้อยก็มีปัญหา นักเรียนนายร้อยที่ฝึกมาก็เริ่มทยอยออกมาหมดตัวเพราะเป็นเวลาเดียวกับที่นายฯเปรม ติณสูลานนท์ ออกนโยบายได้ร่มเย็น หรือนโยบายนิรโทษกรรม คือ สนับสนุนให้คนออกจากป่า คนที่เรียนยังไม่จบ ก็ให้โอกาสไปเรียนต่อให้จบ คนที่ทำงานอยู่ก็ให้โอกาสทำงานที่เดิม ทำให้คนออกจากป่ากันเกือบหมด ส่วนหนึ่งที่เหลืออยู่ก็เริ่มไม่มั่นใจ และได้ย้ายจากค่ายโรงเรียนไปที่ค่ายใต้หนาน

6.5 ค่ายใต้หนาน

ค่ายใต้หนานห่างจากค่ายโรงเรียนลึกเข้าไปข้างในประมาณ 4 กิโลเมตร ตอนนั้นทหารป่าไม่ได้หวังอะไรแล้ว ตอนนั้นแต่ละวันจะมีทหารทยอยมอดตัวอยู่เรื่อย ก็อยู่กันเฉย ๆ เพราะทหารก็มีการปราบปรามอย่างหนัก พื้นที่ก็กลายเป็นสีแดง ชาวบ้านก็ถูกอพยพออกจากหมู่บ้าน ทางอากาศก็มีการยิงกราด บอมระเบิด บนพื้นดินก็มีหน่วยรบ ตอนนั้นก็เลยมีมติให้ย้ายค่าย เรียกค่ายพยาบาล

6.6 ค่ายโรงพยาบาล

เพื่อรักษาคนที่บาดเจ็บจากการปะทะ ห่างจากค่ายเดิมประมาณ 3 กิโลเมตร รวมหมอบไปไว้ที่นี่ ช่วงนี้ประมาณปี 2524 ช่วงนี้น้ำตั้งกับน้ำนุช ภรรยา ก็ออกมาหมดตัวที่ ที่เขาน้ำเต้า ดิดอำเภอปะเหลียน เป็นรอยต่อตรัง-สตูล โดยมีทหารยศพันโทมารับ น้ำตั้งจำได้ว่าตอนนั้นมีเงิน 20 บาท ดิดตัว พ้อออกตัว

แล้วเรื่องภายในก็จบ หลังจากนั้นค่ายโรงพยาบาลก็ร้าง ระหว่างนั้นมีการออกมามอบตัวกันมาก โดยเฉพาะระดับหัวหน้าออกจากป่าหมด หลังจากนั้นไม่นานคอมมิวนิสต์ก็หมดไป

7. ป่ากระท่อม

ป่ากระท่อมหรือป่าท่อม อยู่ในหุบเขาทางทิศเหนือของถ้ำโกบ ความเป็นมาของป่าท่อมยังเป็นเรื่องลึกลับอยู่จนบัดนี้ เพราะในชุมชนไม่มีใครรู้ว่าป่าท่อมเกิดขึ้นได้อย่างไร คนรุ่นแรกที่มาอยู่บอกว่าที่เห็นก็เป็นป่าท่อมอยู่แล้ว ไม่มีใครปลูก พื้นที่ที่เป็นป่าท่อมแปลงใหญ่ประมาณ 100 ไร่

สันนิษฐานว่าป่าท่อมน่าจะเกิดเองตามธรรมชาติ เพราะบริเวณที่มีดินท่อมอยู่มากเป็นที่ขึ้นและน้ำใสสะอาด มีน้ำล้อมรอบ ดินดี ขึ้นตลอดปี ดินท่อมชอบลักษณะแบบนี้

ชาวบ้านนิยมกินใบท่อมมาช้านาน เพราะบริเวณนี้เป็นป่าเป็นเขาต้องใช้แรงในการบุกเบิกทำนา ทำสวนมาก ต้องกินใบท่อมเพื่อให้มีกำลังวังชา ทำงานได้ไม่เหน็ดเหนื่อย มีกำลัง และยังเป็นยารักษาโรค บางโรคบางอย่างได้ เช่น โรคเบาหวาน มวนท้อง แก้อาเจียน (นำใบท่อมห่อน้ำตาลทรายเคี้ยว หายไอ แต่ใช้ได้สำหรับคนที่ไม่เคยกินหรือกินน้อย) แต่ก็มีข้อเสียคือถ้ากินนาน ๆ ตัวจะดำ ถ้าไม่ได้กินอารมณ์หงุดหงิด คนที่กินใบกระท่อมไม่ยอมอาบน้ำ (ขี้คร้านน้ำ)

ใบท่อมมีสองพันธุ์ พันธุ์ใบบาง ก้านใบสีเขียว กินแล้วไม่มัน มีรสขม ไม่อร่อย ไม่กรอบ คนไม่ชอบกิน อีกพันธุ์เป็นพันธุ์ใบหนา ดันไม่ใหญ่ ก้านใบมีสีแดง เป็นพันธุ์ที่คนนิยมกิน ไม่ขม “กินอร่อย” ในป่ามีท่อมทั้งสองชนิด ในรอบปีจะมีช่วงหนึ่งที่หนอนกินใบจนหมดเหลือแต่ก้าน

เมื่อก่อนใบท่อมไม่ได้เป็นไม้ที่หวงห้าม นิยมกินทั่วไป เพราะถือว่า “คนกินท่อมคือคนขยัน” แต่ประมาณ 2 ปีที่ผ่านมา ใบท่อมกลายเป็นไม้หวงห้าม ห้ามมีในครอบครอง เมื่อประมาณปี 2526-2527 เคยมีทหารจะมาโค่นต้นท่อมเพื่อให้เฮลิคอปเตอร์ลง แต่ก็ไม่ได้โค่นเพราะชาวบ้านไม่ยอมตำรวจตระเวนชายแดนก็เคยจะทำลายป่าท่อม แต่ก็ไม่สามารถทำลายได้ เพราะชาวบ้านถือว่าเป็นสถานที่สำคัญ และชาวบ้านก็ไม่ได้ปลูก ที่สำคัญบริเวณป่าท่อมเป็นป่าต้นน้ำ ช่วงน้ำหลากฝนตกหนัก น้ำจะมาขังอยู่หน้าถ้ำโกบ น้ำใสมากใสเหมือนทะเล ชาวบ้านจะไปหาปลา

ใบท่อมถือเป็นพืชที่ดีและมีประโยชน์ คนรู้จักประโยชน์ของใบท่อมมานาน แต่ปัจจุบันวัยรุ่นได้นำใบท่อมดัดแปลงกับส่วนประกอบอื่นกลายเป็นยาเสพติดไปแล้ว ทำให้คนที่มิใบท่อมไว้ครอบครองผิดกฎหมาย ปัจจุบันชาวบ้านช่วยกันดูแล ไม่ให้บุคคลภายนอกมาทำลายหรือเก็บใบกระท่อม ให้ป่ากระท่อมคงอยู่เป็นป่าธรรมชาติเป็นป่าต้นน้ำของชุมชน

8. ไร่ 14 เจ้า

ความเป็นมาของ “ไร่ 14 เจ้า”

ไร่ 14 เจ้า อยู่ไม่ไกลจากถ้ำภูผาเพชร เกิดขึ้นเมื่อประมาณปี 2527 คนในชุมชน/สหายบางคนเริ่มคิดกันว่าน่าจะมีการจัดสรรที่ดินทำกินให้คนที่เพิ่งเข้ามาอยู่หรือคนที่ยังไม่มีที่ดินทำกิน แรกในชุมชนเช่นน้ำดัง(นายบรรเทิง คงแก้ว) คุณเป็น น้ำแม่ม(นายศักดิ์ชัย บุญคง) อดีตสหาย จึงรับอาสาที่จะไปเจรจากับสหายที่ยังอยู่ในป่า เพราะช่วงนั้นยังมีทหารป่าบางคนอยู่ในป่าเขตจังหวัดพัทลุง เช่น คุณไสว คุณเผ็ด

คุณครูณัฐ สหายส่วนหนึ่งยอม แต่มีบางคนไม่ยอม คุณเป็นก็บอกว่า “คุณเป็นว่าทำหรือผมให้เขาถางแล้ว” ตอนนั้นทหารป่าไม่ได้มีอุดมการณ์แรงกล้าทำเพื่อประชาชนเหมือนเมื่อก่อน แต่ในที่สุดก็สามารถดำเนินการได้

ตอนนั้นคนยังไม่มาก จึงจัดการได้ง่าย เลือกที่ยังว่าง เริ่มวัดเจ้าแรกวัดเฉพาะความกว้างด้านหน้าแปลงละประมาณ 2 เส้น (1 เส้นเท่ากับ 40 เมตร) ส่วนความยาวให้ไปจดควน หรือจดเขาเทือกเขาบรรทัด จนครบ 14 เจ้า (ชาวบ้านนิยมเรียกเจ้าของที่ดินเป็นเจ้า) คือ นายแปลก ร่มหมุน นายบันเทิง คงแก้ว นายเมือง วงศา นายชื่น รักเกิด นายขวัญ เต็มเกื้อ นายเจียร ทองดีเพ็ง นายจำรัส เรืองพูน นายชู กลอดเหล็ก นายเลื่อน สุกเป็นนายเลื่อน เรืองศรีนายขับ สงคัง นายสมมาตร แสงทอง นายจำลอง สงคัง นายสมโชค รักย์ทองจันทร์

ช่วยกันถางป่าจนเสร็จหมุนไปเรื่อยจนครบทุกเจ้า เก็บข้าวไร่เสร็จก็ลงมือ เดือนอ้ายเริ่มถาง เดือนยี่(มกรา)ถางเสร็จ เดือน 3 โคน เดือน 5 เผ เดือน 6 ทำปรน เดือน 7 ต่อเดือน 8 ก็เริ่มปลูกข้าวเป็นข้าวไร่ เมื่อก่อนฝนตกตามฤดูกาล การปลูกข้าวไม่ได้ปลูกข้าวอย่างเดียวแต่นำเมล็ดแตงโม แตงกวา พริก ฟัก ปะปนไปด้วย พอข้าวสุกก็ได้กินแตง กินผัก มีพริกไว้แกงไว้ทำน้ำพริก ที่เหลือก็เก็บไว้ขาย ส่วนริมไร่ก็ปลูกผักอื่น ๆ พอเก็บข้าวเสร็จก็ถางเอาข้างออก เริ่มปลูกหัวมันขึ้นใหม่กันต่อ

พืจวบเล่าว่า “ขายดีปีละได้ทีละ 500 บาท แต่แรกถือว่ามากมาย ดีใจเนื้อดิน เพราะกว่าจะได้สักร้อยสองร้อยก็ลำบาก” เมื่อก่อนเดือดร้อนแต่เคยกับเกลือ แต่อย่างอื่นสมบูรณ์ ผักหญ้ามีกันทุกไร่ ซื้อเฉพาะสิ่งจำเป็นที่ทำเองไม่ได้ ค่านิยมตอนนั้นยังไม่มี เสื้อผ้าก็ไม่ค่อยซื้อ ไม่มีเงินก็อยู่ได้ แต่ว่ามะพร้าวค่อนข้างหายาก คนยังไม่ได้ปลูกมะพร้าวกันที่ บางทีเวลากลับพัทลุง ต้องเอามะพร้าวติดมือมาด้วย

“พรวัว 1 ชิก แกง 3 หน เพราะไม่มีพรวัวจะแกง ต้องเดินไปซื้อพรวัวที่บ้านปากคอก บางทีต้องขนมาจากพัทลุง หัวหอมหัวเทียมก็มาจากพัทลุง มาช่วงหลังเริ่มมีขายในบ้าน”

ปัจจุบัน ไร่ 14 เต็มไปด้วยต้นยางพารา บางแปลงได้โค่นปลูกใหม่ไปแล้ว แต่บางแปลงที่คัดเลือกพันธุ์มาดี ดูแลดีก็ยังมีอยู่ และเริ่มแบ่งให้ลูกหลาน เริ่มมีการสร้างบ้านในไร่ 14 2-3 หลัง แล้ว

“เริ่มปลูกยางประมาณปี 28 จนถึงปัจจุบันโค่นปลูกใหม่แล้วก็มี เพราะเมื่อก่อนไม่ได้ใส่ปุ๋ยปลูกธรรมดา ไม่ค่อยใหญ่ แต่บางคนก็ทำอย่างดีมาตรฐาน ยางสวย ก็ยังไม่โค่นที่ บางคนปลูกยางพันธุ์ บางคนปลูกยางพาราที่โค่นไปแล้วก็มี ยังไม่โค่นก็มี คนมีทุนก็ไปซื้อยางพันธุ์ดีมา ไปเอาดาวยางที่ดีมาติด คนไม่มีทุนก็หาดาวยางในบ้านมาติดก็โถมเร็ว”

9. ทับ “ซาไก” เจ้าป่าแห่งภูผาเพชร

“ซาไก” หรือ “เงาะป่า” หรือบางคนอาจเรียก “เงาะป่าซาไก” ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เป็นชนกลุ่มน้อยที่เร่ร่อนเรื่อยไปแถบเทือกเขาบรรทัด อาหารหลักก็ย้าย “ทับ” ทับคือที่อยู่ของซาไก เทือกเขาบรรทัดเคยเป็นที่อยู่อาศัยของเหล่าซาไกหลายกลุ่ม ปัจจุบันเหลืออยู่เพียง 2-3 กลุ่มเท่านั้น และกลุ่มหนึ่งตั้งทับไม่ไกลจากถ้ำภูผาเพชร เป็นทับที่อยู่มานานพอสมควร บางทีอาจย้ายไปหากินที่อื่นแต่ไม่นานก็

กลับมา หรือไม่ก็ย้ายไปไม่ไกลจากที่เดิม คนในชุมชนรู้ว่าชาโกอยู่มาก่อน จำนวนของชาโกมีแต่ลดลง ในขณะที่คนธรรมดาเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ๆ ชาโกส่วนที่เหลือก็เริ่มมีวิถีชีวิตเช่นเดียวกับคนปกติมากขึ้น เช่น สื่อสารกับคนภายนอกมากขึ้น ติดละครโทรทัศน์ กินข้าว กินปลาประป๋อง กินมาม่า อยากได้เงิน เริ่มติดผงชูรส กาแฟ กินยาพาราเซตามอน

ชาโกแต่ละกลุ่มมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเล็ก ประมาณ 10-20 คนก็มี บางครั้งชาโกจะมีการรวมตัวกันจนเป็นกลุ่มใหญ่คล้ายกับมีงานฉลอง มีการร้องรำทำเพลง เมื่อประมาณปี 2505 มีคนพบชาโกนึ่งเพียงใบไม้ เจอคนก็จะวิ่งหายเข้าป่าไป มาในปี 2510 - 2520 คนในชุมชนเคยพบชาโกไม่ต่ำกว่า 20 คน ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มใหญ่ เติบโตอยู่ในป่า และเริ่มสื่อสารกับคนข้างนอกบ้างแล้ว เป็นกลุ่มของ “ป่าทับ” อีกกลุ่มที่คนในชุมชนรู้จักดีคือกลุ่ม “เผ่าแซ” กลุ่มครอบครัว “เผ่าเขียด” ซึ่งภายหลังตายหมดยกครอบครัวเพราะไปกินแดงโมดิยกันแมลงที่ชาวบ้านปลูกไว้

ชาโกไม่ใช่มนุษย์ถ้ำ แต่เป็นชนเผ่าที่อาศัยอยู่บนพื้นดินเหมือนคนปกติ แต่อาศัยอยู่ในป่าเขา เชี่ยวชาญในป่าเป็นที่สุด ย้ายที่อยู่บ่อย ดังนั้นที่อยู่ของชาโกจึงสร้างง่าย ๆ พร้อมทั้งจะไปเมื่อไหร่ก็ได้ ปัจจัยสำคัญของชาโกในการย้ายที่อยู่คือ อาหารบริเวณนั้นหมด มีคนตายในทับ มีโรคระบาด หรือมีสิ่งรบกวน ชาโกไม่ได้ทำลายป่า อาวุธสำคัญของชาโกมีเพียงลูกดอก และหอกที่ใช้เป่ายิงสัตว์เวลาต้องการอาหาร ชาโกไม่ได้ล่าสัตว์เพื่อกักตุน แต่ล่าสัตว์เพื่อยังชีพเท่านั้น ทุกวันชาโกจึงต้องออกล่าสัตว์ได้มาเท่าไรก็แบ่งให้สมาชิกจนครบทุกคน

ชาโกหากินตามฤดูกาล หาของป่า ล่าสัตว์ เพื่อกิน สมุนไพร น้ำผึ้ง กล้วยไม้ ของป่าเหล่านี้ ช่วงหลัง ๆ อาหารในป่าเริ่มหายากเต็มที่ และการย้ายทับของชาโกเริ่มน้อยลง ชาโกเริ่มเอาของป่าที่หามาได้มาแลกข้าวสาร แลกสิ่งอื่นที่ชาโกต้องการ เช่น เสื้อผ้า เพราะชาโกไม่ซักแต่จะใส่จนกว่าจะขาดใส่ไม่ได้ จึงจะเปลี่ยนตัวใหม่ ชาโกไม่ไวใจคนง่าย ๆ แต่ถ้าไวใจใครแล้วจะไวใจคนนั้นตลอดไป

วิถีชีวิตของชาโก เคยมีคนภายนอกเข้าไปศึกษามากมาย ทั้งนักเรียนนักศึกษา นักวิชาการไทย ฝรั่งเศส คนที่ต้องการเอาวิถีชีวิตของชาโกไปเผยแพร่ ชาโก เริ่มสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ทุกครั้งที่มีคนภายนอกเข้าไป และชาโกก็มักรับไมตรีจากคนนอก เปิดทับให้อยู่ให้เรียนรู้ศึกษา รับเอาเสื้อผ้าอาหาร การกิน วัฒนธรรมของคนนอกไปใช้ และที่สำคัญ ป่าที่เคยเป็นบ้านเป็นแหล่งอาหาร ที่อยู่ เป็นชีวิตของชาโกเหลือน้อยลงทุกที แทบจะไม่มีตรงไหนที่มนุษย์เข้าไปไม่ถึง

ตอนนี้วิถีชีวิตของชาโกเปลี่ยนไป เพราะเริ่มเข้ามาอยู่ใกล้ชุมชนมากขึ้น เริ่มต้องการเงิน เสื้อผ้า สิ่งของ เครื่องใช้อื่น ๆ เหมือนคนทั่วไป เริ่มสื่อสารเข้าใจกันได้ง่ายขึ้น บางคนก็เริ่มพูดภาษาไทยได้ ชาโกมีภาษาที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างกัน เป็นภาษามีลักษณะเฉพาะของชาโก และมีคำไม่มากนักนัก ถ้าใช้เวลาอยู่กับชาโกเรียนรู้อย่างจริงจังประมาณ 2 เดือน ก็น่าจะสื่อสารกับชาโกได้

สังคมของชาโกจะมีการช่วยเหลือซึ่งกัน ผู้ชายจะเป็นคนล่าสัตว์ หาอาหาร ดูแลครอบครัว ใช้อาหารมาก็ต้องแบ่งกันอย่างทั่วถึงให้กับสมาชิกในทับทุกหลัง ชาโกจะมีผู้ชายมากกว่าผู้หญิง ทุกเข้า

ต่างคนต่างก็ออกหาของกิน ถึงตอนเย็นได้อะไรกลับมาก็แบ่งกัน ในแต่ละกลุ่มก็จะมีหัวหน้าทับหรือแกนนำกลุ่มเพื่อดูแลสมาชิกในทับ

ซาไกจะมีครอบครัวเมื่ออายุได้ประมาณ 12-13 ปี มีการสู่ขอหรือไม่ก็ได้ ถ้าชอบพอกันทั้งสองคนก็อยู่กินกันได้เลย ไม่มีพิธี แต่บางทีฝ่ายหญิงให้ฝ่ายชายไปหาสัตว์มาเป็นของกำนัลและส่วนมากจะอยู่กินกันในกลุ่มของตัวเอง หรือไม่ก็กลุ่มใกล้เคียงที่ไปมากันถึง ซาไกมีภรรยาได้หลายคน หากภรรยาของตัวเองถูกชายคนอื่นขอก็ต้องยกให้ และไม่โกรธหากเมียตัวเองจะไปอยู่กับคนอื่น

การทำคลอด

สามีจะเป็นคนทำให้ภรรยา ซาไกมีสมุนไพรที่ดีมาก ซาไกจะรู้ว่าไม้น้ำป่ามีประโยชน์อะไรบ้าง และที่อยู่ตรงไหน สมุนไพรของซาไกจึงได้รับการยอมรับจากชาวบ้านใกล้เคียง

การตาย

เวลามีสมาชิกในทับตายจะตั้งศพไว้ที่เดิม เพียงเอาใบไม้มาปิดเอาไว้ หรือไม่ก็เอาศพไปซุกไว้ตามขอนไม้ ตามโพรงไม้ ส่วนที่เหลือย้ายไปหาที่อยู่ใหม่ จะไม่ย้ายกลับเข้ามาทับเดิมอีก

ที่อยู่อาศัย

ซาไกทำที่อยู่ง่าย ๆ เป็นเพิงสำหรับพักชั่วคราวคล้าย ๆ เพิงหมาแหงน มีไม้เล็ก ๆ ทำเป็นเสา 2 เสา หลังคามุงด้วยใบต้นพน ใบเหินา ใบกล้วยเถื่อน ทางหมาก ปกติไม่กั้นด้านข้าง เว้นจากหน้าฝน ต้องหาใบไม้กั้นฝนสาด ในเพิงมีทั้งที่นอนที่กิน กองไฟ ซาไกมีที่นอนไม่เหมือนชาวเขาอื่น คือเอาไม้ขนาดเท่าข้อมือเด็กมาเรียงขนาดกว้างแค่พอนอน 1 คน ถ้าในทับมี 4 คน ก็จะมีที่นอน 4 ที่ และไม่ได้วางราบกับพื้น แต่วางขนานเอียงกับพื้นประมาณ 20 องศา และไม้นั้นใช้นอนตั้งแต่ช่วงเอวขึ้นไป ส่วนท่อนล่างของลำตัวจะวางราบขนานกับพื้น ซาไกจะอยู่ด้วยกันเหมือนครอบครัวทั่วไป แต่เมื่อใดมีคู่ก็ต้องไปสร้างทับใหม่อีกหลัง ที่อยู่ของซาไกไม่เป็นหลักแหล่ง มีอาหารสมบูรณ์ที่ไหนซาไกก็ย้ายไปอยู่ที่นั่น หรือบางทีซาไกก็ย้ายเพราะต้องการหนีคนที่เข้าไปรบกวน

ความเชื่อของซาไก

เพราะซาไกเร่ร่อนอยู่ในป่า ความเชื่อจึงมักเกิดจากความไม่รู้หรือความกลัว จึงต้องมีอะไรบางอย่างเพื่อคลี่คลายความกลัว เช่น มีการจัดวันไหว้ผี หรือศาสตร์ผี ทุกคนต้องมาพร้อมกันและทาหน้าด้วยขี้เถ้า มีการทำพิธีกรรมต่าง ๆ ตามแบบของซาไก

ภูมิปัญญาของซาไก

ภูมิปัญญาที่สำคัญของซาไกมีหลายอย่าง โดยเฉพาะสมุนไพรรักษาโรค ถือว่าซาไกเก่งในเรื่องนี้ เพราะซาไกอยู่ในป่าไม่มีหมอ จึงหาสมุนไพรรักษาตนเอง อีกอย่างคือ ภูมิปัญญาในการหาอยู่หากิน ซาไกรู้ว่าช่วงไหน ตรงไหนมีอะไรให้ซาไกเป็นอาหาร รู้ว่าฤดูกาลไหนจะมีอะไร รวมทั้งรู้ความเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศที่แม่นยำ

ภูมิปัญญาที่สำคัญอีกอย่างคือเครื่องมือหากิน มี 2 อย่างที่สำคัญคือบอกตุค และหอก “บอกตุค” เป็นเครื่องมือล่าสัตว์ โดยการเป่าลูกดอกออกบาบยาพิษที่ซ่อนไว้ในบอกตุคไปยังเป้าหมาย การทำบอกตุคมี

2. ชั้น ซาไกทำชั้นในทำก่อน โดยใช้ไม้ไผ่เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร 2 ปล้อง (1 ข้อต่อ/1 ปล้อง) ยาวประมาณ 1 เมตร นำมาต่อให้ชนกันแล้วใช้หวายถักให้ติดกันให้แน่น ใช้ชั้นของดินยางที่แข็งแล้วมาฉาบไฟทาทับลงไปอีกครั้ง แล้วนำไม้ไผ่ที่ต่อกันแล้วไปรมควันไฟให้ดำ เพื่อกันมอด กันรา คงทน ไม้ไผ่นี้เป็นไม้ไผ่ชนิดพิเศษที่ช่วงของลำไผ่แต่ละช่วงยาวมาก ยาวเป็นวา บาง เบา แต่คงทน พื้นราบไม่มีมีเฉพาะบนภูเขา ซาไกรู้ว่าตรงไหนมีไม้ไผ่ชนิดนี้

ส่วนชั้นนอกต้องหาไม้ไผ่ที่มีขนาดใหญ่กว่าไม้ไผ่ชั้นใน ใช้วิธีคล้ายกัน แต่ไม่รมควัน ส่วนของปลายที่จะใช้เป็นที่ยึดส่วนข้อของไม้ไผ่ยาวประมาณ 1 นิ้ว เกลาเอาเปลือกออก นำมาสวมต่อกับกระบอกไม้ไผ่ด้านในส่วนนี้จะใช้เป่าเวลาเจอสัตว์ ไม้ไผ่ชั้นนอกชั้นในนี้จะเลื่อนเข้า-ออกได้ ด้านในกลวงเพื่อให้ลูกดอกวิ่งผ่าน ส่วนลูกดอกทำกับไม้หมากเจ เหลาให้ได้ขนาดเท่าไม้เสียบลูกชิ้นยาวประมาณ 10 นิ้ว ส่วนปลายลูกดอกแหลมคมยาวประมาณ 1 นิ้ว อาบยาพิษเอาไว้ ต่อจากส่วนปลายจะเหลาให้คอดลงเพื่อให้หักติดกับตัวสัตว์เมื่อถูกยิง ส่วนที่เหลือจะเหลาให้กลมตลอด โคนลูกดอกใช้ไส้ไม้ระกำแห้งเสียบไว้ เพื่อเป็นตัวดันเวลาเป่าลมออกไป คนที่ยิงลูกดอกต้องแม่นยำและมีพลังพอสมควร แต่สำหรับซาไกแล้ว เป็นเรื่องง่ายคายมาก เพราะซาไกฝึกยิงลูกดอกตั้งแต่วัยเด็ก บอกตุตทำให้เด็กน้อยของซาไกได้ยิงหัดเป่าตั้งแต่เด็ก

สำหรับส่วนประกอบของยาพิษมีสมุนไพรหลายชนิด แต่ยังปิดเป็นความลับ แต่ถ้าถูกยิงไม่ว่าสัตว์หรือคนก็สลบหรือไม่ก็ตาย

อาวุธอีกอย่างของซาไกก็คือ หอก ทำด้วยเหล็กแผ่น ปลายแหลม ทำรูปร่างคล้าย ๆ สี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดแนวยาว มีคมทั้งสองด้าน ใบมีดคมมาก ใช้สำหรับล่าสัตว์และป้องกันตัว คนที่จะถือบอกตุตกับหอกได้ ต้องเป็นผู้ชาย ผู้หญิงไม่ค่อยได้ใช้ ผู้หญิงมีเหล็กแหลมใช้สำหรับขุดหาอาหารหิวมัน ฟิชผัก

10. สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน

ชุมชนภูผาเพชรถือได้ว่าเป็นชุมชนที่มีศักยภาพมีความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยว มีทุนด้านทรัพยากรสูงหลากหลาย มีผู้นำที่เข้มแข็ง ในชุมชนมีกลุ่มองค์กรที่แข็งแรงดำเนินการ บริหารจัดการกันเองได้อย่างเหมาะสม

สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนมีหลายรูปแบบ ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ตามธรรมชาติ เช่น ถ้ำภูผาเพชร ซึ่งใหญ่โตสวยงามกว้างขวางถึง 50 กว่าไร่ ในถ้ำมีห้องที่สวยงาม 10 กว่าห้อง แตกต่างกันไป นักท่องเที่ยวสามารถเดินได้อย่างปลอดภัย เพราะมีสะพานให้เดินชมถ้ำเพื่อความสะดวก และที่สำคัญเป็นการชะลอความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยว น้ำตกที่สวยงาม ภูเขาที่ยังคงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ ยังมีถ้ำต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วน่าสนใจ ป่ากระท่อมซึ่งมีต้นกระท่อมที่ขึ้นเองตามธรรมชาตินับร้อยไร่ สำนักสงฆ์ ฝายคลองการะเกด หักซาไกซึ่งมีซาไกกว่า 20 ชีวิต ให้ศึกษา ร่องรอยของค่ายทหารป่าหรือค่ายคอมมิวนิสต์ที่ยังเป็นอนุสรณ์ให้นึกถึงการต่อสู้ที่รุนแรงในช่วงหนึ่งของสังคมไทย เป็นต้น

สถานที่เหล่านี้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น เส้นทางเดินป่า เส้นทางท่องเที่ยวด้วยรถจักรยาน เส้นทางล่องแก่ง รวมทั้งการพักในชุมชนรูปแบบโฮมสเตย์ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งในชุมชนได้ เพราะในชุมชนไม่มีรีสอร์ท แต่การจัดให้นักท่องเที่ยวได้พักแบบโฮมสเตย์เท่ากับเป็นการป้องกันไม่ให้ทรัพยากรถูกทำลายในเวลาอันรวดเร็ว บ้านส่วนใหญ่ที่จัดให้นักท่องเที่ยวพักส่วนมากเป็นบ้านไม้ไผ่กลิ่นธรรมชาติ อากาศเย็นสบายที่ดี นักท่องเที่ยวสามารถพักอาศัยทานอาหารกับเจ้าบ้าน มีผลไม้ตามฤดูกาล

10.1 ถ้ำหมุดิน

ถ้ำหมุดินอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของถ้ำภูผาเพชร ห่างไปประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นหุบที่มีเขาล้อมรอบ เป็นถ้ำขนาดเล็ก เดินทะลุได้ ความยาวไม่ถึงกิโลเมตร บริเวณนี้เป็นที่อยู่ของหมุดิน ซึ่งเป็นอาหารที่ชาวกะเหรี่ยงชอบกินมาก มักออกล่าหมุดินช่วงฤดูฝน หมุดินเป็นสัตว์ครึ่งหมีครึ่งหมา หัวเป็นหมุดินเป็นหมา ขาวบ้านไม่กินเพราะมีกลิ่นคาว กลิ่นสาบแรง ลำตัวสีน้ำตาล หน้าตาเหมือนหมี ขี้ขลาดขี้กลัวเหมือนหมาป่า ชอบกินไส้เดือน ผลไม้ นอกจากหมุดินแล้วในถ้ำยังมีผึ้งป่าอยู่หลายรัง เพราะเป็นผาที่สูงชัน ชาวบ้านกับชาวกะเหรี่ยงเข้าไปเอน้ำผึ้งอยู่เรื่อย ปัจจุบันหมุดินยังมีอยู่

10.2 ถ้ำภูผาเพชร

ถ้ำภูผาเพชรหรือถ้ำเพชร สันนิษฐานว่าอายุมากกว่า 3,000 ปี กว้างประมาณ 50 ไร่ ถือว่าเป็นถ้ำขนาดใหญ่ในถ้ำมี 3 ชั้น มีลักษณะเป็นห้องเกือบ 20 ห้องอยู่ในถ้ำ แต่ละห้องจะมีความกว้างและสวยงามแตกต่างกันออกไป เช่น ห้องผ้าม่าน เสาคำสุริยัน เพราะมีเสาเล็ก และมีเสาใหญ่จากพื้นขึ้นไปชนเพดาน ถ้ำ ห้องแสงมรกต ห้องนางฟ้า ห้องพญานาคพัน ห้องอ่างศิลาใหญ่ ห้องอ่างศิลาเล็ก ห้องลานคอนเสิร์ต ห้องเจ้าวัง ห้องลานค้างคาว ห้องโคมศิลาเพชร มีน้ำย่อยลงมาตลอดเวลาเป็นหยดเหมือนโคมเพชร ห้องปะการัง ห้องเพชร ห้องเห็ด และยังมีบางห้องที่ไม่ได้เปิดให้คนภายนอกเข้าชม เพราะในห้องสวยงามมากตั้งแต่พื้นถ้ำจนถึงเพดาน กลัวว่าจะเกิดความเสียหายต่อถ้ำ อีกอย่างคือบางถ้ำอันตราย เช่น ห้องนมสาว ห้องนางฟ้า ห้องสมบัติ บางห้องคนในชุมชนเล่าว่าเคยเข้าไปสำรวจกับหลวงแผลง เป็นถ้ำที่งดงามอลังการเหมือนปราสาทราชวัง นับตั้งแต่ประตู ทางเข้า ด้านในล้วนแต่งดงามอลังการมาก แต่ปัจจุบันน้ำแม่บอกล่าว “ไปหาก็คหาไม่เจอแล้ว ทางเดินไม่รู้จะเดินทางไหน แต่เคยได้เข้าไปแล้วแน่นอน ยังจำคิดว่าสวยตั้งแต่บนพื้นห้องจนถึงหลังคาห้อง แพรพรรณขาววิบวับเหมือนเพชรไปทั้งห้อง และยังคงสวย ๆ ราชวัง คิดว่าที่ยังหาไม่เจองคงยังไม่ถึงเวลา เจ้าที่จึงหวง”

10.3 ถ้ำลอมข้าว

อยู่เหนือเขาเดียวกับถ้ำเพชร ห่างออกไปทางซ้ายมือหน้าถ้ำเพชรประมาณ 200 เมตร เป็นที่ตั้งของถ้ำลอมข้าว ลักษณะคล้ายเพิงหินที่เว้าลึกเข้าไปด้านใน ดัน กว้างประมาณ 1-2 งาน หรือประมาณ 100 ตารางวา หลวงแผลงได้มานั่งวิปัสสนาที่ถ้ำนี้ (ประมาณ 1 เดือน) ก่อนจะหาถ้ำเจอ เคยเป็นที่ปักกลดวิปัสสนา ให้กับหลวงแผลง (เป็นจุดที่สอง ก่อนจะมีการค้นพบถ้ำ ก่อนจะมีการค้นพบภูผาเพชร ที่ได้ชื่อ

ถ้ำลอมข้าว เพราะบริเวณใกล้ ๆ เป็นที่นำของคุณเป็น หรือคุณสมโชค รัชทองจันทร์ ตาช่วง รัชทองจันทร์ หลังเกี่ยวข้าวเสร็จก็เอาข้าวไปไว้ในถ้ำ

10.4 ถ้ำคงคาตลอด/ถ้ำน้ำ/ถ้ำยาว

เป็นถ้ำที่อยู่ใต้ถ้ำเพชร ตลอดไปทางใต้หิน ยาวประมาณ 1 กิโลเมตร บางช่วงกว้าง บางช่วงน้ำลึก มีวังลึกหินตื้น เป็นอันตรายได้ ต้องใช้เชือก ภาษาชาวบ้านเรียกถ้ำยาว บางคนเรียกถ้ำลอด เพราะน้ำลอดใต้เขา แต่ตอนหลังเรียกถ้ำคงคาตลอด เมื่อก่อนใช้เป็นเส้นทางลำเลียงเสบียงของคอมมิวนิสต์ เพราะปลอดภัย จากหน้าถ้ำเพชร ไปค่ายการผลิต

ช่วงน้ำหลากไม่ควรเข้าไป เพราะน้ำอาจท่วมจนปิดปากถ้ำ เดินในถ้ำเหมือนในชลประทาน เพราะไม่มีโคลน พื้นเป็นหิน ทราบ แต่ก่อนเคยมีงูบองหลาอยู่ 1 ตัว มันนอนบนเพิงหินสูง จะชูคอแล ตาแดง โดยเฉพาะช่วงหน้าแล้ง

10.5 ถ้ำขามป่า

เป็นเขาหินหน้าหนึ่ง อีกด้านเป็นหิน มีขนาดเล็ก เป็นเขาลูกโคด อยู่ต่ำกว่าป่า ต้นไม้ข้าง ๆ ขึ้นสูงกว่าเขาลูกนี้ก็เลยเรียกถ้ำขามป่า แต่จริง ๆ แล้วไม่ได้เป็นถ้ำ ลักษณะเป็นเพิงหิน ไว้สำหรับหลบแดด หลบฝน เมื่อก่อนว่ากันว่ามักมีสัตว์ป่า เช่น อีเกะหรือเม่นหางพวง ไปแอบอยู่บริเวณนั้น ชาวบ้านมักไปดักยิงอยู่บ่อย ๆ หลวงแผลงเคยมานั่งวิปัสสนาที่นี่เป็นที่แรก

10.6 ถ้ำโกบ

ถ้ำโกบ เป็นถ้ำกว้างใหญ่ อยู่ติดกับป่ากระท่อม เป็นถ้ำที่มีสายน้ำจากป่ากระท่อมไหลลอดใต้ถ้ำ มาออกคลองถ้ำโกบหรือคลองถ้ำโลน ซึ่งเป็นคลองใหญ่ของหมู่บ้าน ก่อนจะไปออกสู่ทะเลสาบ ปากบารา ก่อนจะไปลงทะเลไป

ถ้ำโกบเป็นถ้ำที่ชาวบ้านเข้าไปหาปลาในช่วงหน้าแล้ง แต่ช่วงไหนมีน้ำมากแม้ในถ้ำจะมีปลาชุม แต่ไม่มีใครเข้าไปเอาได้ เพราะน้ำลึก แต่ช่วงหน้าแล้งก็เป็นคลองธรรมดา ความสูงของปากถ้ำจากพื้นดินประมาณ 30 เมตร ยาวประมาณ 100 เมตร ข้างในกว้างเป็นห้องโถงยาวตลอด เป็นทางผ่านน้ำจากป่าท่อม ถ้ำโกบ แล้วก็มาออกหมู่บ้าน

10.7 ฝายคลองการะเกด

ฝายคลองการะเกดถือเป็นความภาคภูมิใจในชุมชน เพราะเป็นโครงการพระในราชดำริ ผ่านกรมชลประทาน สร้างฝายบริเวณป่าต้นน้ำคลองการะเกด เลยได้ชื่อว่าฝายคลองการะเกด เป็นฝายที่ผ่านการรับรองจากกระทรวงสาธารณสุข ว่าเป็นน้ำสะอาด ส่งน้ำเข้าประจวบจนได้รับรางวัลระดับเขต ได้รางวัลอันดับ 1 ของภาคใต้ 2 ครั้ง ได้รางวัลระดับประเทศที่ 4 นอกจากเป็นฝายที่มีน้ำสะอาดแล้วยังถือว่าในชุมชนมีการบริหารจัดการดี

10.8 เขื่อนเก็บน้ำวังเขาโคร

สร้างเมื่อ 2543 พื้นที่ดิน 100 ไร่ เป็นเขื่อนสร้างขึ้นเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้หล่อเลี้ยงอุปโภคบริโภค การเกษตร ทำเป็นน้ำประปาตั้งแต่ควนดินดำ คนหมู่ 9 หมู่ 6 หมู่ 5 เป็นระยะทางประมาณ 20 กว่า

กิโลเมตร พื้นที่นับ 100 ไร่ น้ำลึกมาก แต่น้ำไม่ค่อยสะอาด ปลาเยอะ ปลานิล ปลาอื่น ๆ ปัจจุบันยังคงส่งน้ำหล่อเลี้ยงคนทั้ง 3 หมู่บ้าน

10.9 บ้านรากไม้

บ้านรากไม้ เป็นของนายประเสริฐ คงทวี อายุ 62 ปี บ้านเลขที่ 132 หมู่ 9 บ้านควนดินคำตำบล ป่าลัมพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล เป็นการใช้ฝีมือภูมิปัญญา ความสามารถเฉพาะตัว นายประเสริฐ บ้านเดิมอยู่ที่บ้านมะกอกใต้ ต.ไชยบุรี อ.เมือง จ.พัทลุง เข้ามาอยู่บ้านควนดินคำเมื่อปี 2536 โดยเข้ามาซื้อสวนยางพร้อมกับขนานมุงหลังคาด้วยสังกะสี นายประเสริฐใช้น้ำหลังนี้เป็นที่อยู่อาศัย หลังจากนั้นเริ่มถางป่า ปลูกผักขาย นายประเสริฐบอกว่า ปลูกอะไรก็ได้ผลดีเพราะดินดีมาก ผิดกับที่พัทลุง

สาเหตุที่นายประเสริฐได้แกะสลักรากไม้จนกลายเป็นบ้านรากไม้เพราะเห็นว่าดอกไม้สมัยที่มีการสัมปทาน ถูกทิ้งไว้ในสวนที่ชาวบ้านทำกิน ในสวนของนายประเสริฐก็มีหลายดอก ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก บางส่วนนายประเสริฐได้เผาทิ้งไปบ้างแล้ว เลยมาจุกใจคิดว่าดอกไม้พวกนี้เป็นไม้อะไรดี ๆ เผาทิ้งน่าจะเสียตาย จึงคิดที่จะเอามาใช้ประโยชน์

นายประเสริฐเล่าว่า เริ่มขุดดอกไม้เมื่อปี 2538 ใช้เวลาขุดนานถึงครึ่งเดือน เพราะขุดด้วยมือ หลังจากนั้นออกปากชาวบ้าน 10 คน ช่วยกันลาก ให้ค่าแรงไป 1,000 บาท ซึ่งในเวลานั้นถือว่ามากพอสมควร จากนั้นเริ่มแกะสลักไปเรื่อย ๆ ทำไปคิดไปเพราะยังไม่มีประสบการณ์ ไม่มีความรู้ แกะจนกลายเป็นรูปสัตว์หลายชนิด เห็นเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา ผลงานชิ้นแรกนี้นายประเสริฐใช้เป็นที่นั่งนอนอยู่จนทุกวันนี้ และนายประเสริฐได้นำรูปของแม่ไปวางไว้ที่นอนไม้นี้ด้วย

หลังจากนั้นนายประเสริฐได้ขุดดอกไม้ไปเรื่อย ๆ พอไม้ในสวนของตัวเองหมดก็เริ่มไปหาที่สวนใกล้เคียง ซึ่งตอนนั้นยังไม่มีค่าไม่มีใครหวง ความยากของแกะสลักดอกไม้อยู่ที่การขุด ซึ่งต้องใช้เวลาหลายวัน เพราะขุดคนเดียว ไม่รีบเร่ง ว่างก็ไปขุด บางเดือนขุดนานนับเดือน หลังจากขุดแล้ว ต้องใช้เหล็กยกขึ้นมาจากหลุม จากนั้นต้องจ้างคนช่วยกันลากไปไว้ที่บ้าน ตั้งแต่เริ่มลงมือทำจนถึงปัจจุบัน รูปร่างรูปทรงสัตว์ในการแกะสลักแตกต่างกันไป เช่น เป็นรูปกวาง ปลา หัวช้าง ภู พญานาค นก ฯลฯ

นายประเสริฐบอกว่า “ตั้งแต่ขุดมาจนถึงตอนนี้ก็ประมาณ 50 ดอก ไม่เคยมีแผล ไม่เคยมีเลือดออกสักหยด เพราะก่อนลงมือขุดต้องบนบานออกชื่อเจ้าที่ เป็นการขอเสียก่อน การทำงานราบรื่นทุกครั้ง และรักงานที่ทำทุกชิ้น เพราะแต่ละชิ้นไม่เหมือนกัน” นายประเสริฐเล่าด้วยว่า มีอยู่ครั้งหนึ่ง ใช้เหล็กคีบดอกไม้คนเดียว แต่ที่ที่ยืนเป็นที่ต่ำ ปรากฏว่าดอกไม้มันลื่นลื่นล้มหัวไป น่าหวาดเสียวมาก แต่ก็ไม่เป็นอะไร

ปัจจุบันบ้านนายประเสริฐ ชื่อว่า “บ้านรากไม้” กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวไปแล้ว มีคนทั้งในและต่างประเทศเข้ามาเยี่ยมชมอยู่เสมอ บุคคลสำคัญก็มี เช่น องคมนตรี พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ ซึ่งนายประเสริฐได้ให้รากไม้แกะสลักเป็นที่นั่ง ซึ่งนั่งได้ประมาณ 3 คนไป ซึ่งงานชิ้นนี้มีคนมาขอซื้อถึง 20,000 แต่นายประเสริฐไม่ขาย รวมทั้งงานทุกชิ้นที่นายประเสริฐทำ ไม่ได้ขายใครเลย ยังมีครบทุกชิ้น ตั้งแต่เริ่มแกะชิ้นแรกจนถึงปัจจุบันนี้

นายประเสริฐตั้งใจว่า จะให้บ้านรากไม้นี้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์รากไม้ ไว้เป็นที่ศึกษาเรียนรู้ของคนรุ่นหลัง “ตั้งลูกหลานไว้แล้วว่า แม้ตายไปก็ห้ามขายไม้พวกนี้” เป็นการแทนคุณแผ่นดิน ทั้งยังเป็นการสะท้อนให้คนรุ่นหลังได้รู้ว่า เมื่อก่อนป่าอุดมสมบูรณ์ขนาดไหน มีต้นไม้ขนาดใหญ่และจำนวนมากเท่าใด แต่ปัจจุบันเป็นอย่างไร

“การให้ความสำคัญต่อคุณค่าซึ่งเป็นนามธรรม ไม่ยึดติดกับรูปแบบ ส่งผลให้ภูมิปัญญาชาวบ้านมีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ในชุมชนไม่นำจุดเด่นมาประยุกต์ใช้ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน”

ขั้นตอนวิธีการ

- สำรวจหารากไม้หรือตอไม้ ที่อยู่ในป่า ในสวน ที่ไม่มีใครต้องการ
- เตรียมการขุด เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม เช่น จอบ เสียม เลื่อย ขวาน อ้ายหนัง(ขวานไตร) แม่แรงคิง แม่แรงยก หรือเหยือก
- ขุดลงไปจนถึงราก ตัดส่วนที่ยังติดอยู่กับดิน (เป็นส่วนเล็กๆ) ออกเพื่อไม่ให้ยืดยาว
- เหยือกขึ้นมา ใช้เชือกลาก ใช้คนช่วยตามขนาดตอไม้
- นำไปไว้ที่บ้าน เพื่อรอแกะสลัก ตามจินตนาการ ตามรูปทรงของรากไม้โดยใช้อุปกรณ์ สว่าน ค้อน กระจกทราย ยูริเทน
- ตั้งโชว์ไว้ ไม่ขายแม้สักชิ้น

ลุงเสริฐ ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

10.10 น้ำตก

น้ำตกมีหลายที่ แต่ที่สวยงามก็มี น้ำตกวังไต้หวัน น้ำตกคลองยางแดง น้ำตกห้วยงู น้ำตกค่าย 84 และมีวังอีกหลายวัง วังคือแอ่งน้ำที่มีขนาดเล็ก มักอยู่ในน้ำตกหรือไม่ก็ในคลอง วังตะเคียน วังกลอย หาดคันสาย วังโกน้าย

วังไต้หวัน

อดีตเคยเป็นที่ตั้งค่ายของพลท. เป็นน้ำตก 7 ชั้น มีความสวยงามแตกต่างกันทุกชั้น ชั้น 2- 5 สวยงามมาก หน้าผาสูงมีละอองน้ำสีขาวฟุ้งกระจายไปทั่ว เย็นสดชื่นมาก ส่วนด้านล่างจะเป็นวังหรือเป็นแอ่งน้ำลึก เลยเรียกวังไต้หวัน ทางเดินจะอยู่ขวามือ ส่วนทางซ้ายเป็นป่าทึบ

วังตะเคียน

วังตะเคียน ที่ได้ชื่อนี้เพราะมีไม้ตะเคียนทอง 2 ต้น อยู่ในน้ำ จึงเรียกกันว่าวังตะเคียน และเป็นเส้นทางเดินป่าของชาวบ้าน เป็นทางผ่านก่อนจะถึงน้ำตกวังไต้หวัน

วังโกน้าย

ที่ได้ชื่อว่าวังโกน้ายเพราะว่าสมัยที่มีการต่อสู้ มีการปะทะกับทหารพราน สหายหรือพวกคอมมิวนิสต์ได้ถอยร่นไปทางถ้ำโกบ แล้วไปถึงวังโกน้าย เพราะโกน้ายอยู่แถวนั้น เป็นคนสนุก ๆ บ้าขี้ขี้ ๗๗ เลยเรียกตามชื่อโกน้าย

วังกลอย

เป็นวังลึกแต่ไม่กว้างเท่าไหน มีก้อนหินมากแต่ก็มีหาดทรายเป็นที่ให้เล่นน้ำ พักผ่อน เป็นคลองที่ยังคงอุดมสมบูรณ์เป็นเขตอนุรักษ์ปลาหวด ซึ่งเป็นปลาที่อาศัยอยู่ในน้ำที่สะอาดและเป็นป่าต้นน้ำเท่านั้น สามารถว่ายน้ำในน้ำเขียวได้ดี ในคลองธรรมดาจะไม่มีปลาชนิดนี้ ส่วนปลาอื่นก็มีปลากดขมิ้น ปลาชุกลมหรือชีไม่ไฟ ปลาพวกนี้จะอาศัยในน้ำสะอาด คลองวังกลอยถือเป็นจุดนัดพบของนักเดินป่า

10.11 สันปันน้ำปากห้วยน้ำตก

ปากห้วยน้ำตก เป็นสันปันน้ำ ถือเป็นจุดแบ่งของน้ำ ส่วนหนึ่งจะไหลไปทางตะวันออกรวมกับน้ำตกเขตจังหวัดพัทลุง อีกส่วนปันน้ำมาทางบ้านภูผาเพชร

10.12 ลำคลอง/สายห้วย

ลำคลองของหมู่บ้านมีสายคลองหลัก 2 สายคลองคือ คลองลำโลนหรือ คลองลำโกบ คลองการะเกด (ชาวบ้านเรียกคลองยางแดง) และมีสายห้วยอีกมากมายหลายสายที่ไหลสมทบ เช่น

คลองลำโลน ชาวบ้านเรียกคลองลำโกบ

ต้นน้ำแบ่งมาจากค่าย 84 ไหลเรื่อย ๆ ไปถ้าเจ็ดคด ไปออกคลองละงู บางบาราก่อนจะไหลลงสู่ทะเลอันดามัน คนใช้ประโยชน์จากสายน้ำนี้ หาปลา กุ้งหอยปูปลา ใช้น้ำเพื่อการเกษตรมาช้านาน ปัจจุบันใช้เป็นเส้นทางล่องแก่ง

คลองการะเกด หรือคลองระเกด

ต้นน้ำมาจากป่าต้นน้ำจากป่าเทือกเขาบรรทัด เมื่อประมาณ 2548 มีการสร้างฝายเพื่อกักน้ำที่บริเวณต้นน้ำ ชื่อฝายการะเกด เป็นโครงการในพระราชดำริ ผ่านกรมชลประทาน เป็นฝายที่น้ำสะอาด อันดามันหนึ่งของภาคใต้ ได้รางวัลดีเด่นระดับภาค 2 ครั้ง ได้รางวัลชมเชยระดับประเทศ 1 ครั้ง มีการจัดการทรัพยากรน้ำที่เกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชน มีการจัดระบบการใช้น้ำที่ดี

นอกจาก 2 คลองหลักแล้วยังมีสายน้ำสายห้วยที่ไหลรวมกับลำคลองอีกหลายสาย อาทิ

ห้วยหิน ประวัติความเป็นมาของห้วยหิน มีอยู่ว่า เมื่อก่อนชาวบ้านได้ไปนั่งที่ลำธาร เห็นว่ามีหินก้อนใหญ่ ๆ เลยตั้งชื่อกันว่าห้วยหิน เดิมนี่ห้วยหินได้เป็นที่ตั้งของสำนักงานหน่วยพิทักษ์ป่าถ้ำ ภูผาเพชร

ห้วยสงขลา1 ประวัติความเป็นมาว่า เมื่อก่อนมีสหทัยย้ายถิ่นฐานมาจากสงขลาได้มาพักที่ลำธารเลยเรียกกันว่าห้วยสงขลา

ห้วยสงขลา 2 ที่ได้เรียกว่าห้วยสงขลา2 เพราะว่ายู่ติดกับห้วยสงขลา1

ห้วยลึก ที่ได้เรียกห้วยลึกเพราะว่าเป็นลำธารที่มีความสูงชันและลึกมาก เลยเรียกกันว่าห้วยลึก

ห้วยโหรน หรือห้วยบังโหรน ว่ากันว่าเมื่อก่อนมีนายโหรน ย้ายถิ่นฐานไปทำน้ำมันยางบริเวณนั้น ชาวบ้านเลยเรียกกันว่าห้วยบังโหรน หรือห้วยโหรนมาตั้งแต่นั้น

ห้วยทับเลื่อน มีความเป็นมาว่า เมื่อก่อนมีนายเลื่อน ไปทำทับหาปลา ชาวบ้านเลยเรียกกันว่าห้วยทับเลื่อน

ห้วยสมเสร็จ มีประวัติความเป็นมาว่า เมื่อก่อนสหายได้เห็นสมเสร็จลงไปนอนแช่น้ำในห้วย เลยไปบอกชาวบ้าน ตอนหลังชาวบ้านจึงเรียกกันติดปากว่าห้วยสมเสร็จ

ปากห้วยน้ำตก บริเวณปากห้วยน้ำตกเป็นสามแยกคลองใหญ่ เป็นทางแยกของน้ำตก

ห้วยสองพี่น้อง ที่ได้เรียกว่าห้วยสองพี่น้องเพราะว่ามีลำธาร 2 ลำธาร อยู่ติดกัน เลยเรียกกันว่าห้วยสองพี่น้อง

ห้วยลุงจัน มีความเป็นมาว่า ลุงจันมักจะไปทำกับดักล่าสัตว์บริเวณนั้น เลยเรียกกันว่าห้วยลุงจัน

ห้วยทับสังกะสี มีความเป็นมาว่า ชาวบ้านได้ไปพบทับที่ทำด้วยสังกะสี ชาวบ้านเห็นว่าเป็นที่หมายได้ง่าย ทุกคนเห็นเหมือนกัน เลยเรียกกันว่าห้วยทับสังกะสี

ปากห้วยเรียน มีความเป็นมาว่า มีต้นเรียนอยู่ต้น เลยเรียกกันติดปากว่าห้วยเรียน

ห้วยห้วย ว่ากันว่า เมื่อก่อนมีคนซื้อขึ้นไปหาเก็บกับเพื่อน ๆ ไปพบงูเหลือมตัวใหญ่ เลยช่วยกันมัด แต่มัดไม่อยู่ งูเลยกัดน้ำขึ้น เลยเรียกกันว่าห้วยงู

ห้วยค่ายหน้าถ้ำ มีความเป็นมาว่า เมื่อก่อนมีค่ายของสหายมาตั้งค่ายอยู่ที่ห้วยนี้ และบริเวณนี้ก็มีถ้ำอยู่ เลยเรียกกันว่าห้วยค่ายหน้าถ้ำ

ห้วยโคลน ที่เรียกว่าห้วยโคลน เพราะว่าเป็นห้วยที่ลึกและมีโคลนมาก อยู่ติดกับป่ากระท่อม เลยเรียกว่าห้วยโคลน

ห้วยทับเงาะ มีความเป็นมาว่า มีชาโกลมาตั้งทับที่ปลายห้วย เลยเรียกกันว่าห้วยทับเงาะ

11. กลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ ที่มีในชุมชน

ในหมู่บ้านมีกลุ่มดำเนินการอยู่หลายกลุ่ม แต่กลุ่มเหล่านี้ไม่ค่อยมีปัญหา กลุ่มไม่แตก มีการจัดการดี มีเป้าหมายชัดเจน มีหลักคิดจากฐานชุมชน ทำเพื่อชุมชน เพื่อพัฒนาบ้านเอง มีกฎระเบียบในการดำเนินงาน ทำงานงานเป็นทีม มีคณะกรรมการจากชุมชน มีการจัดสวัสดิการคืนสู่คนในชุมชน มีการประชุมทุกเดือน มีปัญหาก็หารือกัน ไข้มติกลุ่ม ระเบียบกลุ่ม ในหมู่บ้านมีการรวมอยู่หลายกลุ่ม เช่น

- กลุ่มออมทรัพย์
- กองทุนหมู่บ้าน
- กลุ่มกองทุนปืยหมุนเวียน
- กลุ่มอาชีพสตรี
- กลุ่มธนาคารข้าว เป็นเงินพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
- กลุ่มรับซื้อน้ำยางสด รับซื้อน้ำยางสดแล้วนำส่งขายโรงยาง จะได้ราคาดี ไม่ถูกตัดราคา และน้ำยางที่นำไปขายก็เป็นน้ำยางที่มีคุณภาพ %ยางดี
- กลุ่มประปาหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน

- กลุ่มกองทุนแม่เพื่อแผ่นดิน มาจากขณะนั้นกิ่งอำเภอมะนังได้ประกาศเป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติดเป็นหมู่บ้านแรกของจังหวัดสตูล จึงได้รับงานพระราชทานเป็นเงินขวัญถุงจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
- กลุ่มสตรีพัฒนา
- กลุ่มสุขภาพโภชนาการ ซึ่งดำเนินการโดยกลุ่ม อาสาสมัคร (อสม.) ร่วมกับกลุ่มแม่บ้านดูแลเรื่องสุขภาพของคนในชุมชน ในครัวเรือน
- ชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านถ้ำโกบ

ก่อตั้งเมื่อ 30 ตุลาคม 2542 วัตถุประสงค์เพื่อออมเงินไว้รองรับความต้องการของคนในชุมชน เพราะตอนนั้นยังขึ้นอยู่กับหมู่ 6 แต่ทางผู้ใหญ่สมpong อนันต์ ได้แจ้งความประสงค์ว่าต้องการแยกหมู่บ้าน เมื่อได้รับฟัง คุณประจวบ คงแก้ว (ทิมวิชัย) ก็นึกถึงอนาคตของคนเขตถ้ำโกบว่าถ้าแยกหมู่บ้านต้องเป็นหมู่บ้านใหม่ และไม่มีงบประมาณสำหรับรองรับความต้องการของคนเขตนี้เลย จึงคิดว่าจะทำอะไรไว้เพื่อสนองความต้องการของคนเขตถ้ำโกบ การตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อเป็นหลักในการช่วยเหลือกันเองจึงน่าจะเหมาะสม ประกอบกับ ทิมวิชัยเคยเป็นกรรมการกลุ่มออมทรัพย์บ้านป่าพน จึงลาออกและเริ่มจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์บ้านถ้ำโกบ โดยการสำรวจความต้องการของสมาชิกในชุมชนก่อน ซึ่งทุกคนเห็นด้วย แต่ก็ยังไม่ได้ดำเนินการ ต่อมา สนง.สงเคราะห์การทำสวนยางได้เข้ามาจัดตั้งกลุ่มพัฒนาคุณภาพยางแผ่น เขตถ้ำโกบ จึงคิดว่าจะถึงเวลาในการตั้งกลุ่มออมทรัพย์อย่างจริงจัง มีการประชุมร่วมกันและคัดเลือกคณะกรรมการ หาช้อตกลดต่าง ๆ ร่วมกัน มีสมาชิกแรกเริ่มที่ 62 ราย สัจจะรายเดือน 6200 บาท ปัจจุบันสมาชิก 325 ราย สัจจะรายเดือน 59000 บาท กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์มีรับฝากเงินและปล่อยกู้เพื่อเป็นเงินทุนในการลงทุนประกอบอาชีพ ค้าขาย ทำสวน สร้างบ้านเรือน การศึกษา

กลุ่มออมทรัพย์เป็นความภาคภูมิใจที่สมาชิกรวมตัวกันจัดการกันเอง ได้นำดอกผลของกลุ่มมาจัดสรรทำไร่นาสมาชิก มีการจัดการด้านสวัสดิการ เพื่อสาธารณประโยชน์ และกลุ่มออมทรัพย์ยังเป็นที่มาของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

กองทุนปื๊ยเพื่อหมุนเวียนบ้านควนดินดำ-ถ้ำโกบ

ก่อตั้งเมื่อปี 2544 สมาชิกแรกเริ่ม 44 ราย เงินลงทุนหุ้นละ 100 บาท ทำโครงการขอกู้เงินโครงการเศรษฐกิจชุมชน 58,000 บาท ปัจจุบันมีเงินทุนหมุนเวียนนับแสนบาท นำมาซื้อปื๊ยเพื่อจำหน่ายปล่อยกู้ยืมเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่ได้ใช้บริหารกลุ่ม มีการพัฒนาคุณภาพน้ำยางทำให้เข้มข้น ได้ปริมาณมากขึ้น ได้ราคาคิดว่าเดิม ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่ม

กลุ่มน้ำยางสด

จัดตั้งเมื่อปี 2548 สมาชิกแรกเริ่ม 33 ราย เปิดขายหุ้นละ 100 บาท คนละไม่เกิน 20 หุ้น ปัจจุบันสมาชิก 50 ราย หุ้น 755 หุ้น เงินทุนหมุนเวียน 28,000 บาท กิจกรรมหลักคือรับซื้อน้ำยางสด ลดปัญหา

พ่อค้าแม่ค้าคนกลางที่มักตัดราคา ให้เปอร์เซ็นต์น้ำยางต่ำ ทำให้รายได้ของสมาชิกจากการขายน้ำยางเพิ่มขึ้น มีการจ้างคนในชุมชนเข้ามาทำงานเช่น บรรทุกน้ำยาง รับซื้อน้ำยาง ทำบัญชี อื่น ๆ ปัจจุบันกลุ่มสามารถรองรับแก้ปัญหาความต้องการของชุมชนได้ เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้มแข็งและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนดีกว่าเดิม

กลุ่มอาชีพจักสาน

เป็นการส่งเสริมให้แม่บ้านสตรีในชุมชนมีรายได้เสริม โดยใช้วัสดุในพื้นที่เพื่อสร้างรายได้เพิ่ม ส่งเสริมอาชีพการจักสาน ภูมิปัญญาในชุมชน มีเงินทุนหมุนเวียน 20,000 บาท

ธนาคารข้าว

ตั้งเมื่อปี 2543 ปัจจุบันมีสมาชิก 122 ครัวเรือน เงินทุนหมุนเวียน 55,000 บาท เป็นการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อซื้อข้าวสารได้ในราคาถูกจากธนาคารข้าวพระราชทานจากพระบรมราชินีนาถ คนในชุมชนได้ซื้อข้าวในราคาถูกกว่าท้องตลาด โดยเฉพาะเมื่อมีงาน เช่น งานศพ แต่งงาน บวชนาค งานวัด งานโรงเรียน เป็นต้น

กลุ่มผู้ใช้น้ำ

เป็นโครงการในพระราชดำริ บริหารจัดการน้ำในชุมชนอย่างเป็นระบบ เพราะน้ำคือชีวิต มีความสำคัญ น้ำสะอาด สมบูรณ์ ผู้คนสุขภาพอนามัยดี แข็งแรง มีน้ำใช้เพียงพอในการประกอบอาชีพ เกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิก 80 คน เงินทุนหมุนเวียน 25,000 บาท

กองทุนแม่เพื่อแผ่นดิน

ปัจจุบันมีเงินกองทุน 95,000 บาท ใฝ่ระวังป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติด ได้รับเงินขวัญถุงจากพระบรมราชินีนาถ จำนวน 8,000 บาท เพื่อเป็นกองทุนให้ชุมชน

กองทุนสุขภาพอาหาร

ให้สมาชิกกู้ยืมเงินเพื่อปรับปรุงสุขภาพในครัวเรือน ดูแลเกี่ยวกับสุขลักษณะคนในครัวเรือน ลดความเสี่ยงเรื่องสารพิษจากอาหาร

ชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์

ประวัติความเป็นมา

เมื่อประมาณต้นปี 2550 เริ่มจากกลุ่มเพื่อนที่ตั้งวงนั่งกินเหล้า เพื่อนสนิท พูดคุยกัน “มีนักท่องเที่ยวเข้ามาถ้ามามากมาย แต่ประโยชน์เข้าหมู่บ้านแค่ 2 บาท จึงคิดถึงรายได้ที่น่าจะเป็นของชุมชน ให้ชุมชนได้ทำให้เกิดประโยชน์” แล้วรวมทีมสำรวจป่า สำรวจแหล่งทรัพยากรบนเขา และเส้นทางแหล่งแก่ง

เพราะกระแสการท่องเที่ยวที่เข้ามา น่าจะสร้างรายได้ให้คนในชุมชน นอกจากนี้ ยังสามารถหาแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เสริมด้วย เช่น การล่องแก่ง การเดินป่า ค่าย พคท. น้ำตกวังกลอย น้ำตกวังไต้หนาน เงาะป่าชาไก ฯลฯ

วันที่ 9 กันยายน 2550 แกนนำ 6 คน (นำโดยคุณสมศักดิ์ คุณเจริญ คุณพิเชษฐ์ น้อยยา คุณธรรมบุญ คุณบันเทิง) ได้ร่วมกันสำรวจเส้นทางล่องแก่ง ตอนนั้นในคลองเต็มไปด้วยขอนไม้ หนาม กิ่งไม้ และก้อนหินที่น่าจะเป็นอันตราย แต่ก็เส้นทางล่องแก่งที่สวยงาม เส้นทางในการเดินสำรวจ ขณะนั้นยากลำบาก แต่ก็มีความประทับใจและเห็นว่าควรจะมีการสำรวจหรือทำอะไรเพิ่มเติม เพราะพื้นที่น่าสนใจมาก มีการประชุม เห็นว่าชุมชนน่าจะทำได้เอง

วันที่ 21 กันยายน 2550 จึงจัดตั้งเป็นชมรมภูผาเพชรโฮมสเตย์

โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ

- เพื่อเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน
- เพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการเรื่องการท่องเที่ยวได้เอง
- เพื่อเป็นการกระจายรายได้แก่เยาวชนในหมู่บ้าน ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ไม่มั่วสุม ยาเสพติด ไม่เป็นปัญหาสังคม
- เพื่อสร้างความร่วมมือ สร้างความสามัคคีในชุมชน และคาดหวังว่าความร่วมมือ สามัคคีนี้จะขยายจากกลุ่มชมรมไปสู่หมู่บ้าน
- เพื่อปลูกจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า และยั่งยืน

การใช้ชื่อชมรมถ้ำภูผาเพชร เพราะชื่อนี้จะครอบคลุมทั้งหมด แต่ถ้าใช้ชื่อถ้ำโกบก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของหมู่บ้านเท่านั้น จึงต้องใช้ชื่อนี้เพื่อเป็นเกียรติที่ถ้ำภูผาเพชรเป็นสถานที่ทำให้ชุมชนมี ถนน มีความเจริญเข้ามา อีกอย่างชื่อถ้ำก็เป็นที่รู้จักกับคนภายนอกก็อยู่แล้ว ไม่ต้องห่วงเรื่องการประชาสัมพันธ์

เมื่อตั้งเป็นชมรมแล้ว มีตั้งเลือกคณะกรรมการออกเป็นฝ่ายดังนี้

- ฝ่ายล่องแก่ง	- ฝ่ายโฮมสเตย์
- ฝ่ายเดินป่า	- ฝ่ายยานพาหนะ
- ฝ่ายปลูก	- ฝ่ายประชาสัมพันธ์

มีคณะกรรมการดำเนินการจำนวน 15 คน ดูตามความเหมาะสม ซึ่งชุดคณะกรรมการจะมีวาระ อยู่ 2 ปี จึงเปลี่ยนแล้วเลือกใหม่

หลังจากนั้นได้เปิดรับสมัครขึ้นในวันที่ 28 กันยายน 2550 มีการออกกฎระเบียบวิธีการของกลุ่ม ต้องแนบหลักฐานสำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน รูปถ่าย และกำหนดไว้เกณฑ์ในการคัดเลือกสมาชิกอีกอย่างคือ นอกจากเป็นคนในชุมชนแล้วผู้สมัครต้องมีความน่าเชื่อถือ เสียสละ ไม่คิดยาเสพติดครัวเรือนละ 1 คน และอายุต้องถึงเกณฑ์ ถ้าอายุน้อยไม่รับ ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 44 คน ระดมทุนโดยการขายหุ้นๆละ 150 บาท จำกัดไม่เกิน 300 หุ้นต่อคน เพียงวันเดียวสามารถระดมทุน ได้ 426,000 บาท

คณะกรรมการได้นำเงินส่วนนี้ไปซื้อเรือจำนวน 25 ลำ ระหว่างนั้น สมาชิกก็มีการพัฒนาเส้นทางล่องแก่งอยู่ตลอด 5 คนบ้าง 15 คนบ้าง เพราะเมื่อถึงฤดูฝนน้ำหลากมักจะมิชอบไม้ขนาดใหญ่มีสิ่งกีดขวาง จำเป็นต้องดูแลจัดการให้ออกจากทางน้ำ เพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว โดยไม่มีค่าตอบแทน และเปิดรับนักท่องเที่ยวคณะแรกเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2551

การเข้ามาของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจธรรมชาติ เข้ามาจากการบอกต่อของพรรคพวกในชมรม หรือนักท่องเที่ยวที่มาพักแล้วบอกต่อกัน บางครั้งก็เป็นนักท่องเที่ยวสัญจรเที่ยววันเดียวแล้วกลับหรือไปพักที่อื่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเป็นหมู่คณะ มาจัดสัมมนาเป็นกลุ่มใหญ่ก็มี

จุดแข็งของการท่องเที่ยวของชมรมภูผาเพชร คือ ธรรมชาติที่ยังสมบูรณ์ สวยงาม และสามารถเที่ยวได้หมดภายใน 1 วัน เพราะแต่ละที่อยู่ไม่ไกล สามารถเที่ยวได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นนักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ว่าจะค้างคืนหรือจะเที่ยวเพียงวันเดียวแล้วเดินทางกลับ

ที่พักโฮมสเตย์

การจัดการเรื่องที่พักจะใช้วิธีจัดนักท่องเที่ยวเวียนตามบ้านของสมาชิก แต่ก็มีบางครั้งที่แขกมาพักแล้วระบุจะพักบ้านที่เคยมาพัก ซึ่งอันนี้ยังต้องขึ้นอยู่กับแขกเป็นหลัก

ค่าใช้จ่าย ค่าที่พัก คิดหัวละ 150 บาท

อาหาร

การจัดการเรื่องอาหารจะขึ้นอยู่กับจำนวนแขกที่เข้าพัก ถ้าแขกน้อยไม่เกิน 8 – 10 คน จะให้บ้านที่แขกแยกเข้าพักเป็นคนรับผิดชอบเรื่องอาหาร แต่ถ้ามีแขกเป็นคณะ 20 – 30 คน ขึ้นไป จะจัดให้รับประทานร่วมกัน

ค่าใช้จ่ายเรื่องอาหาร คิดเป็นหัวโดย	มือเช้า	60 บาท
	มือเที่ยง	100 บาท
	มือเย็น	100 บาท

(หากแขกขอรายการอาหารพิเศษ จำพวกปิ้งย่าง จะคิดอยู่ที่ราคา 150 บาท/หัว)

กิจกรรมล่องแก่ง

การล่องแก่งจะใช้เรือยาง 1 ลำมีนักท่องเที่ยว 2 คน มีมัคคุเทศก์ 1 คน ระยะทางในการล่องแก่ง 7 กิโลเมตร ใช้เวลา 2 ชั่วโมง หากนักท่องเที่ยวต้องการเล่นน้ำ จะใช้เวลาเพิ่มขึ้น และจะมีเครื่องดื่มและของว่างบริการในจุดสิ้นสุดล่องแก่ง

ก่อนลงเรือจะมีคนเรือจะสอบถามโรคประจำตัวก่อน โรคหัวใจ โรคลมชักจะลงแก่งไม่ได้ พร้อมทั้งให้สวมเสื้อชูชีพตลอด

ค่าใช้จ่าย 200 บาท/คน

การจัดการการเงิน ในชมรมจะแบ่งเข้ากลุ่มเงินต่างๆ ดังนี้

60 % สำหรับ กองทุนเงินปันผล

20 % สำหรับกองทุนดำเนินการ

10 % สำหรับเป็นค่าเสื่อมของวัสดุ

10 % สำหรับกองทุนการกุศล ทั้งเงินค่าทำศพ เงินอุดหนุนการศึกษา งานพิเศษโรงเรียน
ซึ่งเกณฑ์ในการจัดการเงินดังกล่าวได้จากการประชุมร่วมกัน โดยดูตามความเหมาะสม

กิจกรรมเดินป่า

เป็นกิจกรรมที่ยังไม่เปิดให้นักท่องเที่ยวเดินป่าอย่างเป็นทางการ เพราะยังไม่ได้สำรวจเส้นทางที่ชัดเจน รวมถึงยังไม่ได้มีการรวบรวมข้อมูลเรื่องเล่าระหว่างทาง แต่ถ้ามีนักท่องเที่ยวสนใจเดินป่าก็จะมีทีมงานนำเที่ยว

กิจกรรมเที่ยวชมถ้ำภูผาเพชร

เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมชมรมจะเป็นเหมือนพี่เลี้ยง ประกบนักท่องเที่ยว แต่หน้าที่ในการนำชม อธิบายสภาพต่างๆในถ้ำ จะเป็นหน้าที่ของไกด์ของถ้ำ เพราะการอธิบาย ความชัดเจน จะมีมากกว่าทีมชมรม

การดำเนินงานชมรมที่ผ่านมา นอกจากจะมีการรับนักท่องเที่ยวที่ติดต่อเข้ามาแล้ว ยังมีกิจกรรมเสริมทักษะ เพิ่มความรู้ที่เกี่ยวกับการทำท่องเที่ยว โดยมีหน่วยงานอื่นเข้ามาสัมพันธ์

ร่วมกิจกรรมกับโครงการจัดการชายฝั่งทะเลอันดามันตอนใต้ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2550 โดยโครงการจะมาหนุนเสริมให้ความรู้ รวมทั้งการจัดการเรื่องเครือข่ายการท่องเที่ยว 11 พื้นที่ กิจกรรมที่จัดมีการจัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่าย การอบรมมัคคุเทศก์ การอบรมเรื่องการท่องเที่ยว

หน่วยงานธนาคารเกษตรเพื่อสหกรณ์ (ธกส.) เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่ชมรมเข้าไปสัมพันธ์โดยทางธกส. จะเน้นให้ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชี อบรมการท่องเที่ยว เป็นต้น

นอกจากนี้สำนักงานการกีฬาและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ของจังหวัดสตูล อบรมเรื่องการท่องเที่ยวทางน้ำ และอบรมเรื่องการทำโฮมสเตย์ อย่างไรก็ตามความรู้ภายนอกเป็นความรู้ที่เพิ่มเสริมกันได้ แต่สิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญคือองค์ความรู้ภายในที่ทุกคนจะต้องรู้เหมือน ๆ กัน

เมื่อปี 2551 ชมรมได้รับใบรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ปัจจุบัน ชมรมยังคงดำเนินการให้การท่องเที่ยวทางเลือกแก่นักท่องเที่ยว เน้นการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน ทีมวิจัยส่วนใหญ่มาจากคณะกรรมการของชมรมโฮมสเตย์ภูผาเพชร

12. หน่วยพิทักษ์ป่าภูผาเพชร

เข้ามาในชุมชนเมื่อปี 2542 ตอนแรกจะตั้งที่สำนักสงฆ์ แต่ชาวบ้านเห็นว่าไม่เหมาะสม ก็เลยให้ไปตั้งที่ห้วยหิน หรือบริเวณไร่ 14 เจ้า ชาวบ้านบอกว่าป่าบริเวณนี้ยังมีความอุดมสมบูรณ์มาก ชาวบ้านมีจิตสำนึกในการช่วยกันรักษาป่า เพราะรู้ว่าเป็นป่าต้นน้ำ การจัดสรรที่ดินก็จัดการกันเองมานาน

หน่วยพิทักษ์ป่าภูผาเพชร เป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6 สงขลา กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดูแลพื้นที่ป่าครอบคลุมในหมู่ที่ 5 บ้านมะนัง ,หมู่ที่ 6 บ้านป่าพน,

หมู่ที่ 9 บ้านควนดินดำ หมู่ 7 บ้านปาล์ม 7 และหมู่ที่ 3 บ้านปาล์ม 4 บางส่วนของต.ปาล์มพัฒนา มีเนื้อรับผิชอบประมาณ 60,000 ไร่

หน่วยพิทักษ์ป่าภูผาเพชร ตั้งอยู่ที่ไร่ 14 เจ้า แปลงสุดท้าย หมู่ที่ 9 บ้านควนดินดำ ต.ปาล์มพัฒนา ลักษณะภูมิประเทศบริเวณที่พิทักษ์ป่าภูผาเพชร รับผิชอบเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน ภูเขาหินปูน และสลับที่ราบเล็กน้อย ความสูงจากระดับน้ำทะเล ระหว่าง 100 – 1,350 เมตร สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น มีพันธุ์ไม้มีค่าต่าง ๆ เช่น ไม้ยาง ไม้หลุมพอ ไม้ตะเคียน ไม้ไข่เขียว ไม้เปรียง ฯลฯ มีพืชที่เป็นอาหารสัตว์ มีสมุนไพรสำหรับเป็นยารักษาโรค และอีกมากมาย จากความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติทำให้มีสัตว์ป่านานาชนิด เช่น เก้ง กวาง เสือ หมี สมเสร็จ ลิง ค่างแว่น ถิ่นได้ ชะนี ฯลฯ มีนกชนิดต่าง ๆ สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ และมีปลาน้ำจืดนานาชนิด และที่สำคัญยังมีกลุ่มเงาะป่าซาไกซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าสุดท้ายในเทือกเขาบรรทัด เทือกเขาบริเวณนี้ยังเป็นป่าต้นน้ำที่สำคัญที่ไหลไปหล่อเลี้ยงราษฎรในพื้นที่ อ.มะนัง และอ.ละงู

หน่วยพิทักษ์ป่าภูผาเพชร เริ่มก่อสร้างเมื่อปี 2543 และเปิดทำการครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2543 มีเจ้าหน้าที่ประจำพิทักษ์ป่าภูผาเพชร จำนวน 7 นาย มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำ ผิดเกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้ งานประชาสัมพันธ์ งานรักษาสัตว์ป่า

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆